ભારતીય વિદ્યા સંશોધન ગ્રંથમાળા-૨૪

શામળ ગ્રંથાવલિ-૩

શામળ ભટ કૃત

નંદબત્રીસી અને કસ્તુરચંદની વારતા

[અનેક હસ્તપ્રતોને આધારે સંપાદિત
મૂળપાઠ તથા વિવિધ પાઠાંતરો સહિત]

૧. નંદબત્રીસી
સંપાદક : ઇંદિરા મરચંટ,
એમ એ.

૨. કસ્તુરચંદની વારતા
સંપાદક : ડૉ. રમેશ જાની,
એમ એ, પીએચ ડી.

ભારતીય વિદ્યા ભવન, મુંબઈ

૧૯૬૭

પ્રકાશક
એસ. રામકૃષ્ણન
ભારતીય વિદ્યા ભવન,
ચોપાટી રોડ, મુંબઈ ૭.

પહેલી આવૃત્તિ : ૧૯૬૭
મૂલ્ય : રૂા. ૧૦.૦૦

મુદ્રક
પી એચ. રામન
એસોસિએટેડ એડવર્ટાઈઝર્સ એન્ડ પ્રિન્ટર્સ,
૫૦૫, તારદેવ આર્થર રોડ, મુંબઈ ૩૪

આમુખ

ભારતીય વિદ્યા ભવનની સંશોધન ગ્રંથમાળાના ચોવીસમા પુસ્તક તરીકે આ 'નંદબત્રીસી અને કસ્તુરચંદની વારતા' પ્રકાશિત થાય છે. સંશોધન ગ્રંથમાળાનાં અત્યાર સુધીનાં પ્રકાશનોમાં વિષયનું તેમ જ ભાષાનું સારા પ્રમાણમાં વૈવિધ્ય રહ્યું છે. આમાં સંસ્કૃતમાં દર્શન અને અલંકારના વિષયની ('વેદવાદદ્વાત્રિંશિકા,' 'ભગવદ્ગીતા ભારતીયદર્શનાનિ ચ,' 'અર્થવાદાદિવિચાર,' 'રસરત્નપ્રદીપિકા'), મહાભારત, પુરાણ ને કાવ્યનાટકના વિષયની ('જ્ઞાનદીપિકા,' 'પુરાણિક વર્ડ્ઝ ઓવ વિઝ્ડમ,' 'ચંદ્રલેખાસટ્ટક,' 'શતકત્રયી,' 'અન્યોક્ત્યષ્ટકસંગ્રહ,' 'કૌમુદીમહોત્સવ,'), એક પાલિની ('વિસુદ્ધિમગ્ગ'), તથા કેટલીક ગુજરાતી ભાષાશાસ્ત્રની ('ગુજરાતી સ્વર-વ્યંજન પ્રક્રિયા,' 'વાગ્વ્યાપાર') અને મધ્યકાલીન સાહિત્યની ('ભરતેશ્વર-બાહુબલિરાસ,' ભાલણકૃત 'કાદંબરી,' શામળકૃત 'મદનમોહના,' 'સિંહાસનબત્રીસી') રચનાઓનો સમાવેશ કરી શકાયો છે.

આમાંની ઘણીખરી કૃતિઓ આપણા પ્રાચીન સાહિત્ય અને સંસ્કૃતિના અધ્યયનમાં ઉચ્ચ અભ્યાસની કક્ષાએ સારી રીતે ઉપયોગી નીવડી છે એ ભવન માટે સંતોષનો વિષય છે.

મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યની બીજી કેટલીક કૃતિઓ તેમ જ અન્ય વિદ્વત્તાપૂર્ણ ગ્રંથો યથાક્રમે પ્રસ્તુત ગ્રંથમાળામાં પ્રકટ કરવા માટે તૈયાર થઈ રહ્યાં છે.

જયંતકૃષ્ણ હ. દવે
સન્માન્ય નિયામક, ભારતીય વિદ્યા ભવન

પ્રાક્કથન

મહારાજા સર પ્રતાપસિંહ ગાયકવાડે ૧૯૪૮માં ભારતીય વિદ્યા ભવનને કરેલા અનુદાનને પરિણામે પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્યની જે પ્રશિષ્ટ કૃતિઓનું સંપાદન કરવામાં આવ્યું હતું, તેમાંથી આ પહેલાં શામળ ભટની 'સિંહાસનબત્રીસી'ની ૧૮ થી ૨૨ વાર્તા આ જ ગ્રંથમાળામાં ૧૯૬૦માં પ્રગટ કરવામાં આવી હતી. તે પછી 'સિંહાસનબત્રીસી'ની ૩૨ મી વાર્તા–'વેતાલપચીસી'ની પચ્ચીસ કથાઓ–૧૯૬૨ માં પ્રગટ કરવામાં આવી.

સદ્‌ગત સાક્ષરવર્ય રામનારાયણ પાઠકના સામાન્ય સંપાદકત્વ નીચે ભારતીય વિદ્યા ભવને શામળ ગ્રંથાવલિના સંપાદનકાર્યની યોજના હાથ ધરેલી. તે અનુસાર શ્રીમતી ઈંદિરાબહેન મરચંટે "નંદબત્રીસી" તથા પ્રૌ. રમેશ જાનીએ "કસ્તુરચંદની વારતા" અનુક્રમે સંપાદિત કરી છે અને એ ઉભય પ્રસ્તુત ગ્રંથદ્વારા પ્રકાશિત થાય છે.

સંપાદન માટે હસ્તપ્રતો સુલભ કરી આપી તેમનો ઉપયોગ કરવા દેવા બદલ અમે નીચેની સંસ્થાઓના અને તેમના સચાલકોના આભારી છીએ:

ફાર્બસ ગુજરાતી સભા, મુંબઈ; ભાંડારકર પ્રાચ્ય વિદ્યા સંશોધન મંદિર, પૂના; ગુજરાત વિદ્યા સભા, અમદાવાદ.

અહીં એ પણ ઉલ્લેખ કરવો જોઈએ કે ભવનના કુલપતિ ડૉ. કનૈયાલાલ મુનશીનો પ્રાચીન સાહિત્યોદ્ધાર અને સંશોધનમાં જે ઊંડો ને સતત રસ રહ્યો છે, તેણે શામળ ગ્રંથાવલિની યોજનાના પ્રધાન પ્રેરક ને પોષક બળ તરીકે કામ કર્યું છે.

ગ્રંથાવલિના આગામી ગ્રંથો 'સુડાબહોતરી' અને 'ચંદ્રચંદ્રાવતી'ની વાર્તાઓ યથાવકાશ પ્રગટ કરવાની યોજના છે.

હરિવલ્લભ ચૂ. ભાયાણી

અનુક્રમ

પ્રાસ્તાવિક

૧. નંદબત્રીસી

સંપાદનકાર્ય માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલી હસ્તપ્રતો

'નંદબત્રીસી'ની શ્રી. કે. કા. શાસ્ત્રીએ 'હસ્તલિખિત પુસ્તકોની યાદી'માં દર્શાવ્યા પ્રમાણે નીચે મુજબ પ્રતો મળે છે:

द. ૧૧૪, ૧૯૪क (ઉ. સાં. ૧૮૬૨ લગ.), ૨૩૧ (નૂ.), ૨૫૯ (ઉ. સાં. ૧૮૯૮), ૩૨૩ (નૂ.), ૬૯૭ (લીથો), ૭૬૬ (ઉ. સાં. ૧૮૬૭), ૭૬૭ अ (ઉ. સાં. ૧૮૬૧ લગ.), ૮૦૫ (ઉ. સાં. ૧૭૯૬; શામળના સમયની ગુમાન બારોટે કરેલી નકલ), ૮૦૬ (ઉ. સાં. ૧૮૯૨), ૧૦૩૯ क (ઉ. સાં. ૧૮૨૩).

फा. ૬૨ क (ઉ. સાં. ૧૮૩૮ નૂ.), ૭૨ क (ઉ. સાં. ૧૮૯૮), ૮૩ क (ઉ. સાં. ૧૯૦૧), ૧૧૯ क (ઉ. સાં. ૧૮૩૬), ૧૪૨ ख (નૂ), ૨૨૦ क (આદિ નૂ.), ૩૭૩ ग (ઉ. સાં. ૧૮૮૦).

डा. ૬–૮ (ઉ. સાં. ૧૮૯૩), ૮–૭ (ઉ. સાં. ૧૮૭૧), ૮–૯;

व. ૮૬૩ (ઉ. સાં. ૧૯૦૬);

ई. ૧૩૨ (લીથો), ૧૬૭ क (ઉ. સાં. ૧૮૮૧).

આમ અનેક પ્રતોનો ઉલ્લેખ હોવા છતાં તેમાંની ઘણી તૂટક છે અને તેથી તેવી તૂટક પ્રતોને સંપાદનકાર્ય માટે ઉપયોગમાં લીધી નથી. જે પ્રતો અખંડિત છે તે મેળવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. તેમાંથી કેટલીક જે આ કાર્ય માટે ઉપયોગમાં લીધેલી છે તે પ્રતોનું વર્ણન નીચે મુજબ છે.

क. સંપાદનકાર્યમાં क નામે ઓળખાવેલી પ્રતિ તે સૌથી જૂની છે. શાસ્ત્રીજીની યાદી પ્રમાણે આ પ્રત નં. द ૮૦૫ છે. તે ગુજરાત વિદ્યાસભાના હસ્તપ્રત-સંગ્રહમાંની છે. તેને મુખ્ય પ્રત તરીકે સ્વીકારવાનું કારણ તે એ છે કે આ પ્રત સં. ૧૭૯૬ના અરસામાં શામળના જ સમયમાં થઈ ગયેલ ગુમાન બારોટના હાથની લખાયેલી છે. ગુમાન બારોટનો ચોપડો જે ગુ. વ. સો. પાસે છે તે મુંબઈ મંગાવી શકાય તેમ ન હોવાથી તેની નકલ શ્રી. કે. કા. શાસ્ત્રી દ્વારા કરાવી છે. આ ક. પ્રત બીજી બધી પ્રતો કરતાં કેટલીક વખત ઘણી જુદી પડે છે. વળી પાછળથી લગભગ ૪૦૦ કડી પછી ક. પ્રત કરતાં ખ. ગ. ઘ. ઙ. અને ચ–પ્રતમાં ઘણે ઠેકાણે અનેક નવી કડીઓ દેખાય છે, જે પાછળથી ઉમેરાઈ હશે તેમ જરૂર માની શકીએ.

આ પ્રતમાં આપણને ઘણી વિશિષ્ટતા જોવા મળે છે જે તે નમયે બોલાતી ભાષા અને લેખનપદ્ધતિને કારણે હશે જેમાંની કેટલીક વિશિષ્ટના નીચે મુજબ છે

૧ 'ખ'ની જગ્યાએ 'ષ'નો ઉપયોગ. દા ત "ષરી વાતમાંહિ થાનો પાર," "પ્રતાપ દેષાડે તે તો પીર."

૨ 'ક્ષ'ની જગ્યાએ 'ષ'નો ઉપયોગ દા ત. "પુષાવંત ને શાંનુ વંન," "ષત્રી તે જે ઝઝુમાં પડે"

૩ 'ળ'ની જગ્યાએ 'લ'નો ઉપયોગ. દા. ત "કુટવને લોભે ચુકીઓ, "મુગ્ધ આગલ અના નહી થારે"

૪ 'શ'ની જગ્યાએ 'ન'નો ઉપયોગ. દા ત "ગમાગુ લાગો – ન."

૫ 'છ'ની જગ્યાએ 'ષ'(ખ) નો ઉપયોગ દા ત "નીચ પાત ષેદાનુ વીશ"

૬ ભૂતકૃદતવગેરેમાં 'ય' કારનો અભાવ દા ત "હતા તે મનમા નવ જાણી," "લાગુ તમ ઘેર"

૭ કેટલીક વાર કોમળ અનુસ્વારનો લોપ. દા. ત 'હુ'ની જગ્યાએ' 'હુ' 'છુ'ની જગ્યાએ 'છુ'

૮ કેટલીક વાર તીવ્ર અનુસ્વારનો લોપ. દા ત 'કુટંવ'ની જગ્યાએ 'કુટવ.'

૯ અનુનાસિક વ્યજન પૂર્વેનો સ્વર સાનુસ્વાર. દા ત 'કામ' ની જગ્યાએ 'કાંમ,' 'જાણ'ની જગ્યાએ 'જાંણ'

૧૦ 'ઈ' પહેલા 'હ' કારનો પ્રક્ષેપ—જે આ ક પ્રતની ખાસ વિશિષ્ટતા છે દા ત. 'ઈશ્વર'ની જગ્યાએ 'હીશ્વર', 'જોઈ'ની જગ્યાએ 'જોહી,' 'કાઈક'ની જગ્યાએ 'કાહીક'

ઉપર બતાવી છે તેવી વિશિષ્ટતા અથવા તેવા પ્રયો ગ કેટલીક વાર અન્ય પ્રતોમા પણ મળ્યા છે છતાં હકારનો પ્રક્ષેપ તે તો ફક્ત ક ની જ વિશિષ્ટતા છે

ખ આ પ્રત ગુ વ સો ની નં ૭૯૭ છે આ પ્રતમાં કામાવતીની વાર્તા, પૃષ્ઠ ૧ થી ૯૬ સુધી નંદબત્રીસીની વાર્તા પૃષ્ઠ ૯૭ થી ૧૪૫ (૧ થી ૪૮) સુધી અને પદ્માવતીની વાર્તા અપૂરી છે આ પ્રતની આ ત્રણે વાર્તાઓ એક જ વ્યક્તિના હાથે લખાઈ હોય તેમ હસ્તાક્ષરો જોતાં લાગે છે કામાવતીની વાર્તા ઉતાર્યાની સાલ ૧૮૬૧ આપી છે નંદબત્રીસી ક્યારે ઉતારી તે લખ્યુ નથી પણ તે પણ એ જ અરસામા લખાઈ હશે એમ માની શકાય. આ પ્રત ખૂબ જ સ્પષ્ટ અને સરસ રીતે ગુજરાતી લિપિમા લખેલી છે આ પ્રતમાં ઘણી જગ્યાએ 'ઉ'ની જગ્યાએ 'ઞુ' લખેલ છે.

શ્રી. કાલેલકર આપણી લિપિમાં જે ફેરફાર કરવા ઇચ્છે છે તેમાંનો એક આ પ્રતમાં મળે છે. અલબત્ત 'ઈ' ની જગ્યાએ 'ઓ' નથી.

ગ. આ પ્રત ગુ. વ. સો. ની નં. ૮૦૬ છે. તે સં. ૧૮૯૨ માં લખાયેલી છે. આ પ્રતમાં શરુઆતમાં નરસિંહ મહેતાનાં પદો છે. ત્યાર પછી 'નંદબત્રીસી'ની વાર્તા છે. આ વાર્તાનાં ૭૨ પાનાં પછી વળી પાછાં લગભગ ૯૨ પાનાંમાં નરસિંહ મહેતાનાં કાવ્યો ચાતુરી, હુંડી તેમ જ અન્ય પદો આવે છે. અને પછી અધૂરી રહેલી 'નંદબત્રીસી' આગળ લખી સંપૂર્ણ કરી છે. તે પછી પણ નરસિંહનાં પદો, કૃષ્ણદાસનાં પદ, મીરાંનાં પદ વગેરે આવે છે. વળી આ પ્રત ખ. જેટલી શુદ્ધ ને સ્પષ્ટ નથી. તેમાં ક અને ખ પ્રતો કરતાં જોડણી અને શબ્દમાં ઘણો ફેર છે.

ઘ. આ પ્રત ગુ. વ. સો. ની નં. ૮૬૨ છે. તે સં. ૧૮૬૨ માં લખાયેલી છે. આ પ્રતમાં નાકરનું ઓખાહરણ, કહાનની ચાતુરી, વજીઆની સીતાવેલ અને શામળની નંદબત્રીસી છે. 'નંદબત્રીસી' ની વાર્તાની થોડીક કડીઓ પાનાં ફાટી ગયાં હોવાથી મળતી નથી. એટલે અંશે તે તૂટક છે. ઘ. માં. ખ ગ. કે ङ. ચ. પ્રત કરતાં ઘણાં ચરણો જુદાં છે. કાં તો ઘણાં ચરણો છે જ નહીં. બીજી બધી પ્રતો કરતાં આ પ્રત ઘણી વાર જુદી પડી જાય છે. છતાં કેટલીક વખત ક. પ્રતને મળતા પાઠો પણ જ્યારે બીજી પ્રતમાં નથી મળતા ત્યારે આમાં મળી આવે છે.

ङ આ પ્રત ફાર્બસ ગુજરાતી સભા પાસે નંદબત્રીસીની જે પ્રતો છે તેમાંની એક અખંડિત પ્રત છે; તેનો નંબર ૭૨ છે. સં. ૧૮૯૮ માં લખાયેલી આ પ્રતમાં 'નંદબત્રીસી' ઉપરાંત રણછોડ વગેરેનાં થોડાં પદ અને વલ્લભનો શણગારનો ગરબો વગેરે છે. આમાંના અક્ષરો ખરાબ છે. વળી તે દેવનાગરી લિપિમાં લખાયા છે. આ પ્રતમાં ખ. અને ગ બંને પ્રતનાં બધાં ચરણો ભેળસેળ થઈને આવે છે. તેથી મુખ્ય પ્રત કરતાં તેમાં પંક્તિઓ ઘણી વધારે છે.

ચ. આ પ્રત ગુ વ સો. ની નં. ૨૫૮ છે. આ પ્રત પણ ૧૮૯૮ માં લખાયેલી છે. આ પ્રતમાંના અક્ષરો સારા નથી. પણ તે લખાઈ છે તો ગુજરાતી લિપિમાં જ. તેમાં ફક્ત 'નંદબત્રીસી'ની વાર્તા જ છે આ પ્રતમાં ખ. ગ. કે ઘ. કરતાં ઘણાં ચરણોમાં ફેર છે. આ પ્રતમાં 'સ' અને 'શ' બંનેની જગ્યાએ 'શ' જ લખેલો છે. એટલે કયાં 'સ' ગણવો ને કયાં 'શ' ગણવો તેનો આધાર વાચક પર રહે છે.

૨. કસ્તુરચંદની વારતા

સંપાદનકાર્ય માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલી હસ્તપ્રતો

ક. મુખ્ય પ્રત તરીકે સ્વીકારેલી ફાર્બસ ગુજરાતી સભાની આ પ્રતના વર્ણન માટે જુઓ ભવન તરફથી પ્રકાશિત "સિંહાસનબત્રીસી" (વાર્તા ૧૮ થી ૨૩)માં "ક" પ્રતનું વર્ણન.

ખ. 'ગુજરાત વિદ્યા સભા'ની હસ્તલિખિત પ્રત. ક્રમાંક ૧૦૩.

આરંભ } વાચનામાં નોંધ્યા છે.
અંત

પત્રસંખ્યા : ૪૬. હસ્તપ્રત : છૂટાં પાનાં (પાછળથી બંધાવેલાં).
પ્રત અક્ષત છે, તૂટક નથી. પાનાં ફાટેલાં નથી.

લખાવટ : સુંદર. એકધારા મરોડવાળા અક્ષરો.

પ્રત્યેક નવા પાનાનો સંખ્યાંક જમણી બાજુના હાંસિયામાં લખ્યો છે. લહિયાએ કથાનું નામ નંબરની ઉપર ટૂંકાણમાં લખ્યું છે: ઉદાહરણાર્થે :
કસ્તુર ॥ ૨૮ ॥

લેખનની વિશિષ્ટતા: ચર્ણ, શર્ણ (પૃ. ૧); કર્ણ; રીત્ય (પૃ. ૧૫), ભાત્ય; મુન્ય, મહિપત્ય; પરધાંન, કહુ ('કહ્યું' ને બદલે) – 'કહું કરીને કોપ' (પૃ. ૨). કેહેવાંણી (પૃ. ૩); માંનવ્ય–(='માનવી') "નીરમલ સહુ માંનવ્યનાં મંન ॥" (પૃ. ૩); બોહો– (=બહુ). (પૃ. : ૭) 'નવ્ય' (પૃ. ૧૪); 'કોટય' (પૃ. ૧૫). માહારો (પૃ. ૭); જાંમ, માં, (પૃ. ૧૯), કાંમ્યની (પૃ. ૧૭). અમો (પૃ. ૧૭); હાથીયો. (પૃ. ૧૭); જાતરા (પૃ. ૧૮); 'ડેહેરા' (દેહરા–દેહરું).–"માંનની ગઈ ડેહેરા વિષે" (પૃ. ૨૨); પરભાતે–(પૃ. ૨૨); તેહેનુ–(પૃ. ૨૨); બેહેન–(પૃ. ૨૩); સકે નહીં (પૃ. ૨૩), નીસવાસ–(પૃ. ૨૩); નવ્ય (=નહીંના અર્થમાં) (પૃ. ૨૪); રોટા– (=રોટલા) (પૃ. ૧૫); ભાંમ્યની–(પૃ. ૧૭); માંણસ–(પૃ. ૨૩); મોહોંગે (=મોંઘે) (પૃ. ૧૪); વાંહાણ, વસ્તો, (=વહાણ, વસ્તુ); "ભારે વાંહાંણમાં વસ્તો ભરી." (પૃ. ૨૪); ખાયો–પીયો (=અજ્ઞાર્થ)–"ખાયો પીયો મેડી માલીયે." (પૃ. ૨૪). પ્રાંણ–(પૃ. ૨૫); સુદરી (=સુંદરી) (પૃ. ૨૫); નરનારનુ (=નું.) (પૃ. ૨૬); જુગ્રનુ (=નું) (પૃ. ૨૮); દીઠુ (પૃ. ૨૮); વીશ્વપત્ય (પૃ. ૩૦).

કરક (=કડક) પૃ ૩૩ મુન્તગ (=મસ્તક) પૃ ૩૩, પેટમાંહિ પૃ ૩૪. કાગળ્ય=(કાગજ) પૃ ૩૪ કીધુ=(=ધુ) પૃ ૩૬. કેડે=(ન્હે) પૃ ૩૪. પાણપાણીનુ=(=નુ) પૃ ૩૫. ભોજન (=ભોજન) પૃ ૩૭ જયો (=જઓ)– પૃ ૩૭ આવ્યા છુ (=છુ) પૃ ૩૭ કાઢાથી (=કઢાથી) પૃ ૩૯ તે નુ=(તે તો) પૃ ૪૦ જમ=(જેમ) પૃ ૪૦ કાવીયુ (=કઢાવીઉ) ૬૨. જાગ્ય=(જગ્યા) પૃ ૪૪. કરાણુ=(ક્યાણુ) ૬૭

ગ પ્રત ગુજરાત વિદ્યાસભાની ક્રમાંક ૬૬૫

આરંભ
અંત } વાચનામા નોંધ્યા છે

પત્રસંખ્યા ૩૮ પત્ર પૂરા. પાછળથી બધાવેલા. પ્રત અખત છે, તૂટક નથી પાના ચોંટ્યા નથી પાનાની ટોચ ઘસાઈ ગયેલી કાગળ ધીમે ધીમે ખવાતા જાય એવો ભય.

લખાવટ સામાન્ય અક્ષરોનો મરોડ વચ્ચે વચ્ચે કયાક બગડી જાય છે છેલ્લા કેટલાક પૃષ્ઠો પર (કાગળ હલકા હોવાથી?) બન્ને બાજુ અક્ષર ફૂટી નીકળ્યા છે છતા થોડીક મહેનતે બન્ને બાજુઓ વાચી શકાય છે

લખ્યા સાલ સંવત ૧૮૭૬ 'માહગસ્તર વદી ૯ ભૃગુવાસરે.'

લેખનની વિશિષ્ટતા લિપિ અર્વાચીન ગુજરાતી લિપિને ઘણી મળતી છે શિરોરેખા એક છેડેથી બીજે છેડે પહોચી જાય છે ઉ ત. 'ક' (क નહી) કોઈ વાર 'क' પણ ખરો. 'ખ' (ख નહી) પરન્તુ 'અ'ને માટે ત્રણ–પાંખિયો 'અ' વાપરવામા આવ્યો છે 'જ'ને માટે પણ દેવનાગરી 'ज'નો ઉપયોગ કરવામા આવ્યો છે પત્રસખ્યાંક કયાય લખવામા આવ્યો નથી ચોપડા આકારમા (ઊભી લખાવટ) શ્લોકાંક પણ નથી

શબ્દો પ્રતમાન, લાએક લખાણ, કઈલાનમા, નમુ ગ અઓ સોનાર, પ્રાક્રમ, વાણીઓ, પટમણી, શુણ, લખન્ણો (=લખણો) ઘેહેર, અપરંપાર (=અપરપાર), સી કરીને પેહેર? (=શી કરીએ પેર?), સરીર, સેઠન્સેઠાણી, વીમાન ઇંદ્ર તણુ (=વિમાન ઈંદ્ર તણુ), કેહે (=કહે), આણી ઘડી ખેમકુસળ, ખાએ (ખાય), થઆ (=થયા), ક્નગ (=કનક), પેહરમા (પિયરમા), સોભે (=શોભે), બઈ (=બાઈ), સીઆણુઆ (=શિયાળવા), કુઅરી (=કુવરી), ગ્રભ (=ગ ભ, ગભી), તુ (=તુ), આણદમા (=આન મા) થઉ (=થયુ) સહુ મે મ દેસો ખોડ (=મા).

ઘ પ્રત. ગુ વિ. સભા ક્રમાક ૫૫૪

ડાબી બાજુના પૂંઠા પર:

અમદાવાદ નેટીવ લાઈબ્રેરી ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાઈટીએ સ્થાપી. સને : ૧૮૪૯ સંવત : ૧૯૦૫

જમણી બાજુના પૂંઠા પર:

વાત વસ્તુસાનિ૰ ક૰ શામળ વૃત્ય

આદિ: વાર્તા ૨૩ મી. પુતળી સંકટહરણ. શ્રી ગણેશાય નમ: અથ વારતા કસ્તરચંદની અથવા ભદ્રાની લખી છે. (વાચનામાં નોંધ્યું છે.)

અંત : વાચનામાં નોંધ્યો છે.

પ્રતવર્ણન: પાનાં નોટબુકની માફક લખાયેલાં અને બાંધેલાં છે. પણ પોથીના પત્રોની માફક બે બાજુનાં પૃષ્ઠો મળીને એક જ પાનું ગણવામાં આવ્યું છે. સંખ્યાંક ડાબી બાજુએ લખવામાં આવ્યો છે. એમ કુલ ૪૨ ફે પત્રો છે. આજની ગણત્રીએ કુલ પૃષ્ઠો આમ ૮૫ થાય.

૪૨ મા પૃષ્ઠ પર (અંતભાગમાં): કાલીદાસ કવીયે કહ્યું સંસકતમાંહિ સુજાંણ। કવી સાંમલ કોહોડે કહ્યું પ્રાકત માંહ્ય પુરાંણ॥

લેખનની વિશિષ્ટતા: રીત્યે (પૃ. ૧). દેશપત્ય (પૃ. ૧). નુન્ય, મુન્ય (પૃ. ૧). જાણે (પૃ. ૧). ગગા સમાન્ય (પૃ. ૩). સાંમલ (પૃ. ૪). કુઅર (પૃ. ૬). કોય (=કોઈ) (પૃ ૫) કસ્તર (પૃ. ૯). કયાંહાં (પૃ. ૧૨). જાંહાં (પૃ. ૧૩). પરભાત્ય (પૃ. ૧૫). હલુઆ. (=હળવા) (પૃ. ૧૬). ગાયો ('=ગાઓ') પૃ. ૧૬. તાહારે (=ત્યારે) પૃ. ૧૯. આવાં (=આવ્યાં) પૃ. ૨૧. નવ્ય (=નવ, નહીં) પૃ. ૨૨. સુ કોહેસો (=શું કહેશો?) (પૃ. ૨૫); ચડ (=ચઢ્યું) પૃ. ૨૬. વર્નન (પૃ. ૩૩); કહ્યુ (=કહ્યું) પૃ. ૩૫. પૃ. ૩૭. વપરીત (વિપરીત) પૃ. ૩૮. નાય (=ન્યાય) પૃ. ૩૯. સુપીઆં (=સોંપ્યા) પૃ. ૪૧. સોતાવગતા (=શ્રોતાવકતા) (પૃ. ૪૩).

ચ. પ્રત. ગુ. વિ. સભાની પ્રત. છાપેલી. ક્રમાંક ૫૦૫.

પહેલું પાનું.

ભદ્રાની વારતા

—.૦.—

દોહોરાચોપાઈછપાથી શામળકવીની

કીધેલી

આ પ્રાંતના લોકોને વાસ્તે

લલુભાઈ અમીચંદે પોતાના છાપખાના

માં છાપી

અમદાવાદ

સને ૧૮૫૯ સવત ૧૯૧૫

છાપખાનાનુ ઠેકાણુ અમદાવાદ મધેરા

અપરમાંઆકાસેઠના કુવાની પોળ પાસે

લલુભાઈ અમીચદનુ છાપખાનું

પ્રતવર્ણન કુલ પૃષ્ઠસંખ્યા ૮૧

કુલ શ્લોક ૮૮૯ ગુજરાતી લિપિમાં લખ્યુ હોવા છતાં સળગ શિરોરેખા છાપવામા આવી છે આ પ્રત શીલાપ્રેસમા છપાયેલી છે શબ્દો વચ્ચે જગ્યા રાખ્યા સિવાય લખાણ છપાયેલુ છે, મૂળ હસ્તપ્રત જે પ્રમાણે હશે તે પ્રમાણે જ શબ્દો કે વાક્યરચનાઓમા સુધારાવધારા કે પાઠાન્તરો વગેરે નોધવામા આવ્યુ છે પ્રસ્તાવના નથી સપાદકનુ નામ નથી માત્ર મુદ્રણાલયનુ નામ મુખપૃષ્ઠ પર છાપવામા આવ્યુ છે વચ્ચેના ૯ થી ૧૨ પૃષ્ઠો તથા ૩૩ થી ૪૦ છપાયા વગરના કોરા છે

લેખનરીતિ નુંન (=નૂન્ય પૃ ૧), ભુતભવીસવરતમાન (પૃ ૧), જૈતીગ (પૃ ૧), રાઅ (=રાય પૃ ૩) અવનીપત (=અવનિપતિ પૃ ૩) વાહાણ (પૃ ૭) બુધ્ય (પૃ ૭) પ્રાણીપ્રત્ય (=પ્રણિપાત) પૃ ૮, આવા (=આવ્યા પૃ ૮) પાણી (પૃ ૧૩) કોઅ (=કોઈ પૃ ૧૭) જેહેને (પૃ ૧૭) માહારાજન (પૃ ૨૧) તન (=૪૧) રોઆ (=રોયા પૃ ૪૧) આવ્ય (=આવ પૃ ૪૭) વગેરે

આ પ્રત શિલાપ્રત છે. એને હસ્તપ્રતનું સ્થાન ન આપી શકાય. પરંતુ ઉપર્યુક્ત કેટલાક શબ્દોને કારણે સંપાદકે મૂળની જેમ જ પ્રત છપાવી લાગે છે—ખાસ કરીને અનુસ્વરિત કે યશ્રુતિવાળા શબ્દોને કારણે.

છ. પ્રત. ગુ. વિ. સભા ક્રમાંક ૪૬૪.

હસ્તપ્રત અત્યંત તૂટક હાલતમાં છે. એનાં શરૂઆતનાં પાનાં અડધાંપડધાં તૂટી ગયેલાં, કાળાં પડી ગયેલાં અને કોઈ કોઈ સ્થળે વાંચવાં અત્યંત મુશ્કેલ થઈ પડે એવાં છે. વચમાં પણ ઘણાં પૃષ્ઠોની એ સ્થિતિ છે.

પહેલાં નવ પત્રો અત્યંત બરડ અને કેટલાક તો ટુકડે ટુકડા થઈ ગયેલાં છે. બાકીના પ્રમાણમાં ઠીક.

કુલ પત્રો: ૫૨. (૫૧૬). (૫૧ પૂરાં અને ૫૨ મું એક બાજુનું).

લેખનરીતિ: આંસૂઓ:જન (પૃ.૧૦); હીમત્ય (પૃ.૧૯). ભરુ (=ભર્યું પૃ. ૧૫) પ્રીત્યે (=પ્રીતે). શાબો પાંન (પૃ. ૧૯). કર્યાંહાં (=કર્યાં પૃ. ૨૧). અચરત (પૃ. ૨૪). ચેહેન (પૃ. ૨૫). કાંમ્યની (પૃ. ૨૬). બાધુ (=બધું પૃ. ૩૨). પરત્યક્ષ (પૃ. ૩૨).

સુદરી. (પૃ. ૩૪). ગુણ્યકાપણુ (પૃ. ૩૫). અમકરતાં (=એમ કરતાં) જાંણુતો (પૃ.૪૦). મુકો (=મૂક્યો) (પૃ.૪૨). તાંહા (પૃ.૪૬) સાંહાંમુ (પૃ.૪૩). હવડાં (પૃ.૪૪). ગુણુકા (પૃ.૪૩). જોગ્યણી (પૃ.૪૯); (=કારણ કસુ (=કારણ કશું) (પૃ.૪૯); પરધાંન (પૃ.૫૦); દરસંન (પૃ. ૫૧).

નંદબત્રીસી

ચોપૈ

શ્રી ગુણુપતને નામુ શીશ   આરાધૂ ઉમાયાપત ઈશ
શ્રી સારદા રહુ કર જોડ   પુરો માત માહારા મન કોડ ૧
શ્રી ધીગડમલ મોટો દેવ   સૂરનાયક આધે સહુ સેવ
બટુકનાથ મોટો માહારાજ   જેહ પ્રતાપ થકી રેહે લાજ ૨
નોધારાની વાહારે ચડે   વીકટ કામમા આવી અડે
તેહની કરુણા છે અત ઘણી   કહુ કથા નંદબત્રીસી તણી ૩
આદ્ય શક્તી તણો પરતાપ   અધીક વર દે આપોઆપ
બ્રામણ ભાટ ચારણ જે વરણ   કવીજન કેરા વંદુ ચરણ ૪
પ્રબંધ ચાહતુરી સૂખવીલાસ   કર જોડી કવી કેહે સામલદાસ ૫

દુહો

પશ્ચીમ દશ નંદનનગર   નંદસેન રાજાન
રાજભાર અધીકા રખે   વૈરોચન પરધાન ૬
તે ગજા ઘણુ સાધવી   ભોજ સમો દાતાર
કોક સમાને રૂપ છે   અરજણનો અવતાર ૭
કામશાહાસ્ર જાણે ઘણુ   ચતુરશીરોમણી હોયે
હોસ રાગ નાટક વીખે   નહી સમોવડ કોયે ૮
મહાભક્ત મહારાજનો   કામ સમાને રુપ
અવીદ્યા એકે નહી   સીલ સમા તા ભુપ ૯
મગરપચારી મલપતો   તેહમા ઈશ્વરનુ તેજ
દાનદાયક લાયક ભનો   હરીહર ઉપર હેજ ૧૦
પ્રતાપવંત પરધાન છે   જે રાજ તણો સીર ભાર
વરણ અષ્ટાદશ સર્વ છે   દક્ષ ઘણા દાતાર ૧૧
નગર અતી રળીઆમણુ   જાણે ઉદયો ભાણુ
પંડીત આદ્ય પરજા સહુ   સકલ લોક સુજાણુ ૧૨

ઘેર ઘેર મંડપ દ્રાક્ષનાં . વારુ એલચીવંન
પાંન ફુલ વંન વાડીયાં અંનેક શોભા પે અંન ૧૩
કમલ ખીલાં સરોવર વીષે બોલે ચાત્રુક મોર
શરુયા શબ્દ સોહામણા મેનાં હંસ ચકોર ૧૪
રાંમરાજ સરીખડુ કોહોને નવ ગંજે કોયે
આંનંદઉછવ અની ઘણો ઘેર ઘેર મંગલ હોય ૧૫

ચોપૈ

એકે સમે પોતે રાજંન મહીપતીએ વીચારુ મન
તેહે સમે ગઈ છે મધરાત આલોચ કરે છે રુદયા સાથ ૧૬
બાધા ગાંમની ચરચા જોવુ માહારા મંનનો સંદેહે ખોઉ
નેક બદી કેહવી બોલાયે ન્યા અન્યા કેહેવો તોલાયે ૧૭
જોવુ પરજા સૂખી કે દુખી સુણુ વાત જોવુ બહુમુખી
જોવાકારણુ થયો તયાર ભીડા અંગ કવચ હથીઆર ૧૮
ખાંડુ ખેડુ કરમાં ધરી ચાલો રાજા વેગે કરી
આપ એકલો પંથે પલો ગઢમઢ જોઈને તે વલો ૧૯
ચઉટુ ચાવડી જોયો ચોક જોયાં ઘર મેડી ને ગોખ
મોહોલા કૂંચી શેરી પોલ જોઈ હાટ દુકાંની ઓલ ૨૦
જોયાં વ્યાપારીનાં હાટ જોઈ દશે દીશ વર વાટ
જોયુ ગાંમ પછે આવ્યો બાર દીઠુ સરોવર સુધ વાર ૨૧
તે વેલાં એક ધોબી ધુવે તેહને રાજા દ્રષ્ટે જુયે
કરે વીચાર નગરનો ધણી આ વેલા કૂણ ધોયા તણી ૨૨
ભુત પ્રેત કે વંતર હસે બોલાવતાં અલાપજ થસ્યે
શને શને તે પાસે ગયો એટલે ધોબી ધોતો રહ્યો ૨૩
સંઘાતે બોલા બે જણા ભય લાગા મન માંહે ઘણા
'કૂણ' કહી દીધો સાદ માહોમાહોમાં લાગો વાદ ૨૪
રાજાયે જાંણુ 'કો ધોબી મુયો જીવ અવગતે ભુત હુયો'
ધોબીએ જાંણ્યુ 'કો આવો પ્રેત કપટે કરે મુજ સાથે હેત' ૨૫

દુહો

રાજા કેહે 'તુ કાણુ છે રે   આ વેલાં આ દીસ
બોલ સાચુ ઉતાવલો   નહી તો ખેદુ શીસ ૨૬
ભુત ભાગો બીહુ નહી   ડાહાકણુ કાહાડુ હૂર
શખસને રોલુ અમો   રે તુજને કરસુ ચૂર ૨૭
તારે પરીહટ બોલીયો   આંણી મનમાં તાપ
'કાહો ભાગો (?) બીતો નથી   મૂ છે ભુતાંનો બાપ' ૨૮
રાજા કેહે 'પરથમ કહુ   હુ તો માહારુ નાંમ
પછે તુ તાહારુ કેહે   તો થાયે આપરણુ કાંમ ૨૯

છપૈ કવીત્ર

કરુ રંકને રાયે, રાયેને રંક કરીજે
માહારે વશ સહુ કોયે, કોયે વશ અમો ન રહીજે
અનમી એહ અહંકાર, સાર વાત દલમા દાખુ
પુત્ર મીત્ર સહુ જન, અન વસ લેખે રાખુ
મારણુ પાલણુ માની અમો, પણુ પરદેહ જીવ ઘાલુ નહિ
લખ જીવથી નીકલુ રે, તે એકલો આવો અહી ૩૦

ચોપૈ

પરીહટે વીચરુ મન   'એ તો માહારો નંદરાજન
ચતુરશીરોમણુ એ છે રાયે   હુ પણુ એહની છુ પરજાયે ૩૧
એણે નામ સમસ્યા કહુ   લખણુ જોતામા મેં લહુ
હું પણુ માહારી રાખુ મામ   કહુ પટતરે માહારું નામ' ૩૨

છપૈ

ધરે અંગ રાયે રંક, રંક રાજા શો દીસે,
શોભે શાહ સૂલતાન, માન પામે મન હીંસે
એક વશાનો જંન, ધરે કરુ લાખ વશાનો
જેહને જેહવુ કરમ, મરમ તેહને તેહ દશાનો

જેહે હાંકણુ જગતાં વીખે, અંગ સમારે તાહરુ
તેહને નીત અમે સંભારીયે રે, સમજ નામ તે માહારુ' ૩૩

ચોપૈ

માંહોમાંહે ઓલખાયા બેહે મન તણો ભાંગો સંદેહ
હરખ બેહુના મનમાં થયો રાજાની તે પાસે ગયો ૩૪
'કોહો આ વેલા સૂ છે કાજ એકલા કંમ આવા માહારાજ
નથી સાથી હાથી ઘોડલા નથી ભાથા પાયક જોડલા ૩૫
રુપ અનુપ સકોમલ જાત કાલ અંધારી માઝંમ રાત'
'સૂણુ પરીહટ' રાજા એમ કહે કહુ સંખેપે મનમાં લેહે ૩૬
નથગરચા જોવા આવીયો માટે સાહે નથી લાવીયો
મધ્યરાતે બેઠો તુ ધૂવે બીક મનમાં કોહીની નવ જુયે ૩૭
તેહ વાત સંભલાવો મુને તો સીરપાવો દેવુ હુ તુને.'
કેહે પરીહટ 'સાંભલજો રાયે સમજીને લેજો મનમાંહે ૩૮
કહુ સમસ્યા તે મન ધરો સુણી વાત ને પાછા ફરો ૩૯

છપૈ કવીત્ર

લીયો લંક લપેટ, ઠેઠ નહી શંમ હિ આપણુ
હરણુ શીત તે કાંમ, નાંમ નહી પ્રતી રાવણુ
હણ્યા કૂરવ જે વેર, પેર મંન જોય વીચારી
કાંમનીને મંન નેહે, દેહે શોભાં જે નારી
એક દંતધાવંનનાં બે કરો રે, તેહને નાંમે નાંમમાં
તેહ સમારણુ કારણે, હુ ઉભો છુ કાંમમાં' ૪૦

ચોપૈ

'દાઢે ન સમારે શા માટ અરધી રાત કમ આવ્યો છે ઘાટ
અચરત મુજને છે ઘણુ રાતે (દાઢી)બીક તાહારે કોહો તણુ.૪૧

છપૈ કવીત્ર

'દો લોયણ ખટ ચરણ, વરણ તો શાંમશરીખો
ઘોર નાદ મુખ સાદ, વાદ પુરુખાંયે પરીખો
પુષ્પ પ્રેમલ નીશદીશ, શીર મોટુ સબ (?) અંગપે
મુખ કમલ કો જાત, ભાત અનેરી અંગપે
સૂઘડ નારીના સ્વેદનો, મોદ પ્રેમલ અતી અતી ઘણો
માટે આવો આ સમે, રે લો મુજને છે તેહે તણો' ૪૨

ચોપૈ

રાજા મનમાં રીઝો ઘણુ પ્રેમ વચન સૂણ પરીહટ તણુ
'કોહો ભાઈ એહેવી તો નાર મે તે નવ દીઠી સંસાર ૪૩
જેહનો પ્રેમલ પટકૂલ પાસ દેખી ભમર ઉતરે આકાશ
એહેવી નાર રાણી કોહો તણી સંભલવાની ઇચ્છા ઘણી ૪૪
તેહ સંભલાવો માહારા વીર હૈઉ તો નવ ખંચે ધીર'
કેહે પરીહટ 'સાંભલ રે રાયે માહારે મૂખ તો નહી કેહેવાયે ૪૫
સતીની નંદા ન કરુ હુ આપ સ્ત્રી નંદે સ્ત્રીહત્યા પાપ
સમાસ્યા અમો કીજીયે એધાંણે ઓલખી લીજીયે' ૪૬

છપૈ કવીત્ર

વરણ સહુથી રંક, અંક રાજાથી ઝાઝો
જાત શીરોમણી-શાંણુ, રાંણુ માંને જસ આઝો
તમને જીતે તેહ, તેહ તમ નવ જીત્યાયે
તેહે વચન તમને ન એણ(?) રંજીત હો રાયે
ભોગી તમ સમરથ તણો, આદ્ય અધિકાર અધીકે ઘણુ
પારજાતીક પ્રેમલ સમી, પદમની નારી ઘેર તેહ તણે ૪૭

ચોપૈ

આપ ઘરનાં આવે કોયે કામ તેહનુ જેહ કેહવાયે નાંમ
રાંધાં અંનને જે કેહેવાયે તેહનુ નાંમ વીચારો રાયે ૪૮

એ બે મલી કર એક વીચાર મે કહી તે તેહેની ઘરનાર
પંખી ઊડે જેહેને જોર તે વાતનો એક લો અંકોર ૪૯
જેહને આધારે રેહે છે પ્રાંણ ચેત નાંમ રે ચતુરમુજાંણ
એ બે મલી કર એક જે પેર મે કહી તે સ્ત્રી તેહને ઘેર ૫૦
ચેતો રાજા સરવે લહુ પોખીયે વચન જે કહું
તેહેના મનનો લીધો પાર કરો પરીહટને તે જુહાર ૫૧
મન સમજ્યો અસ્ત્રીના નામમાં પાછો ફરી આવ્યો ગાંમમાં
થયો મંન રોમાંચીત અંગ તે રાંમા-શુ લાગો રંગ ૫૨
જે નરને નારી-સ નેહ તેહ તણો તો પરવશ દેહ
મોહો પાંમો મંન આકુલ થયો રાજમોહોલમાં રાજા ગયો ૫૩
નાવે નીંદ નવ ભાવે અન્ન વૃહે વ્યાકુલ થયુ છે મંન ૫૪

શ્લોક

દર્શનાત્ હરતે ચિત્તં સ્પર્શનાત્ હરતે બલં
સંજોગાત હરતે વીર્યં નારી પ્રત્યક્ષ રાક્ષસી ૫૫

ચોપૈ

પ્રીત પરનારી સાથે થઇ કીરત તો આગલથી ગઈ
કુલ તણી તો ગઈ છે લાજ ગયુ જે કરવુ ઘરકાજ ૫૬
ઈજત આબરૂ તેહેની ગઈ નાત સુરજાદ તે શાની રહી
પરીયાં સાતનુ નાંમ જ ગયુ સુખ શરીરનુ વેહતુ થયુ ૫૭
પ્રીત પરનારી-સૂ જેણે કરી રૂઠો દેવ તેહેને તો હરી ૫૮

છપૈ

કાંન સણી તબ કરોડ, લાખ મુલ નજરે દેખી
બોલી તબ હજાર, સાર શત પરખે પેખી
નજર ભઈ રસબસ, દસ મુલ તબ થે હોઈ
આલીંઘન તબ એક, છેક ચુંબન ઘટ જોઈ

સ્રીય ભાર પટંતરે, અમુલક કે દ્રાંમકી
ચાખી તબ ચીતથી ગઈ, નહી કોડીકા કાંમકી ૫૯

ચોપૈ

કાંન સૂણીનુ મુલ કરોડ માટે રાજા મન લાગી હોડ
દુખે પાપે વીતી જાંમની વીચાર કરો જોવુ કાંમની ૬૦
આપ હૈડે રચો પરપંચ સ્રી મલવાનો કીધો સંચ
પ્રાતુસકાલ ઉઠો નંદરાયે પુરી બેઠો સરવ સભાયે ૬૧
એટલે તાંહાં આવો પરધાંન ભરી સભામાં દીધાં માંન
કેહે રાજા 'કહુ તે કરો કછ દેશ માંહે પરવરો ૬૨
લો કર ટંકા લખ કરોડ લાવો ઘોડા રુડી જોડ
સ્વલ્પ સેન સોહાડો સાથ દ્રાંમ અનરગલ રાખો હાથ ૬૩
બીજી વાત ન કરસો વડી ઉઠો સીધ કરો આ ઘડી
જો મુજને ઉપજાવો સુખ એહે વાતનુ નવ ધરસો દુખ' ૬૪
કેહે સાંમદ 'સાંભલ રે રાજ સૂ ઘોડાનુ જરુરી કાજ
રીકતા તીથી વૃષ્ટી વતીપાત આજ જાતાં થાયે ઉતપાત ૬૫
કાલ પરમ અમો ચાલસૂ રુડા ઘોડા આંણી આલસૂ'
કેહે રાજા 'સાંભલ રે ભ્રાત માહારા મનની ન લહે વાત ૬૬
એહે વાતનો હુ કેડો લેવુ ન કરે કામ તો ડંડજ દેવુ
સભા મધ્ય જો જાયે વચંન તો હું શાંનો રાજન ૬૭
અવજોગ તે તો પરથમ મુને તાર પછી તો બેઠે તુને
હવડાં જાવુ ન કરે તહી તો આજ થકી પરધાંન જ નહી ૬૮
ચાકર તે જે પાલે કોલ માંણુસ તે જે પાલે બોલ
સ્રી તે જે પાલે પતીધરમ બ્રાહ્મણ તે પાલે ખટ કરમ ૬૯
પવીત્ર જે પાલે આચાર હરીજન તે જે ગાતા સાર
શુદ્ર તે જે દ્રીજપુજા કરે ભાટ તે જે હુકારો ભરે ૭૦
ખત્રી તે જે રણમાં પડે ગાયે બ્રાહ્મણ સ્રીની વારે ચડે
રાજા તે પરજા-પ્રતીપાલ સતવાદી જે ન બોલે આલ ૭૧

વણીક તે જે નહી આકરો   ગાંમ તે જેહમાં હોયે કરો
નદી તે જેહેમાં હોયે નીર   પ્રતાપ દેખાડે તે તો પીર ૭૨
નારી તે જે ચાલે નમી   વાત તે જે સહુને ગમી
પટેલ તે જે પ્રમાણે પંચ   જાંણુ પુરુખ તે જાંણે સંચ ૭૩
માહારો વછીર ખાસો છે તુ   જો આ વેલા કહુ છુ હુ'
કેહેપરધાંન 'સાંભલ પુરપતિ   રોસ ન ધરમો રાજા રતિ
જે રાજા બોલા તે હા   જે નીરધન બોલે તે ના ૭૪
જે પાસો પડે તે દાય   જે બોલુ પાલે તે સાહે
પંચ પ્રમાણુ કરે તે ન્યાય   આચારભ્રષ્ટ તે તો અન્યાયે ૭૫
જે મારે મરે તે ઘાય   જે નાડે જડે તે શાહ
ભુખો જે ગમે તે ખાય   બેહેકો જેહ ગમે તે ગાયે ૭૬
અચાલે થયુ તે થાયે   ઓશડ જેહ ગમે તે પાયે
જે પ્રથવી પાલે તે રાયે   પાંન કરાવે તે તો માયે ૭૭
મારે રાજા બોલા તે ખરુ   મુજથી તે કેમ જાયે પરુ'
વચન પરધાંન ચડાવુ શીશ   ઉઠો તે વેલાં તે દીશ ૭૮
સેન મોઠાહું પોતા તણુ   લીધૂ ધન અનરગલ ઘણુ
પરધાંન ચાલી કછે ગયો   અધીપતીને મન ઉલટ થયો ૭૯
અરુણુ અસ્ત પડી તવ રાત   રાયે વીચારુ રુદયા સાથ
બીજા કોહોને ન કહી વાંણુ   ચાલો આપ રુદેમાં જાંણુ ૮૦

લોક

કામાતુરાણાં ન ભયં ન લજ્જા   હ્યર્થાતુરાણાં ન ચ બંધુમિત્રં
ચિંતાતુરાણાં ન સુખં ન નિદ્રા   ક્ષુધાતુરાણાં ન બલં ન તેજઃ ૮૧

ચોપૈ

કો નર ને વલી કો નાર   જારને મંન તે શો વીચાર
ગુણકાને શાની લાજ   આલસૂને તે શાનુ કાજ ૮૨
સંગીને મન શાની નાત   વસનીને તે શાની જાત
અકરમીને તે ઉદમ કસૂ   સૂણને મન તે સાંનુ હસૂ ૮૩

સંતોખીને શાનું દુખ નીરધનને તે સાનુ સુખ
દાતાને મંન તે શાનુ ધન સૂગને તે શાનુ તંન ૮૪
કરપીને તે કીર્ત્ત કસી સતી સ્રીને શાની હસી
સ્રી વીના તે શાનો ભોગ સુધ ચીત વીના શે યોગ ૮૫
મગણ થયા તારે સૂ માન ખુધાવંતને શાનુ જ્ઞાન
દળદરીને ડહાપણ કસૂ પુત્ર નહી તો શાનુ વસૂ ૮૬
પીતા પાખી તે શાંના લાડ પગઠણ કરે તેહેમા શો પાડ
નાત નહી તો શાની રીત હેન નહીં તો શાની પ્રીત ૮૭
ગુણ નહી તારે શાનુ રુપ પરજા પીડે તે શાનો ભુપ
વીવેક નહી તો શાની વીદ્યાયે ચાલે નહી તો શાનો દાયે ૮૮
હગી જાણે તો સો સસાર ખગી વાતમાહે શાનો ખાર
શીખી વાત તે શાની નવી કવ કહે તે શાનો કવી ૮૯
નર પાખી શાનો નર ખુરુણા(?)પાખી તે શાનુ ઘર
કરમ વીના શો ઉદમ જેહે રત વીના તે શાનો મેહે ૯૦
માટે જારને ભયે નહી મન નીરભેથી ચાલો રાજંન
દરબાર પરધાન તણો જે ઠોર ગયો રાયે જતે એક પોહોર ૯૧
વજ્રમેહેલ છે લોહોના બાર તીહા આવી કીધો કરનો પ્રાહાર
ધીગ પ્રતીહારિ જાગીયો મન માહે બીવાને લાગીયો ૯૨
'કુણ છે રે ભાઈ મઝમ રાત જે હોયે તે આવ્યજે પરભાત
ખોટી થાયે તો લાગે વાર નહી ઉઘાડુ માહારુ બાર' ૯૩
તે સમે બોલ્યો નદરાજ મનમાહે ધરતો બ લાજ
'ઉઘાડ ભાઈ, હુ નદનરેસ પરધાન ઘેર કરવો પરવેશ ૯૪
ઘણુ જરુર અધૂરુ કામ માટે આવો છુ આ ઠામ
તુ ઉઘાડી ચરણે લાગ વરદાન જેહે ગમે તે માગ' ૯૫

દુહો

તાહારે બોલો ચોલીયો 'સાભલીયે રાજાન
બાર નહી ઉઘાડીયે મે વરતુ તાહારુ મન ૯૬

આ વેલા તસ્કર નીમન ગમવા જાયે જાગ
માટે જાયો પાછા ફરી ગખી પોતાનો ભાગ ૯૭
પરધાન ધેર માહારો નહી શ્રી ગાયે સૂ કામ
અગ્ધી રાતે એટલા તેહેનુ તે નૂ નામ' ૯૮

ચાપૈ

રાજા કેહે 'સો મન ધાર શીઘ્ર થઈ તુ બાર ઉઘાડ
જમ જમ ગણુ હુ ભાગ તમ તમ તુ લગાડે છે વાગ ૯૯
હવડા વાત કર તુ મેહેલ નહીતર ચીરાવુ એ મેહેલ
પરધાનના તો પ્રાણુજ લવુ ભારે દંડ દુખ તુજને દેવુ ૧૦૦
તારે તાહારૂ મુ છે જોર નગર વચે તે માહારો ચોર
જો રૂડુ ચીતવે ખાવનતણુ તો રાખો માન અમારૂ ઘણુ ૧૦૧
જો રાખો દોહોણી ને દુધ તો આણો દેહમા બુધ
તુ મનમા આણે છે ભેદ માહારે મન નથી કાઈ ખેદ ૧૦૨
મુરખ મીત વેરી નામ વણસાડીસ ખાવનનુ કામ
મનમા ડાહાપણ હોયે આજ ઉઘાડ સરને તાહારુ કાજ' ૧૦૩

દહો

કહે પ્રતીહાર 'રાજા સુણો બીહાવો નહી જાવુ
એક લાલચ બીજો વનો તેણે પરસન થાવુ ૧૦૪
નાજા એક જેહેને કબજ બીજો તસ્ તે રાયે
ત્રીજો રાજા ગરજ છે ચોથો ઓસીયાલ કહેવાયે' ૧૦૫
કુંડલ કાઢ્યા કાનથી જેહેનુ મુલ નવ ટકા કોડ
આપ્યા હાથ પ્રતીહારને એ અમુલખ જોડ ૧૦૬

ચાપૈ

દ્રવ દેખીને નારી ચલે દ્રવ દેખી સહુ લોભે ભલે
દ્રવ દેખીને કરે બહુ પ્રીત દ્રવ દેખી ચાલે સહુ રીત ૧૦૭

દ્રવે લાભ ને દ્રવે હાંણ દ્રવે આસ આસંક ને આંણ
દ્રવે જીવ જાયે ને રહે દ્રવે ઘેલાને ડાહો કહે ૧૦૮
દ્રવે કાયર દ્રવે સૂર દ્રવે મેલો ને દ્રવે નુર
દ્રવે ચોર ને દ્રવે સાહા દ્રવે રંક ને દ્રવે રાયે ૧૦૯
દ્રવે કરપી ને દ્રવે દાતાર દ્રવે ઉગાર ને દ્રવે માર
દ્રવથી શત્રુ દ્રવથી મીત્ર દ્રવ નીચ ને દ્રવ પવીત્ર ૧૧૦
કુંડલ જવ દીઠું પ્રતીહાર તવ તેણે ઉઘાડાં બાર
ગયો મોહોલમાં તે રાજંન દીઠું જેહવું ઇંદ્રાસંન ૧૧૧
જેહેવી રવીમંડલ ઉદોત જેહવી ચીંતામણની જ્યોત
દીઠું પાંજરું પોપટ તણું પંચરંગ પીલુ છે ઘણું ૧૧૨
તે હેઠે માંડો છે પાટ રાજા ચાલો આવો વાટ
હેઠી બેઠી છે કાંમની નહી ભુતલ એહવી ભાંમની ૧૧૩
ચંદ્રવદની મૃગનેણી વંક સીહાકાર કટીનો લંક
હંસગાંમની ગજગાંમની શરદની જેહેવી જાંમની ૧૧૪
જેહેવી પુષ્પલતાની વેલ જેહેવી વાડી મધે કેલ
જેહેવી ચંપક કેરી કલી જેહેવી વીદ્દુત નભમાં ભલી ૧૧૫
જેહેવી રત્નકમલ દીવડી સ્વય વીધાતા હાથે ઘડી ૧૧૬

દુહો

ચપલ નેન અંબુજ જસૂ ચત્રુવાકની જોડ
કનક કલસ ઉર વીખે નહી એકે માંહ ખોડ ૧૧૭
કેલપત્ર પૃષ્ઠ સૂભ ઉદર તો પોયણ-પાંન
ગ્રીવા પોત-કપોત સી ઓપીત ઉજલ વાંન ૧૧૮
નખ શીખ શોભા નીરખતાં ચતુરા ચતુર સૂજાંણ
વૃહે વેધ રાજા હતો વાગુ મોહોનું બાંણ ૧૧૯
પાખાણુ લોહ થકી અગન અગન માંહિ જમ ઘ્રત
અનંગ વાધો બહુ અંગમાં થયો આકલો તરત ૧૨૦

ધરમ કરમ સરવ વીસરુ   થયુ કાંમવશ અંગ
બીજૂ કાંઈ સૂઝે નહી   રામા સૂ લાગો રંગ ૧૨૧
વીસરો ગુરુ વીસરો પ્રભુ   વીસરી લાજ કૂલનેમ
વીસરાં ઘર પુર મેડીયાં   પ્રેમદા સુ લાગો પ્રેમ ૧૨૨
આવો નીકટ તે નીરખતાં   ભયભીત કાંમ ઘનઘોર
દ્રષ્ટ ન ચુકે તે થકો   જેમ ચંદ્ર ચકોર ૧૨૩

ચોપૈ

પોપટ પદમની બેઠાં જાંહે   મોહોલે મહીપન આવો તાંહે
સમઝો પોપટ સમઝી નાર   ચતુર મલીને કરો વીચાર ૧૨૪
આવતાં માંહે વસ્તુ છે મંન   'કાંમ-આકલો એ રાજંન
ઈશ્વિર આપણી રાખે લાજ   તો સરે કૂલ કેરુ કાજ' ૧૨૫
પોપટ કહે 'ન ધરશો બીક   હુ દેઈશ રાજાને સીખ' ૧૨૬

દુહો

કેહે પોપટ 'ભલે આવીયા   પ્રથવીપત ભુપાલ
આનંદકંદ નંદરાયજી   પરજા તણા પ્રતીપાલ ૧૨૭
તમો તાત છો જગતના   પરધાંન તમારો પુત્ર
હુ જાંણુ છુ આવા તમો   નાહાલવા ને ઘરસૂત્ર ૧૨૮
પુત્ર નહી ઘેર તમ-તણો   હાજર એહેની નાર
તેહ છે તાહારે આસરે   તમ પુત્રીને ઠાર ૧૨૯
ખબર લેવી તમને ઘટે   એહ તમારાં તંન
પ્રજા પુત્ર તાહારાં સહુ   તુ મોટો રાજંન ૧૩૦
બાઇ આવી બેસો બારણે   એ આપણા છે રાજ
સાસરવાસો આપવો   આવ્યા છે તે કાજ ૧૩૧
આપણ એહનાં છોકરાં   એહે આપણો તાત
પીતા પાસ બેસો તમો   કહો મંનડાની વાત' ૧૩૨

નારી બોલાં આંણી ધીર 'સાંભલીયે સૂક માહારા વીર
હલુયા રહી બોલો આ દીશ ચડસે નંદ રાજાને રીસ ૧૩૩
હૂકમ સીર એહેનો લીજીયે પછે આપ ઉતર દીજીયે
એ છે ધરમ તણો અવતાર એ છે નોધારાનો આધાર ૧૩૪
એ છે ચૌદ વીદ્યા ગુણ જાંણ મોહોડે શાં કરીવાં વીખાંણ
માહા ચતુર છે માટે સાંખસે મુરખ તો મારી નાંખસે ૧૩૫
માટે છાંનો રેહે રે ભ્રાત ઝાઝી શાંને કરવી વાત
નીસાલગરણાં સરસતીને કશાં કંચન આગલ કેહેવાં કંસાં ૧૩૬
હનુમાંન આગલ શો થેકડો કરોડ આગલે શો એકડો
જાંણે ચૌદ તેહને સા ચાર સત આધાર આગલ શો ભાર ૧૩૭
પુત્ર આગલે બીજી સી પ્રીત વેર આગલે બીજાં સાં ગીત
શીવ આગલ બીજો શો દેવ બ્રંહ્મ આગલ બીજી સી સેવ ૧૩૮
રાંમ આગલ બીજુ સૂં નાંમ પુન્ય આગલે બીજું સૂ કાંમ
માત આગલ બીજુ સુ હેત સ્વાટીક આગલ બીજું સૂ સ્વેત ૧૩૯
એહને વશ વરતે સહુ લોક એ આગલ ડાહાપણ તે ફોક.' ૧૪૦

દુહો

તારે પોપટ બોલીયો 'સાંભલ માહારી બેહેન
માબાપ આગલ છાજસે જહેવુ કરીસુ ચેહેન ૧૪૧
સંતાન અધીક અંના કરે મંન ન ધરે માબાપ
એહેવુ જાંણી હુ કહુ વેદ-પુરાંણે છાપ ૧૪૨

ચોપે

જો વાડ થઈને ચીભડાં ગલે તો મોઘી વસ્ત કોહોને નવ મલે
જો ખલુ આતુ હોયે અંન તો જીવે નહી એકે જંન ૧૪૩
જો કલ્પતરુ કેરી ખાયે તો તેહનો ચોર કમ પેદા થાયે
મા મારે પય પીતાં બાલ જો સતવાદી બોલે આલ ૧૪૪
રાજા થઈને લુટી લેયે તો પરજા કોહો આગલ કેહે
રામ જપંતાં નરકે જસે તો કહુ તે કોહોનુ થસે ૧૪૫

બાપ કરે બેટી સૂ જાર એહ વાતનો કુણ પ્રીછે પાર
વાડાર થઈને આવે ધાડ તેમાં કેહેની કરીયે આડ ૧૪૬
મેહ વરસંતે પથર પડે તેહેનો વાંક કેહેને સીર ચડે
પતીને વીખ દે ઘરની નાર તેહ તણો કોણ પ્રીછે પાર ૧૪૭
પુંપહાર વલગે થઇ સાપ કૂણ જાલવે આપે આપ
અમૃત જાંણી આપણ પીજીયે વીખ થાયે તો દોષ કેહેને દીજીયે ૧૪૮
કુંડલ કરડી ખાયે કાંન કેહે આગલ જઈ કરીયે જાણ
ચંદણ જાણી ધરીયે અંગ આપ અગની થાયે તો પુન્ય પાપ ૧૪૯
મોટો જાંણી જઇએ કો સરણ ઘાત દે તો પામીજે મરણ
ઘર દીવાન જો ચાડી ખાયે તેહેનુ દુખ તે કાહા કેહેવાયે ૧૫૦
રક્ષનારો જો ચોરી કરે તો ભંડાર કેહી પેરે ભરે
ગરીબને દુખ દે કો લંડ તો રાજા તેહેને દે દંડ ૧૫૧
જો રાજા લુંટી લે આપ તો રાજા પરજા બેહુના પાપ'
પોપટ પદમની વાતો કરે રાજા નંદ હ્રુદેમા ધરે ૧૫૨
ને ભયભીત થઈ આવીયો કાંઈ જ્ઞાન રુદેમા લાવીયો
એકે વાતે ન સૂઝે ઘાટ પ્રથવીપત બેઠો જહી પાટ ૧૫૩
આન્વાગત ઘણુ દીધા માન હાજર કીધા ફોફલ પાન
બોલો સૂક 'સાભલ સુંદરી બોલ તાત-સૂ હેતે કરી ૧૫૪
પેટની પુત્રી કરી થાપસે મનમાગ્યુ અધીપત આપને
પસલી લાવા આપણે ઘેર કરો સજાઈ રુડી પેર ૧૫૫
ભ્રાત તાત ને સુસાલ આપણ ઉપર છે અધીકો વહાલ
એહે નોધારાનો આધાર એહેને સીર પ્રથવીનો ભાર ૧૫૬
બેગ બેહન ને તુ ભાણેજ તુજ ઉપર અદકુ છે હેજ' ૧૫૭

દુહો

નારી સુખ સામુ કરી મૂક નૂ કીધી વાત
'કદાચ કામાતુર હસે તો કરસે તાહારી ઘાત ૧૫૮

ચોપૈ

જોબંનનો જેહને હોયે મદ બીજો કાંમ-આકુલ તો અંધ
ત્રીજો તો ધનમદ જેહને ચોથો કેફ જેહની દેહને ૧૫૯
પંચમો અંધ જુવો આદરો છઠો અંધ જે કોપે ભરો
સાતમો અંધ ચાંપાંણો જેહ આઠમો અંધ વસનીનો દેહ ૧૬૦
એટલા મંન વીચાર ન કરે એહને છેડે તે નીશ્ચે મરે' ૧૬૧

દુહો

વચન આપ રુદે ધરૂ સુક કેહે 'સાંભલ વાત
કાંમ જોબંન મદ સૂ કરે એહ આપરણો તાત ૧૬૨
અગનાંન અબલા તુ સમી મે નવ દીઠી કોયે
કરુ વાત પટંતરે તે મંન પ્રીછી જોયે ૧૬૩

ચોપૈ

જો રાજા આવે કપટે કરી તો એહેને કુણ પુછે છે ફરી
ગાંમ પરધાંનને શીદ મોકલે આપે સીદ આવે એકલે ૧૬૪
એહ કરતાં સઘલુ છે સેહલ ખરે બપોરે લુટે મેહલ
પરધાંનને કારાગ્રહ રખે કુણ જોરાવર છે એ પખે ૧૬૫
હા ના બીજો કુણ કેહેનાર એહેને કુણ મેહેણ દેનાર
પણ એહેને માથે બલીયો ધરમ તેણે કરે કમ કૂડો કરમ ૧૬૬
અધીપતી કરે કુડુ કાંમ કમ વસે પછે તેહેનુ ગાંમ
મુકે નંદ પોતાનું સત તો પરજાની સી થાયે ગત ૧૬૭
ચુકે નંદરાજાનો દેહે તો વૃષ્ટી કરે કમ મેહે
ભુંડી દ્રષ્ટ જો તુજ સૂ અડે તો બાર વરસ અનાવૃષ્ટ પડે ૧૬૮
વણ-વાંકે રાજા દે દંડ તો તો ત્રુટી પડે બ્રંમંડ
જો નંદરાય ચડાવે આલ તો પ્રથવી જાયે પાતાલ ૧૬૯
રાયે મન તુજ વીભલ અડે તો દીગપાલ ડોલી હેઠા પડે
ગંગા જો દખણમાં જાંણ પશ્ચમ દશે ઉગે ભાંણ ૧૭૦

કદીય કોયક કાલે એ થાયે   પણ અધરમ ન ચાલે એને દોય
સાંભલ વાત કહુ જે હું   કાંને સાંભળ કામની તુ ૧૭૧
કોઈક પટંતરે કરો વીખાંણુ   તાંહાંથી થયું રાજાને જાંણુ
મુખ જોયાનું એહેને મંન   જમ જનક હુયે તનયાનું તંન ૧૭૨
આપણુ સહુને રાખવાને ભાર   પરધાંનને કાડો છે બાર
જોવા કારણ આવ્યા એહ   આપરણે હુયે વુઠો મેહે ૧૭૩
આલમૂને ઘેર આવ્યાં છે ગંગ   આપરણે હરખ રુઠેરો રંગ
દો માન સજાઈ પેર   ભલે પધારા 'આપરણે ઘેર' ૧૭૪
સૂભ વચન મૂકકેરુ લહુ   તાંહાંથી ગનાંન રાજાને થયુ
બેઠો આસન હેતે કરી   પાસે ઉભી છે સુંદરી ૧૭૫
માંનની કેહે 'સાંભલ માહારાજ   અમ સરણુ કાંઈ કહોને કાજ
દરસન રાય થયુ તાહારુ   પવીત્ર થયુ મંદીર માહારુ ૧૭૬
અમો આસરે છુ તમ તણે   અમને ચીંતવો હેતે ઘણે
એહેવુ કહી સજાઈ કરે   મંદીર માંહે આપે પરવરે ૧૭૭
કરવા માંડો ઉતમ પાક   રસોઈ બત્રીસા ચોસઠ સાક
ઉનાં તાજાં ખાટાં કાયરાં   મીઠાં મધૂરાં અતી સાયરાં ૧૭૮
કસ્તૂરી-લેપ કીધા છે શરીર   નાહાવા કારણ સુધ્ધ નીર
મરજંન કીધુ આપ નરેસ   મંદીર માંહે કીધો પરવેશ ૧૭૯
માંડી થાલ તે કંચન તણી   પ્રીસા પાક સાંમગરી ઘણી
જથા પેરે પામો ભોજંન   મન ઘણુ રીઝો રાજંન ૧૮૦
પ્રભાતવેલા થઈ જાહારે   સી સાંસુ જોયુ તાહારે
તારે સ્ત્રીયે વરતુ મંન   કાંઈક કામી છે રાજંન ૧૮૧
ત્રાંબા તો તોલડીથી પ્રીસો ભાત   રાતો રંગ દીધો તે સાથ
બીજે પ્રીસો રુપા થકી   દીધો રંગ પીલો વલતકી ૧૮૨
ત્રીજે કાડો સોનાની માટ   લીલો રંગ દીધો તે ઘાટ
ચોથો કાડો પીતલને સંગ   તાંહા કસૂંબા દીધો રંગ ૧૮૩

પ્રીસો પાંગ્રમો મૃતીકા, ઠાંમ   તે ઉપર દીધો રંગ શાંમ
જોયો ભાત પંચરંગી તણો   રાજા અચરત પાંમો ઘણો ૧૮૪
જુયા રંગ ને ખુબી અનુપ   તે જોઈ વીસમે પાંમો ભુપ
ભરે કોલીયો આંણીને વાદ   તેનો તે લાગે સુખ સ્વાદ ૧૮૫
ભરે કોલીયો રંગ વશેખ   સ્વાદ આવે તેનો તે એક
શાંમ સ્વેત કસૂંણી ખાયે   સુખમાં એકની એક મજાયે ૧૮૬
હાથમાં તાટ દીઠાનુ સૂખ   ટલી ગયુ જવ મેહેલૂ સુખ
દેખતાંમાં શોભા છે ઘણી   ખાધે એક મજા તે તણી. ૧૮૭
સ્રી સાંમુ જોઇને હમો   સ્રીને કાંઇક કપટ જ વશો
ધોલી ધેનનુ દોહ્‌ દુધ   પ્રીસુ પય કાલીનું બુધ ૧૮૮
કાબરી ગાય દોહી તે વાર   રાતીનુ પ્રીસુ તે ઠાર
ધેન તણા જુયા છે વરણ   દુધ તણો તો એક આચરણ ૧૮૯
વાટી સાકર ભુકો કરો   પાચે રંગે—(?) ધરો
જાંહાં જુયે તાહાં લાગે ગલૂ   મનનુ કારણ સરવે ટલૂ ૧૯૦
કાલી ધોલી ને ઉજલી   માડી મૃતકા કેરી માટલી
એક નદીનાં તેહેમાં નીર   એક સ્વાદ પામો શરીર ૧૯૧
સુભ શીખામણ દીધી એહ   મન તણો ભાગો સંદેહ
અરધૂ મંન પોપટથી ગલૂ   અરધ નારીના ગુણથી ટલૂ ૧૯૨
ઉઠો ભોજંન પુરુ કરી   આપા બીડા હાથે સુદરી
કાઢી અમુલ અંગુઠી એક   આપી પદમનીને કરી વિવેક ૧૯૩
મનમા નાણો બીજો મરમ   ગખો ઈશ્વરે બેનો ધરમ
કૂંઅરી પોતે મોઢે કીધ્ય   વીટી પસલી માંહે દીધ ૧૯૪
પ્રીત ધરીને પાછો વલો   પ્રતીહારને પ્રેમેથી મલો
'પ્રતીહાર બાર ઉઘાડ તાહારુ   પાછુ કૂંડલ આપો માહારુ' ૧૯૫

દુહો

કેહે પ્રતીહાર ' રાજા સૂણો   કાહાવો ચતુર સૂજાંણ
સઘલુ ડાહાપણુ તમ કને   પણ કહી તે વાત અજાંણ ૧૯૬

કદીય કોયક કાલે એ થાયે પણ અધરમ ન ચાલે એને દરોયે
સાંભલ વાત કહુ જે હું કાંને સાંભળ કામની તુ ૧૭૧
કોએક પટંતરે કરો વીખાંણુ તાંહાંથી થયું રાજાને જાંણુ
મુખ જોયાનું એહેને મંન જમ જનક જુયે તંનયાનું તંન ૧૭૨
આપણુ સહુનો રાખવાને ભાર પરધાંનને કાઢો છે બાર
જોવા કારણ આવ્યા એહ આપરણે દુધે વુઠો મેહે ૧૭૩
આલસૂને ઘેર આંવ્યાં છે ગંગ આપરણે હરખ રુડેરો રંગ
દો માન સજાઈ પેર ભલે પધારા આપરણે ઘેર' ૧૭૪
સૂભ વચન મૂક કેરુ લહુ તાંહાંથી ગનાંન રાજાને થયુ
બેઠો આસન હેતે કરી પાસે ઉભી છે સુંદરી ૧૭૫
માંનની કેહે 'સાંભલ માહારાજ અમ સરખુ કાંઈ કહોને કાજ
દરસન રાય થયુ તાહારુ પવીત્ર થયુ મંદીર માહારુ ૧૭૬
અમો આસરે છુ તમ તણે અમને ચીંતવો હેતે ઘણે
એહેવુ કહી સજાઈ કરે મંદીર માંહે આપે પરવરે ૧૭૭
કરવા માંડો ઉતમ પાક રસોઈ બત્રીસા ચોસઠ સાક
ઉનાં તાજાં ખાટાં કાયરાં મીઠાં મધૂરાં અતી સાયરાં ૧૭૮
કસ્તુરી-લેપ કીધા છે શરીર નાહાવા કારણ મુકૂ નીર
મરજંન કીધુ આપ નરેસ મંદીર માંહે કીધો પરવેશ ૧૭૯
માંડી થાલ તે કંચન તણી પ્રીસા પાક સાંમગરી ઘણી
જથા પેરે પામો ભોજંન મન ઘણુ રીઝો રાજંન ૧૮૦
પ્રભાતવેલા થઈ જાહારે સી સાંમુ જોયુ તાહારે
તારે ઓચે વરતુ મંન કાંઈક કામી છે રાજંન ૧૮૧
ત્રાંબા તો તોલડીથી પ્રીસો ભાત રાતો રંગ દીધો તે સાથ
બીજો પ્રીસો રુપા થકી દીધો રંગ પીલો વલતકી ૧૮૨
ત્રીજો કાઢો સોનાની માટ લીલો રંગ દીધો તે ઘાટ
ચોથો કાઢો પીતલને સંગ તાંહા કસૂંબા દીધો રંગ ૧૮૩

પ્રીસો પાંચમો મૃતીકા ઠાંમ	તે ઉપર દીધો રંગ શાંમ
જોયો ભાત પંચરંગી તણો	રાજા અચરત પાંમો ઘણો ૧૮૪
જુયા રંગ ને ખુબી અંનુપ	તે જોઈ વીસમે પાંમો ભુપ
ભરે કોલીયો આંણીને વાદ	તેનો તે લાગે મુખ સ્વાદ ૧૮૫
ભરે કોલીયો રંગ વશેખ	સ્વાદ આવે તેનો તે એક
શાંમ, સ્વેત કસુંબી ખાયે	મુખમાં એકની એક મજાયે ૧૮૬
'હાથમાં તાટ દીઠાનુ સૂખ	ટલી ગયુ જવ મેહેલૂ મુખ
દેખતાંમાં શોભા છે ઘણી	ખાધે એક મજા' તે તણી. ૧૮૭
સ્રી સાંમુ જોઇને હસો	સ્રીને કાંઇક કપટ જ વશો
ધોલી ધેનનુ દોહુ દુધ	પ્રીસુ પય કાલીનુ બુધ ૧૮૮
કાબરી ગાય દોહી તે વાર	રાતીનુ પ્રીસુ તે ઠાર
ધેન તણા જુયા છે વરણુ	દુધ તણો તો એક આચરણુ ૧૮૯
વાટી સાકર ભુકો કરો	પાંચે રંગે—(?) ધરો
જાંહાં જુયે તાહાં લાગે ગલૂ	મનનુ કારણુ સરવે ટલૂ ૧૯૦
કાલી ધોલી ને ઉજલી	માંડી મૃતકા કેરી માટલી
એક નદીનાં તેહેમાં નીર	એક સ્વાદ પામો શરીર ૧૯૧
સુભ શીખામણુ દીધી એહ	મન તણો ભાગો સંદેહ
અરધૂ મંન પોપટથી ગલૂ	અરધ નારીના ગુણથી ટલૂ ૧૯૨
ઉઠો ભોજંન પુરુ કરી	આપાં બીડા હાથે સુંદરી
કાઢી અમુલ અંગુઠી એક	આપી પદમનીને કરી વિવેક ૧૯૩
મનમાં નાંણો બીજો મરમ	રાખો ઈશ્વરે એનો ધરમ
કૂંઅરી પોતે મોઢ કીધ્ય	વીટી પસલી માંહે દીધ ૧૯૪
પ્રીત ધરીને પાછો વલો	પ્રતીહારને પ્રેમેથી મલો
'પ્રતીહાર બાર ઉઘાડ તાહારુ	પાછુ કૂંડલ આપો માહારુ' ૧૯૫

દુહો

કેહે પ્રતીહાર 'રાજા સૂણો	કાહાવો ચતુર સૂજાંણુ
સઘલુ ડાહાપણુ તમ કને	પણુ કહી તે વાત અજાંણુ ૧૯૬

આપી કૂંડલ તમો ગયા માહાશ મંદીર મોઝાર
પાછુ માગો પાછા વલે એ કાંહાંનો વેહેવાર ૧૯૭
'જે કાંમે કૂંડલ આપીયુ કરો'તો પુર પરવેશ
તે કાંમ કરા-વણુ હુ વલો માટે તે પાછુ લેશ ૧૯૮

ચોપૈ

કહે પ્રતીહાર 'સાંભલ રે રાયે મુજ આગલ અંના નહી થાયે
વચન-ભૃષ્ટ થસો જે તમો તો પાછુ કૂંડલ આપુ'અમો' ૧૯૯
વલી કહુ બીજુ દ્રષ્ટાંત જે અધીપતીથી દો એકાંત
જારે પુરણુ તરખા થઈ ઘાલો ઢોર તલાવે જઈ ૨૦૦
કો પીસે ને કો નહી પીયે પણ સહુ કોનો પીયાયો લીયે
ધણુ હાકી ગોવાલો જાયે કો ચરે કો તરણુ ન ખાયે ૨૦૧
તો શો વનચરનો તેહેમાં વાંક લે ચરાઈ આઠે આંક
ગાંમ જમાડી રુડી પેર કરે નોહોતરાં ઘેરે ઘેર ૨૦૨
કોહોને નવ લાગી હોય ભુખ કોહોને તાવ કાહોને દેહ દુઃખ
કોયક લાભે ગાંમ પરવરે તેહેમાં જમાડનારો સૂ કરે ૨૦૩
ખેતર સાંથવાને આપીયુ ગુણવંત કરી તેહેનુ થાપીયુ
પડતર રાખ કે બમણું વાવ પરઠા પરમાંણે માહારુ લાવ્ય ૨૦૪
રાખો ચાકર મનસા ધરી દીધાં દાઘ (?) પોતાનો કરી
બેહેલ બેસાડી કે દે કાંમ માસ થયે પુરો દે દાંમ ૨૦૫
પુત્રી પરણાવે પોતા તણી પરઠણ પેરાંમણી આપે ઘણી
પછે રાંડે કે ભુખે મરે વેવીસાલીયો તેહેમાં સૂ કરે ૨૦૬
ગુરુ ભણાવે આણી હેત શીખવે શાહાસ્રના ભેદ સમેત
વીસરે કે વીદ્યા નવ ફલે તો ગુરૂ ઉપર સૂ રીસે બલે ૨૦૭
કથા સંભલાવે કોડે કરી ઓલખાવી દે આપે હરી
પાંહાંણ જેવુ પલળે નહી રદે વાસ વાણી શીદ નંદી પદે ૨૦૮
એહેવાં કોડ હજારાં જેહ રાજાજી કોહો તો કહુ તેહ
હુ સુ જાંણુ શે કાંમે ગયા સરો અરથ કે અમથા રહા ૨૦૯

વ્યાપાર કરવા વ્યાપારી જાયે ખુહે પુજી કે લાભ જ થાયે
ધોરી તુરી લે તે દ્રવ અડે (?) ભાર વેહે કે ગલીયો પડે ૨૧૦
એહ વાતમાં હુ નહી જંમાંન હુ બેઠો રહુ માહારે કાંમ
બાર ઉઘાડી જાવા દેયુ તેટલા માટે કૂંડલ લેયુ ૨૧૧
કેરે અજારો બાંધવા મોટ થાયે ભમણા કે આવે ખોટ
રાખુ બાંહાર તારે સુ કરો તે વેલાં તો પાછા ફરો ૨૧૨
મે તો માહારો ધરમ મુકીયો કુંડલને લોભે ચુકીયો
તો કુંડલ કંમ આપુ જાયે જાયો ઘેર સમઝો મંન માયે ૨૧૩
સમઝો રાજા આવું વાહાલ કૂંડલ ઉપરે આપી શાલ
અરુણ ઉદે થયો જાહેરે મોહોલે મહીપત આવો તાહરે ૨૧૪
રાંજા પોપટ ત્રીજી નાર ચોથો એક જાણે પ્રતીહાર
બીજો કો નવ જાણે અંન એમ કરતાં થયા બહુ દન ૨૧૫

દુહો

પખ પાંચ પુરણ થઈ આવો વૈરોચન પરધાંન
લાવો ઘોડા અવનવા મહીપતે દીધાં માંન ૨૧૬
તોરી જોયા તરતીબ સુ હરખુ રાયનું મંન
પરધાંનજી મંદીર પરવરો હુકમ કરો રાજંન ૨૧૭
મલપંતો મોહોલે આવીયો પ્રતીહારે દીધાં માંન
કૂંડલ જે નવ ક્રોડના તે દીઠાં તેહેને કાંન ૨૧૮
દીઠી સાલ સવા લાખની ઓઢી પ્રતીહારે અંગ
પ્રલે થયો તે દેખતા પરધાંન ઘણુ મનભંગ ૨૧૯

ચોપૈ

'પાપી પ્રતીહાર સાંભલ રે તું બાર સોપી ગયો છું હું
કાંહાં રઝલો સૂ કીધાં કાંમ કમ મુકો તે તાહારો ઠામ ૨૨૦
જાચક કે તસકર તુ થયો લુણહરામ થઈને રહો'
તે પ્રતીહારે જોડા હાથ બોલો પોતાના સ્વામી સાથ ૨૨૧

'આસંનથી હેઠો ઉચો અડુ | તો તમ સાનીધે સુલી ચડુ
તસકર વીદા મે નવ કીધ | જાચીક થઈને દાંન ન લીધ ૨૨૨
માહારુ પ્રતીહારનુ કાંમ | જતા આવતાનુ પુછુ નાંમ
રંકને જાવા નવ દેયુ | ચાલ કૈહોની લેખે નવ લેયું ૨૨૩
જે પરતે નવ ચાલે તમો | તેહેને કમ વારી રાખુ અમો
જે હાથી હરા[યો] થાયે | તે કાચે તાંતણે કમ બંધાયે ૨૨૪
પીપલાની તે કેવી વાડ | છીલાછની (?) કહેવી, આડ
આંમે જેહ લખુ તે થાયે | મેહેલુ તે અમારુ જાય ૨૨૫
વાત કહુ તો ચુગલી કહેવાયુ | છાંનુ રાખે તરકટ પરહાયુ
મન માંહે વીચારો આંક | માર ગરજણ જો હોયે વાંક' ૨૨૬

દુહો

રાખી રીસ રુદયા વીખે | આવો મંદર માહે
પોપટ ને પ્રેમાં પદમની | વાટ જુયે છે તાંહાં ૨૨૭
વૈરોચનને નીરખીયો | કૈરતાંત શરીખો કાલ
રીસે ભમર અતી રાતડાં | મુખ દીઠુ વીકરાલ ૨૨૮
તે સમઝા પોપટ પદમની | પાગ નમાવુ શીસ
'કૂસલ કલાંણુ છે આપણે | તજો રુદેથી રીસ' ૨૨૯
કહે પોપટ 'અવીને નથી | રખે ધરો મન ભરમ
તાહરા પુન-પ્રતાપથી | ઈશ્વિરે રાખો છે ધરમ' ૨૩૦
કરો પરણુંમ તે પદમની | પ્રીત પતીની સાથ
એટલે વીટી નંદની | તે દીઠી જમણે હાથ ૨૩૧
અગનઝાલ અદકી હતી | ઉપરે રેડુ ગૃત
શલ ગંધક અગની મલો | ભડકો થઈ ઉઠો તરત ૨૩૨
ખાયે ન અંન પાંણી નહી | નહી નીદ્ર નહી લાગ
એકે વાત ન ઉકલે | પડો રુદયામાં દાગ ૨૩૩

ચોપૈ

કહે પોપટ નાંમીને શીશ 'તજો રાજ રુદેથી રીસ
સમજો જ્ઞાન આણીને પેર નથી ખાંપણુ લાગુ તમ ઘેર ૨૩૪
તે વાતે પરતીગના કરુ મુ વાચા સત વાચા ધરુ
પરથમ જેહ હકીગત થઈ સૂક સ્રીયે માંડીને કહી ૨૩૫
ઈશ્વરે રાખુ છે આપ જુઠુ બોલે બ્રંમહત્યા પાપ
સમઝાવો રાજા બોહો રીત પુરાંણુ શાહાસ્ર તણી જે પ્રીત ૨૩૬
જારે આવો તે જનક જ થયો પસલી આપીને મંદીર ગયો
તે વાતે સુરજ સાખીયો સતી ધરમ ઈશ્વરે રાખીયો ૨૩૭
સાચા બોલ બોલુ તમ સાથ કોહો તો અગની ઘાલુ હાથ
સૂક અસ્રી કહ્યા બહુ ભેદ ખોટે મન ન મુકો ખેદ ૨૩૮
જમ જમ પેલો વાતો કરે તમ તમ રોસ અદકેરો ધરે
એહને મારુ કે હુ મરુ ભારે રીસ રદે કમ ધરુ ૨૩૯
'એહેને મારુ તો કોપે રાયે પરધાંનવટુ પોતાનુ જાયે
હલુયે હલુયે વેર લેઈસૂ દાયો રાજાને દેઈસૂ ૨૪૦
ગુણ કે અવગુણ ઓસાંકલ થાયે પીત્રી પંડ તારે તો સાહે'
એહવો મન માંહે રાખો ક્રોધ નવ માનો તેહેનો પ્રતિબોધ ૨૪૧
'હલા પોપટ મુરખ તુ મુઢ જુઠી વાત કરે છે ગુઢ
મુને કાડી મહેલો જે દંન તે દાડે વરતું મે મંન ૨૪૨
આપી કૂંડલ આવો રાત કાને સાભલી તાહારી વાત
કાંમે-આંધલા જેહેનાં ચેહેન દષ્ટ આવી નવ મુકે એન ૨૪૩
ભાઈ બાપની વાતો કરી મુજ આગલ કેહેવાની અરી
મુરખ સ્રી-જીતો હોયે નાહો તેહેના મોહો આગલ ગુણ ગાયો ૨૪૪
કોડી થાયે કુડી નવ થાયે મુરી થઈને બાલે કાયે
દખણી થઈને ઝાઝુ રુયે દેહ પાડીને જીવ જ ખુયે ૨૪૫
વલી સમ અદકેરા ખાયે મરણાંતે જુઠી નવ થાયે
ભાંમની-નેહ માંને ભરથાર તેહનુ નામ મોટો ગુમાર ૨૪૬

દોહા

પરતગના માંનુ નહી જે બોલો બહુ બાહ
જમ લીહી લોઢા ઉપરે જેમ પટકુલે ગાંઠ' ૨૪૭
અનેક ઉપાયે તેહેને કોહો પણ પથર ઉપર નીર
'ઈશ્વર આંણુ માંનુ નહી હેડુ ન ધરે ધીર ,૨૪૮
એહ પાંણી મગ નહી ચડે જો સો મણ બાલો કાઠ
હું ડાહો માંનુ નહી તે સ્રીચરીત્રના ઠાઠ ૨૪૯

ચોપૈ

સ્રીના સમ, વસનીની પ્રીત ઘુત સાચું, ભંગીની રીત
ઓરમાઆ હેત, ગુણકાની લાજ દુશ્મન હેત ને વેઠીયુ કાજ ૨૫૦
મદપાંની ડાહો, કાગ પવિત્ર વસીઅર અમૃત ને રાજા મીત્ર
સંદેશે ઉલગ, પાલક પુત સ્વરગ પાંમે ઉપાસે ભુત ૨૫૧
જારની મા પટલની હા નારીરત નાંએ (?) ફોકટ વા
એટલાં વાંના માંને જેહે તેહને મુરખ જાંણો દેહે' ૨૫૨
કેહે સુક 'એહે તો સાચુ કહુ દષ્ટ ભરીને મેં તો લહુ
સરવ સરખુ નથી તાંહાં કોચે કહુ પટંતરે તે તુ જોય ૨૫૩
એક શંખ નદીમાં પડો એક દખણાવંત સિર ચડો
એક તુંબી જે તરને સાથ બીજુ ભીખારીને હાથ ૨૫૪
એક પાખાણુ એ દેહેરે પુજાયે બીજો પરીહટ શલા થાયે
એક મણી કરોડાં કાંમ બીજો મણી તો દે દસ દાંમ ૨૫૫
એક અશ્વ અનોપમ દીઠ બીજો દદામો કૂટે પીઠ
એક નારી હોયે સંખણી બીજી પદમની ને ચીત્રણી ૨૫૬
એક બ્રાહ્મણુ તો ખેતી કરે બીજો વેદ ચારે ઉચ્ચરે
એક કાષ્ટ કેરડા તણુ બીજુ બાવના ચંદન તણુ ૨૫૭
એક જલ સરોવરન્તીર બીજુ ગંગા જલનાં નીર
એક મોતી કાચનું કેહેવાયે બીજુ મુગતાફલ લાખ સવાયે ૨૫૮

એક બંધવ દુરબલ હવાલ બીજો તો બેસે સુખપાલ
એક સુત્ર સંવારીયે શેર(?) બીજુ મોઘુ બેસે મેર (?) ૨૫૯
એક તીલ ઘાંણી પીલાયે બીજો શીવ સમીપે જાયે
એક ફુલ અમરત-ફુલ હારે બીજા પુર ખુર(?) કંટક-સાર ૨૬૦
હાબો, કર કુડો કેહેવાયે બીજા કરથી ભોજંન થાયે
એક પરથવી પર હવન જ હોયે બીજે ઠાંમ ન જાયે કોયે ૨૬૧
એક ધોરી સરકારે ઘેર એક કઠીયારાને ઘેર
એક વાંણુવટી બ્યાપાર બીજો શીર ઉપાડે ભાર ૨૬૨
નાગરવેલ તણુ એક પાંન બીજુ બદરી કેરુ રાંણુ
સુભ ફલ રુડુ તે સહકાર બીજુ કાચકી કહુ અપાર ૨૬૩
નાંમ એક છે પણ ગુણ ઘણાં એક રાજા બીજાં રંક જ તણાં ૨૬૪

દુહો

કહે પરધાંન 'તુ સુ કહે પણ આ તલે નહી તેલ
માહારુ માંન માને નહી ગ્રીથા લવરી મેહેલ ૨૬૫
પડો દાઝ રુદયા વીખે તન ટલે આણી જાત
તમ અખર છઠી તણા જમ પટોલે ભાત ૨૬૬
પરહરી પોતે પદમની તે ગઈ પીતાને ઘેર
વરસ એક તો વહી ગયુ કોણે ન જાંણી પેર ૨૬૭
રાજા ભોલવાઇ ગયો વજ્રર તણે મન વેર
હાડવેરે ત્યેઃ વેધાયો રાખુ હૈડે ઝેર ૨૬૮
વરસ એક તો વહી ગયુ થયુ રાયને જાણુ
સુજ માટે એ પરણી મેહેલી પીહર પ્રમાંણુ ૨૬૯
પરસપેરે ઘણુ પ્રીછવો વૈરોચંન પરધાંન
હેત દેખાડે અતી ઘણુ દે ભરી સભામાં માંન ૨૭૦
પણ તેણે મંન માંનુ નહી તેડી નહી તે નાર
એક દીવસ નંદરાયજી કીધો મન વીચાર ૨૭૧

રાય પરધાંન બે નીકલા રમવાને શીકાર
સેન સાથે બીજુ નહી ઘેર નાંહોનો રાજકુમાર ૨૭૨
રમી શીકાર પાછા વલા નેનવતી જે ગાંમ
નેનસુખ વેહેપારીયો આવા બે તે ઠાંમ ૨૭૩
તે સસરો પરધાંનનો આવી લાગો પાયે
હેત ભાવ અદકા કરા બહુવીધ કરે પસાયે ૨૭૪
'ધન ધરતિ ધન ગાંમ એ ધન આવા રાજાંન
ધન ભાગ એ માહારુ ધન આવા પરધાંન' ૨૭૫
ઢાલા પાટ કંચન તણા વેરાં પુષ્પ ચોહો પાસ
કુમકુમ છડા દેવરાવીયા રંગા મોહોલ અવાસ ૨૭૬
તરીયા તોરણ બાંધીયા મોતી પુરા ચોક
દુધે ઉબર ધોઈયા અજુઆલા એમ ગોખ ૨૭૭
ચંદન કસ્તુરી અરઘજા મરદંન કરાં શરીર
ફુલેલ તેલ મરદન કરાં નાવણ કાજે નીર ૨૭૮
ભોજંન કીધાં ભાવતાં શાક પાક મેવા પકવાંન
સુખવાસ લવંગ ને એલચી બીડા બાસઠ પાંન ૨૭૯
બોજન કરીને ઉઠીયા ઢાલા ઢોલ એકાંત
ઢાલા પાસા સોગઠા ભાજવા મનની ભ્રાંત ૨૮૦
સસરો સેવા કાંમમાં ઉભો દીપક હાથ
રાયે પરધાંન તે ઠાંમ છે ચારે શોભીત સાથ ૨૮૧
રાયે પરધાંન ભીરુ થયા જોવા સરખી જાત
એક મેરાં નેનાવતી જોડ તેહેનો તાત ૨૮૨
લાગી ઝડ પાસા તણી સહુને મન છે ખેદ
પેહેલી વાત સસરે કરી ભાજવા મંનનો ભેદ ૨૮૩
'પોહોબાર પડે જેહેને કરે તે સત સાચો હોયે
ન પડે તે જુઠો જાંણુવો ખેદ ન કરસો કોયે' ૨૮૪

જામાત્ર કહે 'સાચા તમો નાંખો પાસા આ ઠાર
તમારુ કુલ છે' નીરમલૂ હવડાં પડસે પોહોબાર' ૨૮૫
(સસરો)–'ગંગોદક નીરમલ જસૂ જેહવુ પવીત્ર છે વાર
તેહેવુ કુલ હોયે માહારુ તો પડ પાસા પોબાર' ॥૧॥૨૮૬
(રાજા)–'હંસ ગયો સરવર વીખે દીઠુ અમૃત વાર
પીધા વણ પાછો વલો રે પડ પાસા પોહોબાર' ॥૨॥૨૮૭
(પ્રધાન)–'જે વાટે કેસરી ગયો અતી રજ તરણ અપાર
સૂકે ખડ તે સો વસા પડ પાસા પોહોબાર' ॥૩॥૨૮૮
(પદ્મિની)–'સીહ-મુછ ભોયંગ-મણી કરપી-ધન સતી નાર
પરહરે પ્રાણ પરહથ જસે પડ પાસા પોહોબાર' ॥૪॥૨૮૯

ચોપૈ

ત્રણ તણાં પડા પોહોબાર પરધાંન મંન કરો વીચાર
જોતામાં તે ઝાંખો થયો પણયેવુ (?) રહીને બોલ જ કહો ૨૯૦
'બીજી વાર નાંખે દા પડે તો માહારે મંન અચરત અહે'
લીધા પાસા સસરે હાથમાં નાખા સહુ દેખે સાથમાં ૨૯૧
(સસરો)–'અંબે અંબફલ ઉતરે કદલી કેળાં સાર
બરાસ ન છંડે વાસના રે પડ પાસા પોહોબાર' ॥૧॥૨૯૨
(રાજા)–'મહા પરતો જાંણે દેવનો ગયા પુંજણ તે ઠાર
દરશણ પણ સ્પરશણ નહી પડ પાસા પોહોબાર' ॥૨॥૨૯૩
(પ્રધાન)–'અમૂલ હી અમલી પીયે જુએ આંખ જો જાર
અગને ઘૃત ન ઉકલે તો પડ પાસા પોહોબાર' ॥૩॥૨૯૪
(પદ્મિની)–'તેજી તાજણ સેહે નહી સૂરો ન સહે માર
કવેણ સતી સેહે નહી રે પડ પાસા પોહોબાર' ૨૯૫

ચોપૈ

એહેવી વાત સંભલાવી કરણ પોહોબાર પડા નાંખા જણ ત્રણ
પાંણીથી પાતલો થઈ ગયો બલીયો થવાને બોલ જ કહો ૨૯૬

'ત્રીજી વાર પડે પોહોબાર તો રે અચરત એહ અપાર' ૨૯૭

દુહો

(સસરો)–'સીત સમાંને સુંદરી દીધી ધરમ વીચાર
સોવૃણ શાંમ લગે નહી રે પડ પાસા પોહોબાર' ॥૧॥૨૯૮
(રાજા)–'અમૃત પ્રીસૂ થાલમાં ફરવા અસ્રત આર .
દાખુ પણ ચાખુ નહી પડ પાસા પોહોબાર' ॥૨॥૨૯૯
(પ્રધાન)–'ઘીની આગલ પયે રેહે અગન રેહે જો ઠાર
ભુખા આગલ ભોજન રેહે તો પડ પાસા પોહોબાર' ॥૩॥૩૦૦
(પદ્મિની)–'ઈશ્વર બેલી સાચનો નોધારાં આધાર
રાખે સત સતી તણ, તો પડ પાસા પોહોબાર' ॥૪॥૩૦૧
પો પડા બાર ત્રણે જાહેરે વજીર હલુયો પડો તાહારે
ઓસીયાલો થઈને બોલીયો પરદો આપ મનનો ખોલીયો ૩૦૨
'કેહેવાયે છે તે વેદ જ ચાર ફરી નાંખો સહુયે પોહોબાર
ચોથું વચન કોહોથી નવ ફરે' સસરો વહૂ તેનું તો કરે ૩૦૩

દુહો

(સસરો)–'સંસારમાંહે સત વહુ પ્રીછે નહી કો પાર
તે સત હોયે જો મુજ ઘરે તો પડ પાસા પોબાર' ॥૧॥૩૦૪
(રાજા)–'અમુલક દીઠું અવનવુ લોભે ગઓ તે ઠાર
દીઠુ પણ લીધુ નહી પડ પાસા પોહોબાર' ॥૨॥૩૦૫
(પ્રધાન)–'બગ આગે મેડક રહે શીયહ આગે ઠાર(?)
હુંસ આગે મોતી રહે તો પડ પાસા પોબાર' ॥૩॥૩૦૬
(પદ્મિની)–'સત અસત ન આચરે સતી છીપે નહી જાર
સૂરજ સાથી તેહનો તો પડ પાસા પોહોબાર' ॥૪॥૩૦૭

ચોપૈ

પોહોબાર પડા ત્રણે જણ તણા ન પડા પ્રધાંને નાખા ઘણા
તે પરધાંન ઝંખો તે ઠાર તોહે મન માંહે રાખો ખાર ૩૦૮

શસ્ત્ર તણા ઘા રુઝે સહી ઘરૂણીના ઘા રુઝે નહી
રમતાં જમતાં વીતી રાત પેહે ફુટે થયો પરભાત ૩૦૯
નારી તેડાનો કરો વાયદો મન માંહિ રાખો કાયદો
રાખુ ઝેર તો તેણે ચીંત અશ્વ સજી બે ચાલ્યા પંથ ૩૧૦
માહા ભયાનક વનમાં જાયે નથી પાસ બીજો કો સાહે
આવા વાવડી કેરે તીર નીરમલ તે માંહે છે નીર ૩૧૧
પાસે ચાપાનુ છે ઝાડ ઉતરા છાંહો તલે ટાઆડ(?)
રત તો ઉષ્મકાલ તણી તરખા લાગે સહુને ઘણી ૩૧૨
રાજા પેઠો પીવાને નીર લખુ કવીત ભિતે તેની તીર ૩૧૩

દુહો

'હણે વાઘ સહુ જંતને માંસઆહારી કેહેવાયે
મન વીસવાસ રાખો સહુ પણ આપ બચ્ચાં નવ ખાય' ૩૧૪
એમ લખિ પાછો વલો આવો જલથી બાર
પરધાંન જલ પીવો ગયો લખા અખર તે ઠાર ૩૧૫
વાંચા અખર બીજો ઘણુ 'એ સુ લખીયો આંક
આપદાહા થાય ઘણુ પરનો કાઢે વાંક' ૩૧૬
'ભુખાને મન ભાવ સો અણાથને શી આચ્ય
જાર મન શી દીકરી વિલસે માબેહેન સાથ' ૩૧૭
પાણી પી પાછો વલો લખા આંક પરધાંન
બીજી વાર પીવા ગયો રીઝીને રાજંન ૩૧૮
અખર વાચાં' પરધાંનના પોતે લખીયો લેખ
'સમઝી નાં'ણીસ ખરખરો દુખ ન ધરસો રેખ ૩૧૯
ગયંદ વસ અંકૂસને નારી વશ છે શરમ
અરણુવ વસ સુરજાદ છે તમ રાજને વસ ધરમ' ૩૨૦

ચોપૈ

એહેવુ લખી આવો રાજંન જલ પીવા પેઠો પરધાંન
તે વાંચી ઉતર આપે લખો ક્રોધ અતીસે મનમાં રખો ૩૨૧

દુહો

'માહા તરસો જાયે તલાવમાં દેખે અમૃત તોયે
જોયે તરસ છીપે નહી પાછા વલે નહી કોયે' ૩૨૨

ચોપૈ

એહવુ લખી આવો પરધાંન દીધાં મહીપતે બહુ માંન
વાંચી અખર ચીતમાં ચીંત પાછુ લખીયુ એક કવીત્ત ૩૨૩

દુહો

'રતનજડીત્ર હોયે મોજડી પણ શીશ ન બાંધે નેટ
પાલી રુડી કનકની કોયે ન મારે પેટ' ૩૨૪

ચોપૈ

એહેવુ કરી બાહારે આવીયો ખાર રુદે અદકો લાવીયો
વલી રાયે લખુ એક મરમ આંણી હેત અદકેરુ પરમ ૩૨૫
તે વચંન પરધાંને વાંચીયુ અદકુ દુખ રદે સાંચીયુ
વલી લખુ આંણીને દુખ 'સૂ સુને ઉપજાવે સુખ ૩૨૬

દુહો

'હેતે સુ વીખ પીજીયે અમૃત કોયે ન ખાયે
પેટે પાલી મારીયે વેળા તેહેવી રખાયે' ૩૨૭
તે વાંચી રાજા લખે છેલો અખર આંક
'ડાહા ચીતમાં નવ ધરે જો માંહાં પડો હોયે વાંક ૩૨૮
મુરખ તો માંને નહી માંને ચતુર સુજાંણુ
સત ગયુ તેહનુ સબ ગયુ બોલે વેદ પુરાંણુ ૩૨૯
સત આધાર રહી મેદીની સત દીવાકર સુર
તે સત જેણે મુકીયુ તે ગયો વહંતે પુર ૩૩૦
રાખીયે પટંતરો પાંદડે તેહ જાંણે વહેવાર
તે પરદો ભાગી જસે તારે ભાગસે ભાર' ૩૩૧

તેહ વજીરે વાંચીયુ લખીયુ છેલુ ભેદ
'અજા સુ કરે બાપડુ સીંહ સુ રાખી ખેદ ૩૩૨
શીલ શત ડાહાપણુ ગયુ ગયુ મમતાને માંમ
સત પાંણી વેહતે ગયુ જારે પ્રગટુ કાંમ ૩૩૩
પુત્ર મીત્ર વાહાલુ નથી નહી દમડા ને દાંમ
પંડીત પરધાન વાહાલુ નહી જારે પ્રગટો કાંમ ૩૩૪
નાત જાતનો ભય નહી નહી ગોત્રજ ગુણ-ગાંમ
રાજા પરજાનો ભય નહી જારે પ્રગટો કાંમ ૩૩૫
અલખાંમણી આખી મેદીની અલખાંમણો ઇષ્ટ શીવ શાંમ
અલખાંમણો આપે આતમા જારે પ્રગટો કાંમ ૩૩૬
સુખ નહી સુતાં સેજડી અસુખ તો આઠે જાંમ
નવ ભોજન નીદ્રા નહી જારે પ્રગટો કાંમ ૩૩૭
ગમે ન ઘર પુર મેડીયા ગમે ન ધવલહર ધામ
ગમે ન વાત વીદ્યા તણી જારે પ્રગટો કાંમ' ૩૩૮

ચોપૈ

એહેવાં લખાં પરધાને વરત તેહે રાજાયે વાંચાં તરત
મોહોડે કો કોહોને નવ કહે લખી પટંતરે છાંનો રહે ૩૩૯
રાજા કેહે 'લખુ એક વાર જો મુરખ મુકે અહંકાર' ૩૪૦

દુહો

'કમલ નીત જલમાં રહે નેક ન લોપે નીર
કાંમ ન ભેદે તેહને જેહેનુ સુદ્ધ શરીર ૩૪૧
છભને ચીગટ નવ અડે સોને નાં અડે શામ
ગુણ અવગુણ નવ અડે ગાંનીને ન ભેદે કાંમ ૩૪૨
અગન બાલે સરવને પણ મંન બાલુ નવ જાયે
કામ તો જીતે સરવને પણ ગાંની નવ જીતાયે ૩૪૨ક
વહાલુ પાખંડ અજાણને હરીજંનને વહાલો રાંમ
ધરમી વાહાલો ધરમ છે કાંમીને વાહાલો કાંમ' ૩૪૩

ચોપૈ

રાયે લખી આવ્યો બારણે   પ્રીત પરધાંન તણે કારણે
લખો પરધાંને એક જ બોલ   ઉતારવા રાજાનુ તોલ   ૩૪૪

દુહો

'ઉમયા સીવ જીતો નહી   જીતો નહી શ્રી રાંમ
બ્રંમાદીક જીતો નહી રે   એહ અજીત છે કાંમ   ૩૪૫
જીતો નહી રવી ચંદ્રમા   જીતો નહી શીવ શાંભ
જીતો નહી શ્રી વ્યાસજી   એહ અજીત છે કાંમ   ૩૪૬
જીતો નહી માહા મુનીવરે   જીતો નહી કો લોક
હુ જીતુ કહે કાંમને   જે સહુ જાંણો ફોક   ૩૪૭
ભણવુ લખવુ કવી ચાતુરી   સહેલ વાત છે એહે
કાંમદહન મન-વશકરણુ   ગગન-ચડણ દુખ તેહે   ૩૪૮
મુરખ તે જીતુ કેહે   માને તેહેનાં પાપ
સહુને મન ભેદી રહો   એહ અજીત છે આપ   ૩૪૯
કો ડાહો થઈ બોલસે   રાખી પોતાનો ભાર
તેહેને લેજો ઓલખી   તે મુરખનો સરદાર   ૩૫૦
હવે અપર રખે લખો   ડાહા થઈને આપ'
પરધાન કહે 'માનુ અમો   તો બ્રહ્મહત્યાદીક પાપ'   ૩૫૧

ચોપૈ

બેઠા બે જણ ઠાંમે ઠરી   હેત પ્રીત સુ વાતો કરી
મહીપત હેત દેખાડે ઘણા   બોધ ન માને પાપી તે તણા   ૩૫૨
કોડ વાર કહુ સુ કથી   કપટ રાજાને મન નથી
સુતો રાજા તેણે દીસ   પરધાનને બોલે મુકુ શીસ   ૩૫૩
ભરનીદ્રા થઈ જાહારે   વજીર વીચાર કરો તાહારે
અહરુપરુ અદકેરુ જોયે   મનુષ્ય નામ ન દીઠુ કોયે   ૩૫૪

પુરવ વૈર મનમાં ભાવીયુ ઝેર આંખ માંહે આવીયુ
કાઢી પાલી ને મંન ચલે વાઢી પાપીયે રાજાને ગલે ૩૫૫
દુષ્ટ પરધાંન તે થયો અજાંણ મારો રાજા ચતુર સુજાંણ
ઘાલો ઉંડો ભુમાં ધણી હત્યા તે મનમાં નવ ગણી ૩૫૬
ચાંપે બેઠો માલી ચડી દીઠુ કષ્ટે અચરત અડી
મનમાં તે થરથર ધ્રુજીયો સઘળી વાત સાચી સુજીયો ૩૫૭
આવો પરધાંન પોતે ગામમાં અતી ઉલટ ને આનંદમાં
પરથમ ઘેર રાજાને ગયો ખબર પુછીને સાચો થયો ૩૫૮
'સુતા કે બેઠા છે રાયે ગયા વાડીયે કે મોહોલા માહે
નીકલા એકઠા જુજુયા વલા પાંચ દીવસ થયાં નથી મલા' ૩૫૯
મેલી વરણ અઢારે લોક મહીપત વીયોગે પામા સોક
રાંણી પુત્ર બહુ દુખ જ ધરુ જેહે કરવુ ઘટે તે કરુ ૩૬૦
સહુને ચીતા વ્યાપી ઘણી આસા મુકી રાજા તણી
થયો વાટ જોતે એક માસ થયાં નીરાશ ને મુકી આસ ૩૬૧
કાંઈક શોક કરો મન તાજ્ય તે પુત્રને બેસારો રાજ
વજીર મોહોટો ને નાંહાનો રાય કારભાર એમ ચાલો જાયે ૩૬૨
આવો માલી પોતે ઘેર પોતે કહી નહી કોહોને પેર
'મોટા માણસની વાત નવ કરુ વણખુટે તે શાને મરુ' ૩૬૩
કોહોને વાત જણાવી નહી આપ રુદેમાંહે તે ગ્રહી
ચેતો પોપટ પોતાને મંન 'એ પાપીયે મારો રાજન ૩૬૪
સૂં કરુ જો કહુ જ ખાયુ નહી તો હવડા ચેનાવા જાયુ
અનેક પાપ બીજુ છે ઘણુ નહી કો લુણહરામી તણુ ૩૬૫
એહનુ કરુ ભોગવસે અહ એહ વાતમા તો નહી સંદેહ'
એમ કરતે સંવછર થયુ તાહા સુધી તો છાનુ રહુ ૩૬૬
છાનુ ન રહે દેહમાનુ દુખ છાનો ન રહે જે લાગી ભુખ
છાનો ન રહે નારીનો પ્રીત છાનો ન રહે જે ધરનો રીત ૩૬૭

છાંનુ ન રહે જે અમલ જ પીયે   છાંનુ ન રહે જે દાંન જ દીયે
છાંની ન રહે વાંસાની ખાજ   છાંની ન રહે ભીતરની દાજ્ય ૩૬૮
છાંની ન રહે કીરત કો તણી   છાંની ન રહે જે વીદ્યા ભણી
છાંનો ન રહે દાતા ઝુઝાર   છાંનો ન રહે રાગે ગાનાર ૩૬૯
છાંનો નવ રહે દેવાંસી દેહે   છાંનો ન રહે વરસો મેહે
છાંની ન રહે ખસખોઈ જેહ   ઉતમ મધમ કેરી તેહ ૩૭૦
છાંનુ ન રહે કોહોનુ આપ   છાંનુ ન રહે હડકાયુ પાપ ૩૭૧

દુહો

ચાંપાં લેઈ માલી ગયો   વજીર તણે તે ઘેર
'કમ તુ મોડો આવીયો'   પ્રહાર કરો બહુ પેર ૩૭૨
પ્રહાર કરો તે અતી ઘણો   ચડી ઘણેરી રીસ
'આજ થકી ચુકી જસો તો   તો ખેદીશ તાહારુ શીશ' ૩૭૩

ચોપૈ

આવ્યો ઘેર માલી વન તણો   વ્યાપો ક્રોધ રુદેમાં ઘણો
પેહેલી વાત થઈ જેટલી   કાંમની આગલ કહી તેટલી ૩૭૪
'એહ વજીર પાપી કેહેવાયે   મારો આપણો એણે રાયે
ચાંપે બેઠાં મેં તો લહુ   આટલે દાઢે તુજને કહુ' ૩૭૫
સ્રી કેહે 'રાજા પાસે જાયુ   એ વધાઈ આગલથી ખાયું
લેવરાવુ હવડાં એ વેર   સાંખી કમ રહુ આગુ ઝેર' ૩૭૬
તે માલીયે ઘસીયા હાથ   'સીદ કરો મે સ્રીનો સાથ
રાંક વરણુ ન જીરવે ધંન   ન જીરવે કાચી લંઘન અંન ૩૭૭
કાયરને મન ન રહે ધીર   મીની-ઉદરમાં ન રહે ખીર
પારો પેટ ન રહે ટુકડો   જેવો બેહેચરનો કુકડો ૩૭૮
વનીતા પેટમાં ન રહે વાત   શાહાસ્રે સાખ તેહેની સાખ્યાત'
માલીની વારી નવ રહી   એકાંત રાણી પાસે ગઈ ૩૭૯

કહો સરવ પેહેલો દષ્ટાંત ભાગી મન તણી તો ભ્રાંત
'ચપા હેઠે દાટો છે રાયે હજી અસ્ત પડાં તેહ માહે' ૩૮૦
તેહે રાંણીનુ માંનુ મંન તેડો પાસ પોતાનો તંન
સઘલી વાત સમઝાવો સૂત્ર સઘલી પેર પ્રીછો તે પુત્ર ૩૮૧
અંતકરણમાં આંણી રીસ પગની ઝાલ લાગી જઈ શીશ
તેડો વજીર આવો છે તાંહે 'કેહે રે રાજા માહારો કાંહે ૩૮૨
એમે વચન જુઠુ તું કરે એમે કાલ ખુટો તે મરે
નહી મુકૂ તુજને આ દીશ નીચ પાસ ખેદાવુ શીશ' ૩૮૩
તેહે પરધાંન નાંમુકરી ગયો કોડી થયે કૂડો નવ થયો
તેહેને સાથ તેડીને પલે ગયા ઝાડ ચાંપાને તલે ૩૮૪
દાટાં'તાં તે કાઢાં અસ્ત સાચી નીકલી સઘલી વસ્ત
નગરલોકે દીઠુ દષ્ટ સહુકો પાંમા મનમાં કષ્ટ ૩૮૫
નાંખાં અસ્ત ગંગાની તીર આવો કૂઅર તાહાં રણધીર
પરધાંન ને બાંધી આણીયો પીતા તણો ખુની જાંણીયો ૩૮૬
'સાચુ બોલ ઉભો અઘાટ રાજા તેં મારો શા માટ
આહામે મરનારો તો મરે જુઠી વાત તે શાહાંને કરે ૩૮૭
'સાંભલ રે રાજાના પુત્ર તુજ આગલ કહુ સાચો સૂત્ર
મુજને ઘોડા લેવા મોકલો માહારે મોહોલે આવો એકલો ૩૮૮
માહારી જુવતી સૂ રમીયો જાર તે માટે આવ્યો મુજ ખાર
નારી પોપટ ત્રીજે રાયે માહારે મોઢે નામુકરી જાયે ૩૮૯
તે તો વૈર હૈઇડે ધારીયો તાહારો પીતા તો મે મારીયો' ૩૯૦

દોહેરો

કહે કૂઅર 'પરધાંન સૂણ એહેવો નહી મુજ બાપ
પ્રીત દેખાડે તુ ખરી તો ખુન કરુ હું માપ' ૩૯૧
પોપટ આંણો પાંજરે થકી દીધી હત્યા ચાર
'કોહોનો પખ રાખીસ માં કેહે વારુ વહેવાર' ૩૯૨

સૂક કેહે 'મે પેહેલુ કહ્‌ુ પણ માંનુ નહી પરધાંન
મ કેહીયે એ ફરી ફરી એહેને હૃદે નહી સાન ૩૯૩

ચોપૈ

મહીપતે મંત્ર માંનની સૂ ધરુ એહેને કાઢી મેહેલ્યો તે ખરુ
કુડલ આપુ તે તો પ્રતીહાર આવો રાજા એ રાજદુવાર ૩૯૪
તાહાં મે તો કહ્યા પ્રતીબોધ નાણ્યો નંદરાજાયે ક્રોધ
સમઝ્યો મતવાદી મન માંહે ગલુ આપ અંતકણુ તાંહે ૩૯૫
આવુ જ્ઞાંન મનડામાં ગયો પસલીમા વીંટી આપી વલ્યો
ઘેર પરધાંન આવ્યો જ્યહરે સાચા ઇધાણુ દીઠા તાહારે ૩૯૬
મે તારે સમઝાવો મરમ ઈશ્વરે રાખ્યો છે ધરમ
એક મુરખ નવ માને ખરુ જેહેનુ મનડુ ઝેરે ભરુ ૩૯૭
દુરબલ પરોણે કૂણ રાધે ખીર કાબલીયે કૂણ ખાલે ચીર
એ તો સાચુ બોલ્યા અમો મન જાણો તે કરજો તમો' ૩૯૮

દુહો

કેહે વજીર 'મે મારીયો પોપટને અદકો પ્રહાર
તે માટે મુને મારવા આજ કાટે છે ખાર ૩૯૯
આજ હું સંકટમા પડો જે કરશો તે સહેસ
વણ-વાંકે જો મારસો તો વેર પરલોકે લેસ' ૪૦૦

ચોપૈ

કેહે કુઅર 'સાભલ રે તુ ખરા વીના નહી મારુ હું'
તેડી આણી પરધાનની નાર તેહને મન દીધી હત્યા ચાર ૪૦૧
'જો સાચુ બોલે વેહેવાર તો ઉગરે તાહારો ભરથાર' ૪૦૨

દુહો

'સતી મત જો ચુક્સે તો શેષ ધરે કમ ભાર
બ્રહ્માંડ બાધ્યૂ ત્રુટી પડે જે રહ્યુ છે સત-આધાર ૪૦૩

સતનો સુરજ્ય સાખીયો | સત બેઠી સહુ કોયે
સતી સત ચુકે નહી . | જો કુલ ઉજ્વલ હોયે 404
કોહો તો અગન ઉપાસીયે | કોહો તો શંધું ખીર
હસ્તી બાંધૂ કાચે તાંતણે | રાખુ હૈડે ધીર' 405

ચોપૈ

કહે પરધાંન 'જેહેને માથે પડે | તે વણ-પાગે મેરૂ ચડે
શંધે અંન અગનીમાં જાયે | તે સતી નહી સૂરી કેહેવાયે 406
જે કાચે તાંતણે બાધે ગજ | તે અસ્રીચરીત કેહેવાયે ધજ
માટે એ જુઠી છે નાર | ગમે તો વણ-વાંક માર' 407
મલી ખલક જોવાને ઘણી | સ્રી ચાલી તે સલીતા ભણી
વજીરને વનીતાયે કહુ | લાખ પ્રકારે તે નવ લહુ 408
'તું કમ માંને જે સાચી વાત | વીસ્વ સાભલે તમ કહે વાત
અગની વીના હુ બાલુ દેહે | જો તારો જાતો હોય સંદેહે' 409
પરધાંન કહે 'તારે તો સાચ | માંનુ વનીતા તાહારી વાચ'
રેત તણો કીધો અંબાર | સ્નાંન કરી બેઠી તે નાર 410
સકલ લોક કરે છે હાસ | અગની ઇધાણ નથી કાંઈ પાસ
સ્તુત કીધી શ્રી સૂરજ તણી | 'તુ નોધારા કેરો ધણી 411
તુ દીન તણો બંધુ કેહેવાયે | બુડતાંને બાહે તુ સાહે
ત્રીગુણ દેવ તમો છો આપ | જગત જસ પુરણ પરતાપ 412
લોક ચડાવે અદકૂ આલ | ઉતાર મુજ માથેથી ગાલ
જુઠી હઉ તો નીરમુખ મેહેલ | નહી તો સહુ સતીમાં ભેલ' 413
શામા સ્તુતી સૂરજની કરે | સકલ મેદની દ્રષ્ટે ભરે
અંત્રખ-થકી સૂરી નર જોયે | તેહેને દ્રષ્ટે ન દેખે કોયે 414
બ્રમા વીષ્ણુ રુદ્ર માહારાજ | મન ધરે કાંમની ને કાજ
ધગધગી નેત્ર થયા અગાર | માહા ભયાનક-ઉઠી ઝાલ 415
દીઠુ અચરત લોકે ઘણુ | ધ્રૂજુ અંગ વજીર જ તણુ

કાંમની કેહે 'સાંભલ રે કંથ હવે માનું છે તાહારુ ચીંત ૪૧૬
વલી અચરત્ત સંદેહે હોય તુ બોલ જે મન માંહે હોય'
તારે દુષ્ટ બોલો તે વાંણુ 'સાંભલ નારી તુહ અજાંણુ ૪૧૭
અગનીનુ ઉપાસંન હસે તાહારી કાયા પ્રલે થસે
એણે સાચુ નવ માંનુ હુ વણ-અગની દેહ બાલે તુ ૪૧૮
ખરુ માંનુ હુ તાહારું મંન જારે જીવે એહે રાજંન
સાચો જો પરમેશ્વર હસે તો રાજા ઉઠી બેઠો થસે ૪૧૯
સજીવન થાયે રાજાનો આંક બાધૂ ગાંમ જાંણે તમ વાંક
કૂડો હતો તે મારો અમો વણ-મોતે મારો છો તમો' ૪૨૦
દુષ્ટ તણી વાંણી મન ધરી નારી અગન થકી નીસરી
લાગી ઝાલ મનમાંહે ઘણી સ્તુત કીધી તાંહાં ધરતી તણી ૪૨૧
'તુજ સરખી ગરુઈ નહી કોયે હું તો તાહરે શરણે હોયે
સહુ કોનુ તું ખુદ ખમે ધરમી અધરમી સહુ તુજમાં શમે ૪૨૨
તમ થકી શષ્ટી-મંડાંણ પંચામાભુત તે તુ પરમાંણ
તુ બ્રંમા તુ વીષ્ણુ રુપ તુ શકતી ને શીવ સ્વરૂપ ૪૨૩
તનથી ઉત્પત પ્રલે તુજ માહે તુ નોધારાંની બે બાંહે
વગર-વાંકે ચડે છે આલ સતવાદી રાજાને શીર ગાલ ૪૨૪
સાખાત દેવાંસી દેહને માથે મેહેણુ લાગે તેહેને
શીતાને શીર મેહેણુ ચડું વગર-વાંકે સંકટ પડું ૪૨૫
એકે ન સૂઝો તેહેને લાગ દીધો વેહેર આપો તેં માગ
આ પાપી નવ મુકે કેડો આપો વેહેર તુજ માંહે તેડો ૪૨૬
નીકલંકને નવ તેડો આપ તુજ ઉપર થાયે તે તુજને પાપ
આ વેલાં તો તુ એક આહે દે વેહેર તો કામ જ થાયે' ૪૨૭
ધરતી થઈ ગઈ બે ભાગ નારી પાંમી રુડો લાગ
ઉતરે ધરતીમાં જેટલે કીતક એક થયુ તેટલે ૪૨૮

દુહો

શેષનાગ પ્રથવીપતી તેણે વીચારુ આપ
'નીકલંક કલંક થઈ આવસે તો મારે સિર પાપ' ૪૨૯
અવધૂત થઈ આવીયો કારસુ કોયે સરુપ
કાંમનીનો કર ઝાલીયો વીસમે પામો ભુપ ૪૩૦
'મરે સા માટે માનની કેહે રે તાહારુ દુખ
જખ મારે આ લોક સહુ કમ પાંમે આ સૂખ' ૪૩૧
'વણ-વાંકે રાજા હણ્યો તે કમ જીવે આપ
કલંક ન ઉતરે માહારુ શમે નહી મુજ તાપ' ૪૩૨
કાંમની અવધૂત મેદની- આવાં ચંપા ઝાડ
કાઢો અસ્તનો કરકડો ગયો એકાંતે આડ ૪૩૩
અમ્રત અસ્ત અડાડીયુ સજીવન થયો તે રાય
જલ પી વાવેથી નીસરો અવધૂત અલોપી થાય ૪૩૪

ચોપૈ

શેષનાગે શીખા કહી ધરતી તો મલીને રહી
જયે જયે શબદ થયો જેટલે રાજા મુખ બોલો તેટલે ૪૩૫
'શા માટે મલો સહુ સાથ વજીર તણા કમ બાંધા હાથ'
કૂઅર વાત માંડીને કહી ખરી ખબર રાજાને થઈ ૪૩૬
ગાજતે વાજતે આવા ઘેર પ્રીછો પરધાંનની સરવે પેર
સલી દેવા માંડો તેહે ઉગારો રાજાયે નેહે ૪૩૭
'એહ ગરીબનો શાંહાંનો વાંક પડો દાધ અખરનો આંક'
પરધાન પાગ લાગો તે ઘણો 'મેં અપરાધ કરો તમ તણો ૪૩૮
હવે મેલ માહારો તો ગયો' નીકલંક તે રાજા તો થયો
નીરમલ થઈ નારીની દેહ સહુને દુધે વુઠા મેહે ૪૩૯
જુગમાં વરતો જયજયકાર રાખો ઈશ્વિરે સહુનો ભાર
રખે કરો પરનારી-સંગ અલેખે દુખ પાંમે તે અંગ ૪૪૦

રાવણ દસ સીસ કીધાં તાજ્ય — ખોહું લંકા ઘરનું રાજ
સ્ત્રીથી ખાંપણ લાગ્યુ ચંદ્ર — સ્ત્રીથી સહસ્ત્ર ભગ પાંમો ઈંદ્ર ૪૪૧
સ્ત્રીથી કંચક સોયે શમા — સ્ત્રી થકી પાંડવ વંનમાં ભમા
સ્ત્રીથી દુખ પાંમા બહુ ઘણા — સ્ત્રીથી કૌરવ સરવે હણ્યા ૪૪૨
નારીને પાગે લાગીયે — દુર રહી મેહેનત માગીયે
સ્ત્રી આરાસૂર અંબા ધણી — તે સૂ પ્રીતી રાખીજે ઘણી ૪૪૩
પાંચ પદારથ તેથી ટલે — પાતીક પાંચ જનમનાં બલે
સ્ત્રીની કેડ તો નવ કીજીયે — સ્ત્રીનો અંત તો નવ લીજીયે ૪૪૪
રાજા સતવાદી માડ્યા સુખ — દ્રષ્ટે જોતો પાંમો એ દુખ
સત હતું તો આખર તરો — જસ જુગ બાધાંમાં વીસ્તરો ૪૪૫
કાંન સણ્યુ માંનો ના કોયે — ડાહા ચતુર તે જુગતે જોયે
દ્રષ્ટે જોયુ તે પરમાંણ — પ્રીછે પુડ તે નાંમ અજાંણ ૪૪૬

દુહો

નંદરાય તણી કથા — ડાહાપણ ચાતુરી ભેદ
શ્રોતા વગતા જન સહુ — ખોડ મ દેશો ખેદ ૪૪૭
શ્રીય નગર સોહામણુ — વેગનપૂર ગુણ-ધાંમ
શ્રી ગોડ માલવી વીપ્રસૂભ — સાંભલજી કહો નાંમ ૪૪૮
સૂત શ્રી વીરેસ્વર તણો — ખરી તેહની ખાત
પુરણ માતર પરગણે — વીખાંણુ થઈ છે વાત ૪૪૯
શીહુજ ગાંમ શીરોમણી — પુરભુમી પવીત્ર
વીરેસ્વરજી વીસ્વપતી — દેવાધીદેવ માહા મીત્ર ૪૫૦
નવે ખંડમાં નાંમ સૂભ — પરતખ પરતો આપ
તાંદુલનો મોદીક ચડે — પુરણ જસ પરતાપ ૪૫૧
ધાદ સાજે તીલંગથી (?) — વડો વીરેસર દેવ
સુર સનકાદીક આદ સહુ — સદા કરે છે સેવ ૪૫૨

કર્ણુંણી કરણુ સમો વસે — ભોજ સમો દાતાર
સકલ કલા ગુણુ ચાતુરી — લખણુ વીસ ને બાર ૪૫૩
અ – અઢાર (?) લેઉયાં માહે — જસ લાખીણી લાજ
કાયુજી કૂલ કલ્પવૃખ છે — નેહ કરે પર-કાજ ૪૫૪
વાસણુ-વંશે અંશપત — મનજી સૂત મેહેરાંણુ
રખીદાસ રાજસ વડો — બાધા વીશ્વ વીખાંણુ ૪૫૫
તેણે તેડુ મોકલૂ — તેડો સાંમલ કવીરાજ
પુરાંણુ કરાં પ્રીતે ઘણાં — શાહાસ અનુસારે આજ ૪૫૬
ઉપગાર કરો તેહેને અતી ઘણો — વસૂધા વસ ઘનઘાંન
ખાનપાંન સંપત સૂણી — મનસા સીધિ માંન ૪૫૭
સીહાસંનબત્રીસની — કથા કહી બત્રીસ
નંદ તણી વધતી કથા — કહી દીધી આસીસ ૪૫૮
સુંદર-સૂત શ્રી વીરજી — રહીજા-સૂત કલાંણુ
મનજી-સુત રખીદાસનું — માહારાજ રાજ મેહેરાંણુ ૪૫૯
કાયૂજી કેરા વંશને — સદાસરવદા સૂખ
દીર્ઘાયુ રાણા દસોંદને — ભટાં ભાગી ભૂખ ૪૬૦
સભ સૂત તે સૂરશંઘનો — ગુણસાગર ગુમાન
પસાય કરો તેહને પ્રીત-સૃ — તે રખીદાસ મેહેરાંણુ ૪૬૧
ગાય શીખે ને સાંભલે — મનનાં પોહોચે કોડ
સાંમલ કેહે સહુ બોલજો — જય જય શ્રીરણછોડ ૪૬૨

કસ્તુરચંદની વારતા

કવિ શામળભટ કૃત સિંહાસનબત્રીશીની ૨૩ મી વાર્તા

(કહેનાર પૂતળી સંકટહરણા)

છપય

શ્રી ગુરુ વંદું ચર્ણું શરણુ રહું શુભ રીત્યેં
બ્રહ્મા વીશ્નું નેં ઇશ દેશપત્ય પુજું પ્રીતેં
શ્રીપત ગુણુપત્ય સત્ય મનથી માન જ માગું
આદ્ય શક્ત ઉમયા આય પાય લક્ષ્મીનેં લાગું
કવિ લક્ષધા કોટિધા મયા કરો માગું મતિ
સાંમલ કહેં સિધ પાંમીઇં જો સાર કરેં મા સરસ્વતિ ૧

દુહા

અન્નપૂર્ણા તું ઈશ્વરી આદ્ય શક્તિ અનુપ
શેષ શારદા સ્તુતિ કરેં ભમે બોલતા ભુપ ૨
શ્રી શારદા સુખદેયણી બુધી બોધ ગુણ દેય
મત્ય આપે તું માવડી નિરમલ વાણી નેહ ૩

ચોપઈ

શ્રી ગરુજીના વંદુ ચરણુ આરાધું શ્રી અસરણશર્ણું
રામકથારસ પરમ પવિત્ર વર્ણવું એહવું વિક્રમચરીત્ર ૪
તે સાંભલતાં પાતિક જાય નરનારિ સહુ પાવન થાય
ચાલે ચાતુરી રુડી રીત્ય પરમારથ-ઉપર બહુ પ્રીત્ય ૫
અનેક ભાત્યના બીજા ભેદ પવિત્ર જાંણો પાંચમો વેદ
માહરાજાધીરાજ રાજસ્વરૂપ ભોજરાજ ભડ ભારે ભુપ ૬
અલખત્યની નહી એકે તુન્ય માઘ સરીખા મોટા મુન્ય
મોટા મહીપત્યનાં શુભ માંન કાલીદાસ સરીખા પરધાંન ૭

અગમનીગમ લક્ષણ જે લહે　ભુત ભવીસ્ય વર્ત્તમાંન જ કહે
દેવરૂપ દાતા દરસન　પોતે કાલી છે પરસન　૮
પાંચ સે પંડિત નવ સેં વ્યાસ　તેર સે જ્યોતિક પ્રીત્યે પાસ
દેશ દેશ ને ગામોગામ　આવે ગુણીજન ઠાંમે ઠાંમ　૯
નવી વાત તણી દેં શાખ　સહજ વાતમાં આપે લાખ
ભંડાર-થકી જો પાછા ફરે　તો હુકમ લાખ અઢીનો કરે　૧૦
એહવાં કરે નિત્ય નીતમ કાંમ　બમણભોજ ધરાવ્યું નામ　૧૧

છપય

દીવ્ય દેવાંસી દેહ મેહ જેહેવો ગ્યરૂઓ દાંને
કરણ સમો દાતાર સાર સાયર મહિપત્ય માંને
સસીવત નીરમલ નાંમ કાંમ હરીચંદરા શત્ય
પુરણ રવીપ્રતાપ આપ બલરાઉ પ્રણીપત્ય
જોડ જુધીષ્ટર સરીખડો લાયક લક્ષણમાં લહે
ભોજ ભલો ભડ ભુપતિ સામલજી કવિ કહે　૧૨

ચોપઈ

કોટિ લોક આવે નીત્ય કવી　લાવે વાતો નીત્ય નવનવી
ખરી વાત તણો જે ખોજ　ભરતખંડમાં ભારે ભોજ　૧૩
લાવ્યો એક સિંહાસન વડું　રત્ન અમુલક હીરે જડયું　૧૪

છપય

એક સમે કૈલાસવાસ દેવાધિદેવા
બ્રમા વીસ્નુ ને ઇંદ્ર ચંદ્ર સુરજ કરે સેવા
વિશ્વકર્મા લાવ્યો ભેટ ઠેઠ બેઠો જિહાં જોગી
સ્રષ્ટી સરજણહાર ભાર સકલ ગુંણભોગી
સહેલ સરગ સોભા જિહાં એહવું આસન આપ્યું અતિ
રાજરાજેશ્વર રાજીયા આદ્ય પુરુષ ઉમયાપતિ　૧૫

કોયક સંભવકાલ ઈન્દ્ર કૈલાસે આવ્યો
પાત્ર ચિંતામણી-માંહે પુજા લાખેણી લાવ્યો
અતિ વિધ્ય પુજ્યા ઇશ શીસ નમાવ્યું ચરણે
અનેક પધ્યતી પાઠ સાખ્ય સંભલાવી કરણે
સહસ વરસ સહેજે ગયાં વચન થીર કરી થાપીયુ
પ્રસન્ન શ્રી પરિબ્રહ્મ થયા અતિ શુભ આસન આપીયુ ૧૬
સુરપત્ય આવ્યો ધેર્ય પેરથી વેદના વાંચ્યો
શીવપુંજનપરતાપ આપ એ આસન પાંમ્યો
આપવંશમાં અંસ અંશપત્ય હુઓ ઉજેણે
સકલ કલા ગુણ સંચ પંચદંડ જીત્યા તેણે
દુખભંજન દાવે કરો સોભ્યો સકલ સુરસાથમાં
મઘવા રીજ્યો મહીપત્ય-પરે હેતે સીહાસન હાથમાં ૧૭
મહીપત રીઝું મન પુણ્ય પુજન પરમાંણું
નગર ઉજેણી-માહે તિહાં એ આસન આણ્યુ
અતિસે માલ અમુલ્ય કોટીધા રત્ન કરાવ્યાં
બત્રીસ પુતલી પત્ર છત્ર પંચદંડ ધરાવ્યાં
આઉખ-સુધી અલખત કરી સ્વર્ગસુખ સહેજે થયુ
અધિપત્ય ઇદ્રલોકે ગયો આસન અવનીમાં રહ્યુ ૧૮
કોયક કાલે ભોજ વધ્યો વિક્રમને વંશે
દેવરૂપી દાતાર અધીક પ્રતાપિક અંશે
રાંમ-સરીખા રાજ કરે એ રીત્યે
કરસન્તણી ચરચાએ પ્રજા પાલે બહુ પ્રીતે
કોયક ભાગ્ય અનુસાર ભુપત્ય સુખ મન ભાવિયો
ભુપત્ય કાહાડયુ ભોમ્યથી અધિપત્ય આસન લાવીયો ૧૯
એક વીપ્ર સોનાર મીત્ર બે બાલે વેશે
ગરથ કમાવા કાંમ ગાંમ ગયા પરદેશે

સોની સાથે રત્ન વતન મોકલીયા પ્રમે
મુકરી ગયો સોનાર કરી મન કુડે કર્મે
દેવ આવ્યો તે દેશમા રદ બદલ શદે થયા
ન્યા ચુકાવા નરપત્ય કને ગુણ જાણી તે બે ગયા ૨૦
જુઠે દીધી સાખ્ય રાય વીપ્રનું રુઠો
કાહાડયો વીપ્ર વીદેશ યોગ કરીને જુઠો
ધડ પાછલ ગોવાલ વચન ન્યાય વાતે દીધા
સોની દીધો દંડ રતન બ્રામણને દીધા
પ્રધાને કહ્યુ પરતરે ભોજે જુગતે જાણીયુ
ભોમી ખોદાવી ભોજ નૃપ ભલા સીહાસન આણીયુ ૨૧

ચોપાઈ

સમહુરત રાજાઇ સોધીયુ	પ્રીત્ય કરી આસન પુજીયુ
ચતુર પરઠે છે જમણો ચર્ણ	ગેબી શબ્દ સાભળીયો કર્ણ ૨૨
મ કટહરણા છે જેહનું નામ	બોલી પુતલી તેણે ઠામ
'ભોજ મ કર્ય' સિંહાસન ભાર	વીક્રમ સરીખો નહી દાતાર ૨૩
કોટી કામ પરમારથ કરે	તે આસન ઉપર પગ ધરે
બાકી બીજો કરે સ લેગ	પ્રાણ તજે કે વ્યાપે રોગ ૨૪
સત્યવાદી જાણ્યા છો તમ્યો	આગલથી ચેતાવુ અમ્યો'
કહે ભોજ 'તે કહેવો રાય	વાચો વીક્રમનો મહીમાય ૨૫
તેણે કેહવું પાક્રમ કર્યું ?	દુખ પારકુ કેહવુ હર્યુ ?
કેહવો વાસ ને કેહવા લોક ?	કેઈ પરે સમાવ્યો શોક ?' ૨૬
મ કટહરણા કહે સુણ ભોજ	ખરી વાત તણો જે ખોજ ૨૭

છપ્પય

માલવમુખ્ય ઉજેણ તેણે તીરથ કહે વાણી
ગ ગ સમાને ક્ષીપ્ર પવીત્ર જલ પુરણ પાણી

બોલેં બાવન વીર સીધ ચોરાસી ચાલેં
ચોસઠ જોગણી-સાથ માત હરસીધી માહાલે
કાલેશ્વર મહાજતિ જ્યોતિલિંગ વસેં જિહાં
રાજ કરેં વીક્રમ વડો મેઘ માગ્યા વરસેં તિહાં ૨૮

ચોપઈ

સીધવડ મોટો ગંભીર ચેટક ચોરાસી તે તીર
રેહેં વાસ દેંસહ જે રીધ્ય વાસ વસેં નરપત્યનેં નીધ્ય ૨૯
જીત્યો જાંણે વડડ્થ વીર રાખ્યું નામ અનમીનું નીર
સ્વર્ગ પાતાલ સુધી પરવરેં લઘુલાઘવી વીદ્યા કરેં ૩૦
પરકાયા જાંણે પરવેસ દુખ ન વ્યાપે તેહનેં દેસ
નારાયણનું સુહઢં નુર હરસીધ હાજર રહેં હજુર ૩૧
ઇદ્રપુરી જેહવી એ અંક લક્ષણ જોતેં બીજી લંક
વરણ અઢાર વસેં જે વાસ વસંત બાધે બારે માસ ૩૨

છપય

આવસત એક લાખ સાખ્ય સહસ દેં સારી
અગ્નીહોત્ર અયુત અયુત અજાચક ભારી
સવા લક્ષ તો સાસ્ત્ર વાંણી વખાંણેં વેદેં
સાડ સહસ્ત્ર સુજાણ ભખેં ભારથ ઘણું ભેદેં
જોતિક જાંણ પુરાંણ અતિલાયક છેં લક્ષણ દસેં
અતિસુખ આદરભાવથી વીસ લક્ષ વીપ્ર જ વસેં ૩૩

ચોપઇ

નિરમલ સદ્ માંનવનાં મન અધિપત્ય પુરેં સહુનેં અન
કરમ અનુસારેં તે પુરેં લોક નહી કોહનેં વ્યાધી ને શોક ૩૪
વણીક્તણી સી કહું વીવેક એકત્થકી તો અધીકા એક
કેટલાક વાંહણવટી છે દેશ કે વ્યાપારી નગરનીવેશ ૩૫
સત્ય-ધર્મની વોહોરેં વાત લાક્ષ ન લેં બ્રાંમણ નેં ભાટ ૩૬

છપય

સહસ્ત્ર કોટીધજ પાંચ જે ઘર લક્ષ્મી વાસે
સદાવ્રતની સાક્ષ અધિપત્ય તવ અતિ આસે
લક્ષણવંતા લક્ષ સાત વણજ કરંતા વાદે
સહસપતી સહુ લોક આવ અકંચન આદે
નવકોડ નાંણાવટી નાંણુ પરખે નાંણીયા
સાહુકાર લખ્ય સત્તર કહું વણજ કરે તે વાંણીયા ૩૭

ચોપાઇ

ખેડુજનને રુડો લાગ રાજા પામે દસમો ભાગ
અગ્યાર લક્ષ એહવાં હલ ફરે કરખી-કરમ કોટ ધં કરે ૩૮
મહીપત્ય માંગણ કરે જે ઠાઠ બાર સહસ્ત્ર બુધસાગર ભાટ
ચૌદ સહસ્ત્ર ચારણ ચાતુરી અકલવંત અતિ આતુરી ૩૯
ચારસેં ચકલાં ચોરાસી વાટ સાત સત તંબોલી હાટ
બસેં બાર દરવાજા કોટ બાર્ણું બારી અધકી ઓટ ૪૦
પરા પંચાણું પુરૂં હોય સંખ્યા પાર ન પામે કોય
અધકી સોભા સમરીધ્ય ઘણી એહવો આપ ઉજેણી-ધણી ૪૧
લસકર-સંખ્યા એતિ લહું કહે કવી સંખેપે કહું ૪૨

છપય

હેંડોલે ગજ એક લાખ હુંસેથી હોડે ચાલે
ધજા નેજા નવ રંગ સંગ મદ ઝરતા માહાલે
પાખર પનર સહસ્ત્ર વીસ પર વાજાં વાજે
સાઠ સહસ્ત્ર પુરુષ સુર ઘણા ભારખાંનાં ગાજે
સાથી સતર સહસ્ત્ર પર વળી લાહાર બીજી ઘણી
હલમલતા એ હાથીયા તરતીબ એ સેન વીક્રમ-તણી ૪૩
અશ્વ લાખ અઢાર અબલખ અતિ અરાડી
વીસ લક્ષ વેડાંગ ઉપર સુર પરાઢી

સુલતાન કછી કેકાણ ઘણા ઘણુ મોલે ઘોડા
ગંગાજલ ગંભીર નીર નીરવાણે જોડા
જર પાખર ઝવેર જડયા વાક વેડાગ વખાણીઈ
કવી સામલ કરી કલ્પના લખ્ય પાયઠ પરમાણીઇ ૪૪
પાચ સહસ્ર પરધાન દાન દેવેં જે દાયક
સતર સહસ્ર રણસુર પુર-લખ્યણ ગુણ-લાયક
સામંત સોલ હજાર રાઉ એક અયુત ભણીજે
બાર સહસ બલવંત ઘણા ગુણવંત ગણીજે
દુણા દસ હજારથી દીવાન ડાહ્યા દાખીઇ
વીજીર વીસ હજાર વીધ ભડ ભુપતી વીક્રમ ભાખીઇ ૪૫
અપછરા અપરંપાર નાટક-ચેટક વીધવીધ્ય
ખામ ખેલ રંગરેલ મેલ રાજસ-ગુણ રીધ્ય રીધ્ય
જાચક કરે ઝકોલ લે મોહો-માગ્યા માગણ
ચાઉરી ચારણ ભાટ ઠાઠ અહરનીશ આગણ
સુખસાગર અરણવ-અકલ આનંદ-કંદ અતિ ઘણો
રામરાજ સરીખડું સામલ કહે સુખ વીક્રમ તણું ૪૬

ચોપઇ

સુડામા સુઠી હોઇ જિમ કરે વખાણ કવિતા તો તિમ
ભરતખંડ-તણો એ ભુપ રાજતેજ રઢીયાલુ રુપ ૪૭
દેસ પરદેસી દુખીયા જેહ આવિ દુખ રાયને કહે તેહ
ભુપતિ ભાગે તેહની ભુખ કરે સહજ વાતમા સુખ ૪૮
ત્રંબાવતી નગરી ગુણગામ નિરમલ ચ્યાર તેહના છે નામ
કનકાવતિ ને રુપાવતિ ત્રીજુ નામ તે ત્રંબાવતી ૪૯
ખંભાવતી ચોથુ એ નામ આદ્ય ભોમી દેવસ્થલ-ઠામ
મહિસાગરના ભારે ભરણ અનેક તીરથના આભર્ણ ૫૦
કોટિધજ અલખત છે અતી લેખા વીના ઝાઝા લખપતી
વાહણવટી વારુ વ્યાપાર અલખત બીજી અપરપાર ૫૧

વીદેશ-થકિ આવે બહુ વાંહણ અતિસે શોભા ઉદયો ભાણ
કવલચંદસા નગરને શેઠ ડાહ્યો સપુત એક હતો પેટ ૫૨
હીરાવતી ઘેર નારિ સતિ પતિવ્રતા ધર્મ નીત્યે પાલતી
ઘણા પુન્યના ઉગ્યા સુત્ર પામ્યા પદ્મની પ્રેમે પુત્ર ૫૩
બત્રીસલક્ષણ ચતુર સુજાંણ ભારે રુપ ભલપણને ભાણ
કુંકુલોલ સરખી છે કાય લક્ષણ ગુણ-કેરો તે રાય ૫૪
સાહવટ-ન્યાવટ-કેરુ નુર પુન્ય-પ્રતાપ-તણો એ પુર
જાણું કો દેવાની દેહ નારાયણ ઉપર છે નેહ ૫૫

છપય

ચૌદ વિદ્યા ગુંણ જાણ પ્રમાણ તે પચે કીધો
બત્રીસ લખ્ખણ બુધ પ્રેમરસ પ્રીતે પીધો
અતિ કોમલ અગ રગ શુભ રુડી વાતે
બીડી બાહે ક બરાસ ખાસ ખરી ખુબી કરે ખાત્યે
કલા બહોતરી બુધ્ય લહે ચાતુર ચીત ચાહે ઘણું
કુલદીપક કુલતારણ કસ્તુર નામ તે તન-તણું ૫૬

ચોપઈ

તાત તણે ઘેર અલખત ઘણી સી તરતીબ કહુ તે તણી
દેવસબ્દ સભલાવે સાદ વાજે ભુગલ ગેબી નાદ ૫૭
છપન કોડ ટંકા ઘેર રોક વશવરતી નગરના સહુ લોક
દેશવિદેશ હુંડાનો ઘણી આવે ઉપજ બદરતણી ૫૮

છપય

વાણોતર સે વીસ પાચ સત પારખ જાણું
પરમુલક પરદેશ વિવધ વેપાર વખાણુ
હાથી ઘોડા ગરથ ઘણો તે ઘેર ગાજે
છપન ઉપર નાદ ભુગલ ગેબી વાજે
વાહણ વિદેશ વસે ઘણા દેશ દેશ કોઠી કરે
દીસે શેઠ દેશાવરી વણજ કોટી એહવા કરે ૫૯

નાવેં ડાપણુ કીધ નાવે વિદ્યા ભણંતે
નાવે કરતે કુડ નાવે ગુણુ ગાંણુ ગણંતે
નાવેં ગયેં વિદેશ નાવેં વેઠે દેહ દુખેં
નાવેં ઉપાડયેં ભાર નાવેં તજ્યેં સુખ ભુખેં
નાવેં પ્રાક્રમ પરશેવ નાવેં લાભ લંચા થકી
સાંમલ કહે લક્ષ્મી લહેંર એ આવે કર્મ સંચા-થકી ૬૦
તેડી કહી ન જાઇ ઘણું ઘણું મેંનત માગેં
ચિતમાં એહનેં ચાહ પ્રણીપત્ય પાએ લાગેં
કોસેર કરેં નવ રહેં નવિ જાઇ વાવરતાં દાઢિ
દેઈઇ ઘણેરી ગાલ ન જાઇ હાકિ કાઢી
આસ કરો રખે એહની માણીસ મમતા મરમની
શાંમલ કહેં લક્ષ્મીલહેંર કબુલ રેખજ કર્મની ૬૧

ચોપઇ

લીલા લક્ષ્મી તેહનેં લહેંર ઘણીક દોલત બાંધી ઘેંર
કોડ પ્રકારેં છેં કલોલ સુતનેં વરસ થયાં છેં સોલ ૬૨
આવેં જિહાં જીહાં વીહવાની વાત ખોલા પાથરેં મા ને તાત
ઘણુક શ્રીફલ આવેં ઘેંર પુત્ર ન કરેં પરણ્યાની પેંર્ય ૬૩
સો પચાસ ઠેકાંણે ઠામ નામ અક્ષર કહેં નિજ ભાંમ
પીતા કહેં 'તું કહેં જેહને પુત્ર પરણાવું હુ તેહનેં' ૬૪
પુત્ર કહેં 'સાંભલ રેં તાત નહી કરુ વિવાની વાત
નારિ જાત્ય નિચ બુધ્ય ઘણી સંગત્ય નહી કરુ તેહ-તણી ૬૫

છપય

એક નમેંરી નાર્ય ભરથારને ભોલવેં ભાવેં
એક જુવતી કરેં જાર ખાર રાખેં દિલ દાવેં
એક વિનીતા દે વીખ દુખ દાવાનલ દાઝેં
એક કરેં અન્ય ભોગ જોગ ડરથી ઘર ભાજેં
સુંદર નારિ સલક્ષણી તારણુ તરણુ બાહેં બલે
સાંમલ કહેં સંસારમાં મહેંલા ભાગ્ય-થકી મલેં ૬૬

ચોપઈ

મનમાંની મલે જો નાર સફલ પુરુષન્તણો અવતાર
વચન પોતાનું પ્રીતેં પલેં એહવી માનની કીહાંથી મલેં ? ૬૭
શાંમા મલેં જો એહવી રીત્ય તો હું તેહનેં પરણું પ્રીત્ય'
તન-પ્રતેં બોલ્યો તે તાત 'સાંભલ્ય રે સુત માહરી વાત ૬૮
આગલથી કિમ કાંમ્યની કલેં જો આ પ્રેમદા પ્રીતેં પલેં
પુરુષપારખું તેહેં કર્યું તાહરા દિલમાં રુડું વર્યું ૬૯

છપય

આધિં અસાડેં મેહ તાહરેં તો વિશ્વ વખાંણેં
પાછલ પાડેં દુકાલ તેહ કુણ જગતેં જાંણેં
મોતિ મુઘાં અમુલ્ય વેહ પાડતાં ભાજેં
કરસણ હોય કઝાર પછેં ભેલાડેં ભાજેં
ગરભ ગોધ્યો નેં લાભ સુત વણ વડેરો જાંણિઈ
સાંમલ કહેં કહું તે કરો નવ નીપનાં કોઠ વખાંણીઇ ૭૦

ચોપઇ

આગળથી કુંણ કન્યા કલેં જે સતિ થઈ સ્વાંમિ-સ્યું બલેં
કુંવર તે વાતે કરો વનીતા એક રુડી જોઇનેં વરો ૭૧
પુત્ર કહેં 'સાંભલ રેં તાત કહું એક વીનીતાની વાત
લખું ઘાહો એક જાંણિ મન કહું અરથ તેહનો નહી અન્ય ૭૨
તે ઘાહો જે પુરો કરેં તે વનીતા મુઝ-સાથેં વરેં'
એહ વાત સહુને દિલ વસી અજર એહમાં કરવી કસી ૭૩
પંડયો ભોખલો ડાહ્યો ઘણો કલગોર પોતાના ઘર-તણો
દેશ દેશ વિદેશેં ફરો લખું ઘાહો તે પુરણ કરો ૭૪

દુહા

કર ડાબામાં કાંમિની સંગ બેઠા રહેં સુંણ
જિમ કિરણ દિનકરતણી રાખી સકેં તે કુણ? ૭૫

છપય

રણુમાં ઝુઝણુ જાવ વાઘ-સું બાથે વલગેં
હસ્તિ-દંતુસલ હાથ કરી લેં અલવ અલગેં
ચડેં મેર ગીર-માંહ સીહ જઈ સાહીનેં બેસેં
મણીધર-મણી મરોડ હોડેં અરણુવમાં પેસેં
અગમનીગમ લખ્ખણુ લહેં ત્રોહો વેલા તનથી તકેં
સાંમલ કહેં બોધિ જુયો નારિ રાખી નર કો ન સકેં ૭૬

ચોપઈ

લખ્યુ આપ હાથેં જે પત્ર સુપ્યુ બ્રાહ્મણુ-હાથે તત્ર
માંન દેઈ તેહનેં મોકલ્યો ખરો ડાહ્યો પંડ્યો ખોખલો ૭૭
પ્રથમ પશ્ચમ જોયેં દેશ જિહાં નારિ નવજોવન વેશ
પનઘટ જેનેં ઉભો રહ્યો ઘાહો કાંમની-આગલ કહ્યો ૭૮
કોય સાખ્ય પુરી નવિ કરેં બ્રાંમણુ બાધેં ભમતો ફરેં
લોલણી કઠીયાંણી સર્વ જુઇ નારિ આંણિનેં ગર્વ ૭૯
મહેંરાંણુ સુધી પરખીયા નારિ નેહ ધરી નીરખીયા
જોયો ઉતરપંથ અનંત જોઈ કાંમીની કરમજવંત ૮૦
જગનાથ કેદારેં કોડ જોઈ જુવતી જુગતેં જોડ
કોથી ઘાહો પુરો નવી થાય જોતો જાતો બ્રામણુ જાય ૮૧
જોયા પુરવના વાસીઇ કાંમીની જોઈ જઈ કાસીઈ
અંતરવેદ જોયો છેં અતિ માંનની જિહાં નિરમલ-મતી ૮૨
શ્વેતબંધ રામેશ્વર નાંમ જોઈ કાંમીની ઠાંમોઠાંમ
જાગ્ય જાગ્યની જુગતેં જોય પુરો ઘાહો કરેં નહી કોય ૮૩
પાછો ફરીનેં પંથે પડ્યો પોતાના પુર-સનમુખ વલ્યો
ગંધવતી ગાંધારું ગાંમ આવ્યો ખોખલો તેણેં ઠાંમ ૮૪
જોતો'તો મારગની વાટ બેઠો એક વણીકનેં હાટ
ઘડી એકબેં સુખીયો થયો તે વણીકનેં બોલ જ કહ્યો ૮૫

'ત્રંબાવતી રહી કેટલે'? જાવું જરૂર જ તેટલે'
તારે' વણીકે' નમાવ્યું સીસ 'રહ્યા કોસ હવે' તો વીસ' ૮૬
તાહરે' વીપ્રે' મુંકયો નીશ્વાસ 'અરે દૈવ ન પોહોતિ આસ
ફોગટ દેશવિદેશે' ફર્યો એકે' અરથ માહરો નવિ સર્યો ૮૭
અરે પ્રભુ સી કરીઇ પેં'ર? નીરાશ થૈ જાવું છે' ઘેં'ર'
ઈમ હાથ બે' કરમે' અઠયાં નયણે તેહને' આંસું વહ્યાં ૮૮
હાટ વણીક તે સાહમું જોય 'ઘેર જાતાં સ્યા માટે' રોય? ૮૯

છપય

મંદિર જાતાં રોય જે મારગમાં લુંટયો
મંદિર જાતાં રોય જેહ-પર રાજા રુઠો
મંદિર જાતાં રોય જેહ ઘર નાર કુ-નારી
મંદિર જાતાં રોય જે સીર રણુ બહુ ભારી
મંદિર જાતાં રોય જે નર હોઇ કલક્ષણા
કહે સાંમલ મંદિર જાતા સુખ પાંમે' તે સલખ્ખણા ૯૦

દુહા

વીપ્ર કહે' 'સુંણુ વાંણિયા ત્રંબાવતી શું'ણુ ગાંમ
દંત-કુવલનો દિકરો કસ્તુરચંદ શુભ નાંમ ૯૧
ખેં'લ સવાપાસેરની કસ્તુરી નિત્ય ઘોલ
પનર ચરુ પાણિ ભરે' અહરનિશ કરે' અંઘોલ ૯૨
તેણે' હાથ ઘાહો લખ્યો કરે પુરો જે પેં'ચ'
તેહને' પરણે' પ્રીત-સ્યુ રાખે પોતાને' ઘેં'ર ૯૩
કાગલ લેઇ હુ નીસર્યો દેશ નીહાલ્યા ચાર
એહ ઘાહો પુરણ કરે તે નવિ નીરખી નાર ૯૪
છેક નીરાશ થૈ રહ્યો સાચું' કહું છું આજ
માહું લાગે' મંદિર જતાં કાંય સર્યું' નહી કાજ' ૯૫

વણીક-પુત્રી વરસ તેરની બેઠી મંદિર-માંહ
તેણીઈ કાંને સાંભલ્યું તરુણી બોલી ત્યાંહ ૯૬
'જોઉં તે કાગલ કિહાં? શ્યો લખીયો છેં ઘાહો?
પુરો કરું હું પ્રીત-સ્યુ મંદિર મલપતા જાયો ૯૭
પરણા-ઉપર પ્રીત નહી નહી ધન દેખીને ધીર
કહેંસ્યેં કોય મલી નહી નર ઉતારું નીર ૯૮
કહેંજ્યો જઈ કસ્તુરને પરણ્ય ગમેં તો નાર
પુરો ઘાહો તારો કરું ઉતારું અહંકાર ૯૯
સંગ લીઇ સુખેં ફરો છેક ધરીનેં છાક
મનઅંકુસ કુલહાથીયો રાખેં આપોઆપ' ૧૦૦
રુખી રીઝયો રુદયા-વિખેં તિલક કંકુનું કિધ
ગોલ પાંન તે વિંચીયાં શ્રીફલ સાહામું લીધ ૧૦૧
વીહવા કિધો વેગેં કરી પ્રીત ઘણેરી પેર
તરતીખેં આવ્યો ત્રંબાવતી ઘણા હેતથી ઘેંર ૧૦૨

દેશ ફર્યો તે દુખ કહ્યું 'ફર્યો ઘણેરા ફોક
ચતુરા જોઈ દેશ ચ્યારની લક્ષણવંતા લોક ૧૦૩
ગંધાર-માંહે આવીયા વીરચંદને વાસ
પ્રીતેં તે ઘર પદ્મની બેઠી હુંતિ પાસ ૧૦૪
ભાગ્યસાલ ભાવીક ઘણું ભદ્રા તેહનુ નાંમ
પુરો ઘાહો તેણીંઈ કર્યો રુપેં કોટિક કાંમ ૧૦૫
રુપે રંભા સારખી દેહેં દમયંતિ હોય
ગુંણસાગર કો ગોરડી કલી ન સકેં કોય ૧૦૬
કાંમા કુંકુમલોલ-સી કંચન જેહવી કાય
વિવેક નાવેં વરણવ્યેં દિઠેં તેહ મજાય ૧૦૭

છપય

વેણી વાસુક નાગ માગ સવા ગજ કેયેં
ભરજોવન વરસ તેર વપુ સુંદર વર વેશેં

ઇંદુ-આકારેં વદન મદન-મોહન માહામુલ્યેં
અંબુજ-દલ-શાં નેંન એન અમૃત અમુલેં
જાંણે કાંમ-કટારિયો દંતબીજ દાડમકલી
ભાગ્ય સુભાગ્ય ભદ્રા ભલી માહાભાગ્ય-થકી તુઝમેં મલી ૧૦૮
ભૃગુટી ધનુષકમાંન અલીવંકો અતિ અનુપેં
ચતુર ચંચલ ચારુ ચીબુક રંભા શુભ રુપેં
અધુર પ્રવાલી અતિ રંગ અંગ ઉજ્વલ પુર પાંણિ
રસના રંગ અમુલ્ય કોયલવત મધુર વર વાંણી
આનંદકંદ અતિ સુખદાયક વાયક ન જાઈ કલી (?)
કસ્તુરચંદ કરમ તાહરેં માંનની એ મહીપત્ય મલી ૧૦૯
કંઠેં એકાવલ હાર નારિ નક્ષત્ર-સરિખી
ઉદર તો પોયણુપાંન જાંણમેં નહી નરખી
પ્રગટ્યા ઉર અંકોર જોર મદ જોવન જોરો
મહેંમત ગજ મછરાલ ચાલ્ય એ તરુણી-તોરો
નાભિ ગંભીર નારિ-તણી શુભ દક્ષણાવત-આરીખી
સાંમલ કહેં ભદ્રા ભલી પ્રીત ધરી મેં પારખી ૧૧૦
ચાલંતી ગજચાલ શામા સોભેં સીહલંકી
કેલપત્ર પ્રમાંણ વંક વાસના વંકી
કુંભસ્થલ ગજરાજ જેહવા ગુદ ભાંમી ભારી (?)
જંઘા કદલીસ્થંભ સોભા જોતાં અતિ સારી
પદ્મ આકારેં પગ-આંગુલી નખ રંગ જુગતેં જડી
ભદ્રા ભોલી ભામીની ઘણીક વિધ્ય વીધીઇ ઘડી' ૧૧૧

ચોપઈ

રુપ સાંભલી તે નારી-તણુ કસ્તુરચંદ મન હરખ્યો ઘણું
દંતકુવલ આગલ દાખીઉ બ્રામણ ભાવ કરી ભાખીઉ ૧૧૨
ભાગી ભાવઠ તે બ્રાંમણ-તણી ઘણા હેત વધાઇ ઘણી
વસંત વીસ હજારાં તણો મોકલ્યો માલ બીજો બહુ ઘણો ૧૧૩

મેવા મીઠાઈ અપરંપાર ઘણા સોભિતા શુભ સણગાર
જરકસી જરદોજી હીર નારિકુંજરના નીતમ ચીર ૧૧૪
લાહો જસ લાખીણો લીધ વસ્ત્ર મોકલી વીવા કિધ
લીધું લગન લાખીણું આજ કરવા માંડ્યાં વિવાના કાજ ૧૧૫
ગંધાર ખાપેં ઉલટ ઘણો કસ્તુર આવસેં દંતા-તણો
જીહનેં ઘેંર માહાલક્ષ્મી વસેં વાજેં ભુંગલ મહીમા મસમસેં ૧૧૬
ફરેં દેશ વિક્રમની આણુ ખરી વાત અમૃતની ખાંણ્ય
કર્મ-અનુસારેં કરેં સહુ રાજ્ય ચુગલચોરી એ તો તિહાં તાજ્ય ૧૧૭
વગર-વાંક ન દેં કો દંડ જોર જુલમ નહી કો પાખંડ
પ્રજા સુખીઇ રાજા સુખી દુખી રહીયત તો રાજા દુખી ૧૧૮
કોડપતિ દેખેં જાહરેં મહીપત્યમન હરખેં તાહરેં
વીરમચંદસા જેં વાંણિયો અધીક સાંમાન તેણેં આંણિયો ૧૧૯
રુડો મંદિર મંડપ રચ્યો મહામનોહર મહિમા મચ્યો
જગત્ય ગાઝીથી આવી જાંન મનગમતાં દિધાં શુભ માંન ૧૨૦
મીઠા મેવા બત્રીસ પાક તરવીઅ ઘણેરે સુંદર સાક
વણીક વીસા શ્રીમાલી નાત્ય જુગ ખાપેં જાંણિતી જાત્ય ૧૨૧
નિતી ચાલ્ય કુલ-રીતેં કરી વારુ કન્યા વરરાઇ વરી
કેરી ભગત્ય ભલેરે ભાત્ય રાખી જાંન દિવસ ઘર સાત ૧૨૨

દુહા

કસ્તુર કહેં 'કન્યા સુંણો રહો પીહર પ્રમાંણ
તેડવા આવું તો આવજ્યો ચતુરા ચતુર સુજાંણ' ૧૨૩
પાંચ લાખ રુપીયા પરઠીવ્યા તેહનેં મન એ સહેંલ
'કાંમ કરજે તું કાંમિની મોટા કર્ય ઇહાં મહેલ ૧૨૪
કરો મહેલ કસ્તુરીયા ગુંણ ગંધારે ગાંમ
મહિમા વધસ્યેં માંનની થસ્યેં આપણું નામ ૧૨૫
નવ ટંકા નવ કોડના ઉપાવેં અવાસ
પ્રીતેં રહેંજે પીહરમાં માતપીતાનેં પાસ ૧૨૬

ગોવિંદકું સોદામન્ં — ઠગાવજ્યો એ કામ
જાજુન કરાવો મહેલમાં — જેહવો અમ ઘર ઠાન ૧૨૭
અવલ મહેલ કર્યો અમ્પો — ગોવપ્રસાદ તીહાં રોય
નાગુન લંગ-હેલ કરી — તે અવર ન જાંણે કોય’ ૧૨૮

ચોપાઈ

દિધા માનનીદ બહુ માંન — જુગત્ય કરી જોડાવી જાન
વનીતા પીહર નેહવી વસ્ત — ત્રંબાવતી આવ્યા તે તગત ૧૨૯
વાત વીચારે નાખી આપ — એક દીવસ બેઠો બાપ
કેયગ કર જોડીને રહે — પીતા-પ્રતે વચન ઈમ કહે ૧૩૦
‘મે માની ગુપ્ત જાતરા — સાથે નથી લેવી માતરા
કપટી બાધા ગણી અમ્પો — જાઉ તિહા હુકમ દ્યો તમ્યો ૧૩૧
ન કરસ્યો માહરી ચિંતા લેશ — પથ વેગળો છે પરદેશ
અણુઆણા પગ ન ગી કો માવ — એહવી હુવા ધરુ છુ હાથ ૧૩-
જેણે જાતરા ન કરી માગ — અફલ ગયો તેહનો અવતાર’
પીતા કહે ‘વહેલા આવજ્યો — કુશલ વાત નીત્યે કહાવજ્યો ૧૩૩
કસ્તુરીના જે મર્દન કરો — તે પાલ પચે કીમ પરવંગે’
કહે પુત્ર ‘આવીસ્યુ કાજ્ય — હુકમ પીતાજી મુઝને આપ્ય’ ૧૩૪
હુકમ હેતે કરીને દિધ — કર્યો પથ કુયરે તે સીધ ’
ગળ્યો વાહુવો જાનો માલ — મન વનીતા જોયાનુ વાહાલ ૧૩૫

કરી જાતરા ભારે ભુપ — બદલાયુ રહીયાનુ રુપ
વેશપાલટો વીરુવો વંક — રાજરુપ થયુ તે રંક ૧૩૬
જુના વસ્ત્ર આભુષણ નહી અંગ — સાથે નહી કો એહને સંગ
ગંધાર ગામ-વચે આવ્યો વાર — બેઠો વીરચ દસાને હાટ ૧૩૭
તાંબેવત બેઠો જાહરે — થયો લાભ તેહને તાહરે
મોટો જાણી દીધું માન — મુખ-આગલ મેલ્યા બહુ પાન ૧૩૮
‘કિહાથી આવ્યા ને કિહા જાઓ? — સ્યા વણજમા ધધે ધાયો?’
‘વિરચ દસા માળવ્ય સેઠ — ત્રબાવતી નગરી મુઝ નેઠ ૧૩૯

દંતકુવલનો મહિમા ઘણો હું વાણોતર તે ઘર-તણો.
કાંયક વચન વાંધાનું પડ્યું તે માટે નીસરવું પડ્યું ૧૪૦
જાંણું સરવ વેંપાર વીવેક રાખું અનમી-કેરી ટેક
જે દેં તે કરું હું કાંમ દુબલીસા તેં માહરું નાંમ ૧૪૧
દાણો પાંણી હસેં તે જીહાં રહેસ્યું ચ્યાર દાહા જઈ તીહાં'
વાંણોતર વેંપારીનો જાંણીયો બોલ્યો વીરચંદસા વાંણીયો ૧૪૨
'પ્રીછું હું તમારી પેંર સુખેં રહો અમારેં ઘેંર
કબુલ વચન તાહરૂં કીજીઇ મસીયારો કહો તે દિજીઇ' ૧૪૩
'માહારું પણ રહ્યાનું મન કરું કાંમ જસું તુજ અન
દાંમ મસારો હું નહી લેઉ જે રહુ તે તમને દેઉ' ૧૪૪

નવા મહેંલ નવા વેપાર નવો વાંણોતર રાખો ઠાર
મંદિર-માંહિ ગયો તે બાપ બેઠી ભદ્રાવતી જીહાં આપ ૧૪૫
'વાંણોતર તાહરા સસરા-તણો નાંમ દુબલી ડાહ્યો ઘણો
રાખ્યો વણજ નવા કારણેં એ પેલો બેઠો બારણેં' ૧૪૬
તે રામાઇ જોયું રુપ દીઠું ભાંમીનીઇ ભારેં ભુપ
'વિશ વશા તો માહારો કંથ'' ચિતની કાંઇ ચેતી ચીંત ૧૪૭
ફંદ રચી રુડો લાવીયો પારખું જોવા પોતેં આવીયો
જોવું કરમ લખ્યુ તે થાય રાખ્યો હેતેં મંદિર-માંહ ૧૪૮
કર્યું ભોજન ઠેકાંણે ઠર્યો વિચાર આપ હ્રદયમાં ધર્યો
'ગરીબ ઘેર નીત સ્યુ ખાઇસ્યું? મોટા માંણસ કિમ થાઇસ્યુ?' ૧૪૯
ગયો આપ ચહુટાનેં ઠોર આપી તંબોલીનેં મોહોર
હાટ દુકાંન કંદોઇ જિહાં મોહોર પચવીસ આપી જૈ તીહાં ૧૫૦
પસ્તાગ(?) વસેં સાથ બે પાંચ મોહોર આપી તે હાથ
બાબત સહુ મનમાં ધરેં રાતેં પોચંતા રંગે કરેં ૧૫૧
સેઠ પાસેં ન માગેં કોય તેહની સાંની ચિંતા હોય?
ખાય પીએ ને મોજો કરે સેર બાધામાં સેજે ફરે ૧૫૨

છપ્પય

જર તે માત નેં તાત ભ્રાત તે જરનેં જાંણો
ડાહાપણ ચાતુરી દાંમ કામ શુભ રંજીત શાંણો
સગાં સહોદર સરવ દ્રવ્ય તે ધીરજ્ય ધારી
અંગરુપ અનુપ સ્વરુપ શુભ વણજવ્યાપારી
જગ વસ તે જર-થકી ગરથ-માંહિં છિં ગુંણ ઘણો
સાંમલ કહેં સ્વર્ગેં સંચરેં જો જોર હોઇ જર-તણો ૧૫૩
જરનેં વશ જગત રાય પણ જરથી રીઝે
જુવતી જર વશ હોય જોય જશ જરથી લીજેં
જરે સજન સનમાંન જરે જસ દાંન દેવાવેં
જરથી પામેં જોખ શાંમા શુભકુલની આવે
જર જુગદીસવત જાણવો જર સકલ સોભા સહી
સાંમલ કહે જર જોરથી જીવ ઉપાય કરેં નહી ૧૫૪

ચોપઈ

જેહનેં દેહ વશેં છે દામ કરે ચિંતવ્યાં તે ઉર કાંમ
રહ્યો દુબલી ઠામેં ઠરી જરજોર રુદયમાં ધરી ૧૫૫
કરે દલાલી વણજ વ્યાપાર રાખે સેઠ-તણોબ્રુ ભાર
ગાંમપતિ સુધી થૈ વાત સઘલેં ચાલી વારુ ખ્યાત ૧૫૬
'વાણોતર દુબલી દંતા-તણો કરે વણજ એ ગાંમે ઘણો
આપે નિત્ય રાજાને માલ નાંમ દુબલીસા દલાલ' ૧૫૭

દુહા

લાખો વણજારો લખપતિ મહિમા-કેરી મોટ
લાવ્યો માલ અસંખ્ય લખ્ખ પાંચ લાખીણી પોઠ ૧૫૮
મજીઠ મોરંગી કરમજી કસુંબો ને કથીર
વસાંણું વીધ્યવીધ્ય પેંરના ધાતુ ધાંન ને હીર ૧૫૯
જેહનુ અરથ હોઇ જેહ-તણું તે વ્યાપારી જોય
વોહોરત વોહોરે વાંણીયા કરમ-અનુસારે ખોય ૧૬૦

પોઠ પડી લાખા-તણી તીહાંથી જોજન ત્રણ
કહે દુબલી શેઠને 'કહુ વાત સુણો કરણ ૧૬૧
આપણે અરથ જ કેટલો? તેટલા પોઠી લેઉ
માહામો જૈને અઠી કરુ દલથી બાંનુ દેયું' ૧૬૨
વિરચંદ કહે 'વીશ લ્યો કે લીજે ચ્યાલીશ
સરજ્યુ હોય જો કરમમા આપે લાભ જગદીશ ૧૬૩
મન તો સો લીધા તણું હુશ ઘણેરી હામ
ઉધારે ધીરે નહી દેઈઈ કીહાંથી દાંમ?' ૧૬૪

ચોપઈ

પહેરી પોશાગ સરુપે સહેલ જોડાવી એક વારુ વહેલ
ન રથો એક ઘડી તાકવા બેઠો આપ હાથે હાકવા ૧૬૫
ઘડી ચ્યાર કરી તીહાં ચોટ આવ્યો જીહા લાખીણી પોઠ
લાખો ડેગ તાંણી પડ્યો આપ દુબલી તીહા જૈ અડ્યો ૧૬૬
જુહાર કરીને બેઠો પાસ ડેરે વણજારાને વાસ
નાયકે લાયક દીઠો દેહ કરી હેત બોલાવ્યો તેહ ૧૬૭
'કવણ વેપાર કવણ તુઝ ગામ? કવણ કાજ કવણ તુઝ નામ?' ૧૬૮

દુહા

બુધ્ય ઘણેથી બોલીયો 'સાભલ નાયક નેટ
નગર ત્રબાવતી-તણો દતકુલ સુત્ર નેઠ ૧૬૯
વણજ અરથ વ્યાપારનો આવ્યો છુ આ ગામ
નાયક તે જે પુછીયુ તે દુબલીસા માહરુ નામ' ૧૭૦
લાખો કહે 'દંતા-તણા થે વાણોતર આજ
સોદો કર્ય કાઈ સામટો કહે અમ સરીખુ કાજ' ૧૭૧
પાચ લાખ પોઠી-તણો પુછે પાડ પરપંચ
લાખો તો લહે નહી માહકારનો સંચ ૧૭૨
નંગ જડ્યા નવ લાખના પુહુચી એક અમુલ્ય
સુપી લાખાને સહજમા સાટામા સમતુલ્ય ૧૭૩

ખરો પાડ ખાગેં ધર્યો વચન દેઈનેં વ્રત
સોદો કિધો સાંમટો તોલ ઘણેરે તરત ૧૭૪
કર્યો કબાલો દેખતાં લોભેં લખીયો લેખ
દાંમ આપે એ દુબલી વોહોરત માલ વીશેખ ૧૭૫
વોહોર્યો માલ એ મુલથી ખોટ લાભ કે ખાય
વેચે માલ એ દુબલી તાહરે માલ વેચાય ૧૭૬
જોડી વેહેંલ નેં ચાલીયો કહ્યો નાયકને નામ
'લાવે પોઠી સુંદરે મ દેવું જેણે દાંમ' ૧૭૭

ચોપઇ

આવ્યો દુબલી પોતેં ઘેંર કહી શેઠ-આગલ સર્વ પેંર
'પાચ લાખ પોઠી વોહોર્યા અમ્યો તેહનો લાભ લેજ્યોજી તમ્યો' ૧૭૮
સાભલતામા માહાદુખ થયુ પેંહેંલું પાગરણ નીસરી ગયુ
'જોયુ હવેં ડાહાપણ તાહરુ ઘાલ્યુ ઘર તે તો માહરુ ૧૭૯
પાપી સ્ત્રી કરીને પેર્ય એ પુરવેં દંતાને વેર્ય
જેહને વણજારો ધીરે દામ એ તો શેઠપતિનુ કામ ૧૮૦
ઉતાવલો ખપે નહી માલ માહાગ મ્યા થાસ્યેં હવાલ?
કુંવરી-પાસે ઘરેણુ ઘણું લુટી લે વણજારો તેહ-તણુ ૧૮૧
કસ્તુરીનો ઘાલ્યો કે હેલ વેચાવશે દંતાના મેહેલ
છબીલા છોકરા વેચાવશે પોઠી લેઈ કાલે આવશે ૧૮૨
હવેં સ્યુ કરુ નેં કિહા જાયુ? તાહરો શેઠ હુ તો નહી થાયુ
કર્ય ઘુઘરા કે નાસી જાયો ડાહ્યા છો દેખાડો દાયો' ૧૮૩

દુહા

કહે દુબલી 'તુ શેઠ સુણ વિરચંદ વડહથ
એશ ગાજીને બાગણું સાહ થઇ સમરથ ૧૮૪
જો મહીમા તુ માહરો દેઉ ઘણેરો દામ
નામ તો માહરુ દુબલી પણ કરુ છુ માતુ કામ' ૧૮૫

ચોપઇ

એહવી વાત કરે જે ઘડી આવી પોઠ ભાગોલે પડી
ઠામ ઠામના ગયા દલાલ વેચાથો લેવાને માલ ૧૮૬
લાખો ડેરા તાણિ પડ્યો સહુ વેપારી જે તીહાં અડ્યો
જેહને સોદો જોઇઇ જેહ જોવા માંડ્યો તેણે તેહ ૧૮૭
'કહે લાખો કાં જુઓ અજાણ પોઠી વેચાંણા પરમાણ
જે માલ એ લેવો ચાહો તો દુબલીસા પાસેં જાવો' ૧૮૮
સહુ વ્યાપારીએ ઘસીયા હાથ બોલ્યા વણજારાને સાથ
'આપી દુબલીને સ્યુ લેશ પાઠી લેં પરાણે પરદેશ ૧૮૯
તાહારુ ડાપણ કહુ સ્યુ કથી ? એ દંતાનો વાણોતર નથી
કાહાડી મેહેલ્યો છે બારણે રહ્યો પેટ-તણે કારણે ૧૯૦
વીરચંદ વેપારી ઘણુ વોહોરત પોઠી પનર તણુ
તેહને વેર મજુરી કરે પાખડી થૈ પેટજ ભરે ૧૯૧
એહથી કીમ પોઠી લેવાય ? ભારે સોદો તે કિમ થાય ?' ૧૯૨

દુહા

લાખો હસીયો હુસથી 'કા રે ચુગલી ખાયો ?
જો કાઇ સોદો સાટવો તો દુબલીકને જાયો ૧૯૩
દામ આગલથી આપીયો બાધ્યો ગાઠે રોક
પછે પોઠી વોહોરાવીયા કરો નંદ્યા તે ફોક' ૧૯૪
માહાજન મલીયા એકઠા પ્રીતે આવ્યા પાસ
સહસ બેચ્યારેક સામટા વિરચંદને વાસ ૧૯૫
'હવ્યા દુબલી હઠ કરી કિમ કરે એ કામ ?
સ્યુ કર બાધીસ સરવનો રહેસ એકલો ગામ ? ૧૯૬
બંધ કરીસ્યે સહુ મલી સહુને દેસ્યુ સીખ
વોહોરે વસ્ત નહી તાહરી તો માગેસ આઝી ભીખ' ૧૯૭
કર તાડી કહે દુબલી 'વેંચવાની નહે વસ્ત
ત્રંબાવતી એ તો જસ્યે ચઢે વાહાણ સમસ્ત' ૧૯૮

વીચ્યાર કર્યો વેંપારીએ 'દંત-કેરો દાંમ
એ પાલે અચરજ કર્યું કરી સકે એ કાંમ ૧૯૯
રહીએ જઈ રાજા કને કરીએ એહેનુ મુલ
લુટી લેસે લખપતી ફજેત થસે એ કુલ' ૧૯૯ ક
શાણો એક સમજુ હતો રૂડી જેહેની શાખ
'તોલ નહી એ તમ તણુ વાત અહીથી રાખ ૧૯૯ ખ
જાસુ જો દરબારમાં કરસુ ઝાઝુ જોર
મેહેસુલ ભરસે એ માલનુ તેહેનો માંને તોર ૧૯૯ ગ
બોલબાલા એહનાં થસે જસે આપણી લાજ
માટે મલીયે એહને કરીયે એહવું કાજ ૧૯૯ ઘ

કર જોડી વેપારી રહ્યા દીન બોલ દુબલીનેં કહ્યા
'હલાળમાં ઘાહાલ્યો તેં આભ વેચ ગમેં તે લઈનેં લાભ' ૨૦૦
'નહીં હુંસ કરું મોટીઇ સવા રુપીયો લેવું પોઠીઇ
એ તો લાભ લે તું આ ઘડી કાલ્ય વેચું તે લેવું અઢી' ૨૦૧
કો દસ વીશ નેં કો દશ બાર લખ્યા લેખ ન લાગી વાર
બસેં ચ્યાર સેં કો સેં પાંચ જેહનેં જેહવી હેંમત આંચ ૨૦૨
બેં ચ્યાર દશ દિવસમાં સરવ વેચી માલ ઘણ્યો છેં દ્રવ્ય
લાખેં કોડિ નવ્ય ઝાલી હાથ મે સમજું દુબલી રેં સાથ ૨૦૩
વિરચ દનેં ઘર લક્ષ્મી ઘણી ઠાંમઠાંમ થેલી હેમ-તણી
નદી ઉણ્ય્ય તેહનેં કસી માહાલક્ષ્મી આવિનેં વસી ૨૦૪
કલકલાટ નારાયણ નુર જાંણે ઘરમાં ઉગ્યો સુર
છેડાં જઇ તિહાં દિસેં હેમ પંચ પદારથ જેહવી પ્રેમ ૨૦૫
દુબલી દેશપતિવત થયો શેઠજી શેઠજી સેઠેં કહ્યો ૨૦૬

છપય

ગુંણુનેં આગલ ભુપ-સરીખા રહેં કર જોડી
ગુંણનેં આગલ રુપ રુવેં નિત આધું ઓઢી

ગુંણને આગલ ગરથ ઘણેરા ફેરા ખાઇ
ગુંણ-આગલ દાતાર માંન માગવા જાઇ
ગુંણને માંન ઘણાં કરે જે માંન નહી ભુપને
શાંમલ કહે ગુંણે સહુ રાચજ્યો રખે રાચો કો રુપને ૨૦૭
ઇંદ્રવારણાં હોય કોય ખાંતે નવ્ય ખાય
આવલ-કેરાં ફુલ તેણે નવી સીવ પુજાય
આકલ-કેરાં નીર તેણે તો તરસ ન ભાંગે
બગલા ઉજલ હોય જોય રહે હંસ અલગે
કહશ તે મોતી સારીખા નવિ આભુષણુ ઓપે અસ્યો
સાંમલ કહે સાખી જુયો ગુણ-વીણ રુપ રિઝે કસ્યો ૨૦૮

દુહા

નાંમે રૂપે ન રાચિઇ	જો ગુંણ-હીણો હોય	
કનક નાંમ ધંતુરનુ	કડાં ન પેંહેરે કોય	૨૦૯
નાંમ ધરાવ્યુ દુબલી	કરુ તો માતું કાંમ	
ગરથે ઘર ભરી આપીયુ	ઠાલો નહી કો ઠાંમ	૨૧૦

છપય

ધનપાલ અણુંઆંણે પાય રાજા ભીખંતો દિઠો
સુરત દેખે આંખ્ય ડાઘો રહે નિત્ય રુઠો
રણછોડ ભરંતો વાત્ય કલ્યાંણ કાંમ કરંતો
અવિચલ જે હોય ઇંદ્ર અજરામર એહ મરંતો
હીરો માંણુક મોતી રતન જે કથીર દેખે નહી
સાંમલ કહે સંસારમાં કારણ નાંમ રહ્યુ કંહી ૨૧૧

ચોપઈ

મેલ જાંણે નહી મરમને	અડયુ એક આવી કરમને	
ગરથ કમાઇને ઘર ભર્યુ	વલતું કાંમ તેણે સ્યુ કર્યું	૨૧૨
લાખા-સાથે લાખીણી પ્રીત	કીધી ઘણી રાજસની રીત્ય	
લાખો નાયક પોતે આપ	આવ્યો ઘેર નીશ્ચે તે છાપ	૨૧૩

મલ્યા-પાખી નવ્યગ્રહે એકઘડી   મેલ્યુ મન તેન્સાથે જડી
શેઠ શેઠાણી બેઠા જીહાં   આવ્યો ડુબળી પારખ તીહા ૨૧૪
'શીમન ક્રંગ તો કહુ એક વાત   જે મુઝને સુઝે સાક્ષાત
લાખો ઘેર આવે છે સંગ   પેહેરીઈ અતી આભુષણ અંગ ૨૧૫
પેહેરીઇ વાગા વસ્ત્ર જ સાર   દેખાડીઇ અલખત અપાર
ભદ્રા-આગલ ભાગો ભ્રાંત્ય   કહો વાત તે કહુ એકાન્ત ૨૧૬
ઘરેણું તાહરે છે ઘણું   ઝવેર જડયુ છે સમગન્તણું
તે પેહેરીને ગોખે બેસ   જ્યુ આખો દાડો રહે ઘરમા પેશી ૨૧૭
દેખે વૈભવ ઘરનો ઠામ   તો ધીરે ઉધારે દામ
પુછી થોડી ઘરમા હોય   તોહે બાહર ન જાણે કોય ૨૧૮
લાખો માલ સુંપીને જશે   બમણો દ્રવ્ય વ્યાપારે થશે'
પોતાનો થઈને કહી પ્રીત્ય   માન્યુ સાચુ રુડી રીત્ય ૨૧૯
ભદ્રા ભામિની સમઝી તીહા   કાઈક કપટ એહના દિલ માહા
ભલુ લખ્યુ હશે તે થશે   આપ હાથથી મેહેનુ જશે ૨૨૦
નિત્ય નવા પેહેરે સણગાર   આવી માલીઇ બેને બાહાર
તેહનુ રુપ તે ટુણજ કલે   જિમ હીરો કુંદનમા ભલે ૨૨૧

એક દિવસ લાખો લખપતિ   બેઠો ચોક માંહે માહામતિ
કાઢી વાત ડુબળીને સાથ   એક એકનો ઝાલી હાથ ૨૨૨
'હવે ડુબળી આપો દામ   જઇઇ અમ્યો અમારે કામ'
ડુબલીઇ દેખાડ્યો હાથ   સાન કરી વણઝારા-સાથ ૨૨૩
મોહતુ માલીયુ કીધુ સાખ   ખરચ થયુ પુરા પચ લાખ
લાખે ઉંચુ જોયુ જેટલે   નક્ષત્ર એક દિઠુ તેટલે ૨૨૪
જાણે માનસરોવર બેઠો હંશ   જાણે કોઈક ઇંદ્રાણી અંશ
નીચી આખ્ય તેણે નવ થાય   નયન-બાણના વાગા ઘાય ૨૨૫
કાલોઘેહલો તે થઈ ગયો   સવા પોહોર સુધી તીહા રહ્યો
'નમુ ડુબળી તાહરે પાગ   દિઠી અલૌકિક મે આ જાગ ૨૨૬

કુણ રુપરંભા એ આહાર? કુંણ પુરુષ પનોતા-કેરી નાર'
એહનું મુખ નીરખે જન જેહ ધન ભાગ્ય તેહની તો દેહ' ૨૨૭
કહે દુબલી 'છાંના રહો રખે વાત મુઝને એ કહો
હંતા સેઠની સોભા ઘણી એ વહુ કુંયર કસ્તુર જ તણી ૨૨૮
ભદ્રા ભાગ્યવતી નીજ નાંમ આપણા સરખા ઘેંર લાખ ગુલાંમ
સવા પાસેર કસ્તુરી અંગ નિત્ય નાહે એ સોભા સંગ ૨૨૯
કોટપતિ જોવાની જાત્ર તે આગલ આપણ કુંણ માત્ર
માગો તે દાંમ ગણિ લિજીઇ સિધ કાંમ તાહરું કિજીઇ' ૨૩૦
લાખે લાજ તજીનેં કહ્યું મેં તો નવિ જાઇજી રહ્યું
દુબલી તાહરો ચાકર રહું માહરો જીવ પ્રાંણ તે તો તું' ૨૩૧
દુબલી કહે 'હવડાં તો જાયો પેટ ભરીનેં રોટા ખાયો'
ગયો લાખોજી ડેરો જીહાં રહ્યો જીવ તે માલીયા-માંહાં ૨૩૨

બિજે દિવસ થયો એક પોહોર આવ્યો નાયક તેણે ઠોર
પોહોચી લાવ્યો પરઠણની સાથ સુંપી દુબલી-કેરે હાથ ૨૩૩
'હવે જીવ માહારો જાય છે ચિત એહનેં મલવા ચાહે છે'
દુબલી કહે 'કહું તે કરો ખત પાછાં મુઝ હાથે ધરો ૨૩૪
મેંનત કરું તમારી વતી જોર કરે જો તાહરી રતિ'
લીધાં ખત તે ચોલાવીયો સેઠાંણી-પાસેં આવીયો ૨૩૫
'વાત કાંમની કહું છું નેટ સારી રિત્યેં સમઝાવો સેઠ
કરો આજ કહું તે અમ્યો ભદ્રાનેં સમજાવો તમ્યો ૨૩૬
લાખાનેં લાગો છેં રંગ કરસે સાંમા-કેરો સંગ
રહેશે રંગે એક જ રાત્ય પંથ ઉઠી જાશે પરભાત્ય ૨૩૭
એહમાં જ્યાંન તે કેટલું થશે સઘલો માલ આપીનેં જશે'
ખાયો પીયો અલખત ભોગવો ભોગ ઘણા ભારે ભોગવો ૨૩૮
હું કહું છું તમારે અરથ ઘણો આપણ પાંમીસ્યું ગરથ'
જોડ્યા તે જુવતિઇ હાથ બોલી દુબલીસા-કેરે સાથ ૨૩૯
'કદાચિત સાસરે જાંણે વાત તાહારે થાય માહા ઉતપાત' ૨૪૦

દુહા

ટુ ૧ તેહના ધરન્તાો પ્રીછું ગયની પે પે' અરથ
ધણાં કામ એહવાં કર્યા તાહારે' જોઆ ગરથ ૨૪૧
ઉપર વેંપારી ઉજલા અંતર અધિકો મેલ
ટુ કહુ તે કાગજ કરો . દુઃખનો છે ખેલ ૨૪૨

છપય

ઝારી તે જલપાત્ર જાત્ર તે જોવા સરખી
ઉગટે' નહી એક દિન પ્રીત્ય જુયો તે પરખી
ઉપર કમલ અનુપ રુપ તેહે' બહુ કાંટા
નારિ નિરમલ જોય હોય અંતર બહુ આટા
વેંપારી વરણાગીયો ધણા દાંમ નિત્યે ગણે'
દેખુ તે દિલમા લહે' કવિ સામલ ભાવે ભણે' ૨૪૩

ઉપર ઉજલા મે'લા માહે ઘેર ઘેર દાડાં ને ત્યાંક
અતિશે લોભ અરણવમા પડ્યા માનની પાસ માડી જે અડ્યા ૨૪૪
કંગાલપણે જઈને' કરગરી ભદ્રા-આગલ નવ્ય બાત્ય જ કરી
'દાદીના દાદા તે વાગીઇ અનરગલ લખમી પામીઈ ૨૪૫
લક્ષણ કહે તામા લાજી૦ તું કહે તો ભેદ તેહનો ભાજીઇ'
સમજી ભદ્રા ઘાયડ ઘણા 'કરતુત સરવ એ દુગલીન્તણા ૨૪૬
એહ કરે તે કરવા દેયુ માલ સરવ ખુચિને લેયુ
આગંક વિના તે માનિ આડ્ય રોગ-વિના ત્તિ જેવી નાડ્ય? ૨૪૭
વાક વીના નરપત્ય સ્યુ કરે'? છત્ર-વીના તસ્કર સ્યુ હરે'?
વિદ્યા વિના શી ઢાકાડે ખોટ? ઉદ્યમ વીના સિ બાંધે મોટ? ૨૪૮
નિરમલને સ્યુ કરે કલંક? માગ્યા આગલ સેનો અંક?
એ તો લોભ લક્ષણ લાવિયા કાલાવાલા કરવા આવીયા ૨૪૯
હઇયડું હુમ્યે' પોતાનું હાથ તો જાર જાય દારાને સાથ ૨૫૦

છપય

લોભેં ઘટે કુલ-લાજ મટેં ઓમાંની લોભેં
લોભેં (?) વેહેંવાર-ભાર સોભા સુખ સાંની ?
લોભેં લક્ષણ જાય અન્યા અતિ અધર્મે
લોભેં સત સંતાપ છાપ કલંક કરમેં
માંન સનમાંન લજા ઘટેં સાચેં પાંમેં શુલ
સાંમલ કહેં સહૂ માંનજયો લોભ તે પાપનું મુલ ૨૫૧

ચોપઈ

આસ્યાઇ આવી છેં એહ દાંમણીં-સી દેખીતી દેહ
કાંયક માગવાને કારણેં ણાઈ આવ્યાં માહરેં બારણેં ૨૫૨

છપય

થરથર ધ્રુજે ગાત્ર દેહની સુધ્ય વીસારેં
ઘટેં નેત્રનું તેજ હેજ મન-કેરું હારેં
રુંધાઇ બોલતાં કંઠ દાંમણું દિસેં દેહેં
બોલે હલુયા બોલ નરમ થઇ ઝાઝું નેહેં
જેટલાં ચિહ્ન મરવા-તણાં અંગ અંગમાં લાગતાં
સાંમલ કહેં નિચ માંણુસ-કને થાય માગણને માગતાં' ૨૫૩

ચોપઈ

'અરે માત જે માગેં તું આ જીહ્વાથી ના ન કહું હું'
કુંયરીને તેડી એકાંત્ય ભાગી મન-કેરી તે ભ્રાંત્ય ૨૫૪
નીચું જોઇ નારિ તે રહી ક્ષણું એક રહીને હા તે કહી
'સરતું હોય તમારું કાજ તેહને તેડી આવો આજ' ૨૫૫
માહાહરખેં ઉઠી માવડી 'ભલેં ડાહી થૈ તું આવડી'
સંખેપેંમાં સ્વાંમીને કહ્યું સાચું લક્ષણ જોતાં લહ્યું ૨૫૬

છપય

ગરજેં જાય સહુ ગાંમ ગરજેં ભાર સીર લેં છેં
ગરજેં વઢેં રણ-માંહેં દાંમ ગરજથી દે છેં

ગરજે કરે વ્યાપાર ગરજે ખેતી કરે ખ્યાંતે
ગરજે શુંભીક નાથ ભુપ ભોગવે ભ્રાંતે
ગરજ-ઘરી ગયું નહી ગરજ લોક લખ્યવુ લહે
કહે માંમલ વશ ગરજને કવરણને કાકો કહે ૨૫૭

ચોપઇ

નારિ આવિ હાંમે નેટ — 'સાંભલ કુળશી ડાહ્યા સેઠ
કરો વાયદો રુડી પેર — રાત્યે આવે એણે ઘેર' ૨૫૮
કુળલીસાઇ દિલ દાખીયુ — તે લાખા-આગલ ભાખીયું
સાગથીનો શુભ સંયોગ — ભાવંતા લીધા સહુ ભોગ ૨૫૯
બણીઠણી તે મેહેલે ચડ્યો — અચરજ કુળલીને મન અડયો
પુરણ જોયો એહનો પ્રતાપ — કિમ રાખે પોતાનું આપ? ૨૬૦
નીશાચરચા જોવા નેટ — કીધી કાંમની-કેરી કેઠ
નવટુંક મેહેલ મોટેરા ઘણું — સ્યુ વખાણ કરું તેહ તણું? ૨૬૧
દશ હજાર દીપકની જોત્ય — દીવાલીવત કર્યો ઉદ્યોત
કરી લહેર બહુ લીલવીલાસ — કસ્તુરીનો બહેક બરાસ ૨૬૨
સોભા ઇન્દ્રપુરી આકાર — નવે ટુકમાં સોભા સાર
સામાઇ વિચ્યારું 'માહારી જાયુ — ગણું આપ તો સુખણી થાયુ' ૨૬૩
ચોમાલ ગયો લાખો જાહરે — સાંમા શનમુખ આવી તાહરે
લાખો લલકાઇ બોલાવીયો — ભાગીની-બોલ મન ભાવીયો ૨૬૪
'અરે લાખાજી તુ લાયકો — નીરમલ કહાવે છે નાયકો
ભલે આવ્યો આ પ્રથવીપીડ — ડાહાપણ તાહરૂં દિલ દીઠ ૨૬૫

છપય

પ્રીતે ચાવો પાંન ગાન શુભ સુણો કે ગાયો
રમત રમો શુભરંગ અંગ અમલ વશ થાયો
મેંહ વજાડો નાદ સાદ સુણ શુભ કાંને
જય કરો જોડ સોડ તે એલવ સાંને
ખાંત્યે બેસો ખુરશીઇ જ્યોત્ય ઝાઝી દીપક જીહાં'
અમદા આરાગી આવીઇ તેહ સેજ તરુણી તીહાં ૨૬૬

ચોપઈ

શુભ સે ગીયા વછનાગ જ તણી   જેહમા કેફ અદકેરી ઘણી
મગમગ જેવડી હોય જ હીધ   લાખે તે પાણી પરે પીધ ૨૬૭
મીઠાઈ અમૃત આગલ ધરી   આરોગ્યો પુરણ પેટ જ ભરી
લાગી લહેર ઘાયડની ઘણી   અકલ ભુંચો તે ઉઠયા તણી ૨૬૮
ઝોકા ખાય તે માહામુ જોય   માનની દેખીને મન મોહોય
તરુણીઇ મેહ્‌ંયો એક તંત્ર   જુગતે હાથમા લીધો જંત્ર ૨૬૯
વાજે તાત તાલબધ તિહા   લાખો રસ લાખીણો પીઇ જીહા
શામા તો સાચિ સમસેર   નાખ્યો ઘેહનમા લીધો ઘેર ૨૭૦
પોહોડો ખુંસીઇ તે તરત   જાણે મુલથી પામ્યો મરત
જોર રહ્યુ નહી જાત્યમા   શામા પોહોતી મદીર સાતમા ૨૭૧
પોહોર દીવસ રહ્યો જાહરે   લાખો ઝબકી જાગ્યો તાહરે
પાધ સમારી નાહાલી નેટ   હુમ થકી ઉતરીયો હેઠ ૨૭૨
ગયો ઠેરે જાણીતો જન   લાખે આપ વીચ્યાર્યુ મન
'ગયો માલ ઘણેરો ગરથ   સરો નહી માહરો કો અરથ' ૨૭૩
બાધવને સુપી માતરા   'માહરે ગુપ્ત જવુ જાતરા'
પોઠી લેઈ વણજારો ગયો   લાખો જાતરા ઠામે થયો ૨૭૪
વનીતા વહ્યો ઓહોલા વેણ   ચિનટેણે (?) લીધુ લેણ
માન ગયો પોતે વાસીઇ   કબુલ વાત ગયો કાસીઇ ૨૭૫

પારખ દુબળી ઘરમા ગયો   તેણે બોલ બાલાને કહ્યો
'અમ્યો જસ્યુ અમારે ગામ   કરો એક અમારુ કામ ૨૭૬
લાખાથી લીધો તે લાહો   તે દેખાડો મુઝને દાયો'
પાચ નંગ નવ લાખા તણા   દેખાડયા ઘણ મુલી ઘણા ૨૭૭
'એક ઘડી દેખાડો સેજ   પ્રીતે પુછી આપુ હેજ'
'દુબળી એ ગમી તુને વાત   ચઢો મેડીઇ રીઝી રાત્ય' ૨૭૮
પ્રીતે પુહુચી લીધી હાથ   સંકેત સરીખો છે તેહને સાથ
ચઢયો દુબળી મેહલી માપ   'શામા કેમ્ય રાખે છે આપ' ૨૭૯

જિહાં શંમાની હુંતિ સેજ તરુણ ઉગ્યા જેહવું તેજ
સાહપુત્ર ચઢયો જાહરે કૌતુક એક થયુ તાહરે ૨૮૦
જગનમાત કોયક જોગણી ભવાંની રુપ ભારે ભોગણી
વજ્રકછોટો વાલ્યો કસી મસ્તક જટા લાખીણી લસી ૨૮૧
વિજુત ઓપે આપે અંગ પીતાંબર પલવટ રુડો રંગ
સીદુર મુખ ઉપર ઓપીતું ત્રિશુલ કર-માહેં સોભીતું ૨૮૨
સાક્ષાતકાર ઉમયા કો આપ તેજપુંજ પ્રૌઢ પ્રતાપ
દીઠું કુબલીઈ તાહરે તરત પગે લાગો તાહરે ૨૮૩
"હવડાં પ્રાંણ માહરા હારસ્યેં ત્રિશુલ વડે પુત્રને મારસ્યે"
થરથરથર તે તીહાં ધ્રુજીયો બાબત કારમી તે બુઝીયો ૨૮૪
રક્ત આંખ્ય ભ્રમર બહુ ચઢી નાઠો કુબલી તેણી ઘડી
દેહમાંથી ચૈતન્ય ગયુ પેશાબ પાંગુરણાં-માંહે થયુ ૨૮૫
આવ્યો તરત તડ઼ડી તાવ સ્યો એ બાબત બન્યો બનાવ?
કર્યો વિચ્યાર મન રાખી આપ 'ઈણીઈ એમ જ રાખ્યું માપ' ૨૮૬

પછે કર્યો કારમો કાસદ એક વીરચ દ-આગલ કહી વીવેક
હતે સાહે જાણ્યો ઈહાં મુંને તેણે ઠબકો કાહાવ્યો તુંને ૨૮૭
ખાવો પીવો નીત્ય હેતે ઘણે હુ જાઈસ ઘર્ય દંતા તણે''
આજ્ઞા માગી મન ભાવીયો પીતા-તણે મંદીર આવીયો ૨૮૮
સુંદર મુખ દિઠાં સુત-તણાં દિધાં વધાંમણાં દેવીને ઘણાં
અમુલ્ય આભુષણ પેંહર્યાં અંગ રાજતેજ થયો અતિ રંગ ૨૮૯
ઝગમગ જયોત્ય જેહવો જાજુલ્ય કુયર જાંણે કમલનું ફૂલ
ધોરી ધવલ ને વેગડ વેંહેલ વિમાન ઇદ્ર-તણું તો સહેંલ ૨૯૦
નથી સાથ સેવક કો સહાય નારી તેડવા તે નર જાય
પીતા કહેં 'સાંભલ રે પુત્ર તુઝ વડે માહરેં સઘલું ઘરસુત્ર ૨૯૧
એકલા આપ ન જૈઇઇ કોઈ વાટે વિઘ્ન અનેરાં હોય'
કહ્યું પીતાજીનું નવી કર્યું જાવા સાસરે મનડું ધર્યું ૨૯૨

મેહલ્યા બલદ રેડીનેં હાંમ ઉતર્યો જઈ ગંધારેં ગાંમ
ગઈ નગર વધાઈ નેટ આવ્યો કસ્તુર નગરનો સેઠ ૨૯૩
ફૂલ વેરાવ્યાં વારુ વાટ ઘણા ઢલાવ્યા કંચનપાટ
વગડાવ્યાં બહુ જંગી ઢાલ કર્યાં અવારણાં અતિ અમોલ ૨૯૪
સાક પાક સુખ-સાગર ઘણાં તરતીબ કર્યાં તાજાં તે-તણાં
સેઠ કહેં 'રહું નહી ખાહાય' સીઘ્ર કરી ઓલાવો નાય' ૨૯૫
સાસરવાસો શુભ સજ કરી ઓલાવી વેગે સુંદરી
એક વેંહેંલમાં બેઠાં બેહ નરનારીનેં ઝાઝો નેહ ૨૯૬
રાતિ ઘડી બેં ગઇ જાહરે ખેડી વેહેલ સેઠેં તાહરે
ધનમદ જોવનમદ જેહને બીક ન રાખે તે દેહને ૨૯૭

ઉગમતેં સુર મંદિર જસ્યુ આપ વીચ્યારે મનમાં અસ્યુ
જાણુ વરખડી કેરુ અડયુ નેઉર ડાબા પગનુ પડયુ ૨૯૮
'રાખો વેંહેલ જુત તાહરુ નેઉર આંણિ આપો માહરું'
કહેં કસ્તુર 'શાંભલ્ય કાંમ્યની વીષમ વાટ જાઇ જામીની ૨૯૯
એહવાં નેઉર ઘરમાં ઘણાં નિત્ય નવાં પેહેરો તેહ તણાં
એક નેઉર-કેરે કાજ નહી ઉતરું હેઠો હું આજ' ૩૦૦
નારિ હઠ લેઈ તે રહી ગદગદ કંઠે ગલગલી થઈ
તે દેખીને આવી દયા રાખી વેહેલ તે લેવા ગયા ૩૦૧
વનીતા વેહેંલ રહી વાટમા ચાલ્યો ચતુર ચીલે ઘાટમાં
નેહુર જે ઠેકાંણે પડયુ તરત એક તસ્કરને જડ્યુ ૩૦૨
લેઈ હાથમાં તે આવિયો ભાંમીનીના મનમાં ભાવીયો
બેઠો હાવા થૈને ધણી હાકી વેહેલ મેંહે વાસ જ ભણી ૩૦૩
જાલાં ઝાંખરાં કાદવ નીર તસ્કર લેઈ ચાલ્યો તે તીર
ઉજેસ થયો વાહાંણું જાહરે દીઠો ભુત જેહવો તાહરે ૩૦૪
હણેં દીયું નેં કુટેં પેટ 'કિહાં ગયો માહરો જે સેઠ?' ૩૦૫

દુહા

તરુણી કહે 'તસ્કર સુણો | તું કિમ આવ્યો આંહ?
નેહુર સ્યાંમાં તુમને જડયું? | એહ ધણી છે કાંહ?' ૩૦૬
તસ્કર કહે 'મેં દીઠો નથી | વહેલ-તણો અસવાર
જડયુ છે નેહુર વાટથી | આવ્યો આંણે દ્વાર ૩૦૭
કપટ કરી બેઠા અમ્યો | પરપંચ કરી બહુ પેચ
વાટ મરડી નીસર્યો | હું જાવું છું માહરે ઘેર' ૩૦૮
નગર ત્રંબાવતિનો નરપતિ | ચઢયો તેહ સકાર
તરુણી ને તસ્કર હતાં | આવ્યો તેણે દ્વાર ૩૦૯
કાંમ્યની દીઠી કે કારમી | તતક્ષણ ઝાલી બાંહે
દોરી બેંચી દસ દસા | બેસારી રથ-માંહે ૩૧૦
બલદ હતા તે ઓલખ્યા | એ નગરસેઠના હોય
પગલુ જાસ્યેં એહ થકી | કહેસ્યે જઈને કોય ૩૧૧
તસ્કર મુંકયો જીવતો | આપ્યા બલદ બે હાથ
વોલાવી દિધો વેગસો | સ્યામા લીધી સાથ ૩૧૨
એકાંત્ય ઠાંમે ચોકી અધીક | રાખી તેણે ઠાંમ
જાણ કરી કો નવી સકે | આવી પોતાને ગાંમ ૩૧૩

ચોપઈ

આવ્યો સેઠ ફરી તે દ્વાર | ન દિઠી વેહેલ ન દિઠી નાર
'અરે, દેવ એ તે સ્યુ થયુ? | બારકસ સરવે કિહાં ગયું? ૩૧૪
સ્યુ મોહ લેઇને મ દિર જાવું? | તરણ પે કિમ હલુવો થાવું?'
તજ્યો ઠાંમ તેણે વાસીઇ | ગયો સેઠ આપે કાસીઇ ૩૧૫
તસ્કર ગયો પોતાને મહેલ | મુંક્યા બલદ સુપી તીહાં વહેલ
આવ્યો વૈરાગ્ય કયુ ઘર તાજ્ય | ગયો કાસિઈ કરવત-કાજ ૩૧૬
કહું વાત તે સાંભલો કર્ણ | લાખા સમેત થયા તિહાં ત્રણ
ભદ્રા-સમીપ રાજા આવીયો | હાર રતન-તણો લાવીયો ૩૧૭

'પ્રીત ધરો મુઝ ઉપર પેર્ય   શાંણિ કરીને રાખુ ધેય''
બાલા મન-સ્યુ કરેં વિચ્યાર   'એ મુઝ સીલલોપે નીરધાર' ૩૧૮
'ખટ મહીનાનું માહરે વ્રત   નહી બોલું હું તુઝ-સ્યું ત્રત
જેર કરો મુઝ સાથેં નેટ   તો પાડી મારુ માહરેં પેટ ૩૧૯
જીભ દંત કરહીને મરું   સંગમ વ્રત-માંહિ નહી કરું''
એક સો દાસી સુંપી રાય   રાખી ઘણી સકચા-ગાંહિય ૩૨૦
સુંની નવ્ય મુંકે અદ-ઘડી   આવેં દાસીયો દાવેં ચઢી

એક દિવસ રાણિઇં કહ્યું   'વ્રત અમારુ પુરણ થયુ ૩૨૧
પુજું શીવ દેહરેં રુડેં રંગ   પછેં રાયનો કરીઇ સંગ'
રાજા હરખ્યો મનમાં ઘણું   વચન ગમું તે રાંણિ-તણું ૩૨૨
પુજા સામગ્રી આપી હાથ   ડાહી દાસીયો કિધી સાથ
'રખે સુંની મેહલો એહને'   ધીરો માં એહની દેહને ૩૨૩
પલક એક સુંની રહે દિશ   તો તમ સહુનાં ખેદું સીસ'
બેંસારી રથ જોડયો બારણેં   શીવપુજન-કેરે કારણે ૩૨૪
દંતકુવલનુ દેહરુ જીહાં   પ્રીતયે ગઇ પુજનને તિહાં
'અરે દાસીયો રહો સહુ બાહાર   કરુ પુજન આપો પેઠાર' ૩૨૫
પ્રીતવચનની દીધી આંચ   મોહર એકેકને આપી પાંચ
દેહરું અડકાવી દાસી રહી   પુજન કરવા રાણી ગઇ ૩૨૬
ધ્યાંન શ્રી અંબાજીનુ ધર્યું   પુજન રુડી પેરે કર્યું
કસ્તુરે કહી'તી વાત   સાંભર્યું તે વેલા સાક્ષાત ૩૨૭
'દોહીલા દીવસ કાલ્યે વામસ્યે   જીવતો નર તે ભદ્રા પાંમસ્યે''
'જીવ તે સ્યા માટે તજુ   ભાવે શ્રી ભુદરને ભજું' ૩૨૮
ફેર ફેરવ્યો જમણે સંગ   નીકલ્યુ જલાધારીથી લિંગ
સણુગ-માંહે પ્રયાણુ જ કર્યું   પાછું લિંગ હતુ તિમ ધર્યું' ૩૨૯

રમઝમ કરતી આવી ત્યાંહાં   મેહલ પોતાના સસરા-માંહાં
વડી સેઠાંણી ઢાલે વાય   ભોજન કરે દંતાવલરાય ૩૩૦

આહાલક્ષ્મીવત નીકી નેટ અચરત પાંમ્યો દ તો એક
'કહે રે બાઈ દેવી તું કુણ? આટલે દાડે દિઠી ઉણ' ૩૩૧
કર જોડી તે ઉભી રહી કાંમીની નમરા-આગલ કહી
'ભદ્રા નામ જાણો છો સ્તુ દંતકુવલન્તણી કુલવહૂ ૩૩૨
સપુત એક દીસથી હાહરો કુલદીપક તારણ તાહરો
દેહરે મુને દેખાડી વાટ ગયા ગુપ્ત જાત્રાને માટ' ૩૩૩
'ભલે પધાર્યા' વહુજી તમ્યો પોહોની રહી રહીયાન તે અમ્યો
અમુલ્ય મોતિ વધાવીયાં પ્રેમે મંદિરમાં પધરાવીયાં ૩૩૪

એહ વાત ઈહાંથી રહી હવે રાજાની શી ગતિ થઈ?
રાજા ઘેર જુઈ છે વાટ 'રાંણિ તે નાવ્યાં સા માટ?' ૩૩૫
છડી અગવારી દેહરે ગયો બોલ તે દાસીને કહ્યો
'અકલ કિમ ગઈ તાહરી? સુની રાંણી મુંકી માહરી' ૩૩૬
કમાડ ઉઘાડી પેઠો માંહે માંનવજાત નહી કો ત્યાંહે
સગુણ શીવદેહરે સાક્ષાત તે તો કોય ન જાણે વાત ૩૩૭
તેણે વિચાર્યું મનમા વલી "નારિ માહાદેવ ગણેશે ગલી
કે અંતરીખ કો દેવે હરી શુભ રુપ શુભગ સુંદરી" ૩૩૮
કુંયરને સુપ્યુ સહુ રાજ્ય સુખ કિધુ અમારી તાજ્ય
કાસી ગયો 'કરવત-કારણે થયા ચ્યાર એકઠા બાંરણે ૩૩૯
'સાચુ પાપ પ્રકાનો દિસ તાહરે કરવત મેહલુ મીસ'
કહે કરવતીયો 'ખોટી થાવો બોલો સાચુ કે મંદિર જાવો' ૩૪૦

દુહા

લાખો કહે 'કહુ લખ્ય વરા દુખની માથે મોટ
એક નારિને કારણે ખોહી પાંચ લાખીણી પોઠ ૩૪૧
મટયો એક દાદ્યો દુબલી મળી નર્મેહેરી નાર્ય
પુખ ખાધા વના કર બલ્યા હોઠે બેઠા હાય' ૩૪૨
માટે કરવત કીજીઇ દેહ દુખથી દેવું
ગરથ પાંચ લાખ પોઠી-તણો તે નારી હુ લેવું' ૩૪૩

પછેં તસ્કર તે વેલાં કહેં 'માંનની એક મધ્યરાતિ
ઝેર જડયું મુંને તેહનું વારુ કહું એક વાત ૩૪૪
તે મેં દિઠિ એકલી આપ્યું ઝેર તે હાથ
અજાણેં અણઉલખેં સાંમા તેડિ સાથ ૩૪૫
અધિપત્ય ત્રંબાવતી-તણો મલ્યો ઉગમતેં દિશ
નારીનેં તે લેઈ ગયો રહ્યો કુટીનેં શીશ ૩૪૬
ઝેહર ગયું જુવતી ગઇ માટેં આવ્યો આજ
કરવત મુકાવું કોટ પર તે કાંમનીનેં કાજ' ૩૪૭
રાજા બોલ્યો રીઝન્સ્યુ 'જે વનીતા કહી વખાંણુ
તે મેં લીધી માનની પ્રભાતેં પ્રમાંણુ ૩૪૮
વનિતા વૃત ધરી રહી દેખાડયુ નહી મુખ
ખટ માસે ખાંતેં કરી સાંમા પાંમી સુખ ૩૪૯
ત્યાંમા કહે "સીવ પુજીઇ પ્રિતી ધરીને પેર્ય
પછેં રાંણિ થૈ રહું રાજા તમારે ઘેર્ય" ૩૫૦
પુજા કરવા ગઇ પ્રેમદા દેત-દેહરા-માંહે
બોલાવી ખાંત્યે કરી અલોપ તરુણી થઇ ત્યાંહ ૩૫૧
અચિરત એ તો અતિ ઘણું કિહાં ગઇ નીરમલ નારિ?
માટેં કરવત લીજીઇ આવ્યો છુ આ ઠાર' ૩૫૨
સમઝયો સેઠ દિલડા-વિખે અંતસ્કરણ થઇ આસ
જીવતો નર ભદ્રા પાંમસ્યે વનીતા પોહોતી વાસ ૩૫૩

ચોપઇ

'સાંભલ લાખા આંણેં ઠાંમ કસ્તુરચદ માહારુ નાંમ
ઠુણલી પારખ તે હું થયો અચિરચ્યા જોવા તિહાં રહ્યો ૩૫૪
સારાં વાધાં કિધાં અગ્યો હુ ઠુણલી નેં લાખા તમ્યો'
ઓલખી મન મેહલીને મલ્યા તાપ હતા તે સરવે ટલ્યા ૩૫૫
લાખો કહેં 'નારિ તાહરી તે માયજણી બેંહન માહરી'
ગુભવચન તસ્કર જે સાથ 'જેં નેહર આપું તુઝ હાથ' ૩૫૬

'કસ્તુરચંદને નારી વરી એ માહરી પેટ તણી દીકરી'
કાસી-માંહે કોઠીનો ઠામ પ્રગટ કર્યું પોતાનું નામ ૩૫૮
વય કર્યો તિહાં અનરગલ ગરથ નેડાવ્યા અગાગતા રથ
કર્યાં પુંન્ય 'વીપ્રવાણી-જ મુંકાવ્યા કર જાત્રા કાસીઇ ૩૫૯
ત્યારે એકઠા પંથે પળ્યા દંત સેઠ-ઘર આવી ગયા
રાજા પેંચ' ઘણું છે' જાંણુ ગડગડીયાં હરખે નીશાંણ ૩૬૦
ચ્યાર એકઠા રંગે રમે . ભદ્રા રાંધે' જુગતે' જમે'
ચ્યાર બારણાં ચ્યાર અણુગાર ચતુરા નારી જાંણુ ચ્યાર ૩૬૧
પાંચ લાખ પોઠીનો દાંમ અપાવ્યો લાખાને' કિધું કાંમ
બે' નેઉર તણો જે ગરથ આપ્યો તસ્કરને' સાચો અરથ ૩૬૨

રાજા ઘેર પોતાને' ગયા દંતસેઠ તો સુખીયા થયા
નવટંકા મણી-જડીયા મહેંલ સોભા ઇંદ્રાસનની સહેંલ ૩૬૩
નવમી મેડીઇ નર ને' નાર કરે' કલોલ વનિતા વહેંવાર
રાત્ય દિવસ ન જાણે કોય આનંદ-લીલા અધકી હોય ૩૬૪
ઉપર સુઇ ને ઉપર જમે રામા-સાથે' રંગે રમે'
પોતાની દાસીને દાસ પ્રીતે માણુસ રાખે' પાસ ૩૬૫
વ્યાપાર વણુજ સુખ કે દુખ દેખી ન્સકે નહી કો સુખ
મા-લક્ષ્મીની જેહને મોટ તેહને શી ચિંતા કે' ખોટ? ૩૬૬
વિતાં વરસ રમતા ઇમ ચ્યાર સુખસાગરમાં નર ને' નાર્ય
દિવસ એક આવ્યુ શુભ પરવ લોક આવ્યા મહીસાગર સરવ ૩૬૭
નારિ દંતા સેઠ જ તણી પ્રીતે' સાથ પડોસણ ઘણી
રથ બેસી આવ્યા બારણે' મહીસાગર નાહવા-કારણે' ૩૬૮
વાતો કરે માહોમાહે સહુ કો કહે 'રાંધી મુંકે' વહુ'
કોય કહે' 'વહુ માંહિ ગલે'' કોય કહે' 'વહુ રુડું દલે'' ૩૬૯
કોય કહે' 'દાઢી લાગે પાય' કોય કહે 'બહુ ઢોલે વાય'
કોય કહે 'વહુ ચાપે ચરણ' સાંભલ્યુ સેઠાણીઇ કરણ ૩૭૦

તાહરેં તેહુને અચરજ અડયુ   અખંડ આંખે આંસુ પડયુ
'શ્રીવંત છો તમને સ્યુ દુખ?   મયદ્રી વાતનુ તમને સુખ ૩૭૧
તમ ઘેર તો દાસી છે ઘણી   એ વાતો અમ્હ ગરીબ જ તણી'
કહેં સેઠાંણી 'સાંભલ્ય બેહેંને   માહરી કુલવહુનાં ચેહેન ૩૭૨
આવિ જે દાઢે ઘરસુત્ર   નથી દિઠો મેં નયણે પુત્ર
નિત્ય ઉઠી પાએ લાગતો   મુઝ પાસે ખાવા માગતો ૩૭૩
ઠરતી આંખ દેખીને તન   ત્રપત થતું તિહાં માહરુ મન
તેહવો પુત્ર ન દેખુ દ્રષ્ટ   એહુથી તે બીજુ સ્યુ કષ્ટ?' ૩૭૪
દાસી એક હતી તેણીઇં લહ્યુ   સેઠસેઠાણી-આગલ કહ્યુ
'ઘણેં દુખેં રોતાં'તાં માત'   કહી માંડી સરવે તે વાત ૩૭૫
કહેં ભદ્રા 'સાંભલ્ય ભરતાર   ઉતરો અટારીથી આવો હાર
સંતોખો જઈ મા ને બાપ   પછે આવજ્યો આપોઆપ ૩૭૬
વેંપારવણજમાં ઘાલો મન   જમો છો બાપ રલ્યાનુ અન
નર રુડાને એ નવ્ય ઘટે   રોજગાર-વીણ માન જ ઘટેં' ૩૭૭

ચટ આલસ મરડી ઉઠીયો   જિમ મદગલ ગયદ છુટીયો
આવ્યો હેઠ તે આપોઆપ   બેંઠા છે જિહા મા ને બાપ ૩૭૮
'પીતા મને આગ્ના દિજીઇ   જે કામ ઘો તે કિજીઇ'
કહેં પીતા 'સુખીયા થાવો   કરમ કણુલ્યા છો બેંઠા ખાવો ૩૭૯
હજી લાડકવાયા છો તમ્યો   તમ જેવડા હતાજી અમ્યો
કરતા તાહરેં ભારે કાંમ   વીસ ક્રોડ જોડયા'તા દામ ૩૮૦
ઠાંમ ઠાંમ લખમી જે હોય   ચોરી થકી નથી આવી કોય
રલ્યા થકી મન્યો છે ગરથ   એમ રલેં સરેં નહી અનથ' ૩૮૧

છપય

જિમ સીકનેં માથે શૃંગ આપ પોતેં પખાલો
ગુરનેં હાથેં મઞ વાદ્ય વીકારી ગાલો

સાગરને પરઠયું પુર હીરો જિમ કુંદન જડીયો
ઇન્દ્રપુત્ર અધિકાર વલી વરઘોડે ચઢીયો
જિમ હકારો હાવિયો કવિ કુણે વખાંણીયે
સામલ કહે વાંચેં એટલો વ્યાપાર ચઢ જિમ વાંણિયો ૩૮૨

ચોપાઈ

રાખ્યા વાંણોતર આપેં ઘણા — ખાસ ખેલ ઘણું પોતા તણા
વાહાંણ વીસથી બમણાં લીધ — માલ ભરાવા તયારી કિધ ૩૮૩
કાલાં કાપડ મોંગે મુલ્ય — અતિસેં માલ ભર્યા અતુલ્ય
જાવેં જાત્રા મનસા ધરી — વાહણમાં ભારે વસ્તો ભરી ૩૮૪
સઢ પુરાવી નાંખ્યા દોર — વાગા નેહ નીશાંણે ઠોર
'કાંમિની કહ્યું અમારું કરો — મુઝ આવ્યા-વણ નવી ઉતરો ૩૮૫
ખાવો પીવો બેઠી-માલીઇ — આંખો નિત્ય બેંઠાં જાલીઇ'
ઉતર્યો આગન્યા માગી આપ — આવ્યો જિહાં બેંઠાં માબાપ ૩૮૬
કર જોડીને ઉભો રહ્યો — હેત-બોલ માબાપેંને કહ્યો
'વ્યાપાર કરતાં કિમ વારીઇ? — તમ વીણ જીવત કીમ હારીઇ? ૩૮૭
વેહેલા વલજ્યો માહરા પુત્ર — આ સર્વ રાંધ્ય તાહરું ઘરસુત્ર'
પુષ્પ નક્ષત્રે સાધી પ્રીત — ચઢો વાહણમાં રુડી રીત ૩૮૮
શુભ શુકન રુડી વાણીઇ — ખાલ્યાં વાંહણ કાસે પાંણીઇ
અગાધ્ય જલ વારુણવના નીર — રહે ધીરજવંતાને ધીર ૩૮૯
એક બે દિવસ કરતામાં વાત — થયા નિરમલ મસવાડા સાત
દેસ વિદેશ પરદેશે ગયો — તિહા તો એક અચંબો થયો ૩૯૦
રુડી રાત્ય તે સરદ જ તણી — શુભ પુન્યમ તે સ્વાતિ-તણી
એહ જોગ જે દાડે હુવો — સ્યુ કૌતિક થયુ તે જુવો ૩૯૧
અણુવ-વચ્ચે આવ્યો છે બેટ — છીપ્યાં વાંહણ પણ તે-તલે હેઠ
તેહ બેટ-તણે બારણે — ઉતર્યા સહુ ભોજન-કારણે ૩૯૨
જેહવા અઇરાવત હોઇ ગજ — પુર્યા છે સઢ ફરુકે ધજ
ઠાંમ ઠાંમ સુતા સહુ જાત — પોહોરો ટાઢ ગઇ છે રાત્ય ૩૯૩

નથી જાગતું માનવ કોય એકલો સેક આપોપેં જોય
બેઠો છેં જ્યોતિ દિપકની કરી માંડેં છેં નાંમું હઇયડેં ધરી ૩૯૪
તન મન ધન મેલ્યું છેં જ્યાંહે નથી જીવ બીજા કો માંહે
એક હંસની બીજો હંસ પંખી પણ દેવતાઈ અંશ ૩૯૫
અંતરીખ પખ વડેં પરવરેં અમુલક મુંઘાં મોતિ ચરેં
માનસરોવર ગુણ ગંભીર રહેં હંસ સહુ તેહની તીર ૩૯૬
સ્ફાટકમણીની તેહનેં પાલ્ય વરખ દેવવલીની જાલ
વરસેં મોતિનો તિહાં મેહ ઉજ્વલ હંસ-તણો છેં દેહ ૩૯૭
હંશ નરનારિની જોડય કાયા જોતેં પોહોચેં કોડય
સમુદ્રબેટ મોતિની ખાંણ્ય ચારા-કાજ ગયા નિરવાંણ્ય ૩૯૮
પાછા માંનસરોવર જાય આવ્યા અરધા અરણવમાંય
થાકિ પંખણી ઉડેં પાંખ દીઠાં વાંહણ છીપ્યાં તે આંખ્ય ૩૯૯

કહેં હંસની 'સાંભલ્ય હંશ પ્રાંણજીવન અધિપતિઅંશ
ઘડી એક જો બેસો વાંહાણ તો સુખ પાંમેં માહરો પ્રાણ' ૪૦૦
બેં બેંઠાં તે ઠાંમેં ઠરી શુભ વચન બોલી સુંદરી
'જાંણે સ્વરગ તણી છેં સેંર દિવ્ય જલ દરીયાની લહેંર ૪૦૧
અતિ ઉજ્વલ દિસેં છેં રાત્ય કહો આ વેલાની કોઈક વાત
કહો દિવસ? કિયુ છેં પરવ? સોભા સ્વરગ-તણી છેં સરવ' ૪૦૨
કહેં હંસ 'સાંભલ્ય કાંમ્યની જગતેં આજ રુડી જાંમ્યની
શરદ પુન્યમનેં સ્વાતિ હોય મહીમા-કલી સકેં નહી કોય ૪૦૩
નરનારિ કરેં જે સંગ હોય રીઝમાં રુડેં રંગ
એક નાડેં એક સાડેં સુત્ર પડેં બિંદુ પરહેં જો પુત્ર ૪૦૪

છપય

પડેં બિંદુ જો નારિ તાર અરણવ ઉદ્યોતિ
સવાલક્ષ સોહંત ઠરેં તિહાં મુંઘાં મોતિ
કેલે હોય કપુર સુર ઘણ-મુલી ઘોડા
બત્રીસ લક્ષણ વરદ પદ્મની જગતેં જોડા

નિરમલ ચિત નરનારિનું ઉદરેં ગર્ભ આવી અટેં
પુરુષ પ્રતાપીક પ્રગટેં છિક ખાતેં મોતી જરેં ૪૦૫

ચોપઈ

હાથણિ સાંહાંમું હાથી જોય ભદ્રજાતિક આ વેલાં હોય
શરદપુનમ સ્વાતિ કહેંવાય અકલીત મહિમા તે ન કલાય' ૪૦૬
હંશેં એ વાત માંડીનેં કહી વાંહણવટીઇ લેખામાં લહી
તાંણી ઉંડા મુકયો નિશ્વાશ જિમ થયો હોય નેટ નીરાસ ૪૦૭
ઇમ નીશાસા મુક્યા ત્રણ્ય હંસ હંસની સાંભલેં કેણ
'સ્યા માટેં એણેં મુકયો નિશ્વાશ જિમ ચતુર પુરુષ મુકેં આશ' ૪૦૮
કહેં હંશ 'પુછો એહનેં સ્યુ દુખ પ્રગટ્યુ છેં દેંહનેં?'
બોલ્યો હંસ તે વેલા વાણ્ય 'સાંભલ સાહુપુત્ર સુજાંણ ૪૦૯
સ્યા માટેં મુકયો નિશ્વાસ? પ્રીતેં સાંભલુ તાહરેં પાસ
જુઠી વાત કહેં જો આપ તો તુઝને બ્રમહત્યાનું પાપ' ૪૧૦
સાહુપુત્ર જોડીનેં હાથ બોલ્યો હુશે હંસનેં સાથ
'પ્રેમદા તમ્યો વખાણી પેંય' તેહવી ગુંણવંતી માહારેં ઘેર ૪૧૧
એ છેં સાહેં નાહે એક એહવી વનીતા ઘેંર વિવેક
તમ્યો શત્ય વખાણિ આજ કહેંતાં વાત આવે છેં લાજ ૪૧૨
એહ રેત્ય કાંમ્યની કિમ મલેં? પ્રીત વચન માહરુ કિમ પલે?'
કહેં હંસ 'સુરે સ્યા માટ વનીતા દુર છેં કેટલી વાટ?' ૪૧૩
સાહુપુત્ર કહેં 'સાંભલ્ય વીર અગાધ્ય તો અરણવનાં નીર
કહું સી વેગલાની વાત? પાંણીમાં પરવર્યાં મહીના સાત ૪૧૪

દુહા

ત્રંબકસેન ત્રંબાવતી મહીસંગમ ગાહાંમોલ
ગુજરદેશ ગુંણ-આગલો અતિ વેગલો અતોલ' ૪૧૫
હંસની કહેં રે 'હંસ સુણિ પુછેં ઉશંકલ થાયો
આ વેલા તમ્યો એહનેં મંદિર મધ્યે લેઇ જાયો ૪૧૬

મલે ને એહની માનની ભગત ઘણેથી ભાવ
ઉદય અકલ ઘણેં કરી ઉગતા પહેલા આવ્ય' ૪૧૭
હંસ તે બોલ્યો હેતથી 'ઉદય આલશ તજ્ય આજ
બેંસ્ય પીઠ બાધુર થઈ કર્ય મન રુડાં કાજ ૪૧૮
પ્રતિજ્ઞા પ્રૌઢિ કરી ખોટિ ન કરો ખ્યાંત
પલકમાં પાછા વલો કાંમિની જોઈ કાંત્ય' ૪૧૯
હંસની રહી તિહાં હોડીઇ અતીશ ઉડયો હંશ
કસ્તુર કોટ ઉપર ચઢયો વારુ દેવાંશી અંશ ૪૨૦
આકાશ આગલથી ચઢયો નિરખ્યું તેણે ગાંમ
ધનુષતણી પરેં ઉતર્યો આવ્યો તેણે ઠાંમ ૪૨૧
'કહેં રે મેંહેલ તાહરા કીહાં? ઉલખ્ય આપેં આજ
પેંશ મંદિરમાં પ્રિતથી કર્ય કાંમીનીથી કાજ' ૪૨૨

નવટુંકના નવલાખના રુડા રાતે રંગ
દિપક આઠ અટારીઇ શોભા રુડો સંગ ૪૨૩
માંનની બેંઠી માલીઇ જુવતી જંતર વાહેં
અકસ્માત ઉભો રહ્યો વનિતા વિસ્મેં થાય ૪૨૪
સ્યાંમા જાણે સ્વપ્ન છં કે ચેટક કે ચોર
કૌતિક કાંયક કારિમું અભિનવો અંકોર ૪૨૫
કણુલ સેઠ કસ્તુર એ અધિપતિ માહરો આપ
જુવતિ જોઇ રહી તીહાં પંખીનો પ્રતાપ ૪૨૬

ચોપઈ

સાહ કહેં 'સાંભલ સુંદરી સ્યું ભાલેં છેં દ્રષ્ટેં ભરી?
માસ સાતની વાટેં ગયો નેંહ આજ મુઝનેં તાહરો થયો ૪૨૭
પંખી-આગલ્ય કહી મેં પ્રીત્ય શંમા મેહલી રુડી રીત્ય
એહ પંખીની પીઠેં ચઢી આવ્યો છુ ઇહાં આ ઘડી' ૪૨૮
નારિ કહેં 'ભલેં આવીયા માહારે મન તમ્યો ભાવીયા'
થયાં કામાતુર નર નેં નાર તે વેલાં કીધા વેહેવાર ૪૨૯

નારિ કહે 'નર સાંભલ્ય નેટ   પુરણ ગરભ રહ્યો મુઝ પેટ
હવેં નહી જવાઇજી તમ્યો   તજસ્યું પ્રાંણ વણખુટેં અમ્યો ૪૩૦
મા-બાપ તમારાનેં જૈ મલો   પછેં પંથ તમારેં પલો'
હંસ કહેં 'ખોટી થાયું છું   હું માહરેં મારગ જાયું છું' ૪૩૧
દાસી હુંતિ તીહાં દશ બાર   રાખી સાખ પછેં તિણ ઠાર
તેહ નારિ ન મુંકેં હાથ   'સાહપુત્ર મનેં તેડા સાથ' ૪૩૨
હંસેં તે સખીયો સાથમાં   આપ્યાં મોતિ બેં હાથમાં
નારિ જોવા ગઈ દિપક પાસ   ઉડ્યો હંસ તેડી આકાસ ૪૩૩
નાવી વાટમાં ઉની આંચ   આવ્યો જવ ઘડીકા ગઈ પાંચ
ખેમ-કુશલેં મુંક્યો વાંહાંણ   'સાંભલ વાંણ તું ચતુર સુજાંણ' ૪૩૪
પ્રણાંમ કરી તે હંસ જ ગયો   પ્રાતુસ્કાલ એ રીત્યેં થયો ૪૩૫

દુહા

સહ પુર્યા સવારમાં   વાયા વાયસ વાય
વાંણ્યપુત્ર વેંહેવારિયો   જુગતેં જાવેં જાય ૪૩૬
જાવે જે કો નર ગયો   નાવેં મંદિરમાંય
આવેં રલી જાવા-થકિ   તો પરિયાના પરિયા ખાય ૪૩૭
જોયે જોખ ઘણી જુઇ   ચઢયો વેંપારિ વાંહાંણ
અધિકું સ્યું રુડું એહ-થકી?   જિહાં રતનની ખાંણ્ય ૪૩૮
વેંચેં વસ્તુ માહામુલ્યથી   પુરણ લાભથી પેય'
માનની મેહલી માલીઇ   તેહની તે સી પેય'? ૪૩૯
ગુણવંતીનેં ગરભ વાધીયો   ભારે કરમનો ભુપ
વનીતાનેં ઘણું વાધીયુ   રાજ-તેજ રીધ્ય રુપ ૪૪૦

પંચ માસ પુરણ થયા   નણદિ આવિ ત્યાંહ
ઉચી ચઢી અટારીઇ   ભાભી ભદ્રા જ્યાંહ ૪૪૧
રુપ દિઠું રંભા સમું   નમીયાં દિઠાં નેંન
ઉદર તે ઉનત નીરખીયું   ચંચલ દીઠાં ચેંહેંન ૪૪૨

'ભાભી તેં ભલું કર્યું' એ લખ્યણુ-સ્યુ આજ
બોલ્યાં બોહોતર બાપનાં કુલ દંતાને લાજ ૪૪૩
ભાઈ પરણ્યા'તા ભાવથી ધાહો લખીને ગરજ
તે તેં તાહરુ પાલીયુ કાંમિની વાલ્યુ કરજ ૪૪૪
સેંવાસ તેં સારું કર્યું ? ગરભ વધાર્યો ઘેર
વિર ગયાં તો વરસ થયુ પોહોઢી કીધી પેર ૪૪૫
સ્યું કહેસ્યો સસરા-આગલેં ? સ્યુ કહેસ્યો મા નેં બાપ?
શું એ ધાહો પુરો કર્યો તે તમેં પાલ્યુ આપ!' ૪૪૬
નારિ કહેં 'નણુદિ સુંણો પુરો પ્રીતેં દાસ
હંસે ચઢીનેં હેતથી પીયુ આવ્યો પાસ' ૪૪૭
સાખ્ય પુરી સહુ દાસીએ લાગુ દાવાનલ દુખ
'માંનસેં તાહરી માવડી' કહીનેં મરડયુ મુખ ૪૪૮
'બોલ સુઝે છે બાદલા તેહ કરેનેં તાજ્ય
મુખ બોલો છો માહરેં લેસ તો મનમાં લાજ્ય!' ૪૪૯

છપય

વીપ્ર સીર એ વાંક આક ભલે નવી ભણીયો
વેંપારી સીર વાંક રંક કહેં વાંણીયો રણીયો
રાજા સીર એ વાંક જે વાંક વીના લખ્ય લુટેં
જાચિક સીર એ વાક જે શઠ કરે કેં રુઠેં
ચાતુરનેં વાક ચોરીન્તણો ઘણા લોક સીર ગાલનો
વડો વાંક વનીતા સીરેં સામલ કહેં અધિક આલનો ૪૫૦
બાલ્ય પ્રદેશી પ્રીત્ય બાલ્ય વાત આડીની
બાલ્ય રાંડની રીત્ય બાલ્ય બુધ્ય ચોર ગ્રાડીની
બાલ્ય ભીખમાં ભોગ બાલ્ય જોર જુઠાનું
બાલ્ય દેહ જે રોગ બાલ્ય શંક રુઠાનુ
બાલ્ય જીવ્યું જે બાપડા બાલ્ય હિમત્ય હરાંમીની
સાંમલ કહેં બાલ્ય તે નારિનેં કલંક ચઢ્યુ જે કાંમીની ૪૫૧

બાલ્ય લંપટની લાજ બાલ્ય ખટપનનું ખાવું
બાલ્ય કવાસે વાસ બાલ્ય જુઠા ઘર જાવું
બાલ્ય સાદુનું સગપણ બાલ્ય વીપ્રસ્યું વઢવું
બાલ્ય ગરથ વીણ પ્રસ્ન બાલ્ય જારીનું જડવું
બાલ્ય પ્રીત પરનારિની બાલ્ય અજાંણ્યા-સ્યું નેહને
બાલ્ય કવંદી કાંમ્યની સાંમલ કહે તજ્ય તેહને ૪૫૨

ચોપઈ

નંગા કરી તે નણદિ ગઈ માબાપને પાસે જઇ રહી
કહ્યો અક્ષર દિઠો તે આંક 'પડ્યો વડેરો વહુનો વાંક ૪૫૩
નારિ નિચ છેકજ એ નેટ પ્રૌઢો ગર્ભ વધાર્યો પેટ'
સસરો સાસુ સજન સહુ 'ફટ ફટ' કરે સહુ તીહાં બહુ ૪૫૪
'રાખો વાત છાંનિ આ ઠાર કદાચિત વાત જાંણે દરબાર
પૈસા માગતા કરસ્યે સોક ઉપર ડંડ બીજો લેસ્યે રોક ૪૫૫
માટે પીહર એહને પરહરો કુથલી આજ સાંને કરો
એહનું કર્યું ભોગવસ્યે એહ નાણ્યો કેણે એહસ્યુ નેહ ૪૫૬
ઉડી તાહરા રુપમાં વાટ મોટું કલંક ચઢ્યુ તે માટ' ૪૫૭

છપય

પરહર્ય માન-વણ દાન પરહર્ય હેત-વીણ ખાવું
પરહર્ય બાલ-સ્યુ ખ્યાલ પરહર્ય ચિત-વીણ ચાહવું
પરહર્ય વડાં-સ્યુ વેર પરહર્ય પુત કપુતો
પરહર્ય લપટ ગોર પરહર્ય સીધ જો ધુતો
પરહર્ય મીત્ર ઘણો લાલચી પરહર્ય પંચની લાંચમાં
સાંમલ કહે પરહર્ય પ્રેમદા જે અન્ય પુરુષની આંચમાં ૪૫૮

ચોપઈ

કાંમિની સહુએ કુડી કરી પીહરમાં મહેલી પરહરી
સણગાર સરવ ઉતારી લીધ પાંગરણ પાતલુ પેહેરણ દિધ ૪૫૯

પરહરિ મુંકિ રુઠી પેંયં　　ગઇ પોતે પીતાને ઘેંયં
કરતુત કાંમીની-કેરાં કહ્યાં　　લક્ષણુ સરવેં સાચાં લહ્યાં ૪૬૦
ગરથ ભરી આવ્યો'તો જેહ　　નિમીખ ન રાખ્યો તીણું નેહ
જાહરેં રુઠેં છેં શ્રી રાંમ　　કોય ન આવેં તાહરેં કાંમ ૪૬૧

છપય

પિતા કહેં નહી પુત્ર બેંહેંન કહેં નહી ભાઈ
　　માંમો ન કહેં ભાંણેજ સસરો ન કહેં જમાઈ
નારિ ન કહેં નાહ સગો ન કરેં સગાઈ
　　મીત્ર કહેં નહી મીત્ર પ્રીય ન કહેં પીતરાઈ
વેંરી પાય વાહલાં સહુ દેખાડેં નહી દાંમજી
　　સાંમલ કહેં સગપણુ ગયું જહારેં રુઠા રાંમજી ૪૬૨

ચોપઈ

મા-બાપ કહેં 'જણી જાહરેં　　ગર્ભ ગલ્યો કાં નહી તાહરેં ?
જીવત કાં થયુ તાહરું ?　　તેં કાં કુલ બોલ્યુ માહરું ? ૪૬૩
કરૂપ કાંઈ નાવિ પેટ ?　　રુડી રુપ તે ઉઠી વેઠ' ૪૬૪

છપય

ન સોભેં રાંડી-રૂપ ન સોભેં વિપ્ર વણુ-વિદ્યા
　　ન સોભે સૈન્ય-વણુ ભુપ ન સોભેં સીધની ન દ્યા
ન સોભેં સસ-વણુ સુર ન સોભેં રાગ-વીણુ ગાણું
　　ન સોભેં ગજ-વણુ સૈન્ય ન સોભેં સુમ ઘેર નાંણુ
ન સોભેં નદીયો નીર-વીણુ ન સોભેં દાતા દાંન-વીણુ
　　સાંમલ કહેં સોભેં નહી માંનવ રુડું માંન-વીણુ ૪૬૫

ચોપઈ

મા બાપેં વિચ્યારું મન　　"ડંડે ગામ-તણો રાજન
નાત્ય-આહર કાઢે સહુ સાર　　જાઇ વ્યાપારેં વિવહાર ૪૬૬
જાઇ ઈજત સગાંમાં સાથ　　લોક દેખાડેં દુસેં હાથ" ૪૬૭

દુહા

માંન મુંદ્રી માને કહ્યું 'નથી અમારો વાંક
હંસ ચઢી નર આવીયો તે નિશ્ચે આડે આંક ૪૬૮
સાખ્ય દાસી દસ તેહની સાચું કહું છું સુત્ર
કસ્તુરચંદસા એકનો પેટ રહ્યો છે પુત્ર' ૪૬૯
માઇ મોહ મચકોડીયું 'જુવતી બોલી જુઠ
જીવ-જીવાડણ કારણે આલપંપાલે ઉઠ' ૪૭૦
ન્યા ચુકવ્યો સહૂ નારિએ 'મુંકો જે વન-માંહિ
વાઘ સીંઘ વરુ ઘણાં આપે કરડી ખાઇ ૪૭૧
નારિને હણવી નહી જો વાંક પડે શત લાખ
પરહરવી તે પ્રીત-વીણ બોલે સાસ્રની શાખ્ય' ૪૭૨
ગાંઠે ગરથ ન બાંધીયો નહી વસ્ત્ર વીવેક
કાહાડી મુંદ્રી કાંમીની આપે એકલી એક ૪૭૩
ડોલીઇ બેંસારી દીકરી ઉપાડી જણ પાંચ
મુંકિ કહાં જે રાંનમાં જિહાં અરણ્ય-તણી બહૂ આંચ ૪૭૪
વારુ વાઘ સીયાલીયાં સીંઘ હરણ ને સાપ
મુકી સહૂ મંદિર ગયાં રાંમા રહી રણ આપ ૪૭૫
સંભારે શ્રી રાંમને કરે વીલાપે વાંણ્ય
'સાર કરે તે માહરી દીનકર તેલો ભાંણ ૪૭૬
આચાનો સુરજ સાખીયો પ્રત્યક્ષ દેવ મહારાજ
દાવાદલ માહાદુખ પડયું તું રાખે મુઝ લાજ' ૪૭૭

ચોપઈ

હઇયડાં-માંહે રાખી ધીર પીધું સરોવરમાં જૈ નીર
આગલ પાછલ વારુ વાઘ ચઢી એક ધુલરને આડ ૪૭૮
પાકાં ધુલર વીંણી ખાય જલ પીવા સરોવરમાં જાય
રાત્ય અંધારી ગાજે ઘોર તલે થઈ બહૂ જાઈ ચોર ૪૭૯

વાઘ સીંઘ ગરજનાયો કરેં   કોમલ કુવરી દેખી ડરેં
'ત્રાહ ત્રાહ રે શ્રી ગોપાલ   જુહું ચઢ્યું જુવતીને આલ' ૪૮૦
મુખમલમાં પોઢં જે જાત્ય   તે ઝાડ ઉપર કાઢં છેં રાત્ય
કસ્તુરીઇ જે નીત્યેં નાહાય   તે ધુલરાં વીણી ખાય ૪૮૧
જેહનેં દાસીયો ચાંપેં ચરણ   તે રહેં આપેં એકલી વન
સઘલી વાતનું જેહનેં સુખ   તે વેઠેં નિત્ય ભુંડી ભુખ ૪૮૨

ઉદર ગરભ-તણેં કારણેં   કાહાઢી મુંકી તે બારણેં
એક માસ થયો જેટલેં   આવ્યો વણજારો તિહાં તેટલેં ૪૮૩
માલ અનરગલ સાથેં મોટ   લાખીણી લાખાની પોઠ
ટાંડું બાધા રણમાં ઢલેં   લાખો ઉતર્યો ધુલર-તલેં ૪૮૪
દીવસ બેં રહી તે જાહાડ   ભુખ, તરસ, તડકો નેં ટાઢ
સુર્ય આવ્યો જહારેં શીશ   ખાય છીક લાખો તે દીસ ૪૮૫
ઉચી દ્રષ્ટ કરી જાહરેં   નારિ વલગી દિઠી તાહરેં
ડાકણ, વ્યંતરી. વેંશી એહ   સીધ, સીકોતરી, જક્ષણી દેહ ૪૮૬
કરેં બાલદાં કેરી હાંણ   કેં બાલકના લેસેં પ્રાંણ
ખેંચી કબાંન ચઢાવ્યો તીર   ઉઠો આલસ મોડી વીર ૪૮૭
'ઉતર્ય રાંડ કરેં સ્યુ કાંમ ?   હવડાં મારું આંણું ઠાંમ'
નાખેં તીર તવ બોલી બાઈ   'મમારેસ, મમારેસ રેલાખાભાઈ' ૪૮૮
લાખો કહેં 'કરેં સાં ચેંન ?   તું કિયા દાદાની માહારી બેંન ?'
'હું. વીરચંદ-કેરી દીકરી   દંતપુત્ર કસ્તુરેં વરી ૪૮૯
ભદ્રાભાંમીની માહરું નામ   મહાદુખેં રહી આ ઠાંમ'
વનીતા-કેરી સાંભલી વાત   'ભલેં ભલે હો માહરી માત' ૪૯૦
ઉતારીનેં લાગી પાગ્ય   આપી સુંદર રહેંવા જાગ્ય
અમૃત મેવા આપ્યા આહાર   પેંહેરાવ્યા સોભીતા સણગાર ૪૯૧
'આ જે માલ ખજાંનો દ્રવ્ય   સ્મૃધ સઘલી તાહરી સર્વ
સોજન મનભાવતાં જમો   વણજારીયોમાં રંગેં રમો' ૪૯૨

ભદ્રા ઠરી રહી છે ત્યાંહેં   કરે આણંદ વણુજારી-માંહેં
નારિ સુખ પામી છે નેટ   વધે ગર્ભ પોતાને પેટ ૪૯૩
બત્રીસી રસોઈયો કરે   તે લાખો જમીને ઠરે ૪૯૪

દુહા

બીજી જે વણુજારીયો   તેહને પડીયો ભાર
'કિહાંથી આવી કાંમીની ?   રુપ તણો અવતાર ૪૯૫
આવસ્યે એહને દીકરો-   ઝાઝાં હોસ્યે માંન
બેંન બેંન માહેં કરે   તે તો ફોગટ તાંન ૪૯૬
નારિ કરીને રાખસ્યે   અધિકાર સુંપી એ તીર
આપણાં એ ઉતારસ્યે   નારિ એ તો નીર' ૪૯૭
વિચ્યારે એ વણુજારીયો   'પરહરીઇ એ પેંચ'
રાખવી એ નવિ ઘટે   નહી ઘટે એ ઘેચ' ૪૯૮
પોઠ તિહાંથી ઉપડી   ઘડ પુર પાટણુ જાય
હાંસ્યું ટાંડું સુંદરે   આનંદ અંગ ન માય ૪૯૯

ચોપઈ

વેચે જે પોતાની વસ્ત   સોદો લે છે લોક સમસ્ત
આવે લોક ચોડી નીરખવા   ન્યાય અન્યાય પ્રીતે પરખવા ૫૦૦
જાય લખાંનીયો ગાંમ જ માંહેં   જુઇ બાજાર તરતીબે ત્યાંહેં
દોસી દલાલ ગાંધીનાં હાટ   નેસ્તી નાંણાવટીયા વાટ ૫૦૧
જોતિ જોતિ આવિ સહુ નારિ   જિહાં ગુંણીકા કેરા દરબાર
હાલી માંચીયો બેંઠી તેહ   આપ સમારે રુડી દેહ ૫૦૨
અબીર અરઘજા અહેંક બરાસ   પાંન ફુલ નેં લીલવીલાસ
કરે રાગ નેં ગાઇ ગીત   અંગ સમારે પુરી પ્રીત્ય ૫૦૩
તિહાં લખાંનીયો જોવા રહે   તેહને ઉત્તર ગુંણીકા કહે
'ઇહાં તો મરદાંનાં કાંમ   કાંમ્યનીયો કિમ આવી આ ઠાંમ ? ૫૦૪
કાંય કાંમ હોય તો કહો   હુંસ હોય તો વાસો રહો
ખાવો પીવો નેં ખુબી કરો   સણુગાર નીત્યે નવલા ધરો' ૫૦૫

દુહા

હસી બોલી વણજારિયો 'એક નારિ અમ પાસ
તે ઘણી છે કુટડી તુંમ સહુને રાખે દાસ ૫૦૬
તમ મંદિર હોય માંનની તો ઘેહેલું થાઇ ગાંમ
ટંકસાલ તમ ઘેરે પડે દે મનગમતાં દાંમ ૫૦૭
ગાંમ સમંધ નહી ગોરડી રઢીયાલી કો રુપ,
તમ ઘેર તે બેઠી રહે તો નિત્ય પધારે ભુપ' ૫૦૮
તે શુંણીકાએ સાંભલ્યુ 'વનીતા રુડે વાસ
તેહને સીર સ્વાંમી હસ્યે તો અમને સ્યાંની આશ? ૫૦૯
વેચે તે વનીતા વડી દેઉ ઘણેરો ગરથ
તે આવે અમ મંદિરે સરે અમારો અરથ' ૫૧૦

ચોપઈ

કહે લબાંનીયો 'કહું તે કરો વગર ગરથે નારિને હરો
વણકાત્યે વણપીજે વસ્ત્ર તેહવો એક બતાવું દસ્ત ૫૧૧
લાખો નાયક ટાંડા-તણો જસ મહિમા જગતમાં ઘણો
ડેરો તાંણી બેઠો જીહાં સહુ કો રમવા આવો તીહાં ૫૧૨
કોટિક રુપ એ કાંમ્યની ભરજોવનમાં છે ભાંમીની
માસ સાતમો તેહને પેટ એ ઇધાંણ નારિનું નેટ ૫૧૩
તે રાંમા રણમાંથી જડી વૃક્ષ ઉલર ઉપર ચઢી
ડેરા કિધા'તા તે ઠાંમ ભદ્રા કહે છે તેહનુ નાંમ ૫૧૪
તમે તેહનો ઝાલો હાથ વડો લાખા વણજારા-સાથ
કહેજ્યો "એ માહરી દાસ કિમ રાખિ લબાંની-પાસ ૫૧૫
દંડ ઘણો તમને દેઇસ્યુ માલ પોઠ લુટી લેઇસ્યું
નાહિ છે આંઝો લેઇ ગરથ સર્યો આજ મલ્યા તે અરથ" ૫૧૬
તે વાતે અમ્યો દેઇસ્યુ સાખ્ય સહુ-કો સાથ બોલીસ્યુ ભાખ્ય ,
તે વાતની પ્રતિજ્ઞા કરી સુંપીસ્યું તુઝને સુંદરી' ૫૧૭

એહવો થાપ ભાંગીની ભાવીયાં તરુણી સહુ ટાંડે આવીયાં
લેઇ પોતાનો સઘલો તાચ આવિ ગુંણુકા કરવા નાચ ૫૧૮
રીઝયો લાખો ઘરમાં ગયો બોલ ભદ્રા-પ્રતેં કહ્યો
'એક મોહુર સોનાની લ્યો જાવો બાહુર ગુંણીકાનેં દ્યો' ૫૧૯
ભદ્રા બાહુર આવી આપવા ગુંણુકાનેં રુડું થાપવા
એટલે તેણીઇ ઝાલ્યો હાથ પાડિ બુમ વદી તે-સાથ ૫૨૦
ઝાલી લાખા-કેરી બાંહ લેઈ ચાલી રાજદ્વારા-માંહિં
'વેચાતું પોઠ તાહરી કિમ રાખેં દાસી માહરી ૫૨૧
એ ભદ્રા દ્રવ્ય લેઈ ગઈ ઝાડ ઉમરા-કેરે રહી
માટે પાછિ આપો મુંને નહીતરદરબારલેઈજાઇસ્યું તુંને' ૫૨૨

દુહો

લખાંની કહે 'લાખા સુંણો ખોઇસ સઘલો માલ
કાઢિ મેલ્ય એ કાંમ્યની સીદ પડે છેં ખ્યાલ? ૫૨૩
સાખ્ય પુરીસ્યેં સહુ તાહરી નહી વણુંજારિ એહ
ઘેર કિમ રાખેં ગોરડી? દેખી રુડી દેહ?' ૫૨૪
ગયે ઝાલી ઘણું જણી કાઢિ મેહલી બાહ્ય
ગુંણીકા ઘેર લેઈ ગઈ નક્ષત્ર-સરખી નાર્ય ૫૨૫
દિધાં વધાંમણાં વિધવિધેં ઉછવ અધિકો હોય
રુપ રંભા એ ગજવી કહી ન સકે હોય ૫૨૬
માંનની વાહલી માલીઇ સહુ કો લાગે પાઇ
અમૃત ચીજ આગલ ધરી ચીતમાં સહુ કો ચાહેં ૫૨૭

'અમ્યો સહુ તાહરી દાસીયો તું માહરી સરદાર
પાંન ચાવો પ્રીતેં કરી પેંહેરો શુભ શણગાર ૫૨૮
બિજા લોક જે બાપડા માંનવ રુડાં મન
દિવાલી તેહનેં વરસમાં આવે એકજ દિન ૫૨૯

નિત્ય દિવાલી આપણે નિત્ય નવા સણગાર
નિત્ય નવાં પાગુરણુ પહેરણે નિત્ય નવા ભરતાર ૫૩૦
નિત્ય નવા અંગ અર્ધજા નિત્ય ચાતુરી ચંત
નિત્ય નવી સંગત્ય ભલી નિત્ય કોડીલા કંથ ૫૩૧
જે આવે તે નર નવો કરે પરાણે પ્રીત્ય
લાવે વસ્ત લેખાંવની એહ આપણી રીત્ય ૫૩૨
બિજી જુવતિ જાર કરે પલક એક પરવેશ
દેખાડે સહુ આંગલી રહી ન સકે દેશ ૫૩૩
બીડી બલે સહુ બાપડી જોઈ ન સકે જાર
નિરભયથી નીસ્યંક-સ્યું ભોગવીઇ ભરતાર ૫૩૪
લાહો લાખીણો લીજીઇ મનુષ્યા-દેહનો મેલ
પેહેરો ઉઠો ખાવો પીવો અહરનીશ ખાંત્યે ખેલ' ૫૩૫
જાદ્રા મન વીચ્યારીયુ 'સંકટ આવી સાથ
ના કહેતે નહી ઉગરું પડી હરામી હાથ' ૫૩૬

છપય

ફટ પડયો અવતાર જે રહ્યું નાર્યનું ખાયે
ફટ પડ્યો અવતાર જે શુંણુ સત્રુના ગાયે
ફટ પડ્યો અવતાર જે જાર માતનું જુઇ
ફટ પડ્યો અવતાર જે નામ બાપનું ખુઇ
પરવશ પરસેવન પરઘર નિત્ય પરદેશ ફરવું ઘણું
ફટ પડ્યો શાંમલ કહે શુભકુલમાં શુંણીકાપણું ૫૩૭
કુલ રુડે કલંક રંક કરે રાજાને
કુલ રુડે કલંક મટે માંન માઝાને
કુલ રુડે કલંક બહુ પરીયા બુડાડે
કુલ રુડે કલંક આબ્ય સાંચિ ઉઝાડે
સાસરે સુસાલ સજન સહુ બુડાડે તે આપને
સાંમલ કહે સમાંણસાં રખે તજો કો આપને ૫૩૮

એહવે થાપ ભાંગીની ભાવીયાં તરુણી સહૂ ટાંઢે આવીયાં
લેઇ પોતાનો સઘલો તાચ આવિ શુંણકા કરવા નાચ ૫૧૮
રીઝયો લાખો ઘરમાં ગયો બોલ ભદ્રા-પ્રતેં કહ્યો
'એક મોહર સોનાની લ્યો જાવો બાહર શુંણીકાનેં દ્યો' ૫૧૯
ભદ્રા બાહર આવી આપવા શુંણકાનેં રુડું થાપવા
એટલેં તેણીઇં ઝાલ્યો હાથ પાડિ બુમ વઢી તે-સાથ ૫૨૦
ઝાલી લાખા-કેરી બાંહ લેઈ ચાલી રાજદ્વારા-માંહિં
'વેચાવું પોડ તાહરી કિમ રાખેં દાસી માહરી ૫૨૧
એ ભદ્રા દ્રવ્ય લેઈ ગઈ ઝાડ ઉમરા-કેરેં રહી
માટેં પાછિ આપો મુંનેં નહીતર દરબાર લેઈ જઇસ્યું તુંનેં' ૫૨૨

દુહો

વણાંની કહેં 'લાખા સુંણો એોઈસ સઘલો માલ
કાઢિ મેલ્ય એ કાંમ્યની સીદ પડેં છેં ખ્યાલ? ૫૨૩
સાખ્ય પુરીસ્યેં સહૂ તાહરી નહી વણજારિ એહ
ઘેંર કિમ રાખેં ગોરડી? દેખી રુડી દેહ?' ૫૨૪
ગલેં ઝાલી ઘણે જણી કાઢિ મેહલી બાહર્યં
શુંણીકા ઘેર લેઈ ગઈ નક્ષત્ર-સરખી નાર્ય ૫૨૫
દિધાં વધાંમણાં વિધવિધેં ઉછવ અધિકો હોય
રુપ રંભા એ ગજવી કલી ન સકેં કોય ૫૨૬
માંનની ઘાહલી માલીઇ સહૂ કો લાગેં પાઇ
અમૃત ચીજ આગલ ધરી ચીતમાં સહૂ કો ચાહેં ૫૨૭

'અમ્યો સહૂ તાહરી દાસીયો તું માહરી સરદાર
પાંન ચાવો પ્રીતેં કરી પેંહેરો શુભ શણગાર ૫૨૮
બિજા લોક જે બાપડા માંનવ રુડાં મન
દિવાલી તેહનેં વરસમાં આવે એકજ દિન ૫૨૯

નિત્ય દિવાલી આપણેં નિત્ય નવા સણગાર
નિત્ય નવાં પાગુરણુ પહેંરણેં નિત્ય નવા ભરતાર ૫૩૦
નિત્ય નવા અંગ અર્ધંજા નિત્ય ચાતુરી ચંત
નિત્ય નવી સંગત્ય ભલી નિત્ય કોકીલા કંથ ૫૩૧
જે આવેં તે નર નવો કરેં પરાંણે પ્રીત્ય
લાવેં વસ્ત લેખાંવની એહ આપણી રીત્ય ૫૩૨
બિજી જુવતિ જાર કરે પલક એક પરવેશ
દેખાડેં સહુ આંગલી રહી ન સકેં દેશ ૫૩૩
બીડી બલેં સહુ બાપડી જોઈ ન સકેં જાર
નિરભયથી નીસ્યંક-સ્યું ભોગવીઇ ભરતાર ૫૩૪
લાહો લાખીણો લીજીઇ મનુષ્યા-દેહનો મેલ
પેંહેંરો ઉઠો ખાવો પીવો અહરનીશ ખાત્યે ખેલ' ૫૩૫
ભદ્રા મન વીચ્યારીયુ 'સંકટ આવી સાથ
ના કહેંતે નહી ઉગરું પડી હરામી હાથ' ૫૩૬

છપય

ફટ પડયો અવતાર જે રહ્યું નાર્યનુ ખાયેં
ફટ પડ્યો અવતાર જે શુંણુ સતુના ગાયેં
ફટ પડ્યો અવતાર જે જાર માતનું જુઇ
ફટ પડ્યો અવતાર જે નામ બાપનું ખુઇ
પરવશ પરસેવન પરઘર નિત્ય પરદેશ ફરવું ઘણું
ફટ પડ્યો શાંમલ કહેં શુભકુલમાં શુંણીકાપણું ૫૩૭
કુલ રુડેં કલંક રંક કરેં રાજાનેં
કુલ રુડેં કલંક મટેં માંન માત્રાનેં
કુલ રુડેં કલંક બહુ પરીયા બુડાડેં
કુલ રુડેં કલંક આથ્ય સાંચિ ઉજાડેં
સાસરેં ગુસાલ સજન સહુ બુડાડેં તે આપનેં
સાંમલ કહે સમાંણુસાં રખે તજે કો આપનેં ૫૩૮

ચોપઈ

'એહને કુલ તો એ વ્યાપાર હું પરવસ પડિ અપાર
હવે હું સ્યો કરું પરપંચ નથી કો છુટાનો સંચ' ૫૩૯

છપય

પરવશ પડીયો વાઘ લાગ પડે તો છુટે
પરવસ પડિયો રાયો દાવો આવે તો રુઠે
પરવસ પડિયો સાપ આપ ચાલે તવ ખાઈ
પરવસ પડિયો ચોર કોર પાંમે તો જાઈ
પરવશ પડિ જે પ્રેમદા કુલ સુધ્યે લેઈ આપને
સાંમલ કહે કઠણ અતિ પરવશ રાખે આપને ૫૪૦

ચોપઈ

'સંકટ મોટું આવિ પડયુ જહું કલંક મુઝ મસ્તક ચઢયુ
ઈશ્વિર રાખે માહરું આપ' જપવા માંડયો તેહનો જાપ ૫૪૧
હઈયડે દુખ પણ મોઢે હસી ભ્રાંત ન આંણે તેહમાં કસી
'બાઈ એક માગું છુ માંન પ્રસવે જહાર સુધી સંતાંન ૫૪૨
તાર સુધી નવિ કહેસ્યો તમ્યો એકાત્ય જાગ્યો ઉતરીઈ અમ્યો
કોય પુરુષ-સાથે નહી રમું ભોજન માહરી મેલે જમું ૫૪૩
પછે તમે કહેસો તે કરુ ધન રલી આપી ઘર ભરું
કરીગરી કહુ છુ માતા તુને' એટલુ માગ્યું આપો મુંને" ૫૪૪
સટ તે વાતે સુખીયા થયા હરી ભદ્રા તે ઠાંમે રહ્યાં
અવધ્ય થયા પુરણ દશ માસ પ્રસગ્યો પુત્ર પોહોતી મનઆસ ૫૪૫
સાક્ષાત્કાર કો બિજો કાંમ દેવરુપ દેવાંસી ઠાંમ
આગતસ્વાગત અદકેરી કરે જોતાં સુખ દુખ સઘલુ હરે ૫૪૬
પુત્રને નવરાવ્યો નારીઈ બાલા બેઠી આપે ખારીઇ
સ્રી-કીરણ પડયાં જેટલે આવી છીંક સુતને તેટલે ૫૪૭
'ખમા ખમા' કહ્યુ વતન પડયાં ખોલામાં બે રતન
અમુલ્યક જગતે બે જોડય નહી તેહને આંપણ ને ખોડય ૫૪૮

વચન સ્વાંમીઇ કહ્યું તે મલ્યું કહે ભાંમ્યની 'મુઝ ભાગ્ય જ ફલ્યું'
વિતા દિન હવે ચ્યાલીસ નાંમ્યું તે ગુણકાંઈ શીશ ૫૪૯
'હવે વેપાર તમો જારી કરો હેત આવે તે ઉપર ધરો'
નિત્યે છીંકો ચ્યારેક ખાય રતન એકઠાં ગાંઠે થાય ૫૫૦
કાંમીની કહે 'હવે સ્યું કરું આંહાં-થકી તે કંમ નીસરું
જિહાં જાવું તીહાં ફાંદે પડું પુરુષ-હાથ કિમ જઈ ચડું ?" ૫૫૧
ઇમ વિચ્યાર કરે જેટલે ગુણકા તીહાં આવી તેટલે
'બાહુય' આવ્યો છે મિત્ર માહરો દેખાડય ભાવ તેહને તાહરો ૫૫૨
પછે રમાંડજે તાહરો તંન હવડાં મનાવ્ય માંટીનું મંન'
બોલી ભદ્રા શાંમા-સાથ આપ્યું રતન અમુલ્યક હાથ ૫૫૩
'આજ એકાદશીનું વ્રત ન કરું કાંમ કુહું હું વ્રત'
રતન તે નારીઇ નીરખીયું અમુલ્યક પારખે પરખીયું ૫૫૪

ઇમ કરતાં પડી છે રાત્ય ગુંણિકા કહે 'દાસીને' વાત
એ પ્રેમદાનો પુત્ર જ મરે તાહરે કાંમ આપણું કરે ૫૫૫
પુત્ર હરી એહનો લીજીઇ ઉંડા કુપમાં નાંખી દીજીઇ'
નારિ ભરનીદ્રામાં જાહરે લીધો પુત્ર તેંહનો તાહરે ૫૫૬
સુંપ્યો તે દાસીને ત્રત 'નાંખો કુપ પમાડો મૃત'
ગઈ દાસીયો રણ-મુઝાર દિઠો કુપ એક તેણી ઠાર ૫૫૭
નાંખે કુપ-માંહે જાહરે દયા દિલ આવિ તાહરે
'આ અવતાર ગુંણિકાનો દેહ નીચ રોજગાર નારિનો નેહ ૫૫૮
એહવામાં કરીઇ આ કર્મ સ્યો કરીસ્યે આગલ ધર્મ ?'
ઇમ જ્ઞાન વિચ્યારું મન કુપ-કંઠે સુઆર્યો — તન ૫૫૯
જીવતો મુંકી વનીતા વલી પોતાની શાંમિને મલી
'તમ્યો કહ્યું તે કારજ કિધ કુંવર કુપમાં નાખી દિધ ૫૬૦
ઝબકીને જાગી તે નારિ પુત્ર ન દિઠો તેણે ઠારિ
પેટ-માં હે પડિ બહુ ફાલ 'કિહાં ગયો માહરો એ બાલ ?' ૫૬૧

શાલાવાલા કિધા ઘણા ટણ માને તે તરુણીતણાં
એક કહે 'ડાંકીણ ઉધરિ' એક કહે 'લીધો વ્યંતરી' ૫૬૨
એક કહે 'બદ્યારે લીધ' કોઇક પ્રકાર એહવા બહુ કીધ ૫૬૩

છપય

ભુંડું દેહમાં દુખ ભુખ તેથી પણુ ભુંડી
ભુંડું દેવું દામ કાંમિની કલકે કુડી
ભુંડું અતિ અનાથ્ય તેથી ભુંડું દામ નહી
ભુંડો કુગ્રામે વાસ ભુંડું સૌ-સુખ નહી
ભુંડું ભાર ઉપાડવું ભુંડું કામહું કરવું ઘણું
ભુંડાથી ભુંડું ઘણું સામલ કહે સુત મરવાતણું ૫૬૪

ચોપઈ

દાવાનલ પડવું માગ બલો હેમમાં ઠરવો ઠાર
કોટિ દુખ ભુંડું કહુ કરી ભુંડું પુત્ર-વિજોગથી નથી ૫૬૫
વિચારી વનિતાઇ વાણ્ય 'હેવે તજું હું માહરા પ્રાંણ
કદાપિ જીવ તો માહરા જાશે નો કલંક ચઢયુ તે સાચું થસ્યે' ૫૬૬
જીવતો આવે માહરો કથ કાય્ય વોલસ્યે પ્રોઢો પંથ
માહરે વિજોગે તજે તે દેહ એહવો નર નારીને નેહ ૫૬૭
જીવતો નર ભદ્ર પામે કહે લોક જોયુ તે આયુ કે ફોક
આવરદા મુતનો અધિકો હસ્યે તો બાલીક માહરો જીવસ્યે' ૫૬૮
ઇમ કરીને વાળ્યુ મન ઇશ્વર વાલસ્યે માહરો દિન ૫૬૯

છપય

કોયક દિન અમૃત અહાર કોય દીન ભુખી ભાજી
કોયક દીન અગુઆણા પાય કોયક દિન ચઢવા વાજી
કોયક દિન સુંદરી સેજ કોયક દિન ભુમી સોવું
કોય દિન વીવા હોય કોયક દિન રીસે રોવું
કોયક દીન રલવું રીઝમા કોયક દિન ખોવા દાંમને
સામલ કહે હિમત્ય ન મુકીઇ સંભારીઇ શ્રી રામને ૫૭૦

ચોપઈ

'સાંભલ શુંણુકા તું પણ માત તુઝ આગલ કહું સાચી વાત
દિવસ એક બીજા પંચાસ મ કરે તું રસ્યાનિ આસ ૫૭૧
તાહરે રસ્યા-નો સ્યો છે અરથ તાહરે તો જોઈઇ છે ગરથ
તે વાતેં આપું તુઝ લાંચ આપ્યાં રતન અમુલ્યક પાંચ ૫૭૨
અંધારેં અજુવાલું થાય નરખી નારિ હરખી મન-માંહે
સંતોખી રાખી તે ઠાંમ પંચાસ દિવસ ન લે કો નાંમ ૫૭૩

દુહા

એક રાક્ષસ ઉતાવલો જલ પીવાનેં જાય
દીઠો કુયર કોઠામણો હરખ્યો તે મન-માંહે ૫૭૪
હેતેં ચાંપ્યો હઈયડા-વિખેં પ્રીત ઘણેરી પેયં –
રહેંતો એક ગુફા વિખેં લાવ્યો તેહનેં ઘેંયં ૫૭૫
કાંમદુર્ગા એક ગાવડી હાકિ લાવ્યો સુધ્ય
ઉછેરે આદર કરી પાઈ તેહનેં દુધ ૫૭૬
સબલસંઘ રાજા-તણી કુંયરી રુપનીધાંન
ઉપાડી આદર કરી સુંપ્યો તે સંતાન ૫૭૭
ઉપાસન જક્ષણી-તણું પુરણુ તે પરસન
આવેં તે ઘેંર આપવા દેવિ તે દરસન ૫૭૮
પ્રથમ પ્રસન્ન જક્ષણી તેહ-તણો પ્રતાપ
એક કુંયર બીજી કાંમ્યની ત્રીજે તે આપેઆપ ૫૭૯
પાહ્યું કોડેં કુંયરનું રતનસાગર શુભ નાંમ
નીત્યેં થાઇ એકઠાં મુંકે ઠરી તે ઠાંમ ૫૮૦

ચોપઈ

ભદ્રા એક સમે માલીઇ ઝાંખે છે બેંઠી જાલીઇ
તેહ-તલે જાવાની વાટ બેંઠો એક તલેંટી ભાટ ૫૮૧
કવિત વખાંણે તે કો નવિ કલે માંનવ લોક સાંભલવા મલેં
તેણેં ભણ્યું કવિત જ એક કહી વાત તેહમાં વિવેક ૫૮૨

છપ્પ

સ્વરુપમાં તો કામ સમાંન રુપતે રુડો
રાજ્યે રુડો રાંમ નામે રુડો પરમેશ્વર પુરો
કનકદાનમાં કરણ તરણ તો રુડો તેજે
સત્યવાદિ હરીચંદ્ર આસન શુભ હેજે
બલરાવ બલીયો દાંનમા ઇશ્વર જે ઘર જઈ અટ્યો
કહે શામલ કલીજુગ-વિખે દુખભંજન વીક્રમ વટો
નનો અક્ષર નામ ભવે મધ્યે જે નવિ ભણીયો
સુખ કિધુ સંસાર પાર અવની અંહરણીયો
પરદુખ સુંણતે કાન મન તજે પાવુ અન
માયા માહા પરતાપ આપ મનવે તે મન
થયુ થાય નેં જેજસ કોટી લોક કહે થકી
દુખભંજન વિક્રમ-સમો શામલ કહે સરજ્યો નથી ૫૮૪

ચોપઈ

એહવો પંથ જતામા વાટ ભણી ગયો ભવેરો ભાટ
સાભંયુ તે કામીનીઇ કાન સાચુ જુઠુ જોઉ અનુમાન ૫૮૫
કહે પુતલી ભોજ સુણ્ય વીર જોજ્યો શ્રી વિક્રમનું ધીર
એક દિવસ ભિક્ષા-કારણે આવ્યો ટહેલ બ્રાંમણ બારણે ૫૮૬
કહે ભદ્રા 'સાંભલ્ય રે બ્રમ માન્ય કહ્યુ એક માહરો શ્રમ
તુઝ મુઝ વચે સીતાપતિ રામ રખે કુડ કરે જો કામ ૫૮૭
સાચું બોલુ તાહરે સાથ પ્રથમ રત્ન એક આલો હાથ
પછે કહ્યુ કરો એ કામ જાવો આપ ઉજેણી ગામ ૫૮૮
માનું પાડ ઘણો તાહરો કાગલ લેઈ જાવો માહરો
વીક્રમસેન એ'હા હોય જીહાં સુંપવો પત્ર જઇને તીહા ૫૮૯
તેહનો પ્રતિઉત્તર લાવજ્યો સીઘ્ર સીઘ્ર વહેલા આવજ્યો
આવસ્યો પાછા ફરી વતન તાહરે આપસ્યું એક રતન' ૫૯૦

આપ્યો પત્ર એક પ્રીત્યેં લખી   ચાલ્યો વીપ્ર આસીસ જ ભખી
રાત્ર દિવસને માઝ સવાર   દિવસ થયા પનર ને બાર ૫૯૧
નગર ઉજેણુ ઉતમ નિરખીયુ   હરદેવનુ હઇયડુ હરખીયુ ૫૯૨

છપય

ઇંદ્રપુરિ આકાર, વરણુ અઢાર ભરી છે
વિશ્વકરમાએ સિદ્ધ, જાણિ એ લક કરી છે
જાણે ભાગીરથી ગગ તરગ, ક્ષીપ્રા ઠેઠ ઠરી છે
માનમરોવર માન, અનુમાને સરસ સરી છે
દેઉ ઉપમા કિંમ દેવની જે નજરે દીઠી નહી
સામલ કહેં નગર ઉજેણમા તેજપુજ દીઠી તહી ૫૯૩

ચોપઇ

હરખ તો હરદેવો જાય   સમીપ આવ્યો રાજસભાય
ધાર ખધ ઉભા છે ધીર   વડે કરમે બેઠો છે વીર ૫૯૪
અવર ઉપમા નવ્ય દેવાય   નથી ખાધી સુઠે કોહની માય
તિહા વિપ્રે દિધી આસીસ   'રાજ અવિચલ કોડિ વરીસ ૫૯૫

છપય

પચ તણા પ્રાક્રમ લહેર સાતાની સોહે
નવ રાખો તુઝ નેહ દેહ દશ મહિમા મોહે
એકવીસ તણો વીસવાસ પનર હો તાહરે પુરી
બત્રીસ ચૌદ બહોતર આઠ સાલે સતિ સુરી
એક તણી હો આમના ચ્યાર ધર્મ ચીતે ચઢયો
અગીયાર તણો આદર અધિક તે સામલ સત્ય વિક્રમ વડો' ૫૯૬

ચોપઇ

પ્રદક્ષણા કરી લાગો પાગ્ય   સુદર બેસવા આપી જાગ્ય
'કિહાથી આવ્યા ને કિહા રહો   કામ સેવક સરિખુ કાય કહો' ૫૯૭

આપ્યો છેદેથી એક પત્ર કર સુંપ્યો વીક્રમને તત્ર
'હું નથી જાણુતો શું છે કાંમ પત્ર આપવા આવ્યો આ ઠાંમ' ૫૯૮
વાંચ્યો કાગલ વીક્રમ વીર ચાલ્યાં આપ નયણેથી નીર ૫૯૯

છપય

અમૃતવાડિ માંહિં તિહાં એક ગર્દભ પેઠો
માંનસરોવર-નીર તીર જઈ બુક જ બેઠો
નિરમલ ગંગાન્તોય જોય ગલીમાં ઢલીયો
પદમની પ્રેમદા પુત્ર ભુતવત માંનવ મલીયો
વાંણી એહ વીલાસ છે કેહે કામની કહું છું કથી
સાંમલ કહેં વિક્રમસેન્ય-વિણુ તાહરું દુખ હરવા કો નર નથી ૬૦૦
રાસભીયોના સૈન્યમાં એક ગાય ગઇ છેં
કાગણી-કેરી કોટિ હંસી હારી રહી છે
વિજયા-કેરાં વન તુલસી તીહાં પડી છે
સીપો સખ્ય અસંખ્ય ઝવેર મણી જુગત જડી છેં
રાક્ષસીયોમાં રુખ્યણી કથીર-મધ્ય કાંચન કથી
સાંમલ કહેં વિક્રમસેન્ય-વીણુ સુલ કરવા સમરથ નથી ૬૦૧
આવા લસણુની ખાંણ્ય બિહુ બરાસ-તણુ છેં
મુરખ-કેરી મોટય ભલં એક ભાવ ભણી છેં
રેણુ-તણો છેં સરૂ કિંતુ કસ્તુરી ભેલી
ઝેહેર-તણી છેં ઝાલ માંહેં સીધ સાકર મેલી
વાદ્ય શુલ કાંટા-તણી ઉગી કેલ કરટે થકી
સાંમલ કહેં વીક્રમસેન્ય-વીણુ જાલવનારો કો જન નથી ૬૦૨

ચોપઇ

ચેત્યો રાજા ચમકયો મન બ્રામણુને આપ્યુ ભોજન
શુભ વાત લાવ્યો જે સાખ્ય આપી નગદ મોહોર એક લાખ ૬૦૩
સાંઢ્ય સાત-માંહેં તે ભરી રથ રુડો આપ્યો જોતરી
'મંદિર પધારો માહારાજ કરો રુડાં તે કુલનાં કાજ' ૬૦૪

ભ્રમ કહે 'આવ્યો છુ કાંમ પ્રતિઉત્તર લખી આપો આ ઠાંમ'
લેખ લખી આપ્યો હાથમા વિપ્ર બોલાવ્યો સહુ સાથમા ૬૦૫
મન-વેગની સાંઢણ એક પોતે ગાખરી કરી વિવેક
અન-જલ નીદ્રા-સુખ તજી ચાલ્યો ભુપતિ ભાંમિ ભજી ૬૦૬
ત્રીજે દિન આવ્યો તે ઠાંમ ગઢ પાટણ ગુણવંતે ગામ
નીશાન્ચરચા જોવા-કારણેં બેઠો ગુણીકાનેં બારણેં ૬૦૭

દિઠિ સાઢ્ય ગુંણિકાએ વલી ઘણિ ઢાઢ્ય તે વેલા ગલી
'જે જન એ માગેં તે દેઉ સામંત કેરી સાંઢ્યજ લેઉ ૬૦૮
જેહ ચરીત્ર રાંમાની રીત્ય કરી દેખાડેં પુરણ પ્રીત્ય
પરનારિ સહોદર જેહ ચુકેં કિમ દેવાસી દેહ' ૬૦૯
ઉચી બેઠી અટારીઇ હાવ ભાવ માંડ્યો નારિઇ
'તાહરે ઘેંય' હોઇ જે દાસ પ્રીત્યે લાવ્ય તું માહરે પાસ ૬૧૦
જાહરેં મંન માને માહરું તાહરેં કહ્યુ કરું હુ તાહરું''
તેહ વાત ગુણીકાને ગમી નરપત્યને નારિ તે નમી ૬૧૧
લીધો આપે દીપક હાથમા તેડયો રાજાનેં સાથમા
દસ યોગણિ તેહને દાસ પ્રીતેં સહુ દેખાડિ પાસ ૬૧૨
રાજા સહુનેં દષ્ટેં જોય વખાણુ વાતમા નાવે કોય
ભદ્રા બેઠી રાજસરૂપ તિહા લાવિ ભાંમિ તે ભુપ ૬૧૩
અકલપણે જોયો આકાર દિઠો ભુપતિઇ બહુ ભાર
'વિપરિત એ વનિતાનિ વાત ન હોઇ ગુંણીકાનિ એ જાત્ય' ૬૧૪

છપય

આભ-માહેં જિમ ઇંદુ રહે પટતર પામિ
વિભુત-ઢાકયો જિમ વન્હિ દીઠેં દૈવત તે દામિ
ટોલા-વિછોહી હરણુ જિમ એક ફરતિ
સહુ રાક્ષસીમા સીત ચિત ઇમ ક્રોધ કરતિ
જેહવુ કમલ કરમાવિયુ અવનિ કલ્પવૃક્ષ ઉખડયુ
સાંમલ આકારે ઉલખી મહિપતિ જોતા મુખડું ૬૧૫

ચોપાઈ

રાજા કહેં 'સ્યાંમા સુણ્ય સુલ માંનની કહેં મંદિરનું સુલ'
વિક્રમ કહેં 'કહું એક વાત દિવસ રહુ તુજ મંદિર સાત ૬૧૬
તુઝમાં તે વિદ્યા છે કસી કહે ભ્રાંત્ય ન રાખેસ કસી' ૬૧૭

દુહા

શુંણિકા કહે 'પંથી સુંણો હાર જીતની હોઝ્ય
સારિ પેરે સોગઠાં તુઝ કેડે રમવા કોડ ૬૧૮
બલાડી બુધ્ય-આગલી દીપક રાખેં સીસ
રમીઇ આપણ રીઝમાં હોઝ્ય બુધ્ય આ દિસ ૬૧૯
દીપક નાંખી ઘેં દેખતાં તો હોઝ્ય કહે તે દેવું
ડગેં નહી તુઝ દેખતાં તો સાંઢ તાહરી લેવું' ૬૨૦
લખ્યાં કરાવ્યાં લોકમાં રાખ્યા રુડા રાજ
રમત માંડિ તિહાં રીઝમાં કરવા રુડું કાજ ૬૨૧
બેસાર્યાં સાખી બારણેં પ્રીત્યેં માંડ્યો પાટ
દીપક મીની-મુસ્તીક ધર્યો વીપરિત દિઠી વાત ૬૨૨
ડગાવે નહી દિલ-થકી કૌતુક જુઇ લોક
'હવડાં સાંઢ્ય હારિ જસ્યે ફજેત થાસ્યે તે ફોક' ૬૨૩
પેય' પેય' જોયુ પારખું 'જીતે એહ જરૂર
ચરિત્ર કરિઈ કાંયક ચિતથી તો રહે નામનું નુર' ૬૨૪

વૈતાલ સમરીયો વિક્રમેં 'નિરમલ તાહરું નામ
ઉપાય કરુ કાંય અભિનવા કરો જરુરી કાંમ' ૬૨૫
થયો કુતરો કારિમો જેહવો કોયક જોધ
બિલ્લે કો દેખેં નહી કરીનેં ઉઠયો ક્રોધ ૬૨૬
નાઠિ દિવો નાંખીયો થયુ અંધારુ ઘોર
'હારિ હારિ હારિ' કહ્યું ચતુરા થૈ તે ચોર ૬૨૭
રાજા કહેં 'રાંમા સુંણો બીજુ બલ કાંઈ હોય
તો દાખવો સહુ દેખતાં કલી ન સકે કોય' ૬૨૮

ચોપઈ

તે જુવતિઇ જોડયા હાથ બોલી તે સામતને સાથ
'તમારું કહ્યુ સીર પર લેવું હાર્ય હોડયમા કહો તે દેવુ ૬૨૯
વડો દિસે છે તું કો વીર નારિ નેટ ઉતારુ નીર'
રાજા કહે 'સહુને સુલીઇ દેવું ધરણાર ખુચીને લેવુ ૬૩૦
નિરમલ એક નારિના ચેન એક જીવતિ રાખું એ ન'
ગુણિકા કહે 'હુ તાહરી દાસ જિહા કહે તિહા વસુ જૈ વાસ' ૬૩૧
દિન બોલ કામિનીઇ કહ્યા દેવરુપને આવિ દયા
'સાચુ બોલો મુંકુ જીવતિ આ જોગ્ય કિહાથી આણી જુવતિ' ૬૩૨

ગુંણિકા કર જોડીને રહી મુલ વાત માડિને કહી
'અન્યાય અમ્યો કીધો છે ઘણો માર્યો પુત્ર એ પ્રેમદા તણો ૬૩૩
કિધુ એક અઘટતુ આક હારિ તમથી તે વાક'
વિક્રમ કહે 'સુત માર્યો જેહ લાવ્ય દાસિ મોહ આગલ્યા તેહ' ૬૩૪
કહે દાસિ 'સાભલ્ય રે ભુપ નથી કુવર મે નાખ્યો કુપ
મુકયો જીવતો તેહની તીર આવિ ઘેર ભરીને નીર' ૬૩૫
પરદુખભંજન રાજી હોય એહથી દુખ પામે કિમ કોય
માલ ખજાંનો બકસી દીધ ભદ્રા ભાગ્યની સાથે લીધ ૬૩૬
ઘડીયા જોજન સાઢે ધરી આપ રાય અસવારી કરી
'ન કરેસ ચિંતા રાખે ધીર હુ બધવ તાહરો વિક્રમ વીર ૬૩૭
પરનારિ-સહોદર એંન તુ માહારી માતા-જાણી બેહેન'
વાટે જાતા વાત જ થઈ કરમકથા માડીને કહી ૬૩૮

'કસ્તુરચદ પરણ્યો' તો પ્રીત' કહી માડીને તેહની રીત
'વણજારાને' હાથે ચઢી ઘણુ સંકટ ગુણીકા-ઘેર પડી ૬૩૯
ભાગ્યકરમરેખાનો ભલો ભાટ વાટમા સાહમો મંલ્યો
તેણે વખાણ તમારુ કર્યું સાચુ હરદેવ સાથે ધર્યું ૬૪૦

વિપ્ર મોકલ્યો વેગે કરી	આવ્યા વીર ઠેકાણે ઠરી
સકલ દુખ વિસાર્યું મન	રતનસાગર સાંભરે છે તન ૬૪૧
એક ડીકતામાં અટે	રતન બે અમુલક જડે
કસ્તુરચંદ સાભરે છે કથ	ગયો વેગલે મોટે પંથ ૬૪૨
તે દુખે રહેવાતું નથી	કેઇ પરે પ્રાણ તજું ગળથી,
માહારાજ સુને કાગિ વોલાવ્ય	ચીઠિ કરવતની કરી આવ્ય' ૬૪૩
રાજા કહે 'ધરો મા દુખ	ઇશ્વર તાહરી ભાગે ભુખ
ગ્રોઢ દિવસ દુખ વામન્યે	જીવતો નર ભદ્રા પામન્યે ૬૪૪
મુવા પછિ મલે નહી કોય	કોટિ બ્રમાંડ-ફુલ ઉથલ હોય'
મ તોખિને રાખિ નાર	મલા ભાટ વાટે તે હાર ૬૪૫
આકાર અતિને કિયો	ઝટા દેખિને આસિસ જ દિયો
મ્યામાઇ સમન્યા કરી	એહની વાતે આતડી ઠરી ૬૪૬
રાખિ સાહ કહી એક વાત	પસથી આપી મોટોરની સાત
આપ્યા રત્ન તેવીસ અમુલ્ય	જેહવા ચિંતામણી સમતુલ્ય ૬૪૭
વિદાય થઇને મારગ પડ્યો	વિપ્ર બચ્યાગે સાહમો મલ્યો
બાધુર થઇને બેઠો છે રથ	ઘણું સાહ ભરીને ગરથ ૬૪૮
રાખી સાહ ઉલખીયા આથ	રતન બાર આપ્યા તે હાથ
વિપ્ર કહે 'મુઝ ભાગ્ય જ ભર્યું	માગવુ સાત જનમનુ ટળ્યું' ૬૪૯
કર્યો વિદાય ભુપતિ ભાવિયો	ઉજેણે અધીપતિ આવિયો
મહેલ પુત્રીયો કેરા જાહા	ઉતારિ ભદ્રાને તિહા ૬૫૦

દુહા

કસ્તુરચંદ વીવહારીયો	વેચી ઝાઝો માલ
ભર્યો બીજો તે દેસનો	અનરગલ અપાર ૬૫૧
જકર પણ જાવે થકી	પડ્યો તે દેસી વીર
આવ્યો અરણવ અગાધ થઈ	સુલતાને ગંભીર ૬૫૨
ગુણીકા રહે સુલતાનમા	તેહને રાજા સાથે મેલ
આવે વિદેસી વાટમા	તો ખરો રમાડે ખેલ ૬૫૩

ભારે ઉપાસન ભુતનું વેચ્યુ તે વેચાય
ખીણમાં થાઇ જીવતું ક્ષણુંમાં તે મરી જાય ૬૫૪
વાંહાંણુ રોકયાં તે વાટમાં 'લાગે' દાંણુ મુઝ દાયો
આવિ ચઢો છેં ગાંમ તો હવેં આપીનેં જાયો' ૬૫૫
કસ્તુર કહેં 'રે કાંમ્યની તું સી પુછેં વાત
સ્યુ માગેં છં દાંણુમાં કહેં ભલેરી ભાત્ય' ૬૫૬
'સાચા સાંમુ જોયુ નહી વોલાવી દેયું વાટ
ખુંચી લેયું જુઠા-તણું ઘણું ઘડીનેં ઘાટ' ૬૫૭
સાખિ કર્યા તે સાંમટા રાજ હજુરેં રીત્ય
વચ્યમાં ઈશ્વર આંણીયો પંચ પ્રમાંણેં પ્રીત્ય ૬૫૮

એક મૃત્યક વરસાં વીસનું કરંક સરખી કાય
આંણિ આગલ્ય નાંખીયુ તે દેખેં સરવ સભાય ૬૫૯
'મુયો છેં કેં આ જીવતો બાબત એક તુ બોલ્ય
સહુ સભા તિહાં સાંભલે મનનો પરદો ખોલ્ય' ૬૬૦
વિચ્યાર કર્યો સહુ વાંણુમાં 'જો જીવત કહીઈ પેંચ'
તો કહેંસ્યેં ઉડાડી મોકલો હવડા માહરેં ઘેંર' ૬૬૧
મહાજન મલી ઠરાવિયું 'એ તો મૃત્યક હોય
કરંક છેં કે દીવસનુ જીવતું ન કહેં કોય' ૬૬૨
પ્રવેશ કર્યો પ્રીતેં જઈ જડ તે ચૈતન થાય
આલસ મોડી ઉઠીયો રીઝયો તાહરેં રાય ૬૬૩
માલ મુંકાવ્યો મંદિરેં હાર્યો કહીનેં હોડ્ય
હોડિ બેંસારી હાકિયા ખરી દેઈનેં ખોડ્ય ૬૬૪
કસ્તુરેં વિચ્યારી કલ્પના 'સર્યો ન એકે અરથ
જોયું ઘર જુગતે કરી ઘણોય ભર્યો છેં ગરથ ૬૬૫
પરમેશ્વરેં આપ્યો હસ્યેં જાતિ વેલાં તન
રત્ન હસ્યેં ઘર છીંકતાં ઢગ બાધા છેં ધન' ૬૬૬

આપે થકિ તે એકલો ચર્ચા જોવા કાંમ
ત્રંબાવતી તે નગર ગયો ઘેર પોતાને ગામ ૬૬૭
પુછયું જે પટંતરે ડાહ્યા દિલ એકાંત્ય
ભારે એક માંણુસ ભલું ભાગી મનની ભ્રાંત્ય ૬૬૮
'કુવલદંત કોટપતિ કુસલ છે કહો કાંમ
વ્યાપાર-વણજ કેહવા કરે શુંણુ કેહવો છે ગાંમ' ૬૬૯

ચોપઈ

'રખે વિર પુછે તે વાત તે ઘર વરત્યો માહા ઉતપાત
તેહનો કુંયર ગયો પરદેશ ઘેર વહુયર રહી જોવન વેશ ૬૭૦
હરાંમ બુધિ તે નારે કરી પીહર મુંકી તેહને પરહરી
તેહને પીતાઇ જાણ્યું આપ મુંકિ વન તેણે પણ બાપ ૬૭૧
ત્રંબકસેન્યે તે જાણિયુ અરમાંન મનમાં આંણિયુ
લુટી લીધા ભારે ભંડાર ગયો કાર ખોયો વેવાર ૬૭૨
સરવ પેઢીયો ઉઠી ગઈ ભુગલ સાટે ભોગલ રહી
દત હતા તે દાતણ થયા હવડાં સદાવ્રત લેવા ગયા ૬૭૩
લગર આઈ ભરે છે પેટ વેપારન્તણી ઉઠી છે વેઠ
ગુમાસતા જબાપ દેતા નથી તેહન્તણી સી કહું કથી' ૬૭૪

દુહા

પલં થયો તે પાટવી લાગી જુગતે ઝાલ
'હવે હુ દેહ કિમ ધરું આણું માહરો કાલ ૬૭૫
ધિક અવતાર એ માહરો ધીક ડાહાપણ ધીક રુપ
ધીકાર અકલ એ અમ તણી જઈ પડું જલકુપ' ૬૭૬
માંડયો કુપ જ પાથવા વપુ સભારી વાંક
જીવતો નર ભદ્ર પાંમસ્યે સભારિ એ આંક ૬૭૭
'જોઉં કો ડાહ્યો દેવ છે કરુ ઉપાસન આજ'
નારાયણ સમરી નિકસ્યો કરવા રુડું કાજ ૬૭૮

અધરાતો ઉજેણમાં   આવ્યો એક જ દિન
માંહાંકાલેશ્વર શીવ કને   મરવા કિધુ મન ૬૭૯
'વિક્રમને જઈ વિનવું   તેણે અરથ-ત્યુ થાય?
એવડુ આપિ કીમ સકે   વડો જે વિક્રમ રાય' ૬૮૦
મધ્યરાત્યે માહારુદ્રની   અરચ્યા પુજ્યા ઈશ
કાહાઢી ખડગ કોટે ધર્યું   સમરપવાને સીસ ૬૮૧
મહિંપતિ માહાપુજા વિષે   સીવદેહરામાં જાય
દિઠો દુખીયો દેહ પાડતો   અચિરજ પાંમ્યો રાય ૬૮૨
'મીર છેંદે તો સીવ-આગના   સો સમ તાહરે સાથ'
'માં' 'માં' કહીને મહીપત્યે   હેતે ઝાલ્યો હાથ ૬૮૩

ચોપઈ

દુખીઇ દિઠુ તેહનુ રુપ   ભારે સુરતિ એ કો ભુપ
અરસપરસ ધરતાંમાં ધીર   ઉલખ્યા રાજા વિક્રમ વીર ૬૮૪
તે દુખીયાને ભીડયો રુદે   અમૃત વાણી મુખથી વદે
'સ્યે દુખ મરવા-કારણે   આવ્યો છો સીવને બારણે ૬૮૫
દિસતા છો રુડે વેશ   પ્રાણ તજવા આવ્યા પરદેશ
આ વેલા આ સીવની આણ્ય   સ્યા-માટે તજો છો પ્રાણ ૬૮૬
આપ રાય દિઠો એકાત્ય   મનમા મુકી સરવે ભ્રાંત્ય
'નગર ત્રબાવતિ નીજ આપ   દત કોટીધ્વજ મુજ બાપ ૬૮૭
ગાઢો લખ્યો તે પુરો કર્યો   ભદ્રા ભાગ્યવતિને વર્યો
સાંમા-સાથે રંગ જ કીધ   મેહેણુ માતપીતાઇ દિધ ૬૮૮
પુર્યાં વાહણ જવા જવ નેટ   છીપ્યાં એક સમુદ્રને બેટ
હસ હસની મલીયા સાથ્ય   કહી સરદસ્વાતિની વાત ૬૮૯
બેઠો સ્કધ ગયો હુ ઘેર   દેઈ રતુ પરવરીયો પેર
જાવે જઈને વેચ્યો માલ   વલતા વાટે થયો એક ખ્યાલ ૬૯૦

આપે થકિ તે એકલો ચર્યા જોવા કામ
ત્રંબાવતી તે નગર ગયો ઘેર પોતાને ગામ ૬૬૭
પુછ્યું જે પટતરે ડાહ્યો દિલ એકાત્ય
ભારે એક માણસ ભલુ ભાગી મનની ભ્રાત્ય ૬૬૮
'કુનલદત કોડપતિ કુશલ છે કહો કામ
વ્યાપાર વણજ કેહવા કરે ગુણ કેહવો છે ગામ' ૬૬૯

ચોપઈ

'રખે વિર પુછે તે વાત તે ઘર વરત્યો માહા ઉતપાત
તેહનો કુયર ગયો પરદેશ વેર વદુયર રહી જોવન વેશ ૬૭૦
હરામ બુધિ તે નારે કરી પીહર સુધી તેહને પરહરી
તેહને પીતાઇ જાણ્યુ આપ મુકિ વન તેણે પણ બાપ ૬૭૧
રાબકસેન્યે તે જાણિયુ અરમાન મનમા આણિયુ
લુટી લીધા ભારે ભંડાર ગયો કાર ખોયો વેવાર ૬૭૨
ગર્વ પેઢીયો ઉઠી ગઈ ભુગલ સાટે બેગલ રહી
દંત હતા તે દાતણ થયા હવડા સદાવૃત લેવા ગયા ૬૭૩
લાગર ખાઈ ભરે છે પેર વેપારતણી ઉઠી છે વેઠ
ગુમાસતા જબાપ દેતા નથી તેહતણી શી કહુ કથી' ૬૭૪

દુહા

પલ થયો તે પાન્વી લાગી જુગતે ઝાલ
'હવે હુ દેહ કિમ ધરુ આણું માહરો કાલ ૬૭૫
ધિક અવતાર એ માહરો ધીક ડાહાપણ ધીક રુપ
ધીકાર અમ્લ એ અમ તણી જઈ પડુ જલકુપ' ૬૭૬
માંડયો કુપ ઝપાવવા વપુ સંભારી વાક
જીવતો નર ભદ્ર પામશે સંભારિ એ આક ૬૭૭
'જોઉ કો ડાહ્યો દેવ છે કરુ ઉપાઅન આજ'
નાગયણુ સમરી નિકળ્યો કરવા રુડુ કાજ ૬૭૮

અથડાતો ઉજેણમાં આવ્યો એક જ દિન
માંહાંકાલેશ્વર શીવ કને મરવા કિધું મન ૬૭૯
'વિક્રમને જઈ વિનવું તેણે અરથ-સ્યુ થાય?
એવડું આપિ કીમ સકે વડો જે વિક્રમ રાય' ૬૮૦
મધ્યરાત્યેં માહારુદ્રની અરચ્યા પુજ્યા ઈશ
કાહાઢી ખડગ કોટેં ધર્યું સમરપવાનેં સીસ ૬૮૧
મહિપતિ માહાપુજા વિષેં સીવદેહરામાં જાય
દિઠો દુખીઓ દેહ પાડતો અચિરજ પાંમ્યો રાય ૬૮૨
'ચીર છેં દેં તો ચીવ-આગના સો સમ તાહરે સાથ'
'માં' 'માં' કહીનેં મહીપત્યે હેતે ઝાલ્યો હાથ ૬૮૩

ચોપઈ

દુખીઇ દિઠું તેહનું રુપ ભારે સુરતિ એ કો ભુપ
અરસપરસ ધરતાંમાં ધીર ઉલખ્યા રાજા વિક્રમ વીર ૬૮૪
તે દુખીયાને ભીડયો રુદે અમૃત વાંણી મુખથી વદે
'સ્યે દુખ મરવા-કારણે આવ્યો છો સીવને બારણે ૬૮૫
દિસતા છો રુડે વેશ પ્રાણ તજવા આવ્યા પરદેશ
આ વેલા આ સીવની આંણ્ય સ્યા-માટે તજો છો પ્રાંણ ૬૮૬
આપ રાય દિઠો એકાંત્ય મનમા મુકી સરવે ભ્રાંત્ય
'નગર ત્રબાવતિ નીજ આપ દત કોટીધ્વજ મુજ બાપ ૬૮૭
ગાહો લખ્યો તે પુરો કર્યો ભદ્રા ભાગ્યવતિને વર્યો
રંભા-સાથે રંગ જ કીધ મેહેણું માતપીતાઇ દિધ ૬૮૮
પુર્યાં વાહણ જવા જવ નેટ છીપ્યાં એક સમુદ્રને બેટ
હસ હસની મલીયાં રાત્ય કહી સરદરવાતિની વાત ૬૮૯
બેઠો સ્કધ ગયો હું ઘેર દેઈ રતુ પરવરીયો પેર
જાવે જઈનેં વેચ્યો માલ વલતાં વાટે થયો એક ખ્યાલ ૬૯૦

શુણિકા-માચે પારિ છે હોટ્ય લીધો માલ ખોચી કઈ કોડ
ગયો ત્રણાવતીઇ ત્યાંહ વિપરીત વાત થઈ તે માંહ ૬૯૧
પુછી તેહનો લીધો પાર વનીતા-ગર્ભે ગયો વ્યાપાર
નારિને દેસવટો દિધ માલ સરવ રાજાઇ લીધ ૬૯૨
સાંભલ્યું દ્રઢ રહ્યુ છે ધીર જે ચેતાવું વિક્રમ વીર
વલિ વિચ્યારું મેં મન-માહે સાયર-દુખથી કિમ જીવાય ૬૯૩
ઇમ વિચ્યારી પુજ્યો ઇશ સમરપતો'તો દુખે સીસ
સુકયુ ખડ્ગ માંથે જેટલે માહારાજ ગજ પધાર્યા તેટલે" ૬૯૪

મહીપતિ કહે 'સ્થીર રાખો મન મલસ્યે મલસ્યે પ્રૌઢ દિન'
અમૃતવચને પોખ્યો તેહ સીતલ કરી દુખીયાની દેહ ૬૯૫
બિજે દિવસે પુર્યું એક વાહાણુ સંઘ સોભતો સાથ સુજાણ
વિવિધ પ્રકારે ભરીયા વસ્ત્ર નાલ ગોલા સાંમગ્રી સસ્ત્ર ૬૯૬
ખેચ્યુ નૌકા ક્ષિપ્રા-નીર જૈ છિપ્યુ શુલતાંને તીર
શુણિકા મનમાં પામિ સુખ 'વલી આવ્યુ એક બીજું ભખ્ય' ૬૯૭
ગાંમ-રાય ચેતાવ્યો જઈ હોટ્ય પાડવા તતપર થઈ
ગામ લોકને રાજા મચ્ચ સેઠ પટલ પરિમાંણી પંચ ૬૯૮
વચમા તો ઇશ્વિર આણિયો સાખિ તેહનો જુગ જાણિયો
'જુઠાનું તો લુટી લેયું સાચા થાયો તો સર્વસ્ત દેયું' ૬૯૯
ઘર બારને જાત્ય સમેત આપુ સરવ આંણીને હેત
જે તમ્યો કહો તે કરુ વચન તમારુ મુસ્તક ધરુ ૭૦૦

દુહા

સભા મલી સર્વ ગામની નાહાના મોટા લોક
ખલ લોકને ખાત્ય છે સાહ તણે મન સોક ૭૦૧
'હવડા હારસ્યે વાહાંણવટિ લેસ્યે ખુચી માલ
કે લાખા કેરા હર્યા એહના તેહ હવાલ' ૭૦૨
કરંડ આંણિ નાખિયુ 'ભરી સભા મોઝાર
'છે આ મુયુ કે જીવતું બોલો આણે ઠાર' ૭૦૩

વિક્રમસેન્યે વિચારીયુ	'એ કો ભુતના કાંમ	
જુગતેં કરે છેં જીવતુ	દેખે આખુ ગામ'	૭૦૪
વેગેં વીર હકારીયો	ખાધ્યો પ્રેત પ્રમાણ	
મુકયો જઈને ઉજેણમા	સિધવડેં સુજાણ	૭૦૫
મહિપત્ય કહેં 'એ મૃત્ય છે	જો ઉઠાડે આ દિસ	
નહીતર ઘર ખાલી કરો	નહીતર છેદુ સીસ'	૭૦૬
ઉપાય કરે અધિકા કશા	જહારેં ભાગ્યું જોર	
'હારિ' 'હારિ' સદુ કરેં	ચતુરા કિધી ચોર	૭૦૭
સુખ પામિ સભા સદુ	રીઝયો નગરનો રાય	
જે કરેં તે ભોગવે	નારાયણ ઘેર ન્યાય	૭૦૮
પકડી લીધી પલકમા	ખાતે દેઈને ખોડય	
ઘણે ઠામ ગાજિ હતી	ફુસ હરાવિ હોડય	૭૦૯
'કહેં તો ઉઠાડું કરકને	ટરી રહ્યુ છે ઠામ	
પછેં દેઉ તુને સુલીઇ	દેખે આખુ ગામ	૭૧૦
કર્યો પ્રવેશ કરકમા	વડ વેતાલે વીર	
આલસ મોડી ઉઠીયો	દ્રઢ મન રાખી ધીર	૭૧૧
સાત સલામ સહેજે કરી	નમી નમી લાગે પાય	
'દુખભંજન તુ દેસપત્ય	વડહથ વિક્રમરાય	૭૧૨
ઇદ્રન્થકિ ઉતપત્ય હવો	અતુલીબલ તુ આપ	
મૃત્યક ઘાત મૂર્છા વલી	તે મહીમા તુઝ પ્રતાપ	૭૧૩
મુકા હોય તે પાલવે	કુટ્યા મીઠા હોય	
મુયો જીવે એ માનવી	એ મહિમા કલે નહી કોય'	૭૧૪
અચરજ પામ્યા સદુ જન	કઉતક જોયા કામ	
મુલતાનધીસ ચરણે નમ્યો	સુણિ નરપત્યનુ નામ	૭૧૫
'ધન્ય ભાગ્ય ધરતિનાણું'	ધન્ય હુ, ધન્ય આ દેશ	
દેવદેવાગ્ની પુતલું	પ્રીતે કરો પ્રવેશ	૭૧૬

ઉસંકલ અમને કરો ઘણું વાક વિવેક
દેહ શુભ ઠ દિકરી આપુ તમને એક ' ૭૧૭
કન્યા સુપી કમ્રુરને ભર્યા વિવેક વાહાણુ
હતો તેથી ચોગણો લખકોટિ ધા લાહાણ ૭૧૮
શુભિકા મુકિ જીવતિ દીધુ જીવતદાન
ઉજેણી આવ્યો અધિપતિ મોટિમ રુડે માન ૭૧૯

કંક માલ કોટા ગમે હસ્યે લાવ્યો હાથ
મહીમંગમમા મોકલ્યો સેવક સુધ્યો સાથ ૭૨૦
'નામ લેવ્યો નરપતિ તણું ઉતાર્ગ એકાત્ય
ગરથ ભદો દતા ઘેરે ભાગસ્યો મા કાય ભ્રાત્ય' ૭૨૧
પુરમા પાસે રાખીયો કમ્રુચંદ કુમાર
રાત્ય પડયે ત્ત્રીયાતમા વિક્રમે કર્યો વિચાર ૭૨૨
'મહીમા મોટે માવડી હરસિદ્ધિ જેહ હજુર
વ્યાપી રહી જે વિશ્વમા નારાયણ નિધ્ય નુર ૭૨૩
સજન પાલણ સિંહાસણી કરતા હરતા કામ
ઝલહલ જ્યોત્ય જુગતમા નવે ખંડમા નામ ૭૨૪
તે દેવીને દેહરે ગયો પુજા લેઈ પુર પ્રીત્ય
સહસ્ર નામથી સ્તુત કરી રુડા શુણથી રીત્ય ૭૨૫
આધાર અંગુઠા એકથી ઉભો રહ્યો એક પોહોર
દેવિ શબ્દ દેહરે થયો 'માગ્ય માગ્ય' એ ઠોર ૭૨૬

'માતા માગુ છુ એટલુ તે તુ જાણે છે આજ
આતરજામિ છો અધિપતિ રાખો છો નિત્ય લાજ ૭૨૭
કુંયર કસ્તુરચંદનો રત્નસાગર જે રિધ્ય
તેહ મલે માતા મુને તેહ બતાવો વિધ્ય' ૭૨૮
માતા કહે 'મહિપતિ સુણો ચિત ધરીને ચેત
વેગે વંધ્યાચલ જજ્યો પશ્ચિમ પાસા પંથ ૭૨૯

અર્ધ દશા ઈશાન અતિ ગેહ્વર છે ગુફાય
દેહુક નામે દાણવ વસે રીમ-તણો છે રાય ૭૩૦
ઉપાસન અધિકુ કર્યું જક્ષણી-કેરુ જોર
ઉખધી એહના હાથમા ગુણ તેહમા છે ઘોર ૭૩૧
એ કરી રાખ્યો દીકરો બીજી છે એક નાર્ય
દાઢે કો દીસે નહી પ્રીછે નહી કો પાર ૭૩૨
ઉખધી એ અજન કરે કરી નાખે છે કાઠ
માઝમ રાતિ માનવી ઠીક બનાવે ઠાઠ ૭૩૩

ચોપઈ

નિત્ય જક્ષણી તેહને ખાય ઉખધીઇ સજીવન થાય
માટે તિહા પ્રીતે પરવરો પ્રશ્ન જક્ષણીને કરો ૭૩૪
જહારે વચન થયુ માહરું કહ્યુ કરસ્યે જોગણિ તાહરુ
તાહરુ આગલ વધસ્યે ધર્મ એહ એહનુ ભોગવસ્યે કર્મ" ૭૩૫
આગન્યા માગી મહિપતિ વલ્યો કહ્યો ઠામ તિહા પથે પલ્યો
જક્ષણી-કેરી ચોકી ફરે તિહા રાજા જઈ હેરું કરે ૭૩૬
આવી જક્ષણી હાથ ત્રીશુલ કોપે તેહનુ કાઢે મુલ
'હત્યા તુ કુણ કિમ આવ્યો ઈહા આ હાથચઢ્યો હવે જાઈસ કિહા ૭૩૭
આયુષ પરવારુ તાહરું કહે કરમ જોરાવર માહરું
જીવતો તુને જાવા નહી દેઉ પાર વાતનો પુછીને લેઉ ૭૩૮
કિહાથી આવ્યો કુણ જ ગામ સાચું કહે તાહરુ સ્યુ નામ
સાહુકાર કે જાત્યે છે ચોર કુણ ઈષ્ટ ઈશ્વરનું જોર' ૭૩૯
જગતે વિક્રમે જોડયા હાથ બોલ્યો તે શક્તિને સાથ
'પુછો છો તે સુણજ્યો તમો ઉજેણિ તણા અધિપતિ અમો ૭૪૦
હરસિધનુ કમથી આવ્યો આહ માવડી તાહરા મોહલા માહ
સીવ માહાકાલેશ્વરનું જોર વૈતાલ જીતિ બાદ્યો છે ચોર ૭૪૧
પરમારથ વસે મુજ પાસ દયા દિવ્ય ને વિપ્રનો દાસ
પરદુખ દેખી સોપુ પ્રાણ દુખભજણ તુ મુઝને જાણ ૭૪૨

દુહા

કહે જક્ષણી 'રાય સુણુ જો જાણે પર-દુખ
તો આ વેલા આ ઘડી ભાગો અમારી ભુખ' ૭૪૩
ભુપતી કહે 'તુંને ભાવ ગ્યો મન મેહલીને માગ્ય
રખે રાખતી ઉરતો જગતે રુડિ જાગ્ય' ૭૪૪
'રીઝી રુધીર પા તુ મુને વલતું આપ્ય તું મીસ'
સતુષ્ટ થાયુ તેટલે તો દુખભંજન તુ દિશ ૭૪૫
મેહેલ્યુ કુડુ મુખ આગલે નમાજાલ વિધવેલ
છેદા હાથ ખડગે કરી થઈ ગગની રેલ ૭૪૬
પાયુ પેટ ભરી તિહા ગ્યા એકલા અસ્ત
હવે સીસ લયે સામટુ - વારુ ગમી જે વસ્ત ૭૪૭
'હા હા' કરી કર આવીયો 'માગ્ય માગ્ય તુ માગ્ય'
'આસ્ય પુરુ તાહરી જે ગમે તે આ જાગ્ય' ૭૪૮
વચન વિક્રમ હાથે ધર્યુ માગ્યુ વારુ વરતુ
'દૈત્ય ન કરેસ તુ જીવતો પ્રીતે પમાડો મૃત ૭૪૯
દુખભજણ દાવે આવીયો કરવાને પર-કામ
બાધી મેહેલ્યા ઠે બે જણા તે પોહોચાડો ઠામ' ૭૫૦

વિક્રમ એક વૃક્ષે ચઢયો સીર આથમીયો સુર
દૈત્ય આવ્યો દેશે થકી પાપ-તણો જે પુર ૭૫૧
પુરુખ જીવાડ્યો પલકમા નીમીખ જીવાડિ નારિ
દિપક-જ્યોતિ દિપાવિયા આવિ જ્યોગણિ તે ઠારિ ૭૫૨
કાયા કાપિ કોટગ્યુ શક્ષસે જ્યોતે જ્યોગ
ભાવ ધરીને આપીયો 'લે ભવાની ભોગ' ૭૫૩
ભવાનીઇ તે ભક્ષ કર્યો વચન બધાણી વેશ
વણુ-જીવાડયે તે વહી દેવિ દક્ષણ દેશ ૭૫૪

ચોપઇ

પ્રગટ રુપ પોતાનું કર્યું વનિતા પ્રતેં વચન ઉચર્યું
'રખે ચિંતા કરતાં કો આપ મેલવું તાહરાં મા નેં બાપ' ૭૫૫
હકાર્યો વેતાલનેં વૃત રથ રઢીયાલો આણ્યો ત્રત
રતન અમુલ્યક ભરિયાં ત્યાંહ બાલક બે બેંસાર્યાં માંહ ૭૫૬
તે ઘડિ તે વેલા તેણ આવ્યો અધિપતિ આપ ઉજેણ
ભદ્રા-પાસેં આવ્યો તે ભુપ હસતું મુખ રઢયાલું રુપ ૭૫૭
'કસ્તુર મલ્યાનું સ્યુ ઇધાંણ પ્રીછેં તેહનેં કિમ પ્રમાંણ'
'ડાબિ કુખ કેંહેંડનો લંક ઉજ્વલ લાખું આડેં અંક' ૭૫૮
'રતનસાગર કુંયર જો મલેં સ્યેં એધાંણ ઉલખે તું ભલેં'
'છઠિ આંગલિ જમણે હાથ છઠિ પગ ડાબાનેં સાથ ૭૫૯
પ્રગટ પારખું એહવો તન છીંક ખાય તો જડેં રતન
કિહાંથી માહારા કરમ જ માંહેં એહવા પુત્ર કિમ પેંદા થાય' ૭૬૦
તે નારિનેં દિધી આસ આવ્યા કસ્તુર-સાહાનેં પાસ
'ભદ્રા જો મલે ભાંમિની કિમ ઉલખો તમે કાંમિનિ' ૭૬૧
'તે ઉલખ્યાનુ કારણ કસ્યુ અતુલ તેજ તેહનેં દેહ વસ્યુ
પદ્મ કર ડાબા મધ્ય સુત્ર તે બત્રીસ-લખ્યણો પ્રસવે પુત્ર' ૭૬૨

નર નારિ નેં ત્રીજો તન મેલ્યાં એકઠાં મહિપતિ મન
ભાંમિનીઇં દિઠો ભરથાર ચાલી હરખ-આંસુની ધાર ૭૬૩
પુત્ર જેટલેં દ્રષ્ટેં પડ્યો ફાટિ કાંચલી પાંનો ચઢ્યો
છીંક આવતેં રતન જ પડ્યાં ઘણા હેતથી અચરિજ અડ્યાં ૭૬૪
દૈત્ય-ઘરથી આંણિ આપ તેડાવ્યાં તેહનાં માબાપ
ઉપનો તેહના મનમાં નેહ કસ્તુરચંદનેં પરણાવિ તેહ ૭૬૫
રાજાઇ તેડ્યો પરધાંન મેંનત માગી દિધાં માંન
'તાહરી જે ડાહી દિકરી પરણાવ્ય સેઠનેં એ સુંદરી' ૭૬૬
'માહારાજ કહો છો તો લીજીઇ કન્યાદાંન કોરેં દીજીઇ'
કન્યાનું છેં સુંદર રુપ કન્યાદાંન તિહાં દે છેં ભુપ ૭૬૭

દુહો

કન્યાદાંન રાજા કરે | પુરણ ધરીને પ્રીત
ગજ એક આપ્યો ગાજતો | રુડિ કિધી રીત | ૭૬૮
બિજે મંગલ ઘોડીલા | ત્રિજે મંગલ રથ
ચોથું મંગલ વરતીયું | દશદશા રિધ્ય ગ્રથ | ૭૬૯
પરણી ઉઠ્યા પાટથી | ગડગડીયાં નીસાંણ
દાંન આપ્યાં કૈં વિપ્રને | જાચક દીધાં લાહાંણ | ૭૭૦
પ્રધાંન ચોચાડણ મોકલ્યો | 'ત્રંબાવતિઈ જાયીં
તેડયો ત્રંબકસેન્યને | શુંણ હું કહુ તે ગાયો | ૭૭૧
"ઘણો ગરથ તેં લુટીઓ | કિધી કુડી વાત
વીક્રમસેન્ય આગલ થઈ | ખોટી તાહરી ખ્યાત" | ૭૭૨
પાય લાગીને પ્રીછવો | સુંપ્ય સવાયો માલ
પત્ર લખાવ્ય જે પાંમિયા | નહેં તો બેઠી ગાલ' | ૭૭૩
જોર કરે તો જુધ કરો | દેસ કરાવું તાજ્ય
લક્ષ્મી લુટી લ્યો એહની | ભેલ્યો રીધ્ય નેં રાજ્ય' | ૭૭૪

લાહો લસ્કર લેખાવનુ | અસંખ્ય અપરંપાર
ડેરા કિધા દેખતાં | ત્રંબાવતી નિરધાર | ૭૭૫
હલહલ કરી હલકારડે | વેલા વંઠી આજ
'સમઝેસ નહી જો સહજમાં | તો ભેલાસે તાંહરું રાજ્ય' | ૭૭૬
ત્રંબક તિહાંથી નિસર્યો | મલીયો દેઈને માંન
પ્રીતેં ઘેર પધરાવિયો | વિક્રમનો પરધાંન | ૭૭૭
સમરિધ્ય સરવે મોકલી | દંતકુવલને ઘેર
ગેંબિ નાદ બુંગલ થયા | પુરવ પહેલી પેર | ૭૭૮
કસ્તુર મલ્યો માબાપને | હેત પ્રીતની હોડ્ય
અરસપરસ કથા કહી | પેરોહતી મલી કોડ | ૭૭૯
વગત્ય જે વરસ બારની | આપ આપણી આપ
કુલવહુને વીતી બહુ | તે કહી માત નેં બાપ | ૭૮૦

કુલનારિ અતિ ચતુર છેં પ્રીત્યે લાગી પાગ્ય
ઉતાર્યાં અતિ આનંદમાં જેહ અનોપમ જાગ્ય ૭૮૧
નવ ટુંકા નવ ગુંણુના રક્ત સીંદુર વર્ણ
મેહેંલા ઉતારિ મેંહેંલમાં સાસુ સસરા સર્ણ ૭૮૨
ધન અવતાર વિક્રમ-તણો ધન્ય પરમારથ કાંમ
ધન્ય કણુબી રખીદાસનેં રહ્યું નવ ખંડે નાંમ ૭૮૩
ધન એ ભાટ ગુંમાંનનેં ધન્ય એ સીહજ ગાંમ
ધન્ય લક્ષણુ લેઉયા-કુલેં ધન્ય વીરનાથ શીવ નાંમ ૭૮૪
એહવાં કાંમ નિત્ય કોટિધા દુખ હરતો નિશ દિશ
જેહનેં પ્રસન પરમેશ્વરી આદ્ય નીરંજન ઈશ ૭૮૫
કહેં પુતલી ભોજ સુંણુ વિક્રમનો મહિમાય
એહવાં પ્રાક્રમ જો કરો તો ધરો સિહાસન પાય ૭૮૬
વિક્રમ-મહિમા સાંભલે આંણિ મનમાં ભાવ
ટાઢો ઉનો ચોથીયો તેહનેં નાવેં તાવ ૭૮૭
એહવું સાંભલી જે કરે અન વસ્ત્ર જે દાંન
મન-વાંછીત ફલ પાંમસ્યેં માહારુદ્ર-તણુ શુભ માંન ૭૮૮
પુરાંણુ પરમારથ-તણું સુંણે સીખેં કે ગાય
વિઘ્નેગ ભાગેં તેહનો આસ્યા પુરણુ થાય ૭૮૯
મહિમા મોટો સાંભલેં પુરણુ થે પરસન્ન
પુન્ય ચંદ્રાયણુ ચારતુ શ્રી રેવાનું દરસન ૭૯૦
શ્રી ગુજર ગુણુનિધી ભલુ લીલાલહેર વીલાસ
પાછલ પરાં પવિત્ર છે વારુ વેગનપુર વાસ ૭૯૧
શ્રીગોડમાલવી વીપ્ર શુભ વિરેશ્વર સુખધાંમ
સામલજી સુત તેહનો નિરમલ રુડુ નામ ૭૯૨
તે સીષ્ય શ્રીગોડનો ગુરુકીપાથી ગાંમ
ચરણુરેણુકા પદ તે દેવી દિધું દાંન ૭૯૩

કવિ શ્રી સાંમલદાસ તે　　તરતીબેં તેડયો તિહા
વિરેશ્વર વિશ્વપત્ય છેં　　જ્યોત જાગતિ જિહાં　૭૯૪
સેંદુજ ગાંમ શીરામણી　　શુભ સાહોદર ભ્રમ
સેધુ બાધા સાસના　　જાંણેં સઘલા મરમ　૭૯૫
કુલ-મુખ્ય કણબી વસેં　　લેઉઆં લક્ષ લાજ
કાઉજી કુલદીપક વડો　　મનછી સુત મહારાજ　૭૯૬
રખીદાસ રાજસ વરો　　જસ-કેરો રીધ્ય રુપ
ગુમાંન દસુંદી તેહનો　　ભાટ ભલેરો ભુપ　૭૯૭

કિરત કહી તેણેં કવી-તણી　　શુંણીજન તેડ્યો ઘેંર
પુરાંણ-પરમારથ કરો　　પ્રીત ધરીનેં પેંર　૭૯૮
કાલિદાસ કવિઇ કર્યું　　સંસ્કૃત માંહેં સુજાંણ
કવિ સામલ કોડેં કર્યું　　પ્રાકૃત-માંહેં પુરાંણ　૭૯૯
બ્રાંમણ ભાટ ચારણ સહુ　　કોય મ દેસ્યો ખોડ્ય
તુમ કીપાથી એ હવુ　　જુગતેં અક્ષર જોડ્ય　૮૦૦
પીંગલપાઠ પરખું નહી　　રાગ ન જાણ્યું રીત્ય
ભેદ શુંણુ ભાલુ નહી　　પ્રીછું નહી કો પ્રીત્ય　૮૦૧
પાંગો પરવત જિમ ચઢેં　　કિડી જીતેં ગજ
તિમ હું તમ આગલ કવિ　　જિમ ઘણી રેણુ રજ　૮૦૨
સાંમલ કહેં સંસકતમાં　　સમઝણ નહી સમરથ
વિવેક નહી કાંય વેદમાં　　અકલ ન આવેં અરથ　૮૦૩

શ્રોતા વક્તા સાંભલો　　કહુ તમનેં કર જોડ્ય
સાંમલ કહે સહુ બોલજ્યો　　જય જય શ્રી રણછોડ　૮૦૪
ઇમ કહીનેં પુતલી　　આપેં ગઈ આકાશ
એહ કથા પુરણ થઈ　　કહેં કવિ સાંમલદાસ　૮૦૫

★

પાઠાંતરો

ક. શરૂઆત: શ્રી ગણેશાય નમ: શ્રી મહાલખમીજી સત છે. શ્રી બહુક ભૈરવાયજી.

ખ. શરૂઆત: શ્રી ગણેસાય નામા: શ્રી રણછોડજીની કૃપા એક રીતે રાજા નંદબત્રીસીનું આખાન લખુ છે.

ગ. શરૂઆત: શ્રી ગણેસાય નમ: શ્રી અંબાની સા છે. અથ સિ નંદબત્રીસીની કથા લખી છે.

ઘ. શરૂઆત: શ્રી ગણેશાય નમ: અથ નંદબતરીસિ લિખ્યતે.

ઙ. શરૂઆત: શ્રી ગણેશાય નમ: અથ વારતા નંદબત્રીસી લખી છે.

ચ. શરૂઆત: શ્રી ગણેશશાહે નમા: શ્રી ગરૂભોએ નમા: શ્રી શારદાએ નમા: અથ નંદબતરીસી લખી છે.

૧. ૧. ખ. સીરી સારદાને. ગ. સારદાને. ઘ. શ્રી સારદાને નામુ સિશ. ઙ. શ્રી શારદાને નામુ સિશ. ચ. નાંમુ સીશ. ૨. ખ. ઉમાઆ પતીસ. ગ. ઉમીઆ પતીઇસ. ઘ. ઙ. ઉમયા પતિ ઇશ. ચ. ઉમઆ પતી ઈશ. ૩. ખ. ગણપતીના પુજુ પાઅ. ગ. શ્રી ગુણપતીના પુજુ પાએ. ઘ. શ્રી ગણપતિના પૂજુ પાય. ઙ. ચ. શ્રી ગણપતીના પુજુ પાએ. ૪. ખ. જેથી કામ સકલ સુભ થાઅ. ગ. એનેથી કામ સકલ સીધી થાએ. ઘ. જે સમરે કામ સકલ શુભ થાય. ઙ. જેથી કામ સકલ સીધ થાઅ. ચ. જેથી કામ શકલ શુભ થાએ. ૨. ૧. ખ. સી રણછોડ. ગ. શ્રી ઢીગણમલ શ્રી રણછોડ. ઘ. શ્રી ધિગડમલ શ્રી રણછોડ. ઙ. શ્રી ઢીગલમલ શ્રી રણછોડ. ચ. શ્રી ધીગડમલ શ્રી રણછોડ. ૨. ખ. આરાધુ બેહુ કર જોડ. ગ. આરાધુ તુહે બેહુ કર જોડ. ઘ. આરાધુ તેને બેહુ કર જોડ. ઙ. ચ. આરાધુ બેહુ કરજોડ. ૩. ખ. માહરાજ. ઘ. તુ મોરો માહારાજ. ઙ. ચ. મોહોરો માહારાજ. ૪. ખ. લાખ વસા રાખે છે લાજ. ગ. લાખ વસાએ રાખે લાજ. ઘ. ઙ. લક્ષ વસાયે રાખો લાજ. ચ. લક્ષ વીશા. એ તો રાખો લાજ. ૩. ૧. ખ. વાડે ચડો. ગ. આવી ચડો. ઘ. આ પ્રતમાં ત્રીજી કડીના ચરણો ઉલટાવાયાં છે. તેથી "બહુચર માતની કરૂણા ઘણી કેહુ કથા નંદબત્રિસી તણી" છે. ઙ. વારે ચડો. ચ. વાહારે ચડો. ૨. ખ. આવે તહાં અડો. ગ. શ્રી બહુચર માની કૃપા ઘણી. ઘ. કહુ કથા નંદબત્રિસી

તણી ઙ. કામમા આવી અડો ચ કામ આવીને કરો. ૩. ખ ઐચર માનની કરણા ઘણી. ઘ. જે નોધાગની વારે ચઢો. ઙ ઐહુચર માનના કીધા ઘણી ચ. ઐહિચર માતની કરુણા ઘણી. ૪. ઘ. નીકટ કામમા આવી અડો. ચ ન દબતરોશી ૪. ૧. ખ કવિતા સહુ તણે પ્રનાપ. ગ કવિતા સહુ તણે પ્રનાપ. ઘ કવીતા તણો સહુ પ્રનાપ. ઙ. કવી સહુ તણો પરતાપ. ચ. કવીતા શહુ તણો પરતાપ. ૨. ખ વરધ ખોટ સહુ કરજો માફ ગ. વરધ ખોટ તમે કરજો માપ. ઘ. વૃધ ખોટ સહુ કરજો માપ. ઙ. વરધ ખોડ કરજે માફ. ચ વરધ ખોટ સહુ કરજો માપ. ૩. ખ બ્રામણ, સહુ વરણ ગ ભરામણ, સહુ વરણ. ઘ ભામણ, સહુ વર્ણ. ઙ. ભામણ, શહુ વરણ. ચ. બ્રામણ આદ અઢારે વરણ. ૪. ખ વેદુ ગુર તણે તે ચરણ. ગ વંદુ ગુરુ તણુ જે ચરણ ઘ. વદુ મન ગુરુ કેના ચરણ. ઙ. વદુ ગુર તણા તે ચરણ ચ વદુ શ્રી ગુર કેરા ચરણ ૫ ૧. ખ. લલ વીલાસ. ગ પદમંધ, લીલ વીલાસ. ઘ. પ્રતમા બે ચરણ વધારે છે, "ગુરુ ગણપતિ સરસ્વતિ, પુરે મનનિ આશ." પછી "પ્રબધ ચાતુરી લીલા કહે" ઙ. પ્રધ ચાતુરી લીલ વીલાસ. ચ. પ્રમધ ચાતુરી લીલા વીલાશ. ૨. ખ. કોહે કરજોડી સમલદાસ. ગ. કેહે કર જોડી. ઘ કર જોડી કહે સામલદાસ. ઙ કેહે કરજોડી સામલદાસ. ચ. કેહે કવી તે શામલદાસ. (ક) કર જોડ ૬. ૧. ખ. પછમ દેસ નંદનગર. ગ. પછમ દેસે. ઘ પશ્ચિમ દેશ નદ નગર. ઙ. પશ્ચમ દેસ નંદનગર. ચ. દક્ષણ દેશ એક નદનગર ૨. ખ રાજંન. ગ. રાજન ઘ. રાજન ઙ રાજન. ચ. રાજાન ૩ ખ. છે. ગ. છે. ઘ ઙ ચ. છે. ૪. ખ વઈરોચન ગ. વૈઈરોચન પ્રધાન. ઘ. વઈરોચન. ઙ તેનો વરોચન પ્રધાન ચ તેહને વૈરોચન પરધાન. ૭ ૧. ખ. ઘણુ. ગ. ઘણુ. ઘ. ઙ ચ. ઘણુ ચ. સાધવો. ૨. ગ. અને ભોજ. ચ. શમો. ૩. ઘ કોટિ શશિનુ રૂપ છે. ઙ કનક શમાને રૂપ છે ચ. કોક શમાને રૂપ છે. ૪. ખ. કામ તણો, ગ. કામ તણો. ઘ ઙ ચ. કામ તણો. ૮ ૧. ખ. સાસ્ત્ર, ગ. સાસ્ત્ર જાણે ઘણુ. ઘ. શાસ્ત્ર જાણે ઘણુ. ઙ સાસ્ત્ર જાણે ગણુ ચ. કામ નવ રસ ગુણ જાણે. ૨. ખ. શીરોમણ હોઅ, ગ સીરોમણી હોઅ. ઘ. શિરોમણ હોય. ઙ સિરોમણ હોય. ચ વળી ચતુર શ્રીરોમણ હોએ. ૩. ક નાગ. ખ. હેસ ઘણી નાટક વીખે, ગ. હાસ રાગ નાટક વીષે ઘ. છપા છંદ નાટક વિષે. ઙ વિખે. ચ. નગ્ન નાહાના વર વીખે. ૪. ખ નાહી, કોઅ. ઘ. નહિ સમોવડ કોઈ ઙ. નહિ સમોવડ કોય. ચ નહિ શમાવેડ કોએ. ૯ ૧. ખ. માહા ભગત ઙ

માહા ભક્ત માહારાજનો. ચ. માહા ભગત છે માહારાજનો. ૨. ખ. સહુને આપે સુખ. ઘ. કામ. ચ. કાંમ શમાંને રૂપ. ૩. ખ. અવીદા; નાહી; ગ. કેહુને નહી. ઘ. અવિદા. ઙ. અદા. ચ. અવીદા એકુ નહી. ૪. ખ. સત ભડ ભુપ; ગ. શત ભડ ભુપ. ઘ. સિલ સત્ય ભડ ભુપ. ઙ. સસ સિતલ ભડ ભૂપ. ચ. શાર શ્રીત ભર ભુપ. ૧૦. ૧. ખ. નગરમાં નમતો પરવરે. ગ. નગર પચીશી મલપતો. ઘ. જાય વન ભલિ ભાત શુ. ઙ. નગરપતી મલપતો. ચ. મગર પચીશે મલપતો. ૨. ખ. જેહેમા. ગ. જેહમાં. ઘ. હેરા ધણિ નાટક તણી. ઙ. જેમાં ઈસ્વરનુ તેજ. ચ. તેહેમાં ઈસ્વરનું હેજ. ૩. ખ. પરજા પાલે પીત સું. ગ. પ્રજા પાલે પ્રીત સુ. ઘ. ત્રીજું ચરણ જ નથી. ઙ. ચ. પ્રજા પાલે. ઙ. પ્રીત સુ. ચ પ્રીત સુ. ૪. ખ. ગ. સહુ સુ રાખે હેત. ઘ. નહી સમોવડ કોય. ઙ. સહુ સુ રાખે હેત. ચ. શહુ સુ રાખે હેજ. ૧૧. ૧. ખ. પ્રધાન. ગ. પ્રધાંન. ઘ. પ્રધાન. ઙ. દાન લાએક સખો વાયક સકલ સુખ ધામ; ધીર વીર કવિ ચાતુરી તે કરે પરમારથ કામ. (૨) ત્રિ સેવે ભલિ ભાત સુ, ચતુર સીરોમણ યે; નવરસ ગુણ જાણે નવલખો, સપ્ત વિમાને જોય. 'પરગપૂંજ.' ચ. છે દાંન દાએક રાખે, વાએક સકલ સુખ ધાંમ; ધીર વીર કવી ચાતુરી, કરે પરમારથ કાંમ.' પરતાપવંત. ૨. ખ. ગ. રાજતણો અધીકાર. ઘ. દશ ધણુ દાતાર. ઙ. રાજતણો હધિકાર. ચ. રાજતણો શીર ભાર. ૩. ખ. અસ્ટ દસ સહુ વરણ છે. ગ. આદનાવસ સહુ વરણ છે. ઘ. આ ચરણ નથી. ઙ. અષ્ટાદસ સહુ વર્ણ છે. ચ. અદાદશ શહુ વરણ છે. ૪: ખ. દખ ક બહુ દાતાર. ગ. દખક સુર દાતાર. ઘ. આ ચરણ પણ નથી. ઙ. દક્ષન સહુ દાતાર. ચ. દક્ષ ઘણો દાતાર. ૧૨. ૧. ખ. રલીઆમણુ. ગ. રલીઆંમણું. ઘ. નગ્ર અતિ રલિયામણુ. ઙ. રલિઆમણું. ચ. રલીઆમણું. ૨. ખ. ઊદઓ. ગ. ઉદીઓ. ઘ. ઙ. જેવો ઉદયો ભાણ. ચ. જેહેવો ઊદએ ભાંણ. ૩. ખ. પ્રધાંન પંડીત સહુ. ગ. રાએ પ્રધાંન પંડીત સુ. ઘ. ઙ. રાય પ્રધાન પંડીત. ઙ. શહુ ચ. રાએ પંડીત પરધાંન શહુ. ૪. ગ. સકલ વાત સુજાંણ. ઘ. સકલ વાત સુજાણ. ઙ. સકલ સુભ જાણ. ચ. શકલ શભા સુજાંણ. ૧૩. ૧. ખ. ગ. મંડપ કાળના. ઘ. દ્રાખનાં. ઙ. દ્રાક્ષના. ચ. નીચેનો શ્લોક વધારાનો છે. ઘેર ઘેર માદલ ગરગડે, ઓછવ અદકા હોએ; રાંમરાજ સરીખડુ, કોપોને નગંજે કોએ.–માંડપ દ્રાખનાં. ૨. ખ. વાડુ એલચી પાન. ગ. વારૂ એલચી પાન. ઘ. ઙ. વારુ એલચિ વંન. ચ. વરૂ એલચી વંન. ૩. ખ. પાન

ફુલ લીધા ઘણી ન. પાન કેફળ લીલા ઘણી. ઘ પાન ફુલ ફેફલ ઘણા. ' ક ચ. પાન ફેફલ લીલા ઘણી ૪. ક એનેક. ખ. કદની આબા વન ગ. નીંબણી દરએ મંન ઘ કદલી કેળા સંબ. ઙ. ઢદની આના લવેગ. ચ ફુલેને કદલી બંન. ૧૪. ૧. ક કમ. ખ કમલ ખુલે સગવર વીખે ગ શગેવર વીખે ઘ. કમન ખિલે સગેવર વિંં. ઙ. કમન ખિના સગેવર વિંં. ચ કમન ખીલે તો સરાવર વીખે ૨. ક બોલે ચાતુક. ખ બોલે ચાતન. ગ ચાતુક ઘ. ચાતક ઙ બોલિ ચાતુગી. ૩. ખ વાડી ફુલી અતનવી. ગ. વેલ ફુલવાડી ઘણી. ઘ. વેલ્ય ફુલ વાડી બની. ઙ વેલ ફુલ વાડી બતી. ચ. અઢાર ભાર ફુલે સદા. ૪. ખ. મુક ને દસ ચકોર ગ. સુગ્મીના દામ ચકોર. ઘ સુ- મેના દંસ ચકોર ઙ મુક મેના દસ ચાકોર. ચ. સુખ પામે સહુ કોએ ૧૫. ૧ ખ. ગ ગેગેગે માદલ ગડગડે ઘ. ઙ બનેમા નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે. ઘ ઘગ્ઘ નાદ અતિ ઘણુ ઙ ગેગેગે નોબત ગડગડે. ૨. ખ ઓચ્છવ અદભ હોએ ગ. અને આનદ ઓછવ હોએ. ઘ. ઙ ઓચ્છવ અદકા હોય ૩. ખ. ગમગાજ સગીખડો. ગ. ગમનાજ સગીખડુ. ઘ. ગમ ગજ્ય સાંગખડુ. ઙ રાજ રામ સાગખડુ ૪ ખ વેગીને ગમે નાગ ગ. અને નવ ગજે કોયે. ઘ કુદને ન ગ જે કોય ઙ કોઇને ન ગજે કોય. ઘ ને ઙ પ્રતમા વધારે. ઘ ભાર અઢાર ફુલે સદા, સુખ પામે સર્વ લોક, વ્યાધિ વિયોગ કુને નહિ, નહિ સકટ ને સોક. ઙ ભાર દનાદ ફુલે સદા, સુખ પામે સહુ લાક, વ્યાધી રોગ આવે નહી, નાહ સકટ ન સોક ચ વાધી વીજોગ વાપે નહીં, નહી શકટ ને શોક. ૧૬ ૧. ખ ગ એક સમે પોતે ગજન ઘ. ગજન્ ચ. શમે ૨. ક આપ કરી છે મન. ઘ મહિપતિયે વિચાર મન ઙ મહિપતીયે વીચારૂ મન. ચ મહીપતીએ વીચારે મન. ૩ ખ ગ. ઘ. ઙ તે સમે ગઈ છે. ખ મદનાત ગ માધગત ઘ મધ્યગત ૪. ખ ગ. ગીએ ગજન રૂદીઆ સાથ ઘ ગયે વીચારૂ રુદયા સાથ ઙ રાગન વિચારે રુદયા સાથ. ચ ગએ વીચારૂ રૂદઆ શાથ ૧૭ ૧. ખ નગરની. ગ. ગામની ઘ. નગરનિ ચચ્ચા જોઉ. ઙ હુ બાધા ગામની ચચ્ચા જોઉ ચ જોઉ ૨. ખ. ગ. મનનો સાદે ખોઉ. ઘ. ઙ માન મનનો. ઘ સદેહ ખોઉ. ઙ સધે ખોઉ. ચ. સધે ખોઇ. ૩ ખ. નેળી બધી કેવી બોલાય. ગ નેગ બુંધી કેહવી બોલાયે. ઘ. વિકે બોલાય ઙ કેવી કેહેવાય ચ નેળી બધી કેહેવી બોલાએ. ૪. ક ના ખ. ગ ના અના. ખ કેવો, તોનાય ગ. કેહેવો તોલાએ. ઘ. કેવો તોલાય ઙ તોલાય ચ. ના અના કેહેવો તોનાએ.

૧૮. ૧. ક. સ. બહુમખી. ખ. સુણુ વાત સહુ કાની મુખી. ગ. સણુ વાત તે બાધી મુખી. ઘ. સુણુ વાત બાધે બહુ સુખી. ઙ. સાંભળુ વાત બાધે બાહુ સુખિ. ચ. સુણુ વાત બાધે બાહુ મુખી. ૨. ક. દખી. ખ. પ્રરજા. ગ. પ્રજા. ખ. ગ. છે સુખી કે દુઃખી. ઘ. પ્રજા છે સુખિ કે દુઃખિ. ઙ. પ્રજા છે. ચ. પ્રરજા છે. ૩. ખ. ચરચા જોવા ગઓ તે વાર. ગ. ચરચા જોવા થયો તૈયાર. ઘ. ચરચા જોવા થયો તયાર. ઙ. ચરચ્યા જોવા થયો તઈયાર. ચ. ચરચા જોવા થઓ તીઆર. ૪. ક. અંગે ભાજે છે હથીઆર. ગ. સકલ હથીઆર. ઘ. ભીડ્યાં અંગે સકલ હથિયાર. ઙ. ભીડ્યા અંગે સકલ હથીઆર. ચ. બાંધાં અંગ સકલ અથીઆર. ૧૯. ૧. ૨. એકે પ્રતોમાં નથી. ૩. ક. ધડમડ. ખ. બાધુ ગડ મંડપ જોઈ લલો. ગ. વરિ ગઢ મઢ જોઈ વળો. ઘ. વારૂ ધડમાં જોઈ વલો. ઙ. વારુ ધડ મંડપ જોઇ વલો. ચ. વારુ ધડ મંડલ જોઈને વલો. ૪. ક. વલે. ઘ. પલ્યો. ચ. પછી આપ એકલો પલો. ૨૦. ૧. ખ. ચઊટા ચાવટી જોઆ ચોક. ગ. ચૌટાં ચાવટી જોઓ ચોક. ઘ. ચોરા ચોવટાં જોયા ચોક. ઙ. ચૌઉટા ચાવટી જોઆ ચોક. ચ. ચહુટા ચોટા જોઆ ગોખ. ૨. ખ. ગ. જોઆ મેહેલ મેડી ને ગોખ. ઘ. જોયા મેહેલ મેઢી ને ગોખ. ઙ. જોઆ મહેલ મેડી ને ગોખ. ચ. જોઆ મોહોલ મેડી બહુ શોક. ૩. ક. દ્યા. ખ. જોઆ ખાંચા સેરી પોલ. ગ. મેહુલી કુંચી સેરી પોલ્ય. ઘ. જોઈ ગલિ કુંચી ને પોલ્ય. ઙ. મેહેલી કાસોરી કુચી પોલ. ચ. લઈ કુચાને જોઈ પોલ. ૪. ખ. ગ. જોઈ દુકાન. ખ. ડોસીની ઓલ. ગ. દેરીની ઓળ. ઘ. જોઈ દુકાન દરજીનિ ઓલ. ઙ. જોઈ દુકાનદારિની પોલ. ચ. જોઈ દુકાન્દારીની ઓલ. ૨૧. ૧. ખ. ગ. જોઆં વેપારીનાં હાટ. ઘ. જોયાં વેપારી કેરાં હાટ. ઙ. ચ. જોઆં વેપારિના હાટ. ૨. ક. દેસે. ખ. જોઈ દસે દીસાની વાટ. ગ. જોઈ દસે દસાની વાટ. ઘ. જોઈ દસ દીસાની વાટ. ઙ. જોઈ દસે દસાની વાટ. ચ. જોઈ દસે દીશાની વટ. ૩. ખ. જોઈ નગર પછે આવો બહાર. ગ. જોઉ ગામ પછે આવો બાહાર. ઘ. જોયુ ગામ પછે આઓ બાર. ઙ. જોયુ ગામ પછે આવા બાહાર. ચ. જોઈ ગામ પછી આવો બાહાર. ૪. ખ. ગ. દીઠું સરોવર ભરીઉં. ખ. બાર. ગ. વાર. ઘ. ભરિયુ વાર. ઙ. ભરિયુ સાર. ચ. ભરીઉ વાર. ૨૨. ૧. ખ. તે વાલા. ખ. ધુવે. ગ. ધુએ. ઘ. ધોબિ ધુએ. ઙ. પોબિ ધુએ. ચ. ધોબી ધુએ. ૨. ખ. ગ. તે તો રાજા દ્રસ્ટ જુવે. ઘ. તેને રાજા ડરે જુવે. ઙ. તે તો રાજા ડપે જુએ. ચ. તેહને રાજા દ્રશતે જોઉએ. ૩. ઙ. નયનો.

૪. ખ. કોણ ધોવા તણી. ગ. આ વેળા કુણ ધોવા તણી ઘ કુણ. ঙ. કોણ ધોવા તણી. ચ. ધોઆ તણી. ૨૩. ૧.ગ. કો. ચ. વાંતર હરી ૨. ખ. બોલાવુ તો નાગી જસે. ગ બોલાવતા તે નામી જસે. ઘ. બોલાવુ તો નાસી જસે. ঙ. બોલાવતા તે નાસી જસે ચ. બોલાવતામા લા નાસી જેગે. ૩. ખ. હવવે હવવે તે પાસે ગઓ. ગ ગઓ. ઘ સાસતે સાસતે તે પાસે ગયો. ঙ સનૈ સનૈ. ચ શને શને તેહની પાસે ગઓ. ૪. ઘ. પરીવટ ધોતો ગ્યો. ૨૪. ૧. ખ સંગતે બેવા બેહે જણા. ગ સાથાતે બોલા બે જણ. ઘ સંઘાથે બોલ્યા સહુ જણા. ঙ. સઘાથે બોલા બેહુ જણા ચ. સંઘાતે બોલા બેહુ જણા. ૨. ખ. બે લાગે છે માનમા ઘણા. ગ બે લાગા મનમાએ ગણા. ઘ બે પોતાના મનમા ઘણા. ঙ. બે મનમા લાગા અની ઘણા. ચ બેએ લાગા મંનમાહા અતી ઘણા. ૩. ખ કોણ ગ. ઘ કુણ કુણ. ঙ. કોણ કોણ. ચ. કાણ કાણ. ૪ ખ લાગો છે વાદ. ગ માહો મહી તે લાગો વાદ. ઘ. માહો માહી વાધો છે વાદ. ঙ માહો માહે. ચ માહો માહા માડો પીવાદ. ૨૫ ૧ ખ ગજા જાણે મુવો. ગ. મુઓ. ઘ મહીપતે જાણુ કાઈ ધોબી મુવો. ঙ ગજાએ જાણુ કોઇ ધોબિ મુઓ. ચ મહીપતે જાણુ કોઇ ધોબી મુઓ. ૨. ખ અવગત થઓ કે ભુતજ હવો ગ અવગતે તે ભુતજ હવો. ઘ. અવગતિયો ભમતો હવો. ঙ હુવતો અવગતીયો ભૂતજ થઓ. ચ અવગતથી તે ભુતજ થઓ. ૩. ખ પરીઅટે જાણુ કો આઓ પ્રેત ગ પરીહટે જાણુ કોએ આવ્યો પ્રેત. ઘ પરીયટે જાણુ કો આવો પ્રેત. ঙ. પરિહટે જાણુ કોયાવા પ્રેત. ચ પરીએટે જાણુ કોઈ. ૪. ખ કપટ કરવા મુજ સુ હેત. ગ. કપટે કરવા મુજ સુ હેત. ઘ કરે કપટરા આવ્યો હેત ঙ. કપટે કરવા મુજ સુ હેત. ચ કપટ કરી મુજ દે છે ખેદ. ૨૬ ૧. ગ કુણ છુ. ઘ કુણ છે ঙ. કે તુ કોણ છે ચ કેહે ગજા તુ કોણ છે. ૨. ખ ગ આવેના આ દીસ. ઘ ঙ આ વેલા આ દીસ. ચ દીશ. ૩ ખ. ઉતાવલો. ગ બોલ્ય. ઘ બોલ્ય. ঙ. ચ. ઉતાવરે. ૪ ખ. નાહી તો છેદુ સીસી. ગ. સીસ. ઘ નિકટ છેદીસ શિસ. ঙ નહિ તો છેદુ સિસ. ચ નહીતર છેદુ શીશ. ૨૭ ૧. ક આગો. ખ બીહીત નથી ઘ બિહુ નહી. ঙ ભૂતા ભાગો બિહિ નહિ. ચ બીહીતો નથી ૨. ક કાઢુ દુર. ગ. ડાકંણ કાઢુ દુર ઘ. ঙ ડાકણ કાઢુ દુર. ચ. ડાકેણ. ૩. રાક્ષસને રોળુ અમ્યો. ચ. રાખસને અમો રોલવુ. ૪. ખ તને કરુ ચકચુર ગ. તુજને કરસુ સુર. ઘ. તો તેને કરુ ચકચુર.

ચ તો તુજને ડર ચડ્યુર. ૨૮ ૧. ખ પરીઅટ બોલીઓ ગ પછે પરીહટ વળતો બોલીઓ. ઘ બોલિયો ङ તાહરે પરિહટ બોલિઓ ચ તારે પરીએટ બોલીઓ ૨ ખ મનમા આણી તાપ ગ આણી મનમા તાપ ङ આણી. ચ મનમાહા તાપ ૩ ખ હુ કોથી બીતો નથી ગ. હુ કોઈ થકો બીહીતો નથી ઘ તુ કોથિ મિતો નથી ङ તુ કોથિ બીહીતો નથિ ચ તુ કોઈથે બીહીતો નથી ૪ ખ હુ છુ ભુતનો બાપ ગ સુ છે ભુતનો બાપ ઘ સુ ભૂતનો છે બાપ ङ સુ ભૂતનો છે બાપ ચ સુ છે ભુતનો બાપ. ૨૯ ૧. ખ કહે પ્રથમ કહુ ગ કેહે પ્રથંમ કહુ ઘ ગજા કહે પ્રથમ કોહો ङ પ્રગથમ. ચ ગજા કેહે પરથમ કહુ ૨ ખ નામ ઘ સુ તમારૂ નામ ङ નામ. ૩ ખ તારે પછી થાહારુ કહે ગ તાહાર પછે તાહારૂ કેહે ઘ તાર પછી મારુ ક ङ તાર પછે ચ તાર પછી તાહારુ કહે. ૪ ખ થાએ આપણુ નામ ગ તો થાઅ સકલ સીધી મામ ઘ આપણુ કામ ङ નો થાય આપણુ કામ ચ નોએ આપણુ નામ ૩૦ ૧ ખ ગકને ગઅ, ગએને ગ ગએ, ગએને ઘ કરુ રાયને ર-, રકને રાય કરીજે ङ કરુ ગંકને રાઅ, ગયે ગડ કરીજે. ચ આ કરુ ગએને રડ, ગએનો ગડ કરીજે. ૨ ખ ગ ङ વસ ખ ગ કોઅ ખ કોઅ વસ અમ નહીજે ગ કોહેને વસ અમો ન ગહીજે ઘ કોય ન ગીઝે ङ હમો વસ કોને નવ રહિએ ચ કોઈ વશ અમો નહીજે ૩ ખ અનમી અહકારી સાર વાત દમા દાખુ ગ અહ નમીએ અહમાર સરને વાત દનમા દાખુ ઘ અનમનીયે હવી અહકાર સાર વાત દલ દાખુ ङ અનમિ હેવો હકાર સગન વાન દનમા દાખુ ચ અનામીએ એહેકાર શારવાત દીનમાહ રાખુ ૪ ખ વસવરતી રાખુ ગ લેખે રાખુ ઘ પુત્રમિત્ર સમાન ભોમા, અવશલ ગખુ ङ લેખે રાખુ ચ અનવશ લેખે રાખુ ૫ ખ માનીએ અમો, લેહિ જવ ધાનુ નહી ગ પર હુ નચ જીવ ધાનુ નહી ઘ માગણુ પાનણુ નામે અમ્યો, પરદેહ જીવ ધાનુ નહી ङ માગણ પાનણુ માનીએ હમો, પરદેહ જીવ ધાનુ નહી ચ માલણુ પાલણુ માને અમો. પરદે જીવ ન ધનુ અમો ૬. ખ વસવરતી રાખુ ગ લેખે રાખુ ઘ લક્ષ જિવ સુ સચરુ તે એકલો આવ્યો અહી ङ લક્ષ જીવ સાથે સાચરુ તે એકના આવા અહી ચ નાખ જીન થા નીશરૂ, તે એકવા આના અમો. ૩૧ ૧ ખ. તો પરીઅટે ગ. તે પરીએટે. ખ ગ મન. ઘ તારે પરીપટે વિચારૂ મન ङ તે પરિહટે ચ. આ તે પરીએટે. ૨ ખ. એતા માહારા.

ઘ. મારો. ચ. એ તો નંદસીન રાજન. ૩. ખ. ગીરોમણ. ગ. સીરોમણી. ખ. રાઅ. ગ. રાએ. ઘ. ઙ. સિરોમણ. ચ. શીરોમણ. ૪. ખ. પરનઅ. ગ. એની પરનએ. ઘ. એહની હુ પ્રનવ. ઙ. એહેની હઉ પ્રનવ. ચ. હું પણ હુ એહેની પરનએ. ૩૨. ૧. ખ. સમસામાં. ગ. સુમસીઆમાં. ઘ. એહને નાંમ સમસામાં કરે. ઙ. સમસ્યાએ કહુ. ચ. શંમશામાંહાં કહુ. ૨. ખ. લખ જોનામાં મે લહુ. ગ. લખણ જોનામાં મે લહુ. ઘ. ચતુરાઈએ મારે મન લહુ. ઙ. લખણ જોતમાં સર્વે લહુ. ચ. લખણ જોનામાં મે લહુ. ૩. ખ. માહારા નામનુ રાખુ માંમ. ગ. માહારા મનની રાખીને મામ. ઘ. મારા નાંમની રાખુ માંમ. ઙ. ચ. માહારા મંનની. ૪. ખ. ગ. પરાંતરે. ખ. ગ. નાંમ. ઘ. ઙ. કહુ પરંતરે. ઘ. મારૂં. ચ. કહુ પરાંતરે માહારૂ નાંમ. ૩૩. ૧. ખ. ધરે અંગ રંક રાજા સો દીસે. ગ. ધરે અંગ રાખે રાંગ અંક રાજા સો દીસે, પામે, ઘ. ઙ. રંક રાજા સો દીસે. ચ. ધરે અંક રાખે રંક, અંક રાજા શો દીસે. ૨. ખ. ઘ. ઙ. સોભે સાહ સુલતાન, માંન પામે મન હીસે. ચ. માંન પામે મંન હીશે. ૩. ખ. વીસાનો લાખ વીસાનો. ઘ. ધર હરે વીશ વસાનો. ચ. તેહેને કરે લાખ વીશેક. ૪. ખ. જેનુ જેનુ કરમ, મરમ તેહમાં તે સાનો. ૪. ગ. તેહને હાસનો. ઘ. એહને જેવુ કરમ મરમ કોહો તે તાંનો. ઙ. જેને જેવુ કરમ, ધરમ દેઉ તે સોભે. ચ. તેહેને તેઉ વીશેક. ૫. ખ. ગ. ઘ. જે ઢાંકણ જગત વાખે. ખ. ગ. રૂપ સમારે તહારુ. ૬. ખ. ગ. ઘ. ઙ. અમો નીત સમાર તેહને. ખ. તુ. ગ. તે સમજને નામ મહારૂ. ચ. તેહેને શમારૂ નીત અમો. ઘ. તે નામ જાણજો માહરૂ. ચ. માહેરૂ. ૩૪. ૧. ખ. ગ. અરસ પરસ ઓલખીઆ બેઅ. ઘ. મનમાં ઓલખીયા એ માંહાં હે. અરસપરસ ઓલખીઆ બેહુ. ચ. આશપારા ઓલખીઆ બેહે. ૨. ખ. ગ. ભાંગો મન તણો સદેહ. ઘ. મન તણો સંદેહ ભાગો તાહા. ઙ. સંધેહ. ચ. ભાગાં મંન તણા શંધેહ. ૩. ખ. હવે બેઉએ મરમજ લએો. ગ. હરખ થએો. ઘ. હરખ બેહુના. ઙ. હરખ બેહુના મંનમા થએો. ચ. હરખ બેહુને મંન ના થઆ. ૪. ખ. ગ. રાજા પરીઅટ પાસે ગએો. ઘ. રાજા તેની ઙ. રાજા પરીહટ પાસે ગએો. ચ. નરપતી પરીએટ પાસે ગઆ. ૩૫. ૧. ખ. આવેલા તે અહી શું કાજ. ગ. આ વેલામાં અહીઆં સુકાજ ઘ. કાસો આવેલા સુ છે. ઙ. આ વેલામાં હા સુ કાજ. ચ. આ વેલાએ સુ છે કાજ. ૨. ખ. કેમ આવા એકલા. ગ. કેમ એકલા આવ્યા. ઘ. એકલા પધારી રાજ. ઙ. કેમ એકલા

આવ્યા માહારાજ. ચ. એકલાં કેમ આવા મહારાજ. ૩. ખ. નહી સાથે રાવત છોડલા ગ. નહી સાથે. ઘ. નહી સાથી જુથી ગોડલા. ઙ. નથિ સાથે હાથિ. ચ. નથી શાથી ભાયુ જોડલા. ૪. ખ. નહી સાથે પાયક જોડલા. ગ. નહી ભાથા પાએક જોડલા. ઘ. નથી ભાથી પાયક જોડલા. ઙ. નથી હથીઆર પાએ જોડલા. ચ. નહી હસ્તી તથા ઘોડલા. ૩૬. ૧. ખ. ગ. અનોપમ. ઘ. અનોપમં કોમલ જાત. ચ. રૂપ અનોપમ માઝમ રાત. ૨. ખ. નીસા અંધારી. ગ. કાલી અંધારી. ઘ. માઝમ. ઙ. કાલિ હંધારિ માઝંમ. ચ. કેમ આવા અંધારી રાત. ૩. ખ. ગ. સુણુ રે. ઘ. સુણો પરીયટને નરપતિ કહે. ઙ. સુણુ રે પરિહટ રાજા કેહે. ચ. સુણુ રે પરીઍટ રાજા કેહે. ૪. ખ. સંખેપે. ગ. બહુ સાંખે પને મંનમાં બેહે. ઘ. કહો સંક્ષેપમાં તે તુ લહે. ઙ. કહુ સંક્ષેપે તે તુ લહે ચ. શહ શંક્ષેપ તુ મંન માંહાં લહે. ૩૭. ૧. ખ. નીસ ચરચા. ગ. નીસા ચરચા. આવીઓ. ઘ. નિશા. ઙ. નિસા. ચ. નીશ ચરચા જેવા આવીઓ. ૨. ખ. માટે સાથ નથી લાવીઓ. ગ. માટે સાથે કોઈ નથી લાવીઓ. ઘ. માટે સૈન્ય નથિ લાવિયો. ઙ. માટે સૈન નથિ લાવીઓ. ચ. માટે શૈન નથી લાવીઓ. ખ. ગ. સંદે એક ઉપનો છે મુને તે માટે પૂછુ છૂ તને. ઘ. ઙ. મે તો મારૂ કારણ કહુ પણ એક બીજુ અપરત થયુ. ચ. એક શંદેહ ઉપનો છે મુને, તે માટે હુ પૂછુ તુને. ૩. ખ. ગ. મધરાતે. ઘ. મધ્ય રાતે તુ બેહો ભુપ. ઙ. મધરાતે બેહો તુ ધુએ. ચ. મધરાતે તુ બેહો ધુએ. ૪. ખ. માત્ર કોની નવ જુવે. ગ. બીક કેહેની મંન મ જુએ. ઘ. બિક મનમાં કોની નવ ધરૂ. ઙ. કોની તુ જુએ. ચ. બીહીક મંનમાંહાં કોહોની નવ જુએ. ૩૮. ૧. ખ. સાચી વાત તુ કેજે આજ. ગ. સી જે વાત કેહેને આજ ઘ. આ પંક્તિ નથી. ઙ. તે વાત સત કોહો રે તમો ચ. શીઘ્ર વાત તુ કેહેની આજ. ૨. ખ. લેસ માત્ર નવ રાખે લાજ ગ. લેસ માત્ર નવ રાખેસ લાજ ઘ. આ પંક્તિ નથી. ઙ. તો તુજને નિવાહસુ હમો. ચ. લેશ માત્ર માંહાં ન રાખે લાજ. ઙ. પ્રતમાં આ પછી બે ચરણ છે. સીઘ્ર વાત તુ કેહે રે આજ લેસ માત્ર ન રાખો લાજ. ૩. ખ. ધોબી કહે સાંભલીએ રાઅ. ગ. ધોબી કેહે સાંભલ તુ રાએ. ઘ. ધોબિ કેહે કહુ મનમાં ધરો. ઙ. ધોબિ કેહે સાંભલજે રાય. ચ. પરીઍટ કેહે શાભલ રે રાએ. ૪. ખ. ગ. સમજ આપ લેજો મન માઅ. ઘ. સુણિ વચનને પાછા ફરો. ઙ. ચ. સુણી

વાતને પાળા કરો. ૩૯. ૧. ખ. ગ. કર સમસા તે મંનમા મરો. ૪૦. ૧. ખ. રામદી રાવણ. ગ. રામ દી આવણ. ૧. ઘ. લિયો લંક લપેટ દેઠ નદી જેદમાં મગ્ના. ઙ. આ છાપો જ નથી. ચ. લીઓ લંક લપેટ, દેઠ નદી ગંગ દી રાવંણ. ૨. ખ. હરણ સીતા તે નાંમ કાંમની પ્રીતે કારંણ. ગ. હરણ સીત ને નામ કાંમ નદી પ્રતી રાવણ. ઘ. હરણ સિતને નાંમ. કામ નહે પ્રતી રાવણ. ચ. હરણ શીતાને નાંમ, કાંમ નદી પ્રતીરાવંણ. ૩. ૪. ખ. કઊરવ જે જુવરે રમા, તે જુવો વીચારી કાંમની તેહેના પાગ્રણ તીસમસ કરી, તે કારણ દો જ્નમની. ગ. હણ કૌરવ વેર પેર મન જે જોઈ વીચારી, કામનીને મન નેહે, દેહે સોભે જે નારી. ઘ. હણો કૌરવ જે વેર પેર મન જેને વિચારી, કામનીને મન નેહ, સો દેહ શોભે એ નારી. ચ. હર્ણાં કૌરવ જે પેર, મંન ને વીચારી, કાંમનીને મંન નેહ, દેહ શોભે જે માહારી. ૫. ૬. ખ. દંત ધાવન બોહો કરે, તેહેને નાંમ છે, તે, હુ ઊભો તે હામ છે. ગ. એક દાંત ધાવનનાં બે કરો તેહેને નામે મ, તેહે સમારણ કારણે, ઊભો છુ આ કાંમમા. ઘ. એક દંતધાવનનાં બે કરો રે, તેને નામે નામ, તે સમારણ કારણે, હું ઊભો છો આણે ઠાંમ. ચ. એક દંત ધાવંનનાં બે કરો તેહેને નાંમે નાંમ, તેહ શંમારણ કારણે હુ ઊભો છુ જલમાંહે. ૪૧. ખ ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં બે પંક્તિ વધારે છે. નવસે નવાણું પૂરા હરી, તે સમસા પરિહરે કરી. ઘ. ઙ. બે ચરણ વધારે છે. સુણિ વચનને બોલ્યો રાય, ઘ. પરિચર હો મહીમાય. ઙ. સુણ વચન પરિહટ તુ નાગ્મ. ૧. ખ. ગ. દીવસે. ખ. ના સમારે સા માર. ગ. ન સમારે સા માર. ઘ. દાઢે ન સમારો સામરા. ઙ. દાઢે ન સમારે સા માટે. ચ. દાહાટે શમારે નહી શા માટ. ૨. ખ. અરધી રાત રે આવા ઘાટ. ગ. આધી રાતે કામ આવો ઘાટ. ઘ. જે અરધી રાતે આવો ઘટ. ઙ. હરધી રાતે આવે ઘાટે. ચ. અરધી રાતે કેમ આવો ઘાટ. ૩. ક. અચરત કેહે મારીએ ઘણુ. ગ. તે અચરત મુજને છે ઘણુ. ઘ. અચરજ છે મુજને ઘણુ. ઙ. તે અચરત મુજને છે ઘણુ. ચ. અચરત મુજને છે ઘણુ. ૪ ખ. સીઘ્રે વચન સુણુ તમ તણુ. ગ. સીગ્રે વચન સુણુ તુજ તણુ ઘ. સિઘ્રૂ વચન કહો મન તણુ. ઙ. સીગ્ર વચં સણુ તંમ તણુ. ચ. શીગ્રે વચંન સુણીએ તંમ તંણુ. ઘ. ઙ. પ્રતમાં બે પંક્તિ વધારા છે. કોની બીક દાઢે તુ ધરે, જે અરધી રાતે તુ કામ જ કરે. ૪૨. ૧. ખ. સામ, ગ. દો લોઅણ, ઘ. દો નેણ ખર

ચર,વર્ણ' તે સામ સરખો. ક દો નયન. ચ લોચન, શામ શરીખો, ૨. ઘ.મા આ ચરણ નથી. ક મા પણ નથી. ચ. વાદ તો પુરખ પરીખો ૩.૪. ખ પુષ્પ પ્રીમલ નીસ દંન, સ્વર મોટો સરવાગે, મુખ કમલ કોઈ જાત, ભાત અનેરી અંગે. ગ. મુખ પ્રેમળ નીસ દીસ, સીસ મોટો સબ આગએ, મુખ કોમળ કો જાત્ય, નાત્ય અનેરી ગગએ ઘ પૂષ્પ પરિમલ નિસ દિસના, શિમ મોટુ સબ અગથી, ચિત્ત કમલ કો ભાત, જાત અનેરી અંગાથિ, ક. પુષ્પ પીમલ નીસ દીન, સીસ મોટુ સમ અગથે, મુખ કમલકો જાત, ભાત અનેરી રગથે ચ. પુષ્પ પ્રેમલ નીશ દીશ શ્રીશ અંગથે મોહોટો. ૫ ૬ ખ. પ્રીમલ. ભેહે જુજને છે તેહ તણો ગ ભેએ મુજને છે તે તણે. ઘ સુગઢ નારના સ્વેદ, પુષ્પપરિમલ અતિ ઘણો, પુષ્પ પરિમલ અતિ ઘણો, માટે આવો આ શમે, ભે મુને છે તે તણો ક સુઘડ નાગના સ્વેદનો, મો પરમલ અતી ઘણો, માટે આવો આ સમે, ભો મુજને બહુ તે તણો. ચ શુઘડ નાદ સ્વેદનો, મોહોટો પ્રીમલ અતી ઘણો, માટે આવો તે શમે, મુજને ભેએ છે અતી ઘણો ૪૩. ૧. ઘ ઘણો. ક. ગ્રિઝે. ચ રાજા મંનમાહા ગીજે ઘણુ ૨. ખ. પરમ. પરીઅટ તણુ. ઘ. સુણી પગ્નિઅટ તણુ. ક સુણિ પરિહટ. ચ. વચન સુણી પરીએટ તણુ ૩. ખ ગ. અરે ભાઈ એહવી કો નાર ઘ. ક. જે નાર. એ રે ભાઈ એહેવી કાણુ નાર. ૪ ખ. મે તો નવ ગ મેહે તાને નવ. ઘ. મે તો નવ દીઠિ ક મેહેતો નવ. ચ. મે તો નવ દીઠી શશાર. ઘ. ક પ્રતોમા નીચેની પંક્તિ વધારે છે. ઘ. એવિ પદમની કોને ઘેર, મુજ આગલ કહો માડી પેર ક એહ પદ્મની કોહોને ઘેર, મુજ આગલ કોહો માડી પેર. ૪૪. ૧ ખ જેનો પ્રીમલ ગ જેહને પ્રેમન. ઘ એહનો પરિમલ. ક જેહનો એ પટકુનનો પાસ ૨. ખ જેથી ભમર ઉતરે આકાસ. ગ દેખી ભમર. ઘ દેખિ ક. આકાસ ચ. પ્રતમા ૧, ૨, ચરણ જુદો છે તે નીચે મુજબ છે. 'તે રામા રાણી કોણ તણી, પૂછે નંદ નગરનો ધણી. ૩. ખ. ગ તે રામા રાણી કો તણી. ઘ એવી નાર રાણિ કુણ તણિ. ક એવી નારી કો તણી. ચ. એ દેવાગના કે દેવી હોએ ૪. ખ ગ ક. પુછે એમ નગરનો ધણી ઘ પુછે છે એમ નગરનો ધણિ ચ. શ્રીગ્રે મહીપત કેહે મન માહે. ખ ગ પ્રતોમા આ પાછી બે ચરણ વધારે છે. ખ.ગ. દેવ અગના અહેવી નવ હોય, સીધ્રો મહીપતી કેહે બોલો સોઅ. ૪૫ ૧ ખ તે સમજવો ગ તે સાભળવો માહારા વીર ઘ. મારા વિર. ક તે સભળાવો માહારા વીર ચ. તે શાભલજો

માહારા ધીર ૨ ખ. હૈડું નવ રહે માહારે ધીર ગ. હઈડુ ન થાયવે એ મુજ ધીર ઘ હઈડું નવ ખેચે મુજ ધીર ઙ હઈડે મુજને રહે ધીર ચ. હઈડું નવ ચાલે મુજ ધીર ૩ ખ ગ રહે પરીઆ કે સાભળિએ ગએ ઘ. ટહે પરિયા સાભળજો રાય, ઙ રહે પન્દિટ સાભળજો રાય ચ ટહે પરીઆટ સાભળજો રાએ ૪, ખ માહારે મેંદે નવ કેવાએ ગ માહારે મોંઢે મે નવ કેહેવાઅ ઘ. મારે મોઢે કહ્યુ નવ જાય ઙ માહારે મોહોડે નહિ કેહેવાય ચ. માહારે મોહાડે નવ કહેવાએ. ૪૬ ૧. ખ મુનીનદા ન કરૂ આપ ગ. અસ્ત્રી નદયા ન કરૂ આપ ઘ. હું અસ્ત્રિની નદા નહી કરૂ ઙ અસ્ત્રીની નદ્યા નહી કરૂ ચ સ્તુતી નદા હુ ન કરૂ આપ જુઓ પરિશિષ્ટ ૧. ૨ ખ. અસ્ત્રી નદેથી અસ્ત્રી હતા પાપ ગ અસ્ત્રી નદે અસ્ત્રી હતાનુ પાપ ઘ મહાપાપ મુસ્તક નહિ ધરુ ઙ મહાપાતીક મુસ્ત નહિ ધરુ ચ સ્ત્રી નદા સ્ત્રીહના પાપ ૪૭ આ પદના દરેક પ્રતોમા નીચે મુજબ વધારે પંક્તિઓ છે જુઓ પરિશિષ્ટ ૧ ૪૭ ૧ ખ ગ શક, ખ અક્રુસ ૧ ૭ વર્ગ સતુરિ ૮૬, ૭૮ ગજાધિ ઝાઝો ૧. ચ વગણ શતુથી ૨૬, અષ્ટ ગજથી જાજો ૨ મીરામણ જાણ ગણ્યા માને આણે ગ જાત્ય મીરામણી સાભળ, રાણુ મણ જસ અદાનો ઘ સચ સિરામણી સાણુ ગયમાના જસ અજો ઙ જાન સિરામણ સાર ગય માને જસ અજાન ચ જાન નીરામણ શામ ના માને તેજવ આજો ૩ ૪ ખ તમને ઝીને તેહ, તે તમો નહી ઝીતાઅ રાઅ તમો વચન માનજો, તે નર ઝીતલગાઅ ગ તમને છતે એહ તમે નવ્ય છતાયે એ વચને તમને મગ છત થઅ ઘ તમને જિતે તેહ એ છતો નહી જાય, વચન તમને કે જે તે મન સમ ઝિત્યો ાય ઙ તમને છતે જેહ, તે છતો નવ જાય, તે વચન મુ તમને ગઅ ઝીત રીઝો નાથ ચ. તમને છતે તેહે, તેહે જીતો નવ જાએ પછી નુ ચ ણુ નથી ૫ ૬ ખ. ભોગી તમારા ઘર તણો, અદીકારે અકો જેણ પારીજાત મે પ્રીમન ધણો, પદમણી છે ઘર તેહ ગ. ભાગી તમ રીદ્ધી તણો, એહ અધીકાર અદકે ઘણો, પારજાતીક પ્રેમન સમી, પદમણી નાર વેરે તેહ તણે ઘ ભોગી તમ સમરધી તણો, આદ્ય અધિકાર છે અતિ ઘણો, પારજાતિ પુષ્પ નાર છે વેર તે તણો, ઙ ભોગી તમ સમધી તણો, અરથ પદ હધીકાર અકેરો ઘણો, પ્રજાતીક પ્રેમન શમો, પદ્મની નાર ઘેર તે તણે ચ. ભોગી તુજ શમદ્ધ ઘણો, આદ અધીકાર છે તેહતણો પારજાત પ્રેમવ શમી પદમી નાર ઘેર તેહ તણે

૪૮ ૧ ખ આપણે ઘેર આવે તે કામ ગ આવે કામ. ઘ અને ઙ. પ્રતમા આની પહેલા નીચેના ચરણો વધારે છે. ઘ જો સમજાવો તો ઝર જાઉ, ચતુર શિરોમણિ છે નદરાયો વાત અન્થ કરૂ તેનો તે, જો મનમા હોય સંદેહ ઙ જો સમક્ષ હોય તો વેગ જ જાવો, ચતુર સિરોમણુ છે નદરાય, વલી આથ કરુ તેહનો, જો મનમા હોય સધેણ (પછી) ઘ આપ વગમાએ ના આવે જ્ઞ કામ. ઙ આપ ઘરમા ન આવે કામ. ચ આપ ઘેર આવે કોઈ કામ. ૨. ખ તેહેનુ જે કેનાહે નામ ગ તેનુ જે કહેવાએ નામ. ઘ તેનુ જે કેવ નામ ઙ એક તેનુ કહેનાય જે નામ ચ તેહનુ તો લેવાએ નામ. ૩. ખ કેવાઅ. ગ કેહેવાઅ ઘ કેવાય ઙ ગધા અનને ચ ગધુ અન જે કેહેનાએ ૪. ખ વીચારેશ અ ગ તેનુ નામ વીચારો ગઅ. ઘ તેહ નામ. ઙ ગાય. ચ તેહેનુ નામ વીચારો રાએ. ૪૯ ૧ ખ ગ ઙ ચ એ બે નો કરો એક વીચાર. ઘ બે મલિને કરજો એક વિચાર ઙ ૨. ખ મેહે કહી ત વરની સ્ત્રેન ગ મે કહી તે નરને ઘેર નાર ઘ મે કહી તે તેને વેર નાર. ઙ મે કહી તેને ઘેર નાર ચ મે કહી છે તેહેને ઘેર નાર ૩ ખ પખી ઊડો જોહેને જોડ ગ ચ પખી ઘ પખિ ઉડે જેને જોર ઙ. આ પક્તિ પહેના 'વળી કરૂ બીજુ દ્રષ્ટાન્ત, જો કાઈ મનમા હોયે ભ્રાન્ત ક પછી ઙ પ્રમાણે. ૪ ખ એ વાતનો એ અકોર ગ એ વાતનો એમા કોટ ઘ તે વાતના લેજ્યો અકોટ ઙ. તે વાતનો લીજે કોલ, ચ તેહ વાતનો લો અકોટ. ૫૦ ૧. ઙ. જેને આધારે રેહે છે પ્રાણ. ૨. ખ તુ ચતુર સુજાણ ગ નામ રે ચતુર સુજાણ ઘ ચેન નામ તુ ચતુર સુજાણ. ઙ ચતુર સજાણ. ચ નામ તુ ચતુર સુજાણ ૩ ખ ગ એ બે પીડી કરો એક પેર ઘ હવે કરજ્યો એક જ પેર ઙ. એ બેની કરો એક પેર. ચ એ બે પ્રાછી કરો એક પેર ૪. ખ ગ. મેહે કઈ અસ્ત્રી તેને ઘેર. ઘ સ્ત્રિ ઙ મે કહિ ચ મેહે કહી સ્ત્રી તેહેને ઘેર. ૫૧ ૧. સર્વે સહુ ચ મા આ કડી નથી. ૩ ખ ગ પીછો તેહેના મનનો પાર ઙ. મા પહેના એક પક્તિ છે. 'તેના મનનો મર્મજ લીધ સુજન સરપાવ પરિહરને દીધ' પછી ખ ગ ની જેમ "પીછો ઘ મા તેહના નામનો પારજ લિધો, સિર સિરપાઉ પરિઅટને દીધો" ૪. ખ ગ જુગતેથી પછે કરો જુહાર. ઙ જુગતેથી જો કરજો જાહેર. ચ. નથી ૫૨ ૧ ખ. દના સમણે પછે નર નારી નામ ગ મનમા સમઝે અસ્ત્રીનું નામ. ઘ મન સમણે સ્ત્રીના નામને. ઙ મનમા સમસો સ્ત્રીનું નામ ચ મન શમજે અસ્ત્રીના નામમા ૨. ખ પાછો

ગઢન આવે। હાર ઘ ગામમે ચ આ ચરણ નથી ૩ ખ થઉ મ ન રોમા વલચીત અ ગ ઝ રોમાચીત્ય ૭ રાજ્નચીત અ ગ ચ થઓ મ ન પીન રામા સુરંગ ૪ ક સ્ત્રી દી લાર્ગો રંગ ખ ઝ પરવસ દેહ થઓ અસ્ત્રી સગ ઘ. સ્ત્રી મનવાનો દિધો સગ ૭ વસ્ય દેહે થઓ સ્ત્રી સગ ૫૩ ૧ આ બંને ચરણ એક પ્રતોમા નથી ૨ ૩ ઝ. નીદુરા ૫૪ ૪ ૨ ખ થઈ વાકુન મહીપતીનું મ ન ઝ. વેઉ વાકુન નજ્નનુ મ'ન ઘ માનનિ સાથે વલગુ મન ૭ માહની સાથ વલગુ મ ન ચ છે વાકુલ મહીપતીનુ મ ન ૫૫. ૧ ૨ ઘ સ્પશને દગતિ બધે ૩ ખ થીજે ૪ ખ. ૫ તગ ઝ સાક્ષાત ઘ પ્રત્યક્ષ ૭ પ્રતક્ષ ચ પ્રતક્ષ ૫૬ ૫૭ ૫૮ ડીઓ એક પણ પ્રતમા નથી ૫૯ ૧ ખ ઘ તબ કોડ ઝ મરોર નએને ૨ ખ સ્નજબ પુરાને પે પેખી ઝ. સાર રાન પારખે પેખી ઘ. સાર સ્તવ પરખે પેખી ૩ ખ નજ્જર ભરી હોરી ૪ ખ. લાલીધન જોરી ૫ ખ અમો બાગે મઉ દામકી ઝ અમુલખ મેરી દામકી ઘ. અમુલખ ધે મમની ૭ અનુનખ ચ. અસ્ત્રી શારી પરાતરે અમુનખ રો કોમની ૬ ખ ચાખી, નહી કોડી કામકી ઝ. ચાખી નહી કોરી મામખી ઘ. નહી કોડીમ કામખ ૭ મલુ કામકી ચ ચાખી નવચીત છે થઈ, નહી ખોટી કોડી કામખ ૬૦ ૧. ખ મન ઘ કોને સુનિ એક જ ક્રોડ ૭ મને સુણી ને લક્ષ કરો ચ લખ જ ક્રોડ ૨ ઘ મારે રાજા લાગે હોડ ૩ ઘ. જરૂરપણે વીતી જામનિ ૪ ખ જોઈ ઝ વીચાર કરી જોઈ ઘ જોઉ મમની ચ મરે વીચાર જોઈ મામની ૬૧ કડી પહેલા ખ. ઝ ઘ. ૭ ચ. બધી પ્રતોમા એક પક્તિ–બે ચરણ વધારે છે 'જો જાણે માહરો પરધાન તે વાર્તે ધરે મુજ નામ" ૧ ક આપત ઘ. હીયડે મરો પ્રપચ ૭ ચ હઈડે ૨ ખ. સગ ઝ. સાથ ૩ ખ રાવ ઝ. રાએ ૪ ખ દરી એકઠી સરવ સભાઅ ઝ સામદ સાલાહી રારવે સભાએ ઘ પુરણ ત્યાહા કિધી સભાય ૭ સોઉ સઘળી સભાય ચ શામદ પુરણ છે શભાએ ૬૨ ૧ ખ. ઝ ૭ ચ તે વેલા આવો ૨ ખ ઘણ બોનાપી દીધુ માન ઝ મન સા સીધે દીધા માન ઘ દેઈ માન રાયે આપ્યા પાન ૭ ચ મન સાથીધે દીધા માન ૩ ૪ ઘ. પ્રથમ દેશ ભણિ પરવરો ૭ પછે દેસ સાઉ પરવરો ૬૩ ૧ ખ ઝ લો ટકા લાખ સવા મરોડ ઘ. લ્યો ટકા જોઈએ એટના ૭ લ્યો ટકા જોઈએ તે ક્રોડ ચ લોની લાખ ટકા રોકડા ૨ ખ ઝ ઘોડા જુગતી જોડ ઘ ટૂકા અશ્વ લાવો તેટલા ૭ લાવો અશ્વ ટુડી જોડ

ચ. લાવોની જુગતી ઘોડલા. ૩. ખ. બહુ સેનાં સોડાડી સાથ. ગ. સપત સેન શો ઘોડો સાથ ઘ. સુલપ સેન સુંઢાઢો સાથ. ઙ. સોઢાડો. ચ. નંદશેન શોઢાડો સાથ. ૪. ખ. દ્રવ અંદરગલ રાખો હાથ. ગ. દાંમ અંન રાંગલ. ઘ. દ્રવ્ય અનરગલ. ઙ. દામ અનંગલ. ચ. દાંમ અનલગલ. ૬૪. ૧. ૨. ઘ. ઉઠો સિધ્ધ કરો આ ઘડી. ચ. ઊઠી સીગ્રે થાઓ આ ઘડી. ૩. ૪. ઘ. તો જાવાનુ ન ધરસો દુખ. ૬૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. કહે પ્રધાન. ખ. ગ. સુણીએ મહારાજ. ૨. ખ. હવડાં કાજ. ગ. હમણાં કાજ. ઘ. હવડાં ધાડાનુ સુછે કામ. ઙ. હમણાં કાજ. ૩. ખ. ગ. વૈધરત. ઘ. વૃષ્ટા બ્યતિપાત. ઙ. વીછી વ્યતીપાત. ચ. વીશટી વતીપાત. ૪. ઘ. શુભ કામે થાય ઉતપાત. ચ. મોહોટાં કાંમમાંદા થાએ ઊત્પાત. ૬૬. ૧. ખ. ગ. કાલ્ય. ૨. ઘ. આપસુ ૩. ખ. સાંમલ પ્રધાંન. ચ. સાભલ રે વાત. ૪. ક. ન લહે વાત; ખ. માહારી વાત સુ ન ધરે કાન. ઘ ન લહું વાત. ગ ઙ ચ. લેહે વાત. ૬૭ ૧. ક હુ કે જે લેવુ. ખ ગ ઙ જે વાતનો કેડો લીજિયે. ઘ જે વાતનો હુ કેડો લઉ. ચ. કેડો લીજીયે. ૨. ખ. રીધ પાર તેહેનો લીજીએ. ગ. સદ પાર તેહેનો કીજીએ. ઘ. ન થાય તો પ્રાણ જ દઉ. ઙ. સધ્ય પદારથ તેનો કીજીએ. ચ. શદ પાર તેહેને કીજીએ. ૩ ખ. સભામા. ૪. ખ. ઘ. ઙ. તારે હું સાનો રાજેન. ગ. હું તો સાનો રાજાંન. ચ. તાહારે હું શાંહાંનો રાજંનં. ૬૮. ૧. ગ. પ્રથેમ. ઘ. આજ અવજોગ પ્રથમ મને. ઙ. આજ અવજોગ પરથમ મુને. ૨. ખ. પડે તુને. ગ. કહીએ તુને. ઘ તારય પછી તો વેડે તુને. ઙ વલતી તુને. ચ નડશે તુને. ૩. ખ હવડે જાવાને કરે સહી. ગ તો જાવાનુ કરે ન નહી. ઘ ન કરે સહિ. ચ હમણાં જાવુ કરે નહી. ૪. ગ આજ થકો. ઙ આજ પછી. ચ આજથી તુ પરધાંન જ નહી. ૬૯ ૧. ખ ગ. ઘ. ઙ ચ પાલે બોલ. ૨. ખ. ગ ઘ ઙ ચ પાલે કોલ. ૩. ક. પ્રતીધરમ ગ. પતીધરમ. ઘ પતિધર્મ. ઙ. પ્રતીધર્મ. ૪. ગ. પાલે કરમ. ચ. કરંમ. ૭૦. ૧. ગ. હરીજંન તે જે મુકે સાસાર. ચ. આચારી તે જે પાસે આચાર. ૨. ખ. સેજે મુકે સંસાર. ગ. પવીત્ર તે જે પાસે આચાર. ઘ. હરિજન તે જે ભક્ષ અપાર. ઙ. ચ. હરીજન તે જે મુકે સંસાર. ૩. ૪. આ બંને ચરણ એકે પ્રતમાં નથી. ૭૧. ૧. ૨. આ બંને ચરણ પણ એકે પ્રતમાં નથી. ૩. ગ. સતવાદી નવ બોલે આલ. ૪ ગ. રાજા તે જે પ્રજા પ્રતીપાલ. ઘ. સત્યવાદી. ચ. શતવાદીનાં બોલે આલ.

૭૨ કમા આગળ આટલું વધારે જો શપને જેવો ~જેસ (?), મગણુ તે જેને નહી રાસ ખ ગ ઙ ચ પ્રતોમા આ આખી કડીને બદલે નીચે મુજબ છે. ૧ પડીત તે જે પરખે પુરાણુ, ઘ પ્રતમા, વિદ્યા તે જે ઊચે પાઠ, ૨ સાહસિક જે ઊએ સુગ્નણુ ઘ પડીત તે જે જાણે વાચ ૩ જોગી તે જે પાલે રોગ ઘ વૈદ તે જે પરખે રોગ ૪ વૈદ તે જે પરખે રોગ ઘ. જોગિ તે જે જાણે જ્યોગ ૭૩ ૧ ખ ગ ચ વરત કરે જે વગત આચરે. ઘ ઙ ધન તે જે ગાંઠિ ગન્થ ૨. ખ ગ ચ સતવાદી પદ સકટ હરે ઘ ઙ. પોતાનો તે જે સારે અગ્થ ૩ ખ ગ. ચ પુત્ર તે જે ગઆમા જાય ઘ ઙ બળીઓ તે જે પરદુખ હરે ૪ ખ ગ. ચ છતો જોઠો ગગા નાહાઅ ઘ ટરપૂ ખરૂ જે પરદુખ હરે ઙ ટલ્યો ખરૂ જે પરદુખ હરે ૭૪ ૧ આ કડી પહેના ખ ગ ઙ ચ પ્રતોમા નીચેના ચરણો વધારે છે 'ધનપતી તે જે ધારે ધરમ સનારી જે જાણે શ્રમ રહો તે જે ખરચે હાથ, સારી અસ્ત્રી જે સરગે સાથ મહીપતીનુ જે રાખે માન તેનું નામ પુરો પરધાન ' જ્યારે ઘ પ્રતમા બે ચરણ વધારે છે 'સતિ તે જે બાલે દેહ, સાધુ જે તે સહુને સ્નેહ ૨ ઘ તે તો જાણુ એકરોહુ ૩ ૪ આ બંને ચરણોની પહેલા બધી પ્રતોમા નીચેની પક્તિ વધારે છે કેડે પ્રધાન સાભન સુનિ, રોસન ધરસો રાજા અતિ,' અને પછી "જે પાસા પડે તે દાઅ, જે રાજા બોલે તે નાઅ ' ૭૫ ૧ ખ મોટે તે જાઅ ગ નાએ ઘ નિરધન જે બોલે તે વાઘ ૨ ખ સાહઅ ગ સાહા ઘ સહાય ચ શાહા ૩ ખ. બોલે તે નાઅ ગ કરે તે અન્યાએ ઘ અન્યાય ઙ પાચ પરમાણુ કરે તે નાય ચ. પચ પરમાણે તે તો ના ૪ ખ અનાઅ ગ અન્યાએ ઘ અન્યાય ઙ અનાય ચ આચાર ભક્ષ એ તો અન ૭૬ ૧ ૨ ઘ નાયે જેહ જડે તે રાય ઙ રાહાય ચ નાહી જે જડે તે રાહા ૩ ખ ગ. ઙ ચ ભુખો ઘ ભુખ્યો ખ ગ ઙ ચ ખાઅ ઘ ખાય ૪ ખ ગ જે ગમે ઘ ચ બેહરા જે ગમે તે ગાએ ઙ મન ગમે તે ગાય ૭૭ ૧ ખ ચ આયાલે જે થશી તે થાઅ ગ. આયજી લખ લખુ તે થાએ ઘ અયાલ જે થયુ તે થાય ઙ અયાલે થઉ તે થાયે ૨ ઙ ગમો તે પાવે ખ. ગ. ઙ ચ ઓશડ જે ગમે તે પાઅ ઘ ઊખદ જે ગમે તે ખાય ૩ ઘ પ્રજા પાલે તે કહિએ રાય ૪ ખ ગ ચ પીએ પાન ઘ પે પાન ઙ પય ૭૮ આ કડી પહેના ખ ગ. ઙ ચ. પ્રતોમા નીચેની પક્તિઓ વધારે છે

જે કોઈ ચીતવેસુ તે ચાહા,	અતીબનીએ તે જેને આહા
દુખીઓ જે પરદેસે જાઅ,	ગ્રહસ્ત તે જે લેહેણુા લાઅ ૧
પુન જે તે પરથ થાઅ,	સુખીઓ જે નવ રોગી હોઅ
ભનુ કરે તે ભુપત રાઅ,	રાજા કેહે તે કેવી હોઅ ૨

૭૮મી કડીને બદલે ખાવ દકેહે તે સાચુ આ દીસ, વચન લઈ ચડાવે સીસ
એમ હીને ઉઠો તે ઘડી, વાર ન લગી વહેતા ઘડી ૩

૧ ૪—ક્ર ગ્રસતનો પેગ જે લાણુ લાહ ૨—૧ ગ ક્ર ચ પરમારથ થાઅ ૨ ક્ર રાથી જે નરોગી ઞ્અ ચ દુખીઓ જેહેની રોગી કાએ ૨ ૩ ગ રાજા કહે તે સાચુ આ દીસ ક્ર માટે ગજા બોલે તે ખરૂ ચ રાત દિવસ તે અ ન ન ખાય ૨—૪ ગ ચાકર શો જે ચડાવે સીસ ક્ર તે મજથી કામ થાયે તે ખરૂ ચ ભનુ મ્રે તે ભુપત રાજ ન ગ મા ૩—૧ નથી ૩ ૧ ૨ ક્ર મા રાય વચન બોલા આ દીસ, ચાકર તે જે ચડાવે સીસ ચ મા અતુર તે જે કરે મીગર્તન, રાજા તે જે શાચો આ દીશ ચાકા તે જે ચઢાવે શીશ ૩—૪ ચ વહેતા વડી ૭૯ ૧ ક સુગઙ ગ સોઢાઢુ ઘ સુઢાઢુ ક્ર સોઢાડ્યુ ચ સોઢાડુ ૨ ખ અ દગ્ગડ ગ અ દ્રગન ક્ર અનલગલ ચ અનગલ ૩ ગ પ્રધાન ઉચાળો ઘ પ્રદેશે ગયો ક્ર ચાલે ને ગયો ચ ચાલીન ગઓ ૪ ગ આન દ ૮૦ ૧ ગ પડી છે રાસ ઘ જવ ગત ૩ ખ બીજુ કો નવ જાણે જાત ઘ બિજો કોઈ ન ચરે વાણુ ૪ ખ ચાલો રુદમા રાખી વાત ચ ચાના આપ રૂદે પરમાણુ ૮૧ ૧ ખ લજા ગ ન ભવે ય નીંદ્રા ઘ ચિંતાતુરણા ન સુખ ન નિંદ્રા ચ મા આખો શ્લોક જ નથી ૨ ખ ન બધુ ન મીત્ર ઘ સ્વજન ન બધુ ૩ ઘ કામાતુરાણા ન ભય ન લાજ્જ ૪ ગ ન બલા ન તેજ ક્ર ક્ષુધા બલાના ન બન ન તેજ ૮૨ ૧ ખ કાનર ઘ માટે રાજા જખે નાટય ક્ર કાહા નર ને કાહા નાર ચ કીં નર ૨ ખ ગ. થાઅ તેનો શો વીચાર ઘ. થયો તેનો સો વિચાર ક્ર થઉ તને સો વીચાર ચ થાએ તેહનો ૩ ખ ગ. ક્ર ચ મા આ ચરણ પહેલા એક પક્તિ વધારે છે 'જાર બુધ જેને મન વસી, લાજ મરજાદ તેહને મન કસી" પછી ક ગુણ્કા થકી વેદને શા લાડ ૪ ઘ આલસ્યૂ ક્ર આલસુને મન ૮૩ ૧ ખ ગ ક્ર ચ. ભીખમા તે સાનો ભોગ ઘ સાનિ નિન ૨ ખ ગ. ક્ર જોરાવટી તે સાનો જોગ ઘ વર્સાનિને મન સાનિ પ્રીત ચ શુર ચીત વીના તે શાહાનો જોગ ૩ આ પક્તિ પહેના ખ. ગ. ક્ર ચ મા કેટલીક પક્તિ વધારે છે ભગીજનને

સાદાની નાત, રસી જનને સાદાની જાત મદપાની તે સાદાનો પરીત,
જુઠુ તારે તે સાદાનો મીત ' ૩ ખ ઉદગ જ્યો ગ. ઉદંમ ઘ. ઉદ્યમ ચ. ઉદ્યમ
કર્યો ૪ ખ. ગુનને મન તે સાદાનો દગો ગ નોગને તે સાનુ દમુ ઘ. શુભ
જે મન તે સાનો વસો ઙ સુજનને નન સાનુ વસુ ચ સુજનને મન તે સાદાનો વગો
૮૪ આ કડી પછીના ખ. ગ. ઙ ચ પ્રતોમા નીચેની પંક્તિ વધારે છે

સોદાઈમા તે સાદાનુ સત, પગતાઈમા તે સાદાનુ પત
પરમારથમા તે સાનુ પાપ, ગીધાઈ તાં સાદાનો શ્રાપ
? ડાપણ તે સાદાની સની, પીડા દે તે સાદાનો પતી
(ચ. મા પ્રગટ પીડે તે સાદાનો પતી)

૧ ગ. સંતોખી ચ. સંતોશી ૨ ખ ધન વીના તે સાદાનુ સુખ ગ. ધાન પાકે સાનુ સુખ ઘ. રોગિને તે સાનુ સુખ ઙ ધન વના ત સાનુ સુખ ચ. ધન અન વીના તે સાદાનુ સુખ ૩ ખ ગ. દાતાગને ગ ધી ૫ ચ. દાતાને મન ઘ. મા આ પછીના બે ચરણ વધારે છે નિરધનને મનોરથ રોગ ગ્યાનિને મન સાનો શોક ૪ ગ. મ તાણુને ૮૫ ૧–૨ આ બન્ને ચરણ એકે પ્રતમા નથી ૩ ખ અસ્ત્રી ભવી વીના સો ભાગ ઘ. સ્ત્રિ વિના તે સાનો ભાગ ચ ભામની ભની વીના શો ભોગ ૪ ખ. ગ. ઘ ઙ ચ. સાનો જોગ ૮૬ ૧–૨. આ બને ચરણ એકે પ્રતમા નથી ૩ ક દગદર રે જન્માપણુ કરા ૪ ઙ સુમને મન સાનુ વસુ ચ. મા આ ચ ણુ નથી ૮૭ ૧ ૨ ચરણો એકે પ્રતમા નથી ૪ ગ. પીસ ૮૮ ૧ ખ. ગ. ગુણ વિના ૨. ચ. પ્રરજા વીના તે સાહાનો સુખ ૩ ખ. સાહાની વીગાજ ગ. શી વીદાએ ઘ શિવડાઈ ઙ શી વીધાય ચ. શી વીદાએ ૪ ગ. ચાહે નહી તાહારે સાનો દા ઘ સી ન દાય ઙ ચાહો નહિ તે સાનો દાય ચ. ચાય ચાહે તે શી ન દાએ ૮૯ ખ. ગ. ઙ ચ. પ્રતોમા નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે ખ કંઠ વીના તે સાહાનુ ગાન, તાન વીના તે સાદાનુ તાન દયા નહી તા સાહાનુ દાન ગ. કંઠ વીના તે સાને ગાએ સુખ વીના તે સાનુ ખાએ તાન વીના તે સાનુ તાન દયા નહીં તારે સાનું દાન મોહોરમ વીના તે સાનુ માન હરી ભગત વીના તે સાનુ ધાન્ય ઙ મા ત્રણ ચરણો ખ જેવા છે ચોથુ એક વધારે છે માહો પાવિ તે સાનુ માન ચ મા ત્રણ ચરણો ખ. જેવા છે ચોથુ એક વધારે છે–હેત વીના તે સાહાનું માન, ૮૮ ૧ ખ. હરીજનને તે સે સસાર ઘ. હરિ ન જાણે તો સાનો

સંસાર. ક. હરિ ન જાણ્યો તો સંસાર. ચ. માં ૧. ૨. ચરણો નથી. ૩. ૪. ખ. અને ચ. પ્રતોમાં આ પંક્તિઓ ઉલટાવાઈ છે. પણ ક. પ્રતમાં નીચે મુજબ વધારે પંક્તિઓ છેઃ ભ્રષ્ટ થયો તે સાનો ભ્રમ, એવા દાન તે તો અધમ': કહુ કહે તે સાનો કવિ, શિખવિ વાત તે શાનિ નવિ. ૯૦. આ કડી એકે પ્રતમાં નથી. તેને બદલે દરેકમાં જુદી જુદી કડીઓ નીચે મુજબ છેઃ

ખ. ચેરે બેસે તે સાહાનો ચાડ, પરહુ આપે તે સાહાનો પાડ.
વેવાર નહી તો સોયે પાર, ખરી વાતમાં સાહાનો ખાર. ૧
ગ. માં આ કડી કે તેને બદલે બીજી કોઈ કડી જ નથી.
ઘ. સત્ય બોલે તે સાનો ચાડ, પલકુ લે તે સાનો પાડ.
વિદેસિને સાનુ દુખ, માન વિના તે સાનુ સુખ. ૧
ક. ચોરે બેસે તે સાનો ચાડ, પરમારથમાં તે સાનો પાડ.
વહેવાર નહી તો સો વેપાર, અધરમિનો સો આધાર. ૧
ભ્રષ્ટ થયો તે સાનો ભ્રંમ, સેવા દાન તે સાનો દરંભ.
વીદેસીને શાનુ સુખ, માન વીના તે સાનુ સુખ. ૨
ચ. ચોરે બેશે તે શાંહાંનો ચાડ, પરકુ લે તેહેમે શાંહાંનો પાડ,
વહેવાર નહી તો વેહેવાર, કમાઈ નહી તો કેમ રેહેકાર. ૧

૯૧. ૧. ઘ. ભય ન મનમાંહિ. ૨. ખ. થઈ. ગ. થૈ. ઘ. થઈ. ક. થ્યઈ. ચ. થઈ. ૩. ક. તેણુ જે ગેહ. ખ. દરબાર પ્રધાન તેહીને દોર. ગ. મેહીનો દોર. ઘ. પરધાનનાં જહાં દોર. ક. આ ચરણ નથી. ચ. તણો જેણે દ્વાર. ૪. ખ. આવો રાત્રી પેહેલે પેહેલે પહોર. ઘ. ગયો રાજા ત્રિજે પહોર. ૯૨. ૧. ખ. વજરમાં છે તાળાં લોહોનાં બાર. ગ. વજ્જ્ર મોહોલ છે લોહોનાં બાર. ઘ. લોઢાનાં બાર. ક. વૃખ મેહેલ. ૨. ખ. ગ. ઙ. ચ. કીધો રાજાએ કરનો પ્રહાર. ઘ. ત્યાં જઈને કિધો કર પ્રહાર. ૩. ખ. ગ. ચ. ધીર પ્રતીહાર તારે જાગિયો. દ્વારપતિ તારે જાગીયો. ક. દ્વારપતી તાહારે જાગીયો. ૪. ઘ. મનસુ બિવાને લાગિયો. ૯૩. ૧. ગ. મહાજંમ. ઘ. માજમ. ચ. પ્રતમાં આ ચરણો પહેલાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

ચ. જાગે જે કો ધંનનો ધણી, જાગે જેહેને ચીંતા ઘણી.
જાગે રાત અંધારી ચોર, ધંન વરશતા જાગે મોર. ૧
જાગે જેહેના ઘરમોહાં શાંપ, જાગે દીકરીઓનો બાપ.
જાગે જેહને માથે વેર, જાગે જે કો કરે કેહેર. ૨

જાગે જે કો જપે જુગદીશ, જાગે દાત પણ્ય જેહેની શીશ. ૩
જાગે જે કો હોએ જાર, જાગે જે કુટલની નાર.
જાગે જેહેના દેહેમાહા રોગ, જાગે જે કો સાધે જોગ. ૪
જાગે જે કો ચોરી કરે, જાગે જે પ્રતીહાર કરે.–

૩. ખ ખોટી થાસે જે લાગે વાર ગ. મા બંને ચરણો ઉલટાવાયા છે. ઘ. પહેલા 'નહિ ઉઘાડુ બાર બાર' પછી 'ઓરિ થોય સામો લગાડે વાર' ક અને ચ. મા પણ ગ ની જેમ ચરણો ઉલટાઈ ગયા છે. ૯૪. ૨ ખ. ગ. ક બહુ લાજ. ઘ લાજ બહુ ધર્તો તે મન ચ ઘણી એક લાજ. ૩–૪. ચરણો પહેલા ખ ગ. ક. અને ચ. ગ્રંથોમાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

લાજે એક જે હોએ જાર, લાજે કુત સકુલની નાર.
લાજે મુગ્ધ બામણ ભાર, લાજે ઉતમ ઊવાર. ૧
લાજે મેરટા માનભંગ થાઅ, વચનભ્રસ્ટથી લાજે ગઅ.
લાજે પંડિત ચૂકે બોલ, લાજે નીઆ ઉતારે તોલ. ૨
નીચ કામ જે નરપત ગએ, લજા પામી બોલ જ કહે.

૩. ખ ઉઘાડ દુવાર. ૪. ખ. ક પરવેસ ગ. ઘ. પ્રવેસ. ચ પ્રરવેશ. ૯૫. ૧. ખ. ઘણુ જરૂર છે અઘકુ કામ ગ. ઘણુ જરૂર છે માહારે કામ. ચ. જરૂર છે અદકુકામ. ૩. ખ ગ. ઘ. ક ચ સીઘે ઉવાડી ચરણે લાગ. ૪. ખ. જોહે જોઇએ તે મુજપે માગ. ગ ક જે જોઇએ તે મુજ પાએ માગ. ઘ. મજ પાસે જે ગમે તે માગ. ચ જે જોઇએ તે અમ પાશે માગજો. ૯૬ ૧. ખ. ઘ. ક. ચ પ્રીતે. ગ પછે પોલીઓ બોલ્યો. ૩. ઘ ઉઘાડિયુ. ૯૭ ૨. ઘ. કરવા જાય જાર. ચ નીશરે જાર ૩. ઘ. મારે જાઉ ક મારે જોયો પાછો ફરી ચ ૯૮ ૧ ખ ચ પરધાન નહી ઘેર તમતણો. ૨ ચ કામની સાથે શુ કામ. ૩. ૪. ક નીમ ગ. નામ ઘ. તેનું તે સુ કામ. ચ નામ. ૯૯. ખ ગ. ક ચ મા આ પંક્તિ પહેના નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

ઊંદર બીલાડીને સો મેલ, અજા વાઘ બને કમ ખેલ
સહી ગજ એકટા કેમ રમે, ગરડ સરપ સંગે કમ ગમે ૧
અગન ઘ્રત મલે કેમ એક, વપરીત દીસે એહે વીવેક
તમો રાસ પુરસની જાત, વીનતા સાથે સી કરવી વાત ૨

૧. ક કહે છે. ઘ ક રાજા કહે સો કરવો વિચાર. ખ રાજા કહે ઘડસ ધાર. ગ. ગજા કેહે ઘડ સો ધાટ ચ રાજા કેહે એવડો શો ઘાટ ૨ ખ. ગ ચ

ઉઘાડ બાર જાવા દે વાટ ઘ. મેલ્ય વાત ઉઘાડો દ્વાર. ઙ. મેહેલ વાટ ઉઘાડો બાર. ૧૦૦. ૧. ૨. ખ. આ વેલા ચીરાવું. ઘ. નહિ ડર હુ ચિરાવિરવ મેહેલ. ચ. ખરે બપોરે ચીરાવું. ૧૦૧. ૧. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. સુ છે જોર. ૩. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. જો રૂડુ ચીતવે. ખ. ખાવંદ. ગ. ઘ. ચ. ખાવંન. ૪. ખ. ગ. મન. ૧૦૨. ૧. ખ. દેણી. ગ. ડોણી. ઘ. દુચિ. ચ. દાહાંણી. ખ. ફુદ. ૨. ખ. ઘ. ઙ. તો મન માંહિ વિચારો બુધ. ચ. તો શારો તમે રૂડી બુધ. ૩. ૪. ખ. ગ. ઙ. ચ. માં ઉલટાવાઈ છે. ૧૦૩. ૧. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. મુરખ મીત્ર વેરી ને દાંમ. ચ. માં આ પહેલાં એક પંક્તિ છે. કસિ વાતનો છે સંદેહ, તેણે વ્યાકુલ મારૂ દેહ. ૨. ખ. ઙ. ચ. વણસાડે ૧૦૪. ગ. વણસારે. આ કડી પહેલાં ચ. માં એક પંક્તિ વધારે છે. 'એવડો સુ રાખે છે અંક, આખર હુ રાજા તુ રંક. ૨. ક. ખ. વીહાવો ગ. બીહીવરાવો. ઘ. બિવરાવ્યો. ઙ. બીહીવાડો. ૩. ઘ. બિજી વિનતિ. ચ. બીજી હોએ તો. ૪. ખ. પરસણ ગ. પ્રસ્ન. ઘ. પુસન. ચ. પુરશંન. ૧૦૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. જેહને કબજ. ૨. ઘ. ઙ. બીજો તસ્કર રાય. ૩. ઘ. ત્રિજો રાજા રાત્રેણ. ઙ. ગરથ. ૪. ઘ. ઙ. ચોથો સિયાલો કેવાય. ચ. ઓશીઆલો થાએ. ૧૦૬. ૧. ખ. કાડા. ઙ. કહાડા ૨. ખ. લખ ક્રોડ. ગ. ટકા લાખે કરોડ. ચ. નવલક્ષ ટંકા ક્રોડ. ક. માં આ પછીના બે ચરણ નથી જ્યારે બીજી વધી પ્રતોમાં તે છે. ૧૦૭. ૧. ઘ. દ્રવ દેખી મુનિવર ચલે. ૨. ખ. લોભી મલે. ૩. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. કરે સહુ પ્રીત. ૪. ખ. દેખીને ચારીત. ચ. ચાલે રૂડી રીત. ૧૦૮. ૨. ખ. દ્રવે અસક ને અસક જાણુ. ગ. દ્રવે આસ અસકને માંહા. ઘ. દ્રવ્યે આસન અસંક ન આણુ. ઙ. દ્રવ્યે આસ અસંકાને આણ્યા. ચ. દ્રવે લાભ અશંકા જાંણ. ૩. ઘ. જીવ જાતો રહે. ઙ. જીવ જાય ને રહે. ૪. ગ. ડાઆને ઘેલો કહે. ૧૦૯. ૧. ગ. કાહાર. ચ. પ્રતમાં આ કડી નથી. ૨. ખ. ગ. ઘ. ઙ. દવે મેલો ને દવે નૂર. ૩. ઘ. દ્રવે ચોર ને દ્રવ્યે સાઉકાર. ૪. ખ. દ્રવે રાક ને દ્રવે રાઅ. ગ. રાંકને દરવે રાઅ. ઘ. ઙ. દ્રવ્યે રંક ને દ્રવ્યે રાય. ૧૧૦. આ પહેલાં ખ. ગ. ઘ. ઙ. માં નીચેની પંક્તિ વધારે છે. 'દ્રવે કરપી, દ્રવે દાતાર, દ્રવે ઊગરે દ્રવે માર. ૨. ઘ. દ્રવે ઉચને દ્રવે નિચ. ૩. આ પહેલાં ખ. ગ. ઘ. ઙ. માં નીચેની પંક્તિ વધારે છે. પ્રથવીનું કારણ છે દ્રવ, દવ થકી સોભા સઘલી સરવ. ઘ. ઙ. માં આ પછી

દ્રવ્યે પરનારી વસ પડે, દ્રવ્યે કલંક ચઢયાં ઉતરે.

દ્રવ્યે લક્ષણ દ્રવ્યે લાજ, દ્રવ્ય દેખી સહુ કરે કાજ.
દ્રવ્યે અનિમની વશ થાય, દ્રવ્યે રંક ઉપારિ રીઝે રાય.
દ્રવ્યે જોગ જાતાં મન ચલે, દ્રવ્યે વહાન પાણુ નવ ફેરે.
દ્રવ્ય ધણી ન ઓલાયે કોય, પરંતરે પ્રાક્રમ બહુ જોય.

૩. ગ. જાવ દીઠું પ્રતીહાર. ઘ. ચ. જાવ દીઠાં. ङ. જાવ દીઠા. ૪. ૧૧૧. ૨. ગ. જોયુ. ૩. ખ. ગ. ચ. દીઠા પ્રધાન તણા તે મોહોલ. ૪. ૫. ગ. ચ. તે આગલ સોભા સઘલી સેહેલ. ઘ. ङ. એવી દીઠી જગમગ જોત. ૧૧૨. આ કડી પહેલાં ઘ. ઙ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિ વધારે છે.

પ્રધાન કેરો દીઠો વાસ, પુરણ દીપક છે પરકાસ.
જોતો તે ચાલ્યો રાજન, જોતાં ત્રપત થયા નયન.

૨. ક. પીલો. ખ. પચરંગીલુ તે છે ઘણુ. ગ. પાંચ રંગી, ઘણુ. ઘ. પચરંગી રૂપ પોપટમાં ઘણુ. ચ. પીલુ ને પચરંગી ઘણુ. ૩. ખ. મોરો છે પાટ. ગ. હીરલ માંડી છે ખાટ. ચ. તે આગલ ધાલો છે પાટ. ૪. ઘ. રાજા ચાલ્યો આવે ધાર. ૧૧૩. ૧. ખ. ગ. ङ. ચ. બેઠી દીઠી નાં કામની. ૨. ક. મૃગવેણી ગ. મૃગ લોચની. ઘ. મૃગવેણા વંક. ૪. ખ. ङ. સહી આકારે. ઘ. સિહોકાર ચ. સીંહાકાર. ૧૧૪. ૧. ઘ. આકાશમાં શોભે દામનિ ઙ. હંસા ચાલ. ચ. હંસ ગતી. ૨. ખ. ગ. ङ. ચ. માં આ ચરણને બદલે નીચેનું ચરણ છેઃ સરદ નીસા જેવી જામની. ઘ. માં હેઠ્ઠા ચાલે ગજ ગામની. ૩. ક. માં 'શરદની જેહેવી જામની' ત્રીજા ચરણમાં છે. ૧૧૫. ૧. ૨. ખ. વાડીમાંની કેલ. ઘ. જમ શોભે કેલ. ૩. ચ. જેહેવી ઇંદ્ર તણી અપછરા. ૪. ઘ. જેવી રાજરતન શું ગહિ. ચ. જેહેવી મદભરી મછરા. ૧૧૬. ૧. ઘ. જેવી કોય નાગની કંન્યા. ચ. જેહેવી કાશમેરી પુતલી. ૨. ખ. ગ. જેવી દેવકનાં રૂડી. ઘ. નહિ સમોવડ તે સંસાય. ઙ. જેવી દેવકન્યા રૂડી. ચ. જેહેવી શો ના ઘર સુતલી. ખ. ગ. ઙ. પ્રતોમાં આ પછી નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

"જેવી કો નાગકન્યાય, બીજી જોડ નહી અંગના.
જેવી ઇંદ્ર તણી અપછરા, જેવી મદભરી મછરા.
કામની તે કમલનો ગ્રંદ, મુખ જાણે પુનમનો ચંદ.
અંબુજ આકારે નેણ, અમૃત જેવી વાણી વેણ.
પોઆણ પાન સરીખા પાય, કરણાં કામ સરીખી કાએ."

ઘ પ્રતમા નીચેની પક્તિઓ વધારે છે

"જેની ઇંદ્ર તણિ અપછરા, મદમાની શોભે મછરા,
સ્ત્રિ જાણે કમલનો વંદ, મુખ જાણે સગદનો ચદ.
હિરા સરખા જેના દંત, અમૃતવાન મૂખ બોલવેણુ"

ચ પ્રતમા નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

કામનીને કમલનો વ્રંદ મુખ જાણે પુનમનો ચદ
અબુજ લક્ષ આમારે નેણ, વાચાવાણી અમૃત વેણ
પોએણુ પાન શરીખા પાએ, કરેણ કામ શરીખી ડાએ.

૧૧૭. ખ ૧. નઅન અબુજ. ઘ ઉર અંકુર અતિ ઉપનિ ચ અંબુજ ચખે. ૨. ખ ચક્રનાક જીગ જોડ ગ ચક્રવાદ કુચ જોડ ઘ ચક્રવિજા કમ જોડ ઙ ચક્રવાક જીગ જોડ ચ ચકવીશ તન જોડ ૩ ખ ઠનક રૂપ ઉર ઓપતુ. ગ ઙ ચ ઉર ઓપતા ઘ. કનક ઢલસ અમૃત ભર્યા. ૪ ખ ખણુ માત્ર નહી ખોડ. ગ. ઙ ચ ક્ષણુ માત્ર નહી ખોડ. ઘ ક્ષણ નહિ તા ખોડ. ૧૧૮. ૧. ખ ગ કેલ પત્ર. સોભા પ્રસ્ટની. ઘ. કેનપત્ર સુપેટ શુભ ઙ કેલપત્ર શ્રી પ્રસ્ટ સુભ ચ કેન પત્રે ખમી શ્રુખે. ૨. ખ ચ પીપન પાન ઘ પૂરણુ પાન. ઙ. ઉર તો પોયણુ પાન. ૩. ઘ. કપોતની ચ ગ્રીવા ઓત ઢપોત સી ૪. ઘ. ઉપિત ઉજલ વાન ૧૧૯ ૧. ઘ મા નીચેની પકિત આ પહેલા છે. 'પન્નગ પ્રમાણે કેશરિ શરિ કર અંબુજ આકાર.' અને ઙ પ્રતમા પનંગ પરમાણે કેસં, શ્રીસ કર અબુજ આકાર ૨. ઘ તે સમે દષ્ટે નરખી નાર. ઙ ધરે નરખી નાર. ૩ ખ રાજા થઓ. ઘ ઙ પ્રતોમા એક પકિત આ પહેલા છે. 'કાન સુણિતી ઢામની, નજરે દીઠી જાણુ ૪. ખ ગ વાગુ ઉદર બાણુ. ૧૨૦. ૧. ખ પાસાણ થકી લોહુ ગલે ઘ ઙ અગન લોહ પાસાણથી. ૨. ખ ધ્રત. ઘ તમ હોઅ જે ગત ઙ. હેમ હોમિઅ ગ્રત ૩. ક અનગ બાધો. ખ અનલ ગ આગમાહી અગન ભડકયો. ઘ ઙ. કામાતુર રાજા હતો. ચ વાધો અંગે અગથી. ૪ ગ. થઈ ઉઠો તરત ચ ભડકો ઉઠો તરત. ૧૨૧ ૧. ૨. ગ. થઈ અગનવસ આગ ચ વીશરો લાજ પ્રતી નેમ. ૩. ખ. ઙ કાઇ સુજે નહી. ગ ઢાઇએ સુજે નહી ઘ ઢાઇ સુઝે નહિ ચ. સુજે નહિ ૪. ઘ. સ્ત્રિ શુ લાગે પ્રેમ. ચ પ્રેમદા સુ લાગો પ્રેમ. ૧૨૨ ૧ ખ ગ. ચ વિસરો ઇષ્ટ ગુરુ દેવતા ઘ ઙ પ્રતોમા આ કડી નથી ૨ ખ ગ ચ પ્રતિ નેમ. ૩. ચ વીસરો ઘર પુર માહા ગઓ.

૧૨૩. ૧. ૨. ક. ભયે ભ્રાત. ખ. ભયેભીત ધંન ઘોર. ગ. ભેઅભીત ગંનઘોર. ઘ. ભેભીત ધનઘોર ঙ. ભયભીત ધંનઘોર. ચ. માં આ કડી નથી. ૩. ખ. ગ. ઘ. કષ્ટ. ঙ. દ્રષ્ટ. ૪. ક. ખ. ચકો. જેસો ચંદ્ર ચકોર. ગ. જેમ ચીત ચંદ ચકોર. ઘ. જેમ ચંદા ચકોર. ઘ. અને ঙ. પ્રતમાં આ પછી નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

પરીક્ષા કરી પોપટે, એ નંદસેન રાજન.
આવ્યો એકલો આ સમે, કામાતુર છે મન.
તારે સાન કરિ સમઝાવિયા, સતિ સિરોમણ જેહ.
હડબડશી માં હઈડા વિશે, ધરો પુરપતિ સુનેહ.

૧૨૪. ૧. ઘ. પોપટ પદમની આવ્યાં જાહાં. ૪. ખ. ગ. ઘ. ঙ. ચ. ચતુર મલી બે કરો વીચાર. ૧૨૫. ૨. ગ. વ્રેહેવાકુલો છે રાજાંન. ૪. ખ. ગ. કામની કે તવ સસે કાજ. ઘ. ঙ. તો સરે મન વાંછિત કાજ. ચ. કાંમીને કેરે સુ કોણ કાજ. આ પછી ખ. ગ. ঙ. ચ. પ્રતોમાં નીચેની પંદિત વધારે છે.

એમ કરતાં બોલો વાણ, અધીક ચાતુરી મનમાં આંણ.

૧૨૭. ૩. ઘ. આનંદકંદ અતિરાજિયા. ૧૨૮. ૩. હુ જાણુ છુ નીહાળવા. ગ. જાણુ છુ નાહલવા. ઘ. હું જાણુ છુ નાલવા. ঙ. હુ જાણુ છુ જે ન્યાહાલવા. ચ. હુ જાણું છુ તીહાલવા. ૪. ખ. ગ. ઘ. ঙ. ચ. આવા છો ધરસૂત્ર. ૧૨૯. ૪. ખ. ગ. ઘ. ঙ. પુત્રીને ઠામ. ૧૩૦. ૩. ઘ. પ્રજા ઠામ સહુ પુત્રને. આ પછી ખ. ગ. ঙ. ચ. માં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

રાજા તે તો તાત છે, પ્રજા તે તો પુત્ર.
સાહાજે સાખ પુરે સદા, સાચો અક્ષર સુત્ર

જ્યારે ઘ. માં નીચે મુજબ પંક્તિઓ વધારે છે.

પુત્રિ જમ પિતા થકી, તમ માને છે લાજ
બેસે હઈા બાજોઠે, કોણે આવ્યા કુણ કાજ.

૧૩૧. ૧. ક. બારી આવી. ૨. ખ. ગ. એહ તાત નંદરાઅ. ઘ. ঙ. એહ આપણે તાત ચ. એ તો છે નંદરાજ. ૩. ખ. ગ. ઙ. લાવીયા. ૪. ખ. ગ. તેહેની તે સી લાજ. ઘ. આવ્યા છે સી લાજ. ঙ. ચ. તેહની સી કરવી લાજ. ૧૩૨. ૩. ઘ. રાજા સનમુખ રહિ કરી. ૪. ખ. કોહો દુખ સુખની વાત. ગ. સુખે કહો મંન તણી વાત ઘ. કોને મનનિ વાત. ঙ. કોહો મન છાડી વાત. ચ. કોહો સુખદુખની વાત. ૧૩૩. ૧. ખ. ગ. ચ. રાણી બોલી. ઘ. ঙ. અસ્ત્રી બોલી. ૨. ઘ. એવા બોલ

મ બોલો વીર. ૩. ખ. ગ. ચ. આધા બોલ ન બોલો અતીષ. ઘ. જો ચઢસે નંદરાયને રિશ. ઙ. અધકા બોલ ન બોલ અતીશ. ૪. ખ. ગ. ઙ. ચ. ચડસે નંદ રાજાને રીસ. ઘ. તો તતક્ષણ ખેદશે સિશ. ૧૩૪. ૧. ખ. ચ. હુકમ સીર રાજાનો લીજીએ. ગ. હુકાંમ સસરાનો લીજીએ. ઘ. અન્યાય અધરમ તો નવ કિજીયે. ઙ. હુકમ સીસ હેનો લીજીએ. ૨. ઘ. હુકમ સિર એનો લિજિએ. ૩. ઘં એ છે અધર્મતણો અવતાર. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. જાણે સકલ વિવેક વિચાર ચ. જાંણે ચૌદ તેહેને શાં ચાર. ૧૩૫. ૧. ૨. ક. ખ. મોડે વખાણ. ગ. જાણે સકલ વીવેક વીચાર. ઘ. ઝાઝાં મુખ શાં કરૂ વખાણુ ઙ. સુ કરિઅ વખાણુ. ચ. મોહોઢે તે શુ કરીએ વીખાંણુ. ૩. ગ. ચતુર પુરસ હસે તો સાંખસે. ઘ. સસવાદિ મારે સાંખસે. ઙ. ચતુર પુરસ મારે સાંખસે. ચ. ચતુર પુરસ એતો શાંખશે. ૪. ખ. ચ. મુરખ કો. ઘ. નહિ કે મુરખ તુને મારિ નાખસે. ૧૩૬. ૧ ૨. ખ. ઝઝી ગ. ચ. જાર્ઝા. ઘ. ઙ. ઝઝિ. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં આ પહેલાં એક પંક્તિ વધારે છે. "વીવેક વાત મહારે મંન વસી, નંદરાઅને સિખામણ કસી. ખ. નીસા લગરણ સરસતીને કસાં ગ. નીસાલગંણું સરસ્વતીને કસાં. ઘ. નિસા આગલ સરપ તે કિસા. ઙ. નીસા લગણ સરસ્વતીને કસા. ચ. નીસા લગરણા સરસ્વતીને દશાં. ૪. ક. કેહે પારસાં. ઘ. કંચન આગલ કે વાર. ચ. કંચન આગલ કેહેવાં આરશાં. ૧૩૭. ૩. ક. જાણે જે ચાર ઘ. તેના સા ચાર. ઙ. જાણે વેદ તેને સી વાર. ચ. માં આ બંને ચરણ નથી. ૪. ખ. સત બોલે તેહને સો ખાર. ગ. સત બોલે તેનો સો ભાર. ઘ. સસઆધાર તેને સો ભાર. ઙ. સલ આધાર તેને સાનો ભાર. ૧૩૮. ૧. ૨. ખ. ગ. ચ. તે કેહેવા ગીત. ઘ. વેદ આગલ ગાથા સિ ગીત. ઙ. તે સુ ગીત. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. પરશ્રમ આગલ સો પાખંડ. ઘ. મિત્ર આગલ બીજી સી પ્રિત. ૪. ખ. ગ. ઙ. ચ. દઈવ આગલ બીજો સો ડંડ. ઘ. વેદ આગલ ગાથા સિ ગીત. ૧૩૯. આ કડી કોઈ પ્રતમાં નથી. તેને બદલે નીચે મુજબ ખ. ગ. ઙ. પ્રતોમાં છે.

> દાણી ધંન આગલ સુ દુખ, અસ્ત્રી ભલી થકી સુ સુખ.
> વીપ્ર આગલ સી બીજી વાત, સુરો કહેવાએ તેહની સી વાત. ૧
> ગંગ આગલ સી બીજી નદી, યુગલ આગલ સી બીજુ વીદી.
> સીવ પૂજન આગલ સી સીધ, રાજસોઈ આગલ સી નીધ. ૨

બીખ થકી તે ભુંડુ મ્રુ, રૂડું સુખ તો સંતોષી તણું
ચંદ્ર આગળ તે તારા કશો, નહી આગલ તે આગીઓ કશો ૩
સ્વગ્રગનું સુખ, દુખ નરકજ તણું, વખાણ કરી અમે કેમ વણુ
નંદને શીખામણ દે જેહ, નથી સગ્નો સુમાએ તેહ ૪

જ્યારે ઘ પ્રતમા નીચે મુજબ છે

શુભ સ્ત્રી આગલ બીજું સુ સુખ, દેણા આગલ બિજુ શુ દુખ
ધાન્ય આગલ બીજુ સુ ધન્ય, પરમાત્મ આગલ બિજુ શુ પુન્ય. ૧
સાચા આગલ બીજુ સુ સત્ય, બ્રમ ભોજ્ય આગલ બિજુ સુ ધર્મ

અને ચ પ્રતમા નીચે મુજબ છે

હેમ આગલ બિજી જાત, મરણ આગલ બીજી શી ઘાત,
પુંન આગલ બીજુ શુ કામ, રાજા આગલ બીજુ શું નામ.
કાશીથી બીજો શો વાસ, જેહવો બેઠે માહે બનાશ

૧૪૦. ૧ ખ ગ ક્ષ. વસ વરતે સહુ લોક. ઘ ચ સહુ લોક ૧૪૧. ૩. ખ આગ્જએ. ઘ શા બાપ આગલ લાડ કરના. ૪. ક. જહેનુ ગીસે ચેહેન. ગ. જે કરસો તે ચેન. ઘ મા આ ચરણ નથી. ક્ષ. જે કરીસે ચેહેન. ચ. જે કરશે તે ચહેન ૧૪૨ ૧ ખ અના ગ ઘ. અના. ક્ષ અન્યા. ચ અરજા અતી અના કરે. ૨. ચ મનમાગ ન આણે બાપ આ પછી ચ પ્રતમા એક પંકિત વધારે છે.

ગાડુ ઘેહેનુ બોલનુ, તે મનમા ન આણે કોએ.
તેમ ગજાને હુ કહુ, તેનો ખેદ ન કરશો કોએ

૧૪૩ ૧. ખ ચાંમડા ૨. ગ ઘ મુઘી વમી. ખ. મોહોઘા થાઅ કોહોને નવ મલે. ૧૪૪ ૩ આ પછેના ખ ગ ક્ષ ચ મા એક પંકિત વધારે છે

"નનાણુ પીતા હોય જો નીર, તો જીવ જંત કેમ ધરે સરીર.

ઘ જો માતા મારે પ્રસવતા પુત્ર. ૪. ઘ તો શા થઇ હિમ બોરે આવ ૧૪૫ ૧. ક થઈને ૪. ખ ગ. ઘ ક્ષ ચ તો કહુ તે કોનુ થસે ૧૪૬. ૧ ખ. પુની પિતાસુ રમસે જાર ૩ ગ આવે ગાદ ઘ જાહા વાર હોય તાહાયિ આવે ધાડ ચ ધરીએ આડ ૪ ઘ મા આ ચરણ નથી ૧૪૭ ૧ ઘ જો સર્વ વરસતા વેચ પડે ૨ ખ જાડ ગ તેને તીસ પડે ૪ ક્ષ કેમ દુખ દે ઘર નાર ૪ ખ બીજુ સાચવે તેણે હાર ગ કુણ સાચવે તેહેને હાર ઘ તો કુણ સાચવશે તેણે હાર ૧૪૮ ૧ ઘ પુષ્પહારમાં

વલગસે સાપ. ઙ. પુષ્પહારથી જો વલગે સાપ. ૨. ખ. તે તો કોણ જાલવશે આપ. ગ તોહોને કુણ જાલવે આપ. ઘ. તો તહાં કુણ સાચવશે આપ. ઙ. ચ. તાહાં તો કોણ જાલવસે આપ. ૩. ખ. પે પીજીએ. ઘ. પય પિયે. ઙ. પય પિજીયે. ચ. પ્રીતે પીજીએ. ૧૪૯. ૧. ઘ. કોટ ઠરડી ખાય કાંન. ૨. ખ. જઈ કરીએ જાર. ઘ. તે કુણ આગલ કરી જાણુ. ૩. ૫. ચંદન તણાં પાણિ અગ ધરિએ આપ. ૪. ખ. અગની. ઘ. અગ્નિ. ઙ. અગર થાએ અજન તો પુરણ પાપ. ચ. અગંન. ૧૫૦. ૧. ક. જહીયે–રણુ. ખ. ગ. જઈએ સરંણુ. ઘ. જોરાવર જોઈ થઈએ શરણ. ચ. શરણુ. ૨. ખ. પામીએ. ગ. કરે ઘાત. ૧૫૧. ૧. ખ. ઘ. ઙ. આપ રખનારો. ગ. રાખવાળો. ચ. આપનારો. ૨. ગ. ભાંઢાર. ઙ. ભાગ. ૩. ૪. આ બંને ચરણને બદલે ખ. ગ. ઙ. માં નીચે પ્રમાણે છે.

છાની થાપણ લોભે લેએ, તાંહાં સાખ કોણ આપી દેએ.
કોએક દુઃખ દે માહા પરચંડ, તો તેને રાજા દે દંડ.

૧૫૨. ૧. ચ. રાજા પ્રરજાને ભોગવે. ૨. ગ. તો પ્રજાનું પુરણ પાપ. ચ. તો લક્ષ ગણુ પોતે ભોગવે. ૩. ૪. આ બંને ચરણની પહેલાં ખ. ગ. ઙ. માં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

રઈઅત ઉપર જે કોપે રાઅ, તો રાંક માણુસ સો કરે ઉપાઅ,
તેહને પૂછનારો ઈસ્વર એક, વેદ વચન કહું કરી વીવેક.
રાજા પરજાને દુખજ દેએ, તો લખ ગણુ પોતે ભોગવે.
મોટા કરે જો કુડું કાજ, તો પાંમે કેમ રૂડાં રાજ.

જ્યારે ચ. માં નીચે મુજબ છે,

'મોટા કરે જો કુડાં કાજ, તો કેમ પામે રૂડાં રાજ." ૩. ખ. ગ. ચ. સાંમા સુક. ૧૫૩. ૧. ક. ભયભુત થહી. ખ. ઙ. ભેએભુત થઈને. ગ. ભે ભીત. ઘ. ભયભિત ભુપત આવીયો ઘ. ભઅભીત, ૨. ક. કાંહીક. ખ. ઙ. કાઈએક. ગ. કાંઈકિ ગનાંન. ૩. ક. ન સૂઝે ખાટ. ખ. એક વાત ન સુઝે વાટ. ગ. ઙ. એકે વાતના સુઝે ઘાટ. ઘ. એકે વાત ન સ્યુઝે ઘાત. ચ. ન સુજે ઘાટ. ૧૫૪. ૧. ગ. આગતા સ્વાગત. ઘ. આવતાં સાગત દિધાં માન. ઙ. શ્વાગત. ચ. આશવાસના ઘણાં દીધો માન. ૩. ઘ. પોપટ બોલો. ૪. ખ. ગ. ઙ. બોલ. ઘ. બોલ્ય તાતસુ. ચ. બોલ્ય તાતસુ. ચ. બોલ્ય તાત સુ કરૂણા કરી. ૧૫૫. ૧. ખ. પીતા પુત્રી...ગ. પોતાની પુત્રી. ૨. ખ. મનવાછીત આપસે. ગ. મનવાંછીત ફળ. ઘ. ઙ. મનવાંછીત માગુ. ચ. મનવાંછીત માગો. ૩. ઘ. ઙ. રાજા પધારા રૂડિ પેર. ૪. ખ.

ચ. રાજા આવો રૂડી પેર. ઘ. ङ. પસલિ લઈ આવ્યા છે ઘેર. ચ. લાવા પશલી ગુણવંત ઘેર. ૧૫૬. ૧. ખ. ગ. ङ. ને એ મોસાલ. ૨. ખ. આપણા ઉપર અદકો વાલ. ગ. ચ. આપણા ઉપર અદકો વાહાલ. ઘ. આપણ ઉપર છે અદકો વાલ. ङ. આપણ ઉપર અદકેરો વહાલ ચ. ૩. ચ. બેટીબેહેનને તુ ભાંણેજ. ૪. ચ. તુજ ઉપર અદકો છે હેજ. ૧૫૭. ૧. ખ. વડી બેનને હું ભાણેજ. ङ. બેટી બહેનને તુ ભાણેજ. ૨. ખ. ગ. ङ. આપણ ઉપર અદકું હેજ. ઘ. આપણ ઉપર એને હેત. ૧૫૮. ૧. ખ. માંનુની મુખ સનમુખ રહી. ગ માંનની સનમુખ રહી. ઘ. શુક સાથે સનમુખ રહી. ङ. સુપ સાથે સનમુખ રહિ. ચ. માંનુની શનમુખ થઈ. ૨. ગ. સુખ સુન્ય. વનિતા કહે છે વાત. ङ. વીનતા કહે છે વાત. ચ. શુક સુ કીધી વાત. ૩. ખ. ગ. એ કાંમ ભરો નર કોપસે. ઘ એકાકિ જો કોપસે ङ. એ કામભરો જો કોપસે. ચ. એ કાંમી પુરશ જો આવશે. ૪. ચ. તે તુજને કરશે ઘાત. ૧૫૯ ૧. ખ. ગ. ङ જોબનનો જેને હોય મદ. ઘ. જ્યોબનનો જે મેરો મંદ. ૨. ખ. ગ. ङ. બીજો કામ આકુલો અંધ. ઘ. બીજો કામ આકુલનો અંધ. ચ. બીજો આકલો કામે અંધ ૩. ૪. ખ. ચોથો કોપ ભરીઓ દેહ. ગ. ચોથો કેર જેહની દેહને ઘ. ચોથો અમલ હોય તેહને. ङ. ચોથો કોપ જયો હો તે દેહને. ચ. ચોથી કેર જેહેની દેહને ૧૬૦ ૧. ઘ પાચમો મદ જે મારે મરે. ૨. ઘ. છઠો મદ વિદ્યાનો કરે. ૪. ઘ. આઠમો મદ વસનીનો દેહ. ૧૬૧. ૧. ૨. ગ. ના કહીએ તો નીશ્ચે હણે. ખ. નીશ્ચે મારે.

૧૬૨. આ પહેલા ખ. પ્રતમા નીચે પ્રમાણે છે.

વચન વાતો રાજા મન ધરે; સુક સુ સામા વાતો કરે.

ઘ. પ્રતમાં નીચે પ્રમાણે છે.

એટલા ધર્મ કરમ નવ ગણે, અંધ થયો તે નિશ્ચ હણે.

ङ પ્રતમાં નીચે પ્રમાણે છે.

એટલા ધરમ કરંમ નવ ગણે, હંધ થઓ તે નિશ્ચે હણે.

૧. ખ. માં આ બે ચરણ નથી. ઘ વચન એ રુદયે ધરો ૨. ગ. સુક સુ કીધી વાત ઘ. પોપટ કહે. ચ વીનતા સુ કીધી વાત ૩. ગ. કામ મદ જોબન સુ કરે. ઘ મદ ને જોબન સુ કરે. ચ. કામ જોબંન મંન શુ કરે. ૪. ગ. જગતપતી એ તાત. ચ. એ જગતના પતી તાત. ૧૬૩. ૧. ઘ. અગનને અખલા. ૪. ખ. ગ. તે મંન વીચારી જોઅ. ઘ. તે મન સમજિને જોય.

ઙ તે મન સમજીને જોઅ. ૧૬૪ ૨ ખ તો પુછે કોણ એને ફ્રગી ગ તો તેહને પુછે કોણ ફરી ઘ તો એને પુછનારો ફરી ઙ તો હેને કોએ પુછે ફરી ચ તો કોણ પુછે એને ફરિ ૩ ખ શીદ મોકગ્યો. ૪. ગ આપે નામ આવે એકરો ઘ ઙ ગતે સિદ આવે એકલો ચ કેમ આવે આપ એકલો
૧૬૫ ૧ સધનુ છે સલ ગ એમ કરતા સગનુ છે સહેલ ઘ એ શમનુ છે સવનુ સહેલ ૨ ખ ચ ખરે બપોરે ચીનાવે મેહેલ ગ ખરે બપોરે ચોરે મહેલ ઘ ખરે બપોરે કા ન લૂટે મહેલ ઙ ખરે બપોરે લુટે મહેલ ૩ ખ ગ કથાગ્રેહે ઘ તારા કંથને કાલાગ્રે નાખ્યો ઙ તાહારા કથને કાલાગ્રેહે લાખે ચ વજીરને કાલા ગ્રહ નાખે ૪ ખ ગ એ પાખે ઘ બનીયો કુણ જે આવિ ગખે ઙ બીજો કોણ બનીઓ એ પખે ચ તો કોણ જોરાવર એ પાખે
૧૬૬ ૧ ૨ આ બને ચરણ એકે પ્રતમા નથી ૩ ૪ ખ ગ ઘ ઙ ચ તે કુડા કરે કેમ કરમ ૧૬૭ ૧ ૨ આ બને ચરણ એકે પ્રતમા નથી ૩ ૪ ખ તો સી થાએ પ્રથવીની ગત ગ ઘ તો પ્રજાની સી થાય ગત્ય ઙ તો પ્રજાની સી થાયે ગત્ય ચ તો શી થાએ પ્રજાની ગત ૧૬૮ ૨ ઘ કેમ રે મઘ ચ વરશે કેમ કરે ઈંદ્ર મેહ ૩ ૪. આ બને ચરણો એકે પ્રતમા નથી ૧૬૯ ૨ ખ ગ બ્રમંડ ઘ બ્રહ્માડ ઙ ચ બ્રમંડ ૩ ચ વાત કરૂ હુ તુજને વાણુ ૪. ખ જાયે પાતાલ ગ પ્રથ્વી જાએ રસાતાલ ઘ તોડો લિ પડશે દશ દિક્‌પાલ ઙ તો તુટી પડે દીકપાલ ચ શાભલ રાણો ચતુર સુજાણ ૧૭૦ ૧ ખ ગ વાત એ કરુ તુજને કરુ ઘ ઙ જો મહિપતિનુ મન વિમલ થસે ચ વાત કરૂ હુ તુજને વાણુ ૨ ખ ગ રાણી કાને સાભલ તુ ઘ ઙ તો પ્રથ્વી પાતાલે જસે ચ શાભલ રાણી ચતુર સુજાણ ૩ ખ ગ ઙ ચ આ પ્રતોમા આ બને ચરણો નથી ઘ મા સુજને જે તે કહુ ૪ કાને શાભલ રાણિ તુ ૧૭૧ મી ૧૭૨ મી અને ૧૭૩ ના પ્રથમ ચરણો એકે પ્રતમા નથી પણ ચ પ્રતમા નીચેની કડી વધારે છે

"પદમની કેરા લખણ લહા, કાંઈએક રાજા દશ્ટ તજ કહા,
મહીપત તેણે હરખો મન જાણી તુજને તરૂણી તન

૧૭૩ ખ દુધે ઉઠા ઘ આપણે દુધે વરશા મેઘ ઙ તુઠા મેહ ચ ત્રુઠા મેહ
૧૭૪ ખ ગ ઘ ઙ પધારા ગ ગ ચ આપણે ઘેર પધારા ગ ગ ૨ ખ ગ ઙ "ઓછવ આપણે રૂડે રંગ ઘ વાધ્યો હરખ થયો મન રંગ. ચ આપણે ઘેર બ્રમાને ઈંદ્ર ૩ ખ દે માન સમઝીને પેર ચ દો માન સજોઇ રૂડી પેર

૫. દો માન સજાઈ બહુ પેર. ઙ. દો માન ઘણુ પેર. ચ. અંન દાતા નંમો જુગદીશ. ૪. ગ. રાએ પધારા. ઘ. ઙ. ભલે રાય પધાર્યા ઘેર. ચ. માં આ ચરણ નથી. ૧૭૫. ૧. ખ. ગ. પોપટનુ જે વચન જ લહુ. ઘ. વચન શ્રવણે લહુ. ચ. શુક જંબુનિ વચનજ કહુ. ૨. ક. તાહાંથી ગાંન. ખ. ગ. તાંથી ગાન સાનને ઘ. ત્યાંથી ગ્રાન. ઙ. તાહાંથી ગ્નાન. ૩. ચ. બેઠો દીતે આશન કરી. ૪. ગ પાસે બેઠી. ચ. શમીપ પાસે છે સુંદરી. ૧૭૬. ૧. ઘ. ઙ. નારિ કહે. ૨. ક. કહી. ૪. ઙ. પવિત્ર ઘર થયઉ માહરુ. ચ. પવીત્ર આંગણુ થઉ માહેર. ૧૭૭. ૧. ઘ માં આ પહેલાં એક કડી વધારે છે.

અમ ઘેર આજ બ્રહ્માને ઈશ, અમ ઘેર આવ્યા શ્રી જગદિશ.
અમ ઘેર આવ્યાં સ્વજન સગાં, અમ ઘેર આજ બંધને તાત.

૨. ખ. અદકે ઘણે. ઘ. અમને ચેનવો નેહે તે ઘણો. ઙ. અમને તે ચીતવે જે ઘણો. ચ. મંન ચીનવો હેતજ ઘણો. ૩. ખ. ગ. ચ. પ્રેમદા મંદિરમાં પરવરી. ઘ. ઙ. એવું કહી સજાઈ કરે. ઙ. મા આ ચરણ પહેલાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

અમ ઘેર આજ બ્રહ્મા ને ઇસ, અમ ઘેર આજ શ્વયમેવ જુગદીસ.
અમ ઘેર સહુ સ્વજન સાક્ષાત, અમ ઘેર આજ તાત ને ભ્રાત.
અમો વલગા છઉ તમ તણે, અમને ચીતવો હેતજ ઘણે.

૪. ખ. ગ. ચ. સાક પાક સામગરી કરી. ઘ. મંદિરમાં પોતે સાંચરે. ઙ. પ્રમદા મંદારમાંહે પરવરે. ૧૭૮ ૧. ઙ સાકપાક સામગ્રી કરે. ચ. કરવા માંડા પુરણ પાક. ૨. ક રસોહી. ખ. ગ. રસોઇ બત્રીસી સુંદર સાક. ઘ. રસોઈ બત્રિસ રાધિયાં સાક. ઙ નાર પોતે ધરમાં કરે. ચ બત્રીશે વાંની શુભ શાક. ૩. ખ. ગ. મીઠા મધુરાં અતીસે સાર. ઘ. એવુ કહિ સજાઈ કરે. ઙ. ખાટાં ખાએરાં. ૪. ખ ગ ખાટા તીખા અતી રેસાલ. ઘ. મંદિર ઉનાં તાજ ખારાં ખરખરા. ઙ. મીઠાં મધુરા અતી સાએરા. ચ. ખારાં તીખાં અતી શાએરા. ૧૭૯. ૧. ક ફીર સરીર. ખ. ચ. ફરી સરીર. ગ. ફરી સરીર. ઘ. કિધિ શરિર. ૨. ઘ. નાવા. ૩. ક. મંજન. ગ. માંજન. ઘ. માર્જન. ૪. ક. કરવો. ઙ. માં આ ચરણ નથી. ૧૮૦ ૨ ખ. પીરસે સુભ સામગ્રી ઘણી. ગ. પીરસી સુભ. ઘ. પીરશાં શાક સામગ્રિ ઘણિ. ઙ. પીરસા. ચ પ્રીરશા પાક શાંમગ્રી કરી. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. ભાવ ધરી જીમ્યુ ભોજન. ઘ. હરખપણે પામ્યો ભોજન. ૪. ચ. જાંણી તુજને તારુણી તંન. ૧૮૧. ૧. ખ. ચ ભાણુ વેલા. ૨. ઘ. જેવુ તારે. ચ. પદમની શાંહામુ જોઈ તાહર. ૩. ઘ. વનિતાએ

તો વરતુ મંન. ૪. ક. કાંહીક. ચ. કાંઈએક કામાતુર રાજંન. ૧૮૨. ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં આ કડી પહેલાં એક પંક્તિ વધારે છે.

વીનતાએ તાં કરી વીવેક, દેખાડુ દ્રષ્ટાંત એક.

૧. ઘ. ત્રાંબા વાસન વિરશો ભાત. ૨. ચ. દીધો તે ઘાટ. ૩. ૪. ઘ. વલતી થકિ. ઙ. વલ થકી. ચ. પીલો તે કથી. ૧૮૩. ખ. ચ. સોના માટ ગ. સોના ઘાટ. ઘ. વલતિ કાઢયો સોનાનો માટ. ઙ. સોનાનો ભાત. ચ. ૨. ખ. દીધો તે સાઠ ગ. દીધો તે માટ. ઘ. દીધો સુઘાટ. ૩. ઘ. કાઢ્યો પિતલને રંગ. ઙ. પીતલથી સંગ. ૪. ખ. ગ. કસુબી. ઘ. તેને કસુબિ દીધો રંગ. ઙ. તાહાં કસુબી. ચ. તાહાં રંગ દીધો કોશંબ. ૧૮૪. ૧. ખ. મરતકા. ગ. મરતીકા. ઘ. મૃતકાને માટ. ઙ. મતીકાને ઠામ. ચ. મ્રતીકા. ૨. ઘ. સ્યામ રંગ દીધો સુઘાટ. ૩. ૪. ઘ. જોઈ આશ્ચર્ય મન પામ્યો ઘણો. ૧૮૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. રંગ જુજુઆ ખુબી અનેક. ૨. ક. જોહી. ખ. ગજા વીમાસણ કરી વીવેક. ગ. જોહી વીમાસો ભારે ભુપ ઘ. ઙ. જોઈ વિસ્મે પામ્યો તે ભુપ. ચ. ભલે વીશમે પામો ભુપ. ૩. ખ આણી વાલ. ગ. ભરે કોલીઓ ગંગ વીસેસ. ઘ. કરે કોલિયો ઙ. ચ. ભરે કોલીઓ રંગ વીવેક. ૪. ખ. દીલમે રજા થાય ખુસાલ. ગ. મુખમા સ્વાદ આવે છે એક. ઘ. તેનો એકજ લાગે સ્વાદ. ઙ. સ્વાદ તહે તે આવે એક. ચ. મુખ માહાં સ્વાદ છે એક. ૧૮૬. ૧. ખ. દેખ ખુબી રંગ વીસેક. ઘ. કરે કોલિયો રંગ વસેક. ઙ. ભરે કોલીઓ રંગ વીવેક. ચ. ભરે કોલીઓ રંગ વીશેક. ૨. ૩. ખ. સામા પીરસે રાજા ખાઅ. ૪. ખ. માઝા. ગ. મુખમાં એકનો એકજ જાઅ. ઘ. મુખમા મુકે એકજ ખાય. ઙ. મુખમા એકનો એકજ સ્વાદ. ૧૮૭. ૧. ખ. ગ. હાથમાંતાર. ઘ. હાથમા તારીક દીઠાતુ સુખ. ઙ. હાથની તારીક દીઠાતુ. ચ. હાથને તારે દીઠાતુ. ૨. ગ. ટલી ગયો જેમ મુકે સુખ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ઙ. દેખતા મા. ૪. ખ. ગ. ચ. મુખમા એક મઝા. ઘ. ખાધે તારીક એક તે તેણિ. ૧૮૮. ૧ ૨. ૩. આ બંને ચરણો એકે પ્રતમા નથી. પણ તેને બદલે ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતમા નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

"રાજામા લખણ બત્રીસ, હઈડામા નવ આણી રીસ.
સમજે સીખામણ તાંહા જેહ, ભાગો મન તણો સંદેહ.
અગનાન રૂતુ તે ખોઊ, તે જુવતી સામુ જોઊ.
કામની કેહે કરૂં એક ઉપાએ, રખે મન કાચો હોએ રાયે
મનમા એ વિચારી બુધ્ય, ઘોલી ધેન્યતુ દોહ્યુ દુધ."

જ્યારે ધ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિઓ છે.

"ગજામા લક્ષણ બત્રિશ, હઇડામાં ન આણિ રિશ,
વલિ સ્ત્રિયે કિધો પ્રપંચ, પ્રતિના તે દીધી સંચ.
હઇડામાં વિચ્યારી બુધ્ય, ધોવિ ધેનનુ ધ્યુ છે દુધ."

૪. આ ચરણ એકે પ્રતમાં નથી. ૧૮૯. ૧૯૦, ૧૯૧. આ ત્રણ કડીઓને બદલે ખ. ગ. પ્રતમાં નીચે મુજબ છે.

ખ. ગ. ચ. કાલી રાતીને કાંબરી, મુકા દુધ તે ભોજનભરી
વીવીધ પર કરે વીવેક, સ્વાદ દુધનો સરવે એક ૧
પામો સીખામણ પોતે દેહ, મન તણો ભાગો સંદેહ ૨

ધ. કાલિ ગાયનુ પિરશુ ખિર, સન્મુખ દેખે સાદસ ધીર
રાતિ ધેનુ દેહિ છે જેહ, પ્રિત કરી પિરશાં છે તેહ ૧
એવાં પય પિરશા છે પાય, દિધુ જ્ઞાન ને આવી છે સાન
જે જે વિધના એક જ દુધ, મહિપતિએ વિચારી શુદ્ધ ૨
વરણ જુજુવા એક જ સ્વાદ, ભ્રમતપણે મુકો વિખવાદ
ઉપમા કહુ તુને, સિખામણ તે દીધિ મુને ૩
આપણા બેનો રાખો ધર્મ, બેહુ નહિ મુજ માથે કર્મ
ઈહ લોક પરલોકે રહી લાજ, કામનિ તે કિધુ શુભ કાજ ૪

ઙ. કાલી ગાયનુ પીરસુ ખીર, સનમુખ દેખે રાજા ધીર
રાતી ધેન દોહી છે જેહ, પ્રેમે પય પીરસુ છે તેહ ૧
ભુરિ ગાય વલિ કાબરી, મુકા દુધ પાત્રમા ભરિ
વીવીધ પ્રકારે ગાઓ વીવેક, સ્વાદ દુધનો સર્વે એક ૨
એહેવા પય પીરસા રાજેન, દીધુ જ્ઞાન તે આવી સાન
પામો શીખામણ ડાહો દેહ, ભાગો મન તણો સંદેહ ૩
જુજવી ધેનને એકજ દુધ, મહીપતીએ વિચારી બુધ
વરણ જુજવી પણ એક સ્વાદ, ભ્રમતપણે મેહેલો વીખવાદ ૪
શ્રી ઉપમા કહુ હુ તુને, સીખામણ દીધી તે મુન્યે
આપણ બેહુનો રાખો ધરમ, બેહુ નહી મુજ માથે કર્મ ૫
આ લોકે પરલોકે રહી લાજ, કામની સુભ તે કીધુ કાજ.

૧૯૨. ૧. ૨. ધ. અને ઙ. પ્રતમાં આ બે ચરણ નથી. ૩. ધ. અર્ધ મન પોપટ સુ ગયુ. ૪. ખ. ચ. અર્ધુ મન નારીથી ટયુ. ગ. અરધું

રાંણી ગુણથી ગલું. ઘ. ઙ. અધુ" તારા મનથી વલું. ૧૯૩. ૧. ઘ. ૭. પ્રતોમાં આ પહેલાં એક પંકિત વધારે છે. જ્ઞાન મુરખ પાંમ્યો અતિ એના મુખથી કહી બેરીને બહેન. ૨. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. સુભ સુંદરી. ૩. ઘ. અમુલક અંગુ જેહ. ઙ. અમુલખ અંગુઠી દીધ. ચ. જડાવ વીટી કાઢાડી છાપ. ૪. ખ. પદમણી હાથે ધાલી તેહ. ગ. પદંમનીને હાથે સોંપી તેહ. ઘ. સાસરવાસામાં આપ્યુ તેહ. ઙ. પ્રીતે આપી પ્રેમે લીધ. ચ. તે પદમનીને શાંપિ હાથ. ૧૯૪. ૧. ખ. નવ આણો. ગ. નાણો. ઘ. ન આણ્યો મર્મ. ચ. ન આંણો. ૭. ન આણો. ૨. ક. હીશ્વરે. ખ. ગ. ઇશ્વરે. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. એકે પ્રતમાં આ બંને ચરણ નથી. ૧૯૫. ૧. ખ. ફરી પરણામને. ગ કરી પરદક્ષણ પાછો. ઘ. કરી પ્રણામને. ઙ. કરી પ્રણામ. ચ. કરી પ્રણાંમને. ૨. ખ. ચ. જઈ મહીપત મલો. ગ. રાજા જઈ પતીહારને. ઘ. પ્રતિહારને જઇ પ્રેમે મલ્યો. ઙ. પ્રતીહારને પ્રેમે જઈ મલો. ૩. ઘ. ઙ મિત્ર ઉઘાડ્ય મંદિર તારૂ. ચ. ઊઘાડની મંદીર તાહેરૂ. ૧૯૬. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

"તેહ પ્રતીહારે કહ્યુ વચંન, સાંભલો રૂડા રાજંન."

ઘ. ઙ. પ્રતમાં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

"ક્રરીશમાં વણસમઝયે રાહ્ય, કુંડલ કાનથી પાછું આપ્ય."

ચ. માં નીચે મુજબ ચરણો વેધારે છે.

શાંભલ રે રૂડા રાજંન, પ્રતીહારે જે કહ્યાં વચંન.

૧૯૭. ૧. ખ. મહીપતી. ગ. પુરપતિ. ઘ. નરપતિ. ૭. પુરપતી. ચ. રાએજી. ૨. ૩. ઘ. મારે જાઓ પાછા ફરિ. ૪. ઘ. રાખિ પોતાનો ભાર. ખ. વેવાર. ગ. ઙ. ચ. વેહેવાર. ૧૯૮. ૧. ખ. ગ. ઙ. ચ. કામે. ઘ. મહિપતિ કે કુંડલ આપિયુ. ૨. ખ. પુરમાં પરવેસ. ગ. ઙ. પુર પ્રવેસ. ઘ. કીધો પુર પ્રવેશ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. કામ કરા વિના. ૪. ઘ. પાછુ લઈશ. ૧૯૯. ૧. ૨. ખ ચ. એના. ગ. એમ નહી થાએ. ઘ. ઙ. અન્યા. ૩. ખ. ગ. બોલુ અબોલુ કરસો તમો. ઘ. ઙ. ચ. તમ આગલ કરૂ છુ દ્રષ્ટાંત. ૪. ઘ. ઙ. ચ. જે આવેલા છો એકાંત. ૨૦૦. ૧. ઘ. ઙ નહીકર કમ બોલાય તમ સાથ. ૨. ઘ. ઙ. આભ સંધાથે ભરવી બાથ. ૩. ખ. ત્રસા થઈ. ગ. ત્રખા થઇ. ઘ. પુરી તૃષા થઇ. ઙ. પુરણ તરસા. ચ. પુરણ તરશા. ૪. ખ. ચ. ધાલાં ઢોર અવાડે જઈ. ગ. ધોલાં ઢોર તલાવે જૈ. ઘ. ખોલાં ઢોર તલાવે જઈ. ૭. ધાલાં ઢોર તલાવે

જઈ. ૨૦૧. ૧. ખ કો પીએ ને કો ના પીએ. ગ. ચ. કોઈ પીએ ને કોઈ ન પીએ. ઙ. નહી પીએ. ૨. ખ. લીજીએ. ગ લે. ઘ. સહુ કો પિએને પાણુ વરે. ઙ. સહુ કોનોથી આવો લીએ. ચ. શહુ કોઈનો પીઆવો લીએ. ૩. ખ. ધેન ગ ધન હાકિ ગોવાલીઓ જાય ઙ ઢોગ હાકી ચ. ધનુ. ૪. ખ. કો બેગી રે કો ત્રણા ખાય. ગ. કોઈ બેગી રેહે કોઈ ત્રણ કા ખાએ ઘ મા આ ચરણ નથી ઙ. કો બેસી રહે કો ત્રણુ જ ખાય. ચ કો બેશી રહે કો તરણા ખાએ. ૨૦૨. ૧. ખ. ગ ઙ. તેમા ગોવાલીઆનો સો વાક. ઘ ગોવાળામા તેનો સો વાક. ચ. લીએ ચગાઈ તે આડે અંક. ૨. ખ. ગ. ઘ. ઙ આડે આન ચ તેહેમા ગોવાલાનો શો વાક. ૩. ખ ગ ઙ ચ ગામ જમાડે ઘ. ગામ જમાડુ ૪. ખ. નેતન ગ નોતરા. ઘ. કરે તુનરા ઘરોઘર. ચ કો નોનરા. ૨૦૩ ૧. ખ કોઈને હોય સગીરે દુખ ગ કોઈને હોય દેહીએ દુખ ઘ કોને કામ હાય કોને દુખ ઙ કોને કામ ને કોઈને દુખ. ચ કોએમ્ના દેહમાહા હોએ દુખ ૨. ખ. કોઈ એકને નવ લાગે ભુખ. ગ. કોઈ ને નવ્ય લાગે ભુખ ઘ કોને ન લાગિ હોય ભુખ. ઙ કોઈને નવ લાગે તે ભુખ ચ કોઈ એક ને નવ લાગે ભુખ ૩ ખ. ગ ચ. તેહમા જમાડનારો સુ કરે. ઙ તેમા તે ધણી સુ કરે ઘ પ્રતમા આ પહેલા કેટલાક ચરણો વધારે છે.

દેહ દુખે કોય પાણુ જાય, કોય ભાવે મનગમતુ ખાય
તેમા તે ધણે સુ કરે, માહાપુરૂષ હઈડામા ધરે.

૪ ખ. ડાહા ચતુર તે મનમા ધરે ગ ડાહ્યા ચતુર મનમા કેમ ધરે. ઙ ડાહા પુરૂષ હઈડામા ધરે ચ. ડાહા પુરશ તે દીલમાહા ધરે ૨૦૪. ૧ ખ ગ ખેતર ખેડવાને આપીઊ ગ.ચ ખેતર વાવવાને. ઘ ખેતર તો સાથ્યે આપિયુ. ઙ ખેતર સાખી આપ આપીઊ. ૨. ખ ગુણવત કરીને થાપીઊ ઘ ગુણવત તો કરી થાપીયુ ઙ ગણવત કરિને થાપીયુ. ચ ગણોત કરી પોતાનુ થાપીઊ ૩ ગ પરતર ગખે કે બમનુ વાવે ઘ. બમણુ વાવ્ય ૪. ગ પડેહા પ્રમાણે અમારૂ લાવ ઘ પહણુ પરમાણે મારે લાવ્ય. ઙ. પડો પરમાણે ૨૦૫ ૧. આ પહેલા ખ ગ. ચ મા નીચેના ચરણો વધારે છે.

લીધા હાથી થોડા કામ, પ્રતીત જોઈને આપ્યા દામ
ગલીઓ થાય કે મરતે મરે, તેહમા વેચનારો સુ કરે.

૧. ગ. મંછા ઘ. મનછા ૨. ખ. પરહા દામ પોતાનો કરી ગ. લીધો આપ.

ઘ. ઙ કિધો દાસ પોતાનો કરી ચ દીધો દામ પોતાનો કરી. ૩. ખ કે તો કામ ઘ બેસારી ગખો કે દો કામ. ઙ ગષ બેસ રી કેઉ કામ. ૪. ખ માસ એક પુગ્ય દામ ગ ઙ તે માસ થએ પુરો લે દામ ઘ ચ માસ થાય તારે માગે દામ.

૨૦૬ ૧.૨ આ બે ચગણુ એકે પ્રતમા નથી પણ નીચેની પંક્તિઓ છે

ખ ગ્રહસ્તને ઘેર આવો પુત્ર, સોભુ બાધુ ઘરને સુત
વધામણીએ બોનજ કહો, પામો દાન તે નાહાલજ થઓ
રાજક દઈવક તેને થાઅ છે, પાછુ લેવા કુણ જાઅ છે
વેવીસાવીએ વેવા કરો, વર રુડો કનાને વરો
કરે લેખ કે ભુખે મરે, તેમા વેવીસાલીઓ સું કરે

ગ વેવીસાનીઓ વીવા કરે, રૂડો વર કનાને વરે
કર ભોગ કે ભુખે મરે, તેમા વેવીસાલીઓ સુ કરે.

ઘ ગ્રહસ્તને ઘેર આવ્યો પુત્ર, વધામણિ સંતોસો સૂત્ર
પછે મરણ પામ્યો તે બાલ, વધામણિયો કમ ખાસે ગાલ

ઙ ગામ અજારે જે નર કરે, પરઢા દામ આગલથી ભરે.
વાધે લાભ તણી તે મોગ કે મુલગામા આવે ખોર
વેવીસાલીઓ હોએ જેહ, વીહીવા કરવે આણી નેહ
કરે જેષ કો ભુખે મરે, તેહેમા તે કોઈ સુ કરે.

ચ ગ્રહસ્ત તણે ઘેર આવો પુત્ર, શોભાવુ છે તેહેનુ ઘર સુત્ર
વધામણું એ એક બોલજ કહો, પામો વધામણી નીહાલજ થઓ
પરમેસ્વરનો દંડ તેહને થાએ, પાછુ લેવા ને કુણ જાએ
વેવીશાનીઓ વેહેવા કરે, વર રુડો કનાને વરે
કરે લેખ કે ભુખે મરે, તેહેમા વેવીશાલીઓ શુ કરે

૨૦૭ ૨૦૮ ૨૦૯ આ કડીઓ એકે પ્રતમા નથી તેને બદલે નીચે પ્રમાણે છે.

ખ બાપે સમન્ધી મુકી ઘણી, થઓ પુત્ર સરવ ધનનો ધણી
રમો જુગટુ હારો સરવ, ઘરબાર સહીત તે હારો દ્રવ
તેહમા સુ કરે માઅ ને બાપ, તે તો પુત્રનુ પુરણુ પાપ
નાહાનો પુત્ર મુકો નીસાલ, ગુરૂ ભણાવે આણી વાલ
બત્રીસ લખણો કીધો ઘણો, સગ થઓ પછે ગુણકા તણો
વીસારી વીદા આડે આક તેમા ભણાવનારનો સો વાક.

એવા કઊતક છે બહુ કોડ, કહું તંમ આગલ હું કરજોડ.
હું શું જાંણું જે સે કામે ગઆ, સરોવર વષે અમથા રઆ.

ગ. બાપે સંમરધ સોંપી ઘણી, થએ પુત્ર તે સરવનો ધણી
રમી જુગટુ હારે સરવે, ઘરબાર સહીત ખોઈ ઘરવે.
સંગ થએ પછે ગુણકા તણો, ...
વીસારી વીદા સરવે આડે આક, તેહેમાં ભણવનારનો સો વાક.
એવા કઊતક છે બહુ કરોડ, તે તમ આગળ કહું કરજોડ.
હું શુ જાણ્યુ સે કામે ગઆ, સે અરથે તમો અમથા રહા.

ઘ. બાપે સમધિં મુકિ ધણિ, થયો પુત્ર સહુ મનનો ધણિ.
રમિ જુગટુ સર્વ ખોય, ઘરબાર તજિ તે જાય.
તેમા શું કરે માને બાપ, તે પુત્ર કરમના અદકા પાપ
નાનો પુત્ર મુક્યો નિસાલ, ગુરૂ ભણાવે આણિ વાલ.
બત્રિશ લક્ષણો કિધો ઘણો, સગ થયો પછે ગુણકા તણો.
વિદ્યા વિસરિ અઢારે આક, ભણાવનારનો તેમા શો વાક.
લિધો હાથિ ઘોડો કામ, પતિત જોઇને આપ્યો દામ
પછે ગલિયો થાય કયમ, તેમા વેચનારો શું કરે
ગામ અજારે જે નર કરે, પઢયા દ્રવ્ય આગવથિ ભરે.
વરષ લાભ છે કે ખોટય, કે મુદ્દલમા આવિ ખોટ.
વેવિશાલિયો હોય જેહ, વિવાહ કરાવે આણિને નેહ
પછે જોખ કરે કે ભુખ્યે મરે, તેમા વેવિસાલિયો સુ કરે.
હું શુ જાણુ શે કામે ગયા, સરો વરથ કે અમથા રહા.

ઙ. લીધા હાથી ઘોડા કામ, પતીત જોઈને આપ્યા દામ,
ગલીઓ થાય કો મર તે મરે, તેહેમા વેચનારો શુ કરે.
અદસ્ત તણે ઘેર આવ્યો પુત્ર, સામાવ્યુ બાધુ ઘરસુત્ર,
વધામણીએ બોલજ કહો, પામો દામ તે નાહાલજ થયો.
રાજકદેવક તેહેને થાય છે, પાછુ કોણ લેવા જાય છે,
બાપે સમરધ મુકી ઘણી, થયો પુત્ર સર્વનો ધણી
રમા જુગારે હારા સર્વ, મન સાથે ઉતરીયો ગરવ.
તેહેમા સુ કરે માબાપ, તે પુત્રના ઉધા કરંમ ના પાપ.
નાહાનો પુત્ર મુકો નીશાલ, ગરૂએ ભણાવ્યો આણી વહાલ.

બત્રીસ લક્ષણો કીધો ઘણો, સંગ થયો પછે ગુણકા તણો.
વીસારી વીધ્યા આડે આંક, તેમાં ભણાવનારનો સો વાંક,
એહેવા કૌતીક છે બહુ કોડ, કહુ તમ આગલ હુ કરજોડ
હુ સુ જાણુ સે કામે ગઆ, થએ અરથ કે અમથા રહા.

ચ. બાપે શમરધ આપી ઘણી, થએ લાખ છત્રપતનો ઘણી
રમી જુગરે હારો શરવ, ધરબાર શહીત ને દ્રવ.
તેહેમાં શુ કરે માં ને બાપ, તે પુત્ર ઉધ કરમીનાં પાપ
હું શુ જાણુ જે શે કાંમે ગઆ, શરો અરથ કે અમથા રહા.

૨૧૦. ૨૧૧. ૨૧૨. ૨૧૩. આ કડીઓને બદલે દરેક પ્રતમાં નીચે મુજબ જુદી જુદી કડીઓ છે.

ખ. એ વાતનો હું નહી જમાંન, હું બેઠો રહુ માહારે કામ.
ઊઘાડીને જાવા દેઉ, તે વાતે હું બમણું લેઊ. ૧
રાખું બાર તો પાછા ફરો, બીજે દીવસે જાણો તે કરો.
મેહે તો માહારો ધરમ મુકીઓ, લોભે ચીત થકે ચુકીઓ. ૨
તે કુંડલ કંમ આપા આજ, જાઓ ઘેર સમઝી મંન રાખ.
તમો કુડ કર નહી હોએ, તે આગલ તરસે તમારૂ ધરમ ૩
તરે ધરમ ને બુડે પાપ, તેહેની વેદ પુરાણે છાપ.
ઊપનો રાજાને મન વાલ, કુંડલ ઉપર આપી સાલ. ૪

ગ. તે વાતનો હુ નહી જમાન, હું બેઠો રહું માહારે માંન.
ઊઘાડીને જાવા દેઊ, એટલા માટે કુડલ લેઊ ૧
રાખુ બાહાર તાહારે પાછા ફરો, બીજે દીવસે જાંણે તે કરે. ૨

શ્લોક: લોભેન પાપ મુલેશ્ચ, લજા મુલ પી દી સ ના.
મમ: લોભ કથં નાસ્તી, ગ્રહીતે રત્નકુંડલ. ૩

ચોપાઇ

મેહેતો માહારો ધરમ મુકીઓ, લોભ ચીંત ચકો ચુકીઓ.
તે કુડળ આપાં કેમ જાયે, જાઆવ ઘેર સંમલ મંન માએ. ૪
તમો કુડં નહી કરં હોએકરંમ, તે આગલ તરસે તાહારૂ ધરંમ.
તારે સતને બુડાડે પાપ, તેહેની વેદ પુરાણે છાપ. ૫
તે સુણતા ઊપનો રાઅને વાહાલ, કુંડળ ઉપર આપી શાલ.

પ.છ. તે વાતનો હું નહિ જમાન, નહિ કે બો રહો આંખે ઠામ.
ઉપાડિને જોવા ધો, તે માટે હું કુંડલ લેઉ. 1
જે બોલ્યુ અણબોલ્યુ કરો, તે વેલા તો પાછા ફરો.
જે માણસનુ વચન જયુ, બિજુ તેમાં તોલ ક્યુ રહુ. ૨
ન ઉપાડો તો શુ કરો, તો પાછાં ઘરને પરવરો.
મે તો મારો ધર્મ મુકિયો, કુંડલ તો ચિત સુકિયો. ૩
તે આપ્યુ પાછુ કયમ જાય, ગયો ઘેર મન સમઝી રાય.
(વસના મહિપતિ આંખ્યુ વાલ, કુંડલ ઉપર આપી સાલ)
ફ. માં ૪–૧–૨ ચરણ પછી નીચેનાં ચરણો વધારે છે.
તમે કુડુ કર નહી હોયે કર્મ, તો આગલ તરસે તમારો ધર્મ
તારે સતને ભુંડે પાપ, તેહની વેદ પુરાણે છાપ
ઉપનો રાજાને મંન વાહાલ, કુંડલ ઉપર આપી સાલ.
ચ. તેહ વાતનો હુ નથી જમાંન, હુ બેઠો છુ માહારે ઠાંમ,
ઉઘાડીને જોવા દેજો, એટલા માટે કુંડલ લેજો, ૧
રાખુ બાહાર તો પાછા ફરો, બીજે હીવસે ગમે તે કરો,
મેતો માહારો ધરંમ મુકીઓ, લાભે ચીત્ત થકા સુકીઓ. ૨
જાઓ ઘેર શમજો મનમાંહે, તે કુંડલ કેમ આપુ આંહિ.
તમે જો નહી કર હોએ કરંમ, તેહનો આગલ તરશે ધરંમ. ૩
તરે શતને ભુંડે પાપ, તેહની વેદ પુરાંણે છાપ.
ઉપનો રાજાને મંન વાહાલ, તે કુંડલ ઉપર આપી શાલ ૪

૨૧૪. ૩ ખ. ઘ. સાબાસ કહુ રુડી પેર. ગ. રાજા કેહે રે પ્રતીહાર–. ચ. શાબાશ શાબાસ કહો રુડી પેરે. ૪. ખ. ઘ. ચ. મહીપત પોતે આવ્યા ઘેર. ગ. તુને જાંણે ચતુર સુજાંણુ. ઘ. મહિપતિ મંદિર વલ્યો તારે. ૨૧૫. ૧. આ ચરણ પહેલા ખ. ગ. છ. ચ. મા એક પંક્તિ વધારે છે.

સમજી સહુ રહ્યા છે મંન, કોએ વાત ન જાણે અંન

૩. ખ. ગ. માં આ બંને ચરણ નથી. છ. આપે આપ રાખુ છે મંન. ૪. છ. એમ કરતાં વીતા બહુ દંન. ૨૧૬. ૧. ખ. પખ પાચ પુરી થઈ. ગ. પ્રક્ષ પાંચ. ઘ. પખવાડીયાં પાંચ પૂરાં થયાં. છ. ચ. પક્ષ પાંચ પુરા થયા. ૨. ખ. ગ. ઘ. છ. વઈલોચન. ચ. વૈલોચંન. ૩. ગ. ઘ. ચ. અભિનવા.

૪. ખ દીદા માન. ગ. દીધા માન્ય. ઘ ચ દિધા માન. ઙ દીધા માન. ૨૧૭ ૧. ખ તોરી જોઆ તરતી બસુ. ગ સુરી જોઆ તન બીર સું. ઘ તોડિ જોઆ તગતી બથી. ઙ તુટિ જોઆ તગતી બસુ ચ તુગ ગ જોઆ પ્રીત શુ ૨. ખ. ગ ઙ ચ સહુનુ મન. ઘ હરખ્યા સહુનો મન. ૩. ખ· વજીર મોહોલ પધારીઓ. ગ ઙ ચ વજીર અવાસ પધારીઓ. ઘ પ્રધાને કહુ પરવરો. ૪ ગ હુકુમ કીઓ રાજાન. ઘ. હકમ દિયો રાજન. ૨૧૮. ૩. ક. નવકોડના કુંડલને તો. કુંડલ જોઆ ગ ચ કુંડલ જે નવ કોટીના. ઘ. ઙ કુંડલ એ. ૪ ચ. પ્રધાને દીઠા કાન. ૨૧૯ ૩ ખ ઘ. પછે થઓ તે દેખતા. ૪. ખ ઘ થઓ મનભંગ. ચ. પરધાન તણુ. ૨૨૦, ૨૨૧, ૨૨૨, ૨૨૩, ૨૨૪, ૨૨૫, ૨૨૬. આ કડીઓને બદલે દરેક પ્રતમા નીચે મુજબ છે.

ચોપાઈ

ખ પ્રતીહાર ઊપર કીધી રીસ, ભમર આખ ચડાવી સીસ
મેં સોપુ તુ તુને કામ, મુકો તે તારો ઠામ ૧
કોણ આવુ ને કોણ જ ગઊ, લોભ વસ મન તારૂ કમ થઉ
સીધ બોલવરે કહુ તુજને વાત, જોતામા કરૂ તુજ ધાત ૨
કેહે પ્રતીહાર સુણુ વડા વજીર, રાખો આપ રદેમા ધીર
જે સાથે દાવો તાહેરો, તીલ માત્ર વાક નથી માહેરો ૩
જે દીવસના ગઆ છો ગામ, સુનો મુકો નથી મે ઠામ
જે સાથે નવ ચાલે તમો, તેહને રાખી સકુ કેમ અમો ૪
આમે જે લખુ તે થાઅ, મેલુ તે અમારૂ જાઅ
તસકર હોઅ તે પ્રગટ સીદ કરે, ધરને ખુણે જઈને ધરે ૫
હૈડામા તે કમ સમાઅ, તમ આગલ ચુગલી કમ થાઅ
ચુગલી કરે કુડલને સાલ, સમજી લો જે હોએ માલ. ૬

ગ પ્રતમા ખ ની જેમ જ છે માત્ર ખ ની બીજી કડીના ત્રીજા ચરણ પહેલા નીચેનો શ્લોક વધારે છે.

"હે પ્રતીહાર મૃ છેન કિં, લોભેન કિં કરીષ્યાતી
સત્યાભવતિ મુખેન, અસત્ય પરીતજે તૃગ

ઘ રાખિ રીસ હઈડા વિષે, બનાને સુ બાણુ
કાને કુડન કયા થકી, કહે જોડિ બે પ્રાણુ ૧

ચોપાઈ

હાથ કંકણુ અરીશા જોઉ, તો પાણિ કાં પોતાનો ખોઉ
આંખ્યે દેખોને પૂછો વાત, તે સાંભલ્યુ સાંચુ સાચ ૨
હું મારે ઠેકાણે ઠર, ઉવાર અન્યા તો નવ કર
દો છો તે ચાકરી એ વતાં, રાંકને તો પૂછું જતાં ૩
જે મતે નવી ચાલે તમો, તે કેમ અમીડો જાય અમ્યો
ભલિ ભુંડી તો નવિ ભાંખિયે, બલિયાનો બનો રાખિયે ૪
અમો જે લખ્યૂ તે થાય, મેલ્યુ તે અમારૂ જાય
તસ્કર વિદ્યા નહિ મુજ માંહિ, સાચો છુ સોવરાવુ કાંને ૫
૬. રાણી રીસ રૂદા વીખે, બોલે તે સુ વાણ
કાને કુંડલ કાણયકી, તુ કેહે જોડી બે પાણ. ૧

ચોપાઈ

પ્રતીહાર ઊપર કીધી રીસ, ભમર આંપ ચડાવા રીસ
મે સોપુ તુજને કામ, કેમ મુકો તે તાહારો કામ. ૨
કોણુ આવુ ને કોણુજ ગયુ, લોભ વસ કેમ મનકુ થયુ
સાચે બોલ રે કેહે તુ વાત, જોતામા કરસુ તુજ ઘાત ૩
કે પ્રતીહાર સુણો વડા વજીર, રાખો આપ રૂદેમાં ધીર
હાથ કાકણુ અરીસો જુએ, ને પાણિ પોતાનુ ખુએ ૪
હાથ હથિઆરને ગડદે વડે, બળીઓ જસ તે તો કબ્જે
આખે દેખે તે પુછે વાત, તે સોહુ સાતુ સાક્ષાત ૫
જુઠો સાથ દેવો તાહરો, તલ માત્ર વાક નથિ માહરો
જે દીવસના ગયા છો ગામ, સુનો નથી મુકયો મે ઠામ ૬
રાક માણસ જાએ નહી કોય, આપ ગ્નાન વીચારિ જોય
હુ માહારે ઠેકાણે ઠર, અવર અના ચોરી નહી કર ૭
દો છો તેવા કારએ વતા, મને ગરીબને પુછો છો જતા
જે પર તે નવ ચાલે તમો, તે કેમ રોકો જાએ અમો ૮
ભલી ભુંડી તો નવ ભાખીએ, વલીઆનો વનો રાખીએ
આમે જે લખ્યુ તે થાય, મેહેલુ તે માહારુ જાએ ૯
તસ્કર હોય તે પ્રગટ સીધ કરે, ઘરને ખુણે જઈને ધરે
તસ્કર વિદ્યા નહી મુજ માન, સાચો છુ સો વદાવુ કન ૧૦

જયેઠી પ્રાતે કેમ સમાઉ, તમ આગલ ચુગલી કેમ ખાઉ
ચુગલી રૂપ કુંડલ ને સાલ, સમજો જે હોય મન માલ ૧૧
ચ. પ્રતીહાર ઉપર કીધી રીશ, ભમર આપ ચઢાવા શીશ
મેં શોપુ શુ તુજને કાંમ, કેમ મુકો તે શુનો ઠાંમ ૧
કેહે પાપી તુ તે કાંહાં ફરો, એમ કહીને ક્રોધ જ કરો
સીમ બોલ રે કેહે તુ વાત, જોતાં માહાં કરૂ તુજને ઘાત. ૨
કહે પ્રતીહાર તુ વડો વજીર, રાખો આપ રૂદે માંહાં ધીર
જુઠા શાથે દાવો તાહેરો, તલ ભાર વાંક નથી માહેરો. ૩
શમેશે તેનો ગયા છો ગાંમ, શુનો નથી મુકો પલ ઠાંમ
રાંક માણસ નહીં આવે કોએ, આપ જ્ઞાંન વીચારી જોએ. ૪
જે પ્રતે નવ ચાલે તમો, તેહેને રાખી શકુ કેમ અમો
કરમે જે લખુ તે થાએ, મેહેલુ તે તો માહારૂં જાએ. ૫
તસ્કર હોએ તો પ્રગટ રીદ કરૂ, ધોરને ખુણે જઈને ધરૂ
હઈમાંહાં તે કેમ શમાણી, તમ આગલ ચુગલી કેમ ખાણી. ૬
એ ચુગલ રૂપ કુંડલને શાલ, શમજો કાએક હોએ માલ
મેં જાણું કાંઇ ધરશે વાહાલ, પણ વધામણીમાંહાં પામો ગાલ. ૭

૨૨૭. ૧. ઘ. પ્રધાન તે પાશો થયો. ૩. ખ. ગ. પોપટ પદમણી બે જણાં. ઘ. પોપટ ને પદમનિ. ઙ. પોપટ ને પ્રેમે પદમની. ચ. પોપટ બેઠાં પદમની. ૨૨૮. ૧. ૨. ખ. કરતાં સીરીખો કાલ. ગ. ઘ. કૃતાંત સરખો કાળ. ૩. ખ. દીસે ભમર અતી રાતડી. ગ. રીસે આંખ અતી રાતડી. ઘ. રીસે ભમર અતિ ઉલટાં. ૪. ખ. મુખ વીકટ. ગ. મુખ કીધું. ચ. મુખ જાંણે વીકાલ. ૨૨૯. ૧. ખ. તે સમે. ઘ. પ્રતમા ૨૨૯ થી ૨૩૪ સુધીની કડીઓ નથી. ચ. શમજ્યં પોપટ. ૨. ખ. પાએ. ગ. ચરણે. ચ. પગે નમાવું. ૩. ખ. ખેમ કુસલ છે આપણે. ગ. કુસલ છે રીએ આપણે. ઙ. ક્ષેમ કુસલ છે આપણે. ચ. ખેમ કુસલ છે તાહેરો. ૪. ખ. રખે ધરતા મન રીખ. ચ. એરે રાએ ન ધરશો રીશ. ૨૩૦. ૧. ખ. અવંને નથી. ગ. આવીને નમી. ઙ. અવને નથી. ચ. લંછન નથી. ૨. ખ. રખે મન જાણો મરમ. ગ. મન મરમ. ચ. અરે ભ્રાંત ન ધરશો ભ્રાત. ૩. ખ. ગ. પ્રતાપથી. ૪. ખ. ગ. ઙ. ઇશ્વરે. ચ. ઇશ્વરે રાખી લાજ. ૨૩૧. ૧. ૨. ખ. ગ. બોલી પતીની સાથ. ઙ. બોલી પતીને સાથ. ચ. બોલી પતી શુ સાથ. ૩. ૪. ખ. દીઠો તેને હાથ. ૨૩૨. ૧. ખ.

જ્વાલ. ગ. જાવા. ઘ. અગન ધુમ્ર ઘણી હુતી. ૨. ખ. ધૃત. ગ. ઘ્રાત. ઙ. ચ. પ્રત. ૩. ખ. એકઠા મલા. ચ. અગની ગવ દલ બલો. ૪. ખ. ભડકા થઓ તરત. ૨૩૩. ૧. ખ ઉદખ પીએ નહી, ગ ન ખાએ પાણીએ નહી. ઙ. ખાએ નહી પાણી નહી પીએ. ચ. ભુખતરશ નીદ્રા ગઈ. ૨. ખ. ગ, નીદ્રા નહી લગાર. ક. મા નહી નીદ્ર નહી લાગ છે તેને બદલે. ખ. નો પાઠ સારો લાગે છે માટે તે મુકયો છે. ઙ. નહી નીદ્રાનો લાગ. ચ. ગળી મમતા લખ લાભ. ૩. ૪. ખ. ધરો રૂદઆમા ખાર. ગ પડયો રદેમા ડાગ. ૨૩૪. ૧. આ કડી પહેલા. ખ. ગ. ઙ. પ્રતોમા એક કડી વધારાની છે.

તે તો ટાલો ટલે નહી, પડો દાધ જે જાત,
જેમ અક્ષર છઠી તણા, જેમ બીમાની ભાત.

૨ ૩. ખ. ગ સાન આણી ને. ઙ. ગ્નાન આણી. ચ. શમજો ગ્નાન આણો પ્રેમ ૪. ચ. નથી ખાપણ તુજને છે એમ ૨૩૫. ૧. ઘ. વાતની પ્રતિગ્ના કરૂ. ચ તે વારે પ્રતગના કરૂ. ૨. ખ હુ તો સત વચન ઓચરૂ. ઘ અસત્ય વાક્ય મુખ ન ઉચરૂ. ઙ. ઉ વાચા સત વાચા ધરૂ. ચ. પ્રથવી પાપ મુજ મશતક ધરૂ ૩. ખ પરથમ વાત વીગત જે થઈ ગ. પ્રથમ વાત વીતક જે થઈ. ઘ પ્રથમ જેહ વીગત થઈ ઙ. પ્રરથમ જેહ નાગત થઈ ચ પ્રથમ વાત જેટલી થઈ. ૪. ખ. વીસ્તારી વર્ણરને નહી ગ વીસ્તારીને સઘલી કહી ઘ. ઙ. સમ ખાઈને માંડિ કહી. ચ. તે વીસ્તારી માડી કહી ૨૩૬. ૧.–૨ ખ ચ જુઠુ બોલુ તો મુજ સીર પાપ. ગ. જુઠા બોલે તેહને બહુ પાપ. ઘ ઙ જુઠુ બોલુ તો બ્રહ્મહત્યાનુ પાપ. ૩. ખ. સમઝાવો રાજસની રીત ગ. રાએજસની રીત. ઘ રુડિ રિત ઙ. ચ. રાજાની રીત ૪ ખ કહુ પ્રણ જોડીને પ્રીત. ગ. કરુ પણે બહુ જોડીને પીત. ઘ પ્રેમ વચન કહિ બહુ પ્રીત ઙ કહુ પણ જોડી નહી પીત ચ કહુ કર જોડીને પ્રીત. ૨૩૭ ૧. ખ. ઙ ચ મા એક પંકિત આ ચરણ પહેલા વધારે છે. "હજાર થઈ આવો થો ભુપ, થઓ જનક તે રૂડે રૂપ." ખ. જાર હતો તે ગ. ઙ જાર હુતો તેજ. ઘ. જાર આવો પણ જાય થયો ૨. ૩ ગ ઙ ચ. પ્રતોમા ૩ અને ચોથા ચરણ પહેલા એક પંકિત વધારે છે. "કહુ બહેન મન આણી વહાલ, આપી વીટી આપી સાલ. ૪. ગ. રામે રાખીયો. ઘ. માં આ ચરણ નથી. ઙ. ઈશ્વરે રાખીઓ. ક. સતી ધીરમ રાખી. ૨૩૮. ૧–૨ ૩. ખ. અસ્ત્રીએ સુકે કહા બેહુ ભેદ. ગ. અસ્ત્રી સુકે કહા. ઘ. બે મલિને કહા

બહુ ભેદ. ઙ. સ્ત્રી મુખે કહ્યા બહુ ભેદ ચ. અસ્ત્રી દહે શુક ભારે ભેદ. ૪. ખ. પણ તેણે નવ મુકો ક્ષેદ. ગ. તોહોએ તેણે નવ મુકો ખેદ. ઘ. પ્રધાન નવ મુકે ખેદ. ઙ. પરધાને નવ મુકો ષેદ. ચ. તોહે પણ નવ મુકે ખેદ. ૨૩૯. ૧. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. બે જણ વાતો કરે. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં એક પંક્તિ વધારે છે. એને મારૂં કે હુ મરૂ, ભારે દુખ રુદે કંમ ધરૂ. ખ. ગ. એને મારૂ કે હુ મરૂ. ઘ. રામાને મારૂ. ઙ. સ્ત્રીને મારૂ. ૨૪૦. ૧. ઙ. માં આ કડી પહેલાં એક પંક્તિ છે. "હલવે હલવે લેસુ વેર, રુદેમાં રાખુ કેર" (આપે મંન વીચારૂ અસુ.) ચ. શને શને વેર લઈશુ. ૨. ખ. રાજાને દગો દેઈસુ. ગ. રાજાને દાવો દેઈસુ. ઘ. એમ રદયે સુ રાખ્યું કેર. ઙ. રાજાને દાહો દેઈસું. ચ. રાજાને દુખદા દેઈશું. ૩.–૪. ખ. ગ. ઙ. ચ. માં આ બંને ચરણો નથી. ઘ. માં નીચે પ્રમાણે છે. "મહિપતિને મારૂ જારે, સફલ જિવતર મારૂ તારે." ૨૪૧. ૧.–૨. ખ. ગ. ઙ. ચ. તેનો પ્રતિબોધ. આ પછી ઘ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિ વધારે છે.

"મહીપતીને મારૂ જાહરે, સફલ જીવુ મારૂ તાહરે
પીત્રી તારે લેસે પીંડ, દુષ્મનને દઈએ જવ ડંડ."

૩. ખ. ગ. ઙ. મુરખ પોપટ ગુણહીન ગુઢ. ઘ. પોપટને કહે મુરખ તુ મુઢ. ચ. પ્રતમાં આ ત્રીજું ને ચોથું ચરણ નથી. ૪. ખ. ગ. ઙ. સું મોઢે બોલે છે મુઢ. ઘ. જુઠિ વાત છે પ્રૌઢ. ૨૪૨. ૧.–૨.–૩. ઘ. ખરિ સાંભલિ તારિ ક્ષાત. ઙ. ષરિ સાંભલી તાહારી પાત. ચ. કાને શાંભલી તાહારી ક્ષાત. ૪. ઘ. આપિ કુંડલ આવે રાત. ઙ. આપા કુંડલ આવ્યો રાત. ચ. આપી કુંડલ આવો રાત. ૨૪૩. ૧. ખ. જેના નેણ, ગ. ઘ. કાંમ આંધળો જેનાં ચેન. ચ. માં પહેલું ને બીજું ચરણ નથી. ૨. ખ. દ્રષ્ટ પડી કમ મુકે રેણ. ગ. ઘ. દ્રષ્ટે આવી કેમ મુકે અંન. ઙ. દ્રસ્ટ આવા કેમ જુએ એન. ૩. ખ. ગ. ચ. વાતો ઘણી. ઘ. ભાઈ બાપે કે ઘરણિ ધણી. ૪. ખ. એ તાંહા મુજને કેહે વાત તણી. ગ. ઙ. તે તો મુજને કેહેવા તણી. ઘ. પ્રીતમાં નવિ પુછા તણિ. ચ. તે મુજને શમજાવા તણી. ૨૪૪. ૧. આ કડીનાં પહેલાં બે ચરણ એકે પ્રતમાં નથી. પણ તેને બદલે નીચે મુજબ કેટલીક વધારે પંક્તિઓ છે.

૨. ખ. ગ. ઘ. ઙ.

જે મુરખ નારીએ જીતો હોએ, તેહેના મુખ આગલ ગુણ ગાએ.
અસ્ત્રી ચરિત્ર વખાણો તમો, તે ડાહાપણ કંમ માનું અમો.
કુ અસ્ત્રી ચરિત્ર ભણો છુ ઘણા, જાણું ચેન ચતુરાઈ તણા.

ચ. જે મુરખ નારીનો જીતો હોએ, તે આગલ તે શાંમા રોએ
અસ્ત્રી ચરિત્ર વીખાણો તમો, તે ડાહા પુરૂશ કેમ માનુ અમો.
હુ અસ્ત્રી ચરિત્ર જાણો છુ ઘણાં, જાણુ છુ ચેહેન તેહ તણાં.
શાને પ્રતંગના જાજી કરો, દેહ બાંધી અગનીમાંહાં ઠરો.

૩. ખ. કોઠી થાઅ કે કુઠી નવ થાઅ. ગ કોરી થાએ. ઘ કોટિ થાઅ. ૪. કાઢી થાએ. ચ. માં ૩–૪ ચરણ નથી. ૨૪૫ ૧. ખ. ગ. ઙ સમ પ્રનગના ઝાઝી કરે. ઘ. સ્ત્રીનો નેહ માને ભરથાર. ચ. દુખંણી થઈને ગમા રૂએ. ૨. ખ. ગ. દે બાંધી અગનીમાં ધરે. ઘ જાણે તેને ગણ્યો ગુમાર. ઙ. દેહ બાંધી અગનમાં ધરે ચ. ખાતા જીવ પોતાનો ખુએ. ૨૪૫ ૩. ખ ગ વળી દુખણી થઈને રૂએ. ઘ માં આ બંને ચરણ નથી. ઙ ઘણી દુખણી થઈને રોઅ. ચ કોટી લક્ષ કીધા ઉપાએ. ૪. ખ ઙ આલે જીવ પોતાનો ખુએ ગ. એંગે જીવ પોતાનો ખુએ. ચ આપે આપ જુરો નવ થાએ. ૨૪૬. ૧. ખ. ગ. માનની નેહ માને ભગથાર. ગ ઙ પ્રતોમાં આ પહેલા એક પંક્તિ વધારે છે. "કોટી લક્ષ કરે ઉપાઅ, પોતે આપ જુરી નવ થાએ." ઘ ઙ સ્ત્રીનો નેહ માને ભરથાર. ૨. ખ. ગુરવરજીત તર તેહ ગુમાર. ગ તે તો ગુણવર્જીત ગુમાર ઘ. જાણે તેને ગણ્યો ગુમાર. ઙ. જાણો તેહને ઘણો ગુમાર ચ ગુણવર્જીર તે નામ ગુમાર. ૨૪૭ ૧. ક પરગનના ગ પ્રનીગના ઘ પ્રતિજ્ઞા. ઙ. પ્રતીબોધ. ચ પ્રનંગના. ૨. ખ જે બોલો તમે બોલ. ગ. બોર્દ. ઘ બોલ વચન કારે વાર. ઙ. જે બોલો તે વાર. ચ. જે બોલે તે બાર. ૩. ખ. લોઢા. ગ. જેમ લોહા લોઢા ઉપરે. ઘ. નમલિક લોઢા ઉપરે. ઙ. જમ લીપ લોઢા ઉપરે. ચ. જેમ લોહ લોડા ઉપરે. ૪. ક. પટકોલે. ખ. ચોખ. ઘ. જમ પડિ પટોલે ભાત. ઙ. જમ પટકુલે ગાર. ૨૪૮. ૧. ખ. ઘ. ઙ. અનેક ઉપાઅ તમો કહો. ગ. ચ. ઉપાઅ તમો કરો' ૨. ઙ. પણુ પોયણુ ઉપર નીર. ૩. ખ. દ્દાઘ ટલે નહી એહનો. ગ. દાગ ટળે નહી એ તણો. ચ. દાજ ટલે નહી માહરી. ૪. ખ. ગ. દ્દઢ કરી રાખુ ધીર. ઘ. સાધ્વૂ મે જે શરીર. ઙ. સાધ્ર મે સરીર. ચ ગ્રત કરી રાખુ ધીર. ૨૪૯. ૧. આ કડી પહેલા ઘ. ઙ. પ્રતમા નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

પડો દાઘ મારે હ્રદે, તે ટલે ન આખિ જાત
જમ અક્ષર છઠિ તણા, જમ પડિ ખિખે ભાત.

૨ ૩. ખ ગ ચ ઈસ્વર આણુ માનુ નહી ઘ. હુ દોહા માનુ નહિ. ङ. હુ ડાહો માનુ નહી. ૪. ચ. અસ્ત્રી ચરીત્ર આઢાર ૨૫૦ ૧. ઘ સ્ત્રી ચરિત્ર સમ. ૨. ખ ભગીની રીત. ગ. ભાગીની રીસ, ૩. ખ. ચ મા આ બે ચરણ નથી. ક. ઓગમાહા હેત ગુણગની લાજ. ગ. ઘ. ङ. ઓગમાઈનુ હેત, ગુણકાની લાજ. ઘ. વેશાની લાજ ૨૫૧ ૧. ક. પદપાની. ખ મદપાની કમ હોઅ પવિત્ર ગ ઘ. ङ મદપાની ડાહો. ચ મદપાની હોએ કાગ પવીત્ર. ૨. ઘ વસીયર રાજા અમ્ત્રી પ્રીત ચ. વસીએર રાજા હોએ મીત્ર. ૩. ખ સદેસે ઓલગ. ગ. ङ. ચ. સદેસે ઓલગ. ૪. ખ. કમ ઉપાસી ભુત ઘ સ્વર્ગ ન પામીએ ઉપાસે ભૂત. ચ શમરગના ઉપાસે ભુત ૨૫૨. ૧. આ પહેલા ખ ગ ङ. મા નીચેની પકિત વધારે છે "સોની સાહા ભીખાએ ભોગ, નરગમાહે તોહે જતીને જોગ." ગ મા "નાગર નેહ, જતીનો જોગ" છે. ચ "નીરલોભી નોતરાનુ પુન" ૨. ખ ફોકટ રાહા. ચ સ્ત્રી કેહેની ફોગટ વા. ङ સ્ત્રી રત કહેની ફોગટ વા. ચ જોગીનુ ગાન નાપીતનુ મન. ૩ આ ચરણો પહેલા ખ. ગ ઘ. ङ. પ્રતોમા નીચેની પકિતઓ વધારે છે ૪. ચ. મુરખ મોહનીપતી કહીએ તેહ

ખ મોઢે મન પુછ જતુ, વીસ્વાસે ઘાત કાગ કણ કુર.
વીપ્ર હીમત, કણુખી કુલ રૂપ, ગરાસીઓ ઝારો, ભીખુક ભૂપ.
નીરલોભી નારી, નાતરે પુન, જોગી ગાણુ નાવીક મુન.
કવી સાચો લોજન ભાટ, ભીલ વદાણુ, વણસે ઠાઠ
ચુગલ ચતુરાઈ, ચોરન ચત, નવસંગો નીરમલ ધરમીસ્ટ સુનીત.
એટલા વાના માને જેહ, મુરખ મહીપત કહીએ તેહ.

ગ મોઢ મલણુ ન ક નુર, વેરી વીસ્વાસ કાગ કાણુ કપુર
કીમ હીમત કાણુબી કુલ રૂપ, ગારસ ગોજારો ભીક્ષુક ભુપ.
નીરલોભી નારી નાતરે પુન્ન, કવી સાચો ભોળો જેમ ભાટ.
ભીલ વંદોણુ નો ઠગ ગાર, ચુગલ ચતુરાઈ ચોરનુ ચીત.
અસુર આચારી રજપુત રીસ, નની સાદે નીરમળ પતીત પુરાણ.
ભવા ભુ ડામણુ સોભ વખાણુ,
એટલા વાના માને જેહ, મુરખને મહીપતી તેહ.

ચ સૌનિ શૃગિ નાગ નખિ, જલા વિશ્વાસ ટરે તે દુખિ.
પાસા દુત વિસવાસે રમે, ગહે વિશ્વાસ તે સેજે મરે.
ઙ. સૌની સંગી નાહારી નખી, જલ વીસ્વાસ કરે તે દુખી.
પાસો દુત વિસ્વાસે રમે, રેહે વીસ્વાસે સજે સમે.
મુઢ મયણુ નપુસક નુર, વેરી વીસ્વામ કાગ કણ સુર.
વીપ્ર હીમત કગુણી કુણ રૂપ, ગગાસીઓ ગોઝારો, ભિક્ષુક ભુપ.
નીગ્મોભિ નાતરાનુ પુન્ય, જોગીનુ ગાણુ નાપિક્નુ મુન
કવી સાચો ભલો જન ભાટ, ભીલ ધણી વનો ઠગ ઠાઠ.
ચુગતી ચતુરાઈ ચોરનું ચીત, અસુગ આચારી રજપુતની રીત.

૨૫૩. ૧. ૨ ખ. લખેણુ જોનામા મે લહુ. ગ. લક્ષણુ જોતામા મેં લહુ. ઘ ઘણુા એક મારા મનમા લહું. ૩. ૪ ખ. તમને સોઅ. ઘ. પગંતરે પ્રાક્રમ બહુ જોય. ૨૫૪. ૧. ૨ ખ રીવ ચડો ગ. સીવ સીર ચડો ઘ. દક્ષિણાવર્ત-સિર ચડો ચ. બીજો દક્ષણાવત શીવને ચડે ૩ ખ એક છીપ ક્રમી સમંતુલ ગ ઙ ચ એક છીપ સાવ સમ તુલ્ય ઘ. મા ત્રીજુ અને ચોથું ચરણુ નથી. ૪. ખ. ઙ બીજી મોતી અતિમુલ ગ બીજી મધે મોતી અમુલ્ય ચ બીજી મોતીએ ભરી એ મુલ ૨૫૫. ૧ ખ. ગ. પાષાણ ઘ. પાખાણ દેવરિ પુજાય. ૨ ખ સીલા. ૩ ખ. ગ. ઙ ચ. પ્રતીમા આ ચરણુ પછીના નીચે મુજબ એક કડી વધારે છે

"એક કવિ પાખડ જ ભણે, બીજો નીરગુણ ગુણ ગણે.
એક પરેલ પસાઅતુ કરે, બીજો બીજાની આપે હરે"

૪ ઘ બીજુ માણિ તો છે દશ દામ. ખ ગ. ચ બીજો માણિ દસ બાર બદામ ૨૫૬ ૧ ખ. ગ. ઘ ઙ ચ એકે પ્રતીમા પહેલું ને બીજુ ચરણુ નથી ૨ ૩ ઘ એક નાટ્ય શાચિ સખનિ ઙ ષંપણી. ૪. ઘ ચ ચતની ઙ ચીતણી ૨૫૭ ૧ આ પછીના ખ ગ ઙ. અને ચ મા, નીચેના ચરણો વધારે છે

ખ. ગ. ઙ એક પુત્રથી એકોતેર તરે, બીજા પુત્રથી લાજ હરે
ચ. એક પુત્ર ગઆનત જાએ, બીજો ચોરે ચુગલી ખાએ

૧ ક બ્રમણ ખ. ગ વીપ્ર. ઙ વીપ્ર ૨. ઘ બીજો મહાદેવે ઉચરે ૩ ખ. ઈંધણુને ઠામ ગ. કેગડાહા તણુ ઘ. કાષ્ટ તો ક્રિયા ઘણી ઙ કરોડા તણુ ચ. કેરડા તણા. ક પ્રતમા કરી ડા ઘણુ છે તેને બદલે ખ નો પાઠ

મૂકયો છે ૪. ખ ચંદન દામ ગ પાવન ચંદન ૨૫૮ ૧. ચ. મા આ કડી જ નથી. ૨ ખ. ગંગા જલ ગભીર. ૩. ૪. ખ ગ ઘ. ङ. મા આ બને ચરણ નથી. ૨૫૯. ૧. ઘ એક બધન દુર વાહાલ. ૨. ખ બેસે છે સુખપાલ. ઘ બીજા ઘોડે બેસે સુખપાલ. ૩. ૪. ખ મા આ બે ચરણ નથી. ગ. ङ એક સુતર સવાએ સેર. ઘ મા આ ચરણ પહેલા નીચે મુજબ પંક્તિઓ વધારે છે.

રાજા એક તો રાજઅંસ તણા, બિજા તો પ્રથમ વિપત ઘણા.
એક શ્રી ભગવંતનું જ્ઞાન, બિજા પાખડ શુન નહિ કામ.
એક પુન્ય પ્રમારથ પ્રીત, બિજિ સજન કિરતિની રિત.
એક બિજિ ઉપાસના, ...

ચ એક નાર પાચ પુત્રને જુએ, બીજી વીધા થઈને રૂએ. ૨૬૦. ૧ ખ. તીલ. ગ ઘ ङ. તલ ૨. ખ. બીજે તલ સીવપુજા થાઅ. ઘ શિવ મસ્તક મેલાયે ङ. રીવ ૩-૪. ખ. ગ. ઘ ङ ૨૬૧ ૧. ખ. કોડી કેહેવાએ. ગ ઘ ङ ડાબો કર ૨ ગ. બીજે જમને ભોજન થાએ. ઘ ङ. જમણે હાથે ભોજન થાય. ચ બીજા શિવ પુજનમાહા જાએ. ૩ ખ ગ. ङ ચ એક પ્રથવી ઉપર. ઘ. એક દ્રવ્ય પ્રથવિ હવન હોય. ૪. ઘ. બિજુ દ્રવ્ય રાજદ્વારે જાય. ૨૬૨. ૧. ખ. એક ધોરી તો હલ જોતરે. ગ હળેજ વહે. ઘ. મા આ પહેલુ ને બીજું ચરણ નથી. ङ ચ. હલજ વેહે. ૨. ખ બીજો ધોરી રથજ ફરે ગ ચ બીજો રાજદુવારે રહે. ङ. બીજો ધોરી રાજા ઘેર રેહે. ૩ ખ. ગ ઘ. ङ. વાણ તણો વેહેપાર. ચ. આ અને તેની પછીના ૨૬૩-૬૪. કડી નથી. ૪ ઘ. બીજો અતી ઉપાડે ભાર. ૨૬૩ ૧ ૨ ક બીજુ બડ કેરુ ખ. બીજુ બદરી કોણે નવ ગણુ ગ બદ્રી ફલ રાન. ઘ બિજુ છવ કરી સારાણુ. ङ. બીજા બદ્રી પત્ર તે રાન. ૩. ખ એક ફલ અમ્રત સહકાર. ગ એક અમૃત ફ્લ સીકાર ઘ. એક ફલ અમૃત સહકાર. ङ. એક અમરીત ફલ સહકાર. ૪. ખ બીજુ રૂપાલુ અગાર ગ બીજાં બરણુદ ફુલનો ભાર. ઘ બિજુ બદરી ફલનો ભાર. ङ બીજુ બર ળુરનો ભાર. ૨૬૪. ૧. ઘ. ગુણ જુજઆ છે. આ પહેલા ખ. ગ. ङ ચ પ્રતમા નીચેની કડીઓ વધારે છે.

ખ. ગ. ङ. એક નારી સ્વામી સુ બલે, બીજી પર પુરસ સુ ચલે,
એક ભીખુક ઘેર ઘેર જોડવા, બીજાને મલે ઘોડલા ૧

એક રાજા નગરપત જોઅ, બીજો પ્રથવીપત જ હોઅ.
એક જોગી ભીખાએ ફરે, બીજો રાજદ્વાર ઓચરે. ૨
એક લોહ સેર પૈસા તણુ, બીજુ અમુલ સમસેર જ તણુ.
એક વસ્ત્ર દોકડે ગજ, બીજુ મોઘુ ઝરમર ધજ. ૩
એક ભોજન અમ્રત સમાન, બીજુ કુસકા કેરૂ ધાન.
એક જન પરમારથ કરે, બીજો કોનાં પ્રાણુ જ હરે. ૪
એક સદાવરત આપે સીખ, બીજો ઘેર ઘેર માગે ભીખ.
એક હસતીનાં ઉપર ચડે, બીજો અણુવાણે પએ રડવડે. ૫
એક સાધાઅની વાંનીત ગણે, બીજો જાંણે પહેલુ સરવ ભણે.
એવાં કહુકો તો અનેક, જો જો મનમાં કરી વીવેક. ૬
નામ એક પણુ ગુણુ છે ઘણાં, એક રાઅ બીજી રંકજ તણાં.
ચ. એક નાર સ્વામી શુ બલે, બીજી નાર વીચાર માંહાં ભલે. ૧
એક નર શુરાપણુ વઢે, બીજો કાએર અગીઆરા ગણે.
એક નર પરમાગ્ય કરે, બીજો બીજાનાં પ્રાંણુ જ હરે. ૨
એક સદાવરત આપે શીખ, બીજો ઘેર ઘેર માગે ભીખ,
એક નર હસ્તી પર ચઢે, બીજો અરવણુ પગ રડવડે. , ૩

૨૬૫. ૧. ક. સો કહે ૨. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. તપે નહી તેલ. ૩. ૪. ૨૬૬. ૧. આ કડી ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. એ પ્રતોમાં નથી. ૨. ૩. ૪. ક. બહુને માસ (?) અનુમાને પાઠ મૂક્યો છે. ૨૬૭. ૧. ૨. ૩. ખ. ઘ. ચ. અનેક દીવસ એમ વઈ ગયા. ઙ. અનેક દીવસ તો વહી ગયા. ૪. ખ. ગ. પણુ કાંઈ ન જાંણે પેર. ઘ. કુણે ન જાણિ પેર. ઙ. ચ. પણુ કોએ ન જાણે પેર ૨૬૮. ૧. ખ. રાજાને મન સેલ છે. ગ. ચ રાજા ભોળાઈએ ગએ. ઘ ભૂપતિ ભુલાઈ ગયો. ઙ માં આ કડી નથી. ૨. ૩. ખ તે વેધાણી. ગ લાડ વેરને વેધીઓ. ઘ કપટિ કુડા અધરમિ. ચ જેણે વેધાણી. ૪. ચ તેણે રાખુ જેહેર. ૨૬૯ ૧ ૨. ૩. ૪. ખ ગ ચ ચતુરા ચતુર સુજાણુ. ઘ મેલિ પૈઅર પ્રમાણુ. ૨૭૦. ૧. ઘ ઘણુ પરભવો. ઙ પરધાન પરસ પેર ઘણુ પીછ્યો. ૨. ચ પોતાનો પરધાન ૩. ૪. ખ દેએ સભામેં માન. ૨૭૧. ખ. ગ ઙ. ચ. માનું નહીં. ઘ. પણુ તેને તો માનુ નહિ. ૨.૧ ખ. પછી ક. માં “સમજે નહી તે જુઠો જંન, અનેક ઉપાય અધીપક્ષ કહા— વધારે છે. ૩.૪ ખ. ઘ. ઘરનાર. ગ. ઙ. ચ. ઘેર નાર. ૨૭૨. ૨. ખ. ગ.

રમવાને સકાર ઘ રમવા સુજા સકાર. ङ. રમવા સુભ સીકાર. ૩. ખ. કો નહી. ૪. ખ. અનો થઆ અસવાર. ચ. ઘેર નાલેનો રાજકુમાર. ૨૭૩. ૧. ઘ રમી શકારને સાચરા. ङ. તે સચરા. ૨. ખ. નઅનવતી સુભ ગામ. ઘ. નેનસુખને ગામ. ङ. નયનાવતી ગુણ ગામ. ચ નેવંતી શુભ ગામ ૩. ખ. નઅેનસુખ વેવારીઓ. ગ. ङ વેહેવારીઓ. ઘ વેવારીયો ચ. નેનશા શુક્ર વેહેવારીઓ ૪. ખ. આવા તેણે કામ. ગ આવા તેને ગામ. ઘ આવ્યો તેણે કામ ચ. આવા તેણે કામ. ૨૭૪. ૩. ખ. ङ ચ. આદર ભાવ. ગ આદર માન અદકા કરો ઘ આદાર માન અધીકો કરો. ૪ ખ. ङ કરો પસાઅ ગ દીઓ પસાએ ઘ. પૂરણ પંચ પસાય ચ બોહો વીધથી પશાએ. ૨૭૫ ૧ ખ. ગ. ચ ધન ગામ, ધંન ગોદરુ ઘ ङ. ધન દેશ ધન ગામને ૨ ખ ગ ધંન આજનો દીવસ. ઘ ધન આજુનો દિન. ङ ચ. ધંન આજનો દીન ૩ ખ ગ ધંન રાઅ પરધાન પધારીઆ. ઘ ङ. ધન પ્રધાન પધારીયા. ચ ધન ગએ પ્રધાન તેડીયા, ૪. ખ ચ પ્રસંન થઆ સુજ ઇસ. ગ પ્રસ્ન થઆ સુજ ઈસ ઘ ધન સાથે રાજન ङ ધંન સાથે રાજંન ૨૭૬ ૧ ખ ગ. ङ ઢાલા પાટ. ઘ ઢાલી પાટ. ચ ઢાલા પાટ મનઃ તણા. ૨ ખ ગ ङ ચ ચોપાસ. ઘ વેર રાખ્યૂ ચોપાસ. ૩. ખ. કુમ કુમ છાટા દેવરાવીઆ ગ છડા ઘ ङ ચ. છડા દેવરાવિયા ૪ ખ હાજર ઉભા દાસ. ગ રાગ મોહોલ અવાસ. ઘ ચ રંગ મોહોલ અવાસ ङ રંગા મોહોલ અવાસ ૨૭૭. ૧ ખ રંગા મેરી માલીઆ. ગ ङ. ચ તરીઆ તોરણા બાધીઆ. ઘ દુધે ઉમરા ધોવરાવિયા ૨. ખ. ગ ઘ. ङ ચ ચોક ૩. ખ. ङ ચ ઉમર ધોવરાવિઆ ગ ધોઈઆ ઘ. તરિયા તોરણ બધાવિયા. ૪. ખ તે ગોખ ગ ङ છે ગોખ ઘ. અજુઆલ્યા બહુ ગોખ ચ અજવાલા ગુણ ગોખ ૨૭૮ ૧ ઘ ङ કસ્તુરી કેસર અરગજા ૨. ખ. ङ મરદન ગ પ્રદંન ઘ સારા શુભ શરીર. ચ. મરજંન કરાં. ૩. ખ ગ ङ. અગે સારીઆ. ઘ અંગે ધરા. ચ. સુગધ તેલ અંગે શરા ૪. ખ. ઊસ્નોદક સુભ નીર. ગ ચ ઊસ્ન ગગોદક નીર ઘ ઉસ્નોદકના નિર. ङ નીરમન ઉસ્નોદક નીર. ૨૭૯. ૧. ૨ ખ ગ ङ ચ વીવીધ મેવા પકવાન ઘ. નાનાવિધ પકવાન ૩ ૪ ખ. બાસટ પાન ગ ચ બીડએ બાસઠ પાન ઘ. બિડએ બાસઠ પાન ङ બાસટ પાન ૨૮૦ ૧. ઘ અન્ન ભોજન કરી ઉઠીયા. ૨ ખ ङ દાન દેલીઆ એકાંત ગ ચ. ઢાલા ઢોલીઆ. ઘ ઢાલ્યા ઢોલિયા

એકાંત ૩. ખ ગ ઙ ચ. માડા પાસા. ઘ. માડયા બાજોટ સોગટા. ૪. ૨૮૧.
૧. ખ ગ ઙ. વેવારીએ કરે ચાગરી. ઘ મા આ બે ચરણ નથી. ચ પહેલી વાત વીનતા તણી. ૨. ખ ગ. ઙ દીપક અસ્ત્રીને હાથ. ચ. છે બુધે શર ઘણુ બાપ ૩. ઘ મા આ બે ચરણ નથી. ચ શુભ સની છે સુંદરી. ૪. ખ. ગ. ઙ. અંન નહી તે સાથ ચ જેમ વેદ પુગણે જાપ. ૨૮૨. ૧. ખ. ગ. ઙ. ચ વાત કાડી રમવા તણી. ઘ બેરુ થયા. ૨. ખ ઙ વપરીત મન વીચાર. ગ. વીપ્રને મન વીચાર. ઘ. જેવા સરખિ વાત. ઘ. વીપરીત મન વીચાર. ૨૮૨. ૩. ખ ગ. ઙ. ચ. મા આ કડી પહેલા નીચેના ચરણ વધારે છે.

"ચાગ્વના રમતુ દસું, બેનો નહી વેવાર,
ગય પ્રધાન બેએ બીરુ થઆ, જેવા સરખી વાત."

૪. ખ ગ. ઘ પદમની. ઙ એક મેર પોતે પદમની ચ. બીજી પારો પદમની ૨૮૩ ૧. ઘ. મા આ ચરણ નથી. ચ. રમે ગએ પ્રધાન બે. ૨. ઘ સહુને મન છેદ. ચ. તાહા બેઠીને બાપ ર્આ પછી ચ. મા આ નીચેના ચરણો વધારે છે.

"ચાર પાશેથી ચતુર છે, અકલ ઘણેરી આપ.
લાગી જડ રમવા તણી, ખરો રાહુના મનમાહ ખેદ."

૩ ખ. પેલી વાત. ગ. પેહેલી ઘ. કાઢિ વાત વેવહારિયે ઙ. કાહાડિ વાત વેહેવારીએ ચ. પેહેલી વાત શએરે કરી ૪. ૨૮૪ ૧. ઘ. એ પણ ચાર એકાત છો. ઙ આપણ ચાર એમત છુ ૨ ખ ચ તે તો સાચો હોઅ ગ તે સતે સુતો હોએ ઘ ઙ અન્ય નહિ ત્યા કોય પછી નીચેના ચરણો વધારે છે

"પ્રતિજ્ઞા પરીક્ષા કરો, સાચુ જુઠુ જોય
પોબાર પડે જેહને, તે સત્ય સાચો હોય"

૩ ૪ ૨૮૫ ૧ ખ ગ ઙ એમ કહીને ઢાળીઆ ઘ મા આ બે ચરણ નથી ચ. વજીર કહે અજર કસી ૨ ખ ગ અંનોઅ ન પાસાઅ ઙ અન્યો અન્ય પાસાય ચ નાખો શાચા પન ૩. ખ ગ ઙ વચમા ઈસ્વર આણીઆ. ઘ મા આ બંને ચરણ નથી. ચ મા આ કડી પહેલા નીચેના ચરણ વધારે છે.

પડશે તો છે પાધરૂ, નહીતર ખોશો પત
શાહા કેહે સાચી શાખનો, ઈશ્વર આપે આપ
સાચુજૂઠુ સહેજ માહા, પરખે પુન કે પાપ
એહેવુ કહીને ઘાલીઓ, અનોઅન પશાએ
પ ચમાહા ઈસ્વર આણીઆ, એ સત સાખી મેહેવાએ

૪. ખ સાખી જે કેવાય ગ ઙ જે સત સાખી કેહેવાએ ૨૮૬ ૧. ૨. ખ ગ ઙ જે સદા પવીત્ર વાર. ઘ રેવા જલ સુભ વાર. ચ પુન પવીત્ર ૩ ૪. ૨૮૭ ૧. ઘ મા આ કડી નીચે મુજબ છે "અરૂણ આગલ જમ આગસિ, દુષ્ટ આગન અધકાર જાગ આગલ જમ જુવતિ ૨ ૩ ૪ ૨૮૮ ૧ ક પડ કેસર વારે ગયો ખ ગ ઙ ચ મા ૨૯૦ મી કડી પહેલા છે આ કડી તેની પછી છે "જેણી વાટે કેસરી ગઓ" ઘ ઙ મા આ કડી જુદી છે

ભુખ્યા સિહને ભેટિયે, ગરવ કરેરે અપાર
જાણિ મેલે જીવતો, તો પડ પાસા પોહોબાર

ચ મા નીચે મુજબ આ કડી છે

જે વેગે સહી સાયરે, તાહા અધીક ગુણ અપાર
તે ખડ ઊભા સુકરો, તો પડ પાસા પોબાર

૨ ખ લાગી ત્રણ અપાર ૩ ખ તે ખડ ઉભા સુકસે ૪ ૨૮૯ ૧ ખ ઙ ભોગ ગ મણી ગ ભોગ ગ મણ ઘ કેસરી મુઝ ભોગ ગ મણિ ગ સહી મુછ ભોગ ગ મણી ૨ ક પરપીજર સીતા સાર ૩ ખ ગ ઘ ચ જીવ ગએ પરહાથ જસે ઙ જીવ જયે પરહાથે જસે ૪. ૨૯૦ ૨૯૨ આ બે કડી-ઓને બદલે ખ ગ ઙ ચ પ્રતોમા નીચે મુજબ છે

પરથમ નાખા સસરે હાર, ખરા પડા તેહના પોબાર
બીજી વાર રાઅને હાથે ચડા, તરત તેહને પોબાર જ પડા ૧
નાખા કામનીએ ત્રીજી વાર, બહુ વીધ પડા તેહના પોબાર
ચોથી વાર નાખા પરધાન ન પડા બાર ઊનરીઉ માન ૨
હસી પડા માહોમાહે સાથ, પરસપેર તાની લે હાથ
તારે વજીર વાણી બોલીઓ, મન તણો પડદો ખોલીઓ ૩
બીજી વાર નાખો દાવ પડે, માહારે કાન અચગત અડે
એક વાર પાધરૂ આવે સોઅ, તેહેને સાચો ન કે હોઅ ૪
તારે સસરો બોલો વાણુ, સાભલો સહુ કો ચતુર સુજાણ
સાચો ઈસ્વર પૂરે સાખ નાખો બાર હજારો વાર ૫
ઊના તેલ જે ટાઢા કરે, દરપ જુદો માણસને હરે
એમ કહીને હસા સાથમા, લીધા પાસા સસરે હાથમા ૬

ઘ. મા નીચે મુજબ છે

સસરો રાજા ત્રિજિ નાર, ત્રણ્ય જણ્યના પડા પોબાર
બીજિ વાર શ્રી હાથે ચઢયા, તે પણ પોબાર જ પડ્યા ૧
હાલ્યા કામનિ ત્રિજિ વાર, તે પણ પડ્યા પોબાર
ચોથિ વાર નાખે પ્રધાન, મન ઘણુ થઈ સાવધાન ૨

દોહા

મિની આગન પે કિમ રહે, અગ્નિ આગન ઘૃત સાર
ભુખ્યા આગલ ભોજન કયમ રહે, તો ૩

ચોપાઈ

હસિ પડતા સહુ કો સાથ, માહોમાહિ તાલિ લે હાથ
વજિર વાણિ વલતો બોલિયો, મન તણો પડદો ખોલિયો ૪
જો બિજી વાર નાખે દા પડે, તો માહારે મન અચરજ અડે
પાસા સસરા હાથમા, નાખ્યા પરતશ સહુ સાથમા ૫

૨૯૨ ૧ ૨ ખ ગ ઙ કદનીક કેવા સાર ઘ કદનીયે કેવા સાર ચ ફુલે તે કદની સાર ૩ ખ. બરાસ ની છાડે ગ ન છડે વાસના ઘ ચ ન છાડે વાસના ઙ ન છોડે વાસના ૪ ૨૯૩ ૧ ખ જાણી દેવનો ચ પરતો પરતખ દેવનો ૨ ખ ઘ ઙ પુજન ગ પુજણ ચ ગઓ પુન હુ હાર ૩ ખ પરસણ નહી ગ ઘ પરશન નહી ઙ પરસંન નહી ચ પરશણ નહી ૪ ૨૯૪ ૧ ખ ગ. ચ મા ૨૯૬ મી કડી પહેના છે ૨૯૫ મી પછી છે જ્યારે ઘ અને ઙ પ્રતમા આખી કડી જુદી છે ખ સુમારગ ગ સમારગ ચ શ માર નર એક સાચરો ક સુભ મારગ જે સચરે ૨ ખ કુમારગ જે જાઅ ગ કમારગ જાઅ તે સાર ચ કેમ જાએ ડગ હાર ક કૂસગ કરે કમ હાર ૩ ખ જુહુ અન પ્રાસે નહી ગ એહ અન પ્રાસે નહી ચ એહુ તે જમે નહી ક ઉત્તમ પુરુષ એહુ નવ જમે ૨૯૫ ૧ ખ તાતણો સહે નહી ગ તાજણુ સે નહી ઘ ચાનખ નવ સહે ચ તાજણુ શે નહી ૨૯૬ ૧ ખ ઘ ઙ ચ સસરો રાજા ત્રીજી નાર ગ સસરો રાજા જુતી નાર ૨ ખ ઙ તેહ તણા પડા પોબાર ગ એ જણના પડા પોબાર. ઘ ત્રણ મલિ જણના પોબાર ચ. ત્રણેના પડા પોબાર. ૩ ખ ગ ઙ ચ ના પડા પ્રધાન તે ઝાંખો થયો ઘ પ્રધાન હતો તે ઝાંખો થયો ૪. ખ ગ ઘ ઙ. ચ પણ એક રહીને બોલજ કહે. ૨૯૭ ૧ ૨. ખ ગ

તે તો વાત જાણુ નીરધાર. ઘ ઙ. તો ખરી વાત માંનુ નિરધાર. ચ. તે તો થાએ વાત નીરધાર. ખ. ગ ઙ. પ્રતમા નીચેનાં ચરણ વધારે છે, વારૂ કહી ઝાલા પાસાઅ, ફરીને સસરો નાખે દાઅ. ઘ. માં નીચે પ્રમાણે છે. વલિ કર પાસા ઢાલિયા, વેપારીએ ધરણી ઢાલીયા ચ. મા નીચે પ્રમાણે છે. વારુ કહીને ઢાલા પાશાએ, ફરીને નાખો હૈ દાએ. ૨૯૮. ૧. ખ. સતી સમાણી સુંદરી. ગ. સીત સમાને સુદરી. ઘ. સતિ સલ કિમ વિસરે ઙ સતી સમાને સુદરિ. ચ. સીતા સમાંન છે સુંદરી. ૨. ઘ ન તજે ધર્મ વિચાર. ચ. મુને દીધી ધરમ વીચાર. ૩. ખ. સોમ્રણ સાંમ. ગ. શોવણ સાંમ. ઘ. સોને સામ લાગે નહિ. ઙ. સોવણ સામ લાગે નહી. ચ શાનગ્ણ શાંમ અડે નહી. ૨૯૯. ૧. ખ. અમ્રત પરીસુ. ગ. અમરીત. પ્રીસુ થાલમા. ઘ. અમૃત પીરશુ. ઙ. અમૃત પીરસુ. ચ. અમ્રરત ઠરુ થાલ માહ્ય ઘ. મા આ પહેલાં નીચે પ્રમાણે એક કડી વધારે છે.

"હંસ ગયો સરોવર વિષે, દીઠુ અમૃત સાર.
દિઠુ પણ પિધુ નહી, તો પડ પાસા પોહોબાર."

૨. ખ. કરવા આપે આહાર. ગ. કરવા આપો હારા. ઘ. કરવા બેઠા આહાર. ઙ. કરવા બેઠો હાર. ચ. આપે કરવો આહાર. ૩૦૦. ખ. ગ. ઙ. ચ. મા ૩૦૨ મી કડી પહેલા છે. આ કડી પછી. ૧. ખ. ચ. પેએ રહે. ગ. પએ રહે. ઙ. પે રહે. ૨. ક. અતી ભુખે રેહે આર. ખ. ગ. અગની આગલ ઘ્રત સાર. ઙ. ભુખ્યા આગલ હાર. ૩. ક. અગને ધૃત ન ઉકલે. ઙ. અરથી ધન દેખે રહે. ઘ. મા નીચે પ્રમાણે આ દોહરો છે.

માનની અલ પેરે, અરથી આગલ આહાર.
અરથ ધન દેખિ રહો, તો પડ પાસા પોબાર.

૩૦૧. ૧. ઘ. માં આ આખી કડી નથી. ૨. ખ. ગ. ઙ. ગ. ચ નોધારાનો ૩. ગ રાખસે સત. ૩૦૨. ૧. ખ. ગ ચ. પડા બાર હરખા જણ ત્રણ ઘ. પડા પોબાર ત્રણે જણ તણા. ઙ. પડા બાર હરખ્યા મંન ત્રણ. ૨. ખ. ગ વજીરે વાત સાભલી છે કરણ. ઘ ન પડા વજીરે નાખ્યા ઘણા. ઙ. વજીર વાત સંભલાવી કરણ. ચ વજીર તો સાભલે છે કરણ. ૩. ખ ગ ઙ. ચ. પ્રતોમાં આ બે ચરણ નથી. ઘ. ચોથિ વાર પડે પોબાર. ૪. ઘ તો ખરી વાત માનુ નિરધાર. ૩૦૩ ૧. ખ ગ ઙ. ચ વેદ વચન કેવાએ ચાર. ઘ માં આ આખી કડી નથી. ૨. ખ. ગ. તે તો વાત થાએ નીરધાર. ઙ. તો હુ

વાત જાણુ નીરધાર. ચ. તે તો વાત માંનશ નીરધાર. ૩. ખ. હરખો સસરો પાસા લીધ. ગ ઙ ચ દરખો સસરે તતક્ષણ લીધા. ૪. ખ. ઙ. નાખ્યા દાવ કરીને સીધ. ગ ચ નાંખ્યા દા કરીને સીધા. ૩૦૪ ૧. ખ સતે બાંધી રે મેદેનની. ગ ઙ ચ સત્યે બાંધી મેદની, ઘ સત્યે મેરૂ જાણજ્યો. ૨. ખ ગ ઙ. ચ સત બાંધો સંસાર. ઘ સત્યે દિવાકર સાર. ૩. ખ ગ ઙ. જે સત હોય અદવસો. ઘ સત્ય સતિનુ રૂપ છે. ચ હાવે સત હોએ અધવશો. ૪. ૩૦૫ ૧. ખ ગ ઙ. રતન અમુલખ મુભ સુર્ણું. ચ રતન ચીંતામણી ચીત ચઢો. ઘ. મા આને બદલે નીચે મુબ છે.

સાહ કરે સમરથ હરિ, રાખો લાજ મોરાર.
એક હરિ અતર નહિ, તો પડ પાસા પોબાર.

૨. ક હેતે હોસા હાર. ચ ડગવા ચાલો હાર. ૩. ક તેહે પણ દેહે નહી.
૩૦૬ ૧. ખ ગ ઙ. ચ મા આ કડીને બદલે નીચે મુજબ છે.

સત મુકે જો સાધવી, પ્રથવી કેમ ધરે ભાર.
તે ગુણ હોય જો આપમા, તો પડ પાસા પોબાર.

જ્યારે ઘ મા નીચે મુજબ છે.

ગજ રક સદ્ધ એક છે, પ્રભુ તણે દરબાર
અવર ભેદ એકે નહિ, તો પડ પાસા પોબાર.

૩૦૭ આ કડીને બદલે ખ. ગ. ઙ. ચ. મા નીચે પ્રમાણે છે.

"અરૂણ આગલ ઓસ રહે, ઈંદુ આગલ અંધકાર.
જાર આગન જુવતી રહે, તો પડ પાસા પોહોબાર."

જ્યારે ઘ. મા નીચે પ્રમાણે છે.

"સતનુ બાધ્યુ જલ રહે, દિપક પ્રગટે ધાર,
ધરા શેષ ધરી રહો, તો પડ પાસા પોબાર."

૩૦૮ ૧. ખ. ગ. ઙ. ચ પડા બાર. ઘ પડા ચાર ત્રણે જણ ત્રણ.
૨. આ ચરણ પછી ચ. પ્રતમા નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે

પંચ માહુત સહુ કો છે પંચ, જેહને લોભ લક્ષણ નહી લંચ.
પંચ પ્રમાણે તે તો ખરૂ, બાકી સરવે જુઠુ પરૂં. ૧
પચ કેહે તે જો ના કરે, તે શુકીત પોતાનું હરે.
પાચ વાતથી પાછો જાએ, તે કરોડ વરા કુંજર કેહેવાએ. ૨
એક વાર નાખો સહુ આપ, ફરી ઓરે તેહને શીર પાપ.
એહેવા વાએક સુણીને હરણ, હરખ્યા તે વેલા માહા ત્રણ. ૩

દુહો

અહલા તારા ને દ્રુપદી, સીતા મંદોદરી સાર.
તેહનો અંશ હોએ એહમાં, તો પડ પાસા પોબાર. ૧
અમ્રત ખાણુ અતી ઘણી, શોભા નરખી સાર.
તે વેલા લાલચ નવ કરી, તો પડ પાસા પોબાર. ૨
પાપ રહે ગંગા ગએ, રામ નદા વશ વેહેવાર.
સ્વામી બીજે સત રહે, તો પડ પાસા પોબાર. ૩
અહી મુખમાંહાં અમ્રીત રહે, અગત રહેજો દાર.
કામી આગલ રહે કાંમની, તો પડ પાસા પોબાર. ૪

૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. તે ઊપમાન પામો બહુ પેર. ઘ. માં આ બે ચરણ નથી. ૪. ખ. ગ. ઙ. તે રાખુ છે મનમાં ઝેર. ચ. તોહે મનમા રાખુ વેર. ૩૦૯ ૧. ખ. સેહેસ્ત્ર તણા ઘ. ઙ. સહસ્ત્ર તણા. ચ. શહસ્ત્ર તણા. ૨. ક. ધા હેયે નહી. ખ. ઙ. ચ. પણ નારીનુ વેર વીસારે નહી. ગ. પણ નારી વે સરે નહી. ઘ. પણ સ્ત્રીનુ વેર રુજે નહિ ખ. ગ. ચ. કોઊને મોઢે નવ કેહે કોઅ. પટંતરે પરખા જોઅ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. હસતા રમતા. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. અરુણ ઉદે હવો પરભાત. ૩૧૦. ૧. ખ. ગ. ઙ. મા આ બે ચરણ નથી. ચ. વીનતાને કરો વાએદો. ૨. ઘ. ઘણું એકતા દિધો કાયદો. ચ. કાઆમાહા રાખો કાયદો. ૩. ખ. ગ પ્રધાન તણુ ન માનુ ચીત. ઘ. પરધાનનુ મન પરજલુ અંગ. ઙ પરધાનનુ તાહાં નથી મંન. ચ. મા આ બે ચરણ નથી. ૪. ક. અશ્વ સેહી બે ભયા પંથ. ખ. ગ. અસ્વ સજી બે ચાલા પથ ઘ. અસ્વ સજિને ચાલ્યો પંથ. ઘ. અસ્વ સજીને ચાલ્યો પંચ ઙ. અસ્વ સજી બેહુ ચાલા વંન. ૩૧૧. ૧. ઘ. નગર સમિપ આવ્યો જેટલે. ૨. ખ. સાસ. ગ નથી પાસ બીજો કોઈ રાએ. ઘ. ખરા બપોર થયા તેટલે. ૩. ખ. ગ ચ એક વાવમા છે સીતલ નીર. ઘ. વાવ્ય એકમા સિતલ નિર. ઙ નગ્ર સમીપે આવ્યો જેટલે. ૪. ખ. ગ. ચ. પ્રતોમા આ ચરણ નથી ઙ. મધ્યાન પરા થયા તેટલે ૩૧૨. ૧. ખ. ગ. ચ ઝાડ ચંપાનુ તેને તીર. ઘ ચંપા ઝાડ છે તેનિ તિર ઙ. એક વાવમા છે સુંદર નીર, ઝાડ ચપાનુ તેહેને તીર. ૨. ખ જઈ ઊતરીઆ તેની છાઅ ગ. જઈ ઉતરો તેને છાએ. ઘ જઈ ચડ્યા તેનિ છાહ ઙ જઈ ઉતરો તેહેની છાપ ચ જઈ ઉતગ બે તેની

જાંપે ૩ ખ ગ ઘ ङ માં આ બે ચરણ નથી. ૩૧૩ ૧. ખ પાણી માઋ ગ. પાણી ભાઈ. ઘ ચ રાજ પિવા પીરો જલ તહાં ૨. ખ ગ ङ. પીધુ નીર તે સાના થઈ; લખુ કવીત એક બાતે જઈ ઘ પિધુ નીર સિનલ થઈ, લખ્યૂ કવિત એક બીતે જઈ. ચ પીધુ નીર તરશાતા થઈ, લખી શાખી એક બીતે' જઈ. ૩૧૪ ૧. ખ ગ. ङ. ચ હણે પાપ સર્દુ જંનને ઘ વ્યાધ હણે સહુ જંનને. ૨. ખ છત્ર આહારી કેવાઅ. ૩ ખ. દઢ વીસવાસ આણે સહુ. ગ દઢ વીસવાશ તુ આણજે. ઘ દઢ વિશ્વાસ સહુ રાખજ્યો. ङ પ્રડ વીસ્વાસ. ૪. ચ પણ આપ બધરને નહી ખાય. ૩૧૫ ૧. કડી પહેલા ઘ. ङ. માં નીચેના ચરણ વધારે છે.

પુત્રી હોય પગની, ઉદરથી હોય તન.
તાત કામાતુર હતો, પણ કામતણુ નહી મન.

૨. ક એવો પોબાહાર. ૪. ખ ચ લખ અંક તે હાર ગ લખો અંક તે હાર. ઘ ङ. લખ્યા અક જે બાર. ૩૧૬ ૧. ખ ગ. રીઝે ઘણુ ઘ વાચ્યા અક્ષર રાયના ङ ખીજ્યે ઘણુ. ચ ખીજીઓ. ૨. ખ ગ. લખીએ પોતે આક. ઘ. પોતે લખિયા અંક. ચ પઠી પોતે લખીએ લેખ. ૩ ખ ङ અપ ડાપણુ સહુ કો કરે. ગ આપ ડાપણે સહુકો કરે ઘ આપ ગતડા પાયા સહુ. ચ પ્રતિઉત્તર પોતે લખો. ૪. ચ શુઝે તેહવી પેર. ૩૧૭ આ પહેલાં ખ ગ ङ ચ પ્રતોમા નીચેની કડી વધારે છે

"પ્રતિઉત્તર પોતે લખો, સુઝે તેવી પેર.
સાચો હોય તો શાને પલે, કપટ કરી મુજ ઘેર.

૧. ખ ગ ङ ભુખાને મન ભાવસો ઘ ભુખ્યાને મન ભાવસે ૨. ખ અના-' અને સી ઓથ ગ. ઘ અનાથને સી આસ્ય ङ આસા સી અનાથ ૩ ખ ગ ઘ ङ જારને મન સી દીકરી. ચ. જારને મન જુવતી કશી ૪. ક કહે સે સાથ ખવસનીને મન સોચ ગ ङ વીલશે મા બહેન સાથ ઘ તનક્ષણ કરસે કાજ. ચ પરે મા બહેન કેશાય ૩૧૮ ૧ ખ. ગ. ઘ ङ ચ પાછો વલો ઘ ङ મા આ પહેલા એક કડી છે

'પશુ પણે બે જણા, તે માડે ઘરવર
નર પશુ તે જાણવો, જે નાડે પરનાર

આ કડી પછી કડીઓનુ ભૂલથી પુનરાવર્તન થયું છે ૩. ૪. ચ નવ રીજો મંન રાજંન ૩૧૯ ૩ સમઝાને મન ખરખરો ઘ ङ ચ સમઝિને

આણ્યો ખરાખરો ૪. ગ. રોશ ન ધરસો રેખ. ચ. લાજ ન કરશો રેખ. ૩૨૦. ૧. ખ. ઙ. ગજેંદ્ર. ગ. ગજ. ઘ. હસ્તિ. ચ. આનંદવશ અંકુસને. ૨. ઘ. માં આ ચરણ નથી. ૩. ખ. અરુણ વસ. ગ. સરવ વસ્તુ મુરજાદ છે. ઘ. અરુણવશ રાજીષ્ટ છે. ચ. અરજાકવસ મુરજાદને. ૪. ઘ. ધરણિપતિને ધર્મ. ૩૨૧ ૧. ગ. માં ૩૨૨–૩૨૩ કડીઓ નથી. ઘ. માં આ પહેલાં એક કડી છે.

"સતપુરુષ વશ કુલને, મંત્રને વશ દેવ,
ધર્મ તેને વશ કર્મ છે, સ્વામિને વશ સેવ."

ઙ. માં નીચે મુજબ વધારે કડી છે.

સદપુરસવસ ગ્નાન છે, મંત્રને વસ દેવ,
ધરમ તણે વસ કર્મ છે, સ્વામી વસ છે સેવ.

૩૨૨. ૩. ખ. વણ પીધે ત્રખા છપે નહીં. ઘ. ઙ. ચ. જોયે તરસ છીપે નહિ.

ચોપૈ

એહેવુ કહી બાહારે આવીયો, ખાર રુદે અદકો લાવીયો.
વલી રાયે લખુ એક મરમ, આણી હેત અદકેરુ પરમ.

૩૨૩ ૨. ખ. ગ ઙ પછે રાજા ગઓ તે ઠાર. ઘ. આવ્યો જલથી બાર. ૩. ખ. ગ ઙ. ચ ચીતમાં ચેત. ઘ. પછે રાય લખ્યુ તે ઠાર. ૪. ખ. ગ. લખી સમસા આણી એક. ઘ. વાચ્યા અક્ષર ચીતમા ચેત; લખ્યો અંક આણિને હેત. ઙ. લખ્યો આક આણીને હેત. ચ લખી શમશા આણી હેત. ૩૨૪. ૧. ઘ સસીણ ધરે ઉપાન, ૨. ઘ. માં આ ચરણ નથી. ૩. ખ. ગ. ચ. અમુલખ છુટી કનકની, ઘ પાલિ અમુક કનકની. ૩૨૬. ૧. ઙ. વર્ક્ષી વજીર ગયો જલમાંહે. ૨. ખ ગ. ચ. પાછુ લખી એક કવિત. ઙ. ફરિ અક્ષર દીઠા છે તાંહ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં આ બે ચરણ નથી. ઙ. વજીરે વાચી વીચારૂ ચીત. ૪. ઙ. પાછુ લષીઉ એક ક્વીત ૩૨૭ આ કડી પહેલાં ખ ગ ઙ. ચ માં નીચેની કડીઓ વધારે છે

દુહા

ઘેર બેઠા મોતી ન વોહારીએ, જો પરણામ કરે બહુ પેર.
તે કબુલ ખોટી કોડી કરે, જો ગરજે જાએ છેર. ૧

ચોપઈ

એવુ લખી બાહાર આવીઓ, ખાર રુદે અદકો લાવીઓ,
વલી રાઅ લખે એક મરમ, ગમવા પોતા કેરી સરમ. ૨

દુહા

નીચ દ્રષ્ટ તે કરે નહી, મોહોટા જે કહેવાય,
સો લંઘેન જો સહી કરે, તોહે ત્રણ નવ ખાએ. ૩

ચોપાઈ

વલી પ્રધાને તે વાચીઉ, અદકું વેર રુદે સંચીઉ,
વલી લખુ દલ આણી દુખ, જો મુજને ઉપજાવો સુખ. ૪

ઘ. માં ખ. ગ. માંની વધારાની પહેલી કડી એકજ વધારે છે. પછી ૩૨૭ મી કડી શરૂ થાય છે. ૪. ઘ. વેલા તેવિ રક્ષા. ૩૨૮. ખ. ૪. તો માંહાં પડો હો અવાંક ઘ. માં આ કડી નથી. પણ તેને બદલે નીચે મુજબ છે.

એવુ કહિ બારે આવિઓ, અધકો હોસ રદે લાવીઓ,
વલી ગએ લખ્યુ એક મમ', આંણિ હેત અદકો માન પરમ.

ઙ. માં નીચે મુજબ છે.

એહવુ કહી બાહાર આવીઓ, હોસ અદકો લાવીઓ,
વલી ગએ લખ્યો એક મર્મ, રાખવી સામા કેરિ સમ'.

૩૨૯. ૩ ચ. મા આ બે ચરણ નથી. ૩૩૦. ૨. ગ. સત આધારે સુર. ચ. સત બાધો સંસાર. ૩. ખ, સુણીઉ. ૪. ઘ. પુર વહેતો જાય. ચ. તે બુડો સંસાર. ૩૩૧. ૧. ખ. પાહડે. ઘ રાખો પહાડો પટંતર. ચ માં ૩૩૧, ૩૩૨ મી કડીઓ નથી. ૨ ખ. ગ. તે વારૂ વહેવાર. ઘ ઙ તે રુડો વેવાર. ૩. તેહ ભાર ભાગી ગયો. ૪. ક તારે વીતા છે વેહેવાર. ગ એટલે ભાગો ભાર ઘ. જારે ભાગો ભાર. ૩૩૨. ખ. રાખે વેર. ૩૩૩. ૧. ઘ માં આ પહેલા એક કડી છે.

"જેણે વાટચે કેસરીગયો, રજ લાગી તરણાં.
તે ઝાડ ઉભા સુકશે, નહિ આખે હરણાં.

ઘ. સત્ય ગયુ ડાપણ ગયુ ૨ ખ. ગળી મરજાદા માંમ. ગ મંમતા નીજ નામ. ઘ. ગયુ મમતાનિ ગાન ઙ ગયુ મમતા નીજ મમ'. ૩. ખ. પુન પાણી વહેતે ગળી ઘ સત્ય પાણિમાં વહે ઘણુ. ચ. સુના પાણીપે હેતે ગળી. ૩૩૪. ૨ ખ ઘ ઙ ચ નહી દમડો ને દાંમ. ગ જાહરે પ્રગટો કામ ૩. ગ માં આ બે ચરણ નથી ૩૩૪ ૩. ઘ પંડિત પ્રધાનનો બે નહિ.
૩૩૬. ૨. ક. દષ્ટ શીવ. ખ અક્ષખામણો ઇસ્ટ ગુરૂ રામ. ૩૩૭. ૧. ગ. ચ. માં આ કડી નથી. ઘ. સુખ નહિ સુર જાન નહિ. ૩. ખ. જલ ભોજન.

પાથ પાડવે ૨ ખ ગ ઙ ચ છતો નહી રાવણ રાઅ ૩ ખ ગ ઙ ચ છતો નહી જે રાવરે. ૪ ખ એ બનીઓ કેવાય ગ ઙ થ કામ અછતો કહેવાઅ ખ ગ ઙ ચ મા આ પછી ૩૪૭મી કડી છે ૩૪૮. ૨ ખ. ગ. ઙ સઘલી વાતો સહેલ. ઘ. અ તિ વાત સુસેન ચ એની વાતા શહેલ. ૪. ખ ગ ઙ. ગગન ચડન મુસકેલ ઘ મસકલ્લ. ચ ઘવન ચઢન મુશકેલ. ૩૪૯ ૨. ખ માંને તેહને પાપ ૩. ઘ પ્રધાન કે માતુ અમ્યો ઙ સહુને દેઉ સમી રહો ચ. સકુને દેઉ ભેદી રહો. ૪. ઘ તો બ્રહ્મ હત્યાનુ પાપ ૩૫૦ ખ. ગાડુઆ થઈને બોલસે ગ ઘ ઙ કે બલિયો થઈ બોલસે ૪ ખ ગ ચ સીરદાર. ઙ સગદાર ૩૫૧ આ કડી પહેના ખ ગ ઙ ચ મા નીચે મુજબ કડીઓ વધારે છે

પચકણ પ્રસે અનના, નહી ચેતન ઝાઝા નેન
ઊડી બેઠો થાએ નહી, તોહે કામ ન મેરૂ ચ્યેન ૧
કા નર નારી કા પસુ, કા વ્રધ કા બાલ
કા મુરખ કા પડીતા, કામ તણે વસ માલ ૨
મરજાદા થકી માનવ રહે, અસમરથ કે રહે આપ
એકાતે આરાધન રહે, તે વેદ પુરાણે છાપ ૩
કા મંદોદરી કાં દ્રુપદી, અહલ્યા સીતા સરીગ
રાખુ આપ તો ઈસ્વરે ને કામતણે વસ ધીર ૪
નીરગોસ સરખો સાધવી સત જગન કરનાર
તેણે તેડાવી પ્રકામે કરી, પ્રીછી હેતે પાર ૫
પાચસુર પડીત ભરો નવખડે જે નામ
મછ ગધા તે મન વસી એવા કરતપ કામ ૬
ઈદ્ર સરીખો અદીપતી, ઈદ્રાસણ સુખધામ
ગૌતમ નારીસ્યુ રમો, તે તો જાણે કામ ૭
ચતુર ચદ્ર સરીખડો, જેહેને રોહેણી સરખી નાર
તેણે બ્રસપતીની અસ્ત્રી ભોગવી, એવી કામવાસના જાર ૮
કહેતા પાર ના પામીએ, સીધ પરકાસો પાપ
સહુસહુનુ મન સાખ છે જાણો આપોઆપ ૯

જ્યારે ઘ મા ૩૫૧મી કડીને બદલે નીચેની કડી છે.

સહુને મન ભેટિ રહો, કામજિત છે આપ
પ્રધાન કહે પ્રીછ્યુ અમો, તો કોટિ કલંકનુ પાપ.

૩૫૨. ૩. ૪. ખ. ગ. ङ. ચ. વીસારી. મુકી તે વાત, સનેહ વધારો રાજા. સાથ ઘ. હાજીર વેર રાખે છે ઘણુ. વચન ન માનુ રાજા તણુ. ૩૫૩. ૧, ૨. ખ. ગ. ङ. ચ. ઊસ્ન ઝાલ અગનીની કાલ, થઆ ખરા પ્રધાનજ કાલ. ઘ. માં આ બેચરણ નથી. ૩૫૪. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ङ ચ માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

જેહનાં રૂદીઆમાં છે દાગ, આહાવો કાંથી પામુ લાગ
અરથીઓ દોસ મનમાં નવ ગણે જોગી ભોગી બેને કમ બને

આ પછી ચ. પ્રતમાં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

કાએર સુર ને ન મલે મલે, ઘરમી પાપીનો શો ખેલ.
સતીગુનકાને શાની પ્રીત, રાએ રાંક કેમ રહે રીત ૧
રાજા સાચો જુઠો પરધાંન, એકલો રાજા સુતો છે રાન.

૩૫૫ ૧. ખ. ગ ઘ માં ૧-૨. ચરણુ નથી. ૩. ખ. ગ કાઢી પાલી રાખી તલે. ઘ કાઢી પાલિ ચીત ચલે. ૪. ઘ. પાપિએ વાહિ નરપતિ ને જલે. ૩૫૬. ૧. ખ ગ. થઓ દુષ્ટ અધરંમ અજાંણ. ચ થઓ દુખીઓ ધરંમ અજાંણ. ૨. ઘ. ચંપા તલે ઘાલ્યો છે પ્રાણ. ૩. ખ ગ ङ ચ હતા ના ગણી પોતે મંન. ઘ હલા રાજાની ન ગણિ. ૪. ખ ગ ङ ચ મુકો અસ્વ છોડીને વંન. ઘ. ચંપે બેઠો માલિ ચઢિ. ૩૫૭ આ કડી પહેલાં ખ ગ માં નાચેનાં ચરણો વધારે છે.

ઘાલો ઊંડો ભોમી ખણી, પાપ પ્રસંસા મનમા નવ ગણી.

૧. ખ ગ ङ ચ ચાપે બેઠો માલી ચડી ૨ ખ અચરત દીઠુ તેહજ ઘડી. ગ દીઠુ હદએ અચરત ખડી ઘ મા આ ચરણ નથી. ङ દીઠુ તેણે સરવ અચરત અડી. ચ દીઠો દ્રષ્ટે ૪ ખ ગ ङ વાત મનમા બુઝીઓ ઘ વાત મનમાં બુઝિઓ. ચ બાબત સઘલી તે બુઝીઓ ૩૫૮ ૧ ખ નીસા સમે છાને તે ઠાર ગ નીશા સમે છાડો તે ઠામ ઘ મા આ ચરણ નથી. ङ. નીસા સમે તજે તે ઠાંમ ચ નીસા સમે મેહલો તે ઠામ ૨ ખ ગ ङ. ચ આવો પ્રધાંન પોતાને ગામ ઘ પ્રધાન ગયો પોતાને ગામ ૩ ઘ પ્રધાન પૈઠો નરપતિ ઘેર. ૪. ઘ અજાણ્યો થઈને પુછે પેર. ૩૫૯ ૨ ખ. ङ. ह

ઘરમાઅ. ગ ગઆ કાઈકે છે ઘરમાઅ ચ વાટી વડો કે ઘરમાંહે. ૩. ખ ગ ઙ ચ. જુજુઆ વલા. ઘ પંથે પલા ૪. ખ ગ ઙ ચ નથી મલા. ઘ નથિ મલ્યા. ૩૬૦. ૧. ઘ મલિ મેદની. ૨. ખ. ઘ સહુને આવી પુગરો સોગ. ગ. ચ. સહુકોને મંન પુગરો સોક. ઙ સહોદર સરવે પડો સોક. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ ગ ઙ ચ માં નીચેના ચરણો વધારે છે. "આવા અસ્વ રણથી રડબડો, પીસવાસ પરજા સહુ કોને પડો ૩. ઙ રાજા પુત્ર ઘણુ દુખજ ઘરૂ. ૪. ઘ ક્રિયા દ્વાદશા તેનિ કરે. ઙ લોકાચાર ધરે તે કરૂ. ૩૬૧. ૧. ખ ગ ચીતમાં ૪. ખ. મનસા વાચા મુકી આસ. ગ. ઙ. ચ. મનસા રીધે મુકી આસ. ૩૬૨. ૧. ખ. ચેતા સરવે કીધી તાજ. ઘ કાંઈક સોક ધરી મનમાંજ. ઙ ચ કાંઈએક સોક કીધો મન તાજ ૨ ખ વડો પુત્ર બેસાડો રાજ. ગ તેના પુત્રને. ઘ લઘુ પુત્ર બેસારો રાજ. ઙ ચ. તેહનો પુત્ર. ૩. ઘ. નાનો બાલ ઙ. મોહોટો વટ ને નાહાનો રાજ્ય. ૩૬૩. ૧. ઘ. પ્રધાને સ્ત્રી તેડી ઘેર. ઙ. માલી એ દીઠું તુ ઘેર ૨ ખ પાપીની નીરખી પેર ગ. ઙ ચ પાપીની નીરખી ને પેર ઘ. કરે એખતા લિલા લેર. ૩ આ ચરણ પહેલાં ખ. ઙ ઙ ચ.માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે. "સમઝી એ રૂદેની સાથ, વાત ન સોંપી અસ્ત્રીને હાથ. ૩. ઘ. મલિયે દીઠુ છે જેહ ૪ ખ આવે મરણ વણ ખુટે મરૂ. ગ. ઙ. ચ શાને વણ ખુટે તે મરૂ. ઘ કોઈનિ જણાવ્યુ તેહ ૩૬૪ ૧. આ બે ચરણ. ખ. ગ. માં નથી. ઘ. માં આ પહેલાં નીચેના ચરણો વધારે છે. 'મોટાં માણસ કેરી વાત, કરતાં તો થાય ઉતપાત. ૩૬૫. ૧. ખ. ગ ચ. લૂણ જ ખાઊ. ૨. ખ હવડે કેહેવા જાઉ. ગ નહી તો ચેતારવા રાજાને જાવું. ઘ. ઙ. નહિ તો મોહોયે ચેતવા જાઉં. ૩. ગ. અનેક પાપી બીજા છે ઘણા ઙ. એક પાપ બીજા છે ઘણાં ૪. ખ મોટા લૂણ હરામજ તણા. ૩૬૬ ૩ ખ. ઙ. સમછર. ઘ વરસ ગયો. ચ સંવછર. ૪. ખ તાર સુધી ઘ તહાં લહો તો છાંનો રહો. ૩૬૭ આ પહેલાં ખ. ગ. ઙ ચ માં નીચેના ચરણ વધારે છે, 'છાનો ન રહે થએ પરભાત, છાની નવ રહે પડી જે રાત ૩. ઘ છાનિ નવ રહો સ્ત્રિની વાત ૪. ઘ છાની નવ રહે ઉત્તમનિ પ્રીત. ૩૬૮ ૩ ઘ છાંનિ નવ રહે વેશાની જાત ચ. છાંના ન રહે વાત જે નવી ૪ ચ. છાંનો ન રહે દુખીઓ દેહે. ૩૬૯. ૧. ચ. માં ૩૬૯, ૩૭૦, ૩૭૧ મી કડી નથી. ૨. ક. વીદામણો. ખ વીદા ભણી. ગ ઙ વીધ્યા ભણી ઘ વિદ્યા જે ભણિ ૩. ખ જાતે ગુંઝાર. ૪. ઘ રાગ સંસાર.

મૂક્યો છે ૪. ખ. ચંદન હામ. ગ પાવન ચંદન. ૨૫૮. ૧. ચ. માં આ કડી જ નથી. ૨. ખ. ગંગા જલ ગભીર. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. માં આ બંને ચરણ નથી. ૨૫૯. ૧. ઘ. એક બંધવ દુર વાહાલ. ૨. ખ. બેસે છે સુખપાલ. ચ. બીજો ઘોડે બેસે સુખપાલ. ૩. ૪. ખ. માં આ બે ચરણ નથી. ગ. ઙ. એક સુતર સવાએ સેર. ઘ. માં આ ચરણ પહેલાં નીચે મુજબ પંક્તિઓ વધારે છે.

રાજા એક તો રાજઅંસ તણા, બિજા તો પ્રથમ વિપત ઘણા.
એક શ્રી ભગવંતનું ગ્નાન, બિજા પાખંડ શુંન નહિ કામ.
એક પુન્ય પ્રમારથ પ્રીત, બિજિ સજન કિરતિની રિત.
એક બિજિ ઉપાસના, ...

ચ. એક નાર પાંચ પુત્રને જુએ, બીજી વીધા થઈને રૂએ. ૨૬૦. ૧. ખ. તીલ. ગ ઘ ઙ. તલ ૨. ખ. બીજો તલ સીવપુજા થાઅ. ઘ. શિવ મસ્તક મેલાયે ઙ. સીવ. ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ ૨૬૧. ૧. ખ. કોડી કેહેવાએ. ગ. ઘ. ઙ ડાબો કર. ૨. ગ. બીજે જમને ભોજન થાએ. ઘ. ઙ. જમણે હાથે ભોજન થાય. ચ. બીજો શિવ પુજનમાંહા જાએ. ૩. ખ ગ. ઙ. ચ. એક પ્રથમી ઉપર. ઘ. એક દ્રવ્ય પ્રથવિ હવન હોય. ૪. ઘ. બિજુ દ્રવ્ય રાજદ્વારે જાય.. ૨૬૨. ૧. ખ. એક ધોરી તો હલ જોતરે. ગ. હળે જ વહે. ઘ. માં આ પહેલુ ને બીજું ચરણ નથી. ઙ ચ. હલજ વેહે. ૨. ખ બીજો ધોરી રથજે ફરે. ગ. ચ. બીજો રાજદુવારે રહે. ઙ. બીજો ધોરી રાજા ઘેર રેહે. ૩ ખ. ગ. ઘ. ઙ. વાણ તણો વેહેપાર. ચ. આ અને તેની પછીનાં ૨૬૩-૬૪. કડી નથી. ૪. ઘ. બીજો અતી ઉપાડે ભાર. ૨૬૩. ૧. ૨. ક. બીજુ બડ કેરૂ ખ. બીજુ બદરી કોણે નવ ગણુ. ગ. બદ્રી ફલ શાંન. ઘ બિજુ છવ કરી સારાણુ. ઙ. બીજા બદ્રી પત્ર તે રાન. ૩. ખ. એક ફલ અત સહકાર. ગ. એક અમૃત ફલ સીકાર ઘ. એક ફલ અમૃત સહકાર. ઙ. એક અમરીત ફલ સહકાર. ૪. ખ બીજુ રૂપાલુ અગાર ગ બીજાં બરણુદ ફૂલનો ભાર. ઘ. બિજુ બંદરી ફલનો ભાર. ઙ બાજુ બર બુરનો ભાર. ૨૬૪. ૧. ઘ. ગુણ જુજઆ છે. આ પહેલા ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતમાં નીચેની કડીઓ વધારે છે.

ખ. ગ. ઙ. એક નારી સ્વામી સુ બલે, બીજી પર પુરસ સુ ચલે,
એક ભીખુક ઘેર ઘેર જોડલા, બીજાંને મલે ઘોડલા. ૧

ઘરમાઅ ગ ગયા ઠાઈ કે છે ઘરમાઅ ચ વાઠી વડો કે ઘરમાહે ૩ ખ ગ ઙ ચ
ઝુઝુઆ વલા ઘ પથે પલા ૪ ખ ગ ઙ ચ નથી મલા ઘ નથિ મલ્યા
૩૬૦ ૧ ઘ મલિ મેદની ૨ ખ ઘ સહુને આવી પુગટો સોગ ગ ચ
સહુકોને મન પુગટો સોક ઙ સહોદર સરવે પડો સોક ૩ આ ચરણ પહેલા
ખ ગ ઙ ચ મા નીચેના ચરણો વધારે છે "આવા અસ્ત રણુથી, રડખડો
પીસવાસ પગ્જા સહુ કોને પડો ૩ ઙ રાજા પુન ઘણુ દુખ્જ ધરુ ૪ ઘ
ક્રિયા દ્વાદશા તેનિ કરે ઙ લોકાચાર ધરે તે કરુ ૩૬૧ ૧ ખ ગ ચીતમા
૪ ખ મનસા વાચા મુકી આસ ગ ઙ ચ મનસા રીધે મુકી આસ ૩૬૨
૧ ખ એતા સરવે કીધી તાજ ઘ કાઈક સોક ધરી મનમાજ ઙ ચ કાઈએ
સોક કીધો મન તાજ ૨ ખ વડો પુત્ર બેસાડો રાજ ગ તેના પુત્રને ઘ
લઘુ પુત્ર બેસારો રાજ ઙ ચ તેહનો પુત્ર ૩ ઘ નાનો બાલ ઙ મોહોટો
વટ ને નાહાનો રાજ્ય ૩૬૩ ૧ ઘ પ્રધાને સ્ત્રી તેડી ઘેર ઙ માની એ દીઠુ
તુ ઘેર ૨ ખ પાપીની નીરખી પેર ગ ઙ ચ પાપીની નીરખી ને પેર ઘ કરે
એખતા લિધા લેર ૩ આ ચરણ પહેલા ખ ઙ ઙ ચ મા નીચેના ચરણો વધારે
છે. "સમજી એ રુદેની સાથ, વાત ન સોપી અસ્ત્રીને હાથ ૩ ઘ મનિયે દીઠુ
છે જેહ ૪ ખ આવે મરણ વણ ખુટે મરુ ગ ઙ ચ શાતે વણ ખુટે તે મરુ
ઘ કોઈને જણાવ્યુ તેહ ૩૬૪ ૧ આ બે ચરણ ખ ગ મા નથી ઘ મા
આ પહેલા નીચેના ચરણો વધારે છે 'મોટા માણસ કેરી વાત, કરતા તો
થાય ઉતપાત ૩૬૫ ૧ ખ ગ ચ લૂણ જ ખાઈ ૨ ખ હવડે કેહેવા
જાઉ ગ નહી તો ચેતાગ્વા રાજાને જાવુ ઘ ઙ નહિ તો મોહેર ચેતવા
જાઉ ૩ ગ અનેક પાપી બીજા છે ઘણા ઙ એ પાપ બીજા છે ઘણા
૪ ખ મોટા લૂણ હરામજ તણા ૩૬૬ ૩ ખ ઙ સમછર ઘ વછર ગયો
ચ સંવછર ૪ ખ તાર સુની ઘ તહા લડો તો છાનો રહો ૩૬૭ આ પહેલા
ખ ગ ઙ ચ મા નીચેના ચરણ વધારે છે, 'છાનો ન રહે થયો પરભાત, છાની
નવ રહે પડી જે ગત ૩ ઘ છાનિ નવ રહો સ્ત્રિની વાત ૪ ઘ છાની નવ રહે
ઉત્તમનિ પ્રીત ૩૬૮ ૩ ઘ છાનિ નવ રહે વેશાની જાત ચ છાના ન
રહે વાત જે નથી ૪ ચ છાનો ન રહે દુખીઓ દેહ ૩૬૯ ૧ ચ મા
૩૬૯, ૩૭૦, ૩૭૧ મી કડી નથી. ૨. ક વીદામણો. ખ વીદા ભણી
ગ ઙ વીધ્યા ભણી ઘ વિદ્યા જે ભણિ ૩ ખ જાતે ગુંજાર ૪ ઘ રાગ સ સાર

મૂકયો છે ૪. ખ. ચંદન હામ. ગ પાવન ચંદન. ૨૫૮. ૧. ચ. માં આ કડી જ નથી. ૨. ખ. ગંગા જલ ગભીર. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. માં આ બંને ચરણ નથી. ૨૫૯. ૧. ઘ. એક બંધવ દુર વાહાલ. ૨. ખ. બેસે છે સુખપાલ. ચ. બીજો ઘોડે બેસે સુખપાલ. ૩. ૪. ખ. માં આ બે ચરણ નથી. ગ. ઙ. એક સુતર સવાએ સેર. ઘ. માં આ ચરણ પહેલાં નીચે મુજબ પંકિતઓ વધારે છે.

રાજા એક તો રાજઅંસ તણા, બિજા તો પ્રથમ વિપત ઘણા.
એક શ્રી ભગવંતનું ગ્નાન, બિજા પાખંડ શુંન નહિ કામ.
એક પુન્ય પ્રમારથ પ્રીત, બિજિ સજન કિરતિની રિત.
એક બિજિ ઉપાસના, ...

ચ. એક નાર પાંચ પુત્રને જુએ, બીજી વીધા થઈને રૂએ. ૨૬૦. ૧. ખ. તીલ. ગ ઘ ઙ. તલ. ૨. ખ. બીજો તલ સીવપુજા થાય. ઘ. શિવ મસ્તક મેલાયે ઙ. સીવ. ૩.–૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ૨૬૧. ૧. ખ. કોડી કેહેવાએ. ગ. ઘ. ઙ. ડાબો કર. ૨. ગ. બીજે જમને ભોજન થાએ. ઘ. ઙ. જમણે હાથે ભોજન થાય. ચ. બીજો શિવ પુજનમાંહાં જાએ. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. એક પ્રથવી ઉપર. ઘ. એક દ્રવ્ય પ્રથવિ હવન હોય. ૪. ઘ. બિજુ દ્રવ્ય રાજદ્વારે જાય. ૨૬૨. ૧. ખ. એક ધોરી તો હલ જોતરે. ગ. હળે જ વહે. ઘ. માં આ પહેલું ને બીજું ચરણ નથી. ઙ. ચ. હલ જ વેહે. ૨. ખ. બીજો ધોરી રથ જ ફરે. ગ. ચ. બીજો રાજદુવારે રહે. ઙ. બીજો ધોરી રાજા ઘેર રેહે. ૩. ખ. ગ. ઘ. ઙ. વાંણ તણો વેહેપાર. ચ. આ અને તેની પછીનાં ૨૬૩–૬૪. કડી નથી. ૪. ઘ. બીજો અતી ઉપાડે ભાર. ૨૬૩. ૧. ૨. ક. બીજુ ખડ કેરૂ. ખ. બીજુ બદરી કોણે નવ ગણુ. ગ. બદ્રી ફલ શંન. ઘ. બિજુ છવ કરી સારાણ. ઙ. બીજા બદ્રી પત્ર તે શન. ૩. ખ. એક ફલ અ્રત સહકાર. ગ. એક અમૃત ફલ સીકાર. ઘ. એક ફલ અમૃત સહકાર. ઙ. એક અમરીત ફલ સહકાર. ૪. ખ બીજુ રૂપાલુ અંગાર. ગ. બીજો બરણદ ફુલનો ભાર. ઘ. બિજુ બદરી ફલનો ભાર. ઙ. બીજુ બર બુરનો ભાર. ૨૬૪. ૧. ઘ. ગુણ જુજઆ છે. આ પહેલા ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતમાં નીચેની કડીઓ વધારે છે.

ખ. ગ. ઙ. એક નારી સ્વામી સુ બલે, બીજી પર પુરસ સુ ચલે,
એક ભીખુક ઘેર ઘેર જોડલા, બીજાને મલે ઘોડલા. ૧

એક રાજા નગરપત જોય, બીજો પ્રથવીપત જ હોય.
એક જોગી બીખાએ ફરે, બીજો ગજદ્વાર ઓચરે. ૨
એક લોહ સેર પૈસા તણુ, બીજુ અમુલ સમસેર જ તણુ.
એક વસ્ત્ર દોકડે ગજ, બીજુ મોઘુ ઝગમર ધજ. ૩
એક ભોજન અમ્રત સમાન, બીજુ કુસકા કેરૂ ધાન.
એક જન પરમારથ કરે, બીજો કોના પ્રાણુ જ હરે. ૪
એક સદાવરત આપે સીખ, બીજો ઘેર ઘેર માગે બીખ.
એક હસતીનાં ઉપર ચડે, બીજો અણવાણે પએ રડવડે. ૫
એક સાહાજની વાંનીત ગણે, બીજો જાંણે પઉંનુ સગવ ભણે.
એવાં કહુંકો તો અનેક, જો જો મનમાં કરી વીવેક. ૬
નોમ એક પણ ગુણ છે ઘણા, એક રાઅ બીજી રંકજ તણાં.

ચ. એક નાર સ્વામી શુ બધે, બીજી નાર વીચાર માહાં ભદે. ૧
એક નર શુરાપણુ વઢે, બીજો કાએર અગીઆરા ગણે.
એક નર પરમારથ કરે, બીજો બીજાનાં પ્રાંણ જ હરે. ૨
એક સદાવરત આપે શીખ, બીજો ઘેર ઘેર માગે બીખ,
એક નર હસ્તી પર ચઢે, બીજો અરવણ પગ રડવડે. ૩

૨૬૫. ૧. ક. સો કહે ૨. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. તપે નહી તેલ. ૩. ૪. ૨૬૬. ૧. આ કડી ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. એકે પ્રતોમાં નથી. ૨. ૩. ૪. ક. બધુને માસ (?) અનુમાને પાઠ મૂકયો છે. ૨૬૭. ૧. ૨. ૩. ખ. ઘ. ચ. અનેક દીવસ એમ વહી ગયા. ઙ. અનેક દીવસ તો વહી ગયા. ૪. ખ. ગ. પણ કાંઈ ન જાણે પેર. ઘ. કુણે ન જાણ્યુ પેર. ઙ. ચ. પણ કોએ ન જાણે પેર ૨૬૮. ૧. ખ. રાજાને મન સેવ છે. ગ. ચ રાજા ભોળાઈએ ગએ. ઘ ભૂપતિ ભુલાઈ ગયો. ઙ માં આ કડી નથી. ૨. ૩. ખ જે વેધીઊ. ગ હાડ વેરને વેધીઓ ઘ કપટિ કુડા અધરમિ. ચ જેણે વેધાઊ. ૪. ચ. તેણે રાખુ જેહેર. ૨૬૯ ૧ ૨. ૩. ૪ ખ ગ ચ ચતુરા ચતુરે સુજાણ ઘ મેધિ પૈઅર પ્રમાણ ૨૭૦. ૧ ઘ ઘણુ પગભવો ઙ પરધાન પરસ પેર ઘણુ પીછાંન્યો ૨ ચ પોતાનો પરધાન ૩ ૪ ખ દેએ સભામેં માન. ૨૭૧. ખ ગ ઙ. ચ. માતું નહીં. ઘ. પણ તેને તો ખાતુ નહિ ૨.૧ ખ. પછી ક. માં "સમઝે નહી તે જુઠો જંન, અનેક ઉપાય અધીપક્ષ કહા-વધારે છે. ૩.૪ ખ. ઘ. ઘરનાર. ગ ઙ. ચ. ઘેર નાર. ૨૭૨. ૨. ખ. ગ.

રમવાને સકાર. ઘ રમવા સુજા સકાર. ઙ. રમવા સુભ શીકાર. ૩. ખ. કો નહી. ૪. ખ. બનો થઆ અસવાર. ચ. ઘેર નાંધંનો રાજકુમાર. ૨૭૩. ૧. ઘ. રમી શકારને સાંચરા. ઙ. તે સંચરા. ૨. ખ. નઅંનવતી સુભ ગામ. ઘ. નેનસુખને ગામ. ઙ. નયનાવતી ગુણ ગામ. ચ. નેવંતી શુભ ગામ. ૩. ખ. નઍનસુખ વેવારીઓ. ગ. ઙ વેહેવારીઓ. ઘ. વેવારીયો. ચ. નેનશા શુક વેહેવારીઓ. ૪. ખ. આવા તેણે કામ. ગ. આવા તેને ગાંમ. ઘ. આવ્યો તેણે કામ. ચ. આવા તેણે કામ. ૨૭૪. ૩. ખ. ઙ. ચ. આદર ભાવ. ગ. આદર માન અદકાં કરો. ઘ. આદાર માન અર્ઘાંકો કરો. ૪. ખ. ઙ. કરો પસાઅ. ગ. દીઓ પસાએ. ઘ. પૂરણ પંચ પસાય. ચ. ઓહો વીધથી પશાએ. ૨૭૫. ૧. ખ. ગ. ચ. ધંન ગાંમ, ધંન ગોદરુ ઘ. ઙ. ધન દેશ ધન ગામને. ૨. ખ. ગ. ધંન આજનો દીવસ. ઘ. ધન આજુનો દિન. ઙ. ચ. ધંન આજનો દીન. ૩. ખ. ગ. ધંન રાઅ પરધાન પધારીઆ. ઘ. ઙ. ધન પ્રધાન પધારીયા. ચ ધન રાએ પ્રધાન તેડીયા, ૪. ખ. ચ. પ્રસંન થઆ મુજ ઈસ. ગ. પ્રસ્ન થઆ મુજ ઈસ. ઘ. ધન સાથયે રાજન. ઙ. ધંન સાથે રાજંન. ૨૭૬. ૧ ખ. ગ. ઙ. ઢાલા પાટ. ઘ. ઢાલી પાટ. ચ. ઢાલા પાટ કનક તણા. ૨. ખ ગ. ઙ. ચ. ચોપાસ. ઘ વેર રાખ્યૂ ચોપાસ. ૩. ખ. કુમ કુમ છાટા દેવરાવીઆ. ગ. છડા. ઘ. ઙ. ચ. છડા દેવરાવિયા. ૪. ખ. હાજર ઉભા દાસ. ગ. રાંગ મોહોલ અવાસ. ઘ. ચ. રંગ મોહોલ અવાસ. ઙ. રંગા મોહોલ અવાસ. ૨૭૭. ૧. ખ. રંગા મેરી માલીઆ. ગ. ઙ. ચ. તરીઆં તોરણા બાંધીઆં. ઘ. દુધે ઉમરા ધોવરાવિયા. ૨. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. ચોક. ૩. ખ. ઙ. ચ ઉમર ધોવરાવિઆ. ગ. ધોઈઆં. ઘ. તરિયા તોરણ બધાવિયા. ૪. ખ. તે ગોખ. ગ. ઙ છે ગોખ. ઘ. અજુઆલ્યા બહુ ગોખ. ચ અજવાલાં ગુણ ગોખ. ૨૭૮. ૧. ઘ. ઙ. કસ્તુરી કેસર અરગુજા. ૨. ખ. ઙ. મરદન. ગ અ્રદંન. ઘ. સારાં શુભ શરીર. ચ. મરજંન કરાં. ૩. ખ. ગ. ઙ. અંગે સારીઆ. ઘ. અંગે ધરા. ચ. સુગંધ તેલ અંગે શરાં ૪. ખ. ઊસ્નોદક સુભ નીર. ગ. ચ. ઊસ્ન ગંગોદક નીર. ઘ. ઉસ્નોદકનાં નિર. ઙ નીરમલ ઉસ્નોદક નીર. ૨૭૯. ૧. ૨. ખ. ગ. ઙ. ચ. વીવાધ મેવા પકવાન ઘ. નાનાવિધ પકવાન. ૩.૪ ખ. બાસ્ટ પાન. ગ. ચ. બીડલે બાસઠ પાંન. ઘ. બિડલે બાસક પાન. ઙ. બાસટ પાન. ૨૮૦. ૧. ઘ. અન્ન ભોજન કરી ઉઠીયા. ૨. ખ. ઙ. ઢાલ ઢોલીઆ એકાંત. ગ. ચ. ઢાલા ઢોલીઆ. ઘ. ઢાલ્યા ઢોલિયા

સસરો રાજા ત્રિજિ નાર, ત્રણ જણના પડા પોબાર
બીજિ વાર સ્ત્રી હાથે ગ્રહ્યા, તે પણ પોબાર જ પડ્યા ૧
હાથ્યા શામનિ ત્રિજિ વાર, તે પણ પડ્યા પોબાર
ચોથિ વાર નાંખે પ્રધાન, મન ઘણુ થઇ સાવધાન ૨

દોહા

મિની આગલ પે કિમ રહે, અગ્નિ આગલ ઘૃત સાર
ભુખ્યા આગલ ભોજન કયમ રહે, તો ૩

ચોપાઇ

હસિ પડતાં સહુ કો સાથ, માહોમાહિ તાલિ લે હાથ
વજિર વાણિ વલતો બોલિયો, મન તણો પડદો ખોલિયો. ૪
જો બિજી વાર નાખે દા પડે, તો માહારે મન અચરજ અડે
પાસા સસરા હાથમા, નાખ્યા પરતક્ષ સહુ સાથમા. ૫

૨૯૨ ૧ ૨ ખ ગ ઙ કદલીક કેલા સાર ઘ કદલીયે કેલાં સાર ચ ફુલે તે કદલી સાર ૩ ખ. બરાસ ની છાડે ગ ન છડે વાસના ઘ ચ ન છાંડે વાસના ઙ ન છોડે વાસના ૪ ૨૯૩ ૧ ખ જાણી દેવનો ચ પરતો પરતખ દેવનો ૨ ખ ઘ ઙ પુજન ગ પુજણ ચ ગઓ પુંન હુ હાર ૩ ખ પરસણ નહી ગ ઘ પરશન નહી ઙ પરસંન નહી ચ પરશણ નહી ૪ ૨૯૪ ૧ ખ ગ ચ મા ૨૯૬ મી કડી પહેલા છે ૨૯૫ ની પછી છે જયારે ઘ અને ઙ પ્રતમા આખી કડી જુદી છે ખ સુમારગ ગ સમારગ ચ શ માર નર એક સાચરો ક શુભ મારગ જે સચરે ૨ ખ કુમારગ જે જાઅ ગ. કુમારગ જાઅ તે સાર ચ કેમ જાએ ડગ હાર ક કુસગ કરે કમ હાર ૩ ખ જુઠુ અન પ્રાસે નહી ગ એહ અન પ્રાસે નહી ચ એહુ તે જમે નહી ક ઉત્તમ પુરુષ એહુ નવ જમે ૨૯૫ ૧ ખ તાતણો સહે નહી ગ તાજણુ સે નહી ઘ ચાબખ નવ સહે ચ તાજણુ શે નહી ૨૯૬ ૧ ખ ઘ ઙ ચ સસરો રાજા ત્રીજી નાર ગ સસરો રાજા છતી નાર ૨ ખ ઙ તેહ તણા પડા પોબાર ગ એ જણના પડા પોબાર. ઘ. ત્રણ મલિ જણના પોબાર. ચ. ત્રણેના પડા પોબાર. ૩ ખ. ગ. ઙ. ચ ના પડા પ્રધાન તે ઝાખો થયો. ઘ પ્રધાન હતો તે ઝાખો થયો ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ પણ એક રહીને બોલજ કહી ૨૯૭. ૧. ૨. ખ. ગ

તે તો વાત જાણુ નીરધાર. ઘ ઙ. તો ખરી વાત માનુ નિરધાર. ચ તે તો થાએ વાત નીરધાર ખ. ગ ઙ પ્રતમા નીચેના ચરણ વધારે છે, વારૂ કહી ઝાલા પાસાઅ, ફરીને સસરો નાખે દાઅ ઘ. મા નીચે પ્રમાણે છે વલિ કર પાસા ઢાળિયા, વેપારીએ ધરણી ઢાલીયા ચ. મા નીચે પ્રમાણે છે. વારૂ કહીને હારો પાશાએ, ફરીને નાખો હો દાએ. ૨૯૮ ૧. ખ સતી સમાણી સુદરી. ગ સીત સમાને સુદરી ઘ 'સતિ સસ કિમ વિસરે ઙ સતી સમાને સુદરિ. ચ. સીતા સમાન છે સુદરી. ૨. ઘ ન તજે ધર્મ વિચાર. ચ. મુને દીધી ધરમ વીચાર. ૩ ખ. સોવ્રણ સામ. ગ શ્રોવણ સામ ઘ સોને સામ લાગે નહિ ઙ. સોવણ સામ લાગે નહી. ચ શારગણ શામ અડે નહી ૨૯૯ ૧ ખ અમ્રત પરીસુ. ગ અમરીત. પ્રીસુ થાનમા ઘ. અમૃત પીરશ. ઙ અમૃત પીરસુ ચ અમ્રગત ઠરૂ થાળ માહ્ય ઘ મા આ પહેલા નીચે પ્રમાણે એક કડી વધારે છે.

"હસ ગયો સરોવર વિષે, દીઠુ અમૃત સાર.
દિઠુ પણ પિધુ નહી, તો પડ પાસા પોહોબાર."

૨ ખ. કરવા આપે આહાર. ગ કરવા આપો હારા ઘ કરવા બેઠા આહાર. ઙ કરવા બેઠો હાર. ચ આપે કરવો આહાર ૩૦૦. ખ ગ ઙ ચ મા ૩૦૨ મી કડી પહેલા છે. આ કડી પછી ૧. ખ ચ પેએ રહે. ગ. પએ રહે ઙ પે રહે. ૨. ક અતી ભુખે રેહે આર. ખ ગ અગની આગલ ઘ્રત સાર. ઙ ભુખ્યા આગલ હાર. ૩ ક. અગને ઘૃત ન ઉલ્હે. ઙ અરથી ધન દેખે રહે. ઘ મા નીચે પ્રમાણે આ દોહરો છે.

માનની અબ પેરે, અરથી આગન આહાર
અરથ ધન દેખિ રહો, તો પડ પાસા પોબાર.

૩૦૧. ૧. ઘ મા આ આખી ડી નથી. ૨ ખ ગ ઙ ગ ચ નોધા-તો ૩. ગ રાખસે સત ૩૦૨ ૧. ખ ગ ચ પડા બાર હરખા જણ ત્રણ ઘ. પડા પોબાર ત્રણે જણ તણા ઙ પડા બાર હરખ્યા મન ત્રણ ૨ ખ. ગ વછીરે વાત સાભલી છે કરણ ઘ ન પડા વછીરે નાખ્યા ઘણા ઙ વછીર વાત સભલાવી કરણ ચ વછીર તો સાભલે છે કરણ. ૩. ખ ગ ઙ ચ. પ્રતોમા આ બે ચરણ નથી ઘ ચોથિ વાર પડે પોબાર. ૪. ઘ તો ખરી વાત માનુ નિરધાર ૩૦૩ ૧. ખ ગ ઙ ચ વેદ વચન કેવાએ ચાર. ઘ મા આ આખી કડી નથી ૨ ખ ગ તે તો વાત થાએ નીરધાર ઙ તો હુ

એકાંત. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. માંડા પાસા. ઘ. માંડયા બાજોઠ સોગટાં. ૪. ૨૮૧. ૧. ખ. ગ. ઙ. વેવારીએ કરે ચાકરી. ઘ. માં આ બે ચરણ નથી. ચ. પહેલી વાત વીનના તણી. ૨. ખ. ગ. ઙ. દીપક અઓને હાથ. ચ. છે ભુપે શર ધણુ બાપ. ૩. ઘ. માં આ બે ચરણ નથી. ચ. શુભ સતી છે સુંદરી. ૪. ખ. ગ. ઙ. અંન નદી તે સાથ. ચ. જેમ વેદ પુરાણે છાપ. ૨૮૨. ૧. ખ. ગ. ઙ. ચ. વાત કાઢી રમવા તણી. ઘ. ભેરુ થયા. ૨. ખ. ઙ. વપરીત મન વીચાર. ગ. વીપ્રને મન વીચાર. ઘ. જેવા સરખિ વાત. ઘ. વીપરીત મંન વીચાર. ૨૮૨. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. માં આ કડી પહેલાં નીચેનાં ચરણ વધારે છે.

"ચાર્વના રમતું કસું, બેનો નહી વેવાર.
રાજા પ્રધાન બેએ બીરુ થઆ, જેવા સરખી વાત."

૪. ખ. ગ. ઘ. પદમની. ઙ. એક મેર પોતે પદમની. ચ. બીજી પાસે પદમની ૨૮૩. ૧. ઘ. માં આ ચરણ નથી. ચ. રમે રાજા પ્રધાન બે. ૨. ઘ સહુને મન ઉદ. ચ. તાહા બેટીને બાપ. આ પછી ચ. માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

"ચાર પાશેથી ચતુર છે, અકલ ઘણેરી આપ.
લાગી જડ રમવા તણી, ખરો શહુનાં મનમાંહ્ય ભેદ."

૩. ખ. પેલી વાત. ગ. પેહેલી. ઘ. કાઢિ વાત વેવહારિયે. ઙ. કાહાડિ વાત વેહેવારીએ. ચ. પેહેલી વાત રાજાએરે કરી. ૪. ૨૮૪. ૧. ઘ. એ પણ ચાર એકાંત છો. ઙ. આપણ ચાર એકાત છુ. ૨ ખ ચ તે તો સાચો હોઅ ગ તે સતે સુતો હોએ ઘ ઙ અન્ય નહિ ત્યા કોય પછી નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

"પ્રતિગ્યા પરીક્ષા કરો, સાચુ જુઠું જોય
પોબાર પડે જેહને, તે સત્ય સાચો હોય"

૩.૪. ૨૮૫. ૧ ખ ગ ઙ એમ કહીને હાલીઆ ઘ માં આ બે ચરણ નથી ચ વહીર કુહે અજર કસી ૨ ખ ગ અંનોઅન પાસાઅ ઙ અન્યોઅન્ય પાસાય ચ નાખો રાચા પન ૩. ખ ગ ઙ વચમા ઈસ્વર આણીઆ. ઘ માં આ બંને ચરણ નથી. ચ માં આ કડી પહેલા નીચેના ચરણ વધારે છે.

પડશે તો છે પાધરુ, નહીતર ખોશો પત
શાહા કેહે સાચી શાખનો, ઈશ્વર આપે આપ
સાચુજૂઠું સહેજ માંહાં, પરખે પુંન કે પાપ
એહેવુ કહીને ધાલીઓ, અંનોઅંન પશાએ
પંચમાંહાં ઈસ્વર આણીઆ, એ સત સાખી કહેવાએ.

૪. ખ સાખી જે કેવાએ ગ ઙ. જે સત સાખી કેહેવાએ. ૨૮૬ ૧. ૨. ખ ગ ઙ જે સદા પવીત્ર વાર. ઘ રેવા જલ સુભ વાર. ચ પુન પવીત્ર ૩. ૪. ૨૮૭ ૧. ઘ મા આ કડી નીચે મુજબ છે. "અરૂણ આગલ જમ આરસિ, દુષ્ટ આગલ અધકાર જાર આગલ જમ જુવતિ ૨ ૩ ૪ ૨૮૮ ૧ ક પડ કેસર વાટે ગયો ખ ગ ઙ ચ મા ૨૯૦ મી કડી પહેના છે આ કડી તેની પછી છે "જેણી વાટે કેસરી ગઓ" ઘ ઙ મા આ કડી જુદી છે

ભુખ્યા સિહને ભેટિયે, ગરવ કરેરે અપાર
જાણિ મેલે જીવતો, તો પડ પાસા પોહોબાર

ચ મા નીચે મુજબ આ કડી છે

જે વેગે સહી સાયરે, તાહા અધીક ગુણ અપાર
તે ખડ ઊભા સુકશે, તો પડ પાસા પોબાર

૨ ખ લાગી ત્રણ અપાર ૩ ખ તે ખડ ઉભા સુક્સે ૪ ૨૮૯ ૧ ખ ઙ ભોરગ મણી ગ ભોરગ મણ ઘ કેસરી મુ૦ ભોરગ મણિ ગ સહી મુછ ભોરગ મણી ૨ ક પરપીજર સીતા સાર ૩ ખ ગ ઘ ચ જીવ ગએ પરહાથ જસે ઙ જીવ જયે પરહાથે જસે ૪. ૨૯૦ ૨૯૨ આ બે કડી ઓને બદલે ખ ગ ઙ ચ પ્રતોમા નીચે મુજબ છે

પરથમ નાખ્યા સસરે ઢાર, ખરા પડા તેહના પોબાર
બીજી વાર રાઅને હાથે ચડા, તરત તેહને પોબાર જ પડા ૧
નાખ્યા કામનીએ ત્રીજી વાર, બહુ વીધ પડા તેહના પોબાર
ચોથી વાર નાખ્યા પરધાન ન પડા બાર ઊતરીઉ માન ૨
હસી પડા માહોમાહે સાથ, પરસપેર તાની લે હાથ
તારે વજીર વાણી બોલીઓ, મન તણો પડદો ખોલીઓ ૩
બીજી વાર નાખો દાવ પડે, માહારે કાન અચરત અડે
એક વાર પાધરૂ આવે સોય, તેહેને સાચો ન કે હોય ૪
તારે સસરો બોલો વાણ, સાભલો સહુ કો ચતુર સુજાણ
સાચો ઈસ્વર પૂરે સાખ, નાખો બાર હજારો વાર ૫
ઊના તેલ જે ટાડા કરે, દરપ જુઠા માણસને હરે
એમ કહીને હસા સાયમા, લીધા પાસા સસરે હાથમા ૬

ઘ મા નીચે મુજબ છે

સસરો રાજા ત્રિજિ નાર, ત્રણ જાગુના પડા પોબાર
બીજિ વાર ઓ હાથિ ચઢયા, તે પણ પોબાર જ પડ્યા. ૧
હાલ્યા કામનિ ત્રિજિ વાર, તે પણ પડ્યા પોબાર.
ચોથિ વાર નાંખે પ્રધાન, મન ઘણુ થઇ સાવધાન. ૨

દોહા

મિની આગલ પે કિમ રહે, અગ્નિ આગલ ઘૃત સાર
ભુખ્યાં આગલ ભોજન કયમ રહે, તો ૩

ચોપાઈ

હસિ પડતાં સહુ કો સાથ, માહોમાંહિ તાલિ લે હાથ
વજિર વાણિ વલતો બોલિયો, મન તણો પડદો ખોલિયો. ૪
જો બિજી વાર નાખે દા પડે, તો માહારે મન અચરજ અડે
પાસા સસગ હાથમાં, નાખ્યા પરતક્ષ સહુ સાથમાં. ૫

૨૯૨. ૧ ૨. ખ. ગ ઙ કદલીક કેલાં સાર ઘ કદલીયે કેલાં સાર. ચ ફલે તે કદલી સાર ૩ ખ. બરાસ ની છાંડે. ગ ન છડે વાસના. ઘ ચ ન છાંડે વાસના ઙ ન છોડે વાસના. ૪ ૨૯૩ ૧. ખ જાણી દેવનો. ચ. પરતો પરતખ દેવનો ૨ ખ ઘ ઙ પુજન ગ પુજણ ચ ગઓ પુંન હુ હાર. ૩. ખ પરસણ નહી ગ ઘ પરશન નહી ઙ પરસંન નહી. ચ પરશણ નહી. ૪. ૨૯૪ ૧ ખ ગ ચ માં ૨૯૬ મી કડી પહેલાં છે. ૨૯૫ મી પછી છે જ્યારે ઘ અને ઙ પ્રતમાં આખી કડી જુદી છે. ખ સુમારગ. ગ સમારગ ચ શ માર નર એક સાંચરો ક સુભ મારગ જે સંચરે ૨. ખ કુમારગ જે જાઅ ગ. કમારગ જાઅ તે સાર. ચ કેમ જાએ ડગ હાર ક. કુસંગ કરે કમ હાર ૩ ખ જુદુ અંન પ્રાસે નહી. ગ એહ અન પ્રાસે નહી ચ એહુ તે જમે નહી ક ઉત્તમ પુરુષ એહુ નવ જમે ૨૯૫ ૧. ખ તાંતણો સહે નહી ગ તાજાણુ સે નહી ઘ ચાબખ નવ સહે ચ. તાજણ શે નહી. ૨૯૬ ૧ ખ ઘ ઙ ચ સસરો રાજા ત્રીજી નાંર ગ. સસરો રાજા છતી નાર. ૨ ખ ઙ તેહ તણા પડા પોબાર. ગ એ જણના પડા પોબાર. ઘ. ત્રણ મલિ જણના પોબાર. ચ. ત્રણેના પડા પોબાર. ૩ ખ. ગ. ઙ. ચ ના પડા પ્રધાન તે ઝાંખો થયો. ઘ. પ્રધાન હતો તે ઝાંખો થયો ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ પણું એક રહીને બોલજ કહી. ૨૯૭. ૧. ૨. ખ. ગ.

તે તો વાત જાણુ નીરધાર. ઘ ઙ. તો ખરી વાત માંતુ નિરધાર. ચ. તે તો થાએ વાત નીરધાર. ખ. ગ ઙ. પ્રતમાં નીચેનાં ચરણ વધારે છે, વારૂ કહી ઝાલા પાસાઅ, ફરીને સસરો નાખે દાઅ. ઘ. માં નીચે પ્રમાણે છે. વલિ કર પાસા ઢાલિયા, વેપારીએ ધરણી ઢાલીયા. ચ. માં નીચે પ્રમાણે છે. વારૂ કહીને ઢાલો પાશાએ, ફરીને નાખો હો દાએ. ૨૯૮. ૧. ખ. સતી સમાણી સુંદરી. ગ. સીત સમાંને સુંદરી. ઘ. 'સતિ સત્ય કિમ વિસરે' ઙ સતી સમાને સુંદરિ. ચ. સીતા સમાંન છે સુંદરી. ૨. ઘ. ન તજે ધર્મ વિચાર. ચ. મુને દીધી ધરમ વીચાર. ૩. ખ. સોવ્રણ સાંમ. ગ. શોવણ સાંમ. ઘ. સોને સામ લાગે નહિ. ઙ. સોવણ સામ લાગે નહી. ચ શાવરણ શામ અડે નહી. ૨૯૯. ૧. ખ. અમ્રત પરીસુ. ગ. અમરીત. પ્રીસુ થાલમા. ઘ. અમૃત પીરશ. ઙ. અમૃત પીરસુ. ચ. અમ્રરત ઠરૂ થાલ માહ્ય. ઘ. મા આ પહેલાં નીચે પ્રમાણે એક કડી વધારે છે.

"હંસ ગયો સરોવર વિષે, દીઠુ અમૃત સાર.
દિઠુ પણ પિધુ નહી, તો પડ પાસા પોહોબાર."

૨. ખ. કરવા આપે આહાર. ગ. કરવા આપો હારા. ઘ. કરવા બેઠા આહાર. ઙ. કરવા બેઠો હાર. ચ. આપે કરવો આહાર. ૩૦૦. ખ. ગ. ઙ. ચ. માં ૩૦૨ મી કડી પહેલાં છે. આ કડી પછી. ૧. ખ. ચ. પેએ રહે. ગ. પએ રહે. ઙ. પે રહે. ૨. ક. અતી ભુખે રેહે આર. ખ. ગ. અગની આગલ ઘ્રત સાર. ઙ. ભુખ્યા આગલ હાર. ૩. ક. અગને ઘૃત ન ઉકલે. ઙ. અરથી ધન દેખે રહે. ઘ. માં નીચે પ્રમાણે આ દોહરો છે.

માનની અન્ન પેરે, અરથી આગલ આહાર.
અરથ ધન દેખિ રહો, તો પડ પાસા પોબાર.

૩૦૧. ૧. ઘ. મા આ આખી કડી નથી. ૨. ખ. ગ. ઙ. ગ. ચ નોધારાનો ૩. ગ રાખસે સત. ૩૦૨. ૧. ખ. ગ. ચ. પડા બાર હરખા જણ ત્રણ ઘ. પડા પોબાર ત્રણે જણ તણા. ઙ. પડા બાર હરખ્યા મંન ત્રણ. ૨. ખ. ગ વજીરે વાત સાભલી છે કરણ. ઘ ન પડા વજીરે નાખ્યા ઘણા. ઙ. વજીર વાત સંભલાવી કરણ. ચ વજીર તો સાભલે છે કરણ. ૩. ખ ગ ઙ. ચ. પ્રતોમાં આ બે ચરણ નથી. ઘ ચોથિ વાર પડે પોબાર. ૪. ઘ તો ખરી વાત માતુ નિરધાર. ૩૦૩ ૧. ખ ગ ઙ. ચ વેદ વચન કેવાએ ચાર. ઘ માં આ આખી કડી નથી. ૨. ખ ગ તે તો વાત થાએ નીરધાર. ઙ. તો હુ

વાત જાણુ નીરધાર ચ. તે તો વાત માંનશ નીરધાર. ૩. ખ. હરખો સસરો પાસા લીધ. ગ ઙ ચ હરખો સસરો તતક્ષણ લીધા. ૪. ખ. ઙ. નાખ્યા દાવ કરીને રીધ. ગ ચ નાખ્યા દા કરીને રીધા. ૩૦૪ ૧. ખ સતે બાધી રે મેહેદની. ગ ઙ ચ સત્યે બાધી મેદની, ઘ સત્યે મેરુ જાણજ્યો. ૨. ખ ગ ઙ. ચ સત બાધો સંસાર. ઘ સત્યે દિવાકર સાર. ૩. ખ ગ ઙ. જો સત હોય અદવસો. ઘ સત્ય સવિતુ રૂપ છે. ચ હાવે સત હોએ અધનરશો. ૪. ૩૦૫ ૧. ખ ગ ઙ. રતન અમુલખ સુભ સુણ. ચ રતન ચીંતામણી ચીત ચઢો. ઘ. મા આને બદલે નીચે મુબ છે.

સાહ કરે સમરથ હરિ, રાખો લાજ મોરાર.
એક હરિ અંતર નહિ, તો પડ પાસા પોબાર.

૨. ક હોતે હોસા હાર. ચ રગવા ચાલો હાર. ૩. ક તેહે પણ રેહે નહી.
૩૦૬ ૧. ખ ગ ઙ. ચ મા આ કડીને બદલે નીચે મુજબ છે.

સત મુકે જો સાધવી, પ્રથવી કેમ ધરે ભાર.
તે ગુણ હોય જો આપમા, તો પડ પાસા પોબાર.

જ્યારે ઘ મા નીચે મુજબ છે.

રાજ રંક સહુ એક છે, પ્રભુ તણે દરબાર.
અવર ભેદ એકે નહિ, તો પડ પાસા પોબાર.

૩૦૭ આ કડીને બદલે ખ. ગ. ઙ. ચ. મા નીચે પ્રમાણે છે.

"અરુણ આગલ ઓસ રહે, ઈંદુ આગલ અધમાર.
જાર આગન જુવતી રહે, તો પડ પાસા પોહોબાર."

જ્યારે ઘ. મા નીચે પ્રમાણે છે.

"સત્યનુ બાધ્યુ જલ રહે, દિપક પ્રગટે ધાર,
ધરા શેષ ધરી રહો, તો પડ પાસા પોબાર."

૩૦૮ ૧. ખ. ગ ઙ. ચ પડા બાર. ઘ પડા ચાર ત્રણે જણ ત્રણ્ા.
૨. આ ચરણ પછી ચ પ્રતમા નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે

પચ માણુત સહુ કો છે પચ, જેહેને લાભ લક્ષણ નહી લચ.
પચ પ્રમાણે તે તો ખરુ, બાકી સરવે જુઠુ ખરું. ૧
પચ કહે તે જો ના કરે, તે સુકીત પોતાનું હરે.
પાચ વાતથી પાછો જાએ, તે કરોડ વરા કુંજર કેહેવાએ. ૨
એક વાર નાખો સહુ આપ, ફરી બોલે તેહને શીર પાપ
એહવા વાએક સુણીને કરણ, હરખા તે વેલા માહા ત્રણ. ૩

દુહો

અહલા તારા ને દ્રુપદી, સીતા મંદોદરી સાર.
તેહનો અંશ હોએ એહમાં, તો પડ પાસા પોબાર. ૧
અમ્રત ખાણુ અતી ઘણી, શોભા નરખી સાર.
તે વેલા લાલચ નવ કરી, તો પડ પાસા પોબાર. ૨
પાપ રહે ગંગા ગએ, રામ નંદા વશ વેહેવાર.
સ્વામી બીજે સત રહે, તો પડ પાસા પોબાર. ૩
અહી મુખમાંહાં અમ્રીત રહે, અગન રહેજે હાર.
કામી આગલ રહે કાંમની, તો પડ પાશા પોબાર. ૪

૩. ખ. ગ. ङ. ચ. તે ઊપમાન પામે બહુ પેર. ઘ. માં આ બે ચરણ નથી. ૪. ખ. ગ. ङ. તે રાખુ છે મનમાં ઝેર. ચ. તોહે મનમાં રાખુ વેર. ૩૦૯. ૧. ખ. સેહેસ્ત્ર તણા ઘ. ङ. સહસ્ત્ર તણા. ચ. શહસ્ત્ર તણા. ૨. ક. ધા હોયે નહી. ખ. ङ. ચ. પણ નારીનુ વેર વીસારે નહી. ગ. પણ નારી વે સરે નહી. ઘ. પણ સ્ત્રીનુ વેર રૂજે નહિ. ખ. ગ. ચ. કોહોને મોઢે નવ કેહે કોઅ. પટંતરે પરખા જોઅ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. હસતા રમતાં. ૪. ખ. ગ. ઘ. ङ. ચ. અરૂણ ઉદે હવો પરભાત. ૩૧૦. ૧. ખ. ગ. ङ. માં આ બે ચરણ નથી. ચ. વીનતાને કરો વાએદો. ૨. ઘ. ઘણું એકતાં કિધો કાયદો. ચ. કાઆમાંહા રાખો કાયદો. ૩. ખ. ગ. પ્રધાન તણુ ન માંનુ ચીત. ઘ. પરધાનનું મન પરજલુ અંગ. ङ. પરધાનનું તાહાં નથી મંન. ચ. માં આ બે ચણા નથી. ૪. ક. અશ્વ સેહી બે ભયા પંથ. ખ. ગ. અસ્વ સજી બે ચાલા પંથ. ઘ. અસ્વ સજિને ચાલ્યો પંથ. ઘ. અસ્વ સજીને ચાલ્યો પંથ ङ. અસ્વ સજી બેહુ ચાલા વંન. ૩૧૧. ૧. ઘ. નગર સમિપ આવ્યો જેટલે. ૨. ખ. સાસ. ગ. નથી પાસ બીજો કોઈ રાએ. ઘ. ખરા બપોર થયા તેટલે. ૩. ખ. ગ. ચ. એક વાવમાં છે સીતલ નીર. ઘ. વાવ્ય એકમા સિતલ નિર. ङ. નગ્ર સમીપે આવ્યો જેટલે. ૪. ખ. ગ. ચ. પ્રતોમાં આ ચરણ નથી. ङ. મધ્યાન ઘરા થયા તેટલે. ૩૧૨. ૧. ખ. ગ. ચ. ઝાડ ચંપાનું તેને તીર. ઘ. ચંપા ઝાડ છે તેનિ તિર. ङ. એક વાવમાં છે સુંદર નીર, ઝાડ ચંપાનું તેહેને તીર. ૨. ખ. જઈ ઊતરીઆ તેની છાઅ. ગ. જઈ ઉતરો તેને છાએ. ઘ. જઈ ચદા તેનિ છાહ. ङ જઈ ઉતરો તેહેની છાપ. ચ. જઈ ઉતરા બે તેની

જાંપે ૩ ખ ગ ઘ ङ માં આ બે ચરણ નથી. ૩૧૩ ૧ ખ પાણી માઅ ब. પાણી માલો. ઘ ચ રાજા પિવા પેરે જલ તહાં ૨ ખ ગ ङ. પીધુ નીર તે સાતા થઈ; લખુ કવીત એક બીતે જઈ. ઘ પિધુ નીર સિતલ થઈ, લખ્યૂ કવિત એક બીતે જઈ. ચ પીધુ નીર તરશાતા થઈ, લખી શાખી એક બીતે જઈ. ૩૧૪ ૧. ખ ગ ङ. ચ હણે વાઘ સહુ જંનને ઘ વ્યાઘ હણે સહુ જંનને. ૨. ખ છવ આદારી કેવાઅ. ૩ ખ દઢ વીસવાસ આણે સહુ. ગ દઢ વીસવાશ તુ આણજે. ઘ દઢ વિશ્વાસ સહુ રાખજ્યો. ङ. પ્રેડ વીસ્વાસ. ૪. ચ પણુ આપ બંધવને નહી ખાય. ૩૧૫ ૧. ટકી પહેલાં ઘ. ङ. માં નીચેનાં ચરણ વધારે છે.

પુત્રી હોય પરની, ઉદરથી હોય તન.
તાત કામાતુર હતો, પણુ કામતણુ નહી મન.

૨. ક એવો પોબાકાર. ૪. ખ ચ લખ અંક તે હાર. ગ લખો અંક તે હાર. ઘ ङ. લખ્યા અક્ષ જે બાર. ૩૧૬ ૧. ખ ગ. રીઝે ઘણુ ઘ વાચ્યા અક્ષર રાયના ङ ખીજ્યે ઘણુ. ચ ખીજીઓ. ૨. ખ ગ લખીઓ પોતે આક. ઘ પોતે લખિયા અંક. ચ પછી પોતે લખીઓ લેખ. ૩ ખ ङ અપ ડાપણુ સહુ કો કરે. ગ આપ ડાપણે સહુકો કરે. ઘ આપ ગતડા પાથા સહ. ચ પ્રતિઉત્તર પોતે લખો. ૪. ચ સુઝે તેહવી પેર. ૩૧૭ આ પહેલાં ખ ગ ङ ચ પ્રતોમા નીચેની કડી વધારે છે

"પ્રતિઉત્તર પોતે લખો, સુઝે તેવી પેર.
સાચો હોઅ તો શાને પઢે, કપટ કરી મુજ ઘેર.

૧. ખ ગ ङ ભુખાને મન ભાવસો ઘ ભુખ્યાને મન ભાવસે ૨. ખ અના-અને સી ઓથ ગ. ઘ અનાથને સી આસ્ય ङ આસા સી અનાથ ૩ ખ ગ ઘ ङ જારને મન સી દીકરી. ચ જારને મન જુવતી કશી ૪. ક કહે તે સાથ ખવસનીને મન સોચ ગ ङ વીલશે મા બહેન સાથ ઘ તતક્ષણુ કરસે કાજ ચ પરે મા બહેન કેશાથ ૩૧૮ ૧ ખ. ગ ઘ ङ ચ પાછો વલો ઘ ङ મા આ પહેલા એક કડી છે

"પશુ પણે બે જણા, તે માડે ઘરવર
નર પશુ તે જાણવો, જે નાડે પરનાર

આ કડી પછી કડીઓનું ભૂલથી પુનરાવર્તન થયું છે ૩. ૪. ચ નવ રીઝે મન રાજંન ૩૧૯ ૩ સમઝાને મન ખરખરો ઘ ङ ચ સમઝિને

આણ્યો ખરાખરો ૪. ગ. રોશ ન ધર્સો રેખ. ચ લાજ ન કરશો રેખ. ૩૨૦ ૧. ખ. ઙ. ગજેંદ્ર. ગ. ગજ. ઘ. હસ્તિ. ચ. આનંદવશ અંકુસને. ૨. ઘ. માં આ ચરણ નથી. ૩. ખ. અરુણ વસ. ગ. સરવ વસ્તુ મુરજાદ છે. ઘ. અરૂણવશ ગઈષ્ટ છે. ચ. અરગનકવસ મુરજાદને ૪. ઘ. ધરણિપતિને ધર્મ. ૩૨૧ ૧. ગ. મા ૩૨૨–૩૨૩ કડીઓ નથી. ઘ. મા આ પહેલાં એક કડી છે.

"સતપુરૂષ વશ કુલને, મંત્રને વશ દેવ,
ધર્મ તેને વશ કર્મ છે, સ્વામિને વશ સેવ."

ઙ. માં નીચે મુજબ વધારે કડી છે.

સદપુરસવસ ગ્નાન છે, મંત્રને વસ દેવ,
ધરમ તણે વસ કર્મ છે, સ્વામી વસ છે સેવ.

૩૨૨. ૩. ખ. વણુ પીધે ત્રખા છપે નહીં. ઘ. ઙ. ચ. જોયે તરસ છીપે નહિ.

ચોપૈ

એહેવું કહી બાહારે આવીયો, પ્યાર રૂદે અદકો લાવીયો.
વલી રાયે લખુ એક મરમ, આણી હેત અદકેરૂ પરમ.

૩૨૩ ૨. ખ. ગ ઙ પછે રાજા ગઓ તે ઠાર. ઘ. આવ્યો જલથી બાર. ૩. ખ. ગ ઙ. ચ ચીતમા ચેત. ઘ પછે રાય લખ્યુ તે ઠાર. ૪. ખ. ગ. લખી સમસા આણી એક. ઘ. વાચ્યા અક્ષર ચીતમા ચેત; લખ્યો અંક આણિને હેત. ઙ. લખ્યો આક આણીને હેત. ચ લખી રામશા આણી હેત. ૩૨૪. ૧. ઘ સસીણુ ધરે ઉપાન, ૨. ઘ. મા આ ચરણ નથી. ૩. ખ. ગ. ચ. અમુલખ છુટી કનકની, ઘ પાલિ અમુક કનકની. ૩૨૬. ૧. ઙ. વલી વજીર ગયો જલમાહે. ૨. ખ ગ. ચ. પાછુ લખી એક કવિત. ઙ. ફરિ અક્ષર દીઠા છે તાહ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા આ બે ચરણ નથી. ઙ. વજીરે વાચી વીચારૂ ચીત. ૪. ઙ. પાછુ લખીઉ એક કવીત ૩૨૭ આ કડી પહેલા ખ ગ ઙ ચ માં નીચેની કડીઓ વધારે છે

દુહા

ઘેર બેઠા મોતી ન વોહારીએ, જે પરણામ કરે બહુ પેર
તે કણુવ ખોટી કોડી કરે, જો ગરજે જાએ છેર ૧

ચોપઈ

એવુ લખી બાહાર આવીઓ, પ્યાર રુદે અદકો લાવીઓ,
વલી રાઅ લખે એક મરમ, રાખવા પોતા કેરી સરમ. ૨

દુહા

નીચ દ્રષ્ટ તે કરે નહી, મોહોટા જે કહેવાય,
સૌ સંઘીન જે સદી કરે, તોહે ત્રણ નવ પાએ. ૩

ચોપાઈ

વલી પ્રધાને તે વાચીઉ, અદકું વેર રૂદે સંચીઉ,
વલી લખુ દલ આણી દુખ, જે મુજને ઉપજાવો સુખ. ૪

ઘ. માં ખ. ગ. માંની વધારાની પહેલી કડી એકજ વધારે છે. પછી ૩૨૭મી કડી શરૂ થાય છે. ૪. ઘ. વેલા તેવિ રક્ષા. ૩૨૮. ખ. ૪. જે માંહાં પડે હો અવાંક. ઘ. માં આ કડી નથી. પણ તેને બદલે નીચે મુજબ છે.

એવુ કહિ બારે આવિઓ, અધકો હોસ રદે લાવીઓ,
વલી રાએ લખ્યુ એક મમં, આંણિ હેત અદકો માન પરમ.

ક. માં નીચે મુજબ છે.

એહવુ કહી બાહાર આવીઓ, હોસ અદકો લાવીઓ,
વલી રાએ લખ્યો એક મર્મ, રાખવી સામા કેરિ સર્મ.

૩૨૯. ૩. ચ. મા આ બે ચરણ નથી. ૩૩૦. ૨. ગ. સત આધારે સુર. ચ. સત બાંધો સંસાર. ૩. ખ, ચુકીજે. ૪. ઘ. પુર વહેતો જાય. ચ. તે બુડો સંસાર. ૩૩૧. ૧. ખ. પાહડે. ઘ રાખો પહાડો પરંતરે. ચ માં ૩૩૧, ૩૩૨ મી કડીઓ નથી. ૨ ખ. ગ. તે વારૂ વહેવાર. ઘ ક. તે રૂડો વેવાર. ૩. તેહ ભાર ભાગી ગયો. ૪. ક. તારે વીતા છે વેહેવાર. ગ. એટલે ભાગો ભાર ઘ. જારે ભાગો ભાર. ૩૩૨. ખ. રાખે વેર. ૩૩૩. ૧. ઘ માં આ પહેલા એક કડી છે.

"જેણે વાટયે કેસરીગયો, રજ લાગી તરણાં.
તે ઝાડ ઉભા સુકશે, નહિ આખે હરણાં.

ઘ. સત્ય ગયુ ડાપણ ગયુ ૨. ખ. ગળી મરજાદા મામ. ગ મંમતા નીજ નામ. ઘ. ગયુ મમતાનિ માન ક ગયુ મમતા નીજ મર્મ. ૩. ખ. પુન પાણી વહેતે ગળી ઘ સત્ય પાણિમા વહે ઘણુ. ચ. સુના પાણીપે હેતે ગળી. ૩૩૪. ૨ ખ ઘ ક ચ નહી દમડો ને દામ ગ જાહરે પ્રગરે કામ. ૩. ચ માં આ બે ચરણ નથી ૩૩૫ ૩ ઘ પંડિત પ્રધાનનો બે નહિ ૩૩૬. ૨. ક. દપ્ટ શીવ. ખ અલખામણો ઇસ્ટ ગુરૂ રાંમ. ૩૩૭. ૧. ગ. ચ. માં આ કડી નથી. ઘ. સુખ નહિ સુર જાન નહિ. ૩. ખ. જલ ભોજન.

ઘ. બે ભોજન. ૩૩૮. ૧. ઘ. મા આ કડી નથી. ૨. ખ. ગમે નહી ઘર કામ. ગ. ગમે નહી જલહલ થમાં. ઙ. ગમે નહી જલહલ ધામ. ચ. ગમે નહી હરી નાંમ. ૩. ઙ. વાત ચીદયા તણી. ૩૩૯. ૧. ખ. ઘ. પ્રધાને તરત. ૨. ઘ. વાચ્યાં સપૃષ્ટ. ૩૪૦. ૧. ઘ રાજા વાહાલે એકજ વાર. ૨. ગ. હાકાર. ઘ. જે મનથી હવો અહંકાર. ૩૪૧. ૨. ખ. નમીસ ન ભેદે નીર. ગ. ચ. નીમખ ને ભેદે નીર. ઘ તોય ભેદે નિર. ઙ. તોહે ન ભેદે નીર. ૪. ખ. સુદ સરીર. ગ ચ. સુધ સરીર. ઘ. જે મોટા સાહસ ધીર. ઙ. જે હોએ સાહસ ધીર. ૩૪૨. ૧. ખ ચ. ઝીભને ગીગટ અડે નહી. ગ જીભને ચીક અડે નહી. ઘ ઙ ચીકટ. ૨. ખ ગ ઘ ઙ. ચ સોને ના અડે સામ ૩ ક. ગુણને રૂપગુણ નવડે ખ. ગ. ઘ. ઙ ચ. ગુણને અવગુણ અડે નહીં ૪ ખ. ઘ. ઙ ચ. ગ્નાનીને ના અડે સા મ ગ દુસ્ટ રૂદે નહી રામ. ૩૪૩. ૧ આ કડીને બદલે ખ. ગ. ઙ ચ. મા નીચેની કડીઓ છે

ખ. નીરને અગની અડે નહી, દુસ્ટ રૂદે નહીં રામ
લોભીને લજા અડે નહી, તમ ગાનીને ન અડે કામ. ૧
ક્ષમને ક્રત્ર અડે નહી, સંતોષીને ન અડે પાપ
જોગીને ભોગ અડે નહી, સીધ અડે નહી સાપ ૨
અરૂણુ તીમર અડે નહી, પાખંડીને સો જાપ
તામસને સીલ અડે નહી, પરીભુ મને ન અડે પાપ. ૩
વેદને ભેદ અડે નહી, ખલને ના અડે સત
સાચને જુઠ અડે નહી, પરમેસ્વર રાખે પત ૪
બાયે આગની સરવને, બાલો જીવ ના જાય.
કામ તો જીતે સરવને, પણ ગાની નવ જીતાય. ૫

ઘ મા આ પહેલા નીચેની કડી વધારે છે.

આગે બાલે સર્વને, લોહ બાળ્યુ નવ જાય
કાસ તો જેતે તેહને, ગ્નાતિ નવ જિતાય."

૩૪૫. ૩ ખ તે તો સમરથ સઅથી ગ શુમાદીકને જીતીઓ ૩૪૬ ૧ ખ ગ ઙ ચ જીતો નહી માહા મુનીવરે ઘ મા આ કડી નથી ૨ ખ ગ ઙ ચ જીતો નહી રવી ચંદ્ર ૩ ખ ગ જીતો નહી વાસવ ચોખણે ઙ જીતો નહી બ્યાસ વચીક્ષણે ચ જીતો નહી વાસ વીચીક્ષણે ૪ ખ ગ ઙ ચ જીતો નહી તે ઇંદ્ર ૩૪૭. ૧ ખ ગ જીતો નહી પાચ પાડવે ચ જીતો નહી

પાય પાટવે ૨ ખ ગ ઙ ચ છતો નદી ગવખુ ગ્રામ ૩ ખ. ગ ઠ ચ છતો નદી જે ગવરે. ૪ ખ એ ખનીઓ કેવાય ગ ઙ ચ હામ અછતો કહેવાય ખ ગ ઙ ચ મા આ પછી ૩૪૭ મી કડી છે ૩૪૮. ૨ ખ. ગ. ઙ સપની વાતો સહેલ. ૫. અંતિ વાત ગુસેન ચ. એની વાતા ચહેલ. ૪. ખ. ગ. ઙ. ગગન ચડન મુસોલ. ૫ મસકલ્લ. ચ ધર્ધન ચઢન મુશકેલ. ૩૪૯ ૨. ખ માંનિ તેહને પાપ. ૩. ૫. પ્રધાન કે માતુ અમ્યો. ઙ સનુને દેહે સમી રહો. ચ. સકુને દેહે બેદી રહો. ૪. ૫ તો બ્રહ્મ હત્યાનું પાપ ૩૫૦. ખ. ગાડુઆ થઇને બોલસે ગ ૫ ઙ કે બનિયો થઈ બોલસે. ૪. ખ ગ ચ સીરદાર. ઙ સંગદાર ૩૫૧ આ કડી પહેલા ખ ગ ઙ ચ મા નીચે મુજબ કડીઓ વધારે છે

પચકણ પ્રસે અંન ના, નહી ચેતન ઝાળ નેન
ઊડી બેઠો થાએ નહી, તોહે કામ ન મેરૂ ચેન ૧
કા નર નારી કા પસુ, કા મધ્ય કા બાલ
કા મુરખ કા પંડીતા, ગમ તણે વસ કાલ. ૨
મરજાદા થકી માનવ રહે, અસમરથ કે રહે આપ
એકાંતે આરાધન ગ્રહે, તે વેદ પુરાણે છાપ ૩
કા મંદોદરી કાં દ્રુપદી, અહલ્યા સીતા સરીગ
રાખુ આબ તો ઇસ્વરે ને ગમનણે વસ પીર ૪
નીગ્ગોસ મરષો સાધવી સત જગંન કરનાર
તેણે તેડાલી પ્રકામે કરી, પ્રીઠી લેજો પાગ ૫
પાચસુર પંડીત ભલા નવખંડે જે નામ
મછ ગંધા તે મન વમી એવા કરતપ કામ ૬
ઇંદ્ર સરીખો અદીપતી, ઇંદ્રાસણ સુખધામ
ગૌતમ નારીસ્યુ ગ્મો, તે તો જાણે કામ ૭
ચતુર ચંદ્ર સરીખડો, જેહને રોહેણી સરખી નાર
તેણે બ્રહસપતીની અસ્ત્રી ભોગવી, એવી કામવાસના જાગ ૮
કહેતા પાગ ના પામીએ, સીધ પરકાસો પાપ
સઉમહુનુ મન સાખ છે જાણો આપોઆપ. ૯

જ્યારે ઘ મા ૩૫૧ મી કડીને બદલે નીચેની કડી છે.

સહુને મન ભેટિ રહો, કામજિત છે આપ
પ્રધાન કહે પ્રીછયુ અમો, તો કોટિ કલંકનુ પાપ.

ઉપર ૩.૪. ખ ગ ઙ ચ વીસારી મુકી તે વાત, સનેહ વધાગે રાજા સાથ ઘ હાજીર વેર રાખે છે ઘણુ, વચન ન માનુ રાજા તણુ ઉપ૩. ૧, ૨. ખ ગ ઙ ચ ઊસન ઝાલ અગનીની ઠાલ, થઆ ખગ પ્રધાનજ કાલ. ઘ માં આ બેચરણુ નથી. ઉપ૪ ૩. આ ચરણુ પહેલાં ખ ગ ઙ ચ મા નીચેના ચરણો વધારે છે.

જેહના રૂદીઆમાં છે દાગ, આહાવો કાથી પામુ લાગ
અરથીઓ દાસ મનમા નવ ગણે જોગી ભોગી બેને કમ બને

આ પછી ચ પ્રતમા નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

કાએર સુર ને ન મલે મલે, ધરમી પાપીનો શો મેલ.
સતીગુનકાને શાની પ્રીત, રાએ રાક કેમ રહે રીત ૧
રાજા સાથો જુદો પરધાન, એકઓ રાજા સુતો છે રાન.

ઉપપ ૧. ખ ગ ઘ મા ૧-૨. ચરણુ નથી. ૩. ખ ગ કાઢી પાલી રાખી તલે. ઘ કાઢી પાલિ ચીત ચએ. ૪. ઘ પાપિએ વાહિ નરપતિ ને જલે. ઉપ૬ ૧. ખ ગ થઓ દુષ્ટ અધરંમ અજાંણ. ચ થઓ દુખીઓ ધરમ અજાંણ. ૨. ઘ. ચંપા તલે ધાલ્યો છે ખાણ. ૩. ખ ગ ઙ ચ હતા ના ગણી પોતે મંન. ઘ હત્યા રાજાની ન ગણિ. ૪. ખ ગ ઙ ચ મુકો અસ્વ છોડીને વંન. ઘ ચંપે બેઠો માલિ ચઢિ. ઉપ૭ આ કડી પહેલા ખ ગ મા નીચેના ચરણો વધારે છે

ઘાલો ઊંડો ભોમી ખણી, પાપ પ્રસસા મનમા નવ ગણી

૧ ખ ગ ઙ ચ ચાપે બેઠો માલી ચડી ૨ ખ અચરત દીઠુ તેહજ ઘડી ગ દીઠુ હદએ અચરત ખડી ઘ મા આ ચરણ નથી ઙ દીઠુ તેણે સરવ અચરત અડી ચ દીઠો દ્રષ્ટે ૪ ખ ગ ઙ વાત મનમા બુઝઓ ઘ વાત મંનમા બુઝિઓ ચ બાબત સઘલી તે બુઝઓ ઉપ૮ ૧ ખ નીસા સમે છાને તે ઠાર ગ નીશા સમે ખાડો તે ઠામ ઘ મા આ ચરણ નથી ઙ નીસા સમે તને તે ઠામ ચ નીસા સમે મેહલો તે ઠામ ૨ ખ ગ ઙ ચ આવો પ્રધાન પોતાને ગામ ઘ પ્રધાન ગયો પોતાને ગામ ૩ ઘ પ્રધાન પેઠો નરપતિ ઘેર ૪ ઘ અજાણ્યો થઈને પુછે પેર ઉપ૯ ૨ ખ ઙ કે

પરમાભ્ર ગ ગમા કાઇ કે છે પરમાભ્ર ઘ વાટી વડો કે પરમાદે ૩ ખ ગ ङ च ગુઝુઆ વલા ઘ પથે પલા ૪ ખ ગ ङ ચ નથી મલા ઘ નવિ મલ્યા ૩૬૦ ૧ ઘ મલિ મેલની ૨ ખ ઘ સહુને આવી પુગરો સોગ ગ ચ સહૂકોને ગન પુગરો સોક ङ સહોદ સરવે પડો નોક ૩ આ ચરણ પહેલા ખ ગ ङ ચ મા નીચેના ચરણો વધારે છે "આવા અસ્વ ગ્ણથી ગડબડો વીસવાસ પગ્ન સહુ કોને પડો ૩ ङ રાજા પુત્ર ઘણુ દુખ્જ ઘરૂ ૪ ઘ. કિયા દ્વાદશા તેનિ કરે ङ લોકાચાર ધરે તે કરૂ ૩૬૧ ૧ ખ. ગ ચીતમા ૪ ખ મનસા વાચા મુકી આસ ગ ङ ચ મનસા મીધે મુકી આસ ૩૬૨ ૧ ખ ચેતા સરવે કીધી તાજ ઘ કાઈક સોક ધરી મનમાજ ङ ચ કાઈએક સોક કીધો મન તાજ ૨ ખ વડો પુત્ર બેસાડો રાજ ગ. તેના પુત્રને ઘ લહુ પુત્ર બેસારો રાજ ङ ચ તેહનો પુત્ર ૩ ઘ નાનો બાલ ङ મોહોટો વટ ને નાહાનો રાજ્ય ૩૬૩ ૧ ઘ પ્રધાને સ્રી તેડી ઘેર ङ માર્વા એ દીઠું તુ ઘેર ૨ ખ પાપીની નીરખી પેર ગ. ङ ચ પાપીની નીરખી ને પેર ઘ. કરે એખતા લિના લેર ૩ આ ચરણ પહેલા ખ ङ ङ ચ.મા નીચેના ચરણો વધારે છે. "સમઝી એ. રૂદેની સાથ, વાત ન સોપી અસ્ત્રીને હાથ ૩ ઘ મનિયે દીઠુ છે જેહ ૪ ખ આવે મરણ વણ ખુટે મરૂ ગ. ङ ચ શાને વણ ખુટે તે મરૂ ઘ કોઈનિ જણાન્યુ તેહ ૩૬૪ ૧ આ બે ચરણ ખ ગ મા નથી ઘ મા આ પહેના નીચેના ચરણો વધારે છે. 'મોટા માણુસ કેરી વાત, કરતા તો થાય ઉનપાત ૩૬૫ ૧ ખ ગ ચ લૂણુ જ ખાઊ ૨ ખ હવડે કેઉના જાઉં ગ નહી તો ચેતાગવા ગજાને જાવુ ઘ ङ નહિ તો મેહેરૂ ચેતવા જાઉં ૩ ગ અનેક પાપી બીજા છે ઘણા ङ એક પાપ બીજા છે ઘણા ૪ ખ મોટા લૂણુ હરામજ તણા ૩૬૬ ૩ ખ ङ સમચ્છર ઘ વરાર ગયો ચ સવચ્ચ ૪ ખ તાર સુધી ઘ તહા લડો તો છાનો રહે. ૩૬૭ આ પહેના ખ ગ ङ ચ મા નીચેના ચરણ વધારે છે, 'છાનો ન રહે થએ પરભાત, છાની નવ રહે પડી જે ગત ૩ ઘ છાનિ નવ રહો. સ્રિની વાત ૪. ઘ છાની નવ રહે ઉત્તમનિ પ્રીત ૩૬૮ ૩ ઘ છાનિ નવ રહે વેશાની જાત ચ છાના ન રહે વાત જે નવી ૪ ચ છાનો ન રહે દુખીઓ રહે ૩૬૯ ૧ ચ મા ૩૬૯, ૩૭૦, ૩૭૧ મી કડી નથી. ૨. ક વીદામણો. ખ વીદા ભણી ગ ङ વીધ્યા ભણી ઘ વિદ્યા જે ભણિ ૩ ખ જાતે ગુઠાર ૪ ઘ રાગ સ સાર

૩૭૦. ૧. ખ. ગ ડ. છાની નવ રહે વાત જ નવી. ઘ છાંનિ નવ રહે ખસબોઈ વાસ. ૨. ખ. ગ છાનો નવ રહે કોહો જે કવી. ઘ. છાનિ નવ રહે પ્રીતમ પાસ. ડ. છાનો નવ રહે જે કહેવાણો કવિ. ૩. ખ. ગ ડ. કસબોઈ નેહ. ઘ છાનો નવ રહે વરસો મેઘ. ૪. ખ. ગ. ડ. રહ્ કે પછી ભુડી તેહ. ઘ. નિચ ઉચનો નવ રહે સ્નેહ. ૩૭૧. ૧. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. ડ. માં નીચેની કડીઓ વધારે છે:

છાનો નવ રહે-ત્રુટે મેહ, છાની નવ રહે દુખણી દેહ.
છાની ઉદરમા નવ રહે ખીર, છાનો નવ રહે નપુસક વીર.
પારો પેટમાં નવ રે જેમ, છાનુ તેમ પ્રગટ થાય તેમ.

જ્યારે ઘ. મા નીચેની કડીઓ વધારે છે.

છાનો નવ રહે જે કો કવિ, છાની નવ રહે વાત જે નવી,
છાંનું નવ રહે કાઉ લાય, છાંનુ નવ રહે અદકુ પાપ.

૩૭૨. ૧. ખ. ઘ ડ. ચ. ચંપો લઈ. ગ. ચાંપા લઈને. ૨. ૩. ચ. કેમ અસુરો આવીઓ. ૪. ખ. ચ. એવી કહી બહુ પેર. ઘ. કેને બઉ વિધ પેર. ૩૭૩. ગ. ઘ. ડ. ચ. કરો પ્રહાર તે દંડ સુ. ૨. ઘ. અંતકરણ સ્યુ રિસ. ચ. રુદે ધરીને રીશ. ૩. ખ. ગ. ઙ ૫. આજ પછી તક ચુકસે. ૪. ક.તો ખેડ શીશ. ખ ગ. ઘ. ડ. ચ. તો છેદીસ તાહારૂ શીશ. ૩૭૪. ૧. ઘ. ડ. વારુ કહિને માલિ વલ્યો ૨. ઘ. ડ. પોતાને મંદિર તે પલ્યો. ૩. આ બે ચરણ પહેલાં ડ. માં નીચેના ચરણ વધારે છે:

ઘેર આવો માલી વન તણો, આવો ક્રોધ રુદેમા ઘણો,
રીસ ચડી તેહને મન ઘણુ.

૪. ગ. અસ્ત્રીને મોઠી કહી તેટલી. ઘ માલણ આગળ કહી તેટલિ. ૩૭૫. ૩. ઘ. ચંપાથકે તે ધાલિયો. ૩૭૬. ૧. ખ ગ. ઘ. ડ. ચ. રાણી પાસે જાણી. ૨. ખ ઘ ચ. વધામણી ગ. ડ. એ વધાઈ. ૩. ગ. ડ. ચ. રાજાનુ લેવરાવુ વેર. ઘ વજિર પાસે લેસુ વેર. ૪. ખ. ગ. કમ રાખુ આવડુ હુ ઝેર. ઘ. ડ. કયમ સાંખિ રહીયે ઝેર. ૩૭૭. ખ. ગ. તારે માલીયે. ૨. ખ. સીધ વાત કરી અસ્ત્રી સાથ. ૩. ક. ખ. ન જીરવે અંન. નવ જીરવે દાંન. ગ. ન જાસવે ધાંન. ઘ. ડ. ચ. ન જિરવસે ધંન. ૪. ઘ. ડ કાચિ લંધન. ૩૭૮. ૧. ૨. ૩. ખ સુક ઉદર કમ રહે હુકડા. ગ સુ કરુ ઉદર ન રેહે હુકડો. ઘ. ડ. ચ. પારો પેટ નવ રહે હુકડો. ૪. ઘ. જેવો ચાખરનો કુકડો. ૩૭૯. ખ. ગ.

રૂડી કે ભુડી એ જાન ઘ. ઙ. ચ રૂડી કે ભુડી સાક્ષાત. ૩. આ ચરણ પહેલાં નીચેના ચરણો વધારે છે :

કાચી પેટ ન રહે હડતાલ, ઇશ્વર મન ન રહે અહંકાર
પાપી કેરૂ ન રહે ધન, બાપ્યૂં ન રહે સ્ત્રિયિ મન.

૪. ખ ગ ઙ ચ. મેનાવા ગણીને ગઈ. ઘ. એકાત નાણિને પાસે ગઈ. ૩૮૦. ૧. ગ દસટાંણ. ઘ કેહે પહેવા ચંદ્રસર દષ્ટાંત ૨. ખ. ગ ઙ. ચ ભાગો સપ્રેમનની ભ્રાંત. ઘ ભાંગ્યો સંદેહ મનની ભ્રાત. ૩. ખ. ગ ઙ. ચ દારો ગઅ. ઘ ચંપા થડે ધાલ્યો છે ગઅ. ૪ ખ. તેડા સહુ કરી સભાઅ ઙ હજી અત્ર પછ. ૩૮૧ ૧. ખ સઘની વાત સમઝવી કહી. ગ ઙ. તે માતુ ગણીએ સાચુ સુત્ર ઘ રાણિયે તેડાવ્યો પુત્ર ચ. માનો ગણી તમે સાચુ સુત્ર. ૨. ખ નીસા કુઅગની પુરંણુ થઈ. ઘ. ઙ. સઘની વાત સમઝાવિ સુત. ૩. ખ મા આ બે ચરણ નથી ઘ ખરી નેશાનિ કુવરને થઈ. ૪. ગ. ચ નીશા કુંવરને પુરી થઇ ઘ. મા આ ચરણ નથી ઙ. ખરી નીસા કુવરની થઈ. ૩૮૨. ૨ ખ પગની ઝાવ તો દીસઈ સીસ. ગ. જે ચાવી સીસ. ચ પગ જાવથી બેહૂ શીશ. ૪ ચ કહે રે તાન માહારો છે કાઉ ૩૮૩ ૧. ખ ગ જુઠુ ઓચરો ઘ રખ્યે વેગ વચન જુઠુ કરે ઙ રખે વચન જુઠુ તે કરે. ચ. ગખે વચંન મંન કુડ કરે ૨. ખ વણ ખુટે મરો. ઘ ઙ. આપે સવ અખૂટે મરે. ચ અમો કાલ ખુટે તે મરે. ૩. ખ. ગ ચ નહીં મુક. ઘ મા બે ચરણ નથી ૩૮૪. ૧ ખ. પ્રધાન તો મુકર ગએો ગ ચ. પ્રધાન નામુકર ગએો. ઘ. તે પ્રધાન તો કુડો થયો ચ. તે પરધાન તો તેને કરી ગએો. ૨. ગ. કોટી થાએ તેહને સાથે ઙ. કોઠી થાય કુડો નવ થએો. ચ કોઠી થાએ તેથી નવ થએો ૩ ૪. ખ ગ ઘ ઙ ચાપાને તલે ચ ચંપાને તલે ૩૮૫ ૧ ખ ગ. ઙ ચ. દાટા તથી ગડા અસ્ત ૨ ઘ સાચિ સઘલિ નીકલી ધાટ ૩ ઘ. મહિપતિને માર્યો સા માટ ૪. ખ ગ. પામા કોટ વાસા તે કસ્ટ. ઘ. એમ મરણુ રો તે મરે ઙ મનમા ઉપનુ બહુ કષ્ટ. ચ. કોટી પ્રકારે પામા કષ્ટ ૩૮૬. ૧. ઘ મા આ પહેલા આ ચરણો છે "પ્રધાન કહે સુણ રાજપુત્ર, સાચી નીકાલિ સઘલિ વસ્ત. ૨ ખ ગ ઙ. ઘેર આવો રાઅ રાખી ધીર ઘ. ચ ઘેર આવ્યો રાજા આણિ ધીર ૩૮૭ ૧. ખ ગ ઉભો રેહે ધાટ. ઙ. ઉભો આ ધાટ. ચ બોલ સાચુ ઘટે શા માટ. ૩ ખ ગ ચ આમે કાલ ખુટે તે મરે. ઘ. એમ મરનારો તે મરે.

૩૮૮. ૩. ખ ગ ડ ચ પ્રતીહારને તો કુંડલ દીધ. ૪. ખ. ગ ઙ ચ પ્રવેસ મારા મંદીરમા કીધ. ૩૮૯ ૧. આ કડી પહેલાં ખ ગ. ઙ ચ મા નીચેના ચરણો વધારે છે:

જુગતી ભોજન હાથે જમો, વીટી આપી રામા સું રમો.
કામ અંધ થઓ તે રાઅ, તે માટે આવો મુજ દ્વાર

૪. ખ ગ માહારે મોહોડે મુકર જાઅ. ઘ મુકરે જાય. ચ માહારે મોઢે નવ કહેવાએ. ૩૯૦ ૧. ઘ ડ. તુજ આગલ હુ કેતાં લિવુ ર. ઘ. ડ. એથી વેર બિજુ તે કિયુ. ૩૯૧. આ કડી પહેલાં ખ ગ. ડ. ચ. મા નીચેની કડી વધારે છે·

કામવાસના રાએ કરી, પાપબુધી તે હૈડે ધરી
મારો નરપત મેં નસંક, સાચો અખર છે એ અંક.

૩. ખ. ગ પ્રતીત દેખાડે ઘ પતિત દેખાડે તો પારખુ. ડ ચ. પતીત દેખાડે તુ ખરી. ૪. ખ ડ ચ. તો ધુનો કરુ તુજ માપ. ગ. નો ગુનો કરું તુજ માફ ૩૯૨ આ કડી પહેલા ખ ગ ચ ડ મા નીચેની કડી વધારે છે:

જાર બુધી થઈ જનકને, તે જો સાચુ હોય
તે સુખે મંદીર પરવરે, પુછી ના સકે કોય.

જ્યારે ઘ મા નીચે મુજબ છે:

જોરાવરી નારી કરી, તે જો સાચુ હોઅ.
ભોગ્યો તો બેનો ગયો, ખુન ન માગે કોઅ.

ડ. મા ઉપરની કડી ઉપરાત નીચેની કડી પણ છે:

પગ્ધાનવટી તાહારી ખરી, તુ જો સાચો હોય
મારો તે વહેતો ગયો ખુન ન માગે કોય.

૨. ખ. ગ. ઘ ડ. ચ. તેને હતા દીધી ચાગ. ૩. ખ પખ રાખે રખે. ગ. કહેની પક્ષી રાખીસ મા ૪. ખ. ગ. ઙ ચ કહેજે સતવીચાર ઘ કેજે વિવેક વિચ્યાર. ૩૯૩ ૩. ખ સુ કહીએ એ મુંડને. ગ. ડ. ચ. એ મુઢને ઘ કમુદ્ધિ ને કહુ કેટલુ ૪. ઘ ડ. એ પાપિ અજ્ઞાન ૩૯૪. ખ. ગ. ડ. ચ. મા આ પહેલા આ ચરણ વધારે છે: કહુ સંક્ષેપ સુક કહુ એક વાંણુ, જુઠુ બોલો તો ઇસ્વરની આણુ. ઘ સ્ત્રીનુ રૂપ રાજા

મન ધર્યું ૨ ખ. ગ. ઘ ડ ચ. મોટો પ્રધાન તે પણ ખરૂ ૩ ખ આ ચરણ પહેલા ખ. ગ ડ ચ મા આ ચરણ વધારે છે જાણુંખ કે એવા દાજ, તે તો જાણે શ્રીમહારાજ ૩. ખ ગ. ડ ચ. કુટલ ણે આપા ૪ ખ ગ ડ ચ. મધગતે આવો તે હાર ઘ આધિં ગતે આવ્યો જાન ૩૯૫ ૧ ખ ગ. ડ ચ કહ્યા મે અદકા પ્રતીબોધ ઘ તારે મે કહ્યો પ્રતિબોધ. ૩ આ ચરણ પહેલા ખ ગ. ડ. ચ. મા આ ચરણ વધારે છે પદમણીએ તવ કીધી પેર, ભલે પધારા માહારે ઘેર ૩. ખ ગ ડ ચ. દેખાડું પટાતરે ઘણું ઘ. જ્ઞાન સમઝાના ઘણુ ૪ ખ. ગજા સતવાદી તે ગલો ગ ડ ચ ગજી મન નદગાજા તણુ ઘ મન માન્યું ગજા તણુ ૩૯૬ ૧ ખ. મા આ ચરણ નથી ગ ડ ચ ગજા સતવાદી તે ગલો ઘ સત્યવાદી મન ગલ્યો ૨ ખ ગ ચ પસની આપી પાછો વરો ઘ વેંટિ આપી પાછો વલ્યો ડ વીંટી આપી પાછો વલ્યો ૩ આ ચરણ પહેલા ખ ગ ડ ચ મા આ ચરણ વધારે છે જારકરમ જે જનક જનથી તેહનો ખેદ ન કરશો કોએ ૩ ૪ ક પ્રેના તાહરે ૪ ખ ગ ડ ચ સાચું દ્રષ્ટાંત દીઠું તાહેરે ઘ સાચા ઈંધાણ દીઠા તાહારે ૩૯૭ ૧ ઘ અમે ઘણો સમઝાવ્યો મર્મ ૨ ચ મા આ ચરણ નથી ૩ ખ ગ ડ ચ એ મુરખ નણો સો વાક ઘ એ મુરખ કિમ માને ખરૂ ૪ ખ ગ ડ ચ દીઠા સાચા આખેગ આક ઘ. એનું હઇડું કુડે ભર્યું ૩૯૮ આ ઠી પહેના ખ. ગ. ડ ચ. પ્રતમા નીચેના ચ ણુ વધારે છે

એણે નવ માનું તવ ખરૂં, જેહેનું હૈડું કુડે ભરૂં
માહારૂં કહ્યું તે એ કમ કરે, સહુ કોનું તે તેજ જ હરે

૨ ક કામગીએ કુણ ધારે ચીર ખ. કામવ બાધુ કમરે તીર ગ ઘ ડ ચ કામનિએ કુણ ખિંચે ચિર ૩ ઘ ડ મા આ પહેના નીચેના ચરણો વધારે છે

કહુ ગરીબનું કુણ જ કરે, પરસુખે દેખીને કુણ જ મરે,
પરનારી કુણ થાય સતિ, કામાતુર સુ જાણે જતિ
પરવેદના દેખિ કુણ રુવે પરને કાજે કુણ જિવજ ખૂવે
પરસિષામણ ન કરે મુઢ છોણો વજિર છે પાપિ પ્રૌઢ,

૩૯૯ આ પહેના ખ ગ ડ ચ મા આ ચરણો વધારે છે એ વાત પોપટ કહીને રહ્યો કૂટકૂટ પ્રધાનને સરવે કહ્યો ઘ મા એ ઉપરાંત આ

ચરણ પણ વધારે છે: સાભલ પાપી સુ કરુ એહ, મારો રાજા આણ્યો સંદેહ ૨. ખ બહુ પ્રહાર. ડ પોપટને બહુ માર ચ પોપટને બહુ વારીઓ. ૩ ખ ગ મને મરાવવા ૪૦૦. ૩. ખ વણ વાચે જો મરસો ૪ ઘ તો ઈશ્વર આગલ લેશ. ૪૦૧. આ પહેલા ખ ગ ડ. ચ મા નીચેના ચરણ વધારે છે:

ઈસ્વર આગલ અરજ કરુ, પ્રણામ કરુ બહુ પેર
પેહેર ભવ તાહારી કને, લઇસ માહારુ વેર

૨ ચ ખરા વીના મરુ નહી હુ ૩ ખ તેણી આણી ૪. ખ ગ ચ તેને દીધી હના ચાર ઘ ડ તેણે પણ દીધા સમ ચ્યાર ૪૦૨. ૧ ખ ગ ચ સાચુ બોલજે તુ વેહેવાર ઘ મા આ ચરણ નથી ડ સાચુ બોલજે તુ આ વાર ૨ ઘ તો ગરે તારો ભરથાર ૪૦૩. આ કડી પહેલા ખ ગ ડ ચ મા નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે

નહી તો મારીસુ આ દીસ, તે સા બેસે તુજ સીસ
તારે બોલી હતે નાર, સહુ કોને કરી તીસકાર
જુઠુ બોલે સતી જાહેરે, બ્રમાડ તુટી પડે તાહરે
સતી નાર જો બોલે આલ, પ્રથવી બાધી જાએ પાતાલ

જ્યારે ઘ મા નીચે પ્રમાણે છે

સાચુ નહી બોલે આ દિશ, તેનુ હુ છેદુ શિશ,
કહિ સતિ નહિ બોલુ કૈડ, મુરખ સહુ દીસો છો લોક

૧ ૨ ઘ કિમ ધરશે ભુ ભાર. ચ, તો કેમ સહુ ભુતલ ભાર. ૩ ચ બ્રંમાડ ભરે ભાગી પડે ૪૦૪ ૨ ઘ સત્ય બોલે સહુ કોય ૩ ખ મા આ બે ચરણ નથી. ૪ ક જો કુલ ઉથલ હોએ ગ. જો કુલ ઉચલ હોએ. ૪૦૫ ૧. ખ કોહો તો અગનીમા નીકનુ ઘ અગ્નિ ઉપાડિયે ૨ ખ આ ચરણ પહેલા ખ.મા નીચેની પંક્તિ વધારે છે

કોહો તો કાલો સોઅ, કોહો તો તેલ ટાઢા કરું

૩. ઘ ચ હસ્તિ બાધુ તાંતણે ૪. ખ ગ ડ એટલી રાખુ ધીર. ચ પ્રડ કરી રાખુ ધીર ૪૦૬ આ કડી પહેલા ખ ગ મા નીચેની પંકિતઓ વધારે છે

જત કાહુ વસ્રે કરી, કેહો તે કરુ ઊપઅ
પુરણ દેખાડુ પારખુ, જે પ્રતીત થાઅ

તે કામની એ સુણુ કાન, લોક લાજ ગ્દેમાં આણ.
પ્રત્યક્ષ પારખુ પ્રમદા કહે જોઉ, વનતિ મેલ અમારો ધોઉ
સદન તેડિને સાથ, ધરુ શ્રીફલ પોતાને હાથ.
સવિતાનુ છે નિર્મલ નિર, પોતિ પ્રમદા આણિ ધીર
પ્રધાન પ્રજા ને પોતે ગય, કૌતુક જોવા સહુ કોય જાય
રેત તણો કીધો અબાર.

ચ મા " રેત તણો અંબાર " છે. ડ. પ્રતમા નીચે મુજબ છે.

કાગ સકલ વસ્તુ ભક્ષ કરે, પોતે જાતમા સરસ ઠરે.
તેમ નારી સતી સુભ હોય, પરગટ જર કરે નહી કોઅ.
એક વાત ન પોચે સાખ, ખલક સહસ્ત્ર કરોડા લાખ.
અન્યોઅન્ય તે વાતો કરે, વ્દીધા ચીત સહુ કોનુ ઠરે.
કો સાચુ કો જુઠુ કેહે, જેહેવુ જેના મંનમા લેહે.
મલી પલક જોવા તા ઘણી, વાતો કરે તે વીનતા તણી
બહુમુખી બોલે છે લોક, કો કહે સાચુ કો કહે ફોક
જે રૂપ નાગીમા ઘણુ ને વીનતાને વીધનજ ઘણુ
કો કહે જુઠી નારી એહ, કો કહે એ સતીનો દેહે
કો કહે સાચો પરધાન, કો કહે જુઠો રાજાન
કો કહે સત્યવાદી ભુપ, એવી વાત થાયે અનુપ
હલે જીભ જેમ પીપલપાન, તે કામનીએ સાભલુ કાન
વપરીત વાત લોકોની સુણી, અસ્ત્રી ચાલી સલીતા ભણી.
કૌતક જોવા સભાના લોક, સાથે લક્ષાધી ચાલા લોક
પરતક્ષ પારખુ પ્રેમદા કહે જુવો, વન મેલ નદાએ ધુઓ.
સલીતાનુ છે નીરમલ નીર, પોહોતી પ્રેમદા આણી ધીર.
નદીમાહા તે નાહાવણુ કરૂ, ધાન ઈશ્વરનુ મનમા ધરૂ
સકન લોક તેડીને સાથ, ધરૂ શ્રીફલ પોતાને હાથ.
પરધાન પરજા ને પોત રાય, ઓતુ સત્ય જોવા જાય.
રેત તણો કીધો અબાર, તે ઉપર જઈ બેઠી નાર.

૪૧૧ ૧. ખ અગની નહી ચીતાને પાસ ગ. ઘ. અગની એધણુ કોઈ નહી પાસ ડ. અગની ઇધણા નહી તે પાર. ચ આગ ઇંધણા તાંહા નથી પાસ. ૨. ખ. ગ. ઘ ચ. સકન લોક કરે છે હાસ

૪૧૨. ૧.ખ. ગ. ઘ. માં આ કડી નથી. ૪૧૩. ૧. ખ. ગ. ઘ. ડ. ચ. જુદા લોક ચડાવે આલ. ૨. ચ. ઊતરે મુજ મસ્તકની ગાલ. ૩. ઘ જુદ ઊ તો નીરમુખ મેલ. ૪. ઘ. ચ. નહિકર સરસ્વતિમાં ભેલ. ૪૧૪. ૧. ખ. ગ. ઘ. ડ. ચ. માં આ કડી નથી. પણ તેને બદલે નીચેની કડીઓ વધારે છે:

વીના અગની જો બાલો મુને, તો પરતખ દેવતા જાણું તુને.
સ્તુતી કીધી ઘડી એક જાહરે, આપ સાહીત આવા તાહરે.
પ્રતખ દેવનુ પ્રગટ રૂપ, ભાંમનીએ તે દીઠો ભુપ.
સાક્ષાતકારે જગતપત નાથ, આવી દીધા આડા હાથ.
તે તો ખલક ન દેખે કોએ, નારી એકલી દ્રસ્ટ જોએ.

૪૧૫ થી ૪૨૮. કડીઓને બદલે ખ. ગ. ઘ.ડ. ચ. માં નીચેની કડીઓ છે.

કેહે પદમણી સુણ પરધાંન, મેલ તુ મનમાંથી માંન.
અગની વીના બાલુ છુ દેહ, તાહારા મનનો ટાલુ સંદેહ.
એમ કહીને નારી નમી, તે વાત તો સહુને ગમી.
સદાદી હસે પુરપતી, તો વણઅગનીએ બલસે સતી.
સાચુ સાચુ કહે સહુ કોય, વજીર બેઠો દ્રસ્ટે જોય.
એ વાતે માનુ સહુનું મંન, તારે બોલો રાજાનો તંન.
પ્રધાન પાપી સાંભલ વાત, તાહારે મોઢે કહે ,સાક્ષાત.
વીના અગનીએ બલે જો એહ, તો સાચી એહ જુદો તુજ દેહ.
રખે કોઈ સાથે વડો, લોક દેખતા સુલીએ ચડો

દુહા

કહે વજીર સુણ રાયજી, સાચો માહારો મરંમ.
સુખે મુજને મારજો, જો મુકે તાહારો ધાંમ.
માનનીના માથા ઉપરે, વરસે છે અગની મેહ.
એ બાધી બળી રહી, સું બાલે છે દેહ.
જઠરમાં અગની ભરો, જે બાલે જલને અંન.
તેહને એ પ્રગટ કરે, તેથી બાલે તંન.
નાસા જાલ નારી જલે, જાણે નાલી કરંમ
તેણે દેહ બાલી સકે, એમાં તે સો મરંમ.
એક સુરાપણુ એહમાં, બીજા દેહમાં ક્રોધ.
ત્રીજું કલંક ઉતારવા, દેહ છેદે બહુ પ્રતીબોધ.

જુઠો રાજા મેં હણ્યો, જુઠી બલે એ નાર.
જુઠો તુ મારેસ મુજને, એમાં સો વેહેવાર.

ચોપાઈ

નારી બલતી હતી જેટલે, કાંને વચન સુણ્યું તેટલે.
કલંક માહારે માથે રહ્યુ, અરે ઈસ્વર એ તે સું કરૂ.
અગનીમાંથી ઉભી થઈ, કર જોડી ને વાણી કહી.
સાંભલો સહુ નગરના લોક, વજીરનો અમે કમ સોક.
સી વાતે એ માને મુઢ, એતું રુદે વજરનાં પુઢ.
મેલ માંન કે સુલીએ ચડે, એને મંન કેમ અચરત અડે.
એની જેમ ઓલાએ દાઝ, તે પ્રતીત દેખાડું આજ.
સાચુ તેહને સઘલું જોર, એ જુઠો તે ચીતમાં ચોર.
સહુ કોણે પુછ્યું પરધાન, ઊતારીએ માનુનીનુ માંન.
તુ કેહે તે કરે નહી એહ, તો જુઠી નારીનો દેહ.
પછે વાત માંનો નહી તમો, તો પંચ ઈટાલી મારસુ અમો

દુહા

વઈરોચન કહે સહુ સુણો, સાચી હોઅ એ આપ.
સતી જાણુ હુ એહને, જો જીવે રાઅનો બાપ.
સાચો હોઅ તો ઊઠસે, સજીવન જો થાએ.
તો માહારૂ મન માને સહી, એ સતવાદી સાઅ.
ટાઢા તેલ ઊના કરે, ઊના સીતલ થાઅ.
જલને સ્થાનક સ્થલ કરે, પાર ન પ્રીછે કોઅ.
બ્રમાંડ બાધું ભાજે ઘડે, આદ સકલ સ્વરૂપ.
પ્રતીત મુજને સાચી પડે, જો જીવે એ ભુપ
તાર વીના માંનુ નહી, સાચો અખર આંક.
રાજા થાસે જીવતો, હુ જુઠો માહારો વાંક.
પંચ ઈટાલો સહુ કરો, મારજો મુજને ઠાર.
સહુ દેખતાં સુલી ચડુ, એ સાચો વેવાર.

ચોપાઈ

સહુ સાંભલી છાના રહ્યા, પ્રતીઊતર તેના નવ થયા.
અચરત વાત અનેરી હોઅ, અસ્ત્રી સાહાસુ જુવે સહુકોઅ.

કામનીએ મન બેહુ કસ્ટ, પ્રતખ દેવ દેખે જે દ્રસ્ટ
માહારાજ મોટા છો મહીપતી સ્તુની કરવા માટી બહુ સતી.
સુધનના તરો જે જંતા, શીતન તેલ કરૂ તે તાહા
કાસ્ટભખ પાન્વે કરૂ, દસ સેવકત્રને ભોજન ભરૂ
પચાલીના પુરા ચીગ, અનેક ભગનની ગણી ધીગ.
માહાસકટ અતીસે પહુ, કનક વણનાકે સીર ચહુ.
એમ કહીને જોડ્યા હાથ, ધરતી વેગ દીજે મુજ માત

ગ ઘ ડ. ચ મા ૨૬–૩૪મા "કાસ્ટ ભક્ષ મીતાએ કહુ સાક્ષાત દશરથ રાએ લહુ" છે ચ મા ૨૫ પછી નીચે મુજગ વધારે છે

રૂકમણી શ્યામ કુજગ ળીળા, મજરી વથનની શમ્ય
આગનશપદી દુર વૈકુઠાન, દ્રાગીશ ક્રીસુ પીતો પીપી

દુહા

કૃસ્ન કૃસ્નમ અકૃસ્ન કરુણા કૃસ્ન મીતજશ્રી કૃસ્ન,
ફ્રી કરી કમનલોચનો હરી

ચોપાઈ

દ્વારીકા દુરજ નથી, શાહે કરો માહારી સગવથી
પછી ૨૬મી કડી આવે છે.

૪૨૮ ૧ ખ ગ. ઘ ઙ દીધો ધરતી માએ માગ ચ મા આ બે ચરણ નથી ૨ ખ ગ ઙ અસ્ત્રીએ જવાનો જોઓ લાગ ઘ સ્ત્રિએ જવાનો [પો લાગ ૩ ખ ગ ઙ ચ અસ્ત્રી ધરતીમા જાએ જેટલે. ઘ સ્ત્રી ધસી જાય જેટલે ૪૨૯ થી ૪૪૦ કડી ખ ગ ઘ. ઙ મા નથી તેને બદલે નીચે મુજબ છે

થઓ કાટકો મહા ઘન ઘોર, અધકાર આધી થઈ જોર
પ્રને મન થઓ જમ, તે કાલે થઉ તા તમ
ધરતી જાહા દીધો થો માગ, સાખ્યાતગર આવો સેસનાગ.
માહા જોગેસ્વર કેરૂ રુપ, અમૃત કનસ ભરેલ ભુપ
નારી ઉપર આણો નેહ, મનુસાગર દેવાસી દેહ
ઝાડ ચપા તણુ છે જાહ, અમ્ત કરકડો પડો છે તાહ
રુદયા માહે રાખો ધીર, અસ્ત ઉપર એ સીચો નીર

રાજા ઊઠી બેઠો થસે, તાગ માથાનુ કલંક જ જસે.
એમ કહી અલોપ જ હોઅ, તે કો અન ન જાણે કોઅ.
પ્રકાસ રવી તણો તે થઓ, રાઅને પુત્રે બોલજ કહો.
કો બાઈ સતી છે તુંહ, તે એકલો જાણુ છુ હુ
કુડા બોલે છે બહુ લોક, આલપંપાલ લવે છે કોક
તે સહુ માને તેવું કરો, નીકર મંદીર પાછા ફરો
તે નારી ના પાછી વલે, ગઈ ઝાડ ચંપાને તલે.
નીકયો કડકો અસ્ત જ એક, જુએ ખલક તાહા કરી વીવેક
વીસ્વનાથનું ડેરૂ તાહ, નાખુ અસ્ત આપે તે માહે.
ઊપર અબર નાખુ ચીર, સીચુ અમ્રત કેરુ નીર.
ઘડી ત્રણ થઈ જાહેરે, સજીવન ગઅ થઓ તાહેરે.
સાચાનો બેલી ઈસ્વર એહ, કરે રખા તે નહી સંદેહ.
સાચી વાત તે પ્રગટ હોઅ, પરતખ વખાણો સરવ કોઅ.
અંતરખ થકી ઉતરે ધરમ, જે સાચો સધરો હોએ મરમ.
અધ વસો સતનો છે જાર, તેણે બાધો ચાલે સંસાર.
સત આધારે રહે આકાસ, સતે તેજ પુરણ પ્રકાસ.
સતે જલમા પ્રથવી રહે, સત રેતે સહુ કો કહે.
સત સાખી બોલે છેદ, સાચુ સત તેમા નહી ભેદ
સત તાહા ઈસ્વર કેરો વાસ, સત તણો દીવાકર દાસ
સત કોટી બ્રમાંડ જ નેહ, સત આધારે વરસે મેહ.
સત આધારે અગની જલ માહે, સતનુ બાધુ પાકે ધાન
અણુ માત્ર સત સુધી સ્રસ્ટ, સત સુધી કરે મેહે ક્રસ્ટ
સતનુ મુન જસે જાહેરે, પ્રલેગ થસે તાહેરે.
સરવ સ્રસ્ટી પહેલુ સરજુ સત, મોટા પુરસ વીચારે મન
સરજણહાર તે સત જ હોઅ, સત વીના બીજુ નહી કોઅ.
આદ નીરંજન કરતા કામ, સત રૂપ તેહેનુ નામ.
આદ પુરસ કહો અનુકુલ, સતી તે સત કેરૂ મુલ.
સત વીના ઈસ્વર રહે દુર, સત તે નાગએણનુ નુર
અસત તાહા અદેકરૂ દુખ, સત વાતમા સઘલુ સુખ.
છતો જગ તેહનુ સત રહુ, સત મુકુ તે સરવે ગઉ.

સ્વગ્ગ ગઆની વાગ જ એહ, સત નામ ઓલખજો તેહ.
શંગપદમી મોટેરી સત, તેહેનુ તતવ તે સાચુ સત.
સત ઊપરે જેહેને કોડ, તેહેને આગલ ઈસ્વર ગ્હેકરજોડ
સત માથે જેહને વેપાર, તે જાંણો ઈસ્વરઅવતાર
સત ઊપર નીરમલ નેહ, તે જાંણો દેવાંસી દેહ
સત આધારે સજીવન થઆ, આલસ મોડી ઊભા રાઅ
પુસ્પવ્રસ્ટી તે સ્થાનક થઇ, સાબાસ મતી બહુ લોકે કહી
જેજેકાર પુર બાધે થઓ, પાપી પ્રધાનને ખલકે કહો
નથી નંદરાજાને ગ્નાન, સા માટે બાધો પરધાન
સા માટે મારો રાકને, કહો મુજને એના વાકને.
પુરવ વરતાત રાજાને કહુ, તારે સાન પોતાને થઊ.
જેતામા છે માહરો વાંક, સુ કરે બાપડો એ રાક
હવે એહને મારો મા કોઅ, હોનાર વાત તે એમ જ હોઅ.
છોડી વજીર સભા આણીઓ, તતખણ તાહા સીરપાવ જ દીઓ
તે ઊપર નવ રાખી દાઝ, નંદે પુત્ર બેસાડો રાજ.
ભલી વાત રાખી ભામની, તે કથને સોપી કામની.
જેડા તે વજીરે હાથ, સ્તુતી કીધી રાજાની સાથ
હુ અપરાધી છુ તાહેરો, હવે સધે ભાગો માહરો.
મોતી પુસ્પ વધાવી નાર, પછે ગઆ પોતાને દાર
નીસ્કલંક થઈ તેહ, સતવારી રાજાની દેહ.

દુહા

પ્રીત કરે પરનાર સુ, કો વેલા તજસે પ્રાણ.
લેસે અંત નારી તણો, તે હેતુ નામ અજાણ
પરનારી નદે દુખ થસે, વદે ખોસે જીવ.
પરનારી સુ ગોઠડી, તેહેને રુડો દઈવ.
ચતુર હોઅ તે ચેતજે, એક ઘડીનુ સુખ.
પરનારીના ભોગથી, લાખ ઘણુ છે દુખ
પરનારી પાવી થકી, ભુંડી જાણો એવ.
ખણુ ખણુ કરતા કાપસે, દાડી દમસે દેહ.
આ લોકે અતી દુખ થસે, પરલોકે મહાપીડ.

નારી નરકની ખાણુ છે, કોટી લક્ષક કીડ
પરનારી પેખી નહી, તે છુતો સંસાર
ધન જુવુ તે નગતણુ જેહને પીનતા નહી વેરાગ.

ઘ પ્રત–૨. થી પૂરી થઈ જાય છે, જ્યારે ચ. પ્રતમા નીચે મુજબ છે

વાણી કાટકો માહાધંન ઘોર, આંધી અધકાર અતીશે જોર
દીધો ધરતી માતાએ માગ, સાક્ષાતકાર આવા શેશનાગ
સાભલ નાર તુ માહારી વાણુ, પરશંન થઓ તુજને પરમાણુ
ચપા જાડ તરે ડાટો જેહ, અસ્ત કટકો પડો છે તેહ
રૂદેમાહા રાખીને ધીર, અસ્ત ઊપર જઈ સીચો નીર
ગળા ઊઠી બેઠો થશે, તાહારા માથાનુ કલકજ જશે.
તે કૌતીક નવ દેખે કોએ, એમ કહી અરોપજ હોએ
નારી ઉપર આણો નેહ, મનશાકાર દેવાધીદેવ
ગીરધારી નામ તો તાહારુ ખરૂ, કીંરતુ એહેવુ કારજ સરૂ.
હુ તમારી છુ અનાથ, પોતાની ગણી છે નાથ
પ્રકાશ જ્વીતણો જારે થએો, તારે રાજાને પુત્રે બોલજ કહો
અરે બાઈ સતી છે તુ, તે એમ્ગે જાણુ છુ હું
નહીં તો મદીર પાછા પગવરો, નહીં તો પ્રતક્ષ પાનખુ સાચુ કરો
જુઠુ બોલે છે બહુ લો, જે બોલે તે ફોકજ ફોક
પછી તે નારી પથે પલે, ગઈ વૃક્ષ ચપાને તલે.
જોતા અસ્ત કટકો ની લો એન, જુએ કટકો કરી વીવેક.
પછી વીશ્વનાથનુ ડેહેરૂ જાહા, નાખુ અસ્ત તે આણી તાહા
ને ઊપર અબર નાખુ સહી, ઈશ્વર સાહામી ઊભી રહી
સ્તુતી કરી ઘડી ત્રણ જેટરે, સજીવન રાએ થએો તેટલે
અમ્રતરસ છાટો જેટલે સજીવન રાએ થએો તેટલે
સાચો ઇસ્વર બેની જેહે એહ વાતમા નહી સધેહ
અત્રીખથી ઊતરો ધરમ, જેમ ન હોએ સાચો કરમ
અદવસો છે સતનો પાર, તેણુ બાધો છે સસાર.
સતે ધરા ને સતે આકાશ, સતે તેજ પૂરણુ પરકાશ
આદપાદ નીરજન કેરા કામ, સત રૂપ તે તે હેતુ નામ
સત તણો દીવા ર દાસ, સતે તેજ પૂરણુ પરકાશ

સત તણો જોઉ વેહેવાર, તે જાણે ઈશ્વર અવતાર.
સત આધારે વરસે મેહ, સત આધારે અન પાકે તેહ.
સત ધરે સજીવન થાએ, આલસ મોડી ઊહો રાએ.
પછી પુસપપ્રષ્ટી ઘણંનથી થઈ, શાબાશ સતી સહુ લોકે કહી.
ગાજે જેજેકાર જુગ ખાધે થએો, પરધાંનને તાંહાં પાપી કહો.
નથી નંદરાએને ગ્નાન, શા માટે બાંધો પરધાન.
પહેલું સરવ દ્રષ્ટાંત જ કહ્યું, તારે ગ્નાન રાજાને થઉ.
જેનામાંહાં કાંઈ માહારો વાંક, શું કરે બાપડો એ રાંક.
એહેને તમો ન મારો કોએ, હોનાર વાત તે એણી પેરે હોએ.
છોડો વજીર શરપાએ ધરો, પ્રાણ થકી તે વલી ઊગરો.
ભલી લાજ રાખી બાંમની, તે કંથને સોપી કાંમની.
પછી વજીરે જોડા હાથ, સ્તુતી કરી રાજાની સાથ.
હું અપરાધી છુ તાહરો, હાવે સંધેહ ભાગો માહરો.
પણ મે તીપુરપે વધાવી નાર, ગઆ સહુ આપ આપણે ઠાર.
નીકલંક નારી થઈ તેહ, સતવાદી રાજાની દેહ.

દુહો

પતીજ કરે પરનારની, તે વેલા તજશે પ્રાણ.
લેશે અંત નારી તણો, તેહેનુ નામ અનાણ.
નારી નંદે દુખ થશે, વંદે જીવને દુખ,
ચતુર હોએ તો ચેતજો, એક પલકનું સુખ.
સ્ત્રી થકી પાંડવ રડવડા, સ્ત્રી થકી રામચંદ્ર લંકા ચડા.
પરનારી આણે બહુ કાલ, તેથી રાવણની ન જડી ભાલ.
વલી નીરખો વીક્રમ ભડભુપ, સકલ સેષ્ટ ગંમ માહારુપ.
વલી કરણ વીકરણ જુધીષ્ટર જોએ, નારીથી પ્રગટા સહુ કોએ.
વાસ, વશીષ્ટ, મારકંડ મુન, વેદવાસ કહીએ તે ધંન.
અનામી એહેકારી માહા શુર, નારીથી પ્રગટા તે નુર.
નારી મોહોટી નારથી ઘણી, સ્તુતી કરજો તમો અંબાતણી.
તે શું પ્રીત રાખજો ઘણી,
હરી ભજનમાંહા રાખજો મંન, જાશે લાખ ટકાના દીન.

૪૪૧. ૪. ખ. ગ સો ભગ પામો ,આપે ઈંદ્ર. ૬. સહત્ર ભગ

પામો આપે ઈંદ્ર. ચ. માં આ કડી નથી. ૪૪૨. ૧. ખ. સોએ સભા. ૪૪૩. ૧. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે: "અસ્ત્રીથી વધ થયો એ ચાલ, પરતારે એ આણ્યા કાલ. ૨. ખ. મુકી માન મેહેનત માગીએ. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ડ. માં નીચેનાં ચરણે વધારે છે.

અસ્ત્રી તો જોગવર કહેવાઅ, અછત એ છતી નવ જાઅ.
સ્રી ખાંણુ રતનાગર તણી, અસ્ત્રી બલવંત અતીસે ઘણી.
સ્રસ્ટમંડાણ તે અસ્ત્રીથી હોઅ, તેમાં સંધે રાખે સખો કોઅ.
નીરધોણી વીક્રમ ભોજ ભડ ભુપ, સકલ સ્રસ્ટ રામાથી રૂપ.
ક્રણ વીક્રણ જુધીસ્ટર જોઅ, જનક સરખા જુવતીના હોઅ.
વાસ વસીસ્ટ મારકંડ મુન, વેદ ભાસા કરતા જે ધુન.
અનમી અહંકારી માહા સુર, એ નારીથી પ્રગટ્યા એ નુર.
નારી મોટી નરથી ઘણુ, સ્રસ્ટી તેજ તે નારી તણું.

૪૪૪. ૧. ખ. ડ. માં કડી નથી. તેને બદલે નીચેના ચરણો છે :

તે આગળ રહીએ કરજોડ, પુત્ર કરીએ પુરે કોડ.
તેથી જગતમાં જે પામીએ, ગરભવેદના દુખ વાંમીએ.
પરતારી પરુનુ ડાહ્યા પુરુષ તે રેજો દૂર.

જયારે ગ. માં નીચે પ્રમાણે છે :

તે આગલ રહો કરજોડ, કરીએ વદ ત પુત્ર કોડ.
નથી જગતમા જશ પામીએ, વેદના દુખ તણી વામીએ.
પરનારી જેમ નદીપુર, ડાહ્યા પુરુષ તે રેહેજો દૂર.

ચ. માં આ કડી નથી. ૪૪૫–૪૪૬ આ બંને કડીઓ બીજી એકે પ્રતમાં નથી. ૪૪૭ ૪. ક. કોઇ ન. ગ. ખોટ મ દેશો કોઅ. ૪૪૮ થી ૪૬૨ સુધી ખ. ગ માં નીચે પ્રમાણે છે :

સાહાસીખ જસ નંદરાઅનો, સુણે સીખે મહીમાઅ.
વાંજોગ ભાગે તેહનો, આસા પુરણ થાઅ
ગનાન રુદેમાં ઊપજે, કસુધ ન વાપે દેહ.
સત ઊપર મનસા રહે, નારાઅણ સુ નેહ.
સત રાખુ સતી તણુ, રાખું લોગમા નામ.

શખો લાજ સહુ લોકની, જે કરે પરમારથ કામ.
શ્રીગોડમાલવી વીપ્ર સુભ, અનગપુરમાં વાસ.
સુત વીરેસ્વર તણો, વારૂ બુધ પ્રકાસ.
માતર પરગણે મોહોરવી, સીહજ સકલ સુભ ગામ
કણબી કરણ સમો, રખીદાસજી નામ.
તેણે કાંને સાંભલુ, સાંમલ ભટની સાખ
તેણે તેડુ મોકલુ, સાધ્ય કરી બહુ લાખ.
ફરી તેડો કોડે કરી, સંતોખો દેઈ માન.
વસ્ત્ર આભુખણ આપીઆ, ભાવ ધરી બહુ માન.
નંદરાઅ તણી કથા, સુણી સંભા સત માંહે.
કરૂ પ્રાક્રમ પ્રીત સુ, ઈસ્ટ ઉપાસીક તાંહ.
સાંમલ ભટે સુભ કહુ, નંદનણુ આખાંન.
ભેણે સીખે ને સાંભલે, તેહેને ગંગાઅસનાંન.
શ્રીગોડ બ્રામણ સોમકી, વેગંનપુરમાં વાસ.
નંદકથા તેણે કહી, કેહે, કવી થાવલદાસ.

ડ. માં ૯ સુધી ખ ગ પ્રમાણે છે. પણ તે પછી નીચે પ્રમાણે છે.
શ્રીગોડ બ્રામણ શામકી, ઔદીચ બ્રામણ જાન મીઃ
ગોપીપરામા વાસ,
નંદકથા તેણે કવી, કેહે કવી સાંમલદાસ.

ચ. માં નીચે પ્રમાણે છે.
બતરીશી નંદગએની, શીખે સુણે મહીમાએ.
વીજાગ ભાગે તેહેના, આશા પુરણ થાએ.
ગ્નાંન રુદેમાહાં ઉપજે, કબુધ ન આવે દેહ.
સત ઉપર મનસા રેહે, નારાએણ સુ નેહ.
રાખુ સત સતીતણુ, જાંણુ જુગમાંહાં નાંમ.
કર જોડીને સાભલે, સરે તે સઘલાં કાંમ
શ્રીગોડ વીપ્ર માલવી, શુભ વેગનપુર વાસ.
નંદતણી કથા કવી, કહે કવી શામલદાસ.
શીવપુજન કીરપા થકી, નંદરાએની કથા કહી.
શ્રોતાજન સહુ સાંભલો, એક વાર બોલો શ્રીહરી.

૪૬૦. ક. માં આ ચરણ પહેલાં 'પા. વાણારસી કાસી દા.' શબ્દો વધારે છે.
ખ. પ્રતનો અંતઃ

ઈતીશ્રી નંદબત્રીસી સંમપુરણું: સુભંભવતુ કલાંણમસ્તુ: લીખીતંગ સરવ બ્રામણનો સેવક: બદેકા લખમીરામ રઘુરામ શ્રી ઉજ્જણવાસએ લખી છે. ગનાતી ઓદીચ બ્રામણની કાંમાવતી તથા નંદબત્રીસી લખી છે. જે ગોઇ પોથી વચવાને લઈ જાઅ ન લખવાને લઈ જાઅ ને ઓલવી રાખે તેનો સુક્રીત જાઅ અખર ખોટ હોઅ તો મક કરજ જ્વી હુતી તવ ઊતરીલું.
ગ. પ્રતનો અંતઃ

ઈતીશ્રી નંદબત્રીશીની કથા શંમપુર્ણાં. સ્વત ૧૮૯૨ ના શ્રવંણ સુદી ૭ સુકરે શંમપુરણ કરી છે. આ ચોપડી શુકલ હરીલાલ લાલાભાઈની છે. આ ચોપડી લઇ જાશે તેને બ્રંમહતાદીક પાપ છે. આ ચોપડી ભાવનગર મધે પરી-ખેચરભાઈ સાંમલદાસની દુકાન મધે લખી છે તે જાણજો.
ઘ પ્રત પાછળથી તૂટક છે.
ઙ. પ્રતનો અંતઃ

ઈતીશ્રી નંદબત્રીસીનું આક્ષાન સંપુરણ: શ્રીરસ્તુ. કલ્યાણમસરતુ: શુભ ભવતુ. સંવત ૧૮૯૮ ના વર્ષે જ્યેષ્ટ સુદ ૭ વાર બુધ લખી છે. લખતંગ મેહેતાજી કૃષ્ણરામ અંબારામ સ્વહસ્તે પોતાનુ પુસ્તક કરૂ છે.
ચ. પ્રતનો અંતઃ

ઇતી નંદાએતી કથા સંમપુરણ. સંવત ૧૮૯૮ ના વરખે જેઠ સુદ ૪. લખીતંગ કઠોરવાસી તલાટી પ્રાણજીવન કેવલદાસે લખુ છે.
ક. પ્રતનો અંત

શ્રી રામજી સંવત ૧૭૯૬ સુભે માઘા માસ રવીવાર ત્રોયા તીથી. ભાવીક મળી ગ્રથ સમુગ્ત સાથ ॥ ૧ ॥ શ્રી શ્રી શ્રી ૭ સંવત ૧૭૯૬ શાકે ૧૬૬૮ પ્રવર્ત્તમાને માઘ માસે શ્રુકલ પક્ષે ત્રતીયા રવીવાસે ઈદં પુસ્તકં લીખીતં ત્રીવાડી સાંમલજી વીરેસ્વર બાહારોટ ગાંમાન-સંઘજી સૂરસીંઘજી ભગતસીંઘજી પરઠ કારજયે પટલ શી રખીદાસજી મનીજી વાસણા કાહુજી ઈદં પુસ્તકં દતં પરમારથ કારજયે માહા પરશાયે॥ શ્રી જલાતુ રખે તીલાતૂ રેખંભૂ રષેતૂ શીયલબંધનાતૂ મુરખહસ્ત ન દાતબ્યં હી દે વદંતી પુસ્તકં ॥

દુહો
માહા કંટે કરી લખુ એહ, ઘણી કેદ આપ
ચોરે તેહને શીર પડો, ગેનુમઅીહતા પાપ ॥૬॥

પરિશિષ્ટ ૧

ખ. ગ.
અસ્ત્રીનંદાથી ખાઇએ પ્રાણ, સમઝે કો ચતુર સુજાણ
શ્લોક
અહી કીડા વણીક મીત્ર, લીવઆ વીસમોજનાં
તજે તંજે રીના મદ, જદી કલાણુમીછતી
ઙ
અસ્ત્રિનંદેથા ખોઇ એ પ્રાણ, સમજે જે કોઇ ચતુર સજાણ
ચતુ વાત વીચારિ ખસે, મુરખ નર મંનમા હસે
અસ્લોક
અહીક્રીડા વણિકમિત્રો, નીલમા વામભોજનં
તતત્વ ઓસીતા અગે, સદા કલ્યાણમિછતિ
કવીત
કોટી ઉપાઅકરે પરપંચસુ, પ્રીત ધારે સ્ત્રી મંન લાગે
મન મળે ધન હાણુ લાગે, પીછે જાએ જમપુરિ કે આગે
ચોપાઇ
અરે ગય પુછો મન ફરિ, પ બોધ સિક્ષા પરિહરે ફરિ
રાજા કેહે સુહ છે સ્રાપ, હૈી અનેક જાણુ છઉ લાખ
સાભલજો નગપની શ્રીનાથ, અસર ધારો ઉપરથી હાથ
અમરથા હમો કાજીએ, એ એધાણિ ઓનખિ લિજીએ
ચ
સ્રીનદથી ખોહીએ પ્રાણ, રામજો રાણા ચતુરશુજાણ
શ્લોક
અહીક્રીડા વણીકમીત્ર, લીવઆ વીશભોજંન
તજે તજો શ્રીના શગી અદીક કલ્યાણુમીછતી
ચોપૈ
અરે રાયે ન પુછો ફરી, પ્રમોધ શીખા પરીએરે હરી
રાજા કેહે મ હે હે શાખ, એહેવા તો જાણુ દશ લાખ
શાભવના નગપતી શ્રીનાથ, અહાર ઉપર તાહરો હાથ
શંમશા અમો કીજીએ, એ ધાણીએ ઓલખી લીજીયે

કસ્તુરચંદની વાર્તા (પાઠાન્તરો)

ક. નો આદિ–શ્રી ગણેશાય નમઃ ।। અથ સિંહાસનબત્રી મધ્યે વારતા કસ્તુરચંદની : પુતળી સંકટાહરણાની કથા લખ્યતે:।।

ખ. નો આદિ–શ્રી ગણેશાય નમઃ વાર્ત્તા કસ્તુરચંદની।। સરસ્વતી નમઃ।।

ગ. નો આદિ–સ્રી ગણેસાઅ નમઃ અથ વારતા પુતલી સંકટહરણુતી લખી છે. સાહરેન બતરીસ સી ભદ્રાઃ વારતા છાપો.

ઘ નો આદિ–વાર્ત્તા ૨૩ મી પુતળી સંકટહરણુ: શ્રી ગણેશાય નમઃ અથ વારતા કસ્તરચંદની અથવા ભદ્રાની લખી છે.

ચ*. નો આદિ–બત્રીશ પુતલીમાંની વારતા ૨૩ મી ભદ્રાભાંથની અથવા કસ્તુરચંદની. સંકટહરણા નામની.

છ નો આદિ પ્રતનાં શરૂઆતના પાનાં અડધાંપડધાં તૂટલાં ખવાઈ ગયેલાં છે.

ખ. આ પ્રતમાં પહેલા બે શ્લોક નથી. ગ આ પ્રાતમાં સાત શ્લોક સુધીનો પાઠ અત્યંત વિકૃત દશામાં છે. ચ આ પ્રતમાં પણ પહેલા બે શ્લોક નથી. છ. શરૂઆતનાં ઘણાં પાનાં તૂટેલાં છે તથા અક્ષરો પણ ડાઘાઓને કારણે અસ્પષ્ટ છે. ૧ ૧. ઘ વંદુ ચરણ સરણ રહુ. શુભ રીત્યે. ૨. ઘ. વિષ્નુને ઇશપત્ય પુજુ પ્રીત્યે. ૩. ઘ શ્રી પત્ય ગણપત્ય સત્ય મત્યથી, માગુ. ૪. ઘ. આદ્યશક્ત્ય ઉમયા માગુ મતિ લક્ષ્મીને લાગુ. ૫ ઘ. કવી, કોટીધાયયીક (?)

૬. ઘ. સામલ કેહે સીદ્ધ પામીયે, કરો મા સરસ્વતી.

"તેવીસમી પુતલી બોલે છે તે વારતા રાજા ભોજ સાંભલે છે.

શ્રી ગણેસાઅનમઃ ।। શ્રી શીવાઅ નમઃ।। દોહોરો ।।

૨. ૧. ઘ અંનપુરણા તુ ૨. આદ્યશક્ત્ય. ૩. સેસ સારદા સ્તુસ કરે. ૪–ભમે બોલતા. ૩. ૧ ખ. સુખદાયનિ ઘ સુખદાયણી ચ સરસ્વતી સુખદાઅણી. ૨. ખ બોહો ગુણ દેયણ મત્ય ઘ. બુધી બહુ ચ બહુ ગુણ દેઅણ મત ૩. ખ દેયણ તુ ઘ. મત્ય આપે તુ. ચ મુક્ત દેઅણ માવડી. ૪. ખ શ્રીસ્ટ કરતા તુ સસ. ઘ. નિરમલ વાણી કહેશ. ચ. સસ્ટી કરતા સક્ત. ૪. ૧. ખ.

*ચ. વાર્તા શરૂ થતાં પહેલાં નીચેની લીટીઓ ગદ્યમાં છે.

ગુરુના, ચર્ણ ઘ ગુરુજીના વદુ ચ ગુરુજીના. ૨ ખ આનંદ, ઘ. અસરણ-
શરણ. ઘ. આગર્દુ, અસરણ શરણ ૩ ઘ ગ્સકથા– ન–પવીત્ર. ૪. ખ વરણુ
એહ ઘ. વરણુ એહેવુ વીક્રમચત્રિ ચ વરણવુ, વીક્રમચરીત્ર. ૫ ૧. ખ જે, ઘ
જે, પાત્યક ચ જે, પાતીક જાય. ૨ ખ નરનારી સર્વ ઘ નરનારી ચ નરનારી,
થાય ૩ ખ. ચાલે ચતુરાઈ રૂડિ રિત ઘ. ચાલે ચ ચતુરાઈ રૂડી રીત ૪. ખ પ્રીત
ઘ. ઉપર ચ. ઊપર, પ્રીત ૬. ૧. ખ. ભિન્ન ઘ. ભ્રાતનો છે ભેદ ભદ ૨ ખ
વીક્રમચરીત્ર પાચમો ચ. વીક્રમ જાણે ૩ ખ માહારાજધિરાજ નાજસરૂપ
ઘ. માહારાજધીરાજસ્વરૂપ ચ માહારાજધીરાજસ્વરૂપ ૪ ઘ ભોજરાય
૭. ૧. ખ નહિ, તુન ઘ. અનખતની ચ અકનખ્રી ૨ ઘ સરખો મોહોટો-
મુંન્ય ચ મુન ૩ ખ. મહિપતના ચ મહીપત્યના. ૪ ખ ઘ ચ સરખા
૮ ૧. ખ. અગમનીગમ જે, લેહે ગ અગમનીગમ લખાણુ જે લેહે.
ઘ. ચ જે લક્ષણ ૨, ખ. ભરીશ વર્તમાન ગ. ભત્રીસ વ્રતમાનજ કેહે
ઘ ચ ભત્રીસ વરતમાનજ ચ ૩ ખ દરશન ગ દાતાર દરશણ ઘ દરસન
ચ દેવરૂપી, દરસન ૪. ખ પરસન ગ પોતે દાટી ઘ ગલીન, પરસંન
ચ. પરસન ૯. ૧ ખ પઢીત બેસે પાશ ગ પઢીત તે નસે પાસ ઘ પાવસે
હે, નેવસે ચ પઢીત બેસે પાસ ૨ ક તેન્ને યોગી– પીને પાસ ખ વારુ
નવસેડે રૂડા વાસ ગ. તેન્સેડે જોતીસક પ્રીતે પાસ ચ વારુ નવસે રૂડા
વ્યાસ ૩ ખ તેનસે જોતીક ભ્યતાસીધ ન દેસ દેસ, ગામો ગામ ઘ
દેસ દેસને બાહારે ગામે ગામ ચ દેસ દેસને ગામે ગામ. ૪ ખ વીસસે
વૈદ્ય પરમ પ્રસિધ ગ. છે ગુણ જાણીને ગમે હામ ક ગામો ગામ ચ
વૈદ્ય નીમસે પરમપ્રસીધ ૧૦ ૧ ખ ચ દે સાખ ગ કે સાદ. ઘ જે સાક્ષ
૨. ખ આપે ગ સવેજે, અપ લાખ. ઘ આપે સવા લાખ ચ સેજ, પામે
લાખ. ૩ ખ ઘ કરે ગ ભાડાર, જેવ ખ કરે ગ હુકમ કરે ઘ કર ચ નરે
૧૧ ૧ ખ સ્નેહ નહી ગ એહેવા કરે નીત નઉતમ ઘ એહેવા કરે નીતયે
નઉતમ ચ શ્લોક નથી ૨ ગ બ્રામણભોજ પડાવુ નામ ઘ બ્રહ્મભોજ
પડાવ્યુ નામ આ ચોપાઈના બે ચરણ જ ઉપલબ્ધ છે ૧૨ ૧ ખ દેવાસી,
મોહે જેવા છે ગરુયો ગ (દે)વ દેનાસી દહે મધ જેહેવો ગરો ગરવો ધાન ઘ
દેવદેનાસી ખ, જેહેવો ગરૂઆ ધન, ચ. દેવાસી, જેવો છે નરૂઓ ક જેહવા
ગુરુઆ ૨ ખ સાયરવત શરૂયો ગ કરણ સરખો દાતાર સાર રસ મહીપત
મન ઘ સાએર ન (મ)હિપત્ય મન ચ કરણા, સાત સાઅરનત ગરૂઓ

૩ ખ શ્રીશીવત, હરીચ દગ સતે ગ સીસવત, નામ ઢામ હરીચ દ્ર ગએસને ઘ હરીચદ્ર રાય સત્યે, ચ સીવવત, નામ, હરીચ દ કેહેવો ૪ ખ પુણ્ય પરતાપ, બનરાયો પ્રણીત્યે, ગ પુરાણે રવીપરતાપ આપ બનીરઓ પ્રાણીપતે ચ પુન્ય પર ાસ આપબન અરજુન જેહેવો નૃપતી ૫ ડ જેજ યુધીષ્ટ્ર સાર પોની અ્નખમા લહે ખ જેડ જુધિષ્ટ્ર સારખો લાય- લખણુમા લહો. ગ. સરખો, લાએક લખાણુ મ લેહે ચ જુવીષ્ટર સારખો લાઅક, લહો ૬ ખ ભુપતી સામલજિ કવીયે કહો ગ ભુ પતી સામનભટ જે કવી કેહે. ઘ ભુપતી સામલ કવી એમ કહે ચ ભુપતી સામલજી કવીએ કહે। ૧૩ ૧ ખ લો- કોટ આવે, કવિ ગ કટલા લોક આવે નીત ઘ કરોડ લોક આવે ચ લોક કોટી આવે ૨ ખ લાવે, વિદ્યાની નવી. ગ લાવે નીત ઘ લાવે નીત્ય વાતો ચ લાવો નીત્યે વાતો નથી ૧૩ ૩ ગ ખરી વત તણી ઘ જે ખેજ ૪ ગ ભ્રતખાડમા ૧૪ ૧ ખ લાવો, સહાસન વડુ ગ સ્વાહાસન વડુ ઘ સીધાસન વડ ચ લાવા એક સીહાસન વડુ ૨ ખ જડુ ગ. રત્ન જડુ ઘ અમુન નગે જડુ ચ. જડુ ૧૪ ૨ પછી ખ મા નીચેના પાઠ વધારે છે એક સમે શ્રી ગીર કૈલાશ વાસવ આવ્યો શીવને વાસ ૧૫ ૧ ખ દેવાશીદેવા ગ સમે કૈઈનાસમા વાસુદેવધીદેવા ઘ કઈલાસ દેવાધીદેવા ચ કઈનાસવાસ દેવાસીદેવા ૨ ખ બ્રહ્મા ઈશ ચદ્ર સુર્જ કરે. ગ બ્રામા વીષ્ટુ ને રૂદ્ર શુરજ કરે ઘ બ્રહ્મા, ઈસ, કરે ચ બ્રમા વીષ્ણુ ઈસ રે સસી સુરજ સેવા ૩ ખ વીશ રમા, બેઠા જાહા જેગી ગ વીસકરમા ગ વીસ્વકરમા, બેઠા જ્યાહા જેગી ચ વીસ્વકમા, બેઠા જાણુ જેગી ૪ ખ સષ્ટ ગુણુભોગી ગ સેષ્ટી સરજાણુહાર, ગુણુભોગી ઘ સષ્ટી, ગુણભોગી ચ સષ્ટી, ગુણુભોગી ૫ ખ સેહેલ, સોભુ જાહા એહાવુ, આવુ અતિ ગ સેહેન સરગ જ હિ એવુ આપુ અતી ઘ સેહેલ સ્વરગ, જયાહા અહેવુ આપુ ચ સેહેજ પ્રસગ સોભુ જાણ એવુ આસન આપુ અતી ૬ ખ રીઝીના, આદપુરષ ઉમયાપતી ગ ગજરાજેસ્વરજી એ આદપુરખ ઉમઆપતી ઘ રાજયરાજેસ્વરી રીઝીયા ચ શ્રી રાજરાજેસ્વ રીઝીઆ, આદપુરસ ઉમઆપતી ૧૬ ૧ ખ કોયેક, ઈંદ્ર કૈલાશે આવો ગ કોએક સભવે ઈંદ્ર કઈનાસે આવો ઘ કોઈક કઈલાસે ચ કોઅ, ઇદ્ર કઈલાસે આવો ૨ ખ ચતામણી માહે ગ ચતામણી માહે, લાવો ઘ ચીતામણી માહ ચ. ચીંતામણી માહે, લાવો ૩ ખ અતિ વીધ પુજા કીધ, શીશ

નમાતુ. ગ. અની વીધે પુજન ઈસ શીસ નમાવુ ઘ. અતીવીધિ પુજન ઈમ
ગીસ નમાન્યુ ચ અની વીધ્ય પુજન, ચીશ નમાન્યુ ૪ ખ પધન, સાખ
ગ. પધની શાખ સજાવી કાગળે ઘ પદવન, સાક્ષ સજાવાવિ ચ પધતી,
સાખ ૫. ખ. સેહજ્રે, સેહજે, સ્થીગ, થાપીયુ ન મહસ્રે મહેજે ગયા વચન
સ્થીર, સ્થીગ થાપીયુ ઘ સેહજે, ('થાપ્યુ' સુધીની પાછળથી) થાપ્યાઉ. ચ ભગ
સેહજે ગયા, સ્થીગ, થાપીઊ ૬. ખ તાહા પ્રસન થઇ પરીક્ષમ અતિ સુભ
ગ પરસન શ્રી પદ્મીઆમા થયા અની સુભ, આપીઉ ઘ પરસન શ્રી પરી
ષદ્મ, અતીસુભ, આપીઉ ચ પ્રસન થયા પરીક્ષમછ અની સુભ, આપીઉ
૧૭ ૧. ક કેરથી વેદના ખ. સુરપતી, ઘેર ગ. સુરપતી આવો ઘેર વ્યામો.
ઘ. સુરપતી, ઘેર ચ સુરપતી આવો ઘેર, વામો ૨ ખ શીવપુજન પરતાપ,
પામો ગ. શ્રીવપુજનને પરતાપ, પામીઓ ઘ. સીવપુજન પરતાપ, આસન
પામો ચ ગીરપુજન પ્રતાપ, પામો ૩ ખ આપવસમા અશ પત્ય હુયો
ગ. આપવાસમા આસપત તેતો હુવો ઉજેણે ઘ આપવસમા અસપત્ય
હુઓ ઉજ્યેણે. ચ. આપવસ અસરત (બાકીની પંક્તિ ત્રુટિત છે) ૪. ખ
તેણે ગ. સબળ મળા ગુણજાણ પચ ડાડ ઉતા તણે ઘ. તેણે ચ. ગુણ સાચ
છતા તેણે ૫ ખ દુખ ભાજણ રેવા મેરી સોભો, સુભ, ગ દુખભજન
૧૭ ૫ ગ ટવે મેરો નોભા સબળ શુભ ઘ દુખભજણ નેભો, ચ જેણે
દુખ (બાકીના અક્ષરો ત્રુટિત છે) દાવો મેરો નોભો, સુભ, ૬ ખ રીઝી
પરે હેતે સહીયાસન ગ. મધવ તીજો મહીપત પરે હેતે સીંહાસન, ઘ
મહીપત્ય પ્રત્યે હેતે આસન આપુ ચ ગીજો પરહેતે ગીહાસન, ૧૮ ૧ ખ.
મહીપત્ય રીઝો મય પુન્ય ગ મહીપતી રીઝો મન પુન પરમાણુ ઘ.
રિઝેરો મન પુન્ય, પરમાણુ ચ રીઝો મન પુન્ય, પરમામાણુ ૨ ખ. તાહે
એ અણુ ગ ઉજ્જણી તાહા, તે આણુંઉ ઘ ઉજ્યેણી હેતે ત્યાહા આસન
આણુ ચ ઊજેણી તાહા એ આસન આણુ ૩ ખ અતીશે, કોટિધા,
કગવા ગ અતીસે, અમુલ, ઘ. અતીસેઉ અમુન ચ અતીશે, અમુલ જતન
કગવા ૪ ખ. બતરીસ, ધરાવા. ગ બતરીસ પુતળી પાત્ર, પાચ કડ, ઘ
બતરીસ, પ્રચડ ધરાવ્યા ચ બતરીસ છત્ર પચડ સીર ધરાવા ૫ ખ
આવીય, અવખત્ય, સેહેજે થયુ ગ. અવીપ સુધી સેહેજે થશે ઘ આયુસ
સ્વરત્રસુખ સેહેજે, ચ આઉસ સેહેજે થઈ ૬ ખ અધીપત તો ઈદ્રલોકે,
અમ્યનીમા રહુ ગ અધીપતી ઈન્દ્રલોકે ગયો આસાન અવનીમાહે

ગઉ ઘ અધીપતી, અબ્યનીમા ગયુ ચ અધીપત્ય તો, ગઓ, રહું. ૧૯ ૧. ક વધુ વિક્રમને અ રો ખ કો કોયક કાલે વધો, દેવરૂપ, પ્રતાપીક અશે. ગ. કોએ- કાને, વાધો વીક્રમને વેસ દેવરૂપ, અધી પ્રતાપી આસરે ઘ કોઇક નાને(ક પ્રતના 'વધુ વિક્રમને અ શે'ને બદલે ન્યા 'વધ્યો વસે' રાખ્યુ) ચ કોઅક નાને, વધો વીક્રમને વશે દેવરૂપ, પ્રતાપી અસે ૨ ખ સરીખુ રાજકાજ કરે એ રીતે, તણિ ચરચાય પરજા, બોહો પ્રીતે ગ રામા સરીખુ રાજકાજ કરે, ગીતે ધરમ, પ્રીતે ઘ સરીખા રાજય માજ કરે એહ રીતે, ચરચાય પ્રીતે ચ સરીખુ રાજ કારજ કરે, રીતે, પ્રીતે ૩. ખ કોયેક, અનુ-સારથિ, ભાવિયુ ભુપત્યે કાહાડુ ભુમથિ અધીપતને, આવીયુ ગ કોએકભાગ એનું તે સાર ભુપત એને સુખમન ભાવીઉ ભુપતે ગ્હુ ભોમીથી અધીપત, આવીઓ. ઘ ભાવીયુ ભુપતી કાહાડયુ ભોમથી અધીપત્ય, આવીયુ ચ કોઅક ભાગ અનુંસારથી ભુપત, ભાવીઊ સીહાસન સ્વગ્ગ લોકનુ ભોજ નૃપ હાથે આવીઊ ૨૦ ૧. ક એક મીત્ર વિપ્ર તે બાલે વેશે. ગ બાને વસે. ઘ વેસે ૨ ખ પરદેસે ગ ગમ (નહીઆના પ્રમાદ) ગઆ પરદેસે ઘ પરદેસે ચ ગઆ પરદેસે ૩ ખ મોકલિયા બહો ગ શોની વતાન મોક્ળીઆ બ્હાને. ઘ. મોકનીઆ બહોં ચ મોકલીઆ ભરમે ૪. ખ મુકર, કુડ કરમે. ગ નામુકર ગઓ, કરમે. ઘ મક્રી, કુડે કરમે ચ નામુગર, મન, કમેં ૫ ખ રાડે. ગ આવો દેસમા રદે બદન તે થઆ ઘ દેસમા રદબલ રાઢ, ચ આવે, દેસમા રીધી બદન રાઊેડ થઆ ૬. ખ નરપત કને ગુણ, બે ગયા ગ નરપત કને ગુણ જાણુને બે ગઆ ઘ ચડાવા, કને ગુણ જાણીને બહુ. ચ નરપત કને ગુણવત બે ગઆ ૨૧ ૧ ખ જુઠી, સાખ, વિપ્રસુ, ગ જુઠો દીધો સાદ રાએ વીપ્રસુ રૂઠો ઘ જુઠે, સાક્ષ, વિપ્રસ ચ જુઠી, સાખ રાઅ વીપ્રસુ રૂઠો ૨ ખ કહુ કરીને કોપ જુગતે દીસે જુઠો ગ કાહાડો, વદેસ જોગ ઘ વદેસ જોગ્ય, ચ કરીને, ૩ ખ ગોવાલ વચન ન્યાના ગ ગોવાળ વચન તે વાટે કીધો ઘ વચન નાવટ. ચ ગઢ વચન ન્યાના જે કીધા ૪. ખ દિધો કડ રત્ન બ્રાહ્મણને દીધા ગ સોનીને કડ રત્ન ભ્રામણને ઘ કડ, બ્રાહ્મણને, ચ બ્રામણને ૫ ખ પરધાને કહુ પટતરે ભોજે જુગતે જાણિયુ ગ પરધાને કહુ પટતરે ભોજે જુગતે જાણીઉ ઘ પરધાને કહુ પટતરે ભોજે જુગત્યે જાણીયુ ચ. પ્રધાને કહુ પટતરે ભોજે જુગતે જાણીઊ ૬ ખ બોદી, સુભ સહાસન આણિયુ ગ ભ્રપે સભામા

સર્જસન આણીઉ ઘ ભાજ (૫ઝી બે અક્ષરની જગ્યા ખાલી છે) સભા માઉ, આણીયુ ચ ભુમી ખોદી ભોજ નરપ સુભ સીહાઅન આણીઊ ૨૨ ૧ ખ સમુદ્રરત રાજાને સંઝ્યુ ગ સમુગ્ત રાજાને સુઝઉ ઘ સમુરત રાજા સુઝીયુ ચ સમુરત નાજાને રૂઝઊ ૨ ખ પ્રીત પુજિયુ ગ પ્રીત, પુજીઉ ઘ પુછ્યુ ચ પ્રીત, પુજીઊ ૩ ખ ચતુર ચતાવે જમણો ગ ચતુર પુગ્મઅ છે જમણો ચરણુ ઘ ચરણુ ચ ચતુર ચલાવે, ચરણુ ૪ ખ સબ્દ સભલીયે ગ સબદ એ સાભળો ચરણુ ઘ સબ્દ સાભળીયો ચરણુ ચ સબ્દ સાભ લીઓ ચરણુ ૨૩ ૧ ખ સકલ્દરણા જેહેનુ, ગ સમ્દરણુ જેહેનુ છે સમ્દરણુ જેહેનુ ચ સમ્દરણા જેહેનું નામ ૨. ખ તેણે, ગ પુતળી તેણે, ઘ. ચ તેણે ૩. ખ મા, સધાસન, ગ મા ..સી સાઈઆમન ઘ ભોજ ન મ્રીસ સિંહાસન, ચ ભોજ, કર સીહાસન, ૪ ખ વિક્રમ સરખો, ગ વીક્રમ સરખો, ઘ ચ સરખો, ૨૪ ૧ ખ ઘ ચ કરે ગ. કરોડ કરે ૨ ખ તે એ, પાગજ ધરે. ગ. પગજ ધરે ઘ ઉપયં, ધરે ચ તેએ આસન નૃપ, ધરે ૩ ખ બાપ જો કરે, ગ મરે સજોગ ઘ સજ્યોગ ૪ ખ તજે કે વ્યાપે ગ તજે કે વાપે, ઘ તજે કે થાયે ચ પ્રાણ તજે કે વ્યાપે ૨૫ ૧ ખ જાણા, તમો ગ. સતવાદી આણા છો તમો ઘ. સસત દિ જાણો, તમો ચ. સતવાદી જાણો, તમો ૨ ખ ગ ચેતાવુ અમો ઘ ચેતાવુ ચ અમો ૩ ખ કેઉ, કેવો, ગ કેઉ, કેવો ગએ ઘ કેઉ કેહેવો, ચ કેઉ, કેહેવો ગએ ૪ ગ વી રમનો મહીમાઅ ચ. મહીમાઅ ૨૬ ૧ ખ તેણે કેહેવુ કરુ ગ તેણે કેહેવુ પ્રાગ્મજ કરુ ઘ તેણે કેહેવુ કરુ ચ તેહેણે કેહેવુ, કરુ ૨ ખ. કેવુ હરુ ગ. કેહેવુ જ હરુ ઘ કેહેવુ હરુ ચ. પાગ કેહેવુ હરુ ૩ ખ કેવો, ને કેવો, ગ. ઘ કેહેવો, તે કેહેવો લોક ચ કેહેવો, કેહેવા ૪ ખ. કેહી પેરે સમાવો, ગ પેરે સમાવો સીખ ઘ કેહી પેરે સમઝાવો ચ પેરે સમાવો ૨૭ ૧. ખ. કેઉ સુણ, ગ. સકલ્દરણ કેઉ સુણ રાજા, ઘ કેઉ પુતની સુણ તુ ભોજ ચ કેઉ સુણ ૨ ખ ચ તુ ભોજ ગ. છે ભોજ ઘ વાતમા તે છે ભોજ ચ. પ્રતમા ૨૭ મી ચોપાઈમા નીચેની પંક્તિ પણ છે

તે પૂઝી જે મુ ને વાત મ્હુ તુજને દીધ થઈ રહીઆત

૨૮ ૧ ખ માનવમુખ જે તીરથ કેઉ ગ માલવમુખ ઊજેણી તેણે તે કેઉ ઘ માનવમુખ, તેહેની તીર કેઉ ચ માલવમુખ્ય ઊજેણ તેહ તીરથ કેઉ ૨ ખ. ગગા સમાને, પાણી ગ. ગગા સમને જે ખીપ્રાનીર પ્રા પ્રીત્ર

જલને નીરમલ નીર. ઘ. ગંગા સમાંન્ય ક્ષીપ્રા પવી જલ પુર પાણી. ચ. ગંગા સમાને પવીત્ર પુરણ પાંણી ૩. ખ. ખેલે બાવન, ચાલે ગ. તાહાં ખેલે છે બાવન, ચોરાશી રેહે છે તે. ઘ. ખેલ બાવન વિર, ચાલે. ચ ખેલે બાવન, ચાલે. ૪. ગ. ચોસટ, ભ્ક્ત સાથે, માહાલે જે. ઘ. જેગ્યણી, હરસીધ જ, ચ ચોસટ, 'હરસીધ, ૫. ખ માહ કાલેશ્વર માહાજતી જ્યોતલંગ વસે જાંહા. ગ માહાં કાલેસ્વર તે મારાજ જેતીલીંગ વસે છે જાં. ઘ માહાકાલેસ્વર માહાજતી જ્યોતિર્લીંગ વસે જયાહા ચ. માહાકાલેસ્વર માહાજતી જેતીલીંગ વસે તાહાં. ૬. ખ. કરે, માગા વરસે તાંહા. ગ. એ ગજ કરે તે વીક્રમ મેહે માગા તે વરસ છે તાંહા. ઘ ગજ્ય કરે વિક્રમ, મેહે માગા વરસે ત્યાહાં. ચ. નૃપરાજ મેહે માગા વરસે જાંહાં. ૨૯. ૧. ગ. સીધવડ તા, ઘ. ચ. મોહોટો, ૨. ખ. તેની તીર ગ. તેહેને તીર. ઘ. તેહેની તીર ચ. તેહે તીર ૩. ખ. વસે, દેશ જે રીધ. ગ. રેહે, દેસ દેસના વીર ઘ. રેહે, દેસે જે રીધ. ચ. વસે, દેસે જે રીધ. ૪ ખ વસે નરપત્યને. ઘ. વસે નરપતને નીધ. ઘ. વસે ન્રૃપતને નિધ. ૩૦. ૧. ખ. ગ. ચ. જીતો જેણે, ઘ. જીત્યો જેણે, ૨. ખ. રાખુ, ગ. ઘ. ચ રાખુ, અનમીતુ, ૩. ખ પરવરે. ગ સરગ, પરવરે. ઘ સ્વરગ, પરવરો. ચ. સનરગ પાતન, પરવરે ૪. ખ લઘુવાઘવિ, કરે ગ વીદા કરે ઘ વીધા ભણો. ચ. કરે. ૩૧ ૧ ખ જાણે પરવેશ ગ. પરકાઅ કરે, ઘ. જાણે, ચ પરકાઆ જાણે પરવેશ. ૨. ખ તેહેને, ગ ના વાપે તેહેને, ઘ તેહેને દેસ ચ તેહેને દેશ ૩૨. ૧. ખ ઇંદ્રપુરી જેવી, ગ ઇંદ્રપુરી એહેવો એ આક. ઘ ઇંદ્રપુરી એહેવી અક. ચ. ઇન્દ્રપુરી જેવી એ, ૨. ખ. લખણ જેતા, ગ લખણા જેતા, લાક. ઘ ચ જેતે, ૩ ખ. વર્ણ, વસે જાં વાસ. ગ વરણ અઢારે વસે તા વાસ. ઘ. વરણ, વસે તે વાસ. ચ. વરણ... સે જાહાં વાસ. ૪. ખ. વસત રત્ય સુભ બારે, ગ. વસત બધે. ઘ. વસંત બાધે, ચ. વસંત રીતુ સુભ બારે,

[૩૨ મી ચોપાઇ પછી નીચેની પ્રતોમા નીચેની પંક્તિ છે.–
ખ. નારાયણનુ મોહોટુ નુર   મા હરસીવ હાજરાહજુર.
ગ. નારાઅણનુ મોહુ નુર   હરસીધી રેહે હાજરાહજુ
ઘ નારાયણનુ મોહાટે નુર   હરસીધ્ય છે હાજરાહજુર
ચ નારાઅણુનુ મોહોટુ નુર   હરસીધ.........જુ]

૩૩ ૧ ખ આવંતી, સાખ શાહાસ્ત્ર દે, ગ સાહાસ્ત્ર સાખ દે, ઘ આવસતી,

સાખ સાહાસ્ત્ર કે, ચ આવસ્થી, શાખ શાસાસ્ત્ર દે, ૨ ખ પ્રયુત અજ્યાચીક, ગ અગનાહોત્ર અતી ઉતમ પ્રઉત અનીચીક, ઘ અગ્નિહોત્ર, પ્રયુત અજ્યાચીક ચ પ્રઉત અજ્યેચીક, ૩ ખ, સવા લાખ સાહાસ્ત્ર, વીખાણે વેદે, ગ. સવા લાખ, સાહાસ્ત્ર, વખાણે વેદ ઘ સવાલખ, સાહાસ્ત્ર ..(બાકીના શબ્દો ૩ જા ચરણના છે) ચ સવાલાખ, શાસ્ત્ર, વખાણે વેદે ૪. ખ સેહેસ્ત્ર, ભણે ભારથ ઘણુ ભેદે, ગ સુજાણે ભણે' ભન્થ ઘણુ ભેદ, ઘ ('સવાલખ તો સાહાસ્ત્ર' બીજા ચરણના શબ્દો ત્યાર પછી) સુજાણ ભણે ભારથ ઘણુ ભેદે, ચ સુજાણે ભણે ભારથ, ભેદે, ૫ ખ જોતીક, કે લખણુ લસે ગ જોતીક જાણે પુરાણુ અતિ લાઅક છે લખણુ લસે, ઘ જોતીક પુરાણુ અતી લાયક, લસે. ચ જોતીક, અતી લાઅક લસે ૬ ખ, વીપ્રર વસે. ગ અતી સુખ, વીસનાખ વીપ્ર ઘ અનીસુખ, બ્રાહ્મણુ વસે ચ અતીસુખ, વીપ્રો વસે ૩૪ ૩ ખ નીગમન, માનવ્યના મન ગ માન ચ નીગમન સઊ માનવીના ૨ ખ અધીપતન સહુને પુરે અન ગ અધીપતી પુરે સહુને આન ઘ અધીપતિ પુરે સહુને અન. ચ અધીપતી પુરે સહુને અત. ૩ ખ ચ અનુસારે વરતે લોક. ગ કરમ અનુસારે વરતે લોક. ઘ અનુસરે સહુ કરમે લોક ૪ ખ કોને, કે શોક, ગ કોને વાધીને, ઘ કોહોને ને ઓક. ચ. કોને બ્યાધી કે સોક ૩૫ ૧ શી કહુ, ગ. વણીક તણા સા, વીવેક ઘ તણા સા કહુ વવેક ચ તણો સો મહુ ૨. ખ એક ઔષધિ, ગ છે અધીક એક ઘ એક થકી અધીક છે એક ચ એક એકથી અધીક, ૩. ખ કેટલા વાહાણવટી, વિદેશ ગ કેટલા વાહાણવટી છે દેસ ઘ કેટલા વાહણવટી છે દીસ ચ કેટલા વાહાવટી છે વીદેશ ૪ ખ વેપારી ગ કઈ વેપારી નગરનરેસ ઘ કૈઈ વેહેપારી નગરનીવેસ ચ કઇ વ્યાપારી નગ્રનીવેશ ૩૬ ૧ ખ વોહોરે ઘાટ ગ સતધરૂમની વાહારે ચઢે ઘાટ ઘ સતધર્મ વોહોરે વાટ ચ સતધરમના વોહોરે ઘાટ ૨ ખ લે બ્રાહ્મણુને ગ સાચના લે બ્રામણુને, ઘ ન લેએ બ્રાહ્મણુને, ચ ન લેવે બ્રામણુ ભાટ ૩૭ ૧. ખ, લખમી વાસે ગ સહસ્ત્રે કોટીધજ પચ જે ઘર લક્ષમીને વાસ ઘ સહસ્ત્ર કોટિધ્વજ, લક્ષમી વાસે ચ જે ઘરમા લક્ષમી વાસે, ૨ ખ સદાવ્રતની સાખ ધીપતવત એ આસે ગ અધીમા નામ આસે ઘ સદાવરતની અધીપત વત અતી આસે ચ સાખ અધીપાપ મન આસે ૩ ખ લખપતિ લખ સાત કરે જે વાદે ગ લખપત વસે છે લાખ સાત, કરાતા વાદે. ઘ લક્ષવતા,

કરતા વાદે ચ લક્ષપતી લક્ષ સાત, કરતા વાદે. ૪. ખ સેહેસ્ત્રપતી, આઘ અક્રિચીત આદે. ગ. સાહાસ્ત્રપતી અઉત કંચંન આદે. ઘ. આદ અકચંન આદે. ચ. સૌ લોક આદ અંકીચીત આદે. ૫. ખ. નવ્રતેરી નગ્રી વાંધે જુજુવી જુગતે જાણીયા. ગ. નવતેરી નગરી વાસેખે જુજવી જુગતે સહુ જાણીઆ. ઘ. નવતેરી નગરી વ્યખે જુજુઆ જુગત્યે જાણુઆ. ચ. એ નવતેરી નગ્રી વાસે જુજુવા જુગતે જાણીઆ. ૬. ખ લખ સતર, કરે વણુજજે, ગ. લાક્ષ સતર કહુ વણજ કરે જે વાણીઆ. ઘ સાઉકાર લક્ષ સનર કહુ, કરે સહુ વાણીઆ. ચ લક્ષ સત કહુ, કરે જે વાણીઆ. ૩૮. ૧ ઘ. ખેડુ જનનો, ચ. ખેડુ જનને રૂડો, ૨. ખ. પામે, ગ પામે દેસમા, ઘ. પામે દશમા, ચ પામે, ૩. ખ એકવીસ લાખ એહેવા, ગ. અગીઆર, એહેવા હોળા ફરે ઘ અગીઆર એહેવા, ફરે, ચ એકવીસ લાખ એવાં હળ ફરે. ૪ ખ કોડેથી કરે ગ ઙ્ગ્ણી લોક કોડેથી, ઘ કેડેથી કરે. ચ કસીર્નર્મ કોડેથી કરે. ૩૯. ૧. ખ મહીપત્યવત કરે મન ઠાઠ ગ મહીપત મગ કરે ઠાઠ ઘ મહીપત્ય મંગા કરે જે ઠાઠ ચ મહીપત વાત કરે મન ઠાઠ ૨ ખ સેહેસ્ત્ર, ઘ બુધ્ધસાગર, ચ બુદ્ધસારા, ૩. ખ સૈહેસ્ત્ર, ગ ચૌઉદ ચારંણ ચતુરી ઘ ચઉદ ચ ચઊદ સહસ્ત્ર, ૪ ખ અતી, ગ અતી અતુરી ચ અતી, ૪૦ ૧ ખ ચારસે, ચોરાશી, ગ ચાનસે, ઘ ચાનસેહે, ચ ચાનસે ચકવા ચોરસી વાટ, ૨ ખ સાત સેહેસ્ત્ર, ગ સેહે તબોલી, ઘ સેહે તબોલિનુ, ચ. ..તમોલી, ૩ ખ ગ બસેમાર, ઘ બસેહેમાર, ચ બસેમાર, ૪. ખ બાણુ, અધકી ઓટ ગ બાણુ અદકી ઓટ ઘ. બણી, અદકી ઓટ. ચ. બાણું, અદકી ૪૧. ૧ ખ પચાંણુ પુઠે હોયે, ગ પચાણુ પુઠે હોએ, ઘ પચાણુ પુઠે હોય ચ પુઠે હોઅ ૨ ખ સખા, ગ સાક્ષા, ના, કોએ, ઘ સક્ષા પાર, ચ કોઅ, ૩ ખ અધકી સમરથ્ય એથી ઘણી, ગ. સમન્ધી ઘણી ઘ. અધકી, સમરથ્ય, ચ અધકી સમરથ એથી ઘણી ૪, ખ ઘ એહેવો, ગ. એવો, ઉજેણી ઘણી ચ એવો, ઊજેણી, ૪૨ ૧. ખ લશકર, તેહેની લહ. ગ સાક્ષા જેતી લહ ઘ આ પ્રતમા આ ચોપાઈ નથી. ચ. લસ્કરસંખ્યા તેની લહ. ૨ ખ કેહે, સખેપે કહુ ગ કેહે, સાક્ષે ગ્હુ ઘ આ પ્રતમા આ ચોપાઈ નથી ચ. કેહે, સક્ષપે કહુ. ચ પ્રતમા નીચેની પંક્તિ પણ મળે છે–" હઅ હાથી રથ પ્યાદા તણી છે ચતુરંગી સેના ઘણી. ૪૩ ૧. ખ હાથી હરોલે લાખ હીમ અબાડી હાલે. ગ. હડોલે, હુસેથી હોડે, ઘ.

છપો નથી ચ હાથી હરોળે લાખ ઉભઅબાડી માહાલે ૨ ખ નવરંગા, મદગરાતા, ઘ છપો નથી ચ ધજાનેની, ૩ ખ ચ ખનગ હજાર, વાજે ગ પાખગ પાક્ષ સહસ્ર, વાજે ઘ છપો નથી ૪ ખ સેઉસ્ર પર સુર ઘણા, ગાજે ગ. પર ગર ઘણા, ગાજે ઘ છપો નથી ચ પર સુર, ભારખાને ગાજે ૫ ક ઘણી લાહર બીજી, ખ સાહાડી સીતરે હજાર આગલ લાહાર બિજિ ઘણી ઘ છપો નથી ચ હાથી સાતેગ હજાર છે બીજી લાહાર રચી ગણી ૬ ખ હનમનારા હાથીયા તરતિમ સૈન્ય, ગ હલમતા હાથીઆ તરતીમ સેન વીક્રામ તણી ઘ છપો નથી ચ હનમનતા એમ હાથીઆ તરતીમ સૈન્ય વિક્રમતણી ૪૪ ૧ ક અનનખ, અગમી ગ અસ્વ અતી ઘ અસ્વ, અતી અરાહી ચ અસન અમનડ અતી અરાડી ૨ ખ લાખે મેડાગ સુર પુર પરાઠી ગ. લાખ વીડગ પુગ સુપુગ પરાડી ઘ પુર સુપુર પરાડી ચ વેડાગ સુગપુગમાણુ પગાડી ૩ ખ મુનનાની, કેઉમાણુ, મુની ઘોડા ગ. મુનનાની, કેઉકાણુ વણા ઘણા મુરે ઘોડા ઘ કેઉ ાણુ, મુરે ઘો । ચ મુનતાની કેઇકાણુ ઘણા મુની છે ઘોડા ૪ ખ. પક્તિ નથી ગ ગાત્રોગ ની ચ ગગાજલ સમતુલ મુ ધ અમુનક જોડા ૫ ખ એઉવા અસન અની સોભતા વ ક, વખાણીયે ગ ઝર પાક્ષર ઝવેર જા । વેડાગ વખણીએ ઘ ઝીણુ જરેગ જડા વાકા વખાણીયે ચ. હીરે જડીત્ર પગ્રુણુ છે વીધ વીધે વેડાગ વખણીએ ૬ ખ કનપના પાચક નાખ પરમાણિરે ગ. કનપન નાખ પામે પરમાણુએ ઘ કવિ સામલે કનપના, પરમાણીએ ચ સામને લક્ષ પાસગ પ્રમાણીએ ૪૫ ૧ ખ સેઉંસ્ર પ્રધાન દવે ગ. પચ, દવે દાઆક ઘ દેવા દાયદ ચ પ્રધાન દાન દેવે, દાઅક ૨ ખ સેઉંસ્ર પુગ નખણુ ગુણુનાય ૨ ગ રાણજુર પુરણુ લખણુ ગુગુ નાઅકા ઘ પુરણુ નખણુ ગુગુ નાયક ચ પુગ-લક્ષગુ ગુણુવાઅક ૩ ખ સામદ, ગયોત, ભણિજે ગ સામદ ગએ, ભણીજે ઘ સામદ ગઓ, અણીજે ચ ગઓત ભણીજે ૪ ખ. સેદસ્ર ગુણરત ગણિજે ગ સદસ્ર નગરત ઘણા ગુગુરત ગણીજે ઘ. ચ સહસ્ર ગુગુનત ગણીજે ૫ ખ દીર, દીર ન ડાહ્યા દાખિરે ગ દીવા દાદા દાખીએ ઘ દીવાન ઘણા દાના દાખીએ ચ દીવાન ડાહ્યા દાખીએ ગ દીવા દાદા દક્ષીએ ઘ. દીવાન ઘણો દાના દાખીએ ચ દીવાન ડાહ્યા દાખીએ ૬ ખ વછગ વિસ ભુપત વિક્રમ વિખાણિયે ભુપન વીક્રામ ભાખીએ ઘ. ભુપતય, ભખીએ ચ વીસ હજાર ભાખીએ ૪૬ ૧ ખ. અગદરા અારમપાગ બોડો વિધિ ગ. અગછરા અપર પાર વીધ

વીધે. ઘ. અત્રછરા અપરમપાર નાટ્યક-ચેટક વીધ વીધ. ચ. બહુ વીધવીધ. ૨. ખ. પંક્તિ નથી. ગ. ખાસ ખેલ રંગરેલં રાજસ-ગુણ રીધરીધા ઘ. મેલ રાજા સુરીધ. ચ. મેલ રા...ધ. ૩. ચ. કરે જેકાર, ૪. ખ. ચાતુરી, ગ. હાઠ અહેનીસા, ચ. ત્રુટક પંક્તિ છે. ૫. ખ. આનંદ અતી અતી, ૬. ઘ. રામરાજ્ય સરીખડો, વીક્રમ તણો ચ. ત્રુટિત પંક્તિ. ૪૭. ૧. ગ. મુઠી માંહી મુકી ઓહોએ જંમ. ઘ. મહડી જ્યમ. ચ. ત્રુટક પંક્તિ. ૨. ખ. ઘ. વીખાંણુ, ૪. ખ. રહીઆલુ, ૪૮. ૧. ચ. દુખીઆ જાંહાં. ૨. ચ કેહે તાંહાં. ગ. કરસો તંમે જાવાનુ સુખ. ૪૯. ૧. ગ નગર ત્રંબાવટી, ચ નગ્રીનુ ગુણગાંમ. ૨. ખ નીરમલ ચાર છે, તેહનાં નાંમ. ગ. ચાર તીનં છે, ચ. ચાર, ૩. ચ. કનકાવંતી, રૂપવંતી. ૪. ગ ઘ ચ. ત્રંબાવટી. ૫૦. ૧ ખ છે નામ ગ ખાંભાવટી, ચ. ખંબાવતી ૨ ખ આદ્ય ભોમ દેવસ્થલ-ઠાંમ્ય ગ એધ ભોમ, ચ આદ ભોમી દેવસ્થલ હાંમ ૩. ખ ગ મહીસાગરના ચ મહીસાગરની ભારે તીર ૪ ગ તીરથના આભરંણ. ઘ. તીરથના છે ચ તીરથના આવે નીર ૫૧. ૧. ગ. કોટીધજા, ૨ ગ લખવના, ચ લેખા વના, ૩ ખ વાહાણ-વટી, ગ. વહીવાટ વેપારી ૪ ખ અક્ષખત્ય ૧ દંતોશા કા દો. ભાર પૃ ૪૦૪ ॥૫૧॥ ૫૨ ૧. ખ વાણુ ગ વીદેસથી આવાં, વાણુ ઘ ચોપાઇ નથી ૨. ખ ઉદયો ભાંણુ ગ ચ. ઉદઓ. ૩. ખ કુંવરચંદસા, ગ. કુંવરચંદસાહા નીરગુણ નેટ. ઘ નગર-ગુણ નેટ ચ, કામલચંદશા ૪ ખ તેહને સપુત ગ તેહેને ડાહ્યો પુતર એક, ચ ડાહ્યો સપુત દ તોશા. ૫૩. ૧. ખ. ચ. સતી. ગ. ઘેહેર ઘ. ઘેર. ૨. ખ. ધર્મ તે પાલતી ગ. પ્રતિ-વ્રના નીત ધ્રંમ પાળતી. ચ. પ્રતીવ્રતા ધર્મ તે પાલતી. ૩. ખ. ઉગા, ગ. ઘણાએક પુનનો ઉગો શુતર. ઘ. ઘણાક, ચ. ઊગા સત્રુ. ૪. ગ. પાંમો પદંમણી, ઘ. પદ્મની, ચ. પદમની, ૫૪. ૧. ખ. બતરીસ લખણો, ગ. બત્રીસ લખણો, ઘ. બતરીસ-લક્ષણ, ૨. ગ. ભારે ભુપ, ૩. ખ કુંકુંમલોલ સરીખી કાય. ગ. કાકોલલોલ સરીખી કાય ઘ. સરીખિ. ચ. કુકુમલોલ સરીખી કાઅ. ૪. ખ. લખણુ, રાયે. ગ. લક્ષણુ, રાઅ. ચ. અ. ૫૫ ૧. ખ. ઘ. સાહાવટ નાવટ કેરુ, ગ. સાહાવટ નાવટ કેર રૂપ (રૂપ'ની નાચે 'નુર' લખ્યુ છે.) ચ. સાણુવટ, ૨. ગ. પુન પ્રતાપ ઘ. પુન્ય-પ્રન્તાપ, ૩. ખ. જાણે, દેહ. ગ. જાંણે, દેવસી દેહ. ઘ. જાંણે કોઇ, ૪. ખ. ચ. નારાઅણ, છે, ગ. નારાઅણ ઉપર બહુ જોહે ઘ. છે, ૫૬. ૧. ખ. ચતુરવીધા,

ગ. ચડેદીદા, ઘ. પરમાણુ, ૨ ગ બત્રીસનખણુ, પ્રેમરશ, ઘ. પુગણ પીધો ૩ ખ અતીસે, અંશ વંશ શુભ, ગ. અનીસે, સગ રુડી ઘ ચ અતીસે, ૪ ચ બહેકે ખાસ રસ પર બેસે પ્રીતે ૫ ખ બોહોતેરી બુન ગ બોતેરી બુધ,

*છપન ક્રોડ ટકા ઘેર રોક   વશ વરતે નગરના લોક
દેશ વિદેશ દુકાનો ધણી   આવે ઉપજબાર તણી ।।૫૭।।

બુ કા. ભા. ૨. પૃ. ૪૮૪. ૫૭* ૧. ગ નાત તણો. ૨ ચ દોલત ધણી. ૫૮ ૨. ગ વસે સહુ નગરમા લોક. ૩. ચ દેસ વીદેસે દુકાનો ધણી ૪. ચ આવે ઉપજ બંદર તણી. (આ શ્લોકમા ૩ અને ૪ ચરણો માત્ર ચ પ્રતમાજ છે.) ૫૯. ૧. ગ સેહે સાત ચ સે સાત ૨. ખ વીખાણુ. ૩. ગ ઘ ચ ૨થ ગરથ ઘણો ઘેર. ૪. ગ ભુગલ સમ્દ, ઘ. ગેબી ઘેર. ચ. ગેબી તે ૫ ખ વાહાણ વીસ વિશે ગણ્યા હશે રીશા કાડી ફરે ગ વાહાણ વીસે વીસ ગુગુ ઘ વાહાણ વીસ વસે રહ્યા, ચ વાહાણની વીદેસે ઘણા બૃ કા દો મા અહીં બે પંક્તિ વધુ છે (છપાઈ પ્રમાણે ઉપર ખૂટે છે) –

નાવે ડહાપણ કીધ   ના આવે વિદ્યા ભણતે
નાવે કરતે કૂડ   નાવે ગુણ જ્ઞાન ગણતે।

દશે દીસ કોડી કરે. ૬ ખ દ તોશેઠ, વણજકોટિ ગ દેસાવળ, વાહાણ કોડી એના વસે ફરે ચ દ તોસેઠ દેસાવરી, વણજ કોટી એહેવા કરે ઘણા ૬૦ ૧ ક પહેલુ ચરણ નથી ખ પ્રતનો પાઠ અહીં ઉમેરવામા આવ્યો છે. ગ. ના આવે, ન આવે વીદા, છ ડાપેની ૨ ક પહેલુ ચરણ નથી ખ પ્રતનો પાઠ અહીં ઉમેરવામા આવ્યો છે. ગ કરતા કુડ, ગુણગાના ગણીના. ૩. ખ વેહે દેહ, ગ ગાય વીદેસ, વેહે દુ ખ ઘ ગયે વદેસ, દેહુ, ૪ ગ તજે સુખ દુખ ને ભુખ ઘ સુખેદેખે ૫ ખ પ્રક્રમ પરવશે, ગ પ્રાક્રામ પ્રસેન ન ઘ પરસેવના, છ પરસેવના લાચ થીકી. ૬ ખ છ કરમસચા થકી, ગ લક્ષમી લેહસે, કામ સાચા થકી ઘ લક્ષ્મીતેહેર આવે, જો હોય કર્મસચા ૬૧. ૧. ખ નચ્ય જાય, ગ કહુ ના જાએ, ઘ કહુ ન જાય, મેહેન્યત, છ કહુ ન જાય. ૨ ખ ચીતમાયં હેને પ્રાણીપત પાગે ગ પ્રાણીપત પાગે, છ એહેજે ચ્યાહ, ૩ ખ કોસર. નન્ય, વાવરતા ધાહાડી ગ કોસાર, ઘ છ કોસરં, નન્ય રેહે, દાહાદી ૪ ખ ચરણ નથી ગ દે, ગાન ણા ('ના'ના અર્થમા) ઘ છ દે, દાડી કે દાહાડી. ચ પર પચે નવ રેહે, નવ રેહે ઘરમા

ગાડી. ૫. ખ. કરો, માં એહની માંણી મમતા, ઘ એહેની, ચ. કરો માં, મમંની. છ. અક્ષરો ભૂંસાઈ ગયા છે. ૬. ખ. લક્ષ્મી તે રહે, રેખા જે, ગ. સંમલ કેહે, કરંમની. ઘ. જો કબુલ રેખ હોય કરમની. ચ. રેખ જે, છ. લક્ષ્મી રહે, ૬૨. ૧. ખ. લીલાલખમી લેહેને, ગ. ઘ. ચ. લક્ષમી, ૨ ગ. વાધી ઘેહેર. ૩. ખ. ચ. કોટ, કરે કલોલ. ગ. કોટી, કરે કલોળ. ૪. ગ. શ્રુતને, થઆં છે, ચ. થઆં છે, ૬૩. ૧. ખ. જાંહાં જાહાં વીવાની, ગ. જહાં જાંહાં વેહવાંરની, ઘ. જાંહાં વીહીવાની, ચ. જાહાં વીવાની છ. જાંહાં વિવાની, ૨. ખ. ગ. માતને તાત. ચ. માત નેં તાત. ૩. ખ. ધણાંક, આવ્યાં, ગ. ધણાંએક સીફલ, ઘ. છ. ધણાં સીફલ, ચ ધણાં શ્રીફલ, ૪. ખ. ઘ. ચ. પરણાનિ, ગ. ના કરે પાંણીની પેર. છ. પ્રણાની પેર. ૬૪. ૧. ખ. ગ ઘ. પંચાસ, ચ. શો, છ. પાંચસે; ખ. ચ. ઠેકાંણે, ગ છ. ઠેકાંણાં, ઘ. ઠેકાણાં; ૨. ખ. ના અખર કહો નીજ નામ, ગ. ના અક્ષર બીજુ નહી નાંમ, ઘ છ. ના અક્ષર કહે નીજ નાંમ, ચ. ના અક્ષર કેહે નીજ નામ; ૬૫. ૨. ગ. ઘ છ. વાહીવા, ચ. માં ૬૫ થી ૧૦૮ કડીઓ નથી. ૬૬. ૨. ગ. કેરી જાર ખાસા ખેલ દલ દાવે ૬૬. ૩. ખ. દે દુખ દીલ, ગ. દેવે ખાપણ, ૪. ખ. ગ. ઘ. અન, ખ એકથી તો ઘર ભંજે, ગ. એક રાંડથી ઘર ભાંજે, ઘ. ચ. ઘરડેથી ઘર ભાજેપૂ. ૬. ખ. ભાગ થકી તો ભંગ્યની મલે. ગ. મલાં ભગે જો મલે, ઘ. મેહેલાં. ૬૮. ૧. ખ. ડાહી જો રીત્ય. ૬૯. ૧. ઘ. છ. કંન્યા. ૨. ખ. જે કો પ્રેમદા ગ. જે પ્રેમદા, ઘ. છ. જે પ્રેમદા પ્રાત્યે પુરૂષસુ બલે; ૩ કુઅર પારખુ તેહેતુ કસુ. ખ. ગ. ઘ છ. ૭૦. ૧. ખ. ઘ. આધ અષાડો, ગ. આવે અસાડી, સરવે વખાણે; ૪. ઘ હોય ખાખુલ્ય. ૪. ખ. તે ભેલાડે, ગ. ભાગે, ઘ. ભેલાઈ ભાંજે; ૫. ખ. ને ગોગડી લાભ સુત વછેરો જાંણિયે. ઘ.ખ.માં 'કોક' શબ્દ નથી નીપને તો, ગ. નવી જનસ ને નીપજે વખાંણીએ, ઘ. નીપજે. ૭૧. ૧. ગ. કો નાં, ૨. ખ. કુઅર પારખુ તેહેતુ કરો, ગ. ઘ. કુંવર વિચારી તે. ૭૨. ૨. ખ. વિસ્તારી; ૩. ગ. ઘ ધાઓ; ૭૩. ૧. ખ. ધાયો, ગ. ઘ. ધાઓ; ૭૪. ૨. ખ. ગ. ઘ, કુલગોર. ૪. ખ. લખિ ધ.યો એક ઉભો કરો, ૭૫. ૨. ખ. સંગ વીહારે સુણ, ગ. સાંગ વેગી રે સુણ. ઘ. સંગ વડા રે સુણ, ૩. ગ. જંમ કરંણ દાંનકરણે કરાં ૭૬. ૧. ખ. જાયે. ઘ. જાય, ગ. જાવો વલગો; ૨. ખ. દંતુસણ, ગ. ઘ. દંતુસર, ગ. અલગો; ૩. ખ. ચડે મેરૂ. ગ. ચોહ મેરી ગીરી મદી. ઘ. ચઢે ગીર મેરમાંહ, ખ. શીશ જઈ સિંહ

વલગે. ગ. સસી જઈ સહીને બેસે. ઘ. સસી; ૪. ખ. ગ. ઘ. અરણુવ જલ. ૫. ખ. ઘ. ત્રોહો, ગ. તોહી વેલ તાનથી તપે; ૬. ગ માં 'ન' નથી. જે નારિ, ૬. ઘ. સાંમલ કહે સરવે ખરુ પણ. ૭૮. ૧. ખ. જોયો, ગ. જાએ; ૩. ખ. ગ. ઘ. રહે; ૪. ખ. ગ. ઘ. કેહે. ૭૯. ૧. ખ. કો સખી; ઘ. સાક્ષ; ૨. ગ. આખો દીવસ બ્રાંમણ ભંણતો ફરે, ઘ. ભણતો જાય. ૭૯. ૪. ઘ. જુએ, ખ. મેહલ્યો ગવં. ૮૧. ૪. ગ. દખસણ. ૮૨. ૧. ગ. પાસીએ. ૮૩. ૧, ખ. ગ. ઘ. રાંમ; ૩. ક. જોગ્ય જોગ્યની; ખ. જુવતી જોયે, ગ. જોગ જોગણી જુગતે જોયે, ઘ. જોડ જોડની જગતે જોય. ૮૪. ૩. ક. ગંધારૂં. ખ. ધંધવતી ધંધારુ ગાંમ, ગ. ગંધાવહી. ૮૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. જાતોં'તો. ૮૬. ૨. ક. જડર. ૮૮. ૩. ખ. કરમેં મારીયો; ૪. હૈયેથી હીમત હારીયો. ૮૯. પહેલા બે ચરણ મૂળમાં પણ નથી અને ગ. ઘ. માં પણ નથી. પરંતુ ખ માં એ મળે છે. જે નીચે આપી છે. ગ માં ચોથું ચરણ પણ નથી. આંખે આંસુધારો પડી ગલુ બંધ ન બોલે ઘડી. ૯૦. ૧. તે. ૨. પરજ્ઞસ; ૯૨. ૩. ગ. પંચ. ૯૪. ૧. ક. કાલ. ૯૫. પછી ખ. માં બે શ્લોક વધારે છે તે નીચે આપ્યા છે.

૯૫. અ મને આશા મોહોટી હતી   જે થાશે માહારુ કાંમ
        જજમાંનને રાજી કરુ   આપે જાજાં દાંન.
    બ. કાંમ તેહેનુ પણ નવ થયુ   નવ પોહોની માહારી આશ
        મારે મંદીર શુ જવું?   નીશ્ચે થયો નીરાસ.

૯૭. ૧ ગ. લાવો ગોર કાગળ જોઉ. ૯૮. ૪. ખ ગ. ઉતારણ. ૯૯. ૨. ખ તે, ગ માં પહેલા બે ચરણ નથી. ૧૦૦. ૨. ખ. ગ. ઘ. છાપ ૩. કુશ નથી ૪. ક. આપેઆપ. ૧૦૩. ૨. ગ. ફેરો. ૧૦૬. ૨. ક. દમંતિ. ગ. દંમતિ, ઘ. દમતિ. ૩. ક. લાખણી; ગ. ઘ. ગુણસાગર સલક્ષણી. ૧૦૬. પછી એક શ્લોક ખ. ચ. મા વધારે છે. જે નીચે આપ્યો છે.

૧૦૬. અ. અડધો ધાપો એણીયે   પુરો કીધો કોડ.
        સંસારમાં નહી એ સરખી   એ જુવતી કેરી જોડ

૧૦૭ ખ ચ. રુપ કહુ હુ કેટલુ   કેહેનાં નાવે પાર
        વિરંચી કર આપે ઘડી   આપે એક જ નાર

૧૦૮. ૧. ચ. માંગ. ૨. ખ. ચ. વરણાવ્ય. ૧૦૮. ૩. ગ. રૂડું. ઘ. ઈંડુ, છ

મદમોહન ૪. ખ ગ ઘ ચ છ નેન ક અસુલે. ૫. ખ ગ ડાડમની ઘ છ ડાહડામની, ચ ડાઢમકની, ૬ ખ ચ ભાગ્ય સુભાગ્યે ભામની તે તુજને ભદ્રા મની, ગ ભઇ ભની ૧૦૯ ૧ ખ ચ અ ન, ઘ છ અતીવ કો, ૨ ખ ચતુરા ચારુ ચણુ‌ ૨ ભા શુભ દીસે રૂપે ગ ચેહેન, ચ ણુદ રૂ ભા, ચ ચતુગ, ચારુ, ચીત, 'ચીણુ' શબ્દ નથી, ૩ ખ ચ અધુગ મધુગ, પગ્વાલ ઉજ્જન પુરણુ પાણી ૪ ખ કોનનન, ગ કોએલ ગોલે, ઘ છ કોલ્યવત ચ કોકીનત,૧૦૯ ૫ ખ અતિ સુદગી કવી કો ન જાએ કલી, ગ સુખદાઇ કની એ ક્રમ જાએ કલી ઘ છ કમ જાયે, ચ અતી સુદગી કોથી નવ જાએ કની, ૬ ખ ગ એ તુજને, ચ ભામની ભદ્રા મલી ૧૧૦, ૨ ખ વગ પોયણુ. ખ ઘ જાણુ મે નેહે નખી, ગ જાણે મે આજ મેહે નરખી ચ જાણી મેહે એહને નરખી, ૪ ઘ છ સહેમત, ખ રાલિ, ચ ચાલે ૫ ખ ઘ છ નાભ, ઘ છ તણુ, ગ નક્ષણુવત ૬ ગ કરી, ગ ઘ ચ મેહે ૧૧૧ ૧ ખ ગ સદીનકી, ૨ ખ. વાસની, ચ વેલ વાસાની વાની ૩ ખ ઘ ચ છ ભામની ગ ગુદલી ભામની ભારે, ૫ ખ ચ જાવક ગગ જુવતી જડી, ગ નખમ, ઘ નીવ, ૬ ખ ઘણી વીધે વીધાતાએ ઘડી, ગ ઘણીએ વીધેથીધે ઘડી, ઘ છ ઘણુ વીધવાધે ઘડી, ચ ઘણી વીધી વીધીએ ઘડી ૧૧૨ ૧. ખ ગ ઘ ચ છ રૂપ સાભની રીતે ઘણુ ૨ તોલ ઘણુ તે તરુણી તણુ, ઘ છ મા ૩ જુ અને ચોથુ ચરણુ નથી ૧૧૩ ૧ ખ ભીડ, ગ છ ભાવટ, ૨ ચ મની હેતે ૧૧૪ ૩ ખ જગદોરા, ગ ચ જગદોરી, ઘ છ જગદોરે, ૪ ખ ચ કેરા ચીર, ઘ છ ના તો ચીગ ૧૧૫ ૨ ખ ઘ છ વસત મોકની, ઘ છ વીહીના, ચ વસત મોહલો ૩ ઘ છ લાખીણુ સાર, ૪ ૧૧૬ ના ૩ જા ચરણથી ૧૧૯ ના બીજા ચરણુ સુધીના શ્લોકો ઘ છ મા નથી ૧૧૬. ૪ ખ ગેમી ઘસે, ચ ગેમી ઘસમસે ૧૧૭ ૧ ખ ચ દેશવીદેશે વાહાણુ, ૨ ખ ચ ખાત, ગ ખરી વાત સમત વખાણુ, ૩ ખ ચ બહુ માજ, ૪ ખ ચ પુન્ય સરોવર બાંધે પાજ ૧૧૮ ૨ ખ ચ મરે નહી લડ ૧૧૯ ૧ ખ કોગી ધજ, ચ કોગી ધ્વજ. ૩ ખ ઘ વાણીયો, ગ ચ છ વાણીઓ ૪ થુ ચરણુ ઘ મા નથી ૧૨૦ ૧ ખ રુડો દામ પ્રથવી પર ન્યો, ચ રૂડો દામ પરથવી પગ રચ્યો ૪. ખ મનસાગીધ દીધા બો માન, ચ મનસાસુધ દીધા બહુ માન ૧૨૧ ૧ ખ ગ ઘ ચ છ ગીહા, ૪. ખ છ વાત ૧૨૨ ૧ ખ ઘ છ

નાસ, ગ ન નાત, ઘ રીત જ ૨ ખ વગને, ગ ઘ ચ વરગએ, છ વગરાયને છ મા ૩ જુ ચરણુ નથી ૧૨૪ ૧ છ લસ ગરજ સામગ, ૨ ન તે મારે મન સેહેન, ૩ ગ તુ એનુ ૪ ગ છ મોહોટા તાવજો મેહેલ ૧૨૫ ૩ ખ મન થકી, ઘ માનથી, ૪ ખ ઘ સગે આપણુ કામ ચ છ મા ૧૨૬ મો દુહો નથી ૧૨૮ ૨ ખ આપાવો એ વાસ, ગ ઘ ઓપાવો એ અવાસ ૧૨૭ ૪ ગ જે આવે ૧૨૮ ન છ મા નથી ૧૨૮ ૧ ખ ઘ કરાવજો, ગ કર્યા ૩ ઘ અમ ઘેર આવો કામની ૧૨૯ ૩ ખ ઘ માનની મહીઅર મેહેરે રહી ૪ ખ વ આવ્યા સ્વ વહી ૧૩૦ ૨ ખ ગ બેહુ માબાપ, ઘ ન છ બેરો છે બાપ

ન મરસ્યો માહરી ચિંતા લેશ પથ વેગરા છે પરદેશ
અણુઆણ્યા પણુ નહી કોસાથ એહવી ૃરા ધરુ છુ હાથ ॥ ૧૩૨

૧૩૪ ૨ ન તે પગ પાલે પથ જ વલે ખ ઘ માં ૧૪૦ અને ૧૪૧ ના છેલ્લા બે ચરણુની વચમા બીજા વધારાના ચરણો છે તે નીચે આપ્યા છે

૧૪૦ ગ જાણુ સરવ વેપાર જ કરી ઘર સોનુ આપુ ભરી
નામુ લેખુ જાણુ અનેક વેહેપાર સરવની બીધી વીવેક

૧૪૨ ૨ ખ ઘ ચાદર રાખે, ગ ચાકર દાડી, ૩ ખ ઘ વેહેવાઈનો ૧૪૩ ૪ ખ ગ મસારો, ઘ મુસારો ૧૪૪ પછી ખ ઘ મા એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે

૧૪૪ ગ જો મુજમા કાઈ આવડ હસે તો સઘે શેઠજી સારુ થશે
નથી ગુણુ જાણો ભાઈ તમો તો સો મસારો માગુ અમો ॥

૧૪૬ ૪ ખ ન ૬ ન છ ઓ ૧૪૭ ૪ ખ ઘ કાયર ચીત ચીતાયે પથ, ન ચતન ચીત જોવા આવો ચત ૧૪૮ ૨ ખ ચેની એમ મગર વાણીઓ ન ચેની એમ જેમ ઠર તાણીઓ ૧૫૦ ૨ ખ ગ ન એક મોહોર ૧૫૧ ૧ ખ ચ પસતાગીઆ વેચે બહુ સારુ ઘ છ મા ૧ નુ અને ત્રજુ ચરણુ જ નથી ૨ ખ ચ પાઠ ૩ ખ બાગન જો ઠાયે ૪ ખ ગ તમ પોયતો ગીજે કરે, ગ રા તમ ઘરી પોતે કરે, ઘ છ રાસ બ દાઢી પોતરે મરે, ચ તરતીબ પોહોચતા ગીજે કરે ૧૫૨ ૩ ૪ ચ ઓ ક ગ ઘ છ મા નથી ૧૫૩ ૪ ખ ચ રગ ૧૫૪ ૨ ખ ચ જોર જસ જગથી લીજે, ઘ છ ઘણો જસ જગથી લીજે, ૩ ખ ચ જરે જસ જગ દાતા જગ દાવો, ૪ ખ ચ જગથી પામે

જોખજરથી આઘા આવો, ૬, ખ આવે કે રેહે, ગ હ્વીઉ પીએ કરો કહી, ઘ છ અપાએ કરે, ચ અપાએ કે રેહે ૧૫૫ ખ ગ ઘ ચ છ નગ ૧૬૦ ૨ ખ ગ ઘ ચ છ જાય, ૪ ખ ગ ઘ ચ છ ખાય ૧૬૨ ૩ ખ ગ ઘ ચ છ કરુ ૧૬૬ ખ ચ ઘડી ચારમા મારી ચોટ. ૧૭૧ ૨ ખ સહી વાણોતર, ગ ને વાણોતર, ઘ તુ વાણોતર, ચ તે વાણોતર ૧૭૪.ઘ છ મા નથી ૧૭૪, ૧ ખ ખાંગે, ગ પડો ખેસે, ચ પારખી લે ખરો ૧૭૫ ૨ ખ ગ ઘ ચ છ લોભે ૧૭૬ ૨ ચ ખોટ ન જાય કે ખાય ૧૭૭ ૩ ખ ચ લાગ્યો પોઠ ગધારમા, ગ લાવે પોર તુ ગાદરે, ઘ છ લાવ્યો પોઠી ગાદરે, ૪. ખ ચ ઉતરો ગાદરે ગામ, ગ ગુણ ગધારે ગામ, ઘ છ માડુ ૧૭૮. ૪ ખ તેહેના માલ ભોગતારી તમો ૧૭૯ ૨. ખ ઘ પાગ્રણ, ગ પેહેરણુ પગરણ ચ પગરણુ છ પ્રાગ્રણ. ખ ચ મા ૧૮૩ પછી એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે

તમે કામ મુરખનુ કરૂ　　　માહારૂ ઘર તો અભરે ભરૂ
ભના વાણોતર કરમે મના　　રલી રોટલા ખાતા ટના ॥૧૮૪ અ॥

૧૮૪ ૩ ખ ચ ચોકસ બેસો ચાકલે ખ ચ મા ૧૮૫ પછી એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે

મો ઠેકાણે ગખજો　　　ભાખજો મીઠી ભાખ
પારખને મે પ્રીછ્યો　　સર્વે વાતની સાખ॥૧૮૫ અ॥

૧૮૯ ૪ ખ ગ ઘ ચ છ પરઠણુ ૧૯૫ ૩ ખ ઘ ચ બે ચારેક, ગ છ બ ચારેક ૧૯૬ ૩ ખ સુરજખ રૂધી શરજખ સરવનો, ગ સુરબક આધી ઘ છ સુરનક આધી ચ વ્યાપાર રૂધી ૧૯૭ ૧ ખ ચ બધી કરીશુ બહુમની ગ ઘ છ કરશુ બહુ ૧૯૮ ૧ ખ ચ કરગરી, ગ કેહે તાહાડીને, ઘ છ કરડો થઈ, ૨ ખ ગ ચ લેયખી નથી એ વસ્ત ખ ચ મા ૧૯૮ પછી એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

બધુ બગાલે મોહલુ　　　દાણેદાણો છેક
પદર પોહનો ખપ પડો　　તેહેમા આવી એક ॥૧૯૮ અ॥

૧૯૯ પછી ખ ચ મા ચાર દુહાઓ વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

રેડીએ જઈ રાજા કને　　કરીએ એહેનુ સુન
લુટી લેસે લખપતી　　　ફજેત થએ એ કુલ ॥૧૯૯ અ॥

શાણો એક સમજુ હતો રૂડી જેહેની શાખ
તોલ નહી એ તમ તણુ વાત અહીથી રાખ ॥ ૧૮૮ ચ ॥

જાસુ જે દરબારમા રસુ ઝાઝું જોર
મેહેસુલ ભરસે એ માનતુ તેહેનો માને તોર ॥ ૧૮૮ ક ॥

બોલબાલા એહના થસે જસે આપણી લાજ
માટે મનીયે એહન ડગીયે એહવુ ગજ ॥ ૧૮૮ ડ ॥

૨૦૧ ૩ ખ ઘ ન છ લયુ ૪ ખ ઘ ચ છ લેવુ ૨૦૩ ૪ ગ દુરબનીની, ઘ છ મેહે આપુ દુબનીને સાથ, ચ કુ સમજો દુબનીને સાથ ૨૦૪ ૩ ખ ગ ઘ ચ છ ન ગ્રહી ઉણુમ ૨૦૫ ૧ ખ ચ ઝનઝન ણુ, ગ ઝનહલ ઝન, ઘ છ ઝનઝનાટ ૨૦૬ ૩ ઘ છ દેશપતી તો, ૪ સઉએ લો ૨૦૭ ૨ ખ મા 'ચિત' શબ્દ નથી, ગ ઘ ચ છ ત્રિસ ૩ ખ ગ ઘ ચ છ ગુણને આગલ, ૬ ખ સાચજો ૨૦૮ ૪. ખ ઘ છ જો રેહે હસને આગે, ગ ના રેહે હસ આગલે, ચ જુએ પણ હસ ન લાગે ૫ ખ ગ ઘ ચ છ ગ્રા ૨૧૧ ૨ ખ સુરો ન ગ ચ સુર ન ઘ છ સુરનર, ૪ ખ જિ યો, ગ ઘ છ જેહેવો, ચ ઢવો ૫ ખ ગ ઘ ચ છ મોતિયો, રતનો, ગ્રે' નથી ૨૧૧ પછી ખ ચ મા ત્રણ છપ્પા વધારે છે

એખે અમર મરત નાહાના કેઈ દીઠા ઘરડા
નાગો પેહેરે વસ્ત્ર વાઘ સઘ કુતરે ડરડા
પરવત ડુગર પરદેશમા મગલ દીઠો છે દુણીયો
સતોળ અધકુ ખાય ગ્રાસદી ગ્રે છે સણીયો
દેયાલમાહે દેવા નહી ખુશાલ રોતા ફરે
સામન નામ પનોતીયો કે લાખ કુઆરા મરે

કુમેર નામ કહેવાય દિઠા તે ગાઠે ખાલી
ઠરે ઘરમા બહુ પાપ નાહાન ઘણા ઘર ઘાલી
વાઘારો રાખે બહુ વેર બોરૂ ગ્રુ બહુ મોટો
લગી કરે વેપાર બોગી બીખંતો દિઠો
ઘેરો જાયે છે છેતરી બનીયોજી હારી જગે
ઝડા કે કુડા કુદલ સામલ કે નામે શુ થશે ॥ ૨૧૧ ચ ॥

હાથી નાંમ કેહેવાય બીહે ઉંદરને આડે
કપુર કાલો હોય સાંમલો વપુ શુભ વાદે
રૂપો હોયે કરૂપ ભુષણમાં દુગણ ઝાઝાં
કરપાલ રાખે કુડ ભુપત્ય કૈઇ વેરે બાજાં
આશા ઈછા ઓલગ કરે કલંક નીરમલ શીર ચદે
ફેગટ ફરે કૈ જોઈતા સાંમલ કેહે નાંમને સુ અડે ॥ ૨૧૧ क ॥

૨૧૬. ૩. ૪. ખ. ચ. ભદ્રા આગલ દુબલી ગયો કેહે વાત જઈ ઊભો રહ્યો. ૨૨૦. ૩. ચ. માં નથી. ૪. ખ. ચ. પાપી હાથ ઘસંતો જશે, ગ. હમણાં ધરવ મેહેલુ તે જશે. ૨૨૧. ૪થું ચરણ ગ. માં નથી. ઘ. છ. માં ૨૨૩ ના પહેલા ત્રણ ચરણુ નથી. અને ૨૨૪ તું ૨ જું ચરણુ નથી. ૨૨૩. ૨. ખ. ચ. ગામ ગ. ૧. ૨. બેઉ જણુ ગઆ મંદા માહે વાત કરી છે આપે તાંહાં સાંન ફરી વણઝારા સાથ ત્રીજું ચરણુ નથી. ૨૨૪. ૪. ગ. વંણજારે ભદ્રા દીઠી તાહારે. ૨૨૭. ૧. ખ. ચ. નાર; ૨. ખ. ચ. પનોતો સાર, ગ. ઘ. છ. નાર; ૪. ખ. ચ. તેહ. ૨૨૯. ૪. ખ. ચ. નાહાંતાં શોભાવે, ગ. નાહે સો હાથે અંગ, ઘ. છ. નાહ્ય સોભાવે અંગ; ૨૩૦. ૧. ખ. વાત, ૪. ખ. ચ. સુખે સીધ પંથે કીજીયે. ૨૩૧. ૩. ૪. ખ ચ. દુબલી તાહારો હુ વેચાણ જિવત-દાંન દીધુ જમ જાંણુ ગ. ૪. જીવ તે તુ રાખુ ઘ. છ. જીવ રક્ષણ તેતુ. ખ. ચ. માં એક ૨૩૧ પછી એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

દુબલી તાહારો ચાકર રહુ મન મહુ તે માટે કહુ
માહારો જીવ રાખણુ તે તુહ તે પ્રીત્યે બોલુ છુ હુ ॥ ૨૩૧ अ ॥

૨૩૫. ૩. ખ. પાછા લાવીયો. ૨૩૬. ૩. ખ. આપ. ૨૩૮. ૩. ખ. ગ. ભોગવો, ઘ. ભોગવો છ. કરો. ૨૩૯. ૩. ૪. ની વચમા ખ. ચ. મા નીચે પ્રમાણે વધારે છે.

વાંહાંણવટી ચાલે વ્યાપાર દોલત આવે અપરમપાર ॥ ૨૩૯ ॥
તમારૂ રૂડુ ચાહુ અમો ડાહ્યા છો વિચારો તમો.

ચ. માં બીજી બે પંક્તિઓ વધારે છે.

આનું પાપ કદી નવ રેહે, કોઈ જઈ કસ્તુરને કેહે

૨૪૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. છ. પ્રીછુ સઘલો અર્થ. ૨૪૨. ૪. ખ ખરો હુનર છે ખેલ. ગ. ઘ. છ. હુનરનો. ૨૪૨. ચ. માં નથી. ૨૪૨. પછી ખ. ચ. માં ત્રણ શ્લોકો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે. ૨૪૩. ૩. ખ. સુલ હેટલ બહુ કાંટા, ગ. ઘ. છ. તલે, ચ. રૂપ ઉપર.

વસ્ત્રમા નાગ્રુ લીધ છે　　કોયે ન જાણે પાર
ખીટીની નક્ષા કરી　　દસ્તી હશે દરબાર　　॥૨૪૨ અ॥
માગી સુના મદીરે　　મુખ ન બોલે કોય
ઢેડવાડો હર ગામમા　　સેહેર સમીપે હોય　　॥૨૪૨ બ॥
ભુખી વડી જે નુકશે　　નનતી ઘસસે હાથ
સુપનાની પેર થશે　　જમ આભ ભગાય બાથ　॥૨૪૨ક॥

૨૪૪ ૪ ખ ચ મેડીયે ચડી ૨૪૫ ૨ ખ દીનનયનથી વાણી કહી, ચ નયનથી વાણી કહી ગ ભદ્રાબાઇ આવો માહારે બારણે ગ મા ૨૪૫ ના ૩ જા ચરણથી ૨૫૨ સુધીના શ્લોકો નથી ૨૪૬ ૧ ખ ન અવે લાજ, ૨ ખ. ન. પણ ભલો મેળ મલો છે આજ ખ ચ મા ૨૪૮ ના ૨ જા ચરણથી એ શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે

ઘણા વસ્ત્ર આભુષણ થશે　　દનદશ સાત પર્ગીયાનુ જાને　॥ ૨૪૬ ॥
ઢગે કોલ તો બેઠ ભાગીયે　　કામ થોડુ મ્હેતા લાઇયે
સમઈ　　॥ ૨૪૬ અ ॥

૨૪૮ ૨ ખ ઘ ન છ હરે ૨૪૯ ૨ ખ ચ ગીધ આગન સાનો અ ઘ મીઠા આગન સાનો અક છ મીસા આગન સાનો અક ૨૪૯ ૪ ખ ન નેગ્બેઠ નેસા આવીયો ૨૫૦ ૪ ખ જખ મારે પીતા ર સાથ, ન જખ મારે માતીનર સાથ ૨૫૧ ખ ન કાજ ખ ન લાજ મટે બેઠો માતી ઘ. કાજ મટે બડુમાની છ ગાજ મારે બાઠોમાની ૨ ખ ન લોભે ઘરે વહેવા , ઘ લોભે રે વેહેવાર છ લોભે કર વેઉપા ખ ઘ ન છ ભાગ સોભા ૨૫૧ ૩ ખ ઘ છ ઘરમે ૫ ખ ન સોયક કામનુ સુલ છે ઘ સોએક મામે ચુલ છ મા અડધી લાઈન નથી ૨૫૩ ૨ ઘ છ પત, ૨૫૩ ૫ ખ ન ઘ ન છ અમનમા, ૬ ખ ન. ઘ છ નીચ,ચ નીચ માગદા ૨૫૬ ૪ ખ ઘ ન. જે તે ૨૫૭ ૧ ગગજથી ૨૬૧ ૩ ઘ છ નરા મેહેલ ૨૬૪ ૧ ખ. ચ ચડો મોઘોલ લાખો જાદરે ન ઉચે માલીએ, ઘ છ ચોથે માલ ૩ ખ. લવકારી બોલાવીઓ, ગ લાન કરી બોલાવીઓ ઘ છ હનુએ બોલાવીઓ ૪ ન લામનીના મનમા ભારીઓ ૨૬૫ ૮ ખ ઘ. ચ છ દીતમા, ન દલ છે મીઠ. ૨૬૬ ૮ ખ ઘ. ચ છ જતર કેરો જો, ન. જંત્ર કેરી જોડ ૬ ખ. ચ. આરોગી આરીયે હેત વધે તરખ્યા તદી, ગ

આરોગી આવીઆ તવ હસી તારણી તાંહી, ઘ. છ. આવિએ તો તરુણી-મન માંને સહી. ૨૬૬. પછી ખ ચ. માં પાંચ શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

સરખે સરખી આપણુ જોડ   કરીયે પ્રીત જમ વાધે કોડ
નદી નાવ સંજોગે મલી   હરખે દુધ સાકરમાં મલી ॥
એઉંવુ અમલ આરોગો તમો   તેહેવી વાતે રીઝુ અમો
એક રાત્ય રમત કીજીયે   સુખ સ્વર્ગ તણુ લીજીયે ॥

૨૬૭. ૩. ખ. દોએક, ઘ. છ. કોહાં બમણાં અમલ રંગ દીધ; ૪. ખ. ચ. લાખે લેઇને પાંણી પીધ, ગ. લાખે તે ઉપર પાંણી પીધ, ઘ. છ. લાખે પાંણી પુરુ પિધ. ૨૬૮. ૩. ગ. ધારણુની, ખ. ચ. (દીવા જોત જોરાવર કરી, ૪. ખ. ચ. મેહેલુ પાનદાંન બીડા ભરી) માં ૩. ૪. ચરણુ કૌંસમાં મૂક્યા છે તે છે અને મૂળના ૩ જા ૪ થા ચરણથી નવો શ્લોક શરૂ થાય છે. આમ ખ. ચ. માં ૨. ચરણો વધારે છે. ૨૬૯. ૩ જું ૪ થું ચરણુ ખ. ચ. માં બીજાં છે અને વધારાના છે. કેકે ઘેરો નવ્ય બોલાય પુરી વાત તો કમ બોલાય. ૨૬૯. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જંત્ર. ૨ જું. ચરણુ છ. માં નથી. ૨૭૦. ૧. ૨. ચરણો ઘ. છ. માં નથી. ખ. ચ. માં એને બદલે બીજાં ચરણો છે. અને બીજો એક શ્લોક પણ વધારે છે.

ખ. ચ. તાંન તાલ અલાપ જ કીધ   મધુરો સ્વર કપાલી લીધ.
ધ્રુપદ ખ્યાલ ને ભાવન ભેદ   રીઝ રેખતાં માંડા વેદ ॥ ૨૭૦॥
ગાંનતાંનની લાગી લેહેર   ગઈ શાંન ને વ્યાપુ ઝેર

૨૭૦. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ઘેહેનમાં ૨૭૧. ૪. ખ. શખવત સુંન કરે રાતમાં, ગ. સઈઅર સાથમાં, ઘ. છ. આપમાં, ચ. શબવત સૈન્ય કર રાતમાં ૨૭૧. પછી ખ. ચ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે.

એહેની ગત તો એઉવી થઈ   મુકી માંનની મંદીર ગઈ

૨૭૨. ૪. ખ. ચ. મેડીથી ઉતરીયો હેઠ. ૨૭૩. પછી ખ. ચ. માં એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

હારા જુવટે તેવુ થયુ   ગુણ ને ગર્વ મલાં યે ગયુ
લાગો પસતાવો મનમાં થયો   બોલ પછે બંધવને કહો ॥ ૨૭૩ અ ॥

૨૭૪. ૧. ખ. ચ. હું તમને સોપુ માતરા; ૪. ખ. ગયો. ૨૭૫. ૧. ખ. વનીતાયે વાહો બોલે વાંણુ, ચ. વનીતાએ વાહો બહુ કાંહાંણુ, ઘ. છ. માં એ

ચરણુ જ નથી, ૨. ખ ચ જમ મધ દરિયામા બુડાં વાહાણુ. ખ. ચ મા બે ચરણ વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

ખ ચૌટા વિચે લીધુ લેહેણુ બન દેહુ ન ગહુ કેહેણુ
ચ ચીત રેહને બે જમ હે તેહેણુ બકે દીઠુ ને ન ગહુ કેણુ

૨૭૫ ૧ ખ ચ ન ગયો ઘર તણે વારીયે, ગ ઘ છ ન ગયો. ૨૭૫ ૪. ખ ૮ વત ગાજ ગયો ગામીએ, ઘ છ વાત કરી, ચ વીતક વાત કરી કામીએ ૨૭૬ ૧ ખ ગ ઘ ચ છ ગ્રહો. ૨૭૬ ૩ ૪. થા ચ ચરણુથી ૨૮૬ ના રજા ચરણુ સુધી ઘ છ. મા શ્લોકો નથી. ૨૭૮. ૨. ખ. ચ તો મનની માની થાયે તેજ. ખ ચ મા બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

કો પોહોવી વની કોઈ જે તમો અત્ર ઘડી આણી આપુ અમ્યો ॥
૨૭૮ ૪ ખ ચ આવો મેડીએ ૨૭૯ ૨ ખ. ચ સંકેત કગ તે તેહને સાથ, ન સન ગયો છે તેહને સાથ ૩. ખ ચ. મેડી માય ૨૮૦ ૩ ખ ચ અગણ, ગ. તાગણી ઉગે તેહેનુ તેજ, ૨૮૦. પછી ખ ચ મા એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે

જાઓ જઈને બેગા તમ્યો પરવારીને આવુ અમો
એમ કહી તે તીહાથી ગઈ એ લેવા બે'ન તાહા જઈ ॥ ૨૮૦ અ ॥

૨૮૩ ૧ ખ ચ. જોગમાયા, ૩. ખ. ચ ન. જાદર ૨૮૩ ના ૪ થા ચરણુથી ૩૭૬ ના ૧ લા ચરણુ સુધી ચ. મા શ્લોકો નથી ૨૮૪ ૧ ખ હવડા એ મનમા ધારગે, ન હણુએ ૨૯૦ ૨ ૩ ગ મા ચરણો નથી ખ. ૩ વે ાગ, ઘ છ ને જોડી વહેન ૮ ખ ઈંડાસનથી ૨૯૮ ૧ ખ. દહેરી દામ, ગ ગેડીન, ઘ. છ ડ્રોડી તે ગામ ૨૯૪ ૪ ખ નગર અમીન ૨૯૫ ૨ ખ તન્નીન ઘસી તેમા નદી મળ્યા, ૪ ખ ન. ઘ છ વેનાવો ૨૯૬ ૨ ખ. ન. ઘ. છ વેલાવી ૨૯૭ ૨ ખ વેગે તાહર ૩૦૩ ૩ ખ ન. ઘ છ દાન્ત્વા ૩૦. ખ કદાથી તમને, ન. ઘ. છ ગમ તમને, ૩૦૮ પછી ખ મા બે શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે

તેની આશા તુક તુ તેહ મરે નહી કોય
તુ તુજ નેગ રેહેજે માનની માન ધણેજ હોય ॥ ૩૦૮ અ ॥

નસ સને તો હજ્ય છે માનની માહા ઉબાર
તેહ સમે શુ નીપનુ ઈશ્વર કેર થાટ ॥ ૩૦૮ બ ॥

૩૦૯. ૨. ખ. સુદો તેહ, ગ સાડો તેહે રીકાર, ઘ છ સુડો, ૩૧૧ ૩. ખ ઘ છ જાણસે ૩૧૨ ૪. ખ ગ આવો ૩૧૩ પછી ખ મા બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે

ચીવી વાટ અવારે ચડો   રાત અધારી તે નન્ય જડો

૩૧૪ ના ૨ જા ચરણ પછી ખ મા ૭ ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે

બીજા જન જો મારગ ચડે   તો કલંક માથા ઉપર પડે
બરે દૈહુ ને બોરે લો-   રોમરોમ પ્રગટે બહુ સોક
ઘણુ દુખ પડે જેટલે   છીન તજવો સુઝે તેટલે

૩૧૫ ૧ ખ પોતાને ઘેર, ૨, તેણે વીચાર્ગી મનમા પેર, ખ મા બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે

વેહેન બનદ બઈઅરને દીધુ   જારા જાતગ મનદૃ ખીધ

૩૧૮ ના ૨ જા ચરણ પછી ખ મા વધારે શ્લોકો છે જે નીચે આપ્યા છે.

૩૧૮ ૩ ૪ ખ બોની લક્ષા તારે ત્રત   મારે ખટમસનાડા વ્રત
સૌભાગ્ય કારણ શેવા કીધ   પરમદેવી આપ પ્રસીધ
જાજુનમાન જાણી મે એહ   મનવાછીત ફલ આપે તેહ ॥ ૩૧૮ વ ॥
વગ્ત પૃ૩ એ જારે થશે સ ? મનનુ તારે જશે
તાર પછી જે કહેરો તમો   માથે બોલ ચડાવુ અમો ॥ ૩૧૮ વ ॥

૩૧૯ ૩ ખ ? અમના ન ૫ ચાને નેગ ૩૨૦ ૪ ખ સર્જમાહે, ગ રાખી સકે છે જાજ માને ઘ છ સા ડામાહ ૩૨૧ ૨ ખ અડી ૩૨૫ ૪ ખ છ આપે પે, ગ આપે આ, ઘ આપો યે ૩૨૯ ૧ ગ સાચો રવો જમણો સગ ઘ છ ફરુ ફેરવ્યો ૨ ખ ગ લગ ઘ છ લીગ ૩૨૯ પછી ખ મા બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે

ડાબો ફેર ફરો જેગ્ગે   સજડ લગ થયુ તેગ્ગે

૩૩૫ ના પહેના બે ચરણો ખ ગ ઘ છ મા નથી ૩૩૭ પછી ખ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે ૩૩૮ છે પણ ઘણા ફેરફા સાથે છે તે પણ નીચે આપ્યો છે,

શીતોરામા સોધી જુયો   નીરાસ થઈ નહીણેથી રુયે
અરે દૈવ આ તે શુ થયુ   નારીને કોણ લેઈ ગયુ

નથી પવન પ્રવેશની જાગ્ય   સાભરે સુંદરી તે ઊંડે આગ્ય
નારી એ મહાદેવે ગલી   ન મુકી જોણે બીલડી વલી
એકે દેવ અંગ્રીક્ષે હરે   કૈઈક મન મનસુબા કરે
હરી ઈંદ્ર તણી અવછરા   એહેવા બોલ મન ધારા ખરા
શોભા રુપ સુદરા સુદરી   આલોચ વિલાપ અતીસે કરી
નરપસ મંન વીચારે નેટ   ખાયુ ઝેર કે મારુ પેટ

૩૩૯. ૧. ખ. મારે કુંઅરને સોપુ રાજ, ૨. શરીરેથી. ૩૪૩. ૨ ખ. લેયુ, ગ દે દુખણો કરો દેઉ, ઘ. છ. એ દુખેથી દેહ દેઉ; ૪. ઘ. છ કે તે. ૩૪૪. ૩. ગ. ઝાંઝર, ઘ છ ઝેહેર. ૩૪૫ પછી ખ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

વેહેલ લેઈ વાટે જતાં   ઉદયો આપે સુર
ચંદ્રવદની ચતુરા ચતુર   નારાયણનુ નુર
નીરખીને હુ હરખીયો   જાંણે મલીયુ ભાગ્ય
કરમહીણુ છાજુ નહી   ઉદરે ઉગી આગ્ય

૩૪૬. ૧ ખ. નરપત્ય નગર ગંબાવટી. ૩૪૮. ૨. ૩ ૪ જે વનીતાને ગ્રત

માનની ગઈ દેહરા વાંપે   તાંહાથી ગઈ તેગ્રત

૩૪૮. પછી ખ. મા વધાગનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે

પરભાતે લીધી હતી   તસકર કેરી તોલ
તેણથિ વગસ તણો કરોવાયદો   બાખત બાખત બોલ

૩૪૯. ૧. ૨ ખ તેહેનુ મુખ દીઠુ નહી ભાગી નહી તે ભુખ ૩ ખટ માસ ગઈ તે કામ્યની.

તસકર કેહે હુ તાહારો રાક   ક્ષમા કરો અમારો વાક
ત્રંબાવટી તણો જે રાય   તે કર જોડી લાગો પાય ॥ ॥

૩૫૪. ૧ ખ ગ. ઘ. છ. વાટા ૩૫૯. ૧. ખ. લીધો તાહાથી લાખો ગ્રથ, ગ લીધો તાહાથી લાવો ગ્રથ, ઘ છ લીધા તાહાથી લાખો ગરથ, ગ મા રજુ ચરણ નથી. ૩ ખ કર્યા પુન ઘણા કાશીયે, ૪. દીધા દાન તિરથ વાશીયે. ૩૫૯ પછી ખ મા થોડો વધારાનો પાઠ છે નીચે આપ્યો છે

કર મુકાવ્યા કોડે કરી   બ્રહ્મ પોરો આપી મન ભરી.

૩૬૧ ઘ છ મા નથી. ખ ૧. ચારણ ૩૬૨ ૪. ખ. ઘ. છ સારો, ગ સારો ગન્ય ૩૬૬ ૧. ખ વણુજ કેરૂ ગ વણુજ કે સુખ ને, ૩૭૧. ના બે ચરણો પછી ખ ચ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

તાણીને મુકો નીસવાસ   અરે દૈવ ન પોહોતી આસ
તે સહુ કોયે દીઠુ દષ્ટ   કેહે સ઼ તમને શુ કષ્ટ ?

૩૭૩ ૧. ૨. ખ ચ આવી જે દહાડે યોગ સુખ તે દાહાડે દીઠુ સુતનુ મુખ ખ ચ મા ૩૭૩ ના બે ચરણો પછી વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે

તે નારીયે પુત્ર જ લીધ   શુ જાણે જે કામણ કીધ

૩૭૩ ૪ ખ. ચ માછ ઢહી. ૩૭૩ પછી ખ ચ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે

હેતપ્રીતથી કરતો વાત   તે દેખીને હરતો તાત

૩૭૪ ના રજા ચરણ પછી ખ ચ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે

તેહને તો વ_યે વસ કીધ   અ_ન સાન ભુલાવી દીધ

૩૭૪ પછી ખ ચ ૧ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે
સગવ સાથ આભનીને ગયા   છોકરા આજના બેસુધ થયા
તમે ક_ તે આડે આક   વધતો કમ કહુ વ_નો વાક
અમ લોકે જે અદકુ કહુ   સાથ મેહાણી દાસીયે લહુ
તે દાસી તો પોતા તણી   નાહાનાવચી સાચી ઘણી
વારે વાતમા જે જે લહુ   તે સોસોમણી આગલ કહુ

૩૭૬ ૨ ખ ઘ ચ છ આ વાગ ગ ઉતરો અ_ળીથી પરશાળ ૩૭૮. ૨. ખ મેહદ ૩૭૯ ૪ ખ ચ દરમે લખુ છે, ઘ છ કમુન છે ૩૮૨ ૧. ઘ છ વીકગની ૩૮૨ ૩. ખ ચ જત ઘ છ ત્યમ વેહેપારે વધે વાણિયો, ૩૮૫ ૨ ખ ગ ઘ ચ છ નાદ ૩૮૫ ના બીજા ચરણ પછી ચ મા બે ચરણ વધારે છે જે અહીં આપ્યા છે

એ સાની કીધી હુંડીએ   ચચ્યો ભદ્રા પાસે મેડીએ.

૩૮૬ ૨ ખં જોબે, ચ સુખે ૩૮૬ ના બીજા ચરણ પછી ખ ચ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે

શાણા ડાહા ચતુરા તમો   સો શી સીખામણ દીજે અમો
પોહોડે પથે વાહાલો જશુ   કહી વાત તે મનમા વસુ

૩૮૬. ૩. ૪. ઘ. છ. કાંમ્પનીને શીખાંમણ દીધ   ચાલો પરદેસે તે સીધ. ૩૮૭. ૨. ખ. માબાપે. ૩૮૯. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ચાલાં. ૩૮૯. ના બીજા ચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ. સાહુ સાંમગ્રી તોપો તણી.   સોભા સફરની સુંદર ઘણી
ચ. સદ સલામી તો પોતા તણી   સોભા સફરની સુંદર ઘણી
ખ. ચ. જોયાં બંદર બોહોત અનેક   એક એકથી ઉતમ એક.

૩૯૦. ૧. ખ. ચ. એમ. ૨. ખ. નીર; ગ. નર; ઘ. છ. નરને; ચ. શેહેજે ગયા મસવાડા સાત. ૩૯૧. ૩. ૪. ચરણો ઘ. છ. માં નથી. ખ. ૩. હોય, ૪. મહીમા કહી શકે નહી કોય ૩૯૨. ૨. ખ. ચ. વાંચણ થશી સર્વ બારણે. ૩૯૫. ના રજા ચરણ પછી ખ. ચ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે.

ખ. મેલ મેલતાં ભુલે કોય   તે નર નીચે ઊચુ જોય ॥
ચ. મેલ મલતાં ભુલે કોઅ   તે નર નીચ્યે ઊચુ જોઅ ॥

૩૯૬. ૪. ખ. ચ ચરે. ૩૯૭. ૩.૪. ચરણે ઘ. છ. માં નથી. ૪૦૦. ૪ ખ. હુ થાકી શયલ થઈ છુ જાંણ; ચ. થાકી શીયલ થૈ નીરવાણ. ૪૦૦. પછી ખ. ચ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે.

તેણે મે બોલાતુ નથી   તો વારંવાર શુ કહિયે કથી.

૪૦૪. પછી ચ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે, પીઅુ પીઆને પુરણ પ્રીત રમે મલીને રસની રીત. ૪૦૫. ૧. ખ ચ. નીર, ખ. ઘ. ચ. છ. તીર, ગ. તીરથ. ૪૦૫. ૪. ખ. ચ. બાલ, ગ. બળદ. ૪૦૬ ૨. ખ તેહને ભદ્ર જાતીક તાં હોય; ગ. ભદ્રા કાંહાંથી આવેલાં હોએ; ઘ. છ તે વેલા; ચ. ભદ્રા જાતીક હસ્તી હોઅ. ૪૦૬. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. પુનમ. ૪૦૭ ૪. ખ. ચ. અરે દૈવ ન પોહોતી આસ, ૪૦૭. ના ૪ થા ચરણ પછી ખ. ચ. માં એક ચરણ વધારે છે જે નીચે આપ્યુ છે. નીરાસ થઈને બેઠો ધરણ. ૪૦૮. ૨. ખ. ચ સાભલે જંમ ૪૦૮. ના રજા ચરણ પછી ખ. ચ. માં ત્રણ ચરણ વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે. તણી તાણી મેલા તંમ હંસલી કાંન સુણ જેટલે હંસ અતે પુછ તેટલે ૪૦૮. ના ૪ થા ચરણ પછી ખ. ચ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે. ખાવા પીવા દોલત ઘણી કરે મોજ કરોડો તણી. ૪૦૯. ૧. ખ. ચ. તમે હંસ, ઘ. છ. હંસલી ૪૧૦ ૩. ૪. ચરણો ખ.ચ. માં નથી.

૪૧૧. ૨. ખ હુશી, ગ હસે, ઘ છ. હુસે, ચ. હસી. ૪૧૧.૨જા ચરણ પછી ખ ચ. મા બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

તમો વાત વનીતાને કહી   સ્વાતી પુનમની મે લહી.

૪૧૩ ૧. ખ ચ આણે સમે હામની નબ્ય મને, ગ ઘ. છ. આ ગત્યે. ૪૧૩. ૨જા ચરણ પછી ખ ચ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

એક સમે ને બીજી વાણુ   તેથી કામ પણ જાશે જાણુ
જાયે સમો ને વત્તી મલે   તારે ભાગ્ય તે કાથી ભળે?
તેણે દુખે દાઝુ છુ અમો   કહી વાત જે પુછી તમો.

૪૧૬ ૨. ખ ગ ઘ ચ છ. પુછુ ઓરા કલ ૪૧૮. ૨ ખ ગ ઘ ચ છ ઉદ. ૪૧૯ ૪. ખ ચ જાત. ગ એકાત. ૪૨૦. ૨. ખ ચ અત્રીક્ષ, ગ અતરીક્ષ, ઘ છ અત્રીખ. ૪૨૧. ૧. ખ. ચ. આકાશ લગી ઉંચો ૪૨૧. ૩ ખ ચ ધનુશની પેરે, ઘ. છ ધનુક તણી પેરે, ગ ધનુખ તણી પેએરે. ૪૨૪ ૨. ખ. ગ ઘ ચ છ. જંતર. ૪૨૫ ૪. ખ ચ. અકલિત એહ અંકોર ૪૨૬. ૪ ખ પામી અચરત આપ ચ અચરત આપોઆપ. ૪૨૬. પછી ખ. ચ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે,

સનેહ ઘણેથી સુખ થયુ   રામા રીઝી રંગ
સ્વાતી જોગ તે સાચવો   સ્વામી કરો જે સંગ.

૪૩૨. ૨ જા ચરણ પછી બે ચરણો ખ. ચ મા વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

વાતો કરતા લાગી વાર   હંસ હેતથી બેઠો બાહાર

૪૩૨ ૪થા ચરણ પછી બે ચરણો ખ. ચ મા વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે

તુ તારે ગમે તો રેહે   આવ્ય આહા કે ના પણ કેહે.

૪૩૪. ૪ ખ ગ ઘ છ સંભાલ વસ્તુ, ચ. શભાલ કસ્તુર સુજાણ
૪૩૫ પછી ખ ચ મા બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

નીચંત થયો મનમા વાણીયો   કુશલખીમ ઘરનો જાણીયો.

૪૩૬ ૨ ખ આવો વાજસ વાયે, ઘ છ. વા વાયે સવાય, ચ આવ્યા વાઅ સવાસ
૪૪૬ પછી ખ ચ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

નાક ગયુ નવખંડમા   કુલટા કેહેશે લોક
પરદે રહો જે પ્રેમદા   ફાસુ કુલો તે ફોક

૪૫૦. ૨. ખ ધ. ચ. છ કેહેરાણો ૪૫૦ ૪. ખ. ધ. ન છ ક્રીને ૪૫૧ ૪ ખ ચ ગંદ ગુમનું, ધ છ જોગ ગક ૪૫૨. ૫. ખ. ચ. ગમ નામ વીણુ બોલવુ, ધ છ બાવ ગગ વીના જે બોલને ગ. બાલ ગમ નામ વણુ બોલને. ૪૫૨. ૬. ખ ચ સાંમલ પરંતર બોલવુ. ગ. તજ તોલનો, ધ છ. તજ તોલનો ૪૫૪. ના બીજા ચરણુ પછી ખ. ચ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે

નીચ કાંમ કરૂ એણુંયે   માલીયામા બેઠી તેણુંયે
તે દુષ્ટે જોઈ આવ્યા અમો   શાણા સર્વ વીચારો તમો

૪૫૭. ૧. ખ. ઉંડુ રૂપ તાહારૂ તે વાટ. ચ. આખી પંક્તિ નથી ૨. ખ માહું કલંક ચડ્યુ, ન. કલગ ચડુ, ધ મોહોરૂ, ચડુ તેં, છ. ચરણુ નથી (પહેલુ છે). ૪૫૮. ૧. ગ. દંન. ૨. ખ ખનસુ ક્ષાન ગ. ધ. છ. ક્ષાલ ૪. ખ ચ જે ધુતો ગ મીધને ધુતે, ધ. છ સીધ જ ધુતો. ૫. ખ ચ ધણુ લાલચી, પચ લે લાયમા. ગ પરહર લાચ લેએ પાચમાં ૬. ગ આન પુરૂખની ધ અંન ચ. અન્યુ પુરૂસની. ૪૫૯. ૧. ખ. સહુયે ધ. છ કામ્યની. ૨ ખ મેર્વા. ગ. પૈહરમા મેહેની ધ. છ પીહર મસે મેહેલિ. ૪૬૦. ૨ ખ. ગઈ પીહર પીતાને ઘેર ગ. પોતે પોતાને, ધ. છ. જાહા છે અગણ્ય તમારે ઘેર, ચ. ગઈ પીતા પોતાને ઘેર. ૪૬૦. ૩ ૪. ચરણો ધ છ. મા નથી. ખ ચ ૩, ૪. વીગત વાત માડીને કહી ॥ માતપીતાએ મનમા લહી. .૪૬૧ ખ ચ. મા છે પરતુ છપા પછી ચોપાઈ શરૂ થાય છે ત્યા શરૂઆતમા છે ૧. ગ આપો હતો જોઈ, ધ. છ મા પહેલા બે ચરણો નથી. ૨ ગ. નીમેખ માત્ર ના ગખે નેહે. ૧. ખ આપ્યુ છે, ચ ગરથે ઘર ભરી આપ્યુ છે તેહ. ૨. ખ ચ. નીમેખ, તેણે ૩ ગ ધ. છ સીર રામ. ૪૬૨. ૧. ખ ગ. ચ. કેહે, ખ. ગ. ધ. ચ છ. નહીં. ૩. ખ. મા નથી. ગ નાહાયો, ધ. નાહો, છ નોહો, ચ મા ૩જુ અને ચોથું ચરણુ જુદી રીતે લખાયા છે જે નીચે આપ્યા છે

મીત્ર ન કેહે મીત્ર નારી કહે નહી નાથ ॥
પર્યા ન કહે પીત્રાઇ સગો ના થાઓ સાથ.

૪ ખ. કુટુંબ ન કે પીતગઈ, ૪૬૩. ધ. છ મા નથી ૧. ક જણુ, ગ. નાણી, ૪. ક કસ. ખ ગ. ચ. મા 'કાં' શબ્દ નથી. ૪૬૪. ધ છ મા નથી. ૪૬૫

૧. ક. રૂડે રુપ ગ રૂડુ રૂપ ઘ છ ન સોભે ગુણ વિણ રૂપ. ૨. ખ ગ ઘ છ. સેન. ૩. ખ ગ સાસ્ત્ર, ઘ સ્વયંત્ર, છ સ્યાદાસ્ત્ર. ૪. ઘ છ. મેન. ક સુખ ધેગ ન નાણુ, ગ સમ ધેર નાણુ, ૬. ખ. માનવ્ય રૂડુ પણ માન વીણુ. ૪૬૬ થી ૪૭૧ સુધી ઘ. છ. મા શ્લોકો નથી. ૪૬૬. ૩, ક તાર ૪. ગ વેપાર ને વેહેવાર. ૪૬૭. ના રજા ચરણુ પછી ખ ચ. મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે

મોહોટા મસેમરો મેહેણુ દીયે નીચ કહી પાણી ન-ય પીયે
કરે એકઠા તડના લોક સંગ કરતા તો વાધે શોક

૪૭૦ ૧ ખ માયે, ગ ચ માએ, ૨. ક ઝૂ. ૪૭૦ પછી ચ. મં થોડો પાઠ વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

જુઠુ ચાલે જા લગી આટામા જમ લુણ
પણ જુઠુ વાદલ જેવડુ તો સાચુ માને કુણ?

૪૭૧ ૧. ખ. નામ ચુકાવ્યો નારીયે, ચ નાવ બુઝાવો નારીએ, ૪૭૨. ૪ ખ વેદ પુરાણે સાખ. ૪૭૩. ૨ ખ વાસણ વસ્ત્ર વીવેક, ચ વાસણ વસ્ત વીવેક ૪૭૪ ૩ ખ મુકી જઈ અરણ્ય વીખે, ચ મુકી જઈ માહા વન વીખે, ૪ ખ જાંહા દુખ તણી બહુ આચ, ચ જાહા અરણ તણી બહુ આચ. ૪૭૫. ૧ ક વારૂ, ખ સીઆલુવા, ૨. ખ. ઘ છ શીગણ, ક, શૃંગ હરણા સાપ, ચ શીહણ. ૪૭૬. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ વાણ, છ. કલાપે, ઘ. વાલા પે ૪૭૭. પછી ખ. ચ. મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

તાતાનુ ટાહાડુ કરે પતીજ કરતે તેલ
ત્રૈલોક્યમા તમ પારખુ ખરો ખરાખર ખેલ
નોધારા આધાર તુ આપત મુજને આજ
વાહારે ચડજે વીશ્વપત્ય રાખે માહારી લાજ

૪૮૨. ૨ ખ તે આપે એકલી હીડે ઘણું, ગ ઘ. ચ છ તે રેહે એકલી આપે અરણ ૪૮૩ ૪ શુ ચરણ ગ મા નથી ૪૮૪ ૩. ખ ગ વનમા ૪૮૬ ૪. ખ ઘ ચ છ. જેહ, ગ એહ ૪૮૭ ૧. ખ ગ ઘ બલદા, છ બલદ, ૩. ખ. કમાન, ગ કામઠી, ઘ છ. કમાન્ય; ચ કમાન ચડાવી. ૪૮૯. ૧. ૨. ઘ છ મા નથી. ૧. ખ. લાખો કુહે રે સાચીહેન, ચ લાખો કેહે રે સાચી વીન ૪૯૨. ૨. ખ ચ સમરથ સઘલી પાસે સર્વ. ૪૯૨. પછી ખ. ચ. મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ. કોહો તમારે સાસરે સુખ નહી પીહરમા પરડુ દુખ
કોહો આહા કમ આવા તમો તે અચ્યરત પામા છુ અમો
ચ બેહેન તમારે સાસરે સુખ નથી પીહરમા પણ દુખ
એકલા કમ આવ્યા છો તમો ને અચરત પામા છુ અમો

ખ ચ વીસારીને મુજને કોહો સઘે ગયે સુખેથી રહો
ભાઈ વીતક વનેખા તણા કેહતા પાર ન આવે ઘણા
દેવ ચરીત્ર સરખુ જે થયુ મુજ છભાન ન જાયે કહૂં
મોને સામ ને આવે ઝુઠ દુગાચાર સ. બોલે પુઠ
તરત આન મુજ માથે અહુ તે દુખે નીમગ્નુ પડુ
એક શાનુ.ન જાતરે થશે સઘે સર્વના મનનો જશે
હવ। તો હુ થઈ છુ ચોગ તેણે વનમા આવી ઘોગ
માહા સન્ટ પડે જેટયે ઈશ્વર સાહ કર તેટલે
આ વનમા દુખ પામા અમો પ્રભુ પ્રતાપ પનાગ તમો
સખેપે વીસ્તારીને કહી વીગ વણઝાગ પાસે રહી

૪૯૩ ૨ ઘ. છ કરે વણજારીથી વતો ત્યાહ।

૪૯૩ ૩ ક ન૨

૪૯૪નું ૩ જુ અને ૪થુ ચરણ ખ. ચ. મા છે જે નીચે આપ્યુ છે.

હેત પ્રીત કરે છે અતી જાણે માણુસ ભનૂ જે સતી.

૪૯૫ ૪ ખ ગ. ઘ. ચ છ અભાગ. ૪૯૬ ૩ ખ ગ ઘ ચ છ મોહોટે, ૪ ખ દીસે ભોગ વાન, ઘ. છ. જાન, ચ. તે તો બહુ તોફાન ૪૯૭ ૨. ખ ચ ફ્રકના જાણો ધીર, ઘ છ અધીક એ સુ પ્રીત્ય ૪૯૮, ઘ છ મા નથી ૪. ખ ચ ગુણ કરીને ઘેર. ગ માહારી મુખીએ કોઈ ૨ેર ૪૯૯ ૨ ખ ગ ઘ ચ છ હગપુર, ૩. ટાઢુ ગાદરે ૫૦૦ ૧ ખ ગ ઘ ચ છ પોતાની, ગ વેચે સન્ત ૫૦૧ ૧ ખ લગાના ઘ છ લગાની ચ જાય વણજારીઓ ૫૦૩ ૧ ખ ગ. ચ અતગ અરગજે, ઘ છ મા પહેના બે ચરણો નથી ૫૦૮ ૧. ખ. ચ મા 'નહી' શબ્દ નથી ૫૦૮ પછી ખ ચ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

તેહેને દેખે ગ્વ કો કે બ્રહ્મા કે ઈશ
તપ ચુકે માહા જોગીયા દેખે પનક જે દીશ

૫૧૦ ૧ ખ તું, ગ ચ તો ૩ ખ ચ હોશ હોવે તો દેખાડજો, ગ. દાસી હોઅ તો દેખાડજો, ઘ છ દાસ હોઅ તો દેખાડજો ૪. ગ. ઘ. છ તમારો ૫૧૧ ત્રીજા ચરણ પછી ખ ચ મા બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે કહુ વાત જમ મામ જ થાયે સાચ અમ સગનુ જાયે ૫૧૧ ૪ ખ. ઘ. ચ છ દત્ર ૫૧૬ ૪ ખ ચ અમારો અરથ ૫૧૮ ૧ ચ. ગુણ। મન ભામની ભાવીઆ, ૩. ખ ઘ છ તાય ગ. ઘાત, ચ પોતાની તાય. ૫૧૮ પછી ખ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે .....

આવી સલાંમ લાખાને કીધ   લાખે મઝરોં તેહનો લીધ
તેણીયે રૂડા કીધો રાગ   જેથી રીઝે મણીધર નાગ

પ૨૦. ૨. ક. ભુવ. ઘ. છ. ભુખ પ૨૨. બીજા ચરણુ પછી ખ. ચ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે:—

ગ્રભવંતી અમ ઘેર જ થઈ   વસની વાટ જુયે છે સહી.

પ૨૩. ૧. ક. માં 'લાખો' શબ્દ નથી; ૪. ચ. પાડે છે. પ૨૭. પછી ચ. માં એક છપો વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

ભેદુ ઘરનો ચાહ   તો ગાંમ કોટ લુંટાવે
ભેદુ ઘરનો ચાહ   તો કટક બાધુ કુટાવે
ભેદુ ઘરનો ચાહ   તો કલંક પરીઆનું ખોલે
ભેદુ ઘરનો ચાહ   તો સવલું અવલું ખોલે
ભેદુથી વટીએ નહી   લોકમાં ઉપજાવે દુખ છે
સાંમલ કહે ભેદુને માંનીએ   તો સો પ્રકારે સુખ છે

પ૨૯. ૨. ખ. ચ. જંન. છ. માંન. ૩. ગ. દીવાળી આવે. છ. દિવાળી તો ૪. ગ. તે આવે. છ. દંન. પ૩૦. ૨. ખ. ક. પ્રતનું ચોથું ચરણુ અહીં બીજું તથા બીજું ચરણુ અહીં ચોથા તરીકે લખાયું છે. ૩. ખ નવાં પહેરણુ નીત ધરો. ગ. નવાં પ્રગ્રણા પેર ઘ. છ. નવાં ભુષણુ ઘણાં. ચ. નવા પહેરણુ નીત પાગરણુ પ૩૧. ૧. ખ. ચ. નીતે અંગે ઘ. છ. નીત્ય નવી અંગ અરચના: ૨. ક. ચિંત. ખ. ગ. ચ. ચીત. ૩. ખ. ચ. નીત્ય નવુ નાંણુ મલે. ૪. ખ. ચ. એહ આપણી રીત્ય. મુખ્ય પ્રત ક. માં આ પંક્તિ અ. પછીની સાખીમાં આવે છે. પ૩૨ ખ. ચ. માં પહેલાં ૩ ચરણો નથી. પ૩૩. ૧. ખ. ઘ. ચ. છ. જો કરે, ગ. જે કરે. પ૩૪. ૧. ખ. ચ. બીજી. ઘ. છ. બાંધિ પ૩૪. પછી. ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

કુલવંતીને કેદ છે   પરાપુરવનો પંથ
કાંણો લુલો આંધલો   કરમે ભાંગો કંથ
રલી મલે છે રોટલા   ધંધો કરતે ધાંન
કારાગ્રેહે એ ઉજલો   મહીમા ન મલે માંન
હવે ભાગ્ય તાહાર ભલુ   દીન રૂડા જો હોયે
જાર જુગતેથી રીઝવો   હોંસે આવે કોયે
ખાયો પીયો ખુબી કરો   ખસમોઈ અંગે નાઓ
રાજાની રાંણી થકી   અદકો લીજે લાહો

૫૩૫. ૩, ૪. ખ પેહેરો ઓહાડો પ્રીતથી સોહો સર્વથી એલ, ચ. પેહેરો ઓરો પ્રીતથી ખરો સર્વથી એલ. ૫૩૬. ૨. ખ. ચ. આજ. ૩. ખ. ચ. કેહેતાં. ૪. જાશે માહારી લાજ. ૫૩૭. ૧. ખ. ભવ. ચ. ભટ. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. નાર, ૨. ખ. ચ. ભટ ૩. ખ. ભવ. ૪. ખ. ભવ. ૫૩૭. ૫. ઘ. છ. પરસેવના. પછીનો શબ્દ નથી. ખ. પરઘેર, ગ. પરસેવનાં પરઘેહેર ચ. પરઘરે. ૬. ખ. ભટ કેહે સાંમલ સદા શુભકુલને ગુણકાપણુ, ગ. ભટ ઘ છ. ધીક. ચ. ભટ સાંમલ કહે અવતાર ભટ શુભકુલને ગુણકાપણુ. ૫૩૮ ૧. ખ. ચ. કેહે ૪. ખ. વ્યાય, ચ. વાત જુદી ઉડાડે. ૫. ખ. સસર ગ. સાસરા, ઘ. સસરો, ચ. સાસર, છ. સાસરો. ખ ઘ ચ છ. બાપને. ૬. ખ. ચ. સલક્ષણા.૫૩૯. અને ૫૪૦. ખ. ચ. માં નથી. ૫૩૯. ૧. છ. એહને કુનો એહે વેહેપાર. ૩ જું અને ૪ થું ચરણ ગ. ચ. છ. માં નથી. ૫૪૦. ૫. ગ. બાપને, ઘ. છ. સોધે તે બાંપને. ૫૪૧. ૪. ખ. ચ. હૈડે. ૫૪૨. ૨. ખ. ચ મનમાં. ૪, ખ ગ. ચ. છ. જાર. ઘ જાહાર. ૫૪૫ ૩. ખ. ચ. થઈ. ૫૪૮. ૩. ખ છે. ૫૫૧. મૂળમાં બીજું ચરણ નથી જે ખ. માંથી લીધું છે. બીજી બધી પ્રતોમાં છે. ૪. ખ. ચ. લોક હસારત લાગે વહુ. ૫૫૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. આપુ. ૫૫૮. ૪. નીચમાં નીચ તે દાસી તેહ. ૫૫૮. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

નીચ સર્વથી કરલુ કાંમ　　કિમ રાજી રેહેશે શ્રી રાંમ
બાલહત્યા વડેરુ પાપ　　દાશીયે દલ લીંચારુ આપ

૫૫૯. નું ૧ લું ચરણ ખ. ચ માં ૨જું છે અને ૨જું ચરણ ૧ લું છે. ૫૫૯. ૧. ખ. ચ. છુટીસ કેમ આ માહાં કર્મ. ૪. ખ. તે ત્રહ ઉપર, ગ. ઘ. છ. તેડ ઉપર, ચ. કુવાનાં થાલામાં. ખ. ચ. માં. ૩ જું ચરણ મૂળમાં જે ૪ થું ચરણ છે તે છે અને ૪ થું ચરણ આ પ્રમાણે છે. દેયા પ્રગટી દાસીને મંન. ૫૬૨. ૩ ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ડાકણુ ઉતરી. ૫૬૩. ૨. ગ. કોઈ પ્રકારે એહવા કોતક કીધ. ૫૬૩. ના બીજા ચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે. ચ. માં વચલી ૧ કડી નથી.

કો કેહે તુ ઊધે છે બહુ　　ફટફટ કરે છે સહુ
પંચે પાણીઝલી કરી　　શોક ઘણો મનમાં સુંદરી
નીચ સંગ નારીને નેટ　　વલી દુખ પુત્રનું પેટ

પ૬૪. ૨. કાંમ. ૩. ખ. ગ ધ. ચ. છ. ભુડી, ખ વાત ભુડી જે લોકે, ગ. નાથ ભુડી જે લોકે, ધ છ. તાથ ભુડી જે લોકે, ચ. ખ્યાત ભુડી જે લોકે. ૪. ખ. ચ. શોકે. ગ. ધ. છ. સોકે. પ૬૪. ૫. ખ ગ. ધ. ચ. છ. કાસદુ પ૬પ. ના પહેલાં બે ચરણો ધ. છ માં નથી. પ૬૬ ૪. ક વિન્જે વણુ, ગ વિન્ગ વણુ. પ૬૭ ૨. ખ. ગ ચ. વલરી, ધ. છ વોલરી. પ૬૮. ખ ચ માં થોડા ફેરફાર સાથે છે.

કાલ્ય કહેવાયે જે રુડુ થશે જીવતો નર ભદ્રા પામશે
એમ સર્વે બોલે છે લોક જોયુ તે સાચું કે ફોક

પ૭૦. ૨. ખ વેડાગ હોયે વાજી, ગ. વગડા વાડી, ધ. છ વેગડ વાજી, ચ. વેડાગે વાજી. ૩. ખ ગ. ધ ચ. છ. સુંદર. ૪. ખ. રીઝે, ધ. છ. રોઈ મરવું પ૭૨ ૨ ચ. જોઇએ એટલો લેને ગરથ. પ૭૨. ના ૨જા ચરણુ પછી ખ ચ. મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

પાડા પાડીનુ શું કામ વાસણુ દુધ ભરાવો ઠામ

પ૭૩ પછી ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

એહ કથા ઈશ્વરથી રઈ કહું બાલકની શી ગત થઈ.

પ૭૪. ૧. ખ તે એકલો. પ૭૪. ચ. માં નીચે પ્રમાણે છે.

એક રાક્ષય ઉત્તમ હતો રેહેતો તે વનમાંહે
જલ પીવા કારણું ગઓ દીઠો કુંવર તાંહે

પ૭પ. ૩. ૪. ખ. ચ ગયો લઈ ગુફા વીષે સાથે તેહેને ઘેર. પ૭૯. પછી ખ. ચ. મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ચોપાઈ

ખ. પ્રાંણુ થકી વાહાલો તે સુત્ર જાંણે જક્ષણી માહારો પુત્ર
પાડે રાજરતન તે નામ અહરનીશ એહને સુ કામ

દુહો

પાડુ નામ કરે જતન અંત એ દાહાડી કામ
કોડે પાડુ કુઅરતુ રાજરતન તે નામ
છીંકે જારે છોકરો મોહોરો તે મહીમાય
પડે રત્ન પ્રથવી વીષે સર્વ એકઠાં થાય
ચ. પ્રાણુથી વાહાલો તેહ છે જાંણે માહારો પુત્ર
સાચવે પ્રીત ઘણી કરી સાચે દલથી સુત્ર

૫૮૦. ૪. ગ. ઘ. છ. રતનકોટીધા કાંમ ૫૮૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ઝાલીએ. ૪. ખ. તેહ તલેટી, ઘ: છ એ તલેટી ચ. તાંહાં તલેથી. ૫૮૨. નાં પહેલાં બે ચરણો ખ. ચ. માં નથી. પરંતુ ત્રીજું અને ચોથું ચરણ પહેલાં અને બીજાં ચરણ તરીકે છે અને ત્યાર પછી વધારાનો પાઠ તેમાં છે જે નીચે આપો છે. ૫૮૨. ૨. ખ. ચ. કોહો તેમાં વીક્રમ વીવેક ખ. જુવો વાત બટાઈ તે કુહે જેમ મંદીરમાં માંનની લેહે ચ. ઊભી વાટ બડાઇ તે કેહે જેમ મંદીરમાં માંનની લેહે ખ. ચ. કાંમ્યની કાન માંડો જેટલે પછે ભાટ ભણો તેટલે ૫૮૩. ૧. ખ. રુપ તોં શોમણુ કાંમ થાંમ્ સ્ત્રીમાં સુરો, ગ. ઘ. છ. સરુપ, સાંમ સપુતે સુરો ચ. રૂપ સીરોમણ કાંમ સાંમ છબીમાં સુરો. ૨. ખ. ગ. માં નથી. છ. માં 'નામ' પછીના શબ્દો નથી. ૩. ગ. તારૂણી તો રૂડી તારા તેજ ઘ. છ. તરુણી તો રૂડા તેજે, ચ. તરુણી. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ઈંદ્ર આસન. ૫૮૩. પછીનો છપ્પો ખ. ચ. માં નથી. ૫૮૪. ૧. ગ. નાહાનો, છ. નાનો. ૩. ગ. ઘ. છ. માંન, ગ. આંન. ૪. ગ. આપ માનવીને માંન. ઘ. છ. તેહનું ૫૮૪. ૫. ગ. જસે, ઘ. છ. થશે. ૫૮૫. ૧. ખ. ચ. એહેવુ પથ જતે વાટમાં, ગ. પંથી ૨. ખ. ચ. વીધા ધણી છે તે ભાટમાં. ૪. ખ. ચ. માંનની મંન વીચારૂ માંન ૫૮૬. નાં પહેલાં બે ચરણો ખ. ચ. માં નથી. પરંતુ ૫૮૫ પછી ૫૮૬ ના ૩ જા ચરણ સુધી વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપો છે. ખ. ચ. પરદુખભંજન કેહે છે સહુ દુખ મુજને દાવાનલ બહુ.

તતખીર અકલ ચલાવીજેયુ સંધે માહારા મનનો ખોયુ
લાગે તીર કે તકો હસે થશે કાંમ કે સંધે જસે

૫૮૬. ૩: ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. લિક્ષા ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. નાખે રેહલ ૫૮૭. ૨. ખ. ચ. મનનો મર્મ, ઘ. માહારુ મરમ, છ. માહારુ મંન. ૩ જું અને ૪ થું ચરણ ખ. ચ. માં નથી. ૪. ઘ. છ. રાખી, ૫૮૮. ૪. ક. ઉજેણી ધણી. ૫૮૮. પછી ખ. ચ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે. અને ત્યાર પછી ૫૮૭ નાં છેલ્લાં બે ચરણો જે નોંતાં તે અહીં આ વધારાના ચરણો પછી છે.

ખ. ચ. હું અબલા ને બ્રાહ્મણ તમો ચરણ નમીને કહુ છુ અમો

૫૯૩. પહેલી બે કડી મૂળમાં નથી. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. માં છે જે નીચે આપી છે. ઈંદ્રપુરી આકાર વર્ણ અરાડ ભરી છે. વીસ્વકરમાયે વીસવસા જાંણે લંક કરી છે. ૩. ખ. ચ. ક્ષીત્રા, ગ. તુરાંગ, ઘ. તુરંગ ક્ષીત્રા, છ. તોરગ ક્ષીત્રા તેડ કરી

છે. ૪ ચ. સુર સરી છે. ૫. ખ. ગ. ઘ. છ. કામદેવની, ઘ કોઈ. ૫૯૪. ૩. ખ. ચ. ધરમધીરંધર એહવો ધીર, ૪. ખ. ચ. વીક્રમસેન સમો નહી વીર. ગ. વડો વીક્રમ ૫૯૬. ઘ છ માં નથી ૧. ખ. ચ. રસાતની, ગ હરે સુ તાંણી સોએ. ૨ ખ ચ. દેવ ૩. ખ ગ ચ માં 'એક' નથી. ખ ચ. પનર રહ્યા. ૪. ખ. ચ. સોલે સત પુરી. ૫૯૯ ૨. જા ચરણ પછી ખ. ચ મા બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે પરદુખે જેનુ દલ બળે તેહેને નેત્ર આંસુ ગલે. ૬૦૦. ૨. ખ ગ. ઘ ચ છ. કાગ ૮. ૪. ચ. ભુત અંતરમાં મલીયો. ૫. ઘ છ. એહવી લોભ છે. ક માત્ર 'કથી'. છ. ખ વાર કરવા કો નર નથી, ગ સાર કરવા કો નર નથી. ઘ છ. મા 'વીણુ' નથી વખાણુ કરવા કો નથિ ચ ન્યાર કરવા કો નર નથી. ૬૦૧. ૧. ખ. ગ. ચ. ગરધવીયોના, ૨. ચ. કાગણુ, ઘ. છ. કાગલ, ખ ચ. એક ગ્રહી છે. ૫. ખ. ચ રૂખીજણી, ઘ છ રક્ષમણી, ગ. રૂખસમણી ૬. ખ ગ. ઘ છ. કરવા કો. ૬૦૨. ૧ ખ તાં બુધ બરાસ તણી છે, ઘ. છ ત્યાંહા બુદ બરાસ તણી છે ચ તા અત્તર શીશી હવી છે. ૨. ખ. ગ. ઘ. છ મોટ, ચ. સુરખના જુયમાહ, ખ. ભાગ ભલી છે ચ. એક ભાગવંતી ભલી છે. ૩. ગ છે અંબોર, ઘ. બે ઢગ, છ. છે. ઢગ. ખ. ચ. કીચીત કસ્તુરી ભલી છે. ૪. ખ. ચ ઝેર તણી છે શીશ સાકર માહે મલી છે, ચ. ઝેર તણી છે શીપ સાકર માહે મલી છે. ૬. ખ. ચ. સાહે સંકટમા કો નથી ૬૦૨. પછી ખ. ચ માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ ચ કરે પરમેશ્વર પ્રીત્ય રીત્ય તાહારી મેં જાંણી
વદે વેદ વચંન તન મન કાયે વાણી
બ્રાહ્મણ ભાટ ને ચારણ પંડીત જે પ્રથવી રહે
કરે કવીત કે ગીત ગીત રુપક જે જસ લહે
સારો કહે સંસાર વારંવારે શુ કહુ કથી
માહાદુખ સંકટ માહે તા તુજ વણુ વીક્રમ કો નથી.

ચોપૈ

જો થાએ તો કરજો સાહે નહી તો નીગ્વે લખજો નાયે
ઉતાવલો ઉતર આવશે રેહેશે લાજ કે જીવ જ જશે
નીદાન વાત લખી છે અમો સમરથ હો તો કરજો તમો

૬૦૪. ૧ ખ. સાઠ આપ મોરાયે ભરી, ગ સાઢ સાત મોહોરે તે ભરી, ઘ છ. બળદ બે આપ્યા જોતરિ, ચ. સાઢ સોત મોહોરો ભરી ૨. ઘ છ.

ધરી. ૩. ખ. ચ. મંદીર જાયો મોહોટા માહારાજ. ૬૦૫. ૪. ક. બોલાવ્યો. ૬૦૬ ૪. ખ હરિને ભજી. ઘ. ક્ષુધરને ભજી. ગ ભામની ભણી. ૬૦૭ ૨. ખ. ઠગ પર પાટણ તેણે ગામ, ગ. ઠગ પુર પાટણ ગુણકાનું ગામ, ઘ. છ. ઠગ. ચ. ઠગ પુર પાટણ તેણે ગામ ૬૦૮. ૨. ખ. ચ. ઠાઠય લેવાને. ૪. ખ ચ. ઠરુ ચરીત્ર ને સાંઢ જ લેઊ ગ. છ. સાંમ દામ કરી સાંઢ જ લેઊ, ઘ. સાંમદ કરી સાંઢ જ લેઊ ૬૦૯ ના ૨જા ચરણ પછી ખ ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે. હાવ ભાવ ભાંમની બહુ કરે માહાસુની સરખા પણ ફરે ૬૧૦. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. અઠારિયે. ૬૧૩ ના ૨જાચરણ પછી ખ. ચ માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ચતુર ચાલીસે નવ ગમી   દેખાડ્યો કોયક હોય સમી

૬૧૪ પછી ખ ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ. ગુણકા હોય તો હરખે મંન   આ નારનું દાઝે તંન
એમ મન મારાયે જાણીયું   તરત તોલ તેણે આંણીયું
ચ. ગુણકા હોય તો હરખે મન   આ નારનું દાઝે છે તંન

૬૧૫. ૪. ગ સતી. ૫. ખ અવનિ કેલનુ રુખડુ, ઘ છ કેલટક્ષ, ચ. વનીતા કેલનુ રુખડું. ૬ ક જોવા. ૬૧૬. ૧. ચ સાંમા સમતુલ ૨ ખ કુંઉ આ માનની કેરુ મુલ, ચ. કહો માનની એનું મુલ ૬૧૯. ૪. ખ ઘ ચ. છ. હોઉ બદી આ દીસ, ગ. હોઉ બાધી આ દીસ. ૬૨૧. ૧. ગ. ઘ. છ લોકના ૨ ખ. ગ. ઘ. ચ છ સાખી રાખો રાજ ૬૨૨ ૩. ક મેંની. ૬૨૫. ૧. ક વૈતાગલ ૬૩૪. ૨ ખ ચ. માહારે માથે મોટો વાક. ઘ. છ હરી નારી એ તો વાક ૬૪૦. ૪. ખ. ગ. ઘ રુદયા સાથે ધરુ. ૬૪૫ ૨ ખ. અકલ બ્રાહ્માડ જો ઉથલ હોય, ઘ. છ બ્રહ્માડ પડ, ચ. સકલ બ્રહ્માડ જો ઉથલ હોય ૬૪૬ ૨ ખ આશીશ રૂડો રાજાને દીધો, ગ. ઘ છ ચ રૂડો. ૬૪૮. ૩ ખ. ગ ચ. બાહાદુર. ઘ. છ. મા ૩જું અને ૪થું ચરણ નથી. ૬૫૦ ૧. ખ. ઠગી વીચાર ૬૫૧, પહેલા ખ. ચ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ. ચ રામા રહી જે મેહેલમા   કરે ઇશ્વરનો જાપ
રાજા રાજ સુખે કરે   આનંદ અતીશે આપ

૬૫૧. નુ ૨જું ચરણ ખ. ચ. મા ફેર છે અને ત્યારપછી વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

વાંહાંણે ચડીઓ જેહ
મુલક બંદર બહુ ફરે તરતીબ કહુ હું તેહ
ફરી બંદર એક ઢાઉકે વેચો ઝાઝો માલ
સોદો ભરો તે સેહેરનો ચાતુરનો જયંમ ચાલ

૬૫૨. ૨. ખ. આવે વદશી વીર, ગ વલો વદેશી વીર, ઘ. છ. વલો વદેસે વીર, ચ. આવો વીદેશી વીર. ૩. ખ. ચ. અરણુવ તો આઘાતથી. ૪. ખ. ચ. ધારણુ રાખી ધીર. ૬૫૨. પછી વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

મુલતાંન નગર વીચ આવીઆ જુગલ થઈ મુલતાંન
તે મધે ગુણકા રહુ તે ઊતારે બહુ માંન

૬૫૩. ૧. ખ. ચ. ગુણવંતી ગુણઆગલી ૬૫૪ ૩. ખ. ગ ખણુ, ઘ. ચ. છ ક્ષણુ. ૬૫૬. ૪. વીસ્તારી કેહે ખાત ચ. વીસ્તારી કેહે વાત. ૬૫૯. ૨. ચ. કંટક. ૬૬૦. ૨. ખ. ચ. તે તું વાત જ બોલ. ગ. બાબત ૬૬૦. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ના કહેતે મુગ્ખ થશો જાશો જશ ને ભાર
મુરખને અમો લુટીયે સુનો કરીયે સાર
કેહે મુયુ કે છીવતુ જે કો સાચુ થાયે
તે મંદીર જાયે મલપતો દેખે સર્વ સભાયે
સરત અમારે એટલી બે વસ્તની આંણુ
મુરખ થઈ ચાલો તમે કે થાયો સાહા સુજાંણુ
વીચાર કરે સહુ વાંણીયા એહમા મોહોટી કુટ
જમ તમ લેશે માલને જાંણુ મનમાં લુટ
ના કેહેતે નવ્ય છુટીયે હા કેહેતે પણુ હાંણુ
વીચારી જોતે વાતમાં બે પાસાં નહી વાંણુ
મુઉ કહીએ તો ચાલને

૬૬૧. પછી ખ. ચ. મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

મુયુ કહીશુ માનવી તો તે મંદીર જાયે
કઊતક એહેમાં કારમુ મન વીમાંસણુ થાયે

૬૬૧. ૧ ખ ચ. કરી એમ. ૪. ખ તાત ઘણુ સમરથ ૬૬૮ ૨ ખ ચ જે તે, ૩. ખ ચ છ છીંકના ૪ ખ ઢગલે ઢગને ધન, ચ ડગલે ડગલે ધન ૬૬૯ પછી ખ ચ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે

શો પુત પરીવાર છે રી છે ઘરની રીત્ય
નામ એહેનુ મ સાભનુ તાત માહારાને પ્રીત્ય

૬૭૧. ૪. ખ તેહેને મા બાપ, ઘ છ મુની વન તેહેને સતાપ ચ તેહેને તે બાપ ૬૭૪ ૩ ૪ ખ ચ એનુ નામ ન લેશો તમો પુછુ તો કહીયે છે અમો ગ ઘ છ મા છે નહીં ૬૭૫ ૨ ખ ચ ઊઠી અગે ઝાલ, ગ જુગતે જાણુ, ઘ છ જુગતે ૬૮૧ ૧. ખ માહાવદ મછા ચતુરદશી ૨ ખ સમરપવા માહુ શીશ ૬૮૩ ૧ ક છે તે ૬૮૪ ૨ ખ ચ મહીપત ગ મહુરત ઘ છ મુહુરત, ૬૮૬ ૪ ખ ચ જે મુખથી નવ બોલે વાણુ ૬૮૭ ૪ ખ દતક્રોમન તે માહારો બાપ ચ દતકુવલ કોટીધ્વજ બાપ ૬૮૧ ૨ ક ખુચી છત છોડય ગ ઘ છ લીધો માલ ખોચી છત છોડ ચ લીધો માન ખોચીને કરોડ ૬૯૨ થી ૭૦૧ સુધી ગ મા શ્લોકો નથી ૬૯૨ ૨ ખ ચ વીનતા ગર્ભ રહો તે નાર ૬૯૩ ૧ ખ ચ સાભલી વાત ને ન રહુ ધીર ઘ છ ન રહુ ધીર ૪ ખ ચ અપાર દુખ હવે જાઉ મહ, ઘ છ સાગર દુખ એથી કયમ જાય ૬૦૭ ૧ ખ ચ ખેડુ, ઘ ક્ષેડયુ, છ ળ્યુ ૨ ખ ઘ જઈ પોહોતુ મુલતાને તીર, ચ જઈ પોહોચ્યુ મલતાને તીર છ જઈ પોતુ મુલતાનની તીર ૪ ખ ચ હવે ભાગશે માહારી ભુખ ૬૦૭ પછી ખ ચ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે હવે ભક્ષ ભનુ આનીયુ ગજધાર તેણે કાનીયુ ૭૦૦ ઘ છ મા નથી ૭૦૦ ૧ ખ ચ દરબાર તે રાજા સમેત, ૨ ખ ચ આનુ ૩ ૪ ચરણો ખ ચ મા નથી ૭૦૧ ૩ ક ખયક ૭૦૨ ૩ ખ ચ કે લાખોને બોલવ્યા, ઘ છ કે લખપતિ રાક કરા ૭૦૬ ૪ ખ ચ ને વતુ ગ વળી તે ઘ છ વનતો ખેદુ ૭૦૯ ૧ ક ક્યાં ૭૦૯ ૨ ક ખાતા ૪ ખ તે ઘુસે પાડિ ઊડ, ગ ધરાની, ઘ છ ઘુસે દરવા ચ હોશ ૭૧૪ ૧ ખ ચ પાનવે ૩ ખ ચ જે ૪ ખ ચ એ તાહારો મહીમાય ૭૧૮ ૪ ચ વાહાણુ ૭૨૦ ૧ ઘ છ દામ કરોડા ગમે, ચ કોડા ગમો ૪ ખ ચ ભાગી મનની ભ્રાત ગ ઘ છ કાંઈ ભ્રાત્ય ૭૨૪ ૧ ખ ઘ. ચ છ સરજણ, ગ સરજન ચ સહાનણી ૭૨૯ ૨ ખ ચ અલ્પ

ધુગીને અથ. ૩ ખ. ચ વશે વીંધાયલ વેગરો ૪ ખ ચ કેરે ગ પાસે. ૭૩૦ ૩ ખ ગ ૬૬ુ-. ઘ છ ડકુક, ચ ૬૬ક. ૪. ખ ચ તેત્રીશ, ગ તે રીધ. ૭૩૪. ૧ ૨ જુ ચરણુ ઘ છ. મા નથી ૨ ખ ચ ઉદે થએ, ગ અઊસદીએ ૭૩૫ ૧ ખ ગ ઘ ચ. છ જા ૭૩૬. ૩ ૪. ચરણો ખ ચ મા નથી ૭૩૮. ૧ ૨. ચરણો ઘ છ મા નથી ૨ ખ ગ ચ 'કહે' નથી ખ ચ છે માહરૂ ગ થયુ માહરુ ૭૪૧. ૨. ઘ ચ છ મોહોલ જ. ૪ ખ ગ ઘ ચ છ ઘોર. ૭૪૨ ૩ ક સુપે ૭૫૩ ૨ ખ ચ સરવ મલો સજોગ ૭૫૫ ૪ ઘ મા નથી ૭૫૮ ૪ ખ ચ એહેને અક, ઘ છ ઉનવન અ- ૭૬૦ ૪ ખ ચ એહવો પુન મલે તે ઠાએ. ૭૬૩ ૨. ક ગ મલ્યા. ૭૬૪ ૨ ક કાહિ ૭૬૬ ૨ ચ બહુ પેરે દીધા સનમાન ૭૬૬ ૩ જા ચરણથી ૭૭૦ સુધી ઘ છ મા પાઠ નથી ૭૬૭ ૩ ૪. ચરણો ખ ગ ચ મા નથી. ૭૬૯ ૨ ખ ગ ચ ઘોડલા ૪ ખ ચ સગ્વે સારો અર્થ, ગ. દશ દીધા ૭૬૯ પછી ગ મા વધારાનો પા છે જે નીચે આપ્યો છે.

> વરકના પરણા થકી આપે ઘહણુ ગરથ
> કલજુગમા તે કોરે ઘહણુ થાએ પુન એ મન
> એનુ સાભની આપસે સુગ્ધા થકી જે દાન
> આ લોક ફ્લ પામસે સત લોકે વીમાન

૭૭૦ ૪ ખ ચ લીધા ૭૭૩ ૩ ખ લખાવજે પાનિયે, ચ લખાવજે ૪ ખ ઘ ચ છ નહી તો, ગ નીકર ૭૭૪. ૪ ખ ચ એહનુ રાજ્ય ૭૭૫ ૧ ઘ છ લાગ્યો ૭૭૮ ૪ ખ પુરણ, ચ થઈ રહી લીલા લેહેર. ૭૮૦ ૨ ક આપ ૩. ખ ગ ઘ ચ છ કરમ કયા માડી કહી ૪ ખ ગ ઘ ચ છ સજન સહુને સાથ ૭૮૧ ૧. ખ ચ ગ ચાર નાર, ઘ છ આપ નારય ૪ ખ અસુનક, ગ ઘ ચ છ અનોપમ ૭૮૨ ૧. ખ ગુરના ઘ નવ ગણા, ચ નવ લાખના છ નવ કમને નવ ગણા ૨ ઘ છ નાગ્ય ઉતારી ત્રવ્ય ૭૮૩ ૩ ધનકવી સામલદાસને ૭૮૪ ખ ગ ઘ ચ. છ મા નથી ૭૮૫ ૨ ક ઉપ ૭૮૮ ૧ ખ ને ૨ ખ વસ્ર દખણા દાન, ગ દખેણાએ દાન, ઘ જ ચ વસ્રના ૪ ખ ગ બહુ માન ઘ છ ગગાફલ શુભ માન ૭૯૦ ૩. ખ ગ. ઘ છ વરતતુ ૭૮૧ થી ૭૯૮ સુધીનો પાઠ ગ ઘ છ મા નથી ૭૯૩ થી ૮૦૩ સુધીનો પાઠ ખ મા નથી ૭૯૩. ૨ ચ ગ્યાન ૩ ચ

વદને ૪. ચ. દીવ્ય દીધા ૭૮૪. ૧. ચ. ને. ૭૯૫. ૧. ચ. સીદજ. ૨. ચ. સારોદરા બ્રાહ્મણ. ૩. ચ. રીધુ. ૪. ચ. ચાંણે. ૭૯૬. ૨. ચ. લેખવામાં. ૭૯૭. ૩. ચ. સુધી. ૭૯૮. ૩. ચ. પુરણ. ૮૦૨. ૪. ગ. ઘણુમુલી રેણુ ગજ. ઘ. છ. ઘણુમુલી રેણુ ગજ ઘણુમુલીને મુજ. ૮૦૪ ઘ. છ. માં ૮૦૫. છે. અને ૮૦૫ એ ૮૦૪ છે. ૮૦૫. ક. માં એહ નથી.

અંત :—

ખ

એમ કહીને પુતલી આપે ગઈ આકાસ
એહ કથા પુરણ હવી કેહે કવી સાંમલદાસ,

ઇતીશ્રી સિંહાસન બત્રીસે : વીક્રમચરીત્રે : કવી શ્રી સાંમલદાસ વીરચીતાયં વારતા વસ્તુરચંદની સંપુરણ : ॥ શ્રી રસ્તુ : શુભં ભવતુ કલાંણમસ્તુ ॥ શ્રી બહુચરાજી સત્ય છે. શ્રી રામજી સત્ય છે. શ્રી કરસનજી સત્ય છે.

અંત :—

ગ

એમ કહીને પુતળી ગઈ આપે આકાસ
એ કથા પુરંણ થઇ કેહે કવી શાંમળદાસ.

ઈતીશ્રી વીક્રાંમચરીત્ર : સીહાસાંન બત્રીસે : ભોજ પુતળી સંવાદે : કવી કેહે શ્રી સાંમળીદાસ : વીરચાલ : કસ્તુરચંદ ભદ્રાની : પુતળી સંકટહરંણની કથા સંમપુરણ : સંમાપત : સ્વંત ૧૮૭૬ નાં માહાગસર વદી ૯ બ્રગુવાસરે દીનપુરંણ થઇ સંમાપત : શ્રી રસતુ : કલાંણમસ્તુ : શ્રી ભાંડેરેસ્વરની કીપાએ સીહોરના ગ્રોત : જાગેસ્વર હરીસંકરે પ્રત પરમાંણે લખી છે. શ્રી રસ્તુ : સ્વંત ૧૯૦૫ નાં આસો શુદી ૩ વાર બુધ : લખતંગ ઉજમગમ લાલભાઈના હાથે કાલુપરનાં દરવાજે લખી છે. પરતપરમાણે ઊતારી છે. ભુલ હોય તો મુને દોસ નહી જેએ કોઈ વાચે તેહેને માંહારો ડંડવરત વાંચજો. શ્રી દરસણ. શ્રી રામગંમ. નમસકાર વાંચજે : નોકરી ઊપર દરવાજે હતા તે લખી છે. સ્રી બહુચરજી સત છે. અંબાબાઈની જેએ હજે. શ્રી મહાદેવજીની કીરપા હજો. શ્રી. સારદાની કીરીપા ઘંહણી હજે :

★

અંત :—

૫

એમ કહીને પુતલી આપે ગઈ આકાસ
એ કથા પુરણ થઈ કહે કવી સાંમલદાસ
સોતા–વગતા સાંભલો કહે કવિતા કરજોડ્ય
સાંમલ ભટ મુખથી કહે બોલો જે જે શ્રી રણછોડ

ઇતીશ્રી વિક્રમચરીત્ર સીઘસંનબત્રીસી કસ્તુરચંદની વાત સંપૂર્ણંમ:

*

૨

એમ કહીને પુતલી આપે ગઈ આકાસ
એહ કથા પુરણ હવી કેહે કવી સાંમલદાશ ॥ ૮૯૬ ॥
કસ્તુરચંદ શ્રીરસ્તુ ॥ કલ્યાંણમસ્તુ : ॥ ॥છ॥ ॥છ॥ ॥છ॥ ॥છ॥

શમાપત

★

અંત :–

૬૭

એમ કહીને પુતલી આપે ગઈ આકાસ,
એ કથા પુરણ થઈ કુહે કવી સામલદાસ.
સૌતા–વિગતા સાંભલો કહે કવીતા કર જોડય,
સાંમલ ભટ મુખથી કહે બેલા જે જે શ્રી રણછોડ

ઇતિ વિક્રમચરીત્ર સીંહાસનબત્રીસ કસ્તુરચંદની વાત સંપુર્ણ ॥

લખીતંગ ભટ અભેરાંમ, અંબારામ, શ્રી અમદાવાદ મધ્યે માંડવીની પોલ મધ્યે જોઇતાં ઘોલાની પોલ મધ્યે લખી છે. શ્રી રસ્તુ. કલ્યાંણમસ્તુ ॥ પત્ર–પર ॥

સંવ ૧૮૮૯ વર્ષે માગર સુદિ ૨ વાર ગરેઉ લખી છે. આ વાત જે કોઈ ઓલવે તેને બ્રંહ્મહતાનુ પાપ છે ॥ પછે અસ્ત્રીહત્યાનુ પાપ છે ॥ શ્રી બહુચારાજી સત્ય છે ॥ શ્રી અંબાજિ સત્ય છે ॥ શ્રી રણછોડજિ સત્ય છે ॥ શ્રી રાંમજિ સત્ય છે. શ્રી ક્રસ્નજિ સત્ય છે.

★

નંદબત્રીસી

(કેટલાક નોંધપાત્ર શબ્દો)

શબ્દસૂચિ

અવાર	૩૮૭ ૧	પૂરેપૂરું
અચારે	૭૭ ૧	અનિવાર્ય
અજારો	૨૧૨ ૧	ઇજારો
અણાથ	૩૧૭ ૨	ગરીબ
અનરગલ	૬૩ ૪	અનર્ગલ
અસ્ત	૩૮૦ ૪	અસ્થિ
અહરૂપરુ	૩૫૪ ૩	આમતેમ
અંકોર	૪૯ ૨	અંકુર, મૂળ, બીજું
આઢ્ય	૩૧૮ ૨	સમૃદ્ધિ
આર	૩૦૧ ૨	આધાર
આનિ વન	૫૯ ૨	આલિંગન
આસ્વાગત	૧૫૪ ૧	સ્વાગત
ઉલગ	૨૫૧ ૩	દાસ
ઉજલ	૧૧૮ ૨	ઉજ્વલ
કરપી	૮૫ ૧	કૃપણ
કરો	૭૨ ૨	ઘરની બાજુની દિવાલ
કળો	૪૪૮ ૪	જાણો
ખમે	૪૫ ૨	ધીરજ રાખે
ખાવંન	૧૦૧ ૩	ખાવિંદ
ખુરુઆ	૯૦ ૨	,
ખુઉ	૨૧૦૨ ૨	ખુવે
ખેદુ	૨૬ ૪	છેદું
ઘ્રત	૧૨૦૨ ૨	ઘૃત
ગયદ	૩૨૧ ૧	ગજેન્દ્ર
ઘડ	૨૦ ૨	ગઢ
ચતુવાક	૧૧૭ ૨	ચક્રવાક

ચીગર	૩૪૨.૧	ચીકાશ
છીંરાછ	૨૨૫.૨	?
જસ	૪૫૪ ૨	જેની
જુવા	૧૮૯.૩	જુદા
છપે	૩૦૮.૨	છતે
ડાહાક્ષ્ણુ	૨૭ ૨	ડાકણ
તર	૨૫૪ ૩	તરવા પડેલા
તાજણ	૨૯૬ ૧	તર્જન
દખ	૧૧.૪	દક્ષ
દખણી	૨૪૫ ૧	દખણી
દખણાવંત	૨૫૪.૨	દક્ષિણાવર્ત
દદામાં	૨૫૬.૨	દુંદુભિ
દાયો	૨૪૦ ૨	દાવ
દેયુ	૨૧૧ ૩	દઉં
ધીંગડમલ	૩ ૧	ધીંગા મલ્લ જેવો
ના	૧૭ ૨	ન્યાય
નાહાલવા	૧૨૮.૪	ન્યાળવા, નિહાળવા
નિસાલગરણું	૧૩૬.૩	નિશાળે બેસાડવુ
નેટ	૩૨૫.૨	નક્કી
નોઊતરાં	૨૦૨.૨	નોતરા
પટકૂલ	૪૪.૧	પરોણું
પટંતરે	૩૨.૪	ગુપ્ત રીતે
પરૂ	૭૮ ૨	દૂર
પરતો	૪૫૧ ૨	પરચો
પાખી	૮૭ ૧	વિના
પારજાતીક	૪૭ ૩	પારિજાતક
પીયાવો	૧૯૮ ૨	પીવાના પૈસા ?
પ્રીસુત	૪૫૬.૩	પ્રભૂત, પુષ્કળ
પ્રેમલ	૪૨ ૩	પીમળ–પરિમલ
પોહે	૩૧૦.૪	પહો, સવાર
બાઠ	૧૪૭ ૨	?
બાઈ	૫૯ ૨	થઈ

મગરૂપ	૧૦.૧	મગરૂપ
મન	૩૧૫ ૩	નહીં, મા
માપ	૩૯૧ ૪	માફ
મુરજાદ	૫૭ ૨	મર્યાદ
મોટ	૨૧૨ ૧	મોટું કામ
રાંણુ	૨૬૩.૨	અરણ્ય
રો	૩૫ ૧	રહો, રહ્યો
લીહી	૨૪૭ ૩	રેખા
વસતકી	૧૮૨ ૪	વસતી થકી ?
વનો	૧૦૪ ૩	વિનય
વુઠા	૪૩૯ ૪	વરસ્યા
વૃહ	૫૪ ૪	વિરહે
વીભલ	૧૭૦ ૧	વિહ્વળ
વેહેર	૪૧૨ ૩	વહાર
હતા	૩૫૬ ૪	હત્યા
હસ્ય	૮૩ ૪	હાસ્ય
હાર	૨૬૦ ૩	આહાર
હીસે	૭૩ ૧	આનંદ પામે
સજાહી	૧૪૫ ૪	સજાઈ
સત્ર	૧૧ ૩	અન્નસત્ર
સનીતા	૪૦૮.૨	સરિતા
સંચ	૬૧ ૧	મુક્તિ
સંવછર	૭૬૬ ૩	સંવત્સર
સામંદ	૬૫.૧	સામંત
સાધની	૭ ૧	સાધુ
સુધવારિ	૨૧.૪	શુદ્ધ પાણી વાડી
સ્રમ	૮૩ ૪	સ્રમ–ઉદાસ
સોડાડો	૬૩ ૩	સોદ્દાડ્યો, મોકલ્યો
શરૂપા	૧૪ ૩	મોટેથી બોલાયેલા

*

કસ્તુરચંદની વારતા

(કેટલાક નોંધપાત્ર શબ્દો)

[કૌંસમાં પહેલો ક્રમ પૃષ્ઠનો છે; બીજો કડીનો.]

શબ્દસૂચિ

અજર—ઢીલ [૧૦— ૭૩]
અતોલ—અતુલ [૪૦—૪૧૫]
અનમી—આણુનમ [૫— ૩૦]
અન્યા—અન્યાય [૨૭—૨૫૧]
અવખત્ય—ધનદોલત [૧— ૭]
અહુરણીયો—ઋણમુકત [૫૬—૫૮૪]
આથ્ય/થ—પૂંજી [૫૧—૫૩૮/૬૨—૬૪૯]
આવસત—થ—
અગ્નિશાળા; વેદી [૫— ૩૩]
આય—આઈ; મા [૧— ૧]
આહુકાર—આવકાર [૬૨—૬૪૬]
ઉખધી—ઔષધી [૬૯—૭૩૧]
ઉજેણું—ઉજ્જયિનીમાં [૩— ૧૭]
ઉરતો—ઓરતો [૭૦—૭૪૪]
ઉશંકલ/ઉસં૦—ઓશિંકળ;
આભારી [૪૦—૪૧૬/૬૮—૭૧૭]
ઉંઠળ—બાથ [૨૨—૨૦૦]
કરંક—હાડપિંજર [૬૩—૬૫૯]
કઉરા—કરા (કરા વરસે છે તે). [૨૩—૨૦૮]
કાર—કાર્ય (કારભાર; વ્યવહાર). [૬૪—૬૭૨]
કોસેર—કરકસર [૯— ૬૧]
ખાપ—કાંટો, ખાપિયો; દર્પણ [૫૨—૫૪૦]
ગયરવો—ગરવો [૨—૧૨]
ઘડ—ગઢ [૪— ૨૧]
ઘણુ-મુલી—ઘણો મૂલ્યવાન [૩૯—૪૮૫]
ઘાહો—ગાથા [૧૦— ૭૨].

ચેટક—જાદુ; મેલીવિદ્યા [૫— ૨૯]
ચાઉરી—ચોરી; ચમરી [૭— ૪૬]
ચોમાલ—ચોથે માળે [૨૮—૨૬૪]
જકર—જકીરો? અરબી શબ્દ
'ઝખીરા'?=કોઠાર [૬૨—૬૫૨]
ઝકોલ—મોજું;-લા૦—ભીડ [૭— ૪૬]
ઝેર—ઝેવર; ઘરેણું [૩૫—૩૪૪]
તલેંટી—તળે; નીચે [૫૫—૫૮૧]
ત્રપત—તૃપ્ત [૩૭—૩૭૪]
દસુંદી—દસમો ભાગ
ઉઘરાવનાર ભાટ કે બારોટ [૭૪—૭૯૭]
દેંસહ—સદેહે [૫— ૨૯]
દાંમિ—દામણો [૫૯—૬૧૫]
દેશપત્ય—દેશપતિ [૧— ૧]
નાલ ગોલા—નાળ ગોળા [૬૬—૬૯૬]
પરિયા—વંશજ [૪૨—૪૩૭]
પાખર—ઘોડા કે હાથી પર
નાખવાનું બખતર [૫— ૪૩]
પાગરણુ—પાથરણું [૨૦—૧૭૯]
પુખ—પોંક [૩૪—૩૪૨]
બલરાઉ—બળવાન રાજા [૨— ૧૨]
બારકસ—માલવાહક જહાજ [૩૨—૩૧૪]
બોમાંની—બહુમાની [૨૭—૨૫૧]
મછરાલ—મત્સરવાળી;ગુમાની [૧૪—૧૧૦]

મસવાડા—માસ; મહિના	[૩૮—૩૯૦]	વોલસ્યેં—વળશે	[૫૪—૫૬૭]
મસીયારો—માહવારો પગાર	[૧૭—૧૪૩]	શણગ—શણગાર	[૧૬—૧૨૭]
મુકરી—નામુક્કર જવું, કહીને ફરી જવું.	[૪— ૨૦]	સમાંણુસા—અજ્જનો	[૫૧—૫૩૮]
મુહામાં—મોઢામા	[૭— ૪૭]	સરૂ—ચરુ ઉચ્ચારને અનુસરીને 'ચ'નો 'સ' લખ્યો છે.	[૫૮—૬૦૨]
રાઉ—રાય	[૭— ૪૫]	સાતાં—સાત	[૫૭—૫૯૬]
રાઢે—રાઢ=રાડ, કજિયો	[૪— ૨૦]	સુમ—કૃપણ	[૪૫—૪૬૫]
લબાંનીયા—વાણજારણો	[૪૮—૫૦૧]	સુલ—મુશ્કેલી કે અઘરાનો નિકાલ	[૫૮—૬૦૧]
લંગર—સદાવ્રત	[૪—૬૭૪]	સેંગીયા—ગુટિકા (?)	[૨૯—૨૬૭]
લંચા—(સં. લંચા) લાંચ	[૯— ૬૦]	સેંવાસ—સહવાસ	[૪૩—૪૪૫]
વાયસ—'વાયુ'ના અર્થમાં	[૪૨—૪૩૬]	હલુયા—હળવા; નમ્ર	[૨૭—૨૫૩]
વીરુવો—વરવો વિરૂપ	[૧૬—૧૩૬]	હેજેં—હેતે	[૫૬—૫૮૪]
વીલોમ—વિપરીત ઊલટી	[૫૮—૬૦૦]		
વેઢાંગ—ઘોડો	[૫— ૪૪]		

★